

Obsah

Úvodní slovo.....	6
Schema programu	7
Orientační plán kongresového centra Aldis	9
Organizační a programový výbor konference ISSS 2003	12

Program

Program konference ISSS 2003	13
Firemní přednášky	20
Setkání uživatelů MUNIS v rámci konference ISSS 2003	31

Dokumenty

Ministerstvo informatiky České republiky	33
Koordinace vynakládání finančních prostředků na informační a komunikační technologie	36
<i>Ing. Mirko Berný, CSc., Ministerstvo informatiky ČR</i>	
Metodika využívání komunikační infrastruktury veřejné správy	39
<i>Ing. Karel Tůma, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
Portál veřejné správy	43
<i>PhDr. Iva Zelenková, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
NADACE CHARTY 77 Projekt: Počítače proti bariérám.....	48
Komise pro informační systémy měst a obcí	51
<i>RNDr. Tomáš Renčín, předseda komise</i>	
Asociace krajů České republiky.....	53
Zkvalitňování webových stránek českých knihoven pomocí soutěže Biblioweb	54
<i>Ing. Aleš Brožek, ředitel Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem</i>	
Soutěž Český zavináč	56
Geoaplikace roku – povodně 2002	57
Pátý ročník soutěže Zlatý erb – kvalita stránek roste.....	58
<i>Dr. Ing. Jan Savický, sdružení Zlatý erb</i>	

Přednášky

Poštovní služby elektronického věku.....	61
<i>Ing. Antonín Ambrož, Česká pošta, s. p., RNDr. Vlasta Jošková, ICZ, a. s.</i>	
Účast společnosti AutoCont On Line, a. s., a veřejná vystoupení týkající se projektu Internet do škol na konferenci ISSS 2003.....	64
<i>AutoCont On Line, a. s., a ČESKÝ TELECOM, a. s., vedení společnosti</i>	
Typové řešení Public Suite	65
<i>Josef Beneš, Logica – SAP ČR, spol. s r.o.</i>	
Informační systémy po reformě VS – praktické předvedení technologického řešení eProvisioning66	66
<i>Štěpán Benyovszky, ClarioNet, s. r. o.</i>	
Portál veřejné správy – přístup k řešení životních situací.....	68
<i>Ing. Dana Běrová, náměstkyně ministra, Ing. Jitka Krčilová, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
Útoky, prováděné po Internetu a nejčastější chyby IT profesionálů z hlediska bezpečnosti.....	70
<i>Ing. Stanislav Biža, IBM Česká republika, spol. s r. o.</i>	

Outsourcing ano či ne.....	74
<i>Ing. Božetěch Brablc, ICZ, a. s.</i>	
Externí přístup ke GIS (ve veřejné správě).....	77
<i>RNDr. Jan Brodský, CSc., ANECT, a. s.</i>	
E-komunikace nevidomého občana s veřejnou správou.....	80
<i>RNDr. Hana Bubeníčková, Sjedená organizace nevidomých a slabozrakých ČR</i>	
Elektronická podatelna a problémy s ní spojené.....	83
<i>Ing. Petr Budiš, PVT, a. s.</i>	
Studie proveditelnosti komplexní informatizace krajů.....	85
<i>RNDr. Pavel Bureš, Ministerstvo vnitra ČR</i>	
Reinženýring – cesta ke zvyšování výkonnosti subjektů veřejné správy.....	89
<i>RNDr. Pavel Bureš, Ministerstvo vnitra ČR, Martin Čulík, NotesCS, a. s., Jiří Šafránek, Krajský úřad Olomouckého kraje, Luboš Valtr, Krajský úřad Plzeňského kraje, Pavel Vlček, Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava</i>	
Základní registry ISVS je třeba rozšířit o základní datové báze geodat.....	92
<i>Ing. Václav Čada, Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta aplikovaných věd, RNDr. Josef Hojdar, Sdružení TERIS, Ing. Milan Martinek, CSc., Sdružení TERIS</i>	
Využití kvalifikovaného certifikátu v praxi.....	93
<i>Ing. Lenka Capoušková, První certifikační autorita, a. s.</i>	
Služby České tiskové kanceláře a agentur Neris a Čekia pro veřejnou správu.....	96
<i>Mgr. Přemysl Cenkl, Česká tisková kancelář</i>	
Elektronické tržiště veřejné správy CenTrade-ČTc.....	98
<i>ČESKÝ TELECOM, a. s. - CenTrade</i>	
Městský územně orientovaný informační systém hl. města Prahy.....	100
<i>Ing. Jiří Černý, CSc., Magistrát hlavního města Prahy</i>	
Bezpečnost občanů a řízení rizik.....	104
<i>Dipl. Ing. Albert P. Deistler, Úřad pro Evropu města Kolín nad Rýnem, Německo</i>	
Oběh dokumentů mezi ústředními orgány státní správy.....	106
<i>Ing. Jan Duben, Úřad vlády České republiky</i>	
Systém sledování legislativního procesu v Národnej rade Slovenskej republiky.....	110
<i>JUDr. Lubomír Fajták, Parlamentný inštitút Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky</i>	
Co nového v daňové správě v oblasti informatiky.....	113
<i>Ing. Michal Faltýnek, Ministerstvo financí ČR</i>	
Elektronické formuláře na Internetu a informačním kiosku.....	115
<i>Ing. Petr Gottesman, Ing. Martin Procházka, OKsystem, spol. s r. o.</i>	
Profesionální web pro každé město a obec.....	117
<i>Ing. David Hambera, DATA-NORMS, s. r. o.</i>	
Výhody OGC webových služeb pro veřejnou správu.....	120
<i>Ing. Josef Hnojil, Ph.D., Intergraph ČR, spol. s r. o.</i>	
Dostupnost geodat veřejné správy v evropském kontextu.....	122
<i>RNDr. Josef Hojdar, Sdružení TERIS</i>	
CZ-INSPIRE.....	123
<i>RNDr. Josef Hojdar, Sdružení TERIS, RNDr. Petr Kubiček, CSc., CZ-INSPIRE</i>	
Specializovaná elektronická média pro veřejnou správu.....	127
<i>Ing. Jiří Holub, Ing. Petr Palisa, Triada, spol. s r. o.</i>	
Veřejná správa a mobilní komunikace.....	128
<i>Ing. Petr Holub, T-Mobile</i>	
MIDAS v kontextu veřejné správy a návaznost na standardy ISVS v oblasti metadat.....	130
<i>Dr. Ing. Bronislava Horáková, VŠB-TU Ostrava, Institut geoinformatiky, Česká asociace pro geoinformace</i>	
Profesní čipové karty.....	133
<i>Mgr. Lada Hružová, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
Konvergované komunikace v prostředí Intranetu.....	135
<i>Ing. Petr Hubený, MBA, Siemens, s. r. o.</i>	
Nové trendy v oblasti mapových e-sluzeb.....	136
<i>Karel Charvát, České centrum pro strategická studia, Česká republika</i>	

Alfabet.cz – internetový pomocník pro rodiče dětí se zdravotním postižením.....	140
<i>Mgr. Martina Chmelová, Alfa Human Service, neziskové nestátní občanské sdružení</i>	
Soutěž Obec zdravotně postiženým	142
<i>Jaromír Jech, Svaz měst a obcí České republiky</i>	
Elektronická veřejná správa (e-government) z pohledu uživatele. Existují rozdíly mezi Českou republikou a Švédskem?	144
<i>Thomas Johansson, Městský úřad Karlskrona, Švédsko</i>	
ePUSA a aplikační architektura GIS kraje na příkladu Vysočiny	147
<i>Ing. Lubomír Jůzl, RNDr. Jiří Hiess, Krajský úřad kraje Vysočina</i>	
Koncepce řešení nového registru živnostenského podnikání	150
<i>Ing. Zdeněk Kadlec, ICZ, a. s., Ing. Jan Pokorný, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
Služby pro veřejnou správu oblasti monitorování médií	152
<i>Ondřej Klimeš, NEWTON INFORMATION TECHNOLOGY, s. r. o.</i>	
Spisová služba, přechod do nových podmínek obce III. typu – MěÚ Slaný	154
<i>Ing. Petr Kolačkovský, MěÚ Slaný</i>	
Elektronický portál územních samospráv – moderní nástroj pro řešení problematiky efektivní komunikace mezi občany a subjekty veřejné správy	157
<i>Václav Koudele, Krajský úřad Plzeňského kraje</i>	
Využití mobilní komunikace při krizových situacích	160
<i>Ing. Jan Křečan, T-Mobile</i>	
Možnosti využití SMS v komunikaci s občany	162
<i>Ing. Jan Křečan, T-Mobile</i>	
Snadná autentizace. Kdekoli a kdykoli.....	164
<i>Mgr. Karel Krenželok, A & L soft, s. r. o.</i>	
Rádio podle vaší noty	166
<i>Adam Kříkava, ABradio.com</i>	
Informační systémy po reformě veřejné správy.....	168
<i>Ing. Aleš Kučera, Novell-Praha, s. r. o.</i>	
Porušování autorského práva versus tzv. „softwarové pirátství“	170
<i>Bc. Karel Kuchařík, Policie ČR</i>	
Podpora automatizovanému zveřejňování informací.....	172
<i>Oldřich Kužilek, poradce v oblasti svobodného přístupu k informacím</i>	
Elektronická podatelna systému MUNIS.....	174
<i>Mgr. Tomáš Lechner, Triada, spol. s r. o.</i>	
Využití bezvýznamového elektronického identifikátoru občana v IS veřejné správy	176
<i>Mgr. Karel Lux, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR</i>	
Nová verze územně identifikačního registru UIR-ADR.....	180
<i>Mgr. Karel Lux, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR</i>	
Sun ONE portálové řešení zvyšuje produktivitu státních úředníků	183
<i>Ing. Jaroslav Malina, Sun Microsystems Czech, s. r. o.</i>	
Role portálů v e-governmentu	186
<i>Ing. Břetislav Moc, IBM Česká republika, spol. s r. o.</i>	
Propojování aplikací veřejné správy – zkušenosti z projektu v Parlamentu ČR.....	188
<i>Ing. Ivo Musil, Corpus Solutions, a. s.</i>	
Univerzální přípojka – brána do KI ISVS.....	190
<i>Ing. Miroslav Nováček, Ing. Libor Neumann, CSc., ANECT, a. s.</i>	
ISVS ve světle informační bezpečnosti	193
<i>Ing. Václav Novák, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
Modernizační projekty ICT a rozvoje elektronické veřejné správy.....	199
<i>Jozef Orzel, člen představenstva Asociace města na internetu, Polsko</i>	
Systémy pro detekci neoprávněného průniku	200
<i>Ing. Petr Panáček, ANECT, a. s.</i>	
Zkušenosti s budováním komunikační bezpečnosti.....	203
<i>Ing. Martin Pavlica, Corpus Solutions, a. s.</i>	
Portál krizového řízení www.emergency.cz v rámci Portálu veřejné správy	205

<i>Ing. Jaroslav Pejčoch, T-SOFT, s. r. o.</i>	
Informační bezpečnost	209
<i>Olga Příkrylová, AEC, spol. s r. o.</i>	
Řešení SAP pro veřejný sektor.....	212
<i>Jan Renc, SAP ČR</i>	
Elektronické daňové podání.....	214
<i>Ing. Pavel Rozsypal, IBM Česká republika, s. r. o.</i>	
Atestace v rámci informačního systému veřejné správy (ISVS).....	217
<i>Fáres Shima, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
Využití internetových technologií pro provoz Spisové služby	218
<i>Ing. Miroslav Šírl, EXPRIT, spol. s r. o.</i>	
Elektronické tržiště pro subjekty veřejné správy	220
<i>Vladimír Šiška, náměstek ministra, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
Chyťte si svého vlastního hackera	223
<i>Ing. Radek Smolík, Symantec GmbH (ČR&SR)</i>	
Povodeň 2002 v Praze – využití IT a dat o území.....	225
<i>Ing. Jaroslav Šolc, Magistrát hl. m. Prahy</i>	
Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna.....	229
<i>PhDr. Karel Sosna, Kancelář Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky</i>	
Správa datových zdrojů.....	232
<i>Michal Souček, Krajský úřad Plzeňského kraje,</i>	
<i>Ing. Pavel Beneš, Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o. p. s.</i>	
Koncepce budování GIS krajů, Úvodní projekty a Typový projekt	235
<i>Michal Souček, Krajský úřad Plzeňského kraje,</i>	
<i>Ing. Pavel Beneš, Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o. p. s.</i>	
Navigace vozidel IZS – vyhodnocení projektu	239
<i>Michal Souček, Krajský úřad Plzeňského kraje,</i>	
<i>Mgr. Jaroslav Lepeška, Krajské ředitelství Hasičského záchranného sboru Plzeňského kraje</i>	
Optimalizace postupu atestace IS obcí – zákon č. 365/2000 Sb.	241
<i>Ing. Pavel Staša, ICZ, a. s.</i>	
Služby společnosti ČTK, Neris a Čekia pro veřejnou správu	244
<i>Jan Stejskal, Neris, s. r. o., agentura ČTK pro internet a nová média</i>	
Dejte o sobě vědět a buďte v obraze	245
<i>Julie Stejskalová, Česká tisková kancelář</i>	
Nové metody ochrany dat před zcizením vlastními zaměstnanci s ohledem na Zákon o ochraně osobních údajů 101/2000 Sb.	246
<i>Ing. Tomáš Stranyánek, SODAT software, spol. s r. o.</i>	
Standard ISVS a weby krajských a městských úřadů	248
<i>Jaroslav Svoboda, Ministerstvo vnitra ČR</i>	
Zjednodušení orientace na portálech veřejné správy	250
<i>Jaroslav Svoboda, Ministerstvo vnitra ČR, Iva Zelenková, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
Regionální a municipální informační systém RAMIS	254
<i>Ing. Kamil Svoboda, PVT, a. s.</i>	
Přehled a vize řešení Microsoft pro veřejnou správu v České republice	258
<i>Ing. Jan Toman, Microsoft, s. r. o.</i>	
Státní mapové centrum a služby Digitální geoinformační knihovny	259
<i>Ing. Michal Vaněček, Ing. Martin Vrátný, CSc., T-SOFT, s. r. o.</i>	
Fenix II – informační systém nové generace.....	262
<i>Michal Varga, diplomovaný technik, PVT, a. s.</i>	
Internet, elektronické informační zdroje a služby pro osoby se specifickými potřebami v knihovnách.....	266
<i>Jana Vejsadová, Krajská knihovna Vysočiny, Mgr. Zlata Houšková, Národní knihovna ČR</i>	

Informatizace krajů, úloha Krajských hospodářských komor a zapojení HK ČR do ISVS.....	271
<i>Pavel Vích, Hospodářská komora ČR</i>	
Služby společnosti ČTK, Neris a Čekia pro veřejnou správu.....	275
<i>Ing. Dagmar Vránová, Česká kapitálová informační agentura, a. s.</i>	
Internet pro seniory – statutární město Jihlava	277
<i>Ing. Vratislav Výborný, primátor statutárního města Jihlava, Magistrát města Jihlavy</i>	
Veřejné knihovny v malých obcích – zánik nebo renesance?	279
<i>Daniela Wimmerová, Městská knihovna v Českém Krumlově, Mgr. Milena Kodýmová, Městská knihovna v Jindřichově Hradci</i>	
Digitální správa věcí veřejných	282
<i>JUDr. Jan Winkler, IBM Česká republika, s. r. o., Ing. Zdeněk Havelka, PhD., A-21</i>	
Co znamená Internet pro lidi se zdravotním postižením.....	284
<i>Jaroslav Winter, prezident BMI sdružení</i>	
Archiv českého webu jako prostředek zajištění svobodného přístupu občanů k informacím	287
<i>Petr Žabička, Moravská zemská knihovna a Fakulta informatiky Masarykovy Univerzity Brno, Ludmila Celbová, Národní knihovna ČR, Praha</i>	
SIG – bezpečná síť, bezpečná data, bezpečný bussines.....	290
<i>Ing. Josef Zábranský, A & L soft, s. r. o.</i>	
mySAP Enterprise Portal	293
<i>Ing. Petr Železník, Ing. Karel Nekuža, MBA, SAP ČR, spol. s r. o.</i>	
Veřejný informační bulletin (BIP) – přístup k veřejným informacím v Polsku.....	296
<i>Arek Zlotnicki, Asociace města na internetu, Polsko</i>	

Katalog

Generální partner konference.....	297
Hlavní partneři konference	298
Partneři konference	299
Firemní prezentace.....	300
Prezentace ostatní.....	312
Sdružení BMI.....	313

Vážení přátelé,

dostáváte do rukou sborník dokumentů již šesté konference Internet ve státní správě a samosprávě (ISSS), která se koná v Hradci Králové. Tato konference se stala místem každoročního hodnocení pokroku v oblasti využití nejmodernějších informačních a komunikačních technologií (ICT) ve veřejné správě na místní, regionální a celostátní úrovni. Od samého počátku má ISSS také důležitý mezinárodní rozměr, který se zvláště v posledních letech zvýraznil úzkou spoluprací s obdobnými iniciativami v členských i kandidátských zemích Evropské unie. Tento rozměr konference podtrhuje pravidelná účast významných představitelů Evropské komise.

Odpovědní představitelé všech odvětví veřejné správy, stejně jako zástupci podnikatelské sféry, si již nedokáží představit, že by se mohli obejít bez tohoto širokého diskusního fóra o využití informačních a komunikačních technologií. Bohatý program přednášek, seminářů, diskusí, workshopů, prezentací, ale také slavnostních vyhlášení vítězů v soutěžích hodnotících pokrok ve využívání moderních technologií v oblasti veřejné správy činí z pořadatelského Hradce Králové na dva dny „metropoli ICT“ České republiky.

Internet je již samozřejmou součástí každodenního života. Ve státní správě a samosprávě jde už o mnohem větší využití moderních technologií a jejich zapojení do řídicích a rozhodovacích procesů. Odborníci z oblasti ICT a zástupci veřejné správy se naučili vzájemně komunikovat. Pochopili, že lepších výsledků lze dosáhnout úzkou systémovou spoluprací a nikoli jen pouhým převedením úředních mechanismů do elektronické podoby. Je to celosvětový trend. Evropská unie aktivně uskutečňuje a prosazuje myšlenku *e-governmentu* – v širokém slova smyslu aplikaci a integraci ICT do procesu správy věcí veřejných. Není proto náhodou, že se tato problematika významně odráží v programu letošní konference i v jednotlivých příspěvcích tohoto sborníku.

Programovou nabídku letošního ročníku poznamenává několik skutečností. Vzniklo nové Ministerstvo informatiky, které se zde představí v celé šíři svých kompetencí a programových cílů. Současná etapa reformy veřejné správy je zase specifická významnou rolí informačních systémů při převodu kompetencí okresních úřadů na kraje a obce s rozšířenou působností. Program konference na tyto skutečnosti reaguje, stejně jako na potřebu dokonalé přípravy celé oblasti informatiky veřejné správy na vstup do Evropské unie. Abychom mohli využívat možnosti, které společná Evropa nabízí, je nutné poznat a seznámit se s aplikací všech informačních zdrojů.

To vše jsou témata, o kterých se bude hovořit na konferenci ISSS 2003, jejich základní teze naleznete v tomto sborníku. Jsou zde položky týkající se globálních, regionálních i lokálních aspektů rozvoje informační společnosti. Umožní to výměnu zkušeností mezi představiteli státní správy a krajských a místních samospráv a jejich srovnání s podobnými zkušenostmi v celoevropském kontextu.

Dosavadní ročníky konference potvrdily tradici vrcholného setkání na republikové úrovni a velmi významné akce v mezinárodním měřítku. Letošní setkání by mělo zachytit vývojové trendy v této důležité oblasti veřejné správy. Věříme, že předložené materiály i samotný průběh konference to plně potvrdí.

RNDr. Tomáš Renčín
výkonný ředitel konference

Čas	Hlavní sál (1000 míst)	Malý sál	Jednací sál	Eliščin sál	Přednáškový sál
	Labský sál (100 míst)	200–300 míst	150 míst	100 míst/projekty	120 míst
9.00–10.30	Úloha IT technologií v kriz. situacích Navigace vozidel IZS, <i>Souček, Lepeška, Plzeň, 15'</i> Ochrana osobních údajů v krizových situacích, <i>Neuwirt, Husár, Lieskovský, SK, 10'</i> Konvergované komunikace v prostředí intranetu, <i>Hubený, Siemens, 15'</i> Využití mobilních komunikací v krizových situacích, <i>Křečan, T-Mobile, 20'</i> Portál www.emergency.cz , <i>Pejčoch, T-soft, 15'</i> Úloha IT v kriz. situacích, <i>Šraut, IBM, 15'</i>	El. dokumenty ve VS: <i>moderuje Pavlonová</i> El. podpis a el. dok. – akt. vývoj, <i>Bosáková, MI, 10'</i> Elektr. daňové podání, <i>Rozsypal, IBM, 15'</i> Využití kvalifikovaného certifikátu v praxi, <i>Capoušková, PVT, 20'</i> Elektronické formuláře na Internetu a informačním kiosku, <i>Procházková, OKSystém, 15'</i> Bezvýznamový el. identifikátor, <i>Lux, MPSV, 20'</i> El. identifikátor ve zdravotnictví, <i>Papp, VZP, 5'</i> Panelová diskuse, <i>moderuje Pavlonová, 15'</i> <i>Bérová, MI, Bosáková, MI, Landkammer, MSp, Lux, MPSV, Zatloukal MV</i>	Bezpečnost informačních systémů Priority v oblasti bezpečnosti ISVS, <i>Novák, MI, 5'</i> Chyťte si svého vlastního hackera, <i>Smolík, Symantec, 40'</i> Typy internetových útoků a ochrana proti nim, <i>Bíža, IBM, 15'</i> SIG – způsoby zabezpečení sítě, <i>Zábranský, A&L soft, 15'</i> Trustworthy Computing, <i>Juřek, Microsoft, 15'</i>	LORIS 2003 Conference – zahájení <i>Dohnal, Mlynář, 20'</i> Reg. priority v Akčním plánu eEurope 2005, <i>Pascal, EK, 10'</i> Interaktivní VS v Litvě, <i>Nerute, Lithuania, 10'</i> Strat. rozvoje el. VS v Evr., <i>Andersson, S, 10'</i> Efektivní služby VS, <i>Lunnas, Finsko, 10'</i> El. VS z pohledu uživatele, <i>Johansson, S, 10'</i> Nová role regionů v Evropě, <i>Janicki, PL, 10'</i> Lyon 2003, svět. summit měst o IS, <i>Kleck, F, 10'</i>	Transformace IS územní VS 9.00–9.50 Převod správních a dopravních evidencí OkÚ na ORP, <i>Vybíral, MV</i> Situace v transferu programového vybavení a dat, <i>Holenda, MV</i> Softwarové pirátství v ČR, <i>Kuchařík, Policie ČR</i> Postup realizace IISSE, <i>Malátek, MV</i> Registr RČ a zp. jejich přidělování, <i>Čacká, MV</i> RAMIS v pilotním provozu, <i>Svoboda, PVT, 20'</i> Integrovaná bezp. klientů, <i>Smolík Symantec, 20'</i>
10.40–12.00	Zahájení konference <i>Špidla, Vlasák, Bém, Mlynář, Opaterný, Blixt, Santucci EK, Dohnal</i>				
12.00–14.00	12.55 Pohled alternativního operátora na poskytování služeb pro VS, <i>Duroň, GTS, 30'</i> Spisová služba – přechod do nových podm. obce III. typu (město Slaný) – <i>Kolačkovský, MěÚ Slaný, 30'</i>	13.00 e-bankovníctví ČS, a. s., <i>Schwarz, Česká spořitelna, a. s.</i> 13.30 Informační systémy po reformě veřejné správy, <i>Kučera, Novell</i>	12.00–14.00 Oběd restaurace, Jednací a Eliščin sál	12.00–14.00 Oběd restaurace, Jednací a Eliščin sál	12.15–12.45 TK k ISSS 12.45–13.15 TK MI 13.25 El. tržiště, v. <i>Šiška, MI, 5'</i> Elektronické tržiště VS – ČTc.–CenTrade, <i>Rosenbaum, CenTrade, 15'</i> Profesní čipové karty, <i>Hrůzová, MI, 10'</i>
14.00–14.50	Bez e-munity , diskusní pořad věnovaný otázkám postavení nového ministerstva, diskuse (ČSSD, KDU, KSČM, ODS, US.)		Přestávka na úklid 40'	Přestávka na úklid 40'	
14.50–15.00	Přestávka	Přestávka	Přestávka	Přestávka	Přestávka
15.00–16.30	Komunikace VS s občany Využití infrastr. projektu internet do škol pro komunikaci s VS, <i>Parma, ACOL, 15'</i> Využití SMS pro komunikaci s občany, <i>Křečan, T-Mobile, 20'</i> Internetová komunikace veřejnosti s úřady, <i>Šimonik, MV, 10'</i> Zjednodušená orientace na portálech VS, <i>Svoboda, MV, Zelenková, MI, 10'</i> Jak dát o sobě vědět, <i>Stejskalová, ČTK, Klimeš Newton, 20'</i> Specializovaná elektronická média pro VS, <i>Palisa, Holub, Triada, 10'</i>	Přehled a vize řešení Microsoft pro veřejnou správu v České republice, <i>Toman, Microsoft, 40'</i> e-government on demand, <i>Hrdlička, IBM, 30'</i> Veřejná správa a mobilní komunikace, <i>Holub, T-Mobile, 10'</i> ČESKÝ TELECOM pro veřejnou správu, <i>Felix, ČESKÝ TELECOM, 10'</i>	E-security Informace a bezpečnost sítí v 6. rámcovém programu, <i>Santucci, EK, 20'</i> Technické zabezpečení osobních údajů, <i>Neuwirt, ÚOOÚ, Husár, Lieskovský, Slovensko, 10'</i> Bezpečnost občanů a risk management, <i>Deistler, Německo, 15'</i> Bezpečnostní problematika Intranetu VS, <i>Baumruk, ČESKÝ TELECOM, 15'</i> Snadná autentizace, <i>Krenželok, A&L soft, 15'</i> Integrovaná bezpečnost síťové brány, <i>Smolík, Symantec, 20'</i>	Internet pro znevýhodněné sk. občanů Informační spol. pro všechny, <i>Blixt, EK, 15'</i> Úvod do problem., podnikání ZP, projekty a jejich finanční zázemí, <i>Helpnet, Winter, 15'</i> eKomunikace nevidomých občanů s VS, <i>Bubeničková, Pavlíček, SONS, 10'</i> Soutěž Obec zdrav. postiženým, <i>Jech, SMO, 5'</i> Internet pro seniory, <i>Výbomý, Jihlava, 5'</i> Služby zdravotně postiženým v knihovně, <i>Houšková, NKČR, Vejsadová, Knihovna Vysočina, 5'</i> Teleworking , <i>moderuje A. Kučera, SPIS, Leg. a org. předpoklady, Mlynář, Škromach, Tošenovský, Krot, 35'</i>	Řešení SAP pro státní správu, <i>Renc, SAP, 20'</i> Typová implementace jako cesta k úspoře, <i>Beneš, Logica, 20'</i> Využití internetových technologií pro provoz Spisové služby, <i>Šitl, Exprit, 15'</i> Projekt internet do škol – závěrečná zpráva, <i>ACOL+Čtc, 40'</i>
16.30–16.40	Přestávka	Přestávka	Přestávka	Přestávka	Přestávka
16.40–18.00	Zveřejňování osob. údajů, <i>Neuwirt, ÚOOÚ, Husár, Lieskovský, Slovensko, 10'</i> Podpora automat. zveřejň. inf., <i>Kužilek, 10'</i> Informační zpravodaj VS, <i>Zlotnický, PL, 10'</i> Archiv českého webu – webarchiv, <i>Žabička, MZK, Celbová NKČK, 10'</i> Inov. proj. rozvoje ICT a el. VS, <i>Orzel, PL, 10'</i> Služby VS prostr. sítě samoobl. kiosků, <i>Rapan, SK, 10'</i> Diskuse k přístupu k informacím, <i>Kužilek, Neuwirt, ÚOOÚ, Husár, Slovensko, 20'</i>	Zkušenosti VS s komunikací s občany (web, e-mail, e-podatelný, SMS), <i>Gross, 20'</i> Internetové radio ve službách VS, <i>Křikava, AB Radio.cz, 10'</i> Zkušenosti z financováním internetu do škol, <i>Palata, ACOL, 10'</i> SIP – Státní informační politika, <i>Mlynář, Březina, Tošenovský, Řihák, Koubský, Opaterný SK, 45'</i>	Bezpečnost informačních systémů Systém pro detekci neopráv. průniku – IDS, <i>Panáček, Anect, 20'</i> Zkušenosti s budováním komunikační bezpečnosti ve VS, <i>Pavlica, Corpus, 15'</i> ISVS ve světle informační bezpečnosti, <i>Novák, MI, 15'</i> Ochrana dat před zaměstnanci, <i>Stranyánek, SODAT software, 10'</i> Diskuse k bezpečnosti IS, <i>Dočekal, Baudiš, Alwil, Pavlica, Corpus Solution, 20'</i>	Financování informatizace VS VS a Strukturální fondy v Řecku, <i>Shotton, EK, 10'</i> Příprava na Strukt. fondy, <i>Slupina, Polsko, 10'</i> Programy EIB pro podporu rozv. el. veřejné správy a elektronických služeb, <i>Kaltsas, EIB, 10'</i> Jak se zapoj. do proj fin. EU, <i>Racková, KPMG, 10'</i> Spolufin. e-gover. z prog. EU, <i>Prokšik, MI, 10'</i> eContent program, <i>Haber, Lucembursko, 10'</i> Content Village, <i>Vadrot, Lucembursko, 10'</i> Proj. eContent: Budoucí města, <i>Kállai, Maďarsko, 10'</i>	Inform. úz. samospráv při reformě VS Úloha a postavení Komise pro informatiku AKČR, <i>Pokorný, Babarík, KI AKČR, 15'</i> Grantové programy (Vysočina), <i>Pavlinec, 10'</i> e-Pusa – elektr. portál územních samospráv II. etapa, <i>Koudele Plzeň, Svoboda, MV, 15'</i> Správa datových zdrojů, <i>Souček, Beneš, Plzeň, 15'</i> KEVIS – krajský systém evidencí, <i>Pavlinec, 10'</i> IS Plzeňského kraje – komplexní datová báze, <i>Szabó, Plzeň, 15'</i>
20.00–02.00	Večerní společenský program ve všech prostorách kongresového centra Aldis, vyhlášení: Geoaplikace roku, Biblioweb, Zlatý erb, Eurocrest , společenský program, raut				18.00–18.30 IS krajů – financování , <i>Holenda, 10'</i> Panel. diskuse: Informatizace územních orgánů VS, <i>moderuje K. Pokorný</i> <i>Bérová MI, Pavlinec KI AKČR, Holenda MV, Čapka KISMO</i>
salonky č. 1, 2, 3	15.00 TK Gross (restaurační salónek) Workshopy: S1 13.30–14.30 Espace Morava, <i>Tomiga</i> 15.00–16.00 Bentley, <i>Staňek</i> , 16.00–16.30 Informační bezpečnost, <i>Přikrylová, Macháček, AEC</i> S2 15.00–16.00 Mobilní řešení ve státní správě, <i>Logos</i> , S3 13.00–16.30 ARCO <i>Gigot, Belgie</i>				

úterý 25. 3. 2003

Čas	Přednášková sekce Hlavní sál 100 míst	Malý sál 200–300 míst	Jednací sál 150 míst	Eliščin sál 100 míst/projekty	Přednáškový sál 120 míst
8.40–9.00		8.40 Prezentace MI , moderuje J. Pokorný <i>Mlynář, J.+V. Šiška, Běrová, Frankl</i>			
9.00–10.30	Zpřístupňování geodat v ČR a EU Dostupnost geodat VS v evropském kontextu, <i>Hojdar, Sdružení TERIS, 10'</i> Evropská spolupráce v oblasti prostorových dat a infor., <i>Marchesini, 15'</i> Projekt GINIE, <i>Pauknerová, Horák, CAGI, 10'</i> CZ-INSPIRE, <i>Kubiček, CZ-INSPIRE 10'</i> Trendy v map. e-sluzbách, <i>Charvát, 10'</i> Poskytování geograf. dat obcím, <i>Černohorský, Zeměměřický úřad, 10'</i> Státní mapové centr., <i>Vaněček, Vrátný, T-soft, 15'</i> Odstranění admin. zábran v. <i>Šiška, MI, 5'</i> Diskuse: <i>Pašek ČÚZK, V. Šiška MI, Hojdar, CAGI, KISMO, AKČR, 15'</i>	e-Government portály Představení sekce e-governmentu , <i>Běrová 10'</i> Portál VS a životní situace, <i>Běrová, MI, 10'</i> Role portálu v e-governmentu, <i>Moc, IBM, 15'</i> Transakční část portálu, <i>Hernady, Microsoft, 30'</i> Sun ONE Portál server, <i>Malina, SUN Microsystems, 30'</i>	Podpora a rozvoj ISVS Podpora a rozvoj ISVS – Představení sekce ISVS , v. <i>Šiška, MI, 10'</i> Intranet VS – současný stav a vize, <i>Moldan, Zitek, ČESKY TELECOM, 30'</i> Univerzální přípojka-brána do KI ISVS, <i>Nováček, Neumann, Anect 30'</i> Outsourcing ano či ne, <i>Brabl, ICZ, 25'</i>	Elektronické služby veřejnosti Reorganizace VS a jejich služeb, <i>Thorgeirsson, Island, 10'</i> Otevřená digitální VS, <i>Viale, Denmark, 10'</i> Aktivity regionů v EU, <i>Pavlinec, 10'</i> Informační síť samosprávy, <i>Varga, HU, 10'</i> Socitm a výsledky Londýnského mezinárodního semináře, <i>Zihni, Velká Británie, 20'</i> Asociace eForum, <i>Glomb, Polsko, 10'</i> Úloha místní samosprávy při rozvoji konkurencesch. podniku, <i>Gigot, Belgie, 10'</i> e-MuniS – el. informační služby města, <i>Boykikeva, Bulharsko, 10'</i>	Informatizace územních samospráv po reformě VS moderuje <i>Holenda</i> Úloha a postavení MI ve vztahu k územním samosprávám, <i>Babarič, Moravskoslezský kraj, 10'</i> Studie provedit. komplex. inform. krajů, <i>Holenda, MV, 10'</i> Reforma VS a jej. súvislosť s informatizáciou, <i>Nížňanský, Slovensko, 10'</i> Reinženýring, <i>Čulík, NotesCS, Šafránek KÚ Ol. kraje, Vlček TU VŠB Ostrava, 10'</i> Fenix II, <i>Varga, PVT, 20'</i> Dig. správa věcí veřejných, <i>Havelka, Winkler, IBM, 15'</i> Informační systémy po reformě VS, <i>Benyovszky, ClarioNet 15'</i>
10.30–10.45	Přestávka 10'	Přestávka 10'	Přestávka 10'	Přestávka 15'	Přestávka 15'
10.45–12.15	Přestávka 10' 10.50–12.20 Geoinformace jako součást IS veřejné správy Subkom. GIS při AKČR, <i>Pokorný, Plzeň, 5'</i> Přístup externích uživatelů ke GIS, <i>Brodský, Anect, 10'</i> Výhody OGC webových služeb pro veřejnou správu, <i>Hnojil, Intergraph, 10'</i> Zkuš. s využ. ZABAGED 1, <i>Skrášek, Zlín, 10'</i> Koncepce budování GIS krajů <i>Souček, Beneš, Plzeň, 10'</i> ePUSA a aplik. architekt. GIS kraje na příkl. Vysočiny, <i>Jüzl, Hiess, KÚ Vysočina, 15'</i> Městský územně orientovaný IS, <i>Černý, MHMP, 10'</i> MIDAS, <i>Horáková, VŠB-TU Ostrava, 10'</i> MIS HK – GIS, <i>Falt, Hradec Králové, 10'</i>	Monitorovací služby veřejné správy a systém MONIS, <i>Pejčoch, T-soft, 10'</i> Koncept výstavby portálu VS z pohledu krajů a obcí (krajský portál), <i>Pavlinec, Koudela, 15'</i> Použití portálu SAP pro VS, <i>Nekuža, Železník, SAP, 20'</i> Nástroje podpory e-governmentu El. podat. a problémy s ní spojené, <i>Budiš, PVT, 20'</i> Lexikon VS, <i>Tuček, ČSÚ, 10'</i> Businessinfo, <i>Marčan, MPO, 15'</i>	Bezpečnostní produkty pro govnet, <i>Techl, Abacus, 30'</i> Interoperabilita finančních a kontrolních informačních systémů, <i>Roudný, MF, 15'</i> Diskuse s veřejností, v. <i>Šiška, MI, 15'</i> Elektronická komunikace a e-pošta Představení sekce elektronické komunikace a pošty , <i>J. Šiška, MI, 10'</i> Zákon o elektronických komunikacích, <i>Stádník ČTÚ, J. Šiška, MI, 15'</i> Pošt. služby elektr. věku I., <i>Ambrož, Česká pošta, 15'</i> Pošt. služby elektr. věku II., <i>Jošková, ICZ, 15'</i> Politika elektronizace venkova, <i>Charvát, 10'</i>	Seminář internetizace měst a obcí I. Vztah Komise pro informatiku AKČR a obcí, <i>Babarič, Moravskoslezský kraj, 5'</i> Využití infrastruktury školské sítě pro internetizaci obcí, <i>Palata, ACOL 15'</i> E-podatelná, <i>Lechner, Třída, 15'</i> Elektronická VS v Gdaňsku, <i>Patrzek, PL, 10'</i> Městský IS Rijeki, <i>Jurcic, Chorvatsko, 10'</i> VIS a Standard ISVS, <i>Svoboda, MV, 10'</i> Služby ČTK, <i>Neris a Čekia pro VS, Cenkl, ČTK, Stejskal, Neris, Vránová, Čekia, 30'</i>	Projekty podporující rozvoj IS Integrace aplikací a výměna dat ve veřejné správě, <i>Janda, Microsoft, 15'</i> Nový IS pro vedení Obch. rejst. a dálk. přístup k údajům Sb.listin OR, <i>Landkammer, Marthaus 10'</i> Dig. knihovna ČR+SR parlamentu, <i>Sosna, 10'</i> System sledovania legislatívneho procesu, <i>Fajťák, NRSR, 10'</i> Propojení aplikací VS – zkušenosti z projektu v PCR, <i>Musil, Corpus, 10'</i> Oběh dokumentů mezi ústř. org. stát. spr., <i>Duben, 10'</i> El. rokovania vlády v SR, <i>Čech, Úrad vlády SR, 10'</i> IS MSP a zapojení HK ČR do ISVS, <i>Vich, Hospodářská komora ČR, 10'</i> Řešení nového registru živnosten. podnikání, <i>Kadlec, ICZ, Pokorný, MI, 10'</i>
12.15–12.30	12.30–15.00 výdej obědů ☺	Přestávka		Přestávka 10'	
12.30–14.00	Povodně a IT Geoaplikace roku 2002, moderuje <i>Pauknerová, oceněné projekty zaměř. na užiti GI(T) pro prevenci, krizové řízení a monitoring povodní, 30'</i> Povodeň 2002 v Praze – využití IT a dat o území, <i>Šolc, MHMP, 15'</i> Povodně 2002 – Portál a GIS Plzeň. kraje, <i>Koudela, Lepeška – Plzeň, 10'</i> E-Government – aplikace principu v oblasti katastru nemovitostí, <i>Ing. Vít Suchánek, ČÚZK, Ing. Karel Pecl, NESS CEE, 15'</i>	Nástroje koordinace ISVS Referenční rozhraní, <i>Kosek, MI, 10'</i> Základní datové báze geodat a ISVS, <i>Čada, Západočeská univerzita v Plzni, 10'</i> UIR-ADR a web. prohlížeč, <i>Lux, MPSV, 10'</i> Atestace, <i>Shima, MI, 10'</i> Optimalizace postupu atest. IS obcí, <i>Staša, ICZ, 20'</i> Standardy ISVS, <i>Kokeš, MI, 10'</i> Možn. lic. prod. MS – škol. a zdr. <i>Toman, Microsoft, 15'</i>		Seminář internetizace měst a obcí II. Standard. úz. plán. obcí, <i>Hiess, Zedníčková, 10'</i> Veřejné knihovny v malých obcích – zánik nebo renaissance?, <i>Wimmerová, Český Krumlov, Kodýmova, Jindřichův Hradec, 10'</i> MIS HK – WEB, <i>Vrabec, Hradec Králové, 10'</i> Standard ISVS a weby KrÚ a MěÚ <i>Svoboda, MV, 15'</i> Z dílny vítězů soutěže Zlatý erb a Eurocrest, <i>diskuze, Dohnal, 40'</i>	
14.00–14.40		Přestávka 5' Závěrečný kulatý stůl: <i>Mlynář, Zlatuška, Dohnal, 40'</i> Diskuze nad závěrečným komuniké z konference sestavené z jednotlivých bloků.			
14.50–15.50	Labský sál: Setkání dodavatelů sw se zástupci komise ISMO a kr. informatiky <i>Galbavý, Koudela, VI. Šiška MI</i>	Workshop: 12.30–13.30 Setkání webmasterů ústředních orgánů, <i>Běrová MI, Větrovský MI, Špaček MV, 60'</i> (uzavřené jednání, Labský sál) S1 10.45–11.45 Portály státní správě, <i>Logos, S2 10.00–10.30</i> Profesionální web pro každé město i obec, <i>Hembera, DATA – NORMS</i>			

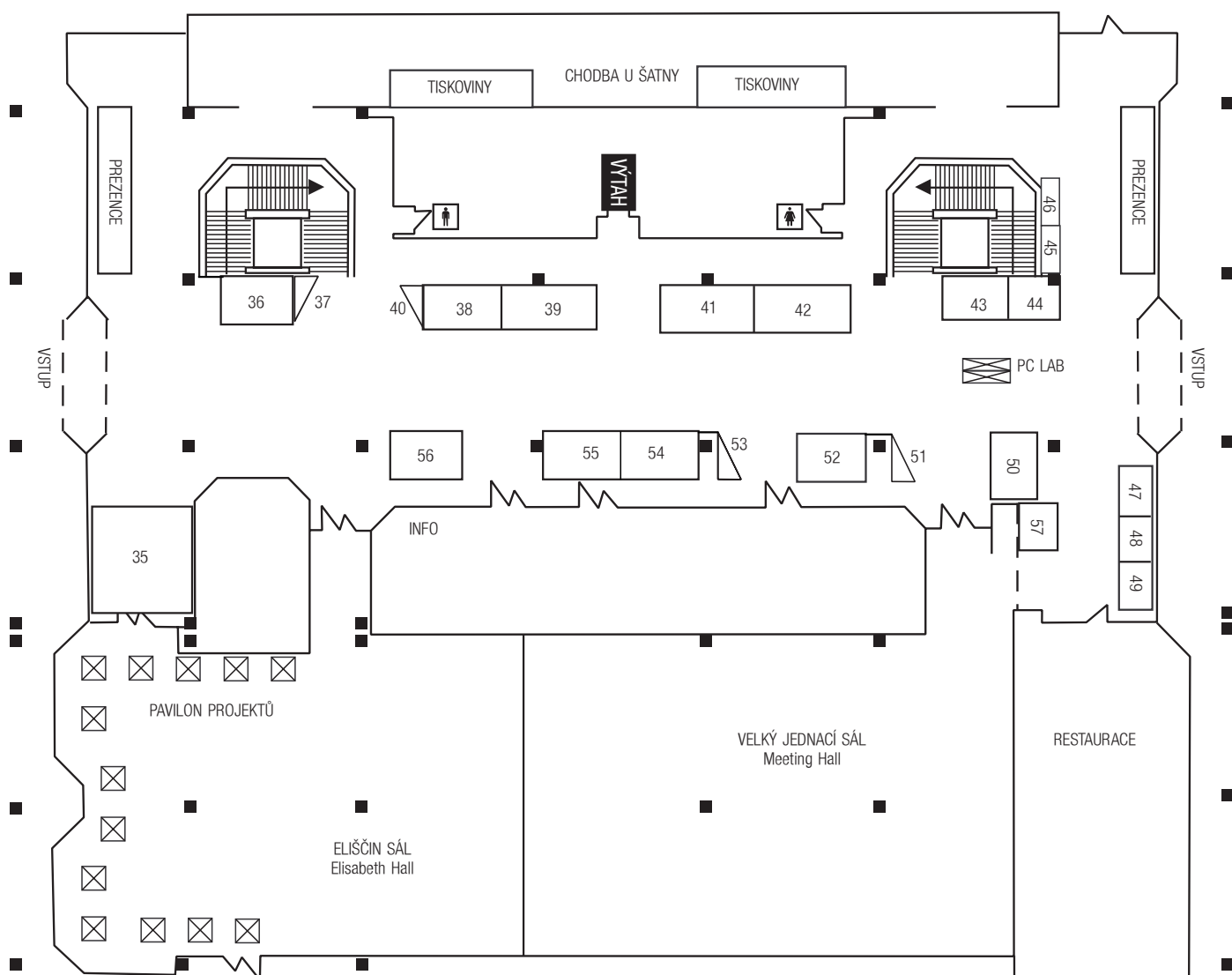
iss

Internet ve státní správě a samosprávě

LOCAL AND REGIONAL INFORMATION SOCIETY

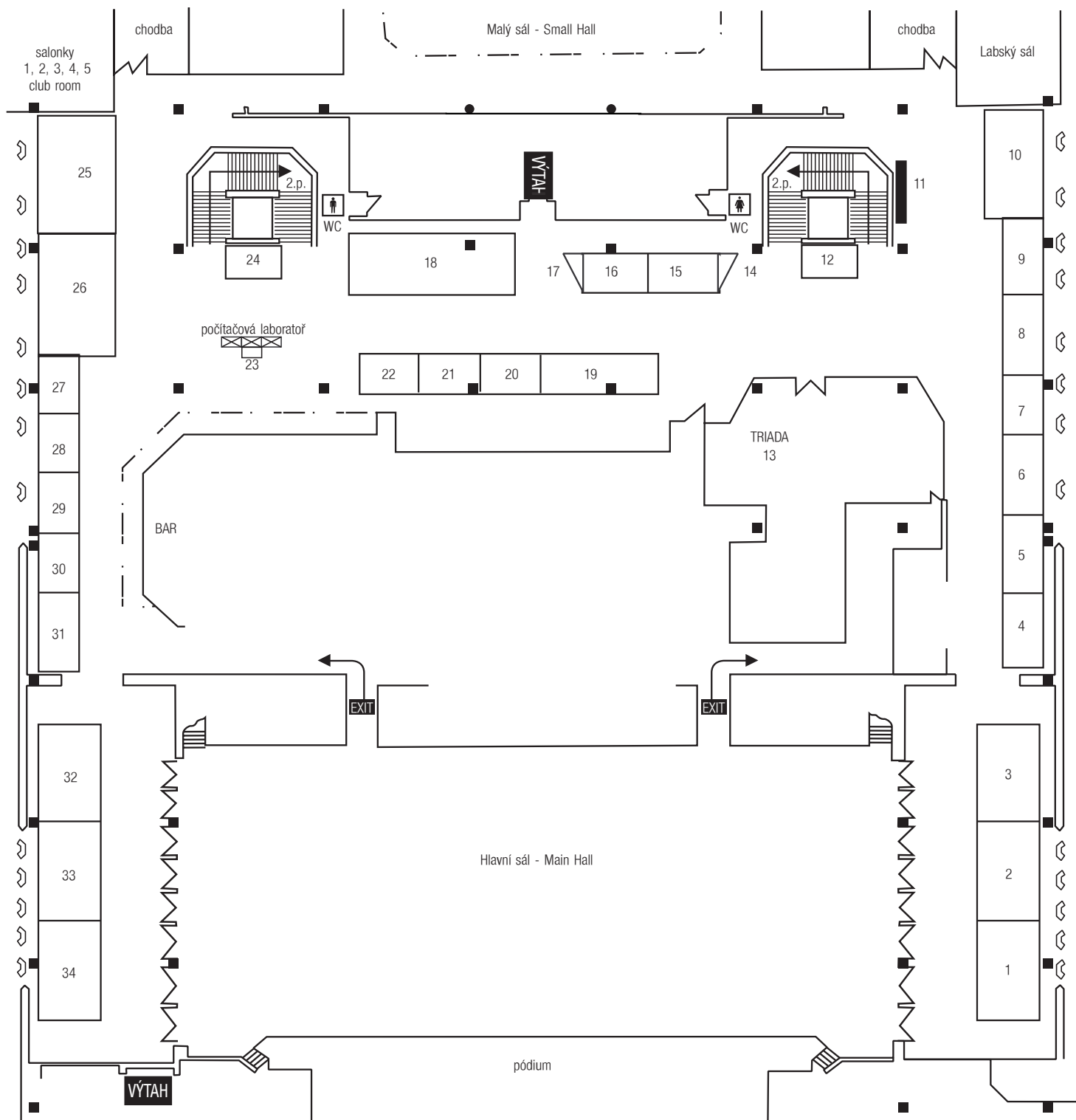
přízemí – 1st floor

ŠATNA - DRESSING ROOM

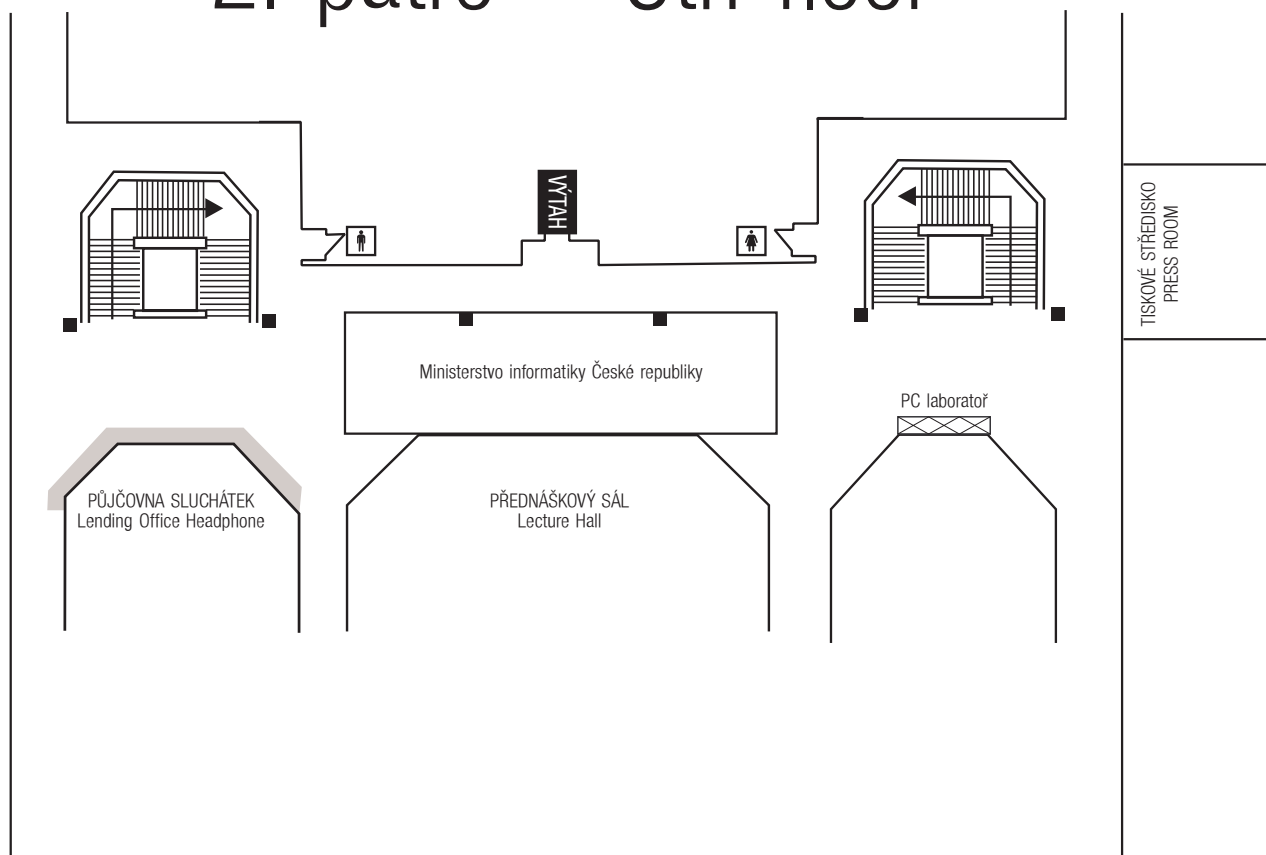
číslo	firma	číslo	firma
Vystavující firmy			
40	ADA, s.r.o. Atestační středisko IS	46	Macron Software spol.s r.o.
54	ASPI Publishing s.r.o.	51	MiCoS Software s.r.o.
39	AutoCont OnLine, a.s.	35	Ministerstvo vnitra ČR
43	BMI sdružení	57	Nakladatelství SAGIT
38	Česká pošta, s.p.	52	NESS Czech s.r.o.
49	Česká vydavatelská pro internet	56	Olympus C&S, spol. s r.o.
47	Geodézie Krkonoše, s.r.o.	41	PRAGONET a.s.
36	Geodis Brno, spol. s r.o.	42	ProCa s.r.o.
45	GLOBE INTERNET s.r.o.	48	Sedláček Svatopluk, Ing.
37	HiPro s.r.o.	53	SODAT Software spol.s r.o.
50	Hydrosoft Veleslavin s.r.o.	55	SPIS
		44	Střední škola aplikované kybernetiky

1. patro – 2nd floor

číslo stánku	FIRMA	číslo stánku	FIRMA	číslo stánku	FIRMA
26	Generální partner Česká spořitelna a.s.	10	Bentley Systems ČR, s.r.o.	15	NET SYSTÉM spol.s r.o.
	Hlavní partneři	19	Corpus Solutions a.s.	28	Oksystem spol.s r.o.
3	IBM ČR s.r.o.	17	DATA – NORMS s.r.o.	12	ORACLE Czech, s.r.o.
1	MICROSOFT s.r.o.	22	Eurotel Praha spol. s r.o.	24	ORACLE Czech, s.r.o.
32	Novell Praha s.r.o.	4	GEOVAP spol.s r.o.	25	PVT, s.r.o.
33	T-MOBILE	16	GEPRO s.r.o.	18	SUN Microsystems Czech s.r.o.
	Vystavující firmy	7	GOPAS a.s.	9	T-MAPY spol.s r.o.
34	Radio Solón + abradio	31	GORDIC spol. s r.o.	14	TOM computer s.r.o.
21	Adobe Systems	20	GRALL a.s.	13	Triada, spol. s r.o.
27	ANECT a.s.	2	ICZ a.s	23	truconneXion, a.s.
5	ARCDATA Praha s.r.o.	8	Intergraph ČR spol.s r.o.	29	VERA spol. s r.o.
		30	LINGEA s.r.o.	6	VITA software s.r.o.
		11	Město Hradec Králové		

2. patro – 3th floor

iss

Internet ve státní správě a samosprávě

**LOCAL AND REGIONAL
INFORMATION SOCIETY**

Organizační a programový výbor konference ISSS 2003

Programový ředitel

Ing. František Dohnal
dohnal@isss.cz
Hejtman Jihlavského kraje

Programový výbor

RNDr. Tomáš Renčín
rencin@isss.cz
Triada, spol. s r. o.

Ing. Jitka Pavlonová
jitkap@spis.cz
Výkonná ředitelka SPIS

Ing. Tomáš Holenda
holenda@mvcz.cz
Ministerstvo vnitra ČR

Ing. Dana Bérová
dana.berova@micr.cz
Ministerstvo informatiky ČR

Václav Koudele
vaclav.koudele@kr-plzensky.cz
Krajský úřad Plzeňský

Ing. Eva Pauknerová
eva.pauknerova@cagi.cz
CAGI

Jaroslav Winter
winter@brezen.cz
BMI

Výbor mezinárodní konference Local and Regional Information Society

Programový ředitel mezinárodní konference

RNDr. Alexander Kratochvíl, CSc.
alexanderk@volny.czmailto:kratochvil@isss.cz

Barbora Koubová
koubova@triada.cz
Triada, spol. s r. o.

Výkonný ředitel konference

RNDr. Tomáš Renčín
rencin@isss.cz
Triada, spol. s r. o.

Michaela Renčínová (asistentka)

michaela@rencin.cz
Triada, spol. s r. o.

Realizační tým

Radka Kroftová
kroftova@isss.cz
Triada, spol. s r. o.

JUDr. Ing. Antonín Eliáš

elias@triada.cz
Obec a finance

Jan Pokorný
jpkorny@cro.cz
Český rozhlas

Mgr. Jan Brychta
brychta@triada.cz
Triada, spol. s r. o.

Blanka Brychtová
brychtova@triada.cz
Triada, spol. s r. o.

Ing. Petr Palisa
palisa@triada.cz
Triada, spol. s r. o.

Prokop Konopa
konopa@exmise.cz
ExMise

Sekretariát konference

Vedoucí: Blanka Brychtová
Adresa: U svobodámy 12, 190 00 Praha 9
Telefon: 284 001 284
Fax: 284 818 027
e-mail: isss@isss.cz, brychtova@triada.cz

Program konference ISSS 2003

U šedivě vyznačených bloků je zajištěno tlumočení ČJ⇔AJ.

pondělí 24. března

Hlavní sál 10.40–12.00

Zahájení konference, úvodní projev

PhDr. Vladimír Špidla, premiér vlády ČR
Ing. Oldřich Vlasák, primátor města Hradce Králové
MUDr. Pavel Bém, primátor hl. města Prahy
Vladimír Mlynář, ministr vlády ČR
RNDr. Branislav Opaterný, Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky
Gérald Santucci a Per G. Blix, Evropská komise
Ing. František Dohnal, hejtmán kraje Vysočina

14.00–14.50

Bez e-munity

Cílem tohoto programového bloku je pomoci účastníkům konference zorientovat se v názorech politických stran na budoucí vývoj informatizace české společnosti. Blok bude mít charakter televizního pořadu „Bez imunity“, tj. diskutovat zde budou zástupci pěti parlamentních stran. Konkrétní diskusní okruhy se budou týkat státní informační politiky, kompetencí nového Ministerstva informatiky, informatizace samosprávy, propojování resortních informačních systémů atd.

Diskuse: ČSSD, KDU-ČSL, KSČM, ODS, US

Moderátor: Jan Pokorný

Malý sál 9.00–10.30

Elektronické dokumenty ve veřejné správě moderuje Ing. Jitka Pavlonová, SPIS

Tento blok se bude věnovat otázce aktuálního vývoje, které aplikace ve státní správě a samosprávě již využívají elektronický podpis, jak se pokročilo v uznání elektronických dokumentů jako právně závazných atd.

Elektronický podpis, elektronické dokumenty, shrnutí aktuálního vývoje v aplikaci elektronického podpisu ve veřejné správě, Ing. Jitka Pavlonová, SPIS, Mgr. Dagmar Bosáková, Ministerstvo informatiky ČR, 10'

Elektronické daňové podání, Ing. Pavel Rozsypal, IBM, 15'

Využití kvalifikovaného certifikátu v praxi, Ing. Lenka Capoušková, PVT, 20'

Elektronické formuláře na Internetu a informačním kiosku, Ing. Martin Procházka, OKsystem, 15'

Využití bezvýznamového elektronického identifikátoru občana v informačních systémech veřejné správy, Mgr. Karel Lux, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 10'

Elektronický identifikátor ve zdravotnictví, Ing. Radek Papp, Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR, 5'

Panelová diskuse, moderuje Ing. Jitka Pavlonová, SPIS, 15'

Téma: Přípravují se změny v legislativě v souvislosti s revizí direktivy EU?

Jak orgány samosprávy i státní správy naplňují dikci zákona o elektronickém podpisu?

Jak se pokročilo v uznávání elektronických dokumentů jako závazných právních

dokumentů? Jaké jsou zkušenosti ministerstev s implementací elektronického podpisu?

Účastníci: Ing. Dana Běrová, Mgr. Dagmar Bosáková, Ministerstvo informatiky ČR, Ing. Petr Zatloukal,

Ministerstvo vnitra ČR, Ing. Petr Landkammer, Ministerstvo spravedlnosti, ČR, Mgr. Karel Lux, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 15'

13.00–13.30

e-bankovnictví České spořitelny, a. s., 2002–2003

Rostislav Schwarz, Česká spořitelna, a. s.

13.30–14.00

Informační systémy po reformě veřejné správy

Ing. Aleš Kučera, Novell-Praha

15.00–16.30

Přehled a vize řešení Microsoft pro veřejnou správu v České republice

Ing. Jan Toman, Microsoft, 40'

e-government on demand, Ing. Pavel Hrdlička, IBM, 30'

Veřejná správa a mobilní komunikace, Ing. Petr Holub, T-Mobile, 10'

Český Telecom pro VS, Ing. Ondřej Felix, CSC., ČESKÝ TELECOM, a. s., 10'

16.40–18.05

Zkušenosti veřejné správy s komunikací s občany (web, e-mail, e-podatelný,

SMS, ...), Stanislav Gross, ministr vnitra ČR, 20'

Internetové radio ve službách veřejné správy, Adam Křikava, AB Radio, 10'

Zkušenosti s financováním internetu do škol, Vlastimil Palata, AutoCont On Line, a. s., 10'

Státní informační politika, moderuje Ing. Jitka Pavlonová, SPIS

Diskuse bude vedena v několika blocích, které budou představovat stěžejní body SIP.

Budou srovnány dosavadní cíle a výsledky, kterých se dosáhlo a diskutovány cíle nové, realnost jejich dosažení a metody, jak těchto výsledků dosáhnout.

Účastníci: Vladimír Mlynář, ministr informatiky, Evžen Tošenovský, hejtmán Moravskoslezského kraje,

Karel Březina, inforatická komise ČSSD, Petr Koubský, publicista, Miroslav Řihák SPIS,

MUDr. Mgr. Ivan Langer, ODS, RNDr. Branislav Opaterný, Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky, 45'

Přednáškový sál	9.00–10.30	<p>Transformace IS územní veřejné správy 9.00–9.50 <i>moderuje Ing. Tomáš Holenda, Ministerstvo vnitra ČR</i> Vyhodnocení převodu správních a dopravně správních evidencí OkÚ na obce s rozšířenou působností, <i>RNDr. Jiří Malátek, Ing. Karel Vybíral, Ministerstvo vnitra ČR</i> Situace v transferu programového vybavení a dat, <i>Ing. Tomáš Holenda, Ministerstvo vnitra ČR</i> Softwarové pirátství v ČR, <i>Bc. Karel Kuchařík, Policie ČR</i> Postup realizace integrovaného informačního systému správních a dopravních evidencí IISSDE v r. 2003, 2004 a 2005, <i>RNDr. Jiří Malátek, Ministerstvo vnitra ČR</i> Realizace registru rodných čísel v gesci MV ČR a způsob jejich přidělování, <i>Mgr. Jolana Čacká, Ministerstvo vnitra ČR</i></p> <p>Regionální a municipální informační systém (RAMIS) v pilotním provozu, <i>Ing. Kamil Svoboda, PVT, 20'</i></p>
	12.15–12.45	Tisková konference k ISSS (pouze pro novináře)
	12.45–13.15	Tisková konference Ministerstva informatiky (pouze pro novináře)
	13.25–13.55	<p>Elektronické tržiště pro subjekty veřejné správy, <i>Vladimír Šiška, Ministerstvo informatiky ČR, 5'</i> Elektronické tržiště veřejné správy – ČESKÝ TELECOM – CenTrade, <i>Ing. Michal Resenbaum, CenTrade, 15'</i> Profesní čipové karty, <i>Mgr. Lada Hružová, Ministerstvo informatiky ČR, 10'</i></p>
	15.00–16.35	<p>Řešení SAP pro státní správu, <i>Jan Renc, SAP, 20'</i> Typová implementace jako cesta k úspoře, <i>Josef Beneš, Logica – SAP ČR, spol. s r. o., 20'</i> Využití internetových technologií pro provoz Spisové služby, <i>Ing. Miroslav Šírl, Exprit, 15'</i> Závěrečná zpráva o projektu Internet do škol za rok 2002, <i>AutoCont On Line, a. s. + ČESKÝ TELECOM, a. s., 40'</i></p>
	16.40–18.00	<p>Informatizace územních samospráv při reformě veřejné správy Úloha a postavení Komise pro informatiku AKČR, <i>Ing. Karel Pokorný, radní Plzeňského kraje, Ing. Rostislav Babarik, Moravskoslezský kraj, předseda komise informatiky AKČR, 15'</i> Grantové programy kraje Vysočina v oblasti ICT, <i>Ing. Petr Pavlinec, kraj Vysočina, 10'</i> ePUSA – elektronický portál územních samospráv – 2. etapa, <i>Václav Koudele, Plzeňský kraj, Jaroslav Svoboda, Ministerstvo vnitra ČR, 15'</i> Správa datových zdrojů SDZ, <i>Michal Souček, Plzeňský kraj, Ing. Pavel Beneš, RRA Plzeňského kraje, 15'</i> KEVIS – krajský systém evidencí, <i>Ing. Petr Pavlinec, kraj Vysočina, 10'</i> Informační systém Plzeňského kraje, Komplexní datová báze, ERP, DMS, <i>Norbert Szabó, Plzeňský kraj, 15'</i></p>
	18.00–18.30	<p>Informační systémy krajů – financování, <i>Ing. Tomáš Holenda, Ministerstvo vnitra ČR, 10'</i> Panelová diskuse: <i>moderuje Karel Pokorný</i> Informatizace územních orgánů veřejné správy, <i>Ing. Dana Běrová, Ministerstvo informatiky ČR, Ing. Petr Pavlinec, KI AKČR, Ing. Tomáš Holenda, Ministerstvo vnitra ČR, Cyril Čapka, KISMO</i></p>
Eliščin sál	9.00–10.30	<p>Loris 2003 Conference – zahájení <i>Ing. František Dohnal, Vladimír Mlynář, 20'</i> Regionální priority v Akčním plánu eEurope 2005, <i>Olivier Pascal, Evropská komise, 10'</i> Zkušenosti a další plány při vytváření politiky interaktivní veřejné správy v Litvě, <i>Klīgiene Nerute, Litva, 10'</i> Strategie rozvoje elektronické veřejné správy v Evropě, <i>Karl-Erik Andersson, Švédsko, 10'</i> Efektivní poskytování služeb veřejnou správou vycházející z potřeb občanů, <i>Heikki Lunnas, Finsko, 10'</i> Elektronická veřejná správa z pohledu uživatele: jaké jsou rozdíly mezi Českou republikou a Švédskem?, <i>Thomas Johanson, Švédsko, 10'</i> Nová role regionů v Evropě, <i>prof. Andrzej Janicki, Polsko, 10'</i> Světový summit měst o informační společnosti, Lyon 2003, <i>Veronique Kleck, Francie, 10'</i></p>
	15.00–16.30	<p>Internet pro znevýhodněné skupiny občanů Informační společnost pro všechny, <i>Per G. Blixt, Evropská komise, 15'</i> Úvod do problematiky, podnikání ZP, projekty a jejich finanční zázemí, Helpnet, <i>Jaroslav Winter, BMI, 15'</i> eKomunikace nevidomého občana s veřejnou správou, <i>RNDr. Hana Bubeníčková, Radek Pavlíček, SONS, 10'</i> Soutěž „Obec zdravotně postiženým“, <i>Jaromír Jech, Svaz měst a obcí České republiky, 5'</i> Internet pro seniory – statutární město Jihlava, <i>Ing. Vratislav Výborný, primátor statutárního města Jihlava, 5'</i> Internet, elektronické informační zdroje a služby pro osoby se specifickými potřebami v knihovnách, <i>Mgr. Zlata Houšková, Národní knihovna ČR, Jana Vejsadová, Krajská knihovna Vysočiny, 5'</i> Teleworking, <i>moderuje Aleš Kučera, SPIS</i> Účelem tohoto bloku je seznámit účastníky konference s charakteristikami a výhodami tzv. „práce na dálku“, práce, která je umožněna rozvojem informačních a komunikačních technologií. Hovořit se bude o legislativních, organizačních a</p>

technických překážkách její implementace a řešeních, jak tyto překážky odstranit. Přínosy a výhody teleworkingu, legislativní a organizační předpoklady jeho zavedení, vládní podpora, konkrétní showcases.

Úvod do problematiky (charakteristika práce na dálku, výhody a nevýhody, přínos pro společnost, firmy i zaměstnance), *Aleš Kučera, SPIS, 5'*

Pohled Ministerstva informatiky na problematiku teleworkingu, *Vladimír Mlynář, ministr informatiky, 5'*

Legislativní překážky teleworkingu, *Michal Kroft, SPIS, 5'*

Panelová diskuse:

Téma: Má teleworking v českých podmínkách šanci na úspěch?

Jaké jsou předpoklady jeho zavedení? (Legislativa, vzdělávání, státní podpora atd.)

Které skupiny občanů mohou pracovat v režimu teleworkingu, jak by pomohl řešit problematiku nezaměstnanosti? Jaké jsou zkušenosti v zahraničí?

Účastníci: *Vladimír Mlynář, ministr informatiky, Zdeněk Škromach, ministr práce a sociálních věcí, Michal Kroft, SPIS, Evžen Tošenovský, hejtmán Moravskoslezského kraje, zástupci firem, 35'*

16.40–18.00 **Financování informatizace veřejné správy v Evropě**

Rozsáhlé vysoce ambiciózní financování podpory rozvoje elektronické veřejné správy prostřednictvím Strukturálních fondů v Řecku, *Robert Shotton, Evropská komise, 10'*

Přípravné aktivity Slezského regionu pro Strukturální fondy, *Anna Slupina, Polsko, 10'*

Programy Evropské investiční banky pro podporu rozvoje elektronické veřejné správy a elektronických služeb, *Ioannis Kaltsas, Evropská investiční banka, 10'*

eContent program – evropský digitální obsah na globálních sítích,

Roland Haber, Lucembursko, 10'

projekt eContent: Budoucí města, *Tünde Kállai, Maďarsko, 10'*

Programy EU v oblasti e-governmentu a informační společnosti – IDA, eContent.

Možnosti spolufinancování projektů, *Ing. Jan Prokšík, Ministerstvo informatiky ČR, 10'*

Content village: integrace společenství vytvářeného kolem programu eContent, *Tanja Vadrot, Lucembursko, 10'*

Jak se zapojit do projektu financování EU, *Eva Racková, KPMG Česká republika, 10'*

Labský sál 9.00–10.30 Úloha IT technologií v krizových situacích

Navigace vozidel IZS – vyhodnocení projektu, *Michal Souček Plzeňský kraj,*

Mgr. Jaroslav Lepeška, Hasičský záchranný sbor Plzeňského kraje, 15'

Ochrana osobních údajů v krizových situacích, *RNDr. Karel Neuwirt, Úřad pro ochranu osobních údajů, Pavol Husár, Peter Lieskovský, Slovensko, 10'*

Konvergované komunikace v prostředí Intranetu, *Ing. Petr Hubený, MBA, Siemens, s. r. o., 15'*

Využití mobilních komunikací v krizových situacích, *Ing. Jan Křečan, T-Mobile, 20'*

Portál www.emergency.cz, *Ing. Jaroslav Pejčoch, T-soft, 15'*

Úloha IT v krizových situacích, *Ing. Boris Šraut, IBM, 15'*

12.55–13.55 **Pohled alternativního operátora na poskytování služeb pro veřejnou správu,**

Ing. David Duroň, GTS Czech, a. s. 30'

Spisová služba – přechod do nových podmínek obce III. typu (město Slaný),

Ing. Petr Kolačkovský, MěÚ Slaný, 30'

15.00–16.25 **Komunikace veřejné správy s občany**

Využití infrastruktury projektu internetu do škol pro komunikaci s veřejnou správou, *Pavel Parma, AutoCont On Line, a. s., 15'*

Využití SMS zpráv pro komunikaci s občany, *Ing. Jan Křečan, T-Mobile, 20'*

Internet jako prostředek komunikace veřejnosti s úřady – očima občanů,

Mgr. Pavel Šimoník, STEM/MARK, a. s., 10'

Zjednodušená orientace na portálech veřejné správy, *Jaroslav Svoboda, Ministerstvo vnitra ČR, Iva Zelenková, Ministerstvo informatiky ČR, 10'*

Dejte o sobě vědět a buďte v obraze,

Julie Stejskalová, ČTK, Ondřej Klimeš, Newton Information Technology, 20'

Specializovaná elektronická média pro veřejnou správu,

Ing. Petr Palisa, Ing. Jiří Holub, Triada, spol. s r. o., 10'

16.40–18.00 **Zveřejňování osobních údajů, RNDr. Karel Neuwirt, Úřad pro ochranu osobních údajů,**

Pavol Husár, Peter Lieskovský, Slovensko, 10'

Podpora automatizovanému zveřejňování informací, *Oldřich Kužilek, poradce v oblasti svobodného přístupu k informacím, 10'*

Informační zpravodaj veřejné správy, *Arek Zlotnicki, Polsko, 10'*

Archiv českého webu jako prostředek zajištění svobodného přístupu občanů

k informacím, *Ing. Petr Žabička, Moravská zemská knihovna, Mgr. Ludmila Celbová, Národní knihovna ČR, 10'*

Inovační projekty rozvoje ICT a elektronické veřejné správy, *Jozef Orzel, Polsko, 10'*

Poskytování informací a služeb veřejné správy prostřednictvím sítě samoobslužných kiosků, *Ján Rapan, Slovensko, 10'*

Diskuse k přístupu k informacím, *Oldřich Kužilek, poradce v oblasti svobodného přístupu k informacím,*

RNDr. Karel Neuwirt, Úřad pro ochranu osobních údajů, Pavol Husár, Peter Lieskovský, Slovensko, 20'

Jednací sál	9.00–10.30	<p>Bezpečnost informačních systémů Priority v oblasti bezpečnosti IS ve veřejné správě, <i>Ing. Václav Novák, Ministerstvo informatiky ČR, 5'</i> Chyťte si svého vlastního hackera, <i>Ing. Radek Smolík, Symantec GmbH, 40'</i> Útoky, prováděné po Internetu a nejčastější chyby IT profesionálů z hlediska bezpečnosti, <i>Ing. Stanislav Bíza, IBM, 15'</i> SIG – způsob zabezpečení sítě, <i>Ing. Josef Zábranský, A&&L soft, 15'</i> Trustworthy Computing, <i>Michal Juřek, Microsoft, 15'</i></p>
	15.00–16.35	<p>E-security Informace a bezpečnost sítí v 6. rámcovém programu, <i>Gérald Santucci, Evropská komise, 20'</i> Technické zabezpečení osobních údajů, <i>RNDr. Karel Neuwirt, Úřad pro ochranu osobních údajů, Pavol Husár, Peter Lieskovský, Úřad na ochranu osobních údajov, Slovensko, 10'</i> Bezpečnost občanů a risk management, <i>Albert P. Deistler, Německo, 15'</i> Bezpečnostní problematika Intranetu VS, <i>Ing. Pavel Baumruk, ČESKÝ TELECOM, a. s., 15'</i> Snadná autentizace. Kdekoli a kdykoli., <i>Mgr. Karel Krenželok, A&&L soft, 15'</i> Integrovaná bezpečnost síťové brány, <i>Ing. Radek Smolík, Symantec GmbH, 20'</i></p>
	16.40–18.00	<p>Bezpečnost informačních systémů Systém pro detekci neoprávněného průniku – IDS, <i>Ing. Petr Panáček, Anect, 20'</i> Zkušenosti s budováním komunikační bezpečnosti ve veřejné správě, <i>Ing. Martin Pavlica, Corpus Solution, 15'</i> ISVS ve světle informační bezpečnosti, <i>Ing. Václav Novák, Ministerstvo informatiky ČR, 15'</i> Nové metody ochrany dat před zcizením vlastními zaměstnanci s ohledem na Zákon o ochraně osobních údajů 101/2000 Sb., <i>Ing. Tomáš Stranyánek, SODAT software, 10'</i> Diskuse k bezpečnosti informačních systémů, <i>Daniel Dočekal, Ing. Pavel Baudiš, Abwil Trade, Ing. Martin Pavlica, Corpus Solution, 20'</i></p>
Salónek č. 1	13.30–14.30	Tisková konference ESPACE Morava, <i>Mgr. Jan Tomiga</i>
	15.00–15.30	Otevření formátu DGN firmy Bentley, <i>Tomáš Staněk, Bentley Systems ČR</i>
	15.30–16.00	Volně dostupné produkty firmy Bentley pro práci s DGN, <i>Tomáš Staněk, Bentley Systems ČR</i>
	16.00–16.30	Informační bezpečnost, <i>Ing. Olga Příkrylová, Bc. Aleš Macháček, AEC, spol. s r. o.</i>
Salónek č. 2	15.00–16.00	Mobilní řešení ve státní správě, <i>Logos</i>
Salónek č. 3	13.00–16.30	Workshop ARCO, <i>Gigot, Belgie (uzavřené jednání)</i>
Kongresové centrum Aldis	20.00–02.00	<p>Večerní společenský program Vyhlášení Geoaplikace roku Vyhlášení Bibliowebru Vyhlášení Zlatého erbu Vyhlášení Eurocrestu Společenský program, raut</p>

úterý 25. března
Hlavní sál 9.00–10.40

**Přednášková
sekce**
Zpřístupňování geodat v ČR a EU

Dostupnost geodat ve veřejné správě v evropském kontextu,
RNDr. Josef Hojdar, Sdružení TERIS, 10'
 Evropská spolupráce v oblasti prostorových dat a informací, *Bino Marchesini, EUROGI, 15'*
 Projekt GINIE, *Ing. Eva Pauknerová, CSc., CAGI, 10'*
 CZ-INSPIRE, *RNDr. Petr Kubiček, CSc., CZ-INSPIRE, 10'*
 Trendy v mapových e-službách, *Karel Charvát, České centrum pro strategická studia, 10'*
 Poskytování geografických dat obcím (ZABAGED, rastrová data, mapy středních měřítek), *Ing. Jiří Černožský, Zeměměřický úřad, 10'*
 Státní mapové centrum a služby digitální geoinformační knihovny,
Ing. Michal Vaněček, Ing. Martin Vrátný, CSc., T-soft, 15'
 Odstranění administrativních zábran, *Vladimír Šiška, Ministerstvo informatiky ČR, 5'*
 Diskuse: *O. Pašek ČUZK, V. Šiška, MI, J. Hojdar, CAGI, KISMO, AKČR, 15'*

10.50–12.20

Geoinformace jako součást IS veřejné správy

Subkomise GIS při AKČR, *Ing. Karel Pokorný, radní Plzeňského kraje, 5'*
 Přístup externích uživatelů ke GIS, *RNDr. Jan Brodský, CSc., Anect, 10'*
 Výhody OGC webových služeb pro veřejnou správu,
Ing. Josef Hnojil, Ph.D., Intergraph ČR, spol. s r. o.
 Zkušenosti s využíváním ZABAGED 1, *RNDr. Ivo Skrášek, Zlínský kraj, 10'*
 Koncepce budování GIS krajů, Úvodní projekty a Typový projekt, *Michal Souček, Plzeňský kraj, Ing. Pavel Beneš, RRA Plzeňského kraje, 10'*
 ePUSA a GIS, aplikační architektura GIS kraje na příkladu Vysočiny, *Ing. Lubomír Jůzl, RNDr. Jiří Hiess, kraj Vysočina, 15'*
 Městský územně orientovaný informační systém - datové podklady, informační servis a jeho perspektivy, *Ing. Jiří Černý, Magistrát Hlavního města Prahy, 10'*
 MIDAS v kontextu veřejné správy a návaznost na standardy ISVS v oblasti metadat,
Dr. Ing. Bronislava Horáková, vedoucí projektu MIDAS – CAGI, VŠB-TU Ostrava, 10'
 MIS HK – GIS, *Josef Falt, Hradec Králové, 10'*

12.30–13.40

Povodně a IT

Geoaplikace roku 2002, moderuje *Ing. Eva Pauknerová, CSc.*
 Oceněné projekty zaměřené na užití GI(T) pro prevenci, krizové řízení a monitoring povodní, *30'*
 Povodeň 2002 v Praze – využití IT a dat o území, *Ing. Jaroslav Šolc, MHMP, 15'*
 Povodně 2002 – Internetový portál Plzeňského kraje a GIS, *Václav Koudela, Plzeňský kraj, Mgr. Jaroslav Lepeška, Hasičský záchranný sbor Plzeňského kraje, 10'*
 E-Government – aplikace principu v oblasti katastru nemovitostí, *Ing. Vít Suchánek, ČUZK, Ing. Karel Pecl, NESS CEE, 15'*

Malý sál

8.40–9.00

Prezentace Ministerstva informatiky ČR, moderuje *Jan Pokorný*
Vladimír Mlynář, prom. mat. Jaromír Šiška, CSc., Vladimír Šiška, Ing. Dana Běrová, Michal Frankl

9.00–10.35

e-Government – portály

Představení sekce e-government, *Ing. Dana Běrová, Ministerstvo informatiky ČR, 10'*
 Portál veřejné správy – přístup k řešení životních situací,
Ing. Dana Běrová, Ministerstvo informatiky ČR, 10'
 Role portálu v e-governmentu, *Břetislav Moc, IBM, 15'*
 Transakční část portálu, *Robert Hernady, Microsoft, 30'*
 Sun ONE Portal server – základ moderního portálového řešení s důrazem na identity management, *Ing. Jaroslav Malina, SUN Microsystems Czech, s. r. o., 30'*

10.45–12.15

Monitorovací služby veřejné správy a systém MONIS,
Ing. Jaroslav Pejčoch, T-soft, 10'
 Koncept výstavby portálu veřejné správy a služeb e-Governmentu z pohledu krajů a obcí, *Ing. Petr Pavlinec, kraj Vysočina, Václav Koudela, Plzeňský kraj, 15'*
 Ukázka použití portálu SAP pro veřejnou správu, *Ing. Karel Nekuza, MBA, Ing. Petr Železník, SAP ČR, spol. s r. o., 20'*

Nástroje podpory e-governmentu

Elektronická podatelna a problémy s ní spojené, *Ing. Petr Budiš, PVT, 20'*
 Lexikon veřejné správy, *Ing. Jan Tuček, Český statistický úřad, 10'*
 Businessinfo, *Ing. Miloslav Marčan, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 15'*

12.30–13.55

Nástroje koordinace ISVS

Referenční rozhraní, *Ing. Jiří Kosek, Ministerstvo informatiky ČR, 10'*
 Základní datové báze geodat a ISVS, *Ing. Václav Čada, CSc., Fakulta aplikovaných věd Západočeské university v Plzni, 10'*
 Nová verze územně identifikačního registru UIR-ADR,
Mgr. Karel Lux, Ministerstvo práce a sociálních věcí, 10'
 Atestace, *Fares Shima, Ministerstvo informatiky ČR, 10'*
 Optimalizace postupu atestace IS obcí – zákon 365/2000 Sb., *Ing. Pavel Staša, ICZ, 20'*

Standardy ISVS, *Ing. Jaroslav Kokeš, Ministerstvo informatiky ČR, 10'*

Moderní možnosti licencování produktů společnosti Microsoft ve školství a zdravotnictví, *Ing. Jan Toman, Microsoft, 15'*

14.00–14.40 **Závěrečný kulatý stůl**

Účastníci: *Prof. RNDr. Jiří Zlatuška, CSc., senátor, Vladimír Mlynář, ministr, František Dohnal, hejtmán, 40'*

Diskuse nad závěrečným komuniké z konference sestavené z jednotlivých programových bloků.

Přednáškový sál

9.00–10.30 **Informatizace územních samospráv po reformě veřejné správy**

Moderuje *Ing. Tomáš Holenda, Ministerstvo vnitra ČR*

Úloha a postavení Ministerstva informatiky ČR ve vztahu k územním samosprávám, *Ing. Rostislav Babarík, Moravskoslezský kraj, 10'*

Studie proveditelnosti komplexní informatizace krajů,

Ing. Tomáš Holenda, Ministerstvo vnitra ČR, 10'

Reforma verejnej správy v SR a jej súvislosť s informatizáciou,

Viktor Nižňanský, Úrad vlády SR, 10'

Reinženýring – cesta ke zvyšování výkonnosti subjektů veřejné správy,

Martin Čulík NotesCS a.s., Jiří Šafránek KÚ Olomouckého kraje, Pavel Vlček TU VSB Ostrava, 10'

Fenix II – informační systém nové generace, *Michal Varga, dipl. technik, PVT, 20'*

Digitální správa věcí veřejných, *Zdeněk Havelka, Jan Winkler, IBM, 15'*

Informační systémy po reformě VS – praktické předvedení technologického řešení

eProvisioning, *Ing. Štěpán Benyovszky, ClarioNet, 15'*

10.45–12.20 **Projekty podporující rozvoj IS**

Integrace aplikací a výměna dat ve veřejné správě, *Ing. Petr Janda, Microsoft, 15'*

Nové řešení Informačního systému pro vedení Obchodního rejstříku a dálkový přístup k údajům Sbirky listin Obchodního rejstříku, *Ing. Petr Landkammer, RNDr. Jaroslav Martaus, Ministerstvo spravedlnosti ČR, 10'*

Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna, *PhDr. Karel Sosna, Kancelář Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, 10'*

Systém sledovania legislatívneho procesu v Národnej rade Slovenskej republiky,

JUDr. Lubomír Fajták, Parlamentný inštitút Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky, 10'

Propojování aplikací veřejné správy – zkušenosti z projektu v Parlamentu ČR,

Ing. Ivo Musil, Corpus Solutions a.s., 10'

Oběh dokumentů mezi ústředními orgány státní správy, *Ing. Jan Duben, Úrad vlády, 10'*

Elektronické rokovania vlády, *Ing. Jakub Čech, Úrad vlády SR, 10'*

Informační systém HK ČR pro malé a střední podnikání (IS MSP) a zapojení HK ČR do informačních systémů veřejné správy (ISVS), *Pavel Vich, Hospodářská komora ČR, 10'*

Koncepce řešení nového registru živnostenského podnikání, *Ing. Zdeněk Kadlec, ICZ,*

Ing. Jan Pokorný, Ministerstvo informatiky ČR, 10'

Eliščin sál

9.00–10.30 **Elektronické služby veřejnosti**

Reorganizace veřejné správy a jejich služeb – bezpečná digitální administrativa, *Ragnar Torgeirsson, Island, 10'*

Otevřená digitální veřejná správa, *Jeannette Viale, Dánsko, 10'*

Aktivity regionů v EU (Prelude, Town Twinning...), *Ing. Petr Pavlinec, kraj Vysočina, 10'*

Regionální politika poskytování informací prostřednictvím Internetu: Informační síť místní samosprávy, *Kristof Varga, Maďarsko, 10'*

Soctím a výsledky Londýnského mezinárodního semináře, *Fahri Zihni, Velká Británie, 20'*

Prezentace Asociace eForum, *Krzysztof Glomb, Polsko, 10'*

Úloha místní samosprávy při rozvoji konkurenceschopnosti podniku, *Manuel Gigot, Belgie, 10'*

E-MuniS: elektronické informační služby města, *Irene Boykikeva, Bulharsko, 10'*

10.45–12.15 **Seminář internetizace měst a obcí I.**

Vztah Komise pro informatiku AKČR a obcí, *Ing. Rostislav Babarík, Moravskoslezský kraj, 5'*

Využití infrastruktury školské sítě pro internetizaci obcí, *Vlastimil Palata, AutoCont On Line, 15'*

E-podatelna, *Mgr. Tomáš Lechner, Triada, spol. s r.o., 15'*

Elektronická veřejná správa v Gdaňsku, *Wieslaw Patrzek, Polsko, 10'*

Městský informační systém Rijeky jako součást webových stránek města,

Boris Jurcic, Chorvatsko, 10'

Veřejné informační služby a Standard ISVS, *Jaroslav Svoboda, Ministerstvo vnitra ČR, 10'*

Služby společnosti ČTK, Neris a Čekia pro veřejnou správu, *Mgr. Přemysl Cenkl, ČTK,*

Jan Stejskal, Neris, s. r. o., Ing. Dagmar Vránová, Čekia., a. s., 30'

12.30–13.55	Seminář internetizace měst a obcí II. Standardizace územních plánů obcí – principy, zkušenosti, přínosy, <i>RNDr. Jiří Hiess, kraj Vysočina, Drahomíra Zedníčková, Jihomoravský kraj, 10'</i> Veřejné knihovny v malých obcích – zánik nebo renesance?, <i>Daniela Wimmerová, Městská knihovna Český Krumlov, Mgr. Milena Kodýmová, Městská knihovna v Jindřichově Hradci, 10'</i> MIS HK – WEB, <i>Ondřej Vrabc, Hradec Králové, 10'</i> Standard ISVS a weby krajských a městských úřadů, <i>Jaroslav Svoboda, Ministerstvo vnitra ČR, 15'</i> Z dílny vítězů soutěže Zlatý erb a Eurocrest, <i>diskuse, Ing. František Dohnal, 40'</i>
Jednací sál	9.00–10.35 Podpora a rozvoj ISVS Představení sekce ISVS, <i>Vladimír Šiška, Ministerstvo informatiky ČR, 10'</i> Intranet Veřejné správy – současný stav a vize, <i>PhDr. Petr Moldan, Ing. Jaroslav Zitek, Český Telecom, 30'</i> Univerzální přípojka-brána do KI ISVS, <i>Ing. Miroslav Nováček, Ing. Libor Neumann, CSc., ANECT, a.s., 30'</i> Outsourcing ano či ne, <i>Ing. Božetěch Brable, ICZ, 25'</i> 10.45–12.50 Bezpečnostní produkty pro govnet, <i>Jaroslav Techl, ABAKUS Distribution, a. s., 30'</i> Interoperabilita finančních a kontrolních informačních systémů, <i>Ing. Jiří Roudný, Ministerstvo financí ČR, 15'</i> Diskuse s veřejností k bloku Podpora a rozvoj ISVS, <i>Vladimír Šiška, Ministerstvo informatiky ČR, 15'</i> Elektronická komunikace a e-pošta Představení sekce elektronické komunikace a pošty, <i>prom. mat. Jaromír Šiška, CSc., Ministerstvo informatiky ČR, 10'</i> Zákon o elektronických komunikacích, <i>Ing. David Stádník, Český telekomunikační úřad, prom. mat. Jaromír Šiška, CSc., Ministerstvo informatiky ČR, 15'</i> Poštovní služby elektronického věku I., <i>Ing. Antonín Ambrož, Česká pošta, s.p., 15'</i> Poštovní služby elektronického věku II., <i>RNDr. Vlasta Jošková, ICZ, 15'</i> Program Rural Wins jako navigační mapa na podporu evropské politiky elektronizace venkova, <i>Karel Charvát, České centrum pro strategická studia, 10'</i>
Labský sál	12.30–13.30 Setkání webmasterů ústředních orgánů, <i>Bérová MI, Větrovský MI, Špaček MV, 60' (uzavřené jednání)</i> 14.50–15.50 Setkání zástupců dodavatelů sw se zástupci komise ISMO a krajskými informatiky, <i>Ing. Luděk Galbavý, ALIS, Václav Koudele, Plzeňský kraj, Vladimír Šiška, Ministerstvo informatiky ČR</i>
Salónek č. 1	10.45–11.45 Portály státní správy, <i>Logos, 60'</i>
Salónek č. 2	10.00–10.30 Profesionální web pro každé město i obec. Aktuálně a bez programování, <i>Ing. David Hembera, DATA – NORMS, 30'</i>

Firemní přednášky

A & L soft, s.r.o.

SIG – bezpečná síť, bezpečná data, bezpečný bussines

System SIG je určen k bezpečnému propojování počítačových sítí a počítačů. SIG přináší kvalitativně vyšší ochranu počítačů a dalších síťových zařízení před útoky na bezpečnostní systém chránící připojení firemních sítí k internetu, a to jak před útoky z internetu, tak před útoky zevnitř organizace.

Ing. Josef Zábranský, Account Manager

Snadná autentizace. Kdekoli a kdykoli.

Z hlediska bezpečnosti přístupu k datům, aplikacím nebo sítím má zcela zásadní význam, aby její řešení bylo snadno použitelné pro uživatele. Stejně důležité je, aby toto řešení bylo finančně dostupné. Autentizační zařízení Digipass Go 1 takové řešení nabízí a navíc přichází s atraktivním, přívětivým designem. Nevyžaduje žádné speciální čtecí zařízení.

Mgr. Karel Krenželok, Product Manager

ABACUS Distribution, a.s.

Bezpečnost pro současné potřeby

Současná bezpečnostní situace v České republice

Integrovaná řešení bezpečnosti pro současnost

- Symantec Gateway Security

- ManHunt

Jaroslav Techl, Technical Director

ABradio.com

Radio podle vaší noty

Příspěvek je o využití vysílání internetových rádií a audia na internetu. Referuje také o úspěšném projektu Rádía Vnitro, které úspěšně provozuje Ministerstvo Vnitra České Republiky.

Adam Křikava, předseda představenstva

AEC, spol. s r. o.

Informační bezpečnost

Pojem informační bezpečnost představuje úsilí o zajištění několika základních principů: integrity, autenticita a dostupnost informací. Tato snaha vyžaduje nejen osobní disciplínu a dodržování bezpečnostních zásad a politik na všech úrovních, ale také jejich systematické budování, implementaci, řízení bezpečnosti a vzájemnou provázanost bezpečnostních procesů. Pravidla a modely přístupu managementu k těmto otázkám se opírají o soubor norem a postupů pro řízení informační bezpečnosti, které spolu s osvědčenou a zkušenostmi prověřenou praxí mohou docílit účelné správy bezpečnosti informačního systému.

Olga Přikrylová, bezpečnostní ředitel, IT Security konzultant

ANECT, a. s.

Systémy pro detekci neoprávněného průniku – IDS (Intrusion Detection System)

Důkladnému zabezpečení informačních systémů organizací veřejné správy by měla být věnována náležitá pozornost. Systémy pro detekci neoprávněného průniku umožňují zvýšit zabezpečení informačních systémů před útoky ze sítě internet či z vnitřních sítí organizace a jsou tak vhodným doplňkem k firewallové ochraně. Prezentace představí technologické možnosti budování IDS systému.

Ing. Petr Panáček, vedoucí oddělení komunikační systémy

Externí přístup ke GIS (ve veřejné správě)

- Motivace a potřeby přístupu uživatelů a GIS navzájem.
- Architektura- hraniční modul – využití adresářových služeb pro autentizaci a autorizaci uživatelů (ACS, EAD) a další bezpečnostní prvky (firewall, reversní http proxy, IDS) pro komunikaci klient – GIS.
- Stav a výhledy – komunikace GIS systémů na úrovni aplikace-aplikace, web services.

RNDr. Jan Brodský, CSc., manažer technologického rozvoje

Univerzální přípojka – brána do KI ISVS

Jaké jsou informačně-technologické potřeby organizací veřejné správy (OVS)? Co poskytuje Univerzální přípojka v lokalitě OVS? Co vše je zapotřebí k bezpečnému připojení k rezortní nebo jiné privátní síti, k propojovací síti GOVBONE resp. GovNet, k veřejné síti internet? Jak zajistit externí komunikace typu uživatel-aplikace resp. aplikace-aplikace prostřednictvím Univerzální přípojky?

Přednáška uvádí odpovědi na předchozí otázky prezentací řešení, která:

- umožní plně využívat služby KI ISVS, poskytované na rozhraní Univerzální přípojky,
- jsou technologicky i nákladově dimenzována například pro potřeby obcí s rozšířenou působností či s pověřeným obecním úřadem a současně,
- vyhovují nejprísnějším bezpečnostním požadavkům.

Ing. Miroslav Nováček, manažer strategických projektů, Ing. Libor Neumann, CSc., systémový architekt

AutoCont On Line, a. s.

Závěrečná zpráva o projektu Internet do škol za rok 2002

Společnosti AutoCont On Line a ČESKÝ TELECOM v roce 2002 vybudovaly v souladu se zadáním Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR rozsáhlou informační a komunikační infrastrukturu v 3620 základních a středních školách po celé republice. Zástupci obou společností na semináři znovu celý projekt detailně představí, vysvětlí všechny důležité milníky projektu, počínaje rolí ministerstva při realizaci a provozu projektu, přes způsob řízení a financování projektu, technickou specifikaci dodávek, provoz infrastruktury. Současně bude představena role ICTK správce formou prezentace zkušeností zástupců škol a zřizovatelů škol s realizací projektu Internet do škol. Důležitou částí semináře bude představa zástupců společností AutoCont On Line-ČESKÝ TELECOM o rozvoji informační a komunikační infrastruktury na základě získaných informací od uživatelů a MŠMT

Vedení společností AutoCont On Line, a.s. a ČESKÝ TELECOM, a.s.

Zkušenosti z financování projektu Internet do škol

Projekt internet do škol byl jako jeden z prvních a určitě největších realizován formou outsourcingu všech částí výstavby a provozu infrastruktury. S tím koresponduje také celková struktura všech činností a nákladů, se kterými musel kalkulovat dodavatel celé infrastruktury. Celkové náklady na výstavbu a provoz školské sítě v rámci projektu Internet do škol nejvíce ovlivnila počáteční masivní investice Generálního dodavatele – sdružení AutoCont On Line-ČESKÝ TELECOM - z vlastních zdrojů při vybudování infrastruktury a velmi přísné podmínky následného provozu více než 25.000 koncových stanic a dalších 8.000 zařízení a prvků ve školách.

Vystoupení na semináři bude popisovat princip realizace projektu a způsob poskytování služeb rozsáhlého IT systému státu jako zákazníkovi. Podobný systém musí být plánován jako víceletý, v oblasti IT ideálně v horizontu 4 až 5 let, a financování tomu musí být přizpůsobeno.

Stávající praxe státní správy ve financování podobných projektů si však umí dobře poradit pouze s projekty běžícími v rámci jednoho fiskálního roku. Víceleté projekty dosud umí financovat na bázi ISPROFIN, ale podobný systém je velmi nepružný a státní správa ho málo využívá. Příspěvek mimo jiné popíše základní výhody a nevýhody podobného způsobu financování.

Vlastimil Palata, ředitel a předseda představenstva

Využití infrastruktury školské sítě pro internetizaci obcí

Informační a komunikační infrastruktura byla v rámci první vlny projektu Internet do škol vybudována zejména v malých obcích a městech, kde se od té doby staly školy informačními středisky obcí. Vy-

stoupení přiblíží synergické efekty propojení úřadů státní správy a samosprávy s informační a komunikační infrastrukturou projektu Internet do škol, představí možnosti rozšíření stávající informační a komunikační infrastruktury tak, aby občan mohl informační střediska využívat ke svobodnému přístupu k informacím, k dalšímu vzdělávání občanů a komunikaci se státní správou.

Vlastimil Palata, ředitel a předseda představenstva

Využití infrastruktury projektu Internet do škol pro komunikaci s veřejnou správou

Vystoupení v rámci semináře o možnostech komunikace s veřejnou správou má za cíl zejména představit možnosti využití stávající infrastruktury projektu Internet do škol pro mimoškolní aktivity a přiblížit metodiku, která takové využití podporuje. Školy mají možnost stát se přirozenými informačními a vzdělávacími centry obcí.

Zároveň vybudovaná infrastruktura umožňuje celou řadu dalších aktivit – je například možné výrazně zefektivnit komunikaci mezi školami a zřizovateli.

Pavel Parma, obchodní ředitel

Bentley Systems ČR

Otevření formátu DGN firmy Bentley

Poslední vývoj v oblasti IT vede v oblasti datových formátů k jejich standardizaci a co možná největší interoperabilitě systémů, které je využívají. OpenDGN je nejnovější odpovědí Bentley, která je vedle uvedení univerzální platformy MicroStation V8, pracující s formátem DGN a DWG, další iniciativou na poli AECO a GIS umožňující lepší využití stávajících dat uživatelů. Více informací o této iniciativě a jejich přínosech pro uživatele a tvůrce aplikací získáte na tomto semináři.

Volně dostupné produkty firmy Bentley pro práci s DGN

V rámci nové generace produktů MicroStation V8 přichází Bentley na trh s celou řadou nových produktů. Například Bentley View nebo Bentley Redline umožňující prohlížení, tisk, analýzu a komentování souborů formátu DGN či DWG a jsou v rámci programu "Bentley SELECT" dostupné zcela zdarma. Tento seminář bude věnován seznámení s funkcí, použitím a dostupností výše uvedených produktů uživatelům přicházejícím do kontaktu s jedním z výše uvedených formátů.

Tomáš Staněk, ředitel, společnosti Bentley Systems ČR

ClarioNet, s.r.o.

Informační systémy po reformě VS – praktické předvedení technologického řešení eProvisioning

Demonstrace synchronizace obsahu informací mezi nesourodými systémy používanými v podniku (poštovní systém, systém pro řízení toku dokumentů, LDAP adresář, řídicí přístup k informačním zdrojům, personální aplikace nad databází SQL a podnikový docházkový systém využívající magnetické karty).

Štěpán Benyovszky, vedoucí systémový inženýr

Corpus Solutions a.s.

Zkušenosti s budováním komunikační bezpečnosti ve veřejné správě

Informační systémy úřadů státní správy a samosprávy se stávají díky nutnosti otevírání se světu a přirozené pozornosti, která je na ně soustředěna, oblastí, kde je potřeba věnovat velkou pozornost problematice zajištění komunikační bezpečnosti na vysoké úrovni. Praktické zkušenosti ukazují, že je třeba k tomuto problému přistupovat komplexně, a že není rozdílu proti špičkovým řešením např. v oblasti finančních služeb, snad jen s nutností stejné problémy řešit s menším objemem financí.

Ing. Martin Pavlica, ředitel divize bezpečnosti a infrastruktury

Propojování aplikací veřejné správy - zkušenosti z projektu v Parlamentu ČR

Problematika propojování informačních systémů státní správy a samosprávy je v odborných kruzích často diskutována, neboť se jedná o logický první krok vedoucí k vytváření veřejných e-government systémů. Praktické přístupy k propojování mají často proprietární charakter zamezující jednoduchému propojování více institucí a zvyšující náklady na implementaci a údržbu. Pilotní projekt propojení Senátu a Poslanecké sněmovny ukazuje možnou cestu využívající otevřené standardy zajišťující nejen širokou propojitelnost, ale také nezávislost na konkrétních dodavatelích, budoucí flexibilitu.

Ing. Ivo Musil, technický ředitel

Česká pošta, s.p.

Poštovní služby elektronického věku I.

Příspěvek seznamuje se dvěma novými službami České pošty: veřejnou certifikační autoritou PostSignum a Registrovanou elektronickou poštou -REP. Popisuje hlavní rysy obou služeb, zejména s ohledem na to, co mohou poskytnout uživatelům z oblasti státní správy a samosprávy.

Ing. Antonín Ambrož, vedoucí projektu

Česká tisková kancelář

Jak dát o sobě vědět

Poskytnout informaci o konání důležité akce v oblasti státní správy a samosprávy České tiskové kanceláři znamená o ní dát automaticky vědět všem významným médiím, firmám a institucím v České republice stejně jako všem světovým tiskovým agenturám. První část přednášky odpovídá na otázku jak nejlépe s ČTK v této věci komunikovat.

Pro efektivní rozhodování každého z nás je zapotřebí mít k dispozici profesionálně zpracovaný monitoring médií, který vám přinese z velkého množství informací pouze ty, které skutečně potřebujete pro svoji práci. Druhá část přednášky přinese posluchačům náměty na využívání MEDIA MONITORU společnosti NEWTON INFORMATION TECHNOLOGY s.r.o.

Julie Stejskalová, vedoucí redaktorka Domácí redakce

Ondřej Klimeš, ředitel marketingu, NEWTON INFORMATION TECHNOLOGY s.r.o.

Služby ČTK, Neris a Čekia pro VS

Mít včas k dispozici informace, které potřebuje každý z nás ke své práci je základním předpokladem úspěchu každé organizace. ČTK jich v průběhu dne přináší stovky a dokáže vybrat pro vás jen ty nejdůležitější z nich.

Poskytování firemních informací společností Čekia a.s. ve vzájemných souvislostech a s další přidanou hodnotou vám umožní nový pohled na všechny dosud známé skutečnosti.

Vytváření informačních modulů společností Neris s.r.o. složených z aktuálních textových, obrazových a zvukových databází ČTK pro internetové stránky institucí státní správy a samosprávy se stává stále více vyhledávanou službou. Novinkou ve službách Neris je průběžné poskytování sms zpráv dle individuální poptávky klientů na zvolený počet mobilních telefonů klienta.

Mgr. Přemysl Cenkl, obchodní ředitel, Česká tisková kancelář,

Ing. Dagmar Vránová, ředitelka, Česká kapitálová informační agentura, a.s.,

Jan Stejskal, ředitel Neris s.r.o., agentury ČTK pro internet a nová média

Česká spořitelna, a.s.

Elektronické bankovníctví

Aktuální přehled elektronického (přímého) bankovníctví České spořitelny – výhled do budoucna.

Rostislav Schwarz, vedoucí oddělení PC Banking

ČESKÝ TELECOM, a.s.

ČESKÝ TELECOM pro veřejnou správu

ČESKÝ TELECOM uzavřel s vládou ČR smlouvu o poskytování komunikačních služeb veřejné správě. V minulém a v tomto roce podnikl řadu technických, organizačních i obchodních kroků, aby vyšel co nejvíce vstříc jejím měnícím se potřebám a přizpůsobil portfolio nabízených služeb.

Ing. Ondřej Felix CSc, generální ředitel

Bezpečnostní problematika Intranetu Veřejné správy

Propojování subjektů VS, jejich vzájemná komunikace, předávání citlivých informací... To všechno jsou procesy, spojené s rozvojem e-governmentu, kladoucí stále větší důraz na bezpečnost informačních systémů. ČESKÝ TELECOM demonstruje řešení této problematiky na bezpečnostní politice Intranetu Veřejné správy jako na příkladu zabezpečeného prostředí, připojovacího a vzájemně propojovacího subjektu VS.

Ing. Pavel Baumruk, ředitel pro provoz služeb GovNet

Intranet Veřejné správy – současný stav a vize

ČESKÝ TELECOM buduje Intranet Veřejné správy s cílem zajistit bezpečnou a efektivní komunikaci uvnitř Veřejné správy i s ostatními subjekty. V rámci tohoto programu společnost připravila a připravuje řadu služeb, určených speciálně pro VS.

PhDr. Petr Moldan, ředitel pro přímý prodej zákazníkům VS,

Ing. Jaroslav Zítek, ředitel pro technická řešení a bid management

Elektronické tržiště veřejné správy - ČESKÝ TELECOM – CenTrade

Elektronické tržiště veřejné správy CenTrade bylo spuštěno 1. září 2002 na základě vládního usnesení č. 683/2002, ze kterého vyplývá pro všechny úřady státní správy povinnost objednávat a nakupovat informační a komunikační technologie do 2 milionů Kč. prostřednictvím elektronického tržiště.

CenTrade toto tržiště provozuje na základě pověření své mateřské organizace Český Telecom, a.s., která splnila podmínky výběrového řízení Úřadu pro veřejné informační systémy. Obsahem přednášky o el. tržišti veřejné správy mj. bude:

- stručné představení tržiště veřejné správy CenTrade
- jak tržiště využít - možné obchodní scénáře
- rozvoj služeb pro uživatele tržiště z veřejné správy

Ing. Michal Rosenbaum, generální ředitel CenTrade

DATA – NORMS, s.r.o.

Profesionální web pro každé město i obec. Aktuálně a bez programování.

Tvorba profesionálního webu s využitím Content Management System web4biz bez znalosti programování.

Ing. David Hembera, internet project manager

EXPRIT spol. s r.o

Využití internetových technologií pro provoz Spisové služby

Spisová služba je jednou z klíčových aplikací úřadů veřejné správy a její funkcionalita prakticky ovlivňuje kvalitu chodu úřadu. Současně také patří mezi nejnákladnější systémy neboť tradiční řešení zajišťují málo flexibility a omezenou rozšiřitelnost. Na významu také nabývá nutnost řešit propojení spisové služby na okolní systémy včetně e-government aplikací. Společnost Exprit přichází s praktickým řešením problematiky spisové služby v podobě systému založeném na otevřených internetových technologiích a třívrstvé architektuře umožňující flexibilní přizpůsobení konkrétnímu úřadu, připravenost pro e-government a propojení do dalších aplikací. Architektura dovoluje také revoluční nasazení v podobě vzdáleného provozu outsourcingu a zpřístupnit tak tento systém úřadům, které neměli možnost díky vysokým pořizovacím nákladům spisovou službu nasadit.

Ing. Miroslav Širl, ředitel společnosti

GTS Czech, a.s.

Pohled alternativního operátora na poskytování služeb pro VS

Jakým způsobem ovlivnila konkurence nabídku telekomunikačních služeb v ČR.

Ing. David Duroň, ředitel komerční divize

IBM Česká republika spol. s r.o.

Úloha IT v Krizových situacích

Rámcový rozbor přístupu k použití ITC pro oblast řešení krizových situací.

Ing. Boris Šraut, IT specialista

Role portálů v e-governmentu

Základní principy e-governmentu, trendy a vize e-governmentu, portálová řešení a jejich úloha v e-governmentu.

Ing. Břetislav Moc, Government Solutions Manager

Elektronické daňové podání

Implementace zákona o elektronickém podpisu do správy daní v ČR, která umožní poplatníkům podávat elektronická daňová přiznání bez nutnosti užití listinných dokumentů.

Ing. Pavel Rozsypal, ředitel projektu ADIS

Typy internetových útoků a ochrana proti nim

Přednáška popisuje typické útoky na IT infrastrukturu, prováděné prostřednictvím Internetu, nástroje, které útočníci používají a postup daného útoku. Podrobněji jsou popsány útoky typu Denial of Service (DoS) a Distributed Denial of Service (DDoS). Závěrečná část přednášky se věnuje nejčastějším chybám z hlediska bezpečnosti, kterých se dopouštějí koncoví uživatelé, IT profesionálové a management.

Ing. Stanislav Bíža, IT Architekt

e-government on demand

V příspěvku je přehledově prezentován přínos „On Demand“ filosofie pro komplexní řešení informačních systémů. Je diskutována možnost virtualizace datových center i požadavky na autonomní provoz informačních systémů. Možnost dynamické změny a konfigurace informačních služeb na základě aktuálních požadavků je chápána jako základ nové generace informatiky.

Ing. Pavel Hrdlička, Sales and Consulting manager

Digitální správa věcí veřejných

Článek rozebírá vztah mezi způsobem organizace veřejné správy, jejím řízením na jedné straně a technologickým vybavením na straně druhé. Je zde ukázáno, že bez radikální změny v organizaci a řízení veřejné správy je nasazování technologické podpory (takzvaný „E-government“) bez očekávaných přínosů – někdy může být i kontraproduktivní.

JUDr. Jan Winkler, Managing consultant, Ing. Zdeněk Havelka, PhD., ředitel, A-21

ICZ a.s.

Optimalizace postupu atestace IS obcí – zákon 365/2000 Sb.

Již existující IS obcí s rozšířenou působností musí být uvedeny do souladu se zákonem č. 365/2000 a standardy ÚVIS, což mimo jiné předpokládá absolvování atestačního řízení. Příspěvek, vycházející z reálné situace a jejího konkrétního řešení, se zabývá optimalizací postupu, který vede k souladu s uvedenou legislativou.

Ing. Pavel Staša, bezpečnostní architekt & auditor

Outsourcing ano či ne

Zhodnocení výhod a nevýhod různých forem outsourcing, přehled nabízených služeb a možností, doporučení při výběru.

Ing. Božetěch Brablc, vedoucí odboru Support & Networking

Poštovní služby elektronického věku II.

Příspěvek seznamuje se dvěma novými službami České pošty: veřejnou certifikační autoritou PostSignum a Registrovanou elektronickou poštou -REP. Popisuje hlavní rysy obou služeb, zejména s ohledem na to, co mohou poskytnout uživatelům z oblasti státní správy a samosprávy.

RNDr. Vlasta Jošková, vedoucí oddělení bezpečnostních projektů

Koncepce řešení nového registru živnostenského podnikání

Integrovaný procesně orientovaný systém evidencí a registrací za oblast živnostenského podnikání.

Ing. Zdeněk Kadlec, ICZ a.s., Ing. Jan Pokorný, Ministerstvo informatiky ČR

Intergraph ČR, spol. s r. o.**Výhody OGC webových služeb pro veřejnou správu**

Vysvětlení principů interoperability a jejích výhod pro informační systémy, především ve veřejné správě, která pracuje s velkým množstvím datových zdrojů. Součástí příspěvku je vysvětlení pozice Open GIS Consorcia a specifikací, které tvoří.

Ing. Josef Hnojil, Ph.D., marketing manager

Logica – SAP ČR, spol. s r. o.**Typové řešení Public Suite**

Typové řešení **Public Suite** je připravená sada aplikací a postupů pro veřejnou správu, umožňující zrychlit a zlevnit implementaci. Prostředí je orientované na českou legislativu a na specifické požadavky veřejné správy.

Josef Beneš

Microsoft s.r.o.**Přehled a vize řešení Microsoft pro veřejnou správu v České republice**

Přehled a představení komplexních řešení společnosti Microsoft pro oblast veřejné správy a školství. Vize společnosti Microsoft pro vytvoření elektronické veřejné správy v České republice.

Moderní možnosti licencování produktů společnosti Microsoft ve školství a zdravotnictví

Přehled a licencování produktů společnosti Microsoft ve školství a zdravotnictví. School Agreement - způsob jednoduchého licencování produktů bez zbytečné administrativy.

Microsoft Select a další řešení pro zdravotnictví - výhody pro licencování nemocnic.

Ing. Jan Toman, zástupce pro školství a samosprávu v ČR

Trustworthy Computing

Během uplynulých několika let došlo k významnému posunu v prioritách při vývoji softwaru – bezpečnost se stala imperativem zastiňujícím ostatní charakteristiky, jako je např. snadnost použití. Příspěvek Vás seznámí s konkrétními technologickými a procesními změnami, které v tomto směru Microsoft podniká.

Michael Juřek, Software Architect

Transakční část portálu veřejné správy

Příklady využití elektronické komunikace mezi občany a organizacemi s veřejnou správou a možnost podávání dokumentů prostřednictvím Internetu.

Robert Hernady, systémový inženýr

Integrace aplikací a výměna dat ve veřejné správě

- Konkrétní otázky a integrační úlohy řešené s vedoucími pracovníky státní správy
- Realizovaná řešení založená na standardech Biztalk Framework a XML
- Zkušenosti z implementace

Ing. Petr Janda, zástupce pro státní správu

Novell-Praha, s.r.o.

Informační systémy po reformě veřejné správy

V tomto vystoupení bude představeno technologické řešení integrace heterogenních výpočetních systémů. Toto řešení zahrnuje integrovanou bezpečnou správu identit, jednotného přístupu k aplikacím a synchronizaci datového obsahu autorizačních databází různých aplikací. Navrhované řešení je realizováno pomocí technologií společnosti Novell.

Ing. Aleš Kučera, ředitel

Oksystem, spol. s r.o.

Elektronické formuláře na Internetu a informačním kiosku

Popis systému pro vyplňování a podávání žádostí o dávky státní sociální podpory prostřednictvím elektronických formulářů po Internetu.

Ing. Martin Procházka, ředitel, Ing. Petr Gottesman, vedoucí projektu

PVT, a.s.

Elektronická podatelna a problémy s ní spojené

Elektronické podatelny usnadňují komunikaci nejen občanům s úřady, ale také opačně. Odstraňují rutinní komunikaci a tím šetří čas i prostředky. Bohužel zatím nedořešeny zůstávají otázky bezpečné archivace elektronických dokumentů a určení času jejich podání, resp. přijetí, tedy záležitostí, které jsou ve veřejné správě běžně ve fyzické papírové podobě vyřešeny. Je třeba využívat speciální technologie, ovšem úřadů, které tak činí, je málo. Otázkou dále zůstává, kdo bude určujícím arbitrem, který čas je důležitý. Normativní dokumenty prozatím neřeší detailně ani jeden z výše popsanych problémů.

Ing. Petr Budiš, ředitel úseku finančních institucí

Fenix II – informační systém nové generace

Příspěvek je zaměřen na řešení požadavků kladené na informační systémy v organizacích veřejné správy a související legislativní požadavky kladené na tvorbu ISVS. Představení nového modulárního produktu Fenix II, který navazuje na stávající produkt Fenix. Prezentace řešení požadavků ve Fenix II jak po věcné stránce, tak i technologické (platforma .NET).

Michal Varga, diplomovaný technik, Project manager Fenix II

Regionální a municipální informační systém RAMIS

Je zřejmé, že institucionální reforma veřejné správy musí být doprovázena i reformou informační. Bohužel dosud fungující koncept informačních toků ve veřejné správě není nově vznikajícím potřebám krajských orgánů přizpůsoben. Především se jedná o nutnost získávání kvalitních informací z mnoha, dosud nekonzistentních, datových zdrojů státních informačních systémů, pro potřeby řízení odvětví v působnosti kraje, regionálního rozvoje a ekonomiky organizací zřizovaných krajem. Příspěvek seznamuje s koncepcí a způsobem řešení regionálního a municipálního informačního systému RAMIS, který reaguje na tyto potřeby a přichází s nabídkou moderní formy poskytování služeb pomocí komplexního outsourcingu, prostřednictvím internetu. V první části přednášky jsou shrnuty výchozí předpoklady a hlavní cíle řešení RAMIS. Následuje popis datových zdrojů a forem výstupů společně s technologickým řešením. V poslední části je popsán právě probíhající pilotní provoz systému a výhledy dalšího vývoje.

Ing. Kamil Svoboda, analytik

Využití kvalifikovaného certifikátu v praxi

Praktické využívání kvalifikovaných certifikátů. Řešení problematiky stanovení času při uskutečnění elektronického podání – služby časové autority - časová razítka. Uchovávání elektronicky podepsaných dokumentů – důvěryhodná úložiště.

Ing. Lenka Capoušková, ředitelka společnosti, První certifikační autorita, a.s.

SAP ČR spol. s r.o.**Portálová řešení SAP pro veřejnou správu**

Možnosti přístupu do systémů veřejné správy prostřednictvím portálových řešení mySAP.com Enterprise Portal otevírají úřady občanům nezávisle na úředních hodinách a místě odkud do nich přistoupí.

Ing. Petr Železník, Business Consultant, Ing. Karel Nekuža, MBA, Account Manager

Řešení SAP pro veřejný sektor

Řešení SAP používaný ve veřejné správě v zahraničí se opírají o standardní řešení SAP Veřejný sektor. SAP organizuje toto softwarové řešení do sedmi aplikačních oblastí, z nichž každá zahrnuje určité klíčové procesy a funkce. Jedná se o oblasti Řízení organizace, Správo styku s občanem, Řízení programu o projektu, Personalistika, Správa dokumentů, Podpora pořízení materiálu a služeb, Podpora organizace.

Jan Renc, Business Consultant, SAP ČR

Siemens, s.r.o.**Konvergované komunikace v prostředí Intranetu**

Základem každého informačního a komunikačního systému v uzavřené či veřejné síti je datová a hlasová infrastruktura. Příspěvek se zabývá především obecnými aspekty konvergence datových a hlasových sítí, způsoby jejich migrace, stručným představením komunikační architektury HiPath a případovou studii uplatnění komunikační konvergované architektury na bázi Intranetu ve státní správě.

Ing. Petr Hubený, MBA, vedoucí Product Management & Engineering EN

SODAT software spol. s r.o.**Nové metody ochrany dat před zcizením vlastními zaměstnanci s ohledem na Zákon o ochraně osobních údajů 101/2000 Sb.**

Definice hrozby zcizení dat vlastními zaměstnanci, kteří mají oprávnění s nimi pracovat, nedostatečné bezpečnostní mechanismy OS a popis nových technologických metod, které takovým ztrátám technicky čelí. Vše s ohledem na Zákon o ochraně osobních údajů 101/2000 Sb.

Ing. Tomáš Stranyánek, S&M manager

SUN Microsystems Czech s.r.o.**Sun ONE Portal server-základ moderního portálového řešení s důrazem na identity management**

Zaměřeno na základní vlastnosti produktu. Totožnosti jeho použití v prostředí governmentu s důrazem na identity management.

Ing. Jaroslav Malina, Sales Manager Public

Symantec GmbH (ČR&SR)**Chyťte si svého vlastního hackera**

V průběhu minulého roku Symantec podstatně změnil a zdokonalil své řešení pro detekci narušení sítě. Nový produkt ManHunt pracuje na bázi detekce anomálií v síťových protokolech, která je rozšířena o signatury všech známých síťových útoků. Doplňkovým produktem k němu je naše „past na

hackery“. Produkt zvaný **ManTrap** je decoy serverem, schopným svádět na sebe útoky jdoucí zvenčí i zevnitř sítě, identifikovat uživatele a kompletně, navíc zcela průkazně zaznamenat a analyzovat jeho činnost. Také Vám prakticky předvedeme, naše nové řešení bezpečnostních varování a analýz – **DeepSight Alert Services** a **Deep Sight Threat Management**.

Integrovaná bezpečnost klientů

Chcete se bránit proti kódům, které se do Vaší sítě dostanou jako hackeři a potom se v ní automaticky replikují jako viry? Vadí Vám neustálé skanování Vašich firewallů, poštovních či webových serverů, případně stanic v síti a hledání zranitelných míst v nich? Proti útokům nových virů pro Vás máme zcela unikátní řešení! **Symantec Client Security** - plně integrovaný antivírus, osobní firewall a detekce narušení klienta a filtrování odchozích informací v jediném software, pod správou z jediné konzole.

Integrovaná bezpečnost síťové brány

V minulém roce jsme velmi úspěšně prosadili hardwarové bezpečnostní produkty. Řada předních českých společností a významných resortů státní správy dnes patří mezi zákazníky, kteří ho úspěšně používají. **Symantec Gateway Security** je HW zařízení, obsahující v sobě centrální korporativní firewall, VPN, detekci narušení bezpečnosti sítě, AV kontrolu poštovního a webového provozu a filtrování obsahu webu. Jedná se přitom o **jediný produkt**, nikoliv o pět různých, vzájemně integrovaných produktů. **Symantec Firewall/VPN Appliance (modely 100, 200, 200R)** je integrované zařízení s bezpečnostními a síťovými funkcemi, zajišťující snadné, bezpečné a nenákladné propojení pracovišť přes Internet pro malé a střední podniky.

Ing. Radek Smolík, obchodní ředitel

T-Mobile

Využití mobilní komunikace při krizových situacích

Možnosti využití mobilních telefonů při řešení krizových situací a výhody tohoto způsobu komunikace oproti dosud užívaným formám. Představení služby T-Mobile SMS Connect a jejího použití pro zajištění veškeré krizové komunikace v rámci malé obce.

Možnosti využití SMS v komunikaci s občany – obecní SMS informační systémy

Možnosti využití SMS pro komunikaci úřadů s občany a nastíněny výhody takovéto formy komunikace. Představení nástroje pro odesílání SMS a jeho použití v praxi.

Ing. Jan Křečan, projektový manažer systémových řešení pro významné zákazníky

Veřejná správa a mobilní komunikace

Jaké jsou současné možnosti mobilních komunikací a jejich další rozvoj a využití ve státní správě a samosprávě. Služby, které zkvalitní řízení a rozhodovací procesy řídicí pracovníků, možnosti sběru dat a jejich vyhodnocení.

Další směry ve vývoji mobilních komunikací.

Ing. Petr Holub, manažer prodeje významným zákazníkům – sektor vláda

T-SOFT s.r.o.

Portál www.emergency.cz v rámci Portálu veřejné správy

Krizové řízení, jako dosud značně opomíjený obor, získává v rámci portálu veřejné správy svůj oborový portál, kde se mohou setkávat odborníci, kde jsou způsobem odpovídajícím mezinárodním standardům evidovány informační zdroje, odkud vedou vazby na informační prameny tohoto oboru a odkud postupně budou přístupné služby související s přípravou na krizové situace a podporou komunikace v těchto těžkých dobách. Portál je budován v gesci nového Ministerstva informatiky. Nedílnou součástí aktivit kolem portálu je i konference „Současnost a budoucnost krizového řízení“, jejíž již 6. ročník se bude konat letos v listopadu.

Ing. Jaroslav Pejčoch, ředitel

Státní mapové centrum a služby Digitální geoinformační knihovny

Hlavní náplní Státního mapového centra je jednoduché zpřístupnění státních mapových děl a dalších souvisejících informací uživatelům informačních systémů ve státní správě a popřípadě i veřejnosti. Tyto služby jsou poskytovány prostřednictvím rozhraní Digitální geoinformační knihovny, definované na základě standardů OpenGIS konsorcia OGC.

Cílem Digitální geoinformační knihovny (dále jen DGK) je vytvoření obecné platformy pro využívání služeb serverů poskytujících geografické informace bez ohledu na technologickou platformu.

Ing. Michal Vaněček, zástupce ředitele, Ing. Martin Vrátný, CSc., vedoucí vývoje GIS

Triada, spol. s r.o.

Elektronická podatelna systému MUNIS

Elektronická podatelna systému MUNIS pracuje jako emailový klient. Umožňuje tedy číst došlá elektronická podání z libovolné schránky elektronické pošty prostřednictvím protokolů definovaných příslušnými standardy, proto není pro její funkci potřeba provozovat server na Internetu. Plná síla elektronické podatelny vynikne zejména při její kombinaci s ostatními moduly systému MUNIS. Elektronická podatelna získala atest shody se standardy ISVS pro provoz elektronických podatelen.

V příspěvku podrobně popíšeme jednotlivé funkce elektronické podatelny a ukážeme její postavení v systému Spisové služby, na kterou může být přímo napojena.

Mgr. Tomáš Lechner

Setkání uživatelů MUNIS v rámci konference ISSS 2003

Kromě uživatelů informačního systému MUNIS jsou zváni všichni, kteří mají zájem seznámit se s tímto uceleným informačním systémem i ti, kteří se chtějí podělit o zkušenosti s provozem informačních systémů na městských a obecních úřadech.

pondělí 24. března

expozice Triada	9.15–10.15	Novinky systému MUNIS Evidence hřbitova – Poplatky, Katastr nemovitostí, ... seznámení s funkcemi nových modulů <i>Marek Štěpina, Petr Wohanka, Triada</i>
Labský sál	13.25–13.55	Spisová služba MUNIS – přechod do nových podmínek obce III. typu – město Slaný <i>Petr Kolačkovský, MěÚ Slaný, Tomáš Lechner, Triada</i>
expozice Triada	15.00–16.20	Spisová služba MUNIS Síťový provoz kancelářského systému <i>Tomáš Lechner, Triada</i>
	16.25–16.55	Obce III. typu: nové podmínky – nové potřeby – nové služby IS pro výkon přenesené působnosti, audit, bezpečnost a integrace IS, dodávky HW, SW, projekce a vývoj bezpečných IS, systémová integrace a outsourcing služeb <i>Antonín Běhounek, ICZ, a. s.</i>
	17.00–17.30	Přestupková agenda představení programu Přestupky <i>Jiří Štochel, VITA software</i>
	17.35–18.00	Rozšířené možnosti přístupu k IS MUNIS z pohledu správců IS a vedení města Přístup k agendám IS Munis prostřednictvím intranetu, speciální výstupy pro správce IS, manažerské výstupy <i>Tomáš Lechner, Triada</i>
	průběžně	Výměna zkušeností – vzorové projekty referenčních úřadů Individuální konzultace se školiteli

úterý 25. března

expozice Triada	9.30–10.40	Vazby účetního IS a elektronického bankovníctví Vazby mezi ekonomickými subsystémy, párování plateb, automatické zaúčtování, oběh dokladů <i>Tomáš Lechner, Triada</i>
	10.45–11.15	MISYS – geografický informační systém <i>Zuzana Kniežová, Gepro</i>
Eliščin sál	11.05–11.20	Elektronická podatelna systému MUNIS Seminář internetizace měst a obcí <i>Tomáš Lechner, Triada</i>
expozice Triada	11.30–12.00	Program Select produktů Microsoft nabídka produktů a služeb pro města a obce <i>Jaroslav Ondruch, Autocont</i>
	průběžně	Výměna zkušeností – vzorové projekty referenčních úřadů Individuální konzultace se školiteli

Ministerstvo informatiky České republiky

Ministerstvo informatiky (MI) bylo zřízeno k 1.1.2003 na základě novely zákona č. 2/1969 Sb., která je součástí zákona č. 517/2002 Sb., kterým se provádějí některá opatření v soustavě ústředních orgánů státní správy a mění některé zákony, jakožto ústřední orgán státní správy pro informační a komunikační technologie, telekomunikace a poštovní služby.

Na MI tak přešly v plném rozsahu kompetence Úřadu pro veřejné informační systémy (ten byl ke dni účinnosti zákona zrušen), úseku spojů Ministerstva dopravy a spojů a kompetence v oblasti elektronického podpisu z Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Ministerstvo informatiky je členěno do tří odborných sekcí.

Sekce e-Governmentu

Úkolem sekce je postupné zajištění poskytování služeb veřejné správy prostřednictvím internetu, včetně přípravy příslušné legislativy. Sekce rovněž připravuje základní koncepční materiály a je odpovědná za vzdělávací projekty.

Cíle:

- Postupné zajištění poskytování služeb veřejné správy prostřednictvím internetu tak, aby občané, hospodářské subjekty i stát získali maximální možný přínos z využití komunikačních technologií.
- Na základě existujících dokumentů (např. Akční plán státní informační politiky) koordinovat provádění státní informační politiky, podporovat vzdělávací programy k dosažení alespoň 50% počítačové a IT gramotnosti.
- Na základě zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy koordinovat technické parametry výstavby informačních systémů veřejné správy.

Přehled činností odborů:

- Odbor projektů životních situací

Vytipování agend vhodných k automatizovanému zpracování a převedení na dálkový přístup včetně jednání s jednotlivými ministerstvy a dalšími úřady o automatizaci těchto agend. Příprava jednotlivých projektů a koordinace jejich realizace s příslušnými resorty, tedy koordinace e-agendy v různých částech veřejné správy. Koordinace zpřístupňování všech informací z veřejné správy na internetu.

- Obor normotvorby

Vydávání standardů ISVS jako základních nástrojů koordinace včetně vyhlášek a metodických pokynů. Příprava základní legislativy a odstraňování překážek v rozvoji e-obchodu (Bílá kniha). Odborná spolupráce s orgány veřejné správy i dalšími subjekty při přípravě normotvorných podkladů.

- Obor koncepcí

Koordinace realizace Státní informační politiky a příprava strategických dokumentů. Příprava a koordinace vzdělávacích programů s cílem zvýšení počítačové gramotnosti populace. Sledování a vyhodnocování přístupů k budování informačních systémů veřejné správy v zahraničí, především v zemích Evropské unie, s cílem využití vybraných vhodných postupů pro aplikaci v podmínkách ČR. Sledování a koordinace činností při plnění akčního programu rozvoje informační společnosti eEurope+ ve vazbě na Lisabonský proces. Příprava podmínek a koordinace účasti ČR v programech EU zaměřených na rozvíjení celoevropského e-governmentu a informační společnosti (např. IDA, eContent).

Sekce Informačních systémů veřejné správy (ISVS)

Úkolem sekce je vybudování Intranetu veřejné správy, tedy jednotné komunikační infrastruktury veřejné správy. Vytvoří se tak stejné podmínky v oblasti poskytování ICT služeb (kvalita, bezpečnost, cena) pro všechny orgány veřejné moci, což je podmínka pro hladkou a bezpečnou elektronickou výměnu dat ve veřejné správě. Dále koordinovat a vytvářet podmínky pro fungování informačních systémů veřejné správy jakož i dohled nad jejich souladem se standardy ISVS.

Cíle:

- Koordinovat investiční výdaje v oblasti ICT a v souladu se zákonem č. 365/2000 Sb. zajistit společné technické a informační standardy jednotlivých resortních informačních systémů.
- Správa elektronického tržiště pro potřeby veřejné správy.

Přehled činnosti odborů:

- Odbor Intranet veřejné správy

Realizace programu KI ISVS, tedy budování Intranetu veřejné správy. Koordinace smluvních vztahů v rámci Intranetu veřejné správy. Zajištění nákupu centrálních služeb dle Rámcové smlouvy. Koordinace uspokojování požadavků veřejné správy ve vztahu k poskytovateli. Tvorba bezpečnostních pravidel a standardů Intranetu veřejné správy. Stanovení a správa referenčního rozhraní včetně stanovení pravidel pro sdílení dat a služeb mezi jednotlivými informačními systémy veřejné správy. Tvorba a správa veřejně přístupného informačního systému, který obsahuje základní informace o dostupnosti a obsahu zpřístupněných informačních systémů veřejné správy. Tvorba a správa veřejně přístupného informačního systému o datových prvcích. Tvorba a správa portálu veřejné správy podle zákona č. 365/2000 Sb. § 4. Odbor atestací

Vydává a odmíá v souladu se zákonem č. 365/200 Sb. pověření právníkům nebo fyzickým osobám - atestačním střediskům k výkonu atestací v rámci informačních systémů veřejné správy. Vydává metodické pokyny k atestacím. Kontroluje u orgánů veřejné správy dodržování povinností stanovených zákonem č. 365/2000 Sb. v oblasti atestací, ukládá sankce za porušení povinností stanovených tímto zákonem, ukládá opatření směřující k nápravě nedostatků. Spolupracuje při vytváření standardů v oblasti atestací. Podílí se na analýze informační potřeby veřejné správy a stavu informačních systémů veřejné správy. Podílí se na koordinaci a vytváření podmínek pro činnost veřejné správy prostřednictvím veřejných informačních systémů. Podílí se na hodnocení projektů informačních systémů veřejné správy. Příprava atestačních středisek pro výkon atestací. Vydávání rozhodnutí o výkonu atestací pro atestační střediska. Vydávání metodických pokynů k atestacím.

- Odbor řízení ISVS

Koordinuje přípravu záměrů pro budování nebo přetváření informačních systémů vyvolané společnou potřebou více správců informačních systémů veřejné správy podle zákona č. 365/2000 Sb. Schvaluje projekty informačních systémů veřejné správy a vyjadřuje se k jejich finančním nárokům. Spolupracuje s Ministerstvem financí na přípravě financování informačních a komunikačních technologií. Koordinuje přípravu záměrů pro budování nebo přetváření informačních systémů kritické infrastruktury. Ve spolupráci s odborem atestací hodnotí projekty, které mají meziresortní dopady na informační systémy veřejné správy. Zabývá se otázkami efektivity informačních systémů, které nejsou informačními systémy veřejné správy ve smyslu zákona č. 365/2000 Sb. Zajišťuje rámcové smlouvy s hlavními dodavateli programového vybavení.

Sekce telekomunikací a poštovních služeb

Úkolem sekce je formulování telekomunikační politiky státu zejména ve vztahu k EU a příprava příslušného zákona o elektronických komunikacích. Další oblastí působnosti je regulace poštovního včetně zakladatelské role ve vztahu k České poště a dozor nad oblastí elektronického podpisu.

Cíle:

- Příprava zákona o elektronických komunikacích a formulace nové telekomunikační politiky státu.

- Příprava České pošty a obecně poštovního trhu na vstup do EU.
- Akreditace certifikačních autorit pro oblast elektronického podpisu a dozor v dané oblasti.

Přehled činností odborů:

- Odbor elektronických komunikací

Legislativním úkolem je nový zákon o elektronických komunikacích. Formulace státní politiky v oblasti elektronických komunikací. Zajištění a koordinace úkolů plynoucích z mezinárodních smluv pro oblast telekomunikací (EU, ITU, OECD, WTO, WIPO, OSN, NATO, UNESCO). Příprava strategických a koncepčních materiálů za sektor telekomunikací pro účely mezivládních a mezinárodních styků a podkladů pro bilaterální jednání vedení ministerstva za úsek elektronických komunikací. Expertní podpora rozvoje telekomunikační infrastruktury, vědy a výzkumu a aktivit v mezinárodních telekomunikačních organizacích. Odbor poštovních služeb

Zajišťuje vymezení základních poštovních služeb, stanovování jejich poštovních podmínek a základních kvalitativních požadavků při jejich poskytování (vyhláška č. 28/2001 Sb.). Sleduje činnost ČP, s.p. z hlediska dodržování povinností a norem vyplývajících z výše uvedené vyhlášky. Vydává souhlas k provozování poštovních služeb jiným provozovatelům. Zajišťuje agendu spojenou s vydáváním poštovních známek. Zajišťuje odbornou náplň a vydávání Poštovního věstníku. Zajišťuje přípravu strategických a koncepčních materiálů pro obor poštovních služeb. Koordinuje a řídí aktivity spojené s programy výzkumu a vývoje v oboru poštovních služeb. Koordinuje a zajišťuje plnění závazků vyplývajících z členství ČR v mezinárodních vládních i nevládních organizacích. Zajišťuje aktivity spojené s přípravou na vstup ČR do EU a s následným členstvím (včetně koordinace programů Phare, předstrukturální a strukturální fondy atd.). Stanoví zásady cenové politiky a vlastní regulaci cen poštovních služeb do zahraničí.

- Odbor e-podpisu

Vydává rozhodnutí ve věci udělení akreditace k působení jako akreditovaný poskytovatel certifikačních služeb a ve věci dosažení shody nástrojů elektronického podpisu s požadavky stanovenými zákonem o elektronickém podpisu a prováděcími vyhláškami. Ověřuje kvalifikované certifikáty poskytovatelů certifikačních služeb, kteří požádali o udělení akreditace. Stanovuje požadavky na celkovou bezpečnostní politiku a systémovou bezpečnostní politiku poskytovatelů certifikačních služeb vydávajících kvalifikované certifikáty. Stanovuje požadavky na kryptografické moduly. Zpracovává metodické materiály v oblasti elektronického podpisu a informační bezpečnosti určené poskytovatelům certifikačních služeb a pro výkon činností odboru elektronického podpisu. Zajišťuje mezinárodní spolupráci Ministerstva v oblasti elektronického podpisu.

Kontakt:

Ministerstvo informatiky České republiky

Havelkova 2

130 00 Praha 3

tel.: 00420 221 008 111

fax: 00420 222 721 745

Koordinace vynakládání finančních prostředků na informační a komunikační technologie

Ing. Mirko Berný, CSc., Ministerstvo informatiky ČR

Podle zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a změně některých dalších zákonů má Ministerstvo informatiky za úkol kromě jiného

- zpracovávat návrhy strategických dokumentů v oblasti informačních systémů veřejné správy, a to i z hlediska bezpečnosti těchto systémů, a předkládat tyto dokumenty vládě, sledovat a analyzovat informační potřeby veřejné správy a stav informačních systémů veřejné správy;
- připravovat nebo koordinovat přípravu záměrů pro budování nebo přetváření informačních systémů veřejné správy vyvolané společnou potřebou více správců informačních systémů veřejné správy;
- vyjadřovat se k projektům informačních systémů veřejné správy a jejich finančním nárokům;
- hodnotit projekty, které mají meziresortní dopady na informační systémy veřejné správy.

Všechny tyto činnosti se vztahují k informačním systémům veřejné správy, jak je zákon definuje. Nevztahuje se na tzv. provozní systémy, tj. systémy zajišťující informační činnosti nutné pro vnitřní provoz příslušného orgánu, například účetnictví, správu majetku, a nesouvisející bezprostředně s výkonem veřejné správy.

V praxi se ukázalo, že s tímto rozdělením je spousta potíží. Například pro otázky financování a finančních nároků jsou rozhodující technologická charakteristika a další rysy, které jsou pro oba typy informačních systémů společné. Provozní informační systémy plní všude obdobné úkoly a z hlediska kompetencí, daných Ministerstvu informatiky uvedeným zákonem, zůstává proto nevyužita možnost koordinace i v této oblasti, ať už pomocí srovnávacích analýz nebo sjednocení nákupu, je omezena možnost sjednocení pomocí standardů ISVS apod.

Když v roce 2001 zpráva Nejvyššího kontrolního úřadu a usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu požadovaly shodně větší koordinaci při vynakládání finančních prostředků na informační a komunikační technologie, připravily spolu Ministerstvo financí a tehdejší Úřad pro veřejné informační systémy materiál do vlády, který navrhl sjednocení úsilí obou úřadů na tomto poli a přijetí řady opatření, která danou činnost usměrňují.

Při vypracování strategického záměru řešení uvedené problematiky jsme se společně s Ministerstvem financí rozhodli nepřístupovat k němu jako k nějakému samostatnému a izolovanému opatření administrativního rázu. Rozhodli jsme se chápat koordinační činnost v nejširším slova smyslu, tj. především jednotné zabezpečování společných služeb, věcnou koordinaci projektů s nadresortním významem a přímou koordinaci vynakládání finančních prostředků. Za důležité jsme považovali integrovat dosavadní dílčí aktivity Ministerstva financí, Úřadu vlády a Úřadu pro veřejné informační systémy. Koordináční úloha tehdejšího ÚVIS byla vyjádřena v několika aspektech. Je to především zabezpečování společných služeb – Komunikační infrastruktury veřejné správy v návaznosti na usnesení vlády č. 789 ze dne 25. července 2001, č. 1026 ze dne 10. října 2001 a č. 266 ze dne 18. března 2002¹⁾, zavedení elektronického tržiště; dále úloha při zabezpečování nadresortních informačních systémů především v rámci Akčního plánu státní informační politiky a úloha v procesu programového financování informačních a komunikačních technologií v rámci Informačního systému programového financování Ministerstva financí.

Protože se usnesení vlády č. 875 ze dne 5. září 2001, které uložilo uvedený úkol zpracovat, týkalo všech projektů informačních a komunikačních technologií, bez ohledu na to, zda jsou označeny jako provozní, „informační projekty veřejné správy“ či jiné, bylo možno v souladu s potřebami a požadavky Informačního systému programového financování Ministerstva financí řešit problém ICT jako celek.

Ministerstvo financí připravilo návrh metodiky tvorby dokumentací programů obsahujících pořízení, obnovu a provozování ICT na základě spolupráce s experty vybraných resortů. Jedná se o zásadní změnu přístupu ke střednědobému finančnímu plánování, které zahrnuje kromě investičních i neinvestiční výdaje a vytváří podmínky pro koordinaci vynakládání prostředků v této oblasti.

¹⁾ O problematice Komunikační infrastruktury pojednává samostatný článek v tomto sborníku.

Zásadní moment koordinace výdajů v oblasti ICT lze spatřit v důsledné aplikaci systému programového financování (finančního plánování) na střednědobém horizontu tak, jak je kodifikován v zákoně č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a jeho prováděcí vyhlášce č. 40/2001 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku. V tomto systému se předpokládá koordinační role Ministerstva informatiky vyjádřená účastí na posuzování návrhů dokumentací programů a projektů zabezpečujících jejich cíle. Do tohoto procesu nejsou v souladu se zaměřením Informačního systému programového financování Ministerstva financí (ISPROFIN) zahrnuty informační systémy pro řešení krátkodobých akcí, které nelze z hlediska jejich podstaty do soustavy ISPROFIN zařadit. Jedná se například o systémy k zabezpečení voleb a referenda.

Ministerstvo financí připravilo v rámci svého pokynu, který byl při přípravě rozpočtu na tento rok rozeslán všem správcům kapitol, tabulky ISPROFIN, které jsou doporučeným rozšířením přílohy č. 2 vyhlášky č. 40/2001 Sb. ve smyslu §3 odstavce (3) cit. vyhlášky. V nejbližší novelizaci vyhlášky se předpokládá učinit toto doporučení přímo součástí uvedené přílohy č. 2 s určením pro investiční záměry akcí výstavby, obnovy a provozování ICT. Podrobnosti posuzování ze strany Ministerstva informatiky jsou uvedeny v metodickém pokynu, který lze najít na webových stránkách ministerstva.

Projekty, které budou financovány v rámci schválených programů financovaných formou individuálně posuzovaných výdajů (u nichž bude účast státního rozpočtu zpravidla vyšší než 100 mil. Kč), bude možné registrovat v Informačním systému programového financování (ISPROFIN) tj. zahájit jejich financování pouze po předchozím vyjádření Ministerstva informatiky. V případě záporného stanoviska MI bude rozpor předložen vládě k rozhodnutí.

Posuzování dokumentací programů a projektů musí korespondovat s časovými a věcnými požadavky vyhlášky Ministerstva financí č. 40/2001 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku. Lhůta pro vypracování stanoviska k návrhům dokumentací programu, návrhům na vydání registračních listů a návrhům na zahájení realizace projektů, které předkládají správci programů MF, je stanovena na 30 dnů. Po prvních zkušenostech bylo rozhodnuto, že oba schvalovací postupy budou z časových důvodů postupovat paralelně.

Celý uvedený postup byl schválen usnesením vlády č. 683/2002, ve kterém také vláda uložila všem zainteresovaným orgánům příslušné úkoly.

Ministerstvo informatiky má k dispozici způsob stanovení požadavků na informační systémy veřejné správy, určených především ve standardech ISVS a soustavu atestačních středisek k jejich hodnocení. Účast atestačních středisek není vyžadována při posuzování programů a podprogramů ISPROFIN, které mají v sobě zahrnuty politicko-hospodářské aspekty, jejichž posouzení nelze na atestačních střediscích požadovat. Jejich znalosti je možno využít pro posuzování jednotlivých projektů (akcí, u nichž se předpokládá projektové řízení)²⁾, kde už má dokumentace a posuzované otázky výrazně technický charakter. Zatím je uvedeným usnesením vlády č. 683/2002 stanoveno, že posouzení atestačním střediskem je vyžadováno jen při posuzování projektů, u nichž bude požadována účast státního rozpočtu na jejich financování za celou dobu trvání vyšší jak 100 mil. Kč.

Vyjádření akreditovaného atestačního střediska se bude vyžadovat v rozsahu definovaném Metodikou Ministerstva informatiky pro posuzování informačních systémů pro účely vyhlášky č. 40/2001 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku.

Dosavadní zkušenosti s posuzováním projektů informačních a komunikačních technologií na Ministerstvu informatiky ukazují, že jde o postup, který může výrazně pozvednout kvalitu projekční a organizační přípravy jak v oblasti ICT, tak být určitým pilotním postupem i pro ostatní oblasti v systému programového financování Ministerstva financí. Nasbírané poznatky budou využity při zdokonalení metodických a legislativních dokumentů, zejména s ohledem na to, aby byly požadovány především údaje, které jsou nebo by měly být nezbytně nutné pro vypracování a posuzování záměrů již na předkládajícím stupni.

To povede jak ke zkvalitnění vlastního procesu přípravy, tak i ke snížení administrativní zátěže. Vypracování všech dokumentů a tabulek by v žádném případě nemělo být jen prostředkem

²⁾ Terminologie, použitá v článku, je podrobně stanovena a vysvětlena v zákoně č. 218/2000 Sb. ze dne 27. června 2000 o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) a v prováděcí vyhlášce Ministerstva financí č. 40/2001 Sb. ze dne 19. ledna 2001 o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku.

k uvolnění finančních prostředků do kapitoly, dodatečně vypracovaným na naléhání ministerstev financí a informatiky, ale především zažitým prostředkem ve vlastních rozhodovacích procesech na všech stupních řízení.

Ministerstvo informatiky pohlíží na koordinaci vynakládání finančních prostředků na informační a komunikační technologie prostřednictvím posuzování programů a projektů systému programového financování především jako na integrální součást všech snah o efektivnější hospodaření s prostředky státního rozpočtu. Dalšími, velmi efektivními prostředky jsou poskytování společných služeb, v nichž je bezesporu nejvýznamnější Komunikační infrastruktura informačních systémů veřejné správy (viz poznámka pod čarou ¹⁾), vystupování za stát v roli jediného zákazníka (rámcové smlouvy s dodavateli zejména software o ceníkových úlevách pro celý objem dodávek do veřejného sektoru), podpora efektivního nákupu formou elektronického tržiště a další aktivity.

Metodika využívání komunikační infrastruktury veřejné správy

Ing. Karel Tůma, Ministerstvo informatiky ČR

Uvedení do problematiky:

Jednou z priorit SIP, danou Akčním plánem realizace SIP, je komunikační infrastruktura informačních systémů veřejné správy (dále též KI ISVS).

KI ISVS je sdílenou komunikační páteří Informačních systémů veřejné správy (dále též ISVS), která umožňuje komunikovat mezi jednotlivými subjekty veřejné správy (dále též VS) resp. místy výkonu veřejné moci (dále též MVVM), zprostředkovává elektronické služby VS (e-governmentu) a zajišťuje interakci se soustavou ISVS včetně příslušných datových zdrojů.

KI ISVS je nutným společným základem a východiskem pro naplňování všech dalších hlavních i postupných cílů Akčního plánu realizace SIP. Na KI ISVS je především závislé efektivní propojení ISVS ve všech MVVM a rozvinutí služeb e-governmentu a zajištění komunikačních kanálů VS a kontaktních míst VS dle jejich možností a specifik.

KI ISVS je nezbytnou podmínkou úspěšného dokončení reformy VS, aniž by došlo k jejímu zpomalení nebo neefektivnímu vynakládání finančních prostředků ze státního rozpočtu realizací duplicitních a vzájemně nekompatibilních řešení. Funkční KI ISVS je tedy nezbytná pro budoucí fungování celé struktury veřejné moci³ v prostředí moderních informačních a komunikačních technologií.

Na základě výše zmíněných faktů přijala vláda ČR v roce usnesení č. 789, na jehož základě byla uzavřena Rámcová smlouva o poskytování služeb KI ISVS mezi státem (zastoupeným ÚVIS⁴ - Koordinátorem) a ČESKÝM TELECOMEM, a.s. (Poskytovatel). Touto smlouvou byly dále nadefinovány služby nadresortního charakteru, které budou financovány centrálně.

Kompletně řešená KI ISVS umožní všem připojeným subjektům snadnější, rychlejší a bezpečnější komunikaci. V rámci zajištění KI ISVS je komplexně řešena technická, síťová, aplikační, bezpečnostní a organizační problematika související s hlasovou i datovou komunikací všech orgánů veřejné moci a dalších subjektů mimo ni. Jedná se zejména o státní správu a samosprávu (MVVM), jí zřizované organizace, fyzické osoby, podnikatelské i další subjekty.

KI ISVS představuje sjednocení komunikačního prostředí VS s důrazem na schopnost dalšího rozvoje a otevřenost vůči novým požadavkům na jednotlivé poskytované služby, vyplývajícím zejména z nasazování nových technologií, hardware, software, vytváření vazeb na EU (např. projekty IDA) a ze změn struktury státní správy.

Pojetí celkového řešení KI ISVS umožní efektivní využití finančních zdrojů. V případě orgánů veřejné moci se jedná o finanční úspory plynoucí z množstevních slev. Tyto slevy jsou dány tím, že celá VS z pohledu KI ISVS vystupuje vůči dodavatelům služeb a technologií jako jeden zákazník. Dalším zdrojem úspor je integrace stávajících sítí a systémů VS do řešení KI ISVS. Prodejem nepotřebného a nepoužitelného majetku stávajících sítí získává stát další prostředky ke spuštění a akceleraci dalších projektů v rámci eEurope+, Akčního plánu realizace SIP a ICT projektů jednotlivých resortů. Uvolněné a reinvestované finanční prostředky v kombinaci se zdroji mezinárodních finančních institucí (EIB, EBRD, Světová banka, fondy PHARE apod.) představují podstatné urychlení tempa realizace dalších ICT projektů.

Podstatnou předností přístupu k řešení je dodávání služby Poskytovatele v garantované kvalitě na bázi dlouhodobého smluvního vztahu se státem (VS), čímž dochází k významné ochraně investic státu.

Metodika je jedním z dokumentů, které se KI ISVS týkají a tvoří celkový rámec pro vývoj, provoz a údržbu KI ISVS.

³ *Veřejnou mocí se rozumí taková moc, která autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech subjektů, a to přímo nebo zprostředkovaně. Subjekt, o jehož právech či povinnostech orgán veřejné moci rozhoduje není k němu v rovnoprávném postavení a obsah rozhodnutí tohoto orgánu nezávisí na vůli subjektu. Orgány veřejné moci jsou tedy jednak příslušné státní orgány, orgány samosprávy, jakož i všechny orgány, jimž byla svěřena možnost svrchu uvedeným způsobem činit rozhodnutí. (Usnesení Ústavního soudu ČSFR č. 3/1992.)*

⁴ *S platností od 1.1.2003 roli a závazky ÚVIS přebralo v plném rozsahu Ministerstvo informatiky ČR (MI).*

Metodika využívání komunikační infrastruktury veřejné správy

Posláním materiálu „Metodika využívání komunikační infrastruktury veřejné správy“ (dále jen Metodika) je poskytnout celkový přehled procesů nutných k zahájení a provozování programu KI ISVS a subjektům veřejné správy, tj. subjektům financovaným z veřejných rozpočtů, poskytnout metodický návod pro užívání KI ISVS. Metodika dále popisuje postupy, nutné role a zodpovědnosti pro úspěšné naplnění programu KI ISVS.

Poskytuje doporučení pro konání subjektů veřejné správy, Koordinátora a Poskytovatele, tedy účastnických stran Rámcové smlouvy a smluv navazujících v rámci programu KI ISVS. Specifikuje jejich činnosti tak, aby byl zajištěn kvalitní, bezpečný a efektivní vývoj, provoz a údržba moderních informačních systémů VS, a to v oblastech týkajících se KI ISVS. Dokument je koncipován tak, aby se podle něj mohly řídit všechny subjekty veřejné správy, které budou služeb KI ISVS užívat a poskytuje jim základní orientaci v problematice KI ISVS, jaké služby KI ISVS poskytuje a jak o ně žádat.

Metodika je jako základní koncepční materiál primárně určena pro subjekty veřejné správy, pro které je KI ISVS hlavním nástrojem zprostředkování vzájemné elektronické komunikace. KI ISVS však kromě toho dále poskytuje i potřebné prostředky pro výměnu informací uvnitř veřejné správy, a to jak pro vnitřní komunikaci v rámci orgánů veřejné správy, tak mezi orgány veřejné správy a také mezi veřejnou správou a vnějšími komunikačními subjekty obecně. Proto je metodika potenciálně určena i těm třetím stranám (veřejnosti), které potřebují zajistit komunikaci s veřejnou správou.

Hlavní cílovou skupinou, již jsou určeny informace zpracované v Metodice, jsou pracovníci managementu a odborníci ICT uvedených subjektů ve veřejné správě a ostatních subjektů hodlajících využít služeb KI ISVS. Význačným způsobem jsou zainteresovány i příslušné složky Ministerstva informatiky.

Metodika je zpracována přehlednou formou bez technických podrobností. Podrobnější informace o řešení jsou uvedeny v přílohách. Hlavní část tohoto dokumentu je věnována organizačním a provozním otázkám, které jsou z hlediska uživatele hodnoceny na prvním místě.

Metodika popisuje celkový koncept a dále činnosti a odpovědnosti účastníků jednotným formátem a logicky komentuje celý životní cyklus poskytovaných služeb KI ISVS.

Nedílnou součástí metodiky jsou následující přílohy:

- Příloha A - Popis KI ISVS
- Příloha B - Informační bezpečnost
- Příloha C - Seznam zkratk
- Příloha D - Seznam základních pojmů a definic

Znalost tohoto dokumentu je vhodná jak pro organizační, tak pro odborné složky správy ISVS, zejména před jakoukoliv přípravou projektů řešení změn v informačních systémech VS.

Pro stručné seznámení se s problematikou řešenou v Metodice může posloužit následující soustava principů popisující hlavní důvody a pohnutky, proč a jakým způsobem je řešena KI ISVS a to z pohledů koncepčně-technologických, smluvně-ekonomických a poskytování a užívání služeb.

Koncepčně-technologické principy KI ISVS

- Princip vlastní odpovědnosti

Každý subjekt VS odpovídá za své pracovníky, za data a aplikace (informační systémy) které provozuje a má je současně ve své kompetenci. MI odpovídá za společné části KI ISVS.

- Princip minimálního počtu pravidel

Pro vzájemnou elektronickou komunikaci subjektů VS, resp. MVVM je použito minimálního počtu pravidel použití mezinárodních a praxí prověřených standardů.

- Princip univerzální přípojky

MVVM a LAN subjektu VS v nich umístěné jsou ke sdílené KI ISVS připojeny jednotně, individuálně konfigurovatelnou univerzální přípojkou ke všem potřebným IP VPN.

- Princip jednotného propojení

IP VPN subjektů VS nejsou přímo propojeny způsobem „peer-to-peer“, ale prostřednictvím k tomu určené IP VPN GovNet, ke které jsou řízeně a bezpečně připojeny v jediném bodě ve shodě s definovanými pravidly. Od sítě Internet a GovNet jsou vnitřní sítě bezpečně odděleny.

- Princip otevřenosti pro nové služby

KI ISVS a aktuálně poskytované služby vycházejí z aktuálního stavu poznání a definice potřeb. KI ISVS je otevřeným prostředím pro definici, implementaci a užití dalších služeb.

- Princip neustálého rozvoje technologií a užitné hodnoty služby

Poskytovatel finančně a odborně garantuje kontinuální investiční a technologický rozvoj KI ISVS v závislosti na rozvoji technologií a podle požadavků uživatelů KI ISVS.

- Princip řízeného, standardizovaného a bezpečného prostředí KI ISVS

KI ISVS je prostředím pro řízenou a bezpečnou komunikaci uživatelů a aplikací všech připojených subjektů. Pro nově vznikající aplikace a informační systémy dává jasnou technologickou orientaci stanovením standardních protokolů, rozhraní a standardů výměny dat.

- Princip umožnění Integrace a sdílení existujících ICT zdrojů

KI ISVS umožňuje sdílení datových zdrojů VS, např. centrálních registrů a centrálních databází. V důsledku to znamená nedílnou odpovědnost těch orgánů VS, které mají odpovědnost za taková data vyplývající z kompetenčního zákona a zároveň možnost ostatních oprávněných uživatelů (subjektů VS, resp. MVVM) tato data využívat pro své oprávněné potřeby, resp. potřeby svého resortu, úřadu, instituce... Uplatnění tohoto principu na ISVS znamená odstranění duplicit, odstranění mnohonásobné tvorby a aktualizace stejných dat na různých místech. V konečném důsledku lze konstatovat, že KI ISVS dává možnost implementace e-governmentu.

Smluvně-ekonomické principy

Základní principy jsou odvozené z Rámcové smlouvy o poskytování služeb KI ISVS.

- Princip poskytování služby – nikoliv investic

Princip poskytování služby tak, jak je ujednáno v Rámcové smlouvě znamená, že subjekty VS nebudou muset samy investovat do komunikační infrastruktury, ale budou uživateli služeb KI ISVS. To představuje značné usnadnění přístupu ke KI ISVS všem subjektům VS.

- Princip jediného zákazníka

Všechny subjekty VS vystupují vůči Poskytovateli jako celek, tj. veřejná správa je jeho jedním (velkým) zákazníkem. Výhodou Poskytovatele je naproti tomu jednotnost, sdílení, a tedy násobné využití potřebných investic do KI ISVS.

- Princip jednotných podmínek pro různé subjekty VS

Služby KI ISVS jsou poskytovány za jednotných technických i cenových podmínek pro všechny subjekty VS. Uplatněním tohoto principu se umožní přístup ke všem službám, a to i subjektům VS s malým finančním rozpočtem.

Prostředí KI ISVS vytváří podmínky k datové a funkční integraci ISVS, to znamená, že umožňuje odstranění duplicity dat a zabezpečuje dostupnost relevantních informací pro všechny oprávněné subjekty VS (MVVM).

- Princip úspory nákladů a reinvestice finančních prostředků

Veřejná správa jako celek dosáhne finanční úspory plynoucí z množstevních slev a postavení celé takto koncipované KI ISVS vůči poskytovatelům služeb a dodavatelům informačních a komunikačních technologií. Uplatněním modelu dodávky služeb namísto přímých investic jsou efektivnějším způsobem vynakládány veřejné finanční prostředky, dochází ke kontinuálnímu investování do nových technologií Poskytovatelem a dochází k významné ochraně investic na straně státu (veřejné správy). Finanční efekty nastávají okamžitě; ve střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu se umocňují.

- Princip integrační (sjednoceného a standardizovaného komunikačního prostředí)

KI ISVS tvoří integrační komunikační prostředí pro ISVS. Proces integrace existujících komunikačních infrastruktur jednotlivých subjektů VS je specifický pro každý takovýto subjekt, a proto bude vždy uzavřena Integrační smlouva mezi Poskytovatelem a Uživatelem (subjektem VS). Ve shodě s Rámcovou smlouvou se sjedná převod existujícího řešení WAN Uživatele na Poskytovatele. Jeho součástí, řešenou v rámci smlouvy o integraci, bude převod materiálních a jiných zdrojů a určitých

práv a závazků vyplývajících z tohoto převodu na Poskytovatele, a to včetně garance kvality dostupnosti.

- Princip standardizovaného, transparentního a rovného přístupu

Cena pro každého Uživatele (subjekt VS nebo jeho organizační složku oprávněnou uzavírat smlouvy) je stanovena podle podmínek a cen uvedených v Rámcové smlouvě a přílohách. Tato cena je cenou za odebrané služby ve smluvně garantované kvalitě a je stejná pro všechny subjekty VS. Fakturace (včetně podrobného rozpisu služeb) a úhrada probíhá v měsíčních cyklech.

Principy poskytování a užívání služeb KI ISVS

Výchozím bodem principů poskytování služeb KI ISVS jsou rovné podmínky pro všechny subjekty veřejné správy, které mohou k Rámcové smlouvě přistupovat jako jeden zákazník, zároveň je zde popsán vztah k zákonu č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

- Princip přistoupení k Rámcové smlouvě

Rámcová smlouva byla uzavřena v souladu se zákonem č. 199/1994 Sb. a uživatel (každý jednotlivý subjekt VS) není tudíž již nucen absolvovat výběrové řízení (Obchodní veřejnou soutěž podle zákona č. 199/1994 Sb.), ale na základě analýzy vlastních potřeb služeb komunikační infrastruktury uzavře s Poskytovatelem Prováděcí a/nebo Integrovanou smlouvu.

- Princip rovnoprávnosti a důvěryhodnosti

Spolupráce subjektů VS je založena na vztazích mezi nimi upravených právními předpisy nebo na jejich přímých vztazích. Přístup k datům řídí vlastníci dat na základě důvěryhodných informací o tom, kdo data používá.

- Princip zajištění bezpečnosti

Definuje se společná bezpečnostní politika [CBP] pro vzájemnou komunikaci.

- Princip dlouhodobosti

Rámcová smlouva mezi Koordinátorem (MI) a Poskytovatelem je uzavřena na 5 let od data podpisu oběma stranami s možností jejího prodloužení. Pro každého Uživatele (subjekt VS) nabývá účinnosti podpisem Prováděcí a/nebo Integrovanou smlouvy mezi Uživatelem a Poskytovatelem.

- Princip garance kvality poskytované služby

Poskytovatel garantuje tak vysokou kvalitu a dostupnost služeb KI ISVS, jak je smluvně uzavřeno v Rámcové smlouvě, Základní prováděcí smlouvě a v Prováděcích smlouvách uzavřených s jednotlivými subjekty VS. Kromě profesionálního poskytování základních služeb a služeb s přidanou hodnotou KI ISVS je garance kvality podpořena tzv. vlastnostmi každé poskytované služby.

Materiál „Metodika využívání komunikační infrastruktury veřejné správy“ byl vypracován na základě Usnesení vlády č. 266 ze dne 18/3/2002 ke koncepci integrace existujících sítí resortů se službami KI ISVS – bod 3.a) a na jeho přípravě se v rámci Pracovní komise úřadu podíleli zástupci resortů (MPSV, MF), Poskytovatele a různých dodavatelských firem (ICZ, ANECT, IBM, COMPAQ, CISCO atd.).

Portál veřejné správy

PhDr. Iva Zelenková, Ministerstvo informatiky ČR

Cíle projektu

Cílem projektu Portál veřejné správy je vytvoření virtuálního úřadu na bázi elektronické veřejné správy, tzv. e-governmentu. Povinnost vytvářet a spravovat portál veřejné správy je uložena Ministerstvu informatiky zákonem č. 365/2000 Sb., o veřejných informačních systémech.

Účelem projektu je:

- poskytovat fyzickým i právnickým osobám dálkový přístup ke kompletním informacím a službám jednotlivých institucí veřejné správy;
- zjednodušit komunikaci občanů i podnikatelů s veřejnou správou;
- zpřístupnit celé veřejné správě její znalosti, fakta a záznamy;
- zvýšit efektivitu a autoritu veřejné správy;
- posílit důvěru občanů ve veřejnou správu;
- umožnit státní správě vystupovat jako integrální organizace;
- napomoci vytvoření lepšího, širokého trhu s informacemi;
- zvýšit transparentnost a napomoci rozvoji ekonomického prostředí.

Portál veřejné správy je budován na základě mnohostranné meziresortní spolupráce. Úvodní etapa byla zaměřena na průzkum a analýzu informačních potřeb ve veřejné správě a na přípravu realizace projektu. V současné době je definována základní obsahová struktura portálu veřejné správy a jsou určeny prioritní cíle z hlediska časového harmonogramu. Zároveň je ve spolupráci s Českým statistickým úřadem vytvářen adresář úřadů veřejné správy a jsou zajišťovány principy jeho stálé aktualizace. Ve spolupráci s ostatními resorty se zpracovává katalog životních situací, jenž obsahuje návody postupů při řešení jednotlivých událostí vyžadujících komunikaci veřejnosti s veřejnou správou. Dopracovávají se chybějící legislativní dokumenty.

Legislativní rámec

Zveřejňování informací způsobem umožňujícím dálkový přístup vychází ze zákona č.106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a ze Standardu ISVS pro zveřejňování vybraných informací ve veřejné správě způsobem umožňujícím dálkový přístup, verze 1.1. Tento standard byl vydán ve Věstníku ÚVIS č. 7/2001 a obsahuje mj. výčet a strukturu povinně zveřejňovaných informací a osnovu popisu postupu veřejné správy při řešení životních situací občanů. Standard byl vytvořen na základě usnesení vlády č. 875/2000, které ukládá odpovědným pracovníkům připravit metodický pokyn ke sjednocení postupu orgánů veřejné správy při zajištění práva fyzických a právnických osob na poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb.

Širší legislativní rámec tvoří:

- **Zákon č. 106/1999 Sb.**, o svobodném přístupu k informacím
- **Zákon č. 101/1999 Sb.**, o ochraně osobních údajů
- **Zákon č. 121/2000 Sb.**, o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
- **Zákon č. 133/2000 Sb.**, o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel)
- **Zákon č. 227/2000 Sb.**, o elektronickém podpisu
- **Zákon č. 301/2000 Sb.**, o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů
- **Zákon č. 365/2000 Sb.**, o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů
- **Zákon č. 517/2002 Sb.**, kterým se provádějí některá opatření v soustavě ústředních orgánů státní správy a mění některé zákony
- **Nařízení vlády č. 304/2001 Sb.**, o elektronickém podpisu a změně některých dalších zákonů

- **Vyhláška ÚOOÚ č. 366/2001 Sb.**, o upřesnění podmínek stanovených v § 6 a 17 zákona o elektronickém podpisu a o upřesnění požadavků na nástroje elektronického podpisu
- **Nařízení vlády č. 364/1999 Sb.**, kterým se upravuje součinnost orgánů státní správy s obcemi při zajišťování povinností obcí podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- **Usnesení vlády ČR č. 875/2000** z 6.9.2000, kterým bylo uloženo ministrovi a vedoucímu Úřadu vlády a předsedovi Rady pro státní informační politiku, aby ve spolupráci s ministrem vnitra připravil do 31. prosince 2000 pokyn, který postup orgánů veřejné správy v této oblasti sjednotí
- **Standard ISVS - Věstník ÚVIS č. 7/2001** - pro zveřejňování vybraných informací o veřejné správě způsobem umožňujícím dálkový přístup
- **Návrh Standardu ISVS 024/01.01 pro popis informačních zdrojů ve veřejné správě** procházející připomínkovým řízením

Zpřístupnění informací obsažených v klíčových informačních zdrojích veřejné správy - registrech závisí na přijetí **zákona o registrech**.

Navrhované technické řešení bude kromě standardů ES (zejména předpisů č. 1719/1999/EC a 1720/1999/EC) respektovat tzv. „otevřené standardy“, na jejichž základě bude realizována především výměna a publikace informací (např. XML).

Návaznost na ostatní projekty

Projekt vychází z cílů Státní informační politiky a Akčního plánu realizace SIP - je naplněním cíle 3b Akčního plánu eEurope+. Navazuje i na další evropské programy, řeší problematiku obsaženou ve všech třech akčních liniích programu eContent a v programu IDA.

Mezi hlavní zásady projektu patří:

- V maximální míře využít existujících datových zdrojů, a to zejména v oblasti státní a veřejné správy. V případě potřeby využít existujících zdrojů v oblasti komerční.
- Po dohodě s provozovateli využít existující řešení, popřípadě na stávající řešení co nejúčelněji navázat.
- Pravidelně sledovat a analyzovat požadavky občanů a z těchto analýz vycházet při rozvoji a úpravách systému.
- Zajistit v maximální míře pravdivost a aktuálnost zobrazovaných skutečností definováním konkrétní odpovědnosti.
- Umožnit občanovi adresnou zpětnou vazbu tak, aby jeho připomínky a požadavky byly vyřízeny oprávněnou osobou.
- Budovat portál postupně. Každý jednotlivý přírůstek bude představovat dílčí, ale ucelené řešení, které bude viditelné a přínosné pro uživatele.

Ministerstvo informatiky vytváří portál veřejné správy na základě přejatých osvědčených postupů ze zahraničí - technologická část řešení byla převzata z budování maďarského portálu veřejné správy, řešení obsahové části využívá zkušeností britského portálu <http://www.ukonline.gov.uk>. Navazuje i na tuzemské osvědčené postupy a projekty, jež byly řešeny jinými ministerstvy a dalšími organizacemi.

Ministerstvo vnitra řešilo v rámci projektu Phare 1997 - CZ 97 03.01 Zvýšení efektivity veřejné správy - podprojekt Informační a komunikační služby a systémy ve veřejné správě, jehož téma je úzce spjato s problematikou portálu veřejné správy a životních situací. Součástí projektu je i aktivní spolupráce se zahraničními odborníky, tzv. twinning. V navazujícím projektu řešeném v roce 2001 - Vytvoření metodik, dokončení číselníků a kódů, řízené slovníky pro VIS - byly zpracovány návrhy metadatových prvků, hodnotových schémat, návrhy jejich datových struktur a návrh způsobu jejich aktualizace. V návaznosti na tyto projekty zadalo Ministerstvo vnitra řešení projektu Metainformační vyhledávací systém pro veřejné informační služby.

Dalším velice významným projektem, na který je třeba navázat, je projekt Ministerstva vnitra, Plzeňského kraje a Kraje Vysočina - Elektronický portál územních samospráv, tzv. ePusa (<http://www.epusa.cz/>). První etapa projektu byla úspěšně zakončena v květnu 2002. Výsledná aplikace je dostupná na adrese obce.kr-plzensky.cz a obce.kr-vysocina.cz. V červenci 2002 byl tento systém

nabídnut Ministerstvem vnitra všem krajům a současně byly zahájeny přípravné práce pro druhou etapu projektu - ePusa 2. Rovněž byla dohodnuta úzká součinnost s tehdejší Úřadem pro veřejné a informační systémy (dnešním Ministerstvem informatiky), se záměrem vybudovat na identických principech vstup informací o subjektech a pracovnících veřejné správy do systému adresářových služeb.

Pro účely portálu veřejné správy je rovněž možno využít poskytování dat a informací z Integrovaného systému pro podnikání a export – portálu BusinessInfo (<http://www.businessinfo.cz/>). Tento projekt byl realizován v rámci Akčního plánu Státní informační politiky v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu, koordinací byla pověřena příspěvková organizace MPO Česká agentura na podporu obchodu CzechTrade. Projekt má přes dvacet smluvních partnerů z řad ministerstev, státních institucí, nestátních organizací, svazů a asociací, kteří jsou sdruženi v České radě na podporu podnikání a exportu, vedené MPO.

Z dalších projektů je třeba jmenovat projekt Eva (www.naseeva.cz), který poskytuje asistenční služby při řešení životních situací občana.

Na základě principů Public Private Partnership je při budování portálu veřejné správy využíváno i služeb komerčních subjektů - firem European Business Enterprise, IBM a Microsoft.

Základní požadavky funkcionality

Důraz je kladen zejména na tyto základní požadavky:

Bezpečnost

Základní bezpečnost aplikací a dat bude zajištěna oddělením jednotlivých vrstev architektury pomocí firewallů. Vytvořená DMZ bude obsahovat pouze servery rozdělující zátěž. Jednotné přihlášení do systému (Single Sign-On) bude poskytováno přímo portálem. Autentizaci a autorizaci uživatelů portálu bude provádět služba Java Authentication and Authorisation Service (JAAS), která bude přistupovat k adresářové službě realizované LDAP serverem. Zabezpečení komunikace bude realizováno pomocí Java Secure Socket Extension (JSSE) umožňujícího kódování dat protokolem SSL. Řešení portálu bude podporovat i infrastrukturu privátních klíčů (PKI). Pro komunikace mezi uživatelem a portálem bude použit otevřený standard HTTP(S). Pro komunikaci mezi aplikačními servery budou použity otevřené standardy HTTP(S), IIOP, a RMI. Pro komunikaci mezi aplikačními a databázovými servery budou použity drivery JDBC, JNDI API a protokol LDAP.

Dostupnost

Dostupnost řešení portálu (failover) bude řešena na aplikační úrovni systémů aplikačními clustery. Všechny důležité systémy z hlediska dostupnosti poskytovaných informací jsou zdvojeny, neexistuje bod výpadku (Single Point of Failure). Servery rozdělující zátěž (Load Balancing) budou přeměrovávat příchozí požadavky a zajišťovat tak pokračování běhu aplikací i při výpadku jednoho nebo více aplikačních clusterů. Dostupnost databázových serverů a LDAP serverů bude řešena na bázi replikací.

Spolehlivost a odolnost vůči chybám

Spolehlivost řešení portálu bude zabezpečena na hardwarové úrovni použitím HDD v RAIDu, použitím ECC RAM, autokorekcí chyb systému a použitím redundantních Hot Swap prvků. Na softwarové úrovni bude spolehlivost a odolnost vůči chybám řešena aplikacemi, které jsou odolné vůči chybám uživatele a chybným datům, obsahují seznam chybových hlášení a interaktivních nápověd.

Výkonnost

Řešení portálu bude používat prostředky pro optimální využití systémových prostředků.

Škálovatelnost

Řešení portálu bude škálovatelné. Bez přerušení provozu portálu bude možné posilovat hardware serveru zvýšením počtu CPU nebo rozšířením paměti, nebo přidat další server.

Administrace a správa

Administrace a správa produkčního prostředí řešení portálu bude zabezpečena na základě rámcové smlouvy Hostingovým Centrem Českého Telecomu a partnery zodpovědnými za jednotlivé části řešení. Administrace a správa aplikací bude zabezpečena standardními administračními nástroji, které obsahuje každá aplikace.

Archivace a zálohování

Archivace a zálohování bude ve správě Hostingového Centra Českého Telecomu. K tomuto účelu bude navržen vhodný nástroj a LTO jednotka.

Audit

Řešení portálu bude plně auditovatelné, poskytuje velké množství provozních záznamů (logů).

Uživatelsky přívětivé prostředí

Uživatel se bude moci prostřednictvím portálu snadno orientovat a služby mu budou zpřístupněny formou, která mu nejlépe vyhovuje (telefon, fax, web, osobní odběr apod).

Funkčnost portálu z hlediska časového horizontu

V první fázi přípravy portálu veřejné správy budou v provozu tyto úlohy:

Adresář státní a veřejné správy

Seznam obcí a úřadů státní a veřejné správy v jednotlivých obcích a jejich atributů, který bude dynamicky prolinkován s popisem služeb poskytovaných státními a veřejnými orgány pro danou obec s detailním popisem organizační struktury úřadu, agendy jednotlivých útvarů, jejich pracovní doby, personálního obsazení, spojení atd.

Vyhledávání v databázi legislativních norem a zákonů ČR

Databáze bude doplněna komentáři. Vyhledání bude probíhat podle data vydání, tématu, klíčového slova, částky a čísla zákona nebo vyhlášky. Tato databáze bude průběžně aktualizována v den zveřejnění nového zákona či vyhlášky ve Sbírce zákonů.

Katalog elektronických informačních zdrojů

Katalog bude tvořen databází odkazů na webové stránky státní a veřejné správy. V úvodní fázi budou tyto odkazy ukládány a aktualizovány jednotlivými subjekty veřejné správy. Cílově je nutné implementovat metainformační systém, který umožní automatizovaně vyhledávat a indexovat dokumenty.

Životní situace občana

Databáze bude budována na základě Standardu ISVS č. 7/2001 pro zveřejňování vybraných informací o veřejné správě způsobem umožňujícím dálkový přístup, verze 1.1, jehož předmětem je i detailní osnova popisu postupu orgánu veřejné správy při vyřizování žádosti občana při správním řízení a při řešení životních situací. Za správnost popisu postupu ručí gestor dané životní situace, t.j. příslušný resort. Informace platné na celém území České republiky budou na základě Nařízení vlády č. 364/1999 Sb. vytvářet, aktualizovat a zveřejňovat především centrální úřady. Orgány samosprávy budou poskytovat místně příslušné doplňující informace a popisy životních situací, které jsou výhradně v pravomoci samospráv (např. stanovení popisů postupů při úhradě svozu odpadu, poplatků za psy apod.).

Za celkovou mapu životních situací bude odpovědný hlavní gestor, který bude doplňovat číselníky, menu, seznam klíčových slov a bude přidělovat oprávnění gestorům k aktualizaci postupů. Katalog životních situací musí občanovi umožnit efektivně vyhledat požadované řešení životní situace a při udání jeho sídelní obce mu umožní dohledat i bližší podrobnosti o konkrétním úřadu, který řeší daný prvek životní situace. Tato data budou dohledána pomocí úlohy uvedené pod bodem 1 (**Adresář státní a veřejné správy**). Bude-li občan potřebovat navštívit stránky vyhledaného úřadu, použije odkaz na stránku tohoto úřadu, který je dodán úlohou 3 (**Katalog elektronických informačních zdrojů**). V osnově popisu postupu jsou v položkách 17 a 18 uvedeny odkazy na číslo a název příslušného

právního předpisu a na související právní předpisy. Jestliže občan bude potřebovat i úplný text zákona či vyhlášky, bude mu doručen úlohou 2 (**Vyhledávání v databázi legislativních norem a zákonů ČR**).

Vyhledávání na portálu veřejné správy bude prováděno standardně přes Internet; pro občany, kteří nemají přístup na Internet, budou služby portálu dostupné prostřednictvím Call Centra. Obsah požadavku bude možno zaslat na WAP, e-mailem, poštou nebo faxem. Otázkou je pouze zpoplatňování těchto služeb.

Ankety a průzkumy veřejného mínění

Portál umožní v souvislosti s přípravou nových zákonů či jejich aktualizací zjišťování názoru občanů na výkon a organizaci státní a veřejné správy.

Rozbor statistických údajů o frekvenci přístupů občanů k jednotlivým funkcím portálu.

Bude umožňovat shromažďování dat o přístupech jednotlivých IP adres na jednotlivé úlohy s identifikací dne a hodiny. Rozborem těchto dat bude zpracována statistika skutečných informačních potřeb občanů, na jejímž základě lze plánovat rozšíření funkcí portálu veřejné správy.

Jednotlivé aplikace budou pracovat nad několika databázemi a budou obsahovat:

- Část aktualizací, která je realizována vzdáleným přístupem s identifikací a autentizací role uživatele - autora dat PVS přes LDAP. Každý zdroj dat bude muset být identifikován a autentizován jeho přihlašovacím ID a heslem. Přidělení těchto identifikačních prvků bude řízeno na PVS **administrační aplikací**. Ta bude, stejně jako centrálně udržované číselníky a řízené slovníky, potřebné pro provoz aplikací, dostupná přímo z portálu veřejné správy.
- Část prohlížečů, která používá aktualizovaných dat k zobrazení informace anonymnímu tj. neidentifikovanému uživateli. Uživatelé s častým přístupem si budou moci do portálu zavést vlastní customizaci parametrů přístupu.
- Část sledovací, která provádí sledování a logování jak aktualizace pověřeným pracovníkem, tak vyhledávání a uspokojení požadavku anonymního uživatele - občana. Výstupem z této části jsou statistiky, které poslouží k zjištění oblastí zájmu občanů.

V následujících fázích budou dostupné i další služby, které lze z hlediska interaktivity rozdělit na následující tři kategorie:

- Zveřejnění základních veřejných informací on-line, včetně právních, administrativních, kulturních, ekologických a dopravních informací. Informace budou uživatelům zpřístupněny formou knihovnických, bibliografických, rešeršních a referenčních služeb, poskytováním pravidel, postupů a vzorů.
- Obousměrná elektronická komunikace občana se státní správou, spočívající ve stahování, vyplňování, odesílání a přijímání dokumentů elektronickou cestou. Tyto služby předpokládají zabezpečení dokumentů elektronickým podpisem.
- Kompletní transakční část, která bude umožňovat provádět přesně definované operace dokumentárního nebo finančního charakteru.

Závěr

Implementace Portálu veřejné správy se opírá o přijetí řady organizačních opatření, která definují způsob nakládání s informačními zdroji na základě jejich obsahu. Při implementaci je nutno zvážit způsob motivace zainteresovaných subjektů. Budou aplikovány tuzemské i zahraniční osvědčené postupy, zkušenosti z již realizovaných projektů zabývajících se podobnou problematikou a bude využito též autority Odborných pracovních skupin (OPS). Ustanovuje se meziresortní pracovní skupina složená ze zástupců jednotlivých resortů a samosprávy na úrovni odborných pracovníků informačního a znalostního managementu. Konference ISSS je rovněž vhodnou příležitostí pro navázání co nejužší spolupráce a definování společných cílů.

NADACE CHARTY 77

Projekt: Počítače proti bariérám

Generální sponzor: společnost Microsoft

Projekt Počítače proti bariérám zahájila Nadace Charty 77 v roce 1996. Reagovala tím na potřebu občanů se zdravotním postižením nalézt pracovní uplatnění. Zejména chtěla pomoci lidem, kteří se ocitli v obtížné životní situaci v důsledku úrazu a upoutání na invalidní vozík. Možnost uplatnit se i za těchto okolností ve své profesi a nebo získat rekvalifikaci profesi novou je pro ně základním předpokladem k tomu, aby se v co největší míře vrátili původnímu způsobu života a i po psychické stránce obtížnou situaci zvládli.

Počítač je pro osoby se zdravotním postižením nejen nejvhodnějším pracovním prostředkem, ale umožňuje i komunikaci s okolním světem a otevírá tak těmto lidem celou novou dimenzi života. Díky finančnímu zajištění firmou Microsoft, která je hlavním sponzorem tohoto projektu, mohla nadace oslovit zájemce a dát jim příležitost k získání nové, odborné kvalifikace v oblasti počítačové techniky.

Kurzy práce s počítačem pro zdravotně postižené zajišťujeme společně s našimi partnery, většinou občanskými sdruženími nebo státními organizacemi, poskytujícími různé služby pro zdravotně postižené občany. Významně se podílíme na vybavení jejich počítačových učeben výpočetní technikou a finančně přispíváme i na realizaci kurzů, abychom zajistili cenovou dostupnost pro handicapované občany. Absolvováním kurzů práce s výpočetní technikou získávají zdravotně postižení potřebnou kvalifikaci, doloženou certifikáty, které jim dáví větší šanci na získání odpovídajícího pracovního zařazení.

Další naše pomoc zdravotně postiženým lidem potom spočívá v částečném nebo úplném financování vybavení domácího počítačového pracoviště osobním počítačem s potřebným příslušenstvím. Firma Microsoft poskytuje všem našim klientům zdarma licenční SW, což pro ně představuje další významné snížení nákladů na vybavení počítačového pracoviště. Spolupracujeme i s několika dalšími firmami, které poskytly sponzorský dar našim klientům ve formě licence na některé speciální grafické nebo účetní programy.

Ačkoliv byl projekt Počítače proti bariérám původně určen hlavně na pomoc dospělým občanům získat potřebnou rekvalifikaci, v posledních letech se ve stále větší míře stávají našimi klienty i děti a mladí lidé, kterým počítač slouží jako kompenzační a studijní pomůcka. Projekt počítače proti bariérám přispívá na nákup PC a různých speciálních přídatných zařízení dětem, kterým PC kompenzuje tělesnou nebo smyslovou vadu. V případě, že dítě nepotřebuje speciální počítačové vybavení, poskytujeme použitou výpočetní techniku. Pro zdravotně postižené studenty středních a vysokých škol je příspěvek na nákup kvalitního PC pomocí k získání potřebné kvalifikace a předpokladů k budoucímu profesnímu uplatnění.

Naši pomoc postiženým občanům se snažíme koordinovat s podporou, kterou poskytují okresní úřady a úřady práce, a současně poskytujeme našim klientům potřebné informace o dalších možnostech získání finančních prostředků na vybavení domácích počítačových pracovišť. Poradenské služby poskytujeme také v oblasti pracovního uplatnění a v tomto směru se snažíme navázat účinnou spolupráci s úřady práce.

Další formou poradenství je pomoc rodičům postižených dětí při výběru vhodných přídatných zařízení k PC, které slouží jako kompenzační pomůcky. Spolupracujeme přitom se speciálními pedagogickými centry, centry alternativní komunikace a dalšími organizacemi.

Projekt PPB přispívá také na vybavení a provoz chráněných počítačových pracovišť, která vznikla z iniciativy různých občanských sdružení, ale i jako soukromé firmy zakládané osobami se zdravotním postižením.

Další nově vznikající aktivitou je pomoc našim klientům při získávání certifikátu ECDL, který jim značně rozšíří možnosti při hledání pracovního uplatnění. Chtěli bychom se podílet na nákladech našich klientů na toto oprávnění poskytnutím finančního příspěvku a také tím, že umožníme, aby speciální přípravné kurzy ECDL probíhaly v námi vybavených učebnách s bezbariérovým přístupem a byly cenově dostupné zdravotně postiženým klientům.

Významnou částí projektu je soustavná podpora, kterou poskytujeme našim stálým partnerům - Centru Paraple, Kontaktu bB, Jedličkovu ústavu a školám a Sdružení Exodus Třemošná při realizaci kurzů práce s PC pro zdravotně postižené. Počítačové učebny těchto organizací byly vybaveny s finanční pomocí naší nadace a z projektu PPB je také financován upgrade a průběžná modernizace vybavení těchto učeben. Částečně se podílíme také na provozních nákladech kurzů práce s PC, zejména na nákladech na osobní asistenci klientů v průběhu kurzů.

Co je hlavní náplní naší činnosti

Poskytujeme finanční příspěvky na vybavení domácích počítačových pracovišť

Za dobu 6 let trvání tohoto projektu bylo vybaveno 298 domácích pracovišť technikou v hodnotě přes 4,5 mil Kč.

Naši klienti pracují například v těchto profesích: Strojní projektant, stavební projektant, grafik, překladatel, účetní, tvůrce HTML, editor, analytik, kronikář, operátor, novinář, programátor, učitel jazyků

Velmi nás těší, když se podaří navázat účinnou spolupráci se státní správou nebo samosprávou při vytváření pracovních míst pro zdravotně postižené. Např. náš klient Ivan Grolmus dostal od městského úřadu Přeštice nabídku práce na udržování webových stránek města a mikroregionu Přešticko. Ing. Martin Trmota zpracovává databáze pro Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Vybavujeme počítačovou technikou počítačové učebny pro zdravotně postižené

Námi zakoupené počítače a další vybavení učeben využívají:

- ÚSP Kociánka Brno
- Jedličkův ústav a školy
- Exodus Třemošná
- Sdružení Kontakt bB
- Centrum Paraple

V roce 2002 byl z projektu PPB financován nákup pěti nových počítačů pro učebnu v Jedličkově ústavu a školách, v tomto roce bychom chtěli provést modernizaci HW vybavení učebny v Centru Paraple.

V současné době pomáháme založit nové počítačové učebny ve Frýdku Místku a v Charitním centru Svaté Kláry v Hrabyni.

Poskytujeme finanční příspěvky na realizaci kurzů IT a na osobní asistenci pro jejich účastníky

Od roku 1996 absolvovalo různé typy kurzů práce s počítačem přes 900 klientů

Jedná se o nejrůznější typy kurzů od těch nejzákladnějších po speciální. V loňském roce např. proběhly kurzy Word pro začátečníky, Word pro pokročilé, HTML, Corel Draw, a další.

Podílíme se na provozních nákladech kurzů práce s PC, zejména na nákladech na osobní asistenci klientů v průběhu kurzů. Tuto pomoc poskytujeme zejména našim stálým partnerům, ale přispíváme i jednotlivým klientům, pokud je účast na školení přesahuje jejich finanční možnosti

Společnost Microsoft naším prostřednictvím poskytuje zdarma SW licence zdravotně postiženým uživatelům počítačové techniky

Za dobu trvání projektu bylo uděleno 967 licencí firmy Microsoft v hodnotě více než 9 mil. Kč

V loňském roce nám poskytly zdarma software pro naše klienty také firmy Ježek Software a Tichý a spol.

Podporujeme chráněná pracoviště, která kvalifikovaně zaměstnávají pracovníky se zdravotním postižením

Takovou organizací je např. Hewer, s. r. o., která zprostředkovává práci pro tělesně postižené. Většinou je to právě domácí práce na počítači např. tvorba webových stránek, digitalizace, grafické práce, internetový marketing apod.

V roce 2003 bychom se chtěli zvláště zaměřit na podporu vzniku nových chráněných počítačových pracovišť a aktivně se podílet na jejich HW i SW vybavení a vyškolení zaměstnanců.

Získáváme od dárců použitou výpočetní techniku pro žáky a studenty se zdravotním postižením

Celkem bylo v rámci tohoto projektu darováno **335 ks** PC a dalšího HW vybavení

V uplynulém roce jsme získali použitou výpočetní techniku od těchto dárců: Magistrát hlavního města Prahy, ČSOB, a. s., IBM Česká republika, s. r. o., ČEZ, a. s., Reader's Digest Výběr, Donath Burson Mastelers.

Poskytujeme finanční příspěvky na nákup speciálních přídavných zařízení pro postižené, které slouží jako kompenzační pomůcka a umožňují komunikaci s okolím. Jedná se např. o hlasové výstupy nebo speciální velkoplošné klávesnice. Spolupracujeme s Centrem augmentativní a alternativní komunikace v Praze při výběru nejvhodnějších přídavných zařízení pro naše klienty.

Chcete se také stát partnery našeho projektu?

Software

Naši klienti, kteří s naší pomocí získali osobní počítač i základní softwarové vybavení od firmy Microsoft a zřídili si domácí počítačové pracoviště, potřebují často i speciální programy např. pro grafické zpracování, vedení účetnictví, apod. Zakoupení takového programu je pro ně většinou příliš nákladné.

Proto hledáme **výrobce softwarových programů** - grafických, účetních, apod., kteří by mohli darovat tento speciální SW našim zdravotně postiženým klientům.

Nabídka zaměstnání

Dovolujeme si také tímto způsobem oslovit přítomné **zástupce firem a zejména pak zástupce státní správy a samosprávy**, aby podle svých možností zaměstnávali občany se zdravotním postižením. Z našich zkušeností víme, že jsou to naprostou většinou velmi spolehliví a pečliví zaměstnanci, kteří si možnosti pracovat nesmírně váží. Pokud mají k dispozici počítač a mohou na něm pracovat doma, pak zpravidla mohou zastávat tytéž pracovní činnosti jako běžní zaměstnanci. Pokud se na nás úřady nebo firmy obrátí, rádi jim kontakt s našimi zdravotně postiženými klienty zprostředkujeme.

Použitá výpočetní technika

Vzhledem k tomu, že speciálně pedagogická centra velmi často doporučují pro děti s kombinovaným postižením práci na počítači se speciálními výukovými programy, v naší nadaci se stále zvyšuje počet žádostí od rodičů těchto dětí o příspěvek na zakoupení počítače. Takový počet žádostí nejsme schopni uspokojit, proto se snažíme pro tyto děti získat použitou počítačovou techniku, která je většinou pro využití výukových programů zcela dostačující.

Obracíme se proto na **firmy, organizace, úřady státní správy i územních samosprávních celků** v Praze ale i po celé České republice, aby **vyřazovanou výpočetní techniku** věnovaly naší nadaci pro projekt Počítače proti bariérám. Pokud by šlo o subjekt sídlící ve větší vzdálenosti od Prahy, rádi doporučíme některého klienta z daného regionu, kterému by bylo možné věnovat počítač přímo.

Finanční pomoc

Stejným způsobem by mohly firmy podpořit jednotlivce nebo organizace poskytující různé služby pro postižené také finančním darem a podílet se tak například na **vybavení nové počítačové učebny nebo vzniku nového chráněného pracoviště** v daném regionu. Pro dáorce je v takovém případě nejvýhodnější, když daruje finanční částku naší nadaci s jasně vymezeným určením tohoto sponzorského daru, a může si pak podle § 20 zák. č. 586/92 Sb. odečíst hodnotu daru od základu daně.

Komise pro informační systémy měst a obcí

RNDr. Tomáš Renčín, předseda komise

Svaz měst a obcí (www.smocr.cz) České republiky je otevřenou zájmovou nestranickou a nevládní organizací hájící společné zájmy a práva obcí. Postupuje v duchu principů, z nichž vychází Evropská charta místní samosprávy. V současné době je ve Svazu více než 2300 obcí a měst, ve kterých žije okolo 7 milionů obyvatel, což je více než 70 % občanů České republiky.

V rámci SMO ČR pracuje jako speciální poradní orgán Předsednictva Svazu řada odborných komisí. Mezi nejaktivnější patří **Komise pro informační systémy měst a obcí (ISMO – www.munet.cz/ismo)**, která je zaměřena na oblast informačních systémů pro samosprávu. Výrazně se angažuje v propagaci využívání internetu pro práci městských a obecních úřadů. Spolupracuje s ministerstvy na přípravě norem (tzv. standardů) pro informační systémy veřejné správy samosprávu, podílí se na organizaci odborných konferencí a samozřejmě se vyjadřuje k návrhům právních norem z oblasti informatiky, týkajících se měst a obcí. Nedílnou součástí činnosti komise je spolupráce se zahraničím.

Činnost v roce 2002

V roce 2002 se komise ISMO zabývala zejména požadavky a **problémy samosprávy** v oblasti informačních technologií a jednala o nich se zástupci resortů, zejména s Ministerstvem vnitra (průběžné připomínkování informatizace obcí s rozšířenou působností, delimitace informačních technologií – SW, HW atd.). Dalším důležitým okruhem problémů byla **komunikace s podnikatelskou sférou** - komise ISMO pokračovala ve spolupráci s dodavateli SW pro oblast veřejné správy za účelem využití jejich odborných znalostí pro lepší a komplexnější formování připomínek k nejrůznějším návrhům zákonů, vyhlášek, nařízení a prováděcích pokynů k nim.

Komise působila v Odborné pracovní skupině měst a obcí při Radě vlády. Rada vlády byla koncem roku zrušena z důvodu vzniku nového ministerstva a přebrání jejích kompetencí. Odborná pracovní skupina měst a obcí byla převedena pod Ministerstvo informatiky jako poradní orgán.

Členové komise zastupují SMO ČR v operačních pracovních skupinách ústředních orgánů, krajských úřadů i v pracovní skupině GII (geografické informace). Komise má také zastoupení v Řídícím a monitorovacím výboru pro **plnění Rámcové smlouvy** o poskytování služeb Komunikační infrastruktury ISVS, kde její zástupci prosazují potřeby a požadavky měst a obcí, připomínkují metodiky a koncepční materiály. Byla navázána **spolupráce s novým Ministerstvem** informatiky. Komise klade důraz na to, aby nové ministerstvo věnovalo pozornost informatizaci ve veřejné správě včetně samosprávy, nejen ve státní správě.

Byl vytvořen dokument - **Přehled priorit komise ISMO** z hlediska potřeb samospráv měst a obcí, materiálů, úkolů a kontaktních osob. Uskutečnila se schůzka zástupců komise ISMO s členy výboru pro veřejnou správu, regionální rozvoj a životní prostředí poslanecké sněmovny parlamentu, což vedlo k vytvoření podvýboru pro informační systémy veřejné správy tohoto výboru. Komise se podílela také na organizaci a programu mezinárodní konference Internet ve státní správě a samosprávě ISSS 2002, kterou navštívilo tentokrát více jak 1700 účastníků ze 13 zemí Evropy. V rámci konference proběhla prezentace řady projektů samospráv v oblasti IT – komise se opět podílela na organizaci soutěže **Zlatý erb**, která podněcuje ke zlepšování kvality webů měst a obcí.

V **zahraničních aktivitách** komise pokračovala v projektu „Posílení aktivní účasti sdružení místních a regionálních samospráv střední a východní Evropy v procesu rozšiřování EU“ – EAP, a to v oblasti Informační společnost, která byla zakončena studijní cestou členů komise. Další významnou událostí bylo vypracování dokumentu „**Memorandum of Understanding**“, který pojednává především o společném postupu a koordinaci aktivit kandidátských zemí v oblasti rozvoje informační společnosti. Memorandum bylo projednáno na konferenci ISSS 2002.

V roce 2002 komise ISMO pracovala ve složení 12 řádných a 9 odborných členů a sešla se celkem desetkrát.

Priority dalšího období

Komise si ve své činnosti stanovila pro nejbližší období řadu problémových okruhů, kterým se prioritně věnuje. Uvádíme některá vybraná témata:

Komunikační infrastruktura informačních systémů veřejné správy spolu s bezpečnostní politikou se opírá o rámcovou a prováděcí smlouvu. **Národní geoinformační infrastruktura** patří mezi další vybraná témata, která budou sledována z pohledu programu rozvoje na léta 2001-2005, který byl schválen plénem sdružení Nemoforum. Expertní skupina pro geoinformace se zaměří na to, aby v rámci revize Státní informační politiky byla zohledněna GI složka, aby došlo k poskytování státních mapových děl a jejich využití na základě stanovených podmínek pro širokou veřejnost. Vedle řady dalších cílů půjde o vytvoření podmínek pro převedení řady informací pro občana do grafické podoby. Komise chce i nadále věnovat trvalou **pozornost internetizaci** obcí podle projektů Ministerstva vnitra, podporovat rozvoj veřejných informačních služeb, portál veřejné správy a zkvalitňování tvorby webových stránek měst a obcí. Pokusí se přispět k tomu, aby informační systémy umožňovaly poskytování předepsaných informací podle zákona č.106/1999Sb. a podle Standardu UVIS č.7/2001. Stejně tak půjde o rozšíření elektronických podatelů a dopracování standardu ISVS pro náležitosti technického a programového vybavení elektronických podatelů.

Z pohledu informatiky bude komise sledovat **způsob evidence a oběhu dokumentů** mezi orgány veřejné správy a vyjadřovat se k návrhům řešení v této oblasti. Komise se rovněž vyjádří k legislativnímu zajištění základních registrů informačních systémů veřejné správy - základní registr obyvatel, základní registr územní identifikace a nemovitostí, základní registr ekonomických subjektů aj. Na programu jednání komise je také problematika Katastru nemovitostí, zvláště vydávání dat z ISKN pro veřejnou správu.

Komise spolupracuje na přípravě konference ISSS v Hradci Králové, bude dále rozvíjet součinnost se subkomisí PSP i s Ministerstvem informatiky, to vše zejména z pohledu **dopadů reformy do informačních systémů veřejné správy**. Bude pokračovat také spolupráce se zahraničními subjekty v oblasti rozvoje informační společnosti – GCD, Telecities, Elanet, Evropskou komisí a asociacemi municipalit zejména z kandidátských zemí.

Uvedené priority nejsou pro práci komise ISMO dogmatem, ale pouze orientační pomůckou, která je v průběhu roku upravována podle aktuálních potřeb veřejné správy ČR.

Asociace krajů České republiky

AKČR je otevřenou zájmovou nestrannou a nevládní organizací. Řádnými členy jsou kraje České republiky

Návrh vytvořit společný orgán - Asociaci krajů ČR byl deklarován společným prohlášením hejtmanů ČR a primátora hl. m. Prahy dne 5. ledna 2001 na lodi „Arnošt z Pardubic“ na Labi ve východních Čechách. Asociace krajů ČR byla založena dne 30. srpna 2001, jako zájmové sdružení právnických osob.

Programové cíle AKČR:

- hájit společné zájmy a práva krajů sdružených v asociaci v duchu principů, z nichž vychází Evropská charta místní samosprávy
- hájit a prosazovat společné zájmy krajů v procesu přípravy vstupu České republiky do Evropské unie
- pomáhat krajům při jejich zahraničních aktivitách

Komise informatiky rady AKČR

Komise informatiky je jednou z celkem jedenácti komisí rady AKČR. Jde o odborný poradní orgán AKČR v oblasti ICT.

Cíl a předmět činnosti KI AKČR:

- prosazovat společné zájmy při komunikaci s centrálními orgány
- zajistit vzájemnou informovanost a koordinaci mezi kraji
- vytvářet podmínky pro společné projekty krajů
- prosazovat jednotný postup vůči soukromým subjektům

Stěžejní ICT projekty krajů garantované KI AKČR

ePUSA – elektronický portál územních samospráv
WWW.EPUSA.CZ

KEVIS – krajský evidenční informační systém
WWW.KEVIS.CZ

ÚS GIS – Geografický informační systém krajů - úvodní studie

Všechny tyto projekty jsou financované z prostředků MVČR a koordinované s aktivitami MIČR

Zkvalitňování webových stránek českých knihoven pomocí soutěže Biblioweb

Ing. Aleš Brožek, ředitel Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem

Úvod

Příspěvek seznamuje čtenáře s historií prvních tří ročníků soutěže Biblioweb, kterou vyhlašuje Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky od r. 2000. Soutěž slouží k tomu, aby webmástrů a knihovníci porovnali své síly a inspirovali se obsahem a provedením stránek oceněných knihoven.

Příspěvek

Na konferenci Internet ve státní správě a samosprávě v Hradci Králové se v roce 2001 poprvé slavnostně vyhlašovaly výsledky soutěže o nejlepší internetové stránky českých knihoven. Ta podobně jako její sesterská soutěž Zlatý erb usiluje o zlepšení prezentace na Internetu. Přitom knihovny patří mezi kulturní instituce, které si velmi rychle uvědomily výhody prezentování se na Síti. Svědčí o tom i stále rostoucí počet veřejných knihoven, které vystavují své stránky na Internetu. Jestliže na konci roku 1998 jich bylo v Čechách a na Moravě jen 61, na konci roku 2002 jsme mohli najít na Internetu stránky dokonce u téměř 300 veřejných českých knihoven. Dalším ukazatelem je i růst elektronických katalogů českých knihoven, pomocí nichž si čtenář může zjistit, zda požadovanou knihu knihovna vlastní a půjčuje domů nebo ne. Takových online katalogů českých veřejných knihoven bylo na konci r. 2002 vystaveno 134.

Je známo, že soutěživostí lze dosáhnout lepších výsledků než direktivními příkazy. Proto se Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky inspiroval začátkem r. 2000 soutěží Zlatý erb a v rámci celostátní akce Březen – měsíc Internetu vyhlásil 1. ročník soutěže o nejlepší internetové stránky českých knihoven. Soutěž neomezil pouze na veřejné knihovny, takže soutěžit mohlo 55 veřejných a odborných knihoven. Jejich stránky vyhodnotila tříčlenná komise, jíž předsedal autor těchto řádků, tvořená odborníky z Vysoké školy báňské v Ostravě (mgr. Daniela Tkačiková) a ze Státní vědecké knihovny v Kladně (PhDr. Vladimíra Švorcová).

Na mezinárodní konferenci Inforum, která se koná každoročně v Praze v květnu, byly vyhlášeny výsledky 1. ročníku a nejlepší knihovny převzaly ceny. V kategorii veřejných knihoven to byla Husova knihovna Praha-východ, před Masarykovou veřejnou knihovnou ve Vsetíně a jindřichohradeckou městskou knihovnou. Mezi odbornými knihovnami nejlépe obstála Parlamentní knihovna, Státní technická knihovna v Praze, Státní vědecká knihovna v Olomouci, Univerzitní knihovna Univerzity Pardubice a Centrum informačních a knihovnických služeb Vysoké školy ekonomické v Praze.

Rostoucí počet veřejných knihoven a zájem o soutěž vedl Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky k rozhodnutí, že soutěž vyhlásí pouze pro knihovny zřizované obcí nebo okresním úřadem. Zápolit tedy nemohly ani státní vědecké knihovny, které v té době zřizovalo Ministerstvo kultury, ani vysokoškolská zařízení. Přesto se přihlásilo 41 veřejných knihoven, což bylo o deset knihoven více než v r. 2000.

Soutěž v roce 2001 dostala název Biblioweb a hezké logo, které navrhla Silvie Hejlová. Odborná porota se rozrostla o dva další odborníky – ing. Martina Vojnara ze Státní vědecké knihovny v Olomouci a mgr. Jindřicha Pilaře z Národní knihovny ČR.

Aby menší knihovny, které mají mnohem horší materiální a personální podmínky při tvorbě internetových stránek, nebyly v nevýhodě oproti větším, soutěžilo se ve dvou kategoriích – knihovny v obcích do 20 tisíc obyvatel a nad 20 tisíc obyvatel.

Komise postupovala podle předem stanovených a oznámených podmínek, v souladu s nimiž každý člen přidělil 0 až 5 bodů podle toho, jak knihovna měla stránky obsažné, aktuální a nápadité. Maximum 15 bodů se mohlo navýšit o dalších pět bodů podle toho, jak stránky odpovídaly poslání knihovny.

Nejvíce bodů získala v 1. kategorii Knihovna Františka Bartoše ve Zlíně těsně následovaná okresní knihovnou v Teplících a Knihovnou Jana Drdy v Příbrami. U stránek zlínské knihovny komise ocenila, že počítá i s textovým prohlížečem stránek, pro přehlednost má mapu stránek, vyhledávač jednotlivých slov vyskytujících se na stránkách knihovny, umožňuje objednat besedu v knihovně,

prodlužovat knihy e-mailem ze stránek, stahovat seznam CD-disků a objednat publikaci Kalendárium 2001. Jako jedna z mála veřejných knihoven má přístup do placenýchází ČTK, na stránkách knihovny se najde i interaktivní test valašského nářečí, který okamžitě vyhodnotí znalost.

Ve 2. kategorii se nejlépe umístila městská knihovna v Třeboni před pelhřimovskou a rožnovskou městskou knihovnou. Mezi klady treboňských stránek patřila příjemně působící grafika, webová kamera umožňující sledovat aktuální dění v internetové kavárně, interaktivní plánek knihovny (při přejíždění myší po něm se objevují fotografie jednotlivých odd.) a bohatá nabídka služeb i akcí (příprava časopisu dětského odd., literární soutěž, besedy).

V roce 2002 byl vyhlášen třetí ročník soutěže Biblioweb a podobně jako předchozí ročník byl omezen opět jen na veřejné knihovny. Těch se přihlásilo 39, takže z nich byly vytvořeny dvě skupiny: knihovny v obcích do 20 tisíc obyvatel (mezi nimi byla knihovna z Urbanic, kde žije pouhých 314 obyvatel) a v obcích nad 20 tisíc obyvatel. V porotě nahradil ing. Martina Vojnara ing. Tomáš Číhař ze Státního okresního archívu v Pardubicích a na pět členů ji doplnil zkušený pracovník oddělení automatizace na Vysoké škole ekonomické v Praze Bc. Václav Šubrt. Stránky se hodnotily jako celek podle čtyř tradičních kritérií. Přitom první kritérium bylo rozšířeno o sledování, jak knihovny zpřístupňují elektronické informační zdroje, čtvrté kritérium o to, zda stránky umožňují komunikaci s uživatelem. Bodové hodnocení jednotlivých kritérií se zvýšilo o pět bodů (minimum 0 bodů, maximum 10 bodů), což umožnilo lépe vyjádřit rozdíly mezi kvalitou jednotlivých soutěžících.

Třetí ročník soutěže ukázal, že se úroveň stránek opět zvýšila. Kromě jedné získaly všechny soutěžící knihovny aspoň 50 %, nejlepší knihovna pak dostala z 200 možných bodů 184,5 bodu, což je velmi dobrý výsledek. O zpřístupňování elektronických informačních zdrojů se porota nejvíce dozvěděla za stránek knihoven v Brně, Varnsdorfu, Žďáru n. S., Vsetína, Tábora, Karlových Varů, Zlína, Pardubic a Hradce Králové. Zajímavými odkazy pro veřejnou správu se „blýskla“ tábořská knihovna, informacemi o Evropské unii českolipská, žďárská a brněnská knihovna. Informace pro neziskový sektor byly nejbohatší na stránkách Ústí nad Orlicí a Benešova.

Nejvíce s uživatelem komunikovaly stránky zlínské knihovny, která obhájila prvenství z r. 2001, před stránkami příbramské knihovny, která si oproti r. 2001 polepšila o jedno místo. Třetí místo v této kategorii (obce nad 20 tisíc obyvatel) obsadila českolipská knihovna, jejíž stránky umožňují nechat si zasílat novinky z knihovny prostřednictvím e-mailu.

Z knihoven v obcích do 20 tisíc obyvatel si cenu za první místo odnesla z konference Internet ve státní správě a samosprávě 2002 městská knihovna v Ústí nad Orlicí. Ta měla kvalitní stránky již v předchozích ročnících, ale umístila se vždy těsně za bodovanými místy. Za ní skončila městská knihovna v Rožnově pod Radhoštěm a městská knihovna ve Varnsdorfu.

Ve chvíli, kdy píšete tyto řádky, se přihlašují knihovny do 4. ročníku Biblioweb. Soutěžit budou moci opět i odborné a vysokoškolské knihovny a při hodnocení bude zohledněno, zda jsou stránky přístupné pro těžce zrakově postižené uživatele. Proto porotu doplní i Hana Bubeníčková ze Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých.

Kdo nejlépe uspěje v letošním ročníku, se dozví jako první účastníci konference Internet ve státní správě a samosprávě v Hradci Králové, kde zástupcům těch nejlepších knihoven budou opět předána ocenění.

Shrnutí

Dosavadní tři ročníky soutěže Biblioweb potvrdily, že veřejné i odborné knihovny využívají své webové stránky stále ve větší a větší míře nejen k propagaci svých akcí, ale i ke komunikaci s uživateli. Ti kromě online katalogu, v němž se dozví nejen, zda knihovna vlastní hledaný dokument, ale zda není v danou chvíli rozpůjčen, mohou využít i další tzv. online služby. Mezi ně patří rozesílání informací o novinkách v knihovně, předregistrace nového čtenáře, rezervace a prodloužení vypůjčených dokumentů, objednávka publikací, exkurzí a bibliografií.

Soutěž Český zavináč

Jako již tradičně, je i letos pořádána soutěž Český zavináč. Vítěz bude vyhlášen na slavnostním večeru dne 23. 3. 2003 v Hradci Králové v průběhu konference Internet ve státní správě a samosprávě.

Cílem soutěže je ocenit vynikající projekt, který významně přispěl k rozvoji informační společnosti zejména s přihlédnutím k potřebám státní správy a samosprávy.

V roce 1999, tedy v prvním ročníku této soutěže, si toto ocenění odnesl ministr spravedlnosti Otakar Motejl, a to za mimořádný počin - zpřístupnění obchodního rejstříku (www.justice.cz) na síti Internet a také za dlouhodobě otevřený přístup nositele tohoto ocenění k potřebám široké veřejnosti.

V roce 2000 nezávislá porota rozhodla, že vítězem druhého ročníku této soutěže se stala Kancelář Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR za projekt Digitální knihovna Český parlament (www.psp.cz/eknih), což je společný projekt Parlamentní knihovny a odboru informatiky Kanceláře Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Digitální knihovna obsahuje archiv digitalizovaných tiskopisových zpráv z jednání Českého parlamentu od roku 1918 do současnosti. Současně jsou do digitální knihovny doplňovány již po třetí volební období nejaktuálnější dokumenty parlamentu.

V roce 2001 cenu získalo Ministerstvo vnitra České republiky a to za projekty Pátrání po vozidlech, Neplatné doklady a Úřad není labyrint, provozovaných na internetových stránkách www.mvcr.cz. Projekty jsou zaměřeny na praktickou pomoc občanům a mají u veřejnosti mimořádný ohlas o čemž svědčí dlouhodobě vysoká sledovanost.

V roce 2002 se stalo držitelem ocenění Ministerstvo financí České republiky. Ocenění bylo uděleno jednak za internetový registr plátců DPH a registr plátců spotřební daně, jednak za aktivitu a koncepční přístup při řešení komplexního využití moderních technologií v oblasti daňové správy jako celku.

Pořadatel:

Sdružení Český zavináč
U svobodárny 12/1110
190 00 Praha 9

Geoaplikace roku – povodně 2002

V pondělí 24. března 2003 vrcholí v rámci konference „Internet ve státní správě a samosprávě“ čtvrtý ročník soutěže Geoaplikace roku. Soutěž již tradičně vyhlašuje Česká asociace pro geoinformace spolu s komisí ISMO Svazu měst a obcí České republiky. Záštitu nad čtvrtým ročníkem soutěže znovu převzal pan RNDr. Josef Postránecký, náměstek ministra vnitra pro reformu veřejné správy.

Letošní ročník je poprvé zaměřen tématicky. Předmětem soutěže jsou realizované projekty, které sloužily některému z orgánů veřejné správy **pro prevenci, krizové řízení, monitoring nebo likvidaci škod povodní** a využívaly přitom geografických informačních systémů, případně dálkového průzkumu Země ve spojení s Internetem nebo Intranetem. Představitelé veřejné správy i veřejnosti se tak seznámí s možnostmi, které prostorová data a geoinformační technologie ve spojení s Internetem znamenají pro zvládání živelných katastrof.

Soutěž letos nebyla rozdělena do kategorií podle územní působnosti orgánů veřejné správy. Čtvrtý ročník kladl důraz na spolupráci napříč veřejnou správou a na širší spolupráci mezi správou a dalšími organizacemi. Přihlašování mohly být pouze funkční aplikace.

Odborná pětičlenná porota hodnotila u přihlášených projektů zejména:

a) praktický přínos pro výkon veřejné správy (zrychlení rozhodování v reálném čase, obsluha většího území s menším počtem pracovníků nebo technických prostředků, zlepšení informovanosti veřejnosti),

b) posílení mezioborové, regionální a mezisektorové spolupráce.

Projekty oceněné cenou Geoaplikace roku – povodně 2002 budou na konferenci ISSS prezentovány při slavnostní ceremonii, v úterý 25.3. od 12:30 v bloku IT a povodně v Hlavním sále a na výstavě posterů. Podmínky soutěže, pravidla a kritéria hodnocení a výsledky předešlých ročníků s ukázkami projektů úspěšných v letech 2000 až 2002 najdou zájemci na www.cagi.cz. Případné dotazy zodpoví Ing. Eva Pauknerová, ředitelka CAGI – eva.pauknerova@cagi.cz

Pátý ročník soutěže Zlatý erb – kvalita stránek roste

Dr. Ing. Jan Savický, sdružení Zlatý erb

Soutěž Zlatý erb 2003 vyhláší Ministerstvo informatiky ČR pod osobní záštitou ministra Vladimíra Mlynáře. Spolupořadatelem je Ministerstvo vnitra ČR a Svaz měst a obcí. Soutěž zajišťuje Sdružení Zlatý erb ve spolupráci s portálem Města a obce online. Soutěž je součástí iniciativ v rámci kampaně Březen - měsíc Internetu. Vyhlášení vítězů probíhá tradičně na slavnostním večeru na konferenci ISSS.

Soutěž vznikla jako jedna z prvních svého druhu na světě a byla oceněna jako **finalista světové soutěže Stockholm Challenge Award**. Každoročně přitahuje pozornost tisíců uživatelů internetu, starostů a webmasterů a pomáhá tak zlepšit online komunikaci veřejné správy.

Soutěží se opět ve třech kategoriích: **1. města, 2. obce, 3. regiony, sdružení, kraje**.

Hodnotí se zejména obsahová a výtvarná úroveň domovských stránek a nově jejich přínos pro vybrané skupiny uživatelů. Podmínkou úspěchu jsou splněné požadavky vyplývající ze zákona 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a Standardu ISVS 7/2001. Obzvláště ceněné jsou dobré nápady a nadstandardní poskytované informace. Účast v soutěži

Zlatý erb je bezplatná.

Jednou z novinek pátého ročníku soutěže je vyhlášení nultých **krajských kol** ve dvou krajích: **Vysočině** a **kraji Plzeňském**. Do hlasování se mohou zapojit i občané, uživatelé internetu. Mohou totiž podpořit svého favorita na **Cenu veřejnosti** zasláním nominačního lístku.

Přehled všech letošních 204 soutěžících, měst, obcí a regionů naleznete na stránce soutěže <http://zlatyerb.obce.cz>. Určitý pokles počtu soutěžících oproti rekordnímu loňskému ročníku v období vrcholící reformy veřejné správy a po komunálních volbách je pochopitelný. Ne všechny stránky obcí také již obsahují povinně zveřejňované informace, a proto soutěžit nemohou.

Soutěž je známá svou maximální otevřeností po vzoru zákona o svobodném přístupu k informacím - zveřejňují se veškerá bodová hodnocení všech porotců, soutěžících i veřejnosti.

Přehled minulých ročníků soutěže Zlatý erb

Ročník	Nominovaní	Finalisté	Hlavní cena	Zvláštní ceny
1999 87 soutěžících z toho: 59 měst 28 obcí	Města Liberec, Most, Nové Město na Moravě, Plzeň, Slaný Obce Dobřichovice, Hutisko-Solanec, Klučov, Střelice, Šebetov	(nevyhodnocovali se)	Města Magistrát města Plzně (http://info.plzen-city.cz) Obce Dobřichovice (http://www.dobrichovice.cz)	Města Magistrát města Plzně (za obsah a formu) Most (za obsah) Rychnov nad Kněžnou (za formu) Obce Dobřichovice (za obsah) Střelice (za obsah) Tučapy (za formu)
2000 134 soutěžících z toho 63 obcí 65 měst 6 regio-	Města Břeclav, Jeseník, Jihlava, Krnov, Litvínov, Most, Nový Jičín, Sokolov, Tišnov, Třebíč Obce Albrechtice v Jiz. horách, Bohuňovice, Bolatice, Budišov, Malá Úpa, Šebetov	Města Jihlava (http://www.jihlava.cz) Krnov (http://www.krnov.cz) Most (http://www.mumost.cz) Obce	Města Jihlava Obce Šebetov Regiony (nebyla udělena)	Města Most (za důslednost při zveřejňování informací) Regiony CHOPOS

nů	1. Regiony CHOPOS, Mikroregion Horácko, Region Český Krumlov, Sdružení obcí Blatenska, Šance pro jihozápad, Vinohrady	Bohuňovice (http://www.bohunovice.cz) Malá Úpa (http://www.malaupa.cz) Šebetov (http://www.sebetov.cz)		
2001 134 soutěžících z toho 66 měst 49 obcí 19 regionů	Města Benešov, České Budějovice, Hlinsko v Čechách, Hradec Králové, Jáchymov, Jeseník, Karlovy Vary, Kladno, Most, Praha 12, Tábor Obce Albrechtice v Jizerských horách, Bolatice, Hora Svaté Kateřiny, Luka nad Jihlavou, Netvořice, Pohorí, Pozlovice, Stará Paka, Střelice, Veverská Bítýška, Zdechovice 2. 3. Regiony Sdružení obcí českokamenicka, Sdružení oficiálního informačního systému Český Krumlov, Mikroregion Český ráj, Kraj Jihlavský, Sdružení obcí pod Kunětickou horou, Sdružení lipenských obcí, Sdružení obcí a měst Orlice, Informační server ŠumavaNet.CZ, Mikroregion Valašsko-mezifířsko-Kelečsko, Region Vysočina - zájmové sdružení pro podporu cestovního ruchu, Sdružení obcí Želivka Loňský vítěz kategorie měst - Jihlava, přestože získala největší počet hlasů v nominačním kole od soutěžících, podle platných propozic nemohla již postoupit.	Města Karlovy Vary (www.karlovyvary.cz) Most (www.mumost.cz) Tábor (www.tabor.cz) Obce Pohorí (www.dobruska.cz/pohori) Střelice (www.streliceubrna.cz) Veverská Bítýška (www.obecveverskabityska.cz) Regiony Sdružení OIS Český Krumlov (www.ckrumlov.cz) Jihlavský kraj (mesta.obce.cz/jihlavsky-kraj) Sdružení obcí pod Kunětickou Horou (www.kuneticka-hora-sdruzeni.cz)	Města Most Obce Veverská Bítýška Regiony Sdružení OIS Český Krumlov	Obce Pohorí (za ojedinělý počín - Digitální kroniku)
2002 242 soutěžících z toho 105 měst 107 obcí 30 regionů	Města Benešov, Bystřice pod Hostýnem, Hradec Králové, Jeseník, Jihlava, Karlovy Vary, Kladno, Litomyšl, Nové Město na Moravě, Praha, Tábor, Obce Bolatice, Dubicko, Kačlehy, Karlovice, Kozmice, Kralice nad Oslavou, Nezamyslice, Nové Veselí, Pohorí, Pozlovice, Sázava u Lanškrouna, Regiony e-Vrchlabí - region Krkonoše, Euroregion Labe, CHOPOS - zájmové sdružení obcí, Informační server ŠumavaNet.CZ, Jihočeský kraj, Kraj Vysočina, Mikroregion Mikulovsko, Mikroregion Sdružení růže, Region Orlicko - Třebovsko, Sdružení obcí Orlicko, Sdružení obcí Touloucovy Maštale	Města Magistrát hlavního města Prahy (www.praha-mesto.cz) Městský úřad Nové Město na Moravě (www.nmmn.cz) Statutární město Kladno (www.mestokladno.cz) Obce Obec Pohorí (www.obecpohori.cz) Obec Pozlovice (www.pozlovice.cz) Obec Sázava u Lanškrouna (www.obec-sazava.cz) Regiony Informační server ŠumavaNet.CZ (www.sumavanet.cz) Kraj Vysočina (www.kr-vysocina.cz) Sdružení obcí Orlicko (www.orlicko.cz)	Města Magistrát hlavního města Prahy Obce Obec Pozlovice Regiony Informační server ŠumavaNet.CZ	Sdružení obcí Orlicko (Zvláštní cena ministra vnitra udělená ministrem vnitra Stanislavem Grossem za nejlepší bezbariérový přístup na webové stránky) Městský úřad Nové Město na Moravě (Cena veřejnosti udělená sdružením BMI)
2003 204 soutěžících z toho	Města Blansko, Havlíčkův Brod, Hořice, Cheb, Jihlava, Městská část Praha 5, Most, Nové Město na Moravě, Nové Město nad Metují, Smiřice, Třebíč, Ždírec nad Doubravou Obce	-	-	-

<p>73 měst 95 obcí 36 regionů</p>	<p>Bludov, Bolatice, Dobříkov, Chudčice, Kralice nad Oslovou, Mladý Smolivec, Okříšky, Osvětimany, Pohoří, Rokytnice, Urbanice, Velká Losenice, Veverská Bítýška</p> <p>Regiony</p> <p>Chrudimský region, Informační centrum regionu Jesenicko, Jihočeský kraj, Kraj Vysočina, Mikroregion Matice Slezska, Mikroregion Svitavsko, Mikroregion Sdružení růže, Novopacký portál, Region Moravskotřebovska a Jevíčska, Region Orlicko-Třebovsko, Sdružení obcí mikroregionu Telčsko, Svazek obcí Podoubraví</p>			
---	---	--	--	--

Poštovní služby elektronického věku

*Ing. Antonín Ambrož, vedoucí projektu, Česká pošta, s. p.,
RNDr. Vlasta Jošková, vedoucí oddělení bezpečnostních projektů, ICZ, a. s.*

Úvod

Příspěvek seznamuje se dvěma novými službami České pošty: Registrovanou elektronickou poštou REP a veřejnou certifikační autoritou PostSignum. Popisuje hlavní rysy obou služeb, zejména s ohledem na to, co mohou poskytnout uživatelům z oblasti státní správy a samosprávy.

Registrovaná elektronická pošta – REP

Česká pošta, s. p., zahájila k 3. únoru 2003 rutinní komerční provoz služby Registrovaná elektronická pošta (REP). Systém REP je elektronická obdoba doporučeného dopisu s dodejkou, která usnadňuje a zrychluje vzájemnou komunikaci subjektů. Bezpečnost zasílaných dokumentů je zajištěna pomocí certifikátů vydaných nezávislou certifikační autoritou.

Registrovaná elektronická pošta je určena pro subjekty, které chtějí papírovou korespondenci nahradit elektronickou formou, aniž by přišly o možnost ověření, zaručení či prokázání doručení zásilky. Projekt REP je svým způsobem ojedinělé řešení ve střední Evropě. Obdobný systém pro bezpečné doručování dokumentů s využitím webových technologií zvaný PosteCS byl vyvinut ve spolupráci francouzské La Poste a Canada Post Corp. V USA nabízí podobný produkt UPS pod názvem UPS Dokument Exchange. V našich podmínkách počáteční myšlenka vzešla z požadavků zdravotních pojišťoven, které při komunikaci se zdravotními zařízeními potřebovaly průkaznost všech zásilek a stávající forma (data → CD, disketa → obálka → cesta na poštu → zaslání jako doporučená zásilka) byla náročná na zpracování a čas. Po celkové analýze problému Česká pošta společně s ICZ, a. s., a Sybase ČR začala systém vyvíjet tak, aby jej mohla využívat široká veřejnost, nejen specifictví klienti.

REP je postaven na základě vícevrstvé architektury klient-server. Zákazník používá speciální aplikaci podobnou běžnému mailovému programu, s níž obdrží též elektronické certifikáty. Aplikace je připravena pro obecně dostupné platformy jako MS Windows 98/200/ME/XP, Mac OS X nebo Linux. Systém je schopen v jeden okamžik zajistit zabezpečenou a vzájemně ověřenou komunikaci až 55 000 uživatelům. Základem je aplikační server Sybase Enterprise Application Server 4.1, poslední verze databázového serveru Adaptive Server Enterprise 12.5 a uznávaný standard v oblasti replikace Sybase Replication Server 12.0. Šifrování a elektronický podpis zajišťují kryptografické knihovny Baltimore. Vlastní řešení REPU realizovala ICZ a.s. společně s Českou poštou.

Základní funkce systému REP lze popsat následovně: zákazník (uživatel) si v REP Centru pronajme elektronickou přihrádku, prostřednictvím které pak může komunikovat se všemi subjekty, které jsou zaregistrovány obdobným způsobem. Uživatel může odesílat elektronické zásilky ostatním uživatelům systému, přičemž při podání zásilky obdrží z REP Centra podací lístek. Adresátu, kterému je zásilka určena, je zasláno do jeho e-mailové schránky upozornění (avízo) o uložení zásilky v REP Centru. Při zahájení stahování zásilky adresátem z REP Centra je odesílateli vydáno potvrzení o přístupu adresáta k zásilce. Po jejím úplném stažení a otevření zásilky adresátem pak odesílatel obdrží doručenkou. Všechna potvrzení o podání zásilky, upozornění adresáta na nové zprávy v přihrádce, potvrzení o stahování zásilky adresátem a následně potvrzení o otevření zásilky vytváří systém REP automaticky ve chvíli, kdy odesílatel či adresát danou akci provede. Uživatel může rovněž získat výpis z historie dané zásilky s přehledem změn jejího stavu.

Veškerá data jsou při přenosu mezi odesílatelem a adresátem šifrována a elektronicky podepsána. Obsah zásilky tedy není pro REP Centrum čitelný. K zabezpečení zásilek jsou použity certifikáty vydávané Veřejnou certifikační autoritou České pošty. Produkt REP Klient Standard dovoluje, aby jednu přihrádku sdílelo několik uživatelů. Každý z nich však má vlastní podpisový certifikát, přičemž k tomuto účelu může být variantně použit kvalifikovaný certifikát vydávaný akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb.

Současně dostupná verze produktu bude v průběhu tohoto roku doplněna o jednorázovou variantu Lite (užívá menší počet certifikátů), o síťovou variantu Enterprise a variantu Advanced, což je jádro REP Klienta integrovatelné do informačních systémů zákazníka.

Hlavními přínosy systému jsou průkaznost doručování/příjmu zásilky, určitý stupeň garance přenosu zásilky a možnost nestranného doložení stavů, kterými zásilka během přenosu prošla včetně otisku obsahu zásilky (vše se ukládá v archivu systému po dobu pěti let). Průkaznost je zajišťována provozovatelem systému na obdobné úrovni a s právním zajištěním jako při fyzickém užití doporučeného dopisu s dodejkou. Těmito vlastnostmi se REP odlišuje od běžného e-mailového systému. Dalším rozdílem je možnost zasílat relativně velké zásilky. Příhrádka typu V je prakticky bez provozního objemového omezení.

Registrovaná elektronická pošta je v první etapě dostupná přes regionální centra výpočetní techniky odštěpných závodů ČP (Praha, Plzeň, České Budějovice, Pardubice, Ústí nad Labem, Brno, Ostrava), v druhé etapě pak i přes síť sedmdesáti kontaktních míst v ČR.

Veřejná certifikační autorita České pošty - PostSignum

Současně s Registrovanou elektronickou poštou byla uvedena do rutinního provozu další z elektronických služeb České pošty – Veřejná certifikační autorita České pošty. Certifikáty této certifikační autority lze použít nejen v aplikaci REP, ale i v dalších úlohách majících srovnatelné nároky na bezpečnost a důvěryhodnost. Architektem Veřejné certifikační autority České pošty je společnost ICZ a.s., která toto řešení společně s Českou poštou realizovala.

Veřejná certifikační autorita České pošty poskytuje služby na vysoké profesionální úrovni, za bezpečnostních a provozních podmínek, které se optimálně blíží podmínkám kladeným na akreditované poskytovatele certifikačních služeb podle zákona č. 227/2000 Sb. o elektronickém podpisu. Jádrem certifikační autority je software UniCERT firmy Baltimore Technologies, který byl doplněn podpůrnými aplikacemi dodanými společností ICZ.

Certifikační služby České pošty jsou zaměřeny především na právnické osoby, které požadují vydávat certifikáty „ve velkém“. Certifikační politiky jsou proto navrženy tak, aby proces vydávání certifikátů byl pro organizace co nejjednodušší. Zákazník uzavře s Českou poštou smlouvu o poskytování certifikačních služeb tak, jak je v obchodním styku obvyklé. Smlouva mimo jiné obsahuje údaje o oprávněných osobách, které smějí jménem zákazníka definovat, komu je dovoleno žádat o certifikáty podle jednotlivých certifikačních politik. Oprávněné osoby pak zasílají certifikační autoritě seznamy žadatelů a rozsah jejich oprávnění ohledně žádostí o certifikáty. Žadatelé mohou následně navštívit kterékoliv ze sedmdesáti kontaktních míst po celé republice. Jejich totožnost a podávaná žádost o certifikát jsou kontrolovány oproti informacím, které certifikační autoritě zaslaly oprávněné osoby. Certifikát je vydán pouze tehdy, pokud jsou žádost o certifikát a totožnost žadatele v souladu s těmito údaji. V případě úspěšného ověření je okamžitě vydán certifikát, což znamená, že k vydání certifikátu stačí jedna návštěva žadatele na kontaktním místě.

Tento model umožňuje přirozeně delegovat pravomoci uvnitř organizace zákazníka a eliminuje požadavek, aby se každou jednotlivou žádostí o certifikát zabýval statutární zástupce organizace či jiná osoba s odpovídajícím podpisovým právem. Jednotlivé certifikační politiky jsou popsány dále.

Certifikační politika pro certifikáty zaměstnanců

Certifikáty vydané podle této politiky jsou určeny pro osoby, které jsou v určitém vztahu k zákazníkovi. Zákazník prostřednictvím oprávněné osoby definuje, pro které osoby mají být certifikáty vydány. Certifikáty zaměstnanců mohou být použity k elektronickému podpisu, autentizaci a šifrování.

Certifikáty zaměstnanců mohou být využity například k zabezpečení elektronické pošty, k autentizaci uživatelů při přístupu na firemní servery a podobně. Odpovědnou osobou pro tuto politiku může být například pracovník osobního oddělení, který při přijímání nového pracovníka nebo při odchodu zaměstnance z organizace aktualizuje seznam žadatelů udržovaný certifikační autoritou. Zaměstnanci pak vygenerují žádost o certifikát, se kterou navštíví kontaktní místo, kde jim bude vydán certifikát.

Certifikační politika pro certifikáty technologických komponent

Certifikáty vydané podle této politiky jsou určeny pro technologické komponenty (například web servery) provozované zákazníkem, který definuje, pro které technologické komponenty mají být certifi-

káty vydány. Zákazník rovněž stanovuje, kdo smí žádat o certifikát podle této politiky. Certifikáty technologických komponent mohou být použity k digitálnímu podpisu, autentizaci a šifrování.

Certifikáty technologických komponent budou (mimo aplikace REP) nejčastěji použity k autentizaci serverů provozovaných danou organizací. Odpovědnou osobou pro tuto politiku může být například ředitel interního IT, jenž jmenuje žadatele – správce serverů, kteří vygenerují žádosti o certifikát pro servery a na kontaktním místě pro ně zajistí vydání certifikátů.

Certifikační politika pro šifrovací certifikáty skupin osob

Certifikáty vydané podle této politiky jsou určeny pro skupiny osob, které jsou v určitém vztahu k zákazníkovi. Zákazník definuje, pro které skupiny osob mají být certifikáty vydány a kdo bude danou skupinu reprezentovat vůči certifikační autoritě, tedy kdo smí být žadatelem o certifikát. Šifrovací certifikáty skupin osob mohou být použity k šifrování, avšak nikoliv k podpisu.

Tyto certifikáty se používají, pokud chceme šifrovat data, která má dešifrovat kdokoliv z definované skupiny osob. Data jsou zašifrována pomocí veřejného klíče uvedeného v certifikátu. Dešifrovat je může kdokoliv, kdo vlastní soukromý klíč odpovídající veřejnému klíči. Soukromý klíč proto sdílí všichni členové dané skupiny, což umožní například to, aby data zasláná jednomu účetnímu mohl dešifrovat kolega, který ho v době dovolené zastupuje.

Shrnutí

Registrovaná elektronická pošta a Veřejná certifikační autorita České pošty dokazují, že Česká pošta je moderní institucí, která je připravena poskytovat elektronické služby s patřičným uživatelským komfortem a na vysoké úrovni zabezpečení.

Účast společnosti AutoCont On Line, a. s., a veřejná vystoupení týkající se projektu Internet do škol na konferenci ISSS 2003

AutoCont On Line, a. s., a ČESKÝ TELECOM, a. s., vedení společností

Závěrečná zpráva o projektu Internet do škol za rok 2002

Vedení společností AutoCont On Line, a.s. a ČESKÝ TELECOM, a. s.

Společnosti AutoCont On Line a ČESKÝ TELECOM v roce 2002 vybudovaly v souladu se zadáním Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR rozsáhlou informační a komunikační infrastrukturu v 3620 základních a středních školách po celé republice. Zástupci obou společností na semináři znovu celý projekt detailně představí, vysvětlí všechny důležité milníky projektu, počínaje rolí ministerstva při realizaci a provozu projektu, přes způsob řízení a financování projektu, technickou specifikaci dodávek, provoz infrastruktury. Současně bude představena role ICTK správce formou prezentace zkušeností zástupců škol a zřizovatelů škol s realizací projektu Internet do škol. Důležitou částí semináře bude představa zástupců společností AutoCont On Line-ČESKÝ TELECOM o rozvoji informační a komunikační infrastruktury na základě získaných informací od uživatelů a MŠMT

Zkušenosti z financování projektu Internet do škol

Vlastimil Palata, ředitel a předseda představenstva AutoCont On Line, a. s.

Projekt internet do škol byl jako jeden z prvních a určitě největších realizován formou outsourcingu všech částí výstavby a provozu infrastruktury. S tím koresponduje také celková struktura všech činností a nákladů, se kterými musel kalkulovat dodavatel celé infrastruktury. Celkové náklady na výstavbu a provoz školské sítě v rámci projektu Internet do škol nejvíce ovlivnila počáteční masivní investice Generálního dodavatele – sdružení AutoCont On Line-ČESKÝ TELECOM – z vlastních zdrojů při vybudování infrastruktury a velmi přísné podmínky následného provozu více než 25 000 koncových stanic a dalších 8000 zařízení a prvků ve školách.

Vystoupení na semináři bude popisovat princip realizace projektu a způsob poskytování služeb rozsáhlého IT systému státu jako zákazníkovi. Podobný systém musí být plánován jako víceletý, v oblasti IT ideálně v horizontu 4 až 5 let, a financování tomu musí být přizpůsobeno.

Stávající praxe státní správy ve financování podobných projektů si však umí dobře poradit pouze s projekty běžícími v rámci jednoho fiskálního roku. Víceleté projekty dosud umí financovat na bázi ISPROFIN, ale podobný systém je velmi nepružný a státní správa ho málo využívá. Příspěvek mimo jiné popíše základní výhody a nevýhody podobného způsobu financování.

Využití infrastruktury školské sítě pro internetizaci obcí

Vlastimil Palata, ředitel a předseda představenstva AutoCont On Line, a. s.

Informační a komunikační infrastruktura byla v rámci první vlny projektu Internet do škol vybudována zejména v malých obcích a městech, kde se od té doby staly školy informačními středisky obcí. Vystoupení přiblíží synergické efekty propojení úřadů státní správy a samosprávy s informační a komunikační infrastrukturou projektu Internet do škol, představí možnosti rozšíření stávající informační a komunikační infrastruktury tak, aby občan mohl informační střediska využívat ke svobodnému přístupu k informacím, k dalšímu vzdělávání občanů a komunikaci se státní správou.

Využití infrastruktury projektu Internet do škol pro komunikaci s veřejnou správou

Pavel Parma, obchodní ředitel AutoCont On Line, a. s.

Vystoupení v rámci semináře o možnostech komunikace s veřejnou správou má za cíl zejména představit možnosti využití stávající infrastruktury projektu Internet do škol pro mimoškolní aktivity a přiblížit metodiku, která takové využití podporuje. Školy mají možnost stát se přirozenými informačními a vzdělávacími centry obcí.

Zároveň vybudovaná infrastruktura umožňuje celou řadu dalších aktivit – je například možné výrazně zefektivnit komunikaci mezi školami a zřizovateli.

Typové řešení Public Suite

Josef Beneš, Logica – SAP ČR, spol. s r.o.

Typové řešení **Public Suite** je připravená sada aplikací a postupů pro veřejnou správu, umožňující zrychlit a zlevnit implementaci. Prostředí je orientované na českou legislativu a na specifické požadavky veřejné správy.

Vychází ze zkušeností firmy LogicaCMG nabytých při konkrétních řešeních problematiky velkých měst, analýze jejich procesů veřejné správy, zejména pak správy majetku.

Po instalaci umožňuje jednoduše provádět standardní operace, jako jsou:

- Tvorba a sledování plnění podrobného rozpočtu akcí a projektů
- Tvorba a sledování plnění globálního rozpočtu
- Účetnictví s rozsáhlými funkcemi cash management
- Podpora administrativních procesů
- Vyřizování smluv a poplatků
- Evidence, údržba a správa všech typů majetku
- Vedení registrů a evidencí veřejné správy
- Podpora řízení projektů a akcí
- Správa dokumentů
- Nákup zboží a služeb
- Podpora týmové práce
- Podpora rozhodování vrcholového managementu

Řešení vytváří konzistentní a bezpečné datové prostředí, které předpokládá plné propojení na základní externí registry veřejné správy. Samozřejmostí je bezpečný přístup k informacím a jejich ukládání.

Řešení plně podporuje rovněž

- integraci datových forem – propojuje databázové záznamy (RDBS), dokumenty (DMS) a grafická data (GIS)
- rozvinuté sledování historie procesů, projektů a objektů ...

Implementace řešení je založena na důkladné předprojektové přípravě jejímž základem je analýza procesů veřejné správy, rozčleněná do několika úrovní s cílem optimalizovat implementaci systému a navrhnout optimální opatření v oblastech řízení.

Dlouholeté zkušenosti firmy zajišťují kvalitní projektový přístup k řešení implementace, s využitím propracovaných metodických postupů kontroly kvality.

Informační systémy po reformě VS – praktické předvedení technologického řešení eProvisioning

Štěpán Benyovszky, vedoucí systémový inženýr, ClarioNet, s.r.o.

Synchronizace obsahu informací mezi nesourodými systémy (Novell® - ClarioNet®)

Pojmeme-li v určité organizaci (úřadu, instituci, firmě,...) všechny aplikace, programy, informační systémy a další softwarové produkty, poskytující jakékoliv informace o zaměstnancích organizace, zákaznících a abonentech organizace či jiných osobách (majících jakýkoliv definovaný/definovatelný vztah k této organizaci), **jako jeden informační celek**, který by měl být zdrojem všech potřebných informací, musíme zajistit, aby nesourodost těchto systémů, tedy jiný formát týchž informací, jiný způsob jejich získávání/pořízení, odlišný způsob jejich zpracování a uložení a jiný způsob prezentování jejich obsahu, nijak neovlivní jejich aktuální objektivní hodnotu.

Proces, který zajišťuje, aby obsah informací zpracovávaných a udržovaných různými a rozdílnými způsoby v různých systémech byl průběžně udržován v hodnověrném aktuálním stavu, obsahově shodném ve všech zainteresovaných systémech, nazýváme synchronizací obsahu informací mezi nesourodými systémy jinak také eProvisioning.

Řešení se opírá o technologii DirXML společnosti Novell®. Novell® poskytuje tzv. DirXML Drivery pro různé systémy, které nahrazují práci mnoha operátorů v řetězci operací zajištění aktuálních hodnot informací v různých systémech. Princip spočívá ve sledování událostí v těchto systémech, ale jenom těch událostí, které se dotýkají informací, jejichž změny se mají nějakým způsobem projevit v jiném systému. Při zachycení takovéto události, zajistí DirXML Driver správnou interpretaci této změny v příslušném systému, kde je potřebné tuto změnu akceptovat (např. změna příjmení zaměstnankyně, která se vdala, provedená v personální aplikaci, vyvolá řetěz interpretací změn realizovaných drivery DirXML, které se projeví změnou příjmení a e-mailové adresy v poštovním systému, změnou příjmení v docházkovém systému, změnou přihlašovacího jména v podnikovém adresáři atd.). Driver akceptuje, že příslušná hodnota je reprezentovaná v různých systémech v různém formátu a příslušnou transformaci zajistí. Uvedená změna hodnoty informace může v jiném systému vyvolat libovolnou akci (nejen změnu hodnoty, ale např. provedení nějaké operace – např.: změna obsahu záznamu v personální aplikaci o pracovním zařazení zaměstnance, např. jeho povýšení, způsobí v LDAP adresáři přemístění objektu uživatele, který reprezentuje účet tohoto zaměstnance, do jiného místa a automatické přiřazení rolí, které mají konkrétní podobu ve změně prostředí pracovní plochy počítače tohoto zaměstnance, s novými aplikacemi a možnostmi přístupů k jiným datům).

Jak již bylo naznačeno monitorované změny (události) v systémech jsou filtrovány a projevují se příslušným způsobem pouze tam, kde je určeno (např. výše uvedená změna – povýšení pracovníka se vůbec neprojeví v poštovním systému v jeho e-mailové adrese, ale v tomtéž systému se změní informace o jeho novém telefonním čísle). V některém ze synchronizovaných systémů se určitá změna vůbec nijak nemusí projevit.

DirXML drivery používají jakési „dvě cesty“: „dovnitř“ a „ven“. Znamená to, že některé systémy neakceptují žádné změny (události) v jiných systémech a naopak, od některých systémů nejsou přijímány žádné informace o vzniklých událostech resp. změnách hodnot určitých informací. Tím je zajištěno, že příslušná informace poskytovaná různým způsobem různými způsoby pochází z hodnověrného zdroje, tedy hodnověrného systému, kde je možné ji změnit např. jen manuálně a to na základě určitého dokladu zkontrolovaného odpovědným pracovníkem. Takovýmto systémem bývá např. personální aplikace, do níž jsou vkládána data odpovědným pracovníkem na základě ověření proti úřednímu dokladu.

Středem a základem celého systému je adresář Novell® eDirectory, který je ve středu jakési hvězdy, jejíž paprsky tvoří jednotlivé drivery DirXML. Vlastnosti adresáře eDirectory (dělitelnost, replikování, distribuovanost, synchronizace, škálovatelnost, rozšiřitelnost, ...) zajišťuje možnosti reakce na libovolnou událost v libovolném systému a její interpretaci do libovolného systému libovolným způsobem, při zajištění minimální náročnosti na zatížení systémů nebo zvýšení přenosů v síti. Přičemž tento adresář a jeho práce není/nemusí být vůbec „vidět“.

Synchronizaci obsahu informací mezi nesourodými systémy budeme na konferenci ISSS2003 demonstrovat na živé instalaci. Zmíněnými nesourodými systémy v naší demonstraci jsou LDAP adresář, poštovní systém Lotus Notes, personální aplikace opírající se o SQL databázi a podnikový docházkový systém využívající identikačních karet.

Portál veřejné správy – přístup k řešení životních situací

*Ing. Dana Běrová, náměstkyně ministra, ředitelka sekce e-government, Ministerstvo informatiky ČR,
Ing. Jitka Krčilová, odbor projektů životních situací, Ministerstvo informatiky ČR*

Cílem vystoupení bude představit Portál veřejné správy ČR (dále PVS), který je nosným projektem při budování služeb elektronické veřejné správy, tzv. e-governmentu.

Příspěvek se bude věnovat cílům a záměrům projektu Portálu veřejné správy, získaným zkušenostem z meziresortní spolupráce a z přebírání již osvědčených postupů.

Portál veřejné správy představuje pro občany, podnikatele či zahraniční subjekty kontaktní místo s nepřetržitým přístupem k informacím a službám, jež poskytují jednotlivé instituce veřejné správy. Snadněji a efektivněji bude touto cestou probíhat jak komunikace s občany, tak mezi institucemi veřejné správy navzájem.

V úvodní fázi provozu bude obsah portálu tvořen:

- adresářem úřadů státní a veřejné správy;
- databází legislativních dokumentů;
- katalogem základních životních situací a vybraných služeb elektronické veřejné správy.

Pozornost bude věnována elektronickým veřejným službám, které budou dostupné během úvodní fáze provozu. Bude se jednat o:

- agendy související s vyplňováním daňových formulářů (DPH aj.);
- zaměstnanecké výkazy pro Českou správu sociálního zabezpečení, jejichž elektronické zpracování by bylo přínosem především pro podnikatelskou sféru;
- postupy řešení některých základních životních situací související s podnikáním a životem občanů.

Charakteristikou Portálu veřejné správy bude dostupnost ověřených a aktualizovaných informací dodávaných v rámci spolupráce jednotlivých resortů, krajů a obcí. Klíčovou rolí proto sehráje redakční systém, v tomto případě o to složitější, že příspěvatelů a subjektů zodpovědných za správnost vložených dat bude více, než u většiny obdobných projektů. Bude tedy důležité již od počátku dobře nastavit pravidla spolupráce a vymezení kompetencí za naplňování obsahu portálu.

Příspěvek podrobněji popíše přístup k řešení životních situací. A to z pohledů:

- uživatelů – občanů, podnikatelů, cizinců;
- uživatelů – zaměstnanců veřejné správy;
- správce a administrátora databáze životních situací.

Aplikace životních situací bude využívat již zmíněné funkce PVS – adresáře veřejné správy, databáze legislativních dokumentů, v budoucnu i katalogu elektronických informačních zdrojů.

Aplikace životních situací zahrnuje následující oblasti.

- Část aktualizací, která je realizována vzdáleným přístupem identifikací a autentizací role uživatele.
- Část prohlížečů, která používá aktualizovaných dat k zobrazení informace občanovi. Uživatelé s častým přístupem si budou moci zavést vlastní customizaci parametrů přístupu.
- Část sledovací, která provádí sledování aktualizace, vyhledávání a uspokojení požadavků uživatele. Výstupem jsou statistiky, které poslouží k zjištění oblastí zájmu občanů a podnikatelských subjektů.

Životní situace jsou podle mezinárodních zkušeností jednou z nejčastěji vyhledávaných a využívaných funkcí obdobných portálů. Veškeré jeho aplikace však tvoří pouze nástroj, pomocí kterého celá veřejná správa komunikuje s veřejností a to na všech úrovních – centrální, regionální i lokální. Bez spolupráce celé veřejné správy by tento projekt neuspěl.

Z tohoto důvodu bude diskutována:

- role gestorů postupů a prvků životních situací, kteří je vytvářejí, mění a schvalují, dále definují požadavky nových postupů či prvků životních situací;
- role pověřených osob vybavených přístupovými hesly a identifikacemi k aktualizaci dat životních situací;

- role administrátora životních situací a číselníků, který definuje a spravuje strom životních situací, aktualizuje slovník klíčových slov, přiděluje gesce pro postupy a prvky životních situací, spravuje přístupy, zpracovává statistiky.

V neposlední řadě budou ve vystoupení zmíněny:

- legislativní rámec a související standardy;
- možnosti spolufinancování prostřednictvím PPP a využití outsourcingu v oblasti e-governmentu;
- možnosti personifikace systému (adresné služby).

Dostupnost informací a služeb veřejné správy v elektronické podobě je jednou z priorit akčního plánu eEurope+ a Státní informační politiky ČR. Portál veřejné správy bude vytvářen tak, aby poskytoval občanům, podnikatelům a veřejné správě moderní službu odpovídající normám Evropské unie.

Útoky, prováděné po Internetu a nejčastější chyby IT profesionálů z hlediska bezpečnosti

Ing. Stanislav Biža, IT Architekt, IBM Česká republika, spol. s r.o.

Úvod

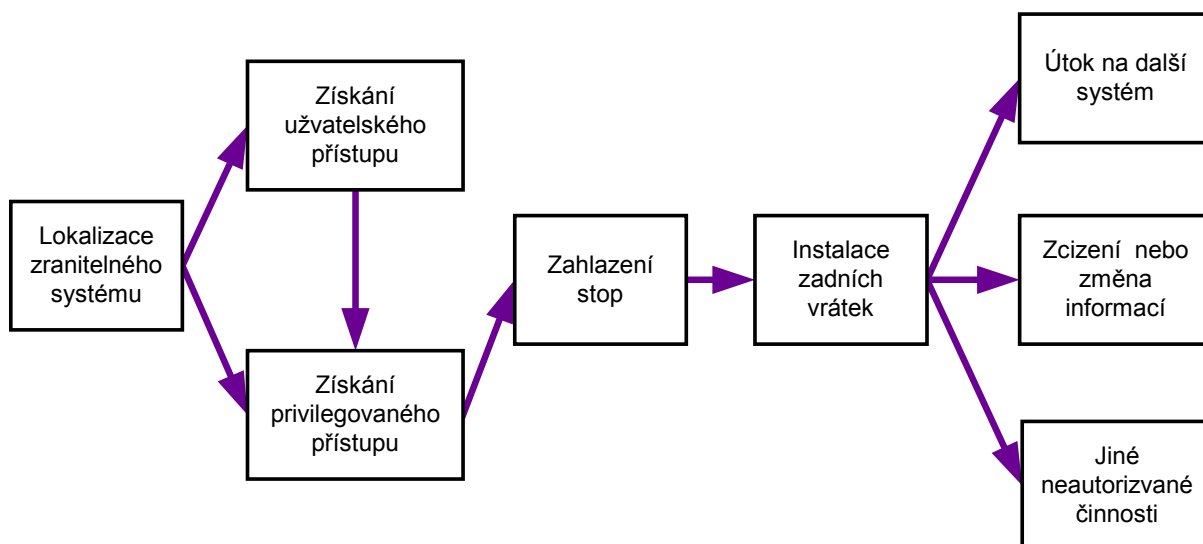
Přednáška popisuje typické útoky na IT infrastrukturu, prováděné prostřednictvím Internetu, nástroje, které útočníci používají a postup daného útoku. Podrobněji jsou popsány útoky typu Denial of Service (DoS) a Distributed Denial of Service (DDoS). Závěrečná část příspěvku se věnuje nejčastějším chybám z hlediska bezpečnosti, kterých se dopouštějí koncoví uživatelé, IT profesionálové a management.

Typy internetových útoků

V případě, kdy hovoříme o bezpečnosti a ochraně soukromí na Internetu, mnoho IT profesionálů stále uvažuje v pojmech jednotlivých serverů a koncových stanic připojených k určitým sítím. Stovky milionů uživatelů Internetu připojených přes desítky tisíc ISP však tvoří džungli SW produktů, protokolů a komunikačních médií, která je prakticky bez hranic. Útok může přijít kdykoli, odkudkoli a bez racionálního důvodu. Správci serverů, ze kterých je útok veden, zpravidla o žádných nekalých aktivitách netuší. Přednáška popisuje obvyklé postupy a nástroje, kterými jsou vedeny útoky prostřednictvím Internetu. Na závěr jsou shrnuty nejčastější chyby, kterých se z hlediska bezpečnosti dopouštějí jednotlivé kategorie uživatelů (tato část není uvedena v tomto textu, ale pouze v přednášce).

Postup útoku

Postup typického útoku, vedeného po Internetu, je znázorněn na Obr. 1. Útočník nejprve nástroji pro scanování sítí (viz dále) získá přehled o dostupných systémech (servery, koncové stanice, aktivní síťové prvky ...) a jejich potenciálních zranitelných místech. Těmito zranitelnými místy mohou být nezabezpečené přístupové protokoly, nešetřené chyby v operačních systémech a aplikacích, programy se zadními vrátky nainstalované uživateli a pod. V dalším kroku použije některý z programů, které využívají danou zranitelnost, aby získal uživatelský a následně privilegovaný přístup do systému. Tyto programy jsou volně ke stažení na diskuzních serverech hackerů – je pouze otázkou času nalézt pro danou zranitelnost (nejčastěji chyby v OS a aplikacích) odpovídající nástroj. Po získání privilegovaného přístupu smaže útočník záznamy (logy), ze kterých by bylo možno útok vysledovat a nainstaluje do systému program, který mu kdykoli umožní privilegovaný přístup - „zadní vrátka“. Tento program obvykle běží ve skrytém režimu, takže jej nelze běžnými administrátorskými nástroji zjistit. V případě, že cílem útoku byl daný systém, dojde ke zcizení nebo změně uživatelských dat, k poškození systému a pod. Pokud má systém složit k dalším útokům (např. DDoS – viz dále), je na něm instalován spící agent (zombie) a jsou zahlazeny stopy.

Obr. 1: Postup útoku, vedeného po Internetu

Nástroje pro vedení útoků

Nástrojů, kterými jsou prováděny útoky je nepřehledné množství, v tomto příspěvku proto budou popsány pouze základní, obvykle používané metody.

Odposlech dat na síti

Programy pro odposlech dat (sniffers) mají instalovanou sondu v místě, kterým prochází datová komunikace regulérních uživatelů.

Útočníci používají sniffer pro:

- Analýzu obousměrného síťového provozu
- Získání UserID + Passwd (obvykle telnet, ftp)
- Odposlech elektronické pošty a pod.

Informace, procházející Internetem, mohou být odposlechnuty v kterémkoli mezilehlém segmentu sítě

Kompromitovaný server může ohrozit systémy v jiných částech sítě

Scanování portů

Metody scanování umožňují:

- Zjistit OS a jeho verzi
- Zjistit služby, spuštěné na daném serveru
- Skrýt identitu (zdrojovou IP adresu) útočníka

Příkladem volně dostupného a heckery oblíbeného nástroje je program Nmap, který umožňuje provádět např.:

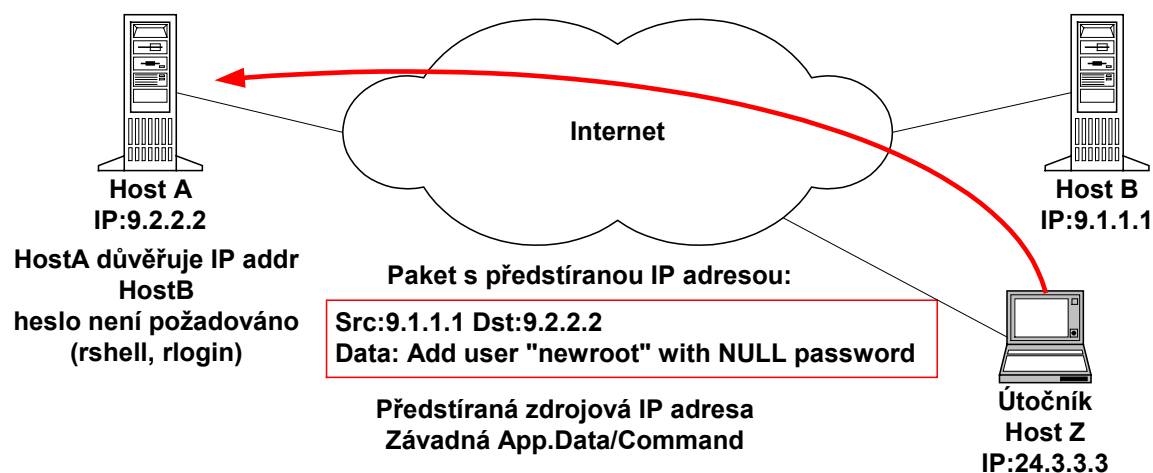
- Connect scan – zjištění otevřených portů (služeb)
  - snadno detekovatelný
- Syn scan - neukončený TCP handshake
- UDP scan – pomalý
- OS fingerprint – identifikace OS
  - Nmap má databázi cca 200 OS
  - Znalost OS + verze umožňuje nalézt neošetřená zranitelná místa

IP Spoofing

IP Spoofing je používán buď samostatně nebo – častěji – jako doplněk jiného typu útoku pro skrytí identity útočníka. Útočník udává podvrženou IP adresu v odchozích paketech. Tento typ útoku umožňuje:

- Skrýt identitu při provádění DoS útoků
- Neoprávněný vstup do systému kontrolovaný IP adresou
  - HostA kontroluje IP adresu příchozích IP paketů
  - Jestliže zdrojová adresa patří HostB, je umožněn přístup bez UserID+Passwd (tento logovací mechanismus používají např. služby RLOGIN a RSHELL)

Postup IP spoofingu je znázorněn na Obr. 2.

Obr. 2: IP Spoofing

Útoky typu Denial of Service (DoS)

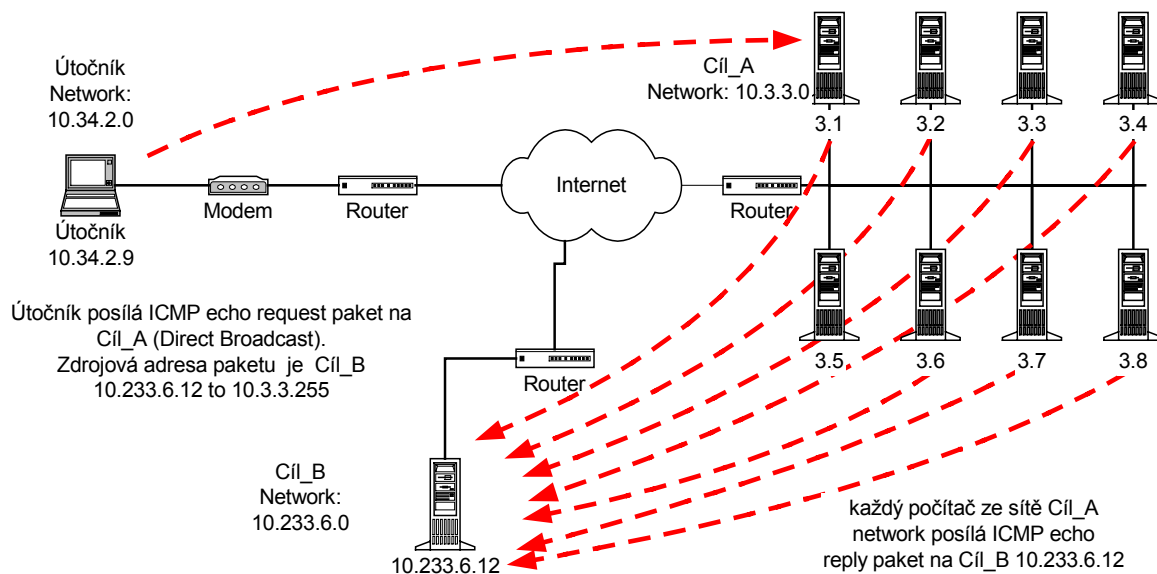
Cílem útočníka je znepřístupnit systém pro oprávněné uživatele, zpravidla tím, že je systém zahlcen neoprávněnými požadavky na službu. Útok typu DoS je relativně snadný, během posledních let byla popsána řada DoS útoků a programy pro DoS jsou dostupné na Internetu. Většinu DoS útoků lze provádět anonymně za použití IP spoofing.

Typy DoS útoků:

- Obsazení přenosového pásma
  - Síťové aplikace: mnoho agentů (DDoS), všesměrové vysílání
- Obsazení systémových zdrojů
  - Zahlcuje zdroje serveru (např. SYN flood)
- Využití vad v aplikacích
  - Porušené pakety, aplikační data (např. buffer overflow)
- Spoofing směrování/DNS/ARP
  - Porušení konzistence směrovacích/DNS/ARP tabulek

Postup relativně jednoduchého DoS útoku typu Smurf je znázorněn na Obr. 3.

Obr. 3: DoS útok typu Smurf

Závěr

V tomto příspěvku byly stručně popsány základní typy útoků. Podrobnější informace o metodách útoků a přehled nejčastějších chyb z hlediska bezpečnosti budou uvedeny na přednášce.

Outsourcing ano či ne

Ing. Božetěch Brablc, vedoucí odboru Support & Networking, ICZ, a.s.

Outsourcing patří mezi výrazy, které se složitě překládají a ještě složitěji a především různým způsobem chápou. Existuje mnoho firem na celém světě, které mají slovo outsourcing napsáno ve svém portfoliu služeb, nicméně to ne vždy znamená to samé.

Myšlenka nechat si za určitých podmínek spravovat svůj majetek, chránit vlastní prostředí či platit za práci, kterou nechci sám vykonávat je velmi stará a vyskytuje se v různých podobách již od ranného věku lidstva. Nás však zajímá spíše outsourcing ve své moderní podobě a ještě více outsourcing v IT systémech. Z tohoto pohledu se jedná o službu mladou, která minimálně v ČR má svůj největší rozkvět stále před sebou.

Formy outsourcingu

Outsourcing mohl vzniknout díky jednoduché myšlence: budu se zabývat činností, které nejvíce rozumím a která je pro mě nejvíce přínosná a všechny ostatní aktivity a podpůrné činnosti si nakoupím. Formy mohou být různé, může se jednat o takzvanou podporu, svěřenou správu, či kompletní outsourcing. Lze do něj zahrnout pouze některé aplikace, či jasně definované celky (např. servery, datovou síť, aplikace, kompletní IT prostředí). Rozdíly mezi jednotlivými formami mohou být poměrně velké a záleží vždy na konkrétních podmínkách. Firmy poskytující takové služby se samozřejmě snaží o jistou unifikaci prostředí a typ poskytovaných služeb tak, aby opakovaně poskytovaná služba byla přínosná a výhodná pro obě strany. Protože mnoho firem je na své výpočetní technice velmi závislá, je stále častější, že podporu nevyžadují jen po dobu standardní pracovní doby, ale často po dobu 24 hodin denně bez ohledu na víkendy či svátky. Úspora byt' jen v počtech nutných zaměstnanců je více než zřejmá. Zkracují se doby odezvy na problémy (tzv. response time), ale i doby, do které musí být problém vyřešen ať se jedná o výměnu vadného hardware nebo uvedení systému do původního funkčního stavu (tzv. fix time). V poslední době přibývají situace, kdy si organizace pronajme i veškerou výpočetní techniku i s příslušným počtem odborníků, kteří jsou stále přítomni na místě poskytování služeb.

Nejjednodušší formou bývá technická podpora. Může se jednat o pouhou výměnu vadných dílů (technický servis), která bývá doplněna závazkem o uvedení zařízení do původního funkčního stavu. Často bývají využívány telefonické konzultace, které zajišťují specialisté externí firmy, nicméně samotné vyřešení problému je na pracovnících firmy, která požadavek zadala. Dalším krokem je možnost připojit se pomocí vzdáleného přístupu k zařízení zákazníka a problém řešit na dálku. Vzdálený přístup lze řešit pomocí komutovaného připojení (modem), či pomocí šifrovaného spojení například přes Internet. Takové spojení je dočasné a je zrušeno po vyřešení problému. Všechna práva a hesla jsou v držení zákazníka, který vzdálený přístup povoluje pouze po nezbytně nutnou dobu. V neposlední řadě bývají domluvena pevná pravidla pro okamžitý výjezd pro řešení problému přímo na místě u zákazníka.

Svěřená správa je další stupeň možností poskytování služeb outsourcingové firmy. Většinou je do sítě zákazníka zřízen trvalý přístup (může se jednat o dedikovanou pevnou linku, vytáčené spojení, případně šifrovaný tunel vedený přes veřejnou síť (Internet)). Přístupová práva ke spravovaným zařízením jsou pod kontrolou pracovníků externí firmy, domácí správce mívá zřízen normální uživatelský účet (pro kontrolu). V některých případech si externí firmy instalují do prostředí spravované sítě vlastní dohledové prostředky, které umožňují proaktivní sledování celé sítě. Pomocí těchto prostředků lze sledovat a spravovat téměř celou komunikační infrastrukturu včetně služebních a aplikačních serverů. Součástí služby jsou výjezdy k zákazníkovi, pravidelné profylaxe, již zmiňované konzultace, pravidelné reporty a další služby. Externí firma odpovídá za bezproblémovou funkci všech spravovaných zařízení, či celé sítě, stará se o pravidelný update operačních systémů, instalace bezpečnostních patchů a řeší případné bezpečnostní či jiné incidenty. Touto formou nelze ve většině případů spravovat koncové stanice, či různé periférie (např. tiskárny). O síť zákazníka se stará množina odborníků, kteří se pravidelně střídají ve směnách. Další stupeň může být dedikovaný konzultant, který má detailní přehled o celé výpočetním prostředí zákazníka a většinou se kromě obvyklých činností též účastní rozho-

dování o dalším směřování vývoje IT prostředí včetně upgrade systémů, nákupu nových a mnohé další.

Poslední formou bývá kompletní outsourcing, který předpokládá kompletní správu celého IT prostředí zákazníka včetně již zmiňovaných koncových stanic a podpory uživatelů přímo u zákazníka. Odborníci externí firmy jsou přítomni přímo u zákazníka.

Často se lze setkat s dělením na reaktivní a proaktivní formu outsourcingu. Mezi reaktivní služby lze počítat technickou podporu, technický servis i mnohé formy svěřené správy, tak jak jsme je popisovali výše. Zákazník je iniciátorem zásahu. Proaktivní přístup spočívá v neustálém monitorování prostředí zákazníka (pomocí dohledových stanic, pomocí IDS systémů a dalších) a předcházení potenciálních problémů v co možná nejvyšší míře.

Vztah založený na důvěře

Vztah mezi poskytovatelem outsourcing služeb a jeho zákazníkem je vždy kromě smluvních záležitostí velmi závislý na vzájemné důvěře. Vždyť nezřídka bývá vykonávání svěřené správy založeno na přenechání administrátorských přístupů druhé straně, což by bez vzájemné důvěry bylo těžko myslitelné. V případě, že je vztah správně nastaven, profitují na tom obě strany. Organizace, která si nechá spravovat své IT prostředky nepotřebuje zaměstnávat jinak potřebnou velkou množinu vlastních IT odborníků, šetří náklady na jejich stálé školení, stále nové vybavení a nemusí se strachovat, že až je dostatečně vyškolení, že přejdou ke konkurenci. Při řešení incidentů jsou pevně definované časy, které umožňují vzájemnou kontrolu a samozřejmě vymahatelnost škod v případě nedodržení smluvních podmínek.

Pro komunikaci se zákazníkem jsou určena samostatná pracoviště (HelpDesk), přes které probíhá příjem a řešení incidentů, vyřizování požadavků a taktéž vyúčtování poskytovaných služeb.

Outsourcing ano či ne

Pro rozhodnutí, zda využít služeb firmy, která poskytuje služby na poli outsourcingu je třeba vzít do úvahy mnoho aspektů. V první řadě je třeba vyřešit otázku, které problémy chceme řešit pomocí vlastních prostředků a lidí a které necháme na starost partnerské firmě. V mnoha případech probíhá vzájemná spolupráce na všech úrovních. IT oddělení se stará o administraci a údržbu systému v běžných situacích a pouze v případě závažnějšího problémů kontaktuje HelpDesk partnera.

Rozhodnutí, zda využít služeb outsourcingu velmi často závisí na ekonomických otázkách. Je mnoho firem, které se chtějí soustředit na svůj hlavní obor činnosti a nutnost starat se o často velmi komplikované výpočetní systémy jim přináší pouze problémy a náklady navíc. Kromě nutnosti samotného zajištění provozu výpočetních prostředků je třeba starat se i o IT tým jako takový. Složitost současné techniky vyžaduje zaměstnávat stále více odborníků a nákladným způsobem investovat do jejich školení. Vždy navíc hrozí riziko jejich přechodu do konkurenčních firem. Tato rizika lze snadno přenést na bedra externí firmy. Neposkytnutí domluvených služeb, či nevyřešení problému kvůli nedostatku či neodbornosti pracovníků externí firmy bývá ošetřeno smluvně.

Často lze jako argument proti využívání externích služeb slyšet, že hrozí únik citlivých dat. Tato rizika bývají samozřejmě ošetřena smluvně, ale to není jediný protiargument. Vždy je třeba velmi přesně definovat, ke kterým částem výpočetních prostředků mají pracovníci externí firmy přístup a jejich činnost ve spravovaných systémech musí být dobře dokumentována. V neposlední řadě jsou citlivá data většinou na vyšších vrstvách šifrována (typicky na aplikační úrovni), přičemž svěřená správa se často zaměřuje na nižší vrstvy (správa komunikační infrastruktury, serverů a jejich operačních systémů, či aplikací samotných, např. databází, ne už samotných dat).

Outsourcing a ICZ

Společnost ICZ je schopná poskytovat služby ve všech zmiňovaných oblastech outsourcing. Jako kontaktní místo pro komunikaci se zákazníkem slouží centrální HelpDesk. Našim zákazníkům je k dispozici 24 hodin denně, 365 dní v roce. Požadavky je možné zadávat pomocí webového rozhraní, pomocí elektronické pošty a samozřejmě pomocí telefonu. Webové rozhraní slouží též pro možnost

sledování průběhu řešení nahlášeného problému. O jeho průběhu jsou definované osoby zákazníka též informovány pomocí zpráv elektronické pošty. Pracovníci HelpDesk po registraci požadavku předávají problém k řešení již přímo specialistům, kteří problém řeší. Přesně definované procesy zaručují, že žádný problém nezůstane bez odezvy a že požadavky jsou řešeny v dohodnutých termínech. Spolupráce v oblasti outsourcing může zahrnovat technickou podporu, vyřešení problému pomocí vzdáleného přístupu, či výjezd specialisty na místo definované zákazníkem. Spolupráce se může týkat samostatných částí IT prostředí zákazníka (jednotlivé systémy či aplikace), či celé komunikační infrastruktury, nebo IT prostředí jako celku.

Závěr

Problematika poskytování služeb, outsourcing, je natolik obsáhlá, že přednášet úvod by se dalo celý den, psát popularizující článek celý týden, číst již vydané knihy celý rok. Outsourcing je zajímavé řešení pro většinu firem, které se chtějí především věnovat svému hlavnímu oboru. Hledáte, kde uspořádat? Zkuste outsourcing.

Externí přístup ke GIS (ve veřejné správě)

RNDr. Jan Brodský, CSc., manažer technologického rozvoje, ANECT a. s.

Úvod

V souvislosti s externím přístupem ke GIS (Geografický Informační Systém) ve veřejné správě je prezentována architektura bezpečného připojení identifikovaných typů uživatelů, prostředky pro jejich autentizaci a autorizaci a zajištění bezpečného přístupu k datům. Jde o obecnější problém web přístupu k aplikacím s třívrstvou architekturou pro různé typy uživatelů a o vzájemnou komunikaci aplikací.

Motivace

GIS ve veřejné správě obsahují data velmi důležitá nejen pro výkon státní správy (a to nejen při řešení havarijních situací), ale i pro rozhodování samosprávných orgánů. Užitečná jsou přitom jen taková data GIS, která jsou úplná, aktuální, dostupná a pokrývají příslušné území a potřebné vrstvy grafického modelu skutečnosti (např. komunikace, kanalizaci, elektrická vedení apod.). Tento požadavek přirozeně vede k situacím, kdy jsou data GIS shromažďována péčí územních orgánů veřejné správy (data přitom mohou vznikat a vznikají na různých místech, jsou však centralizována u správce příslušného GIS a dále jsou zpřístupňována všem oprávněným uživatelům).

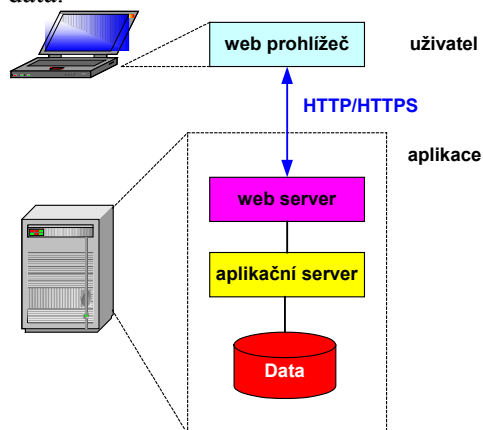
Vzhledem k ceně a citlivosti dat GIS je nutno zajistit jejich bezpečnost, jak před neoprávněným nahlížením do GIS, tak i před možnou modifikací uložených dat.

K datům GIS však potřebují přistupovat nejen pověřeni pracovníci daného KÚ, ale i další externí subjekty. Dalším možným scénářem je spolupráce více GIS systémů, které např. pokrývají území jednotlivých obcí a navzájem si poskytují data např. v rámci kraje.

Architektura

Přístup ke GIS lze zobecnit na přístup k libovolné aplikaci s vícevrstvou architekturou, která se vyznačuje tím, že za ni a její data odpovídá správce a musí tedy autorizovat všechny její uživatele.

Uživatel pro přístup k aplikaci využívá web prohlížeč, který s prezentační vrstvou (web serverem) komunikuje protokoly HTTP resp. HTTPS. Web server interně komunikuje s dalšími vrstvami aplikace (aplikační server – vrstva aplikační logiky) a databázová vrstva, v níž jsou uložena vlastní data.

obrázek 1 Vícevrstvá architektura aplikace

Web přístup je technologicky dostupný všem typům uživatelů, ať již to je pro případ GIS člen místní samosprávy na příslušném území nebo zaměstnanec externí, např. pověřený pracovník sousedního územního orgánu veřejné správy.

Hlavní potřebou uživatelů je dále dostupnost GIS nezávisle na druhu konektivity mezi klientem a GIS (LAN, internet, propojovací síť GOVBONE/GovNet, pronajaté okruhy, dial-up). Správce aplikace a dat naopak musí zajistit jejich autentizaci (zjištění a ověření totožnosti) a následnou autori-

zaci (ověření, zda takto identifikovaný uživatel je oprávněn a v jaké míře, aplikaci a data užívat). Ukážeme řešení subsystému bezpečného web přístupu interních i externích uživatelů k aplikacím a datům s vícevrstvou architekturou, které je flexibilní a škálovatelné i pro velký počet uživatelů.

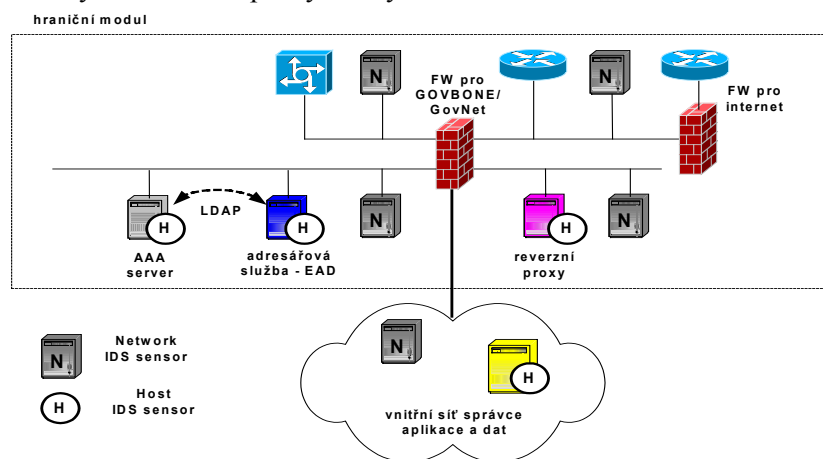
Hraniční modul

Hraniční modul zajišťuje IP konektivitu vnitřní LAN s dalšími sítěmi, ale také její zabezpečení, řízení přístupu do vnitřní sítě a kontrolu přípustnosti obsahu, který jím prochází. Obvyklou součástí hraničních modulů jsou směrovače, AAA⁵ servery pro řízení přístupu, firewally, DMZ, proxy servery, adresářové služby, antivirové brány, IDS a další bezpečnostní prvky. Schéma na následujícím obrázku ilustruje jednu možnou architekturu hraničního modulu.

Standardní řešení bezpečného externího přístupu k aplikacím spočívá v umístění serverů s aplikací a skutečnými daty do vnitřní sítě (za hraniční modul - firewall). Do příslušné DMZ firewallu pak stačí umístit pouze tu část systému, která zprostředkovává komunikaci s koncovým uživatelem a zajišťuje jejich autentizaci a autorizaci. Úpravou pravidel komunikace na firewallu je pak zajištěna dostupnost dat při zachování bezpečnosti vnitřní sítě.

AAA server zajišťuje autentizaci a autorizaci dial-up přístupu uživatelů do sítě.

Reverzní HTTP proxy provádí prvotní ověření identity uživatele (autentizaci) a v druhém kroku pak v závislosti na přidělených právech (autorizaci) vygeneruje dotaz na web server aplikace. Odpověď aplikace (po zpracování aplikačním serverem a databází) pak vrátí zpět uživateli. Reverzní proxy odstíní web server aplikace od uživatelů, tj. zajistí jejich prvotní autentizaci a autorizaci, nepropustí dále neoprávněné uživatele a sníží tak zátěž web serveru aplikace. Navíc umožňuje snížit dobu odezvy cachováním poskytovaných dat.

Obrázek 2 Příklad topologie hraničního modulu

Autorizace v aplikaci je řešena jejími prostředky. Je přitom principiálně výhodné využít standardních prostředků a protokolů, jako jsou adresářové služby a LDAP. Adresářové služby zajistí jednotné místo pro data potřebná k autentizaci a autorizaci, jsou robustní a rozšiřitelné i pro velký počet uživatelů, umožňují delegovat správu záznamů i na spolupracující organizace, postup autentizace a autorizace lze použít i pro interní uživatele aplikace.

Bezpečnost komunikačního systému dnes již není myslitelná bez systému detekce pokusů o průnik (IDS – Intrusion Detection System). Výše uvedené schéma hraničního modulu dodržuje bezpečnostní doporučení Cisco SAFE, které lze interpretovat jako „úplné pokrytí“ všech síťových segmentů síťovými IDS senzory a všech serverů serverovými IDS senzory.

⁵ Zkratka AAA vyjadřuje tři základní bezpečnostní principy - autentizaci, autorizaci a accounting (provádění záznamů o činnostech).

Stav a výhled

Diskutované obecné principy byly ve spolupráci s firmou ARCDATA Praha použity v projektu zabezpečení web přístupu ke GIS datům na několika krajských úřadech. Použitá aplikace je systém ArcIMS, vybavený web serverem Application Servlet Connector, která umožňuje zveřejňování grafických dat pomocí protokolu HTTP/HTTPS. GIS má vícevrstvou architekturu:

- Prezentační vrstva – klientské prohlížeče nebo web prohlížeč a HTTP server s ArcIMS Application Servlet Connectorem.
- Vrstva (business) aplikační logiky, sestávající z několika modulů:
  - ArcIMS Application Server — zajišťuje komunikaci mezi Spatial Serverem a prezentačními nástroji,
  - ArcIMS Spatial Server — obsahuje business logiku celého systému.
- Datová vrstva – databázový server, uložená geografická data.

Z hlediska zajištění webového přístupu k datům je nejdůležitější HTTP server, na kterém je umístěn ArcIMS Application Servlet Connector. Tato komponenta provádí autentizaci a autorizaci uživatelů a zpracovává jejich dotazy.

ArcIMS Application Servlet Connector je javový servlet, který zajišťuje AAA služby pro webový přístup. Autentizace a autorizace je řešena vlastním Connectorem, audit přístupu použitým javovým aplikačním serverem. Veřejný přístup k datům v GIS není žádoucí, proto je použita metoda Basic Authentication podle RFC 2616.

ArcIMS Application Servlet Connector může provádět autorizaci uživatelů buď pomocí statických XML souborů na serveru nebo pomocí rozhraní JDBC (dynamicky).

Pro řešení hraničního modulu je v roli reverzní HTTP proxy použit server Apache, který využívá modul auth_ldap pro autentizaci uživatelů vůči LDAP serveru v EAD a modul mod_proxy pro reverzní HTTP proxy. Jako síťové IDS senzory jsou použity Snort IDS.

Ukládání záznamů o činnosti externích uživatelů se provádí jako log reverzní HTTP proxy, dále jako log ArcIMS Servlet Connectoru a konečně jako log ArcIMS Application Serveru.

Komunikace spolupracujících GIS systémů (i různých typů) je možná vzájemnou komunikací jejich aplikačních serverů. V poslední době se jako dvojice standardních protokolů pro komunikaci aplikací prosazuje XML a SOAP (požadavky z jedné strany a geografická data z druhé strany jsou přenášeny v XML a to v obálce SOAP protokolu).

Společnost ESRI pro komunikaci více GIS typu ArcIMS rozšířila XML na ArcXML a dále využívá standardní SOAP protokol. To rovněž umožňuje poskytovat geografická data navzájem jako web services (v tomto případě mezi GIS, které „rozumějí“ ArcXML). Z hlediska návrhu hraničního modulu to znamená jediné – propustit SOAP komunikaci mezi aplikačními servery spolupracujících GIS.

Výhody - shrnutí

Diskutované řešení je pružné, rozšiřitelné, dovoluje i v budoucnu integrovat další požadavky na přístup k aplikacím a datům ve vnitřní chráněné síti organizace.

Zajišťuje požadovaný bezpečný web přístup ke GIS datům. Stejný mechanismus však lze použít i pro jiné aplikace, které se organizace rozhodne zveřejnit (přes internet pro veřejnost, přes GOVBONE pro další organizace veřejné správy).

Princip autentizace a autorizace založený na EAD umožní jednotlivým organizacím mezi sebou sdílet data bez nároků na další investice. Při jednotném návrhu EAD jednotlivých organizací je možné použít i LDAP proxy, případně kořenovou EAD.

Bezpečnost systému je zajištěna vhodnou architekturou návrhu, kdy v DMZ jsou umístěny pouze servery zajišťující komunikaci s klienty, samotná data aplikace zůstávají v bezpečí ve vnitřní síti organizace.

Použité otevřené standardy jsou zárukou dalšího vývoje aplikací a garantují nezávislost na firmových řešeních.

E-komunikace nevidomého občana s veřejnou správou

RNDr. Hana Bubeníčková, vedoucí Metodického centra informatiky,
Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR

Úvod

Běžná komunikace nevidomým nečiní žádné zvláštní problémy, jen je potřeba znát některá pravidla, týkající se spíš záležitostí doprovázejících komunikaci než komunikace samotné. Uceleně o problematice komunikace s nevidomým občanem je možné se dočíst v dokumentu „Jak komunikují nevidomí“ (www.sons.cz/docs/komunikace). Zde se zaměříme na elektronickou komunikaci nevidomého občana s úřadem. Slovem nevidomý zde budeme označovat těžce zrakově postižené s praktickou slepotou.

Tyflotechnika

Nevidomí občané patří mezi jednotlivými skupinami zdravotně postižených k nejvíce handicapovaným ve vztahu k ICT. Jejich bariéry vyplývající z omezené nebo chybějící funkce zrakového orgánu se dotýkají nejen obsluhy vstupních periférií, ale především výstupu informací na monitoru. Po roce 1989 se v naší zemi vytvořily podmínky pro rozvoj oboru **tyflotechnika**, jehož prioritou je zpřístupňování ICT potřebám nevidomých a jinak těžce zrakově postižených uživatelů. Obor tyflotechnika zahrnuje v sobě nejen hardwarové řešení (speciální pomůcky), ale především řešení softwarové (softwarové lupy, hlasové syntézy, odečítače obrazovky a další speciální programy). Obor tyflotechnika v sobě dále zahrnuje velmi důležitou část výukových technik a asistence. Obecně o e-bariérách osob se zdravotním postižením (definice bariér a nastínění jejich řešení) a o stavu prezentací zdravotně postižených na českém internetu si můžete přečíst na www.sons.cz/docs/e-bariery.

Specifický přístup nevidomých uživatelů k ICT

Chybějící nebo velmi omezená schopnost číst informace z monitoru PC klade velké nároky na softwarové řešení obsluhy celého graficky a plošně uspořádaného systému informací. Velké zvětšení textu na monitoru nebo nutnost použití ovladače pro převod vizuální informace do textové digitální podoby interpretované hlasovým nebo hmatovým výstupem zcela zásadním způsobem ovlivňuje způsob práce s ICT. Je pro ni charakteristické lineární vnímání textové informace, chybějící globální pohled na zobrazenou informaci, nemožnost rychlého přesunu v rámci zobrazené informace. Tato specifika způsobu práce zrakově postiženého uživatele vyžadují specifický způsob zaškolení. Podrobněji o této problematice je možné si přečíst na www.sons.cz/docs/blind-ict.

Projekt Blind Friendly Web

Zatímco elektronická pošta je dnes pro nevidomé zvládnutou technologií, při čtení webových stránek nevidomí uživatelé naráží na celou řadu bariér. Proto vznikl projekt Blind Friendly Web, který definuje zásady přístupnosti webových stránek pro zrakově postižené uživatele, umožňuje test na přístupnost pro zrakově postižené, vytváří portál blind friendly webů, mapuje situaci kolem problematiky obecně bezbariérového webu, zaznamenává ohlasy na projekt.

Metodický návod je strukturován do několika kapitol:

- obecné zásady přístupnosti;
- výčet technických prvků s popisem jejich přístupnosti;
- návod na zběžnou kontrolu webu včetně použitých zdrojů.

Projekt Blind Friendly Web by měl být impulsem pro Ministerstvo informatiky k tvorbě obecných standardů tvorby bezbariérových webů, zejména pro státní správu a samosprávu. Pravidla obecné bezbariérovosti webů v zahraničí existují, např. nejznámější W3C. Více se dočtete na www.blindfriendly.cz/odkazy.

E-komunikace nevidomých občanů s úřady

Požadavek na bezbariérovost internetových prezentací veřejné správy pro zrakově postižené občany není samoúčelná. Nevidomý občan má stejné právo být informován jako kterýkoliv jiný občan. Navíc přístup k elektronickým informacím je za předpokladu určitého technického vybavení i znalostní úrovně nevidomého občana svobodný a podporuje samostatnost při zpracování, odbourává závislost na pomoci druhých osob. Aby vůbec mohla probíhat elektronická komunikace mezi nevidomým občanem a úředníkem, musí být splněno několik předpokladů:

- zpřístupnění elektronického podpisu
- zpřístupnění elektronických formulářů
- přístupnost formátů příloh

Samotný elektronický podpis nemusí činit problémy, horší je to s elektronickými formuláři, jejich zpřístupnění vyžaduje znalost požadavků Blind Friendly v etapě jejich tvorby. Této problematice je věnována jedna z kapitol Metodického návodu (www.blindfriendly.cz/doc/bfw.php#kap3-7). Situaci neřeší ani precizně vypracovaný formulář ve Wordu. Strukturované informace (tabulky, formuláře s poli) nejsou ve Wordu pro nevidomého uživatele dostatečně zpřístupněny. E-formulář jako aplikaci na webu je možné zpřístupnit.

Samostatnou kapitolou je volba vhodného formátu přílohy elektronické pošty. Některé formáty dokumentů, např. PDF, nejsou nevidomým uživatelům přístupné.

Asistence

V oblasti zpřístupňování informací v digitální podobě zrakově postiženým uživatelům zůstává stále mnoho aspektů, které vyžadují i přes veškerou svobodu přístupu odbornou pomoc – asistenci. Jedním ze zásadních omezení je zdlouhavost zpracování bez kontroly zrakem. Hlasový výstup, čtení prostřednictvím bodového (slepeckého) písma jsou nepoměrně pomalejší než běžný způsob čtení.

Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých byla od prvopočátku u zrodu prvních elektronických přístrojů a speciálních programů pro zpřístupnění digitální informace, které testovala a poskytovala výrobcům a tvůrcům cenné připomínky, ujala se nelehkého úkolu proškolenat zrakově postižené v obsluze ICT. Kromě těchto služeb poskytuje SONS **další asistenční služby v oblasti ICT:**

- od roku 1993 provozuje digitální knihovnu dokumentů pro nevidomé BrailleNet, která nemá ve srovnatelných zemích (střední a východní Evropy) obdoby. V západní Evropě a v USA jsou tyto knihovny běžnou součástí života těžce zrakově postižených občanů. Děkujeme především Ministerstvu zdravotnictví, které i přes omezené možnosti významně přispívá k udržení této významné služby nevidomým (www.sons.cz/docs/knihovna);
- od roku 1996 jsme připojeni k internetu, v letech 1997–1999 jsme s několika celostátními poskytovateli dojednali „sociální“ cenu za připojení pro všechny těžce zdravotně postižené, zajišťujeme prostřednictvím několika desítek elektronických konferencí (distribučních i diskusních) informační servis pro zrakově postižené. Server BrailleNet je nejdéle fungujícím serverem v oblasti zdravotně postižených u nás. Byl zaregistrován 30. 9. 1996;
- v roce 2001 jsme zahájili projekt Blind Friendly Web. Jeho součástí je i úkol usnadnit elektronickou komunikaci s veřejnou správou a přispět k uvedení zásad bezbariérovosti do praxe.

Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých stála také u zrodu speciálních center asistence pro nevidomé studenty vysokých škol, jejichž hlavní náplní je zpřístupňování náročných vysokoškolských textů a pomoc studentům při studiu, zejména v souvislosti s uzpůsobením učební látky, způsobu zkoušek apod.

Závěr

ICT mají v dějinách České republiky poměrně krátkou historii. Bariérám v přístupnosti ICT zdravotně postižených osob se dosud věnovalo velmi málo pozornosti. Výjimku tvoří pouze těžce zrakově postižení, kteří se prostřednictvím své organizace již desítky let zabývají touto problematikou a podařilo se jim přes různé překážky a nedostatek finančních prostředků vytvořit si síť pracovišť zabývajících se zpřístupňováním ICT zrakově postiženým uživatelům. Jedná se však o jev, který má ve světě obdobu,

neboť i jinde ve světě v tomto oboru dominuje problematika uživatelů s těžkým zrakovým handicapem. V roce 2003 si připomínáme **10 let služeb v oblasti ICT pro nevidomé**. Vzácnou shodou se jedná i o evropský rok zdravotně postižených.

Elektronická podatelna a problémy s ní spojené

Ing. Petr Budiš, ředitel úseku finančních institucí, PVT, a.s.

Elektronická podatelna a problémy s ní spojené

Podle nařízení vlády ze dne 25.7.2001, kterým se provádí zákon o elektronickém podpisu, je zřejmé, že elektronické podatelny jsou a nebo by měly být ve valné většině úřadů v naší republice. Z mých zkušeností vyplývá, že tomu tak také je. Otázkou však zůstává, které agendy a jak komfortně jsou občanům nabízeny elektronickou cestou.

Stěžejní výhodou elektronické podatelny je především to, že jako občan nemusím s konkrétním požadavkem navštívit úřad, ale mohu s úřadem vybaveným elektronickou podatelnou komunikovat z domova či z práce, a to často i mimo pracovní dobu úřadu. Elektronická podatelna tak šetří především čas lidem, kteří nechtějí a nebo nemohou stát frontu v běžné podatelně nebo čekat na konkrétního úředníka. To je popis ideálního stavu. Dnešní skutečnost je ale jiná. I když jsou elektronické podatelny zřizovány, počet agend, ke kterým mohu podatelnu použít je stále malý. Navíc jsou často tyto agendy pro občana neatraktivní, a proto bohužel málo využívané.

Z pohledu centrálních úřadů je průkopníkem jednoznačně Ministerstvo práce a sociálních věcí. Jako první toto ministerstvo připravilo konkrétní aplikace pro komunikaci s občany využívající elektronický podpis. Pravdou však je, že ani MPSV nedokáže nabídnout širokou škálu svých agend elektronicky. Problémem jsou zejména přílohy k jednotlivým požadavkům, které je nutné dodat v papírové podobě.

Princip fungování elektronických podatelen je různorodý, podle složitosti a náročnosti požadavků. Tím nejjednodušším řešením je zřízení e-mailové schránky s adresou `posta@<doména úřadu>.cz`. S takovým řešením počítá i již zmiňované nařízení vlády, respektive vyhláška Úřadu pro veřejné informační systémy o elektronických podatelkách, která využití e-mailové komunikace podporuje. Pro občany je samozřejmě daleko uživatelsky přívětivější kvalitní webová stránka s možností vyplnit a odeslat formuláře či žádosti přímo na webu.

Z pohledu zaměstnance veřejné správy je dobře fungující elektronická podatelna většinou přínosná. Odstraňuje rutinní komunikaci a tím šetří čas a prostředky. Na druhé straně je třeba přiznat, že některé problémy spojené s provozem elektronické podatelny jsou dosud nedořešeny. Jako příklad vezměme problematiku bezpečné archivace elektronických dokumentů nebo určení času podání, tedy záležitosti, které jsou na úřadech v "papírové" podobě vyřešeny. Předpokládalo se, že obdobný postup bude možné použít i u dokumentů elektronicky podepsaných. Dokument opatřený elektronickým podpisem měl být vytištěn s notickou dodanou úředníkem, že podpis byl ověřen, a dále s ním mělo být nakládáno jako s běžným papírovým dokumentem. Tento postup má ale jeden základní nedostatek. Když dokument vytiskneme, byť včetně elektronického podpisu, neexistuje rozumná cesta, kterou by bylo možné dokument převést zpět do podoby elektronické, a to včetně elektronického podpisu. Elektronický podpis je ale možné ověřit pouze na elektronické podobě dokumentu, nikoliv na papíře.

Představme si tedy, že podám elektronicky žalobu na svého souseda. Úředník bude postupovat dle výše uvedeného postupu, žádost po ověření podpisu vytiskne a potvrdí svým podpisem. Při projednání u soudu to ale pro mě nebude vypadat nejrůzověji a spor bych mohl prohrát. Co teď? Rada je jednoduchá, řeknu, že jsem žádnou žalobu vlastně nepodal. Pokud již nebude existovat elektronická podoba původní žaloby, neexistuje cesta, jak mi nade vši pochybnost prokázat, že jsem žalobu podal já. Je totiž nezbytné uchovávat dokumenty v elektronické podobě. Má to ale ještě další háček. Elektronický podpis ve své současné technické podobě není připraven zajistit přiměřenou bezpečnost dokumentů uchovávaných po dlouhou dobu, řekněme již zmiňovaných deset let. Není tedy možné důležité dokumenty, které občané zasílají na úřady prostřednictvím elektronické podatelny pouze ukládat na paměťová média a v případě potřeby se k nim vrátit. Je třeba využít speciální technologie určené k archivaci elektronicky podepsaných dokumentů. Nevím, kolik úřadů tyto technologie užívá, ani kolik výrobců je nabízí. Dovolím si ale odhadnout, že v obou případech je to mizivé procento.

Druhým zmiňovaným problémem je čas podání, respektive přijetí naší žádosti úřadem. U některých agend je čas kritickou veličinou. Vzpomeňme například povinnost odeslat daňové přiznání do konce března. V případě elektronické pošty užití jako technologie elektronické podatelny nelze zaru-

čit, že podání odeslané řekněme dva dny před koncem měsíce, nedorazí na úřad až v dubnu. Kdo bude arbitrem, který čas je důležitý, odeslání nebo doručení?

Normativní dokumenty neřeší detailně ani jeden z problémů uvedených výše. Je nutně třeba dořešit zejména archivaci elektronicky podepsaných dokumentů, které by v komunikaci občanů s úřady měly mít ze zákona stejnou váhu, jako papírové dokumenty opatřené vlastnoručním podpisem, tedy váhu nejvyšší. Stejně tak vyplývá z legislativy povinnost úřadů archivovat mnohé z těchto dokumentů po dobu i deseti let. Neméně závažným problémem je určení a průkaznost času podání a přijetí.

Elektronické komunikaci patří budoucnost, o tom není pochyb. Přináší s sebou však i nové problémy, před kterými nesmíme zavírat oči, chceme-li se vyhnout nemilým překvapením.

Studie proveditelnosti komplexní informatizace krajů

RNDr. Pavel Bureš, Ministerstvo vnitra ČR

Rozhodujícím dokumentem pro další postup informatizace krajů bude studie proveditelnosti komplexní informatizace krajských úřadů, jejíž vypracování uložila vláda svým usnesením ze dne 18. března 2002 a uvolnila na její zpracování 7,5 mil. Kč z vládní rozpočtové rezervy. Jejím hlavním cílem je definovat postupy pro naplnění všech požadavků, stanovených koncepčním záměrem, schváleným uvedeným usnesením vlády. Jde především o identifikaci a popis jednotlivých objektivně potřebných funkcionalit informatizace krajských úřadů a návrh způsobu rozvoje informatizace krajských úřadů v podmínkách jejich působností, včetně těch, které na ně byly delimitovány v důsledku uskutečnění finálních kroků II. fáze reformy veřejné správy.

Postup informatizace krajských úřadů schválila vláda svým usnesením ze dne 7. března 2001 č. 216 a realizaci její 1. etapy, tzv. **základní informatizace**, usnesením ze dne 25. dubna 2001 č. 398. Přijetím usnesení vlády ze dne 18. března 2002 č. 267, k návrhu Koncepce komplexní informatizace krajských úřadů, byla zahájena etapa tzv. **komplexní informatizace** krajských úřadů. Prvotním krokem k tomu je vypracování studie proveditelnosti komplexní informatizace krajů, jejíž přípravou vláda pověřila Ministerstvo vnitra. Práce byly zahájeny bezprostředně po dislokaci prostředků státního rozpočtu, které bylo nutné zajistit procesem programového financování.

Náročnou a časově poměrně dlouhodobou záležitostí byla příprava zadání studie, resp. zadávací dokumentace. Ve spolupráci se zástupci krajů byl vypracován komplex otázek, na které měla studie přinést odpověď, vymezeny problémové oblasti k řešení a připraveno množství analytických podkladů a dalších souvisejících dokumentů. Výzvou podle § 49 odst. 1 zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů, pak bylo k podání nabídky ve veřejné zakázce na vypracování studie proveditelnosti, v dohodě s kraji, obesláno celkem 11 firem, majících dostatek zkušeností s řešením zakázek obdobného typu i znalostí z oblasti problematiky veřejné správy. Z pěti obdržených nabídek byla jako nejvhodnější vybrána nabídka firmy Logica s.r.o. (nyní pod názvem LogicaCMG).

Smlouva na vypracování studie proveditelnosti byla s firmou Logica s.r.o. uzavřena dne 16. října 2002. Bezprostředně byly ustaveny potřebné řešitelské týmy a řídicí a kontrolní orgány projektu, s výrazným zastoupením krajů. V procesu tvorby studie proveditelnosti byly uskutečněny dvě průběžné oponentury. Na všech činnostech se podle časových možností a odborné příslušnosti podíleli i zástupci ústředních orgánů státní správy, zejména tehdejšího Úřadu pro veřejné informační systémy (Ministerstva informatiky). Závěrečné přejímací řízení se uskutečnilo 6. prosince 2002, dílo bylo Ministerstvem vnitra protokolárně převzato 16. prosince 2002, přičemž byly uplatněny některé výhrady ke specifikovaným vadám a nedostatkům díla, s požadavkem na jejich odstranění nejpozději do 31. ledna 2003. Následně byla studie podrobena rozsáhlému akceptačnímu řízení, za účasti ústředních orgánů státní správy i orgánů územní samosprávy, zejména pak krajů.

Cíle komplexní informatizace krajů

Hlavními cíli komplexní informatizace krajských úřadů jsou:

- zajištění plné funkčnosti lokální počítačové sítě, tj. dovybavení aktivními prvky sítě, výpočetní technikou a dalšími technickými a programovými systémy,
- zajištění plné konektivity ve strukturách rozsáhlých komunikačních sítí (WAN), tj. propojení v rámci cílové architektury informačního systému krajských úřadů, zabezpečení integrovaných hlasových a datových komunikačních služeb v rámci komunikační sítě veřejné správy, bezpečné připojení do sítě Internet, bezpečná elektronická pošta,
- nezbytné inovační kroky aplikačního provozního software na podporu chodu úřadu,
- dovybavení aplikačním software na podporu správních činností krajských úřadů, popř. nezbytné inovační kroky již využívaného aplikačního software na podporu správních činností,
- významná podpora rozvoje aplikačních systémů pracujících s prostorovými informacemi (geografické informační systémy – GIS),

- v souladu se zákonem č. 365/2000 Sb. zajištění atestace příslušných aplikačních systémů krajských úřadů, provozovaných v rámci základní informatizace, stejně jako zajištění atestace inovovaných, resp. nových systémů, podléhajících podmínkám uvedeného zákona.

Cílový stav dosažení komplexní informatizace krajských úřadů lze charakterizovat následujícími indikátory:

- je zajištěna plně funkční, bezpečná lokální síť krajského úřadu (popř. sítě), je zabezpečen kontrolovatelný (řízený) přístup do sítě Internet, všichni pracovníci disponují elektronickou
- ~~postup~~ je spolehlivá a bezpečná komunikace v komunikační síti veřejné správy,
- všechny programové systémy jsou inovovány na základě uskutečnění a vyhodnocení procesních analýz,
- je provedena unifikace procesů, definovány stejné postupy v realizaci stejných činností na všech úřadech, a to včetně sjednocených papírových i elektronických formulářů,
- je zajištěna plná integrace aplikací v rámci informačního systému krajského úřadu,
- je zajištěna integrita informačního systému krajského úřadu v soustavě informačních systémů veřejné správy (prostřednictvím referenčního rozhraní a fungujících sdílených adresářových služeb),
- je stanovena a uplatňována metodika a realizován automatizovaný systém sběru a výměny dat mezi krajským úřadem, jím řízenými organizacemi a obcemi, zejména obcemi III. typu,
- jsou vytvořeny organizační a legislativní podmínky pro přístup ke zdrojům dat a informacím z informačních systémů veřejné správy, včetně zajištění práva na bezplatné získávání a výměnu aktuálních dat, zvláště ze základních registrů veřejné správy a v oblasti geodat a geoinformací,
- všechny aplikační systémy, podléhající podmínkám zákona č. 365/2000 Sb., jsou atestovány podle standardů informačních systémů veřejné správy, vyhlášenými Úřadem pro veřejné informační systémy,
- existuje plně funkční elektronická podatelna, základem administrativního systému úřadu je systém spisové služby, řešící tvorbu, příjem, evidenci, oběh a archivaci dokumentů na úřadu,
- úřad je vybaven funkčním kontaktním místem pro primární komunikaci s občany s elektronickou podporou (integrace s back office, využití principů CRM),
- je zaveden a dodržován systém vzdělávání,
- je zavedena a dodržována metodika nástrojů řízení,
- existuje a je trvale rozšiřován systém elektronické komunikace s veřejností prostřednictvím dálkového přístupu – například pomocí sítě Internet, s využitím interaktivního terminálu na vybudovaných kontaktních místech, mobilními telefony a dalšími komunikačními technologiemi.

Vymezení cílů studie proveditelnosti

Hlavním cílem studie proveditelnosti je **definovat postupy** pro naplnění všech požadavků, stanovených koncepčním záměrem komplexní informatizace krajských úřadů, především pak identifikace a popis jednotlivých objektivně potřebných funkcionalit informatizace krajských úřadů a návrh způsobu rozvoje informatizace krajských úřadů v podmínkách jejich působnosti. Informační systém kraje musí mít důsledně vyřešeny vazby na okolní systémy, vytvářené v souladu s koncepcí budování informačních systémů veřejné správy.

Současně bylo třeba ve studii zohlednit skutečnost, že informatizace krajských úřadů je integrální součástí informatizace kraje jako samosprávného orgánu, zahrnující potřeby informační podpory funkcí všech orgánů kraje, tedy i orgánů samosprávných.

Dalším z cílů studie proveditelnosti je **definice způsobu integrace** jednotlivých existujících komponent informačních systémů krajských úřadů i systémů, pokrývajících nově delimitované působnosti, a identifikace dat a informací, nezbytně vedených v rámci informační podpory jednotlivých činností krajského úřadu, včetně zajištění zákonných požadavků na zveřejňování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

Třetím cílem je identifikovat, za jakých **podmínek** projekt komplexní informatizace krajských úřadů splní požadavky, definované v koncepčním záměru.

Zajištění informační podpory všech činností a funkcí krajských úřadů nemůže být procesem jednorázovým (mimo jiné i z důvodů omezených finančních prostředků), studie proveditelnosti však musí nastavit co nejlepší **výchozí podmínky** a stanovit **optimální směry** rozvoje. Bylo proto nezbytné soustředit pozornost na otázky možnosti vytváření integračního prostředí, vycházejícího ze skutečnosti, že informační systémy krajských úřadů jsou součástí soustavy informačních systémů veřejné správy, a je tedy třeba podpořit a rozvíjet podmínky pro výměnu dat a informací jak mezi příslušnými orgány v území, tak s příslušnými ústředními orgány státní správy, v neposlední řadě také s dalšími relevantními orgány v rámci států Evropské unie. Důraz je proto potřeba klást nejen na vytvoření vnitřní komunikační infrastruktury úřadu, realizaci jeho bezpečného připojení do sítě Internet včetně potřebné antivirové ochrany, ale také na spolehlivé a bezpečné propojení do komunikační infrastruktury orgánů veřejné správy (KIVS). Musí však být vytvořen rámec, který toto v další etapě zajistí bez konfliktů s realizovaným řešením etapy základní informatizace.

Jedním z hlavních požadavků proto je v maximální možné míře **zabránit nekoordinovanému nasazování různorodých aplikací** pro podporu výkonu státní správy v přenesené působnosti. Zde se ukazuje akutní potřeba stanovit podmínky pro základní rámec, jak v delším časovém horizontu dosáhnout požadovaného cílového stavu. To implikuje nezbytnost **metodického řízení a informační podpory** příslušných odborů krajských úřadů ze strany rezortních ministerstev v oblasti výkonu státní správy v přenesené působnosti, neboť v řadě případů jsou požadavky na informační podporu dosud tvořeny více či méně náhodným seskupením nabídek komerčních subjektů na dodávku konkrétních, značně specializovaných aplikací, bez snahy o systémový přístup, implementovaných na nejružnějších technologických platformách. Řešením mohou být například metodické postupy pro přijímání nových řešení do informačního systému.

V neposlední řadě bylo nutné podtrhnout význam krajských úřadů jako **rozhodného metodického i výkonného subjektu** v oblasti rozvoje informatizace všech územních orgánů veřejné správy v území, především pak budoucích obcí s rozšířenou působností (tzv. obcí III. typu).

Požadavky kladené na studii proveditelnosti

Bylo především požadováno, aby studie proveditelnosti akceptovala a absorbovala veškeré požadavky, kladené na rozvoj komplexní informatizace krajských úřadů ve vládou schváleném koncepčním záměru (výše zmíněné usnesení vlády ze dne 18. března 2002 č. 267). Bazálními principy pro zpracování studie byly:

- dodržení příslušných zákonných norem, upravujících výkony jednotlivých úseků státní správy a výkon veřejné správy a oblast její informatizace, dále všech relevantních strategických vládních dokumentů a usnesení vlády, týkajících se reformy veřejné správy, státní informační politiky a informatizace společnosti,
- důsledné respektování závazných standardů informačních systémů veřejné správy, vyhlášených Úřadem pro veřejné informační systémy (Ministerstvem informatiky), mj. z hlediska požadavku atestace informačních systémů veřejné správy,
- požadavek specifikace legislativních problémů sdílení a přístupu k datům a informačním a komunikačním technologiím mezi subjekty veřejné správy, a to především při vazbě státní správa – samospráva.

Ve vazbě na specifikovaný koncepční záměr pak byla zadáním studie formulována celá řada otázek, na které studie přinesla více či méně komplexní a uspokojivé odpovědi. Míra komplexnosti a kvality odpovědí závisela na hloubce objektivního poznání či složitosti té které oblasti problematiky.

Hlavními požadavky na obsah studie proveditelnosti (v zadání rozvedenými do celé řady konkrétních otázek) byly:

- legislativní analýza podmínek řešení komplexní informatizace krajských úřadů (z hlediska zákonných působností úřadů i z hlediska faktorů, ovlivňujících efektivní rozvoj informatizace).
- kompletní specifikace (identifikace a popis) jednotlivých **funkcionalit** komplexní informatizace krajských úřadů, zohledňující zákonnou působnost krajských úřadů v oblasti výkonu státní správy (primární funkce) i další činnosti, nezbytné k zabezpečení chodu úřadu (sekundární – podpůrné funkce), která bude sloužit jako základ pro procesní analýzy a procesní modelování činností krajských úřadů. Musí být zohledněna návaznost na informační podporu samosprávných

činností krajů, na informatizaci obcí s rozšířenou působností (III. stupně) a v neposlední řadě také na systémy (agendy, datové zdroje) spravované, resp. distribuované ústředními orgány státní správy,

- vymezení podmínek a hlavních vztahů a souvislostí v rámci integrovaného systému kraje, tj. systému, pokrývajícího jak funkce krajského úřadu, tak samosprávné funkce kraje (jeho orgánů),
- vypracování vzorové bezpečnostní politiky komplexní informatizace krajských úřadů (bylo požadováno jako součást nabídky a bylo kritériem hodnocení nabídky),
- konkretizované otázky v oblastech systémového řešení, infrastruktur a datového zabezpečení a v oblasti struktury systému a projektového řízení rozvoje projektu komplexní informatizace krajských úřadů,
- alternativní návrhy harmonogramu postupu řešení komplexní informatizace krajských úřadů, a to ve třech alternativách (oceněných podle soustavy kritérií, parametrů a atributů, charakterizujících danou alternativu co nejkompaktněji a nejobektivněji:
  - minimální alternativa, obsahující pouze ty součásti informačního systému, které je bezpodmínečně nutné, např. z hlediska požadavků integrace v soustavě informačních systémů veřejné správy, v rámci komplexní informatizace zajistit,
  - střední alternativa, řešící - nad rámec minimální alternativy - pouze vytipované nejaktuálnější potřeby informatizace krajských úřadů, které lze jen velmi obtížně zajistit jinými způsoby,
  - optimální alternativa, řešící informační zabezpečení činností krajských úřadů optimálním, nejefektivnějším způsobem, a to jak z hlediska komplexního naplnění jednotlivých funkcionalit informačního systému, tak z hlediska účelu a efektivity vložených finančních prostředků (poměr „cena/výkon“).

Závěr

Pro etapu komplexní informatizace krajů je založen program, který počítá pro rok 2003 s uvolněním částky státního rozpočtu ve výši 250 mil. Kč a v následujících letech vždy 100 mil. Kč ročně. V souladu s vládou schváleným postupem bude v dalším kroku, na základě zadání vyplývajícího ze schválené studie proveditelnosti, zadáno vypracování systémového projektu komplexní informatizace krajů. Zahájení systémového řešení a implementace jednotlivých dílčích projektů komplexní informatizace krajů, vzájemně koordinovaných a se samostatným projektovým řízením každého z nich, lze tedy předpokládat až ve druhém pololetí roku 2003. Součástí bude i výběr systémového integrátora komplexní informatizace krajů. Podmínkou pro realizaci těchto činností je získání potřebné výše finančních prostředků, na něž byl pro rok 2003 uplatněn požadavek na rozpočtovou kapitolu Všeobecná pokladní správa (ve výši 250 mil. Kč). Tento požadavek však nebyl ve schváleném státním rozpočtu na rok 2003 zohledněn. S ohledem na závažnost potřeby podpory informatizace krajů, zejména z hlediska plnění funkcí státu ve výkonu státní správy v přenesené působnosti, bude nezbytné (nedojde-li k případné restrukturalizaci výdajů kapitoly Všeobecná pokladní správa, a to dostatečně včas) požádat vládu o uvolnění nezbytných prostředků z vládní rozpočtové rezervy.

Je zde na místě připomenout, že požadovaná výše finančních prostředků nepředstavuje komplexní finanční zabezpečení informatizace krajů, ale dílčí dotaci, směřující zejména - vedle zajištění informační podpory výkonu státní správy v přenesené působnosti - k naplnění požadavků integrity informačních systémů krajů ve smyslu zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů. Proto bude Ministerstvo vnitra, ve spolupráci s kraji, současně hledat a ověřovat možnosti alternativního, resp. aditivního (vícezdrojového) financování rozvoje informatizace krajů, zejména pak formy poskytování specifikovaných služeb (outsourcingu) ze strany privátní sféry v rámci tzv. akce „PPP“ (Public Private Partnership).

Reinženýring – cesta ke zvyšování výkonnosti subjektů veřejné správy

*RNDr. Pavel Bureš, Ministerstvo vnitra ČR, Martin Čulík, NotesCS, a. s.,
Jiří Šafránek, Krajský úřad Olomouckého kraje, Luboš Valtr, Krajský úřad Plzeňského kraje,
Pavel Vlček, Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava*

Důvody pro zavedení procesního přístupu k řízení subjektů vykonávající státní správu

S rostoucí konkurencí v komerční sféře vzniká tlak na zvyšování kvality produktů a poskytované péče. Občan při nákupu produktů a služeb pohlíží - mimo kvalitu – také na specifický atribut, a to je cena. Cena se stává parametrem, který často o nákupu konkrétního produktu či služby rozhoduje. Občan je jednotlivými komerčními subjekty přesvědčován o tom, že získává ten nejlepší produkt nebo službu za nejnižší možnou cenu.

V komerční sféře se hovoří o produktivitě jednotlivých podniků a nákladech na jednotlivé procesy, vytvářející výsledný produkt či službu pro občana. Občan, poučen z kolotoče komerční sféry, proto vyžaduje po subjektech výkonu státní správy kvalitu péče, na kterou je zvyklý z komerčního sektoru. Jak jí poskytnout s omezenými prostředky, je hlavní úkol řídicích pracovníků subjektů výkonu státní správy. Ze strany vlády a jednotlivých ministerstev přicházejí zákony, vyhlášky, prováděcí předpisy. Je pak úkolem subjektů výkonu státní správy vytvořit procesy, které naplní ustanovení těchto „norem“ a zajistí adekvátní službu občanovi, nebo připraví podklady pro rozhodování ze strany jednotlivých ministerstev (tj. pořídí informace, což je také výsledná služba). Konečná hodnota takové služby spočívá a je vytvářena v odpovídajících procesech, nikoliv v organizačních útvech či funkcích.

Principy procesního řízení a jejich aplikace ve subjektech výkonu státní správy

Principy procesního řízení jsou obecně platné pro jakýkoliv subjekt komerční nebo nekomerční. Tyto obecné principy je třeba pouze vhodně aplikovat v podmínkách subjektů výkonu státní správy. Tedy:

- základní procesy jsou identifikovány a popsány podle stanovené jednotné metodiky,
- procesy mají svého vlastníka, který je kompetentní, má patřičnou odpovědnost a je vybaven dostatečnou pravomocí,
- procesy mají stanovené výkonnostní indikátory, za prvořadé kritérium kvality a výkonnosti procesů se považuje naplnění očekávání „externích zákazníků“ (občanů, příslušných orgánů a institucí),
- řízení je liniové, ale výkonnost se měří podle realizovaných procesů, na základě vyhodnocení výkonnosti procesů jsou prováděny aktivity, zaměřené na trvalé zvyšování výkonnosti, nebo jsou iniciovány zásadní změnové projekty (reinženýring). Jsou využívány vhodné informační technologie na podporu zvýšení výkonnosti procesů a jejich standardizace při opakovaném provádění.

Popis procesů a tvorba procesního modelu

Uskutečněné popisy procesů vycházejí Metodologie reinženýringu státní správy, vypracované v roce 2001 na základě zadání Ministerstva vnitra a ověřené v rámci pilotního projektu na vybraných subjektech územních orgánů veřejné správy.

Procesní model podle této metodiky je několikaúrovňový. První úroveň obsahuje rozdělení na procesy řídicí (zajištění plánovaného rozvoje subjektu), hlavní (definované účelem pro který byl subjekt zřízen - sem patří výkon státní správy v přenesené působnosti) a podpůrné (zajišťující chod subjektu a podporu hlavních procesů - sem patří např. procesy informatiky, ekonomické...). V následující úrovni jsou definovány jednotlivé procesy s výstupy, vlastníky, zdroji a měřitelnými parametry výkonnosti.

Podpora procesů informačními technologiemi

V rámci identifikace procesu a jeho popisu vzniká základní materiál pro práci informatiků, kteří na základě popisu procesu, četnosti provádění a množství pracovníků podílejících se na procesu jsou - společně s vlastníky procesů - schopni efektivně navrhnout způsob podpory a standardizace procesu informačními technologiemi a vybrat optimální podpůrný systém.

Kapacitní plánování s využitím procesního modelu subjektu výkonu státní správy

Procesní přístup řízení subjektů výkonu státní správy přináší výhody i při kapacitním plánování jednotlivých činností. Na základě popsaných procesů, měření četnosti každého procesu a identifikace potřeby kapacit jednotlivých typů pracovníků v procesu je možné plánovat výkonnost, a tudíž optimalizovat složení jednotlivých organizačních útvarů. Při kapacitním plánování a následné simulaci procesu je možné vyhodnocovat i jednotlivé scénáře procesu. Podmínkou pro tyto simulace je sběr objektivních dat o kapacitní náročnosti a popis chování zákazníků procesu (např. úřední dny pro občany, příjem korespondence na podatelnu, zpracování statistik k určitému datu za dané období atd.) Tento postup, ověřený pilotním projektem, je nyní ověřován na Krajském úřadu Olomouckého kraje, kde jsou popsány procesy výkonu státní správy v přenesené působnosti v druhé úrovni procesního modelu a sběr dat pro kapacitní plánování tak, aby byl vytvořen základ pro porovnání (benchmarking) výkonnosti jednotlivých krajských úřadů z hlediska procesního přístupu.

Procesní a datová analýza školského odboru Krajského úřadu Olomouckého kraje

Cílem analýzy je zmapování činností a jejich datových rozhraní z hledisek

- provedení procesní analýzy v míře nezbytné a rozsahu dostatečném pro stanovení dalšího postupu,
  - specifikace komunikace v rámci funkcí pracoviště a komunikujících partnerů,
  - informační podpory vybraných organizačních útvarů krajského úřadu,
  - analýzy komunikačních kanálů,
  - analýzy datových zdrojů,
  - návrhu variant optimalizace datové komunikace.
- Praktickým cílem je tedy získat pohled na činnosti, vykonávané uvedeným pracovištěm, a data při těchto činnostech předávaná. Přitom takto získané podklady budou využity při definování požadavků na řešení popisovaných procesů a činností informačním systémem.

Praktické zkušenosti z použití procesní analýzy při modelování vybraných procesů na Magistrátě města Ostravy

Na základě výsledků pilotního řešení, uskutečněného Ministerstvem vnitra, přistoupilo město Ostrava k analýze vybraných činností probíhajících ve veřejné správě nástroji procesní analýzy. Radě města Ostravy byl předložen návrh na zpracování „Procesního modelu Magistrátu města Ostravy“. Na jeho základě byla v březnu 2002 uzavřena Smlouva o dílo mezi Statutárním městem Ostrava a Vysokou školou báňskou - Technickou univerzitou Ostrava na vytvoření projektu „Procesní analýza na zdokumentování hlavních procesů MMO se zaměřením na oblast hospodaření s majetkem a finančními prostředky a zpracování podrobného modelu procesů připravovaného střediska správních činností (SSČ)“. Vlastní předmět smlouvy je rozdělen do tří etap:

- 1. etapa - pilotní model vytypovaných procesů Střediska správních činností SSČ – termín konec 2002
- 2. etapa - model procesů MMO se zaměřením na oblast hospodaření s majetkem a finančními prostředky a návrh optimalizovaného modelu těchto činností - termín 06/2003
- 3. etapa - spolupráce při zavádění IS s implementátorem IS SSČ – termín v závislosti na realizaci projektu SSČ (pravděpodobně rok 2004)

1. etapa projektu byla ukončena k závěru roku 2002. Na základě dopřesnění požadavků zadavatele bylo vytvořeno 20 funkčních procesních modelů pro tři určené odbory - odbor dopravy, odbor živnostenský úřad a odbor vnitřních věcí.

Vytvořené modely popisují současný stav, včetně využití pracovních zdrojů, a je provedena simulace modelů s přepočteným koeficientem nárůstu činností vzhledem k uskutečnění 2. fáze refor-

my veřejné správy. Zhotovitel u každého procesu uvedl návrh na jeho zlepšení. Návrhy jsou zaznamenány do databáze návrhů a budou řešeny průběžně nebo při realizaci výstavby IS SSČ.

Ve 2. etapě řešení projektu (oblast hospodaření s majetkem a finančními prostředky) se k identifikovaným procesům zjišťuje jejich životní cyklus a logické vazby, aby mohl být zpracován prvotní model, který bude následně optimalizován.

Modelové řešení projektu reinženýringu Krajského úřadu Plzeňského kraje

Důvodem pro realizaci projektu procesní analýzy (reinženýringu) Krajského úřadu Plzeňského kraje (KÚPK) je snaha o zvýšení výkonnosti a efektivnosti celého aparátu KÚPK formou optimalizace jeho procesů a struktur a sjednocení pracovních postupů. Z výsledků procesní analýzy by měla vyplynout např. doporučení na změny organizační struktury či počtu a kompetencí zaměstnanců.

Procesní analýza a vytvoření procesního modelu KÚPK poskytne podklady pro jeho procesní rekonstrukci, tzn. provedení optimalizace pracovních postupů a procesů organizace tak, aby mohlo být dosaženo zdokonalení z hlediska měřitelných ukazatelů výkonnosti jako jsou náklady, kvalita a služby.

Projekt bude mohl být uskutečňován v následujících etapách:

- optimalizace procesů přecházejících z okresních úřadů,
- komplexní reinženýring procesů KÚPK,
- procesní analýza a optimalizace u zřizovaných organizací KÚPK.

Účelem projektu je provedení následujícího souboru úkolů: popis, měření a analýza procesů a na základě zjištěných výsledků jejich následná optimalizace a zdokonalování (změny procesů vedoucí k jejich zlepšení). Cílem procesní analýzy a rekonstrukce je změna procesů, které povedou ke zvýšení výkonnosti KÚPK, tj. k větší kvalitě poskytovaných služeb, snížení chybovosti, zrychlení dodávky těchto služeb a snížení nákladů na jejich poskytování. Prostřednictvím provedení reinženýringu by také mělo dojít k odhalení rezerv v rámci široké působnosti KÚPK v regionu.

Závěr

Procesní přístup není pouze množina certifikovaných procesů. Je to také kultura řízení, ve které:

- vlastník procesu, procesní tým a linioví manažeři spíše průběžně zlepšují proces, než jednorázově řeší vzniklé problémy,
- vedoucí pracovníci používají popisu procesů jako nástroje pro plánování a zavádění změn, školení nových zaměstnanců, vyhodnocování alternativ a zlepšování služeb občanům,
- jsou potřeby interních a externích subjektů určující pro stanovování cílů a rozhodování vedoucích pracovníků,
- se vedoucí pracovníci běžně ptají a dostávají odpovědi o výkonnosti procesů v jejich útvaru; odpovědi na tyto otázky vyžadují procesně založený měřicí systém,
- jsou zdroje alokovány na základě požadavků procesů,
- je používána týmová spolupráce mezi různými odděleními,
- optimální výkonnost procesů je současně zajišťována systémem řízení lidských zdrojů.

Základní registry ISVS je třeba rozšířit o základní datové báze geodat

*Ing. Václav Čada, Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta aplikovaných věd,
RNDr. Josef Hojdar, Sdružení TERIS, Ing. Milan Martinek, CSc., Sdružení TERIS*

Abstrakt

Formulace problematiky základních registrů ISVS (informačních systémů veřejné správy) a jejich aktivní zabezpečování doznaly v posledních letech značného pokroku. Dosavadní koncept ale stále nezohledňuje oblast těch informačních systémů veřejné správy, které mají povahu geoinformačních systémů. Za objektivní situace, že cca 80 % činností orgánů veřejné správy má prostorový charakter, lze zjednodušeně předpokládat, že stejné procento informačních systémů veřejné správy má povahu geoinformačních systémů. Ty se vyznačují skutečností, že jejich informační objekty jsou územně (prostorově) lokalizovány, ať již nepřímou (geokódy, názvy apod.) nebo přímo (souřadnicově).

Na tuto skutečnost zatím koncept základních registrů ISVS nereaguje a dosud specifikované základní registry ISVS jejich podporu, integraci apod. nezabezpečují. V lednu 2003 autoři na 10. konferenci GIS... Ostrava 2003 publikovali rozsáhlý příspěvek (viz <http://gis.vsb.cz>), věnovaný prvořadě problematice tzv. Základních datovýchází geodat (mj. na podporu klíčového úkolu Programu rozvoje Národní geoinformační infrastruktury). Nad tento základní rámec v něm dospěli i k závěrům, týkajícím se základních registrů ISVS, analogii ve vymezení a potřebě obou struktur a závěrům o nutnosti spojení. V předkládaném příspěvku poukazují zejména na potřebu rozšíření základních registrů ISVS o potřebné registry/datové báze geodat tak, aby byly pokryty potřeby referenčních dat všech ISVS.

Vzhledem k tomu, že plný text příspěvku přesahuje rozsah umožňující publikaci příspěvku ve sborníku konference ISSS 2003, zašlou autoři zájemcům plné znění příspěvku v elektronické formě na vyžádání obratem (kontaktní adresy na autory viz výše). Autoři se omlouvají účastníkům a organizátorům konference za vzniklou situaci.

Využití kvalifikovaného certifikátu v praxi

Ing. Lenka Capoušková, ředitelka společnosti, První certifikační autorita, a.s.

V současnosti je ve vztahu k využívání elektronického podpisu velmi diskutován Zákon 227/2000 Sb. o elektronickému podpisu, který nabyl účinnosti v říjnu roku 2000. Rok na to pak Vyhláška Úřadu pro ochranu osobních údajů o upřesnění podmínek stanovených v §6 a §17 zákona 227/2000 Sb. Od 18.3.2002 pak lze získat tzv. kvalifikované certifikáty podle §10 zákona 227/2000 Sb. od tzv. akreditovaného poskytovatele, kterým je v současnosti pouze společnost První certifikační autorita, a.s. (I.CA). Služby klientům I.CA jsou dnes poskytovány prostřednictvím téměř 300 registračních autorit. O tom, že je jich opravdu třeba, svědčí již více než 370 000 vydaných certifikátů.

Akreditovaní poskytovatelé certifikačních služeb (certifikační autority) a kvalifikované certifikáty mají podle §11 zákona 227/2000 Sb. rozhodující význam zejména pro používání elektronických podpisů v oblasti orgánů veřejné moci.

Pro oblast komerční sféry je zásadním přínosem zákona 227/2000 Sb. zavedení kategorie elektronického podpisu do českého právního řádu. Problematika akreditace a kvalifikovaných certifikátů není pro tuto oblast tak zásadní jako pro oblast orgánů veřejné moci. I bez existence kvalifikovaných certifikátů lze dosáhnout vysokého stupně důvěryhodnosti v elektronické podpisy. Je nutné zde opět připomenout, že pouze vydávání a používání kvalifikovaných certifikátů se musí řídit zákonem č.227/2000 Sb. Používání jiných certifikátů je plně upraveno dohodou zúčastněných stran.

Doposud a také v budoucnu tomu nebude pravděpodobně jinak, bude využívání elektronického podpisu řešeno formou bilaterálních smluv v souladu s občanským a obchodním zákoníkem.

Zákon však přinesl komerčním subjektům i další pozitivum a tím je jakési prolomení psychologické bariéry na straně uživatelů ve smyslu nedůvěry k tomuto způsobu podepisování – vzhledem k tomu, že elektronické podpisy uznává i stát, není důvodu jim nedůvěřovat.

Co nám v praxi využití technologií spojených s elektronickým podpisem pro naši elektronickou komunikaci se světem přináší ? Je to hned několik bezpečnostních atributů:

- Důvěrnost zpráv – dává možnost zajistit, že neautorizované subjekty nebudou mít možnost přístupu k obsahu důvěrných zpráv .
- Integrita zpráv – znamená, že pokud zprávy byly změněny neoprávněným způsobem, je tato skutečnost detekovatelná. Jinak řečeno to znamená, že zprávy nemohou být změněny neoprávněným způsobem.
- Nepopíratelnost - představuje vlastnost získanou právě na základě kryptografických metod, kdy je jednotlivým stranám zabráněno popřít, že uskutečnily určitou akci týkající se dat (jako například mechanismy k:
  - - zabránění popření autorství,
  - - k dokázání povinnosti, záměru nebo závazku nebo
  - - dokázání vlastnictví).

Kde je tedy v současnosti elektronický podpis nejvíce používán? Z pohledu technologického lze využití rozdělit na několik kategorií:

Bezpečný přístup k informacím prostřednictvím webových stránek

Dnes je jistě problémem vyřešit jednoduchou cestu, kterou umožníte svým klientům nahlížet na jejich informace, které jsou k dispozici ve vašem systému. Co společného s tím mají webové stránky, které jsou všem přístupné? Řešením je využití asymetrické kryptografie spolu s certifikáty, kterými lze zajistit bezpečný přístup k takovým informacím hned v několika úrovních:

- anonymní přístup – k datům může kdokoliv, tedy například běžný návštěvník vašich webových stránek, který požaduje obecné informace, které jsou k dispozici komukoliv.
- přístup s certifikátem vydaným vybranou certifikační autoritou. Tímto způsobem můžete oddělit informace, které chcete poskytnout pouze omezené skupině vašich klientů.
- přístup s certifikátem dané osoby – zde již jsou informace poskytovány pouze předem systému známé osobě. Tyto služby také bývají označovány jako „osobní stránky“, protože opravdu každý uživatel má své vlastní stránky, které obsahují informace jemu příslušející.

A důvod proč poskytovat takové služby? Dnešní „spěchající“ klient požaduje informace rychle, bez čekání u okénka přepážky a nejlépe také co nejpohodlněji, aniž by musel opustit teplo domova či své kanceláře. A toto je řešení, ať již jste společnost, která prodává zboží nebo poskytuje bankovní, pojišťovací, či telekomunikační služby.

Další systém, který lze na této technologii realizovat je interní komunikační systém. Jste společnost, která má řadu obchodních zástupců a trápí vás bezpečnost jejich přístupu k informacím ve vašem systému, ať již to jsou vzory smluv, nařízení či informace o klientech? Zde může každý obchodní zástupce získávat nejen tyto informace, ale také například informace o stavu jím uzavřených smluv apod.

Bezpečná komunikace po nechráněných sítích

Používání e-mailů je dnes stejně běžné jako zaslání faxových zpráv. Tato komunikace má oproti jiným druhům komunikace řadu výhod, což také jistě vedlo k jejímu velkému rozmachu. I tento způsob komunikace však má svá úskalí, jakými je například záměna odesílatele zprávy. Důvodem je v těch příjemnějších případech snaha kolegů vás poškádlit, bohužel v těch méně příjemných je to snaha o záměrné podvržení chybných informací či snaha vystupovat jménem jiné osoby.

Také zde je řešením využití kryptografických metod elektronického podpisu. Většina standardních e-mailových aplikací dnes umožňuje klientům s využitím certifikátu zprávy elektronicky podepisovat, čímž je autor zprávy neomylně identifikován. Pro potřebu zajištění důvěrnosti zpráv můžete také zprávy chránit šifrováním.

Také tento způsob komunikace lze využít jak v oblasti interní bezpečnosti, kde má opodstatnění při zasílání citlivých dat, ale také v oblasti komunikace s obchodními partnery či klienty. Tímto způsobem můžete zasílat různé informace, jakými jsou například informace o poskytnutých službách nebo závazné objednávky obchodním partnerům.

Obchodování prostřednictvím Internetu

Jistě nejproblematičtější bodem dnešních obchodních systémů na Internetu je obtížná identifikace partnera se kterým komunikují. Z pohledu obchodníka je tento problém velký, neboť si nemůže být jist, že osoba, se kterou obchoduje, je opravdu tou za kterou se vydává. Pokud si nějakým náhradním mechanismem totožnost klienta neověří, nemá prodávající jistotu, zda zboží klient odebere a uhradí.

Naopak po klientovi takového systému je většinou nejprve požadováno vyplnění identifikačních údajů, které následně „kamsi“ odešle. Kde však má klient brát jistotu, že obchodník je solidním partnerem a sdělené informace nezneužije!

Jak tedy zajistit závaznou objednávku od existujícího klienta? Řešením je elektronicky podepsaný dokument. Za existenci a ověření totožnosti klienta se v tomto případě zaručuje certifikační autorita, která certifikát klientovi vydala.

Tímto způsobem lze pak s klientem řešit řadu obchodních, ale také neobchodních případů, ať se již jedná o objednání služeb, požadavků na změnu služby, výpis poskytovaných služeb apod.

Komplexní řešení IS s využitím bezpečné komunikace na bázi internetových technologií

Ve všech předcházejících případech byly prezentovány metody, které znamenají využití standardních nástrojů, jako je internetový prohlížeč či e-mailová aplikace. Existují však případy, kdy požadavky jsou natolik specifické, že nevhodnějším řešením je specializovaná aplikace, vytvořená podle zadaných požadavků. V některých případech důvodem nemusí být specifičnost požadavků, ale snaha o co nejvyšší komfort pro vašeho klienta. Zde je příkladem PVT, a.s., které řadu takových aplikací pro své klienty již realizovalo a v současnosti také úspěšně provozuje.

Toto rozdělení však neznamená, že jednotlivá řešení je nutno využívat odděleně a není možná jejich kombinace. Je tomu právě naopak. V řadě praktických implementací jde právě o kombinaci uvedených způsobů komunikace. Ukažme si tedy alespoň ty nejvýznamnější provozované aplikace využívající certifikáty I.CA.

Zdálo by se tedy, že je vše již známo a prozkoumáno a nemůže nás tedy potkat nic nového. To bychom však nemohli mluvit o světě informačních technologií. I zde existují nové trendy. Mezi ně dnes jednoznačně patří využívání různých nástrojů k ukládání dat pro tvorbu elektronického podpisu. Dominantní je řešení s kryptografickou čipovou kartou.

Tento prostředek však není jen pouhou kartou, klientovi důvěrně známou z bankovního styku či jiných karetých aplikací, ale také řešením s vysokou úrovní bezpečnosti, zajímavým především svou jednoduchostí a mobilitou.

Kryptografická čipová karta spolehlivě uchová tajemství jí svěřené - data pro vytváření elektronického podpisu. Přímo na kartě probíhá jednak vlastní generace párových dat pro vytváření a ověřování elektronického podpisu a následně také vlastní vytváření elektronického podpisu vstupujících dat. Prakticky se tedy důvěrná data uživatele (tj. data pro vytváření elektronických podpisů) nikdy nedostanou mimo kartu. Na kartě je zároveň uložen také uživatelův certifikát.

Co tedy říci závěrem. I.CA má za sebou nejen již téměř čtyřletý úspěšný provoz, ale také řadu realizovaných projektů s využitím této technologie. Další projekty budou přibývat. Bylo tak učiněno velký kus práce v prosazení této technologie do reálného života a velkou měrou přispívá k tomu, aby se portfolio služeb, které může klient vlastníci certifikát využívat, stále rozšiřovalo.

Služby České tiskové kanceláře a agentur Neris a Čekia pro veřejnou správu

Mgr. Přemysl Cenkl, obchodní ředitel, Česká tisková kancelář

Co je ČTK

ČTK je nejobsáhlejší veřejným informačním zdrojem ve státě. Průběžně informuje o politických, ekonomických, regionálních, kulturních, sportovních a všech dalších důležitých a zajímavých událostech a jevech ve všech krajích republiky i v zahraničí.

ČTK je veřejnoprávní institucí zřízenou zákonem. Agentura však pracuje na komerčních principech a od roku 1996 funguje bez jakýchkoli státních nebo jiných dotací.

ČTK informuje už 85 let - vznikla jako Československá tisková kancelář 28. října 1918.

Co ČTK nabízí

V portfoliu ČTK má hlavní místo aktuální zpravodajství, které představují textové zprávy, fotografie a grafy běžně známé z novin, televize a rozhlasu. ČTK připravuje rovněž zpravodajství v anglickém jazyce, obsáhlé dokumentační a faktografické databáze, databáze článků českých deníků a zpravodajských relací, infografický servis či zvukové zpravodajství.

Nabídku ČTK doplňuje produkce firem sdružených ve skupině ČTK – společností Neris, Čekia a Newton I.T. V celkové nabídce skupiny tak nechybí ani speciální zpravodajské moduly pro nová média (mobilní telefony, internet, PDA), elektronická výstřížková služba, analytické mediální služby či specializované firemní databáze.

Kdo využívá služeb ČTK

ČTK poskytuje své služby nejen naprostě většině českých celostátních a regionálních médií a významným slovenským sdělovacím prostředkům, ale také státním úřadům, krajské a místní správě a samosprávě, veřejným institucím, politickým subjektům apod. Zejména v poslední době roste počet zákazníků z řad významných bank, investičních společností, výrobních podniků i jednotlivců.

Samozřejmostí je i dodávání zpráv zahraničním tiskovým agenturám a dalším partnerům.

Jak ČTK informace dodává

Infobanka ČTK

Infobanka zprostředkovává přístup k aktuálnímu zpravodajství a zároveň představuje unikátní soubor zpravodajských, faktografických a dokumentačních databází. Propojení s Infobankou je možné prostřednictvím Internetu v kteroukoli dobu a z jakéhokoli místa na světě. Technické řešení Infobanky umožňuje v jednotném prostředí snadnou práci s dokumenty – vyhledávání, třídění, tištění či export.

Co Infobanka obsahuje

- Zpravodajství ČTK – nejčerstvější zprávy; přístup je možný i ke zpravodajství z minulých let, samostatná databáze obsahuje zvukové zpravodajství ČTK
- Dokumentační databáze – podrobné informace o České republice a všech jejích krajích, fakta o všech zemích světa a o Evropské unii, rozsáhlá relační databáze o sportech, biografie významných osobností, přehled výročí, chronologická sestava očekávaných událostí
- Fotobanka – aktuální i archivní fotografie z produkce ČTK a partnerských agentur; samostatná infografická databáze obsahuje grafy, mapky a schémata
- Noviny, rozhlas a TV – plná znění článků českých deníků, významných týdeníků a odborných časopisů, doslovné přepisy zpravodajských a publicistických pořadů českých televizních a rozhlasových stanic
- Ekonomické databáze – firemní databáze Prodata, Obchodní věstník a Databáze hospodářských informací

E-mail servis ČTK

Na základě klientova zadání ČTK průběžně vybírá ze svého zpravodajství aktuální zprávy a odesílá je na dohodnutou e-mailovou adresu.

Individuální technické řešení

ČTK je připravena nabídnout vedle Infobanky a E-mail servisu každému zákazníkovi celou řadu dalších technických řešení – přenos zpráv přes satelit, zpřístupnění dat v prostředí Lotus Notes, FTP protokol...

Další možnosti spolupráce s ČTK

ČTK nabízí nejen možnost získávat informace, ale i zprostředkovává zveřejnění dodaných zpráv. Služba Protext umožňuje využít za poplatek distribučních kanálů ČTK k rozšíření vlastní zprávy v plném znění a bez jakékoli redakční úpravy ke všem odběratelům agentury – tedy do médií, důležitých úřadů atd.

Do ČTK je také možno zaslat oznámení o konání určité události (tiskové konference, prezentace, semináře, výstavy, veletrhu...). ČTK toto oznámení zdarma zveřejní a zařadí do týdenního a denního přehledu očekávaných událostí, z nichž čerpá naprostá většina médií.

Elektronické tržiště veřejné správy CenTrade-ČTc.

ČESKÝ TELECOM, a.s. - CenTrade

K hlavním důvodům zavedení elektronického tržiště pro státní a veřejnou správu patří především efektivní vynakládání finančních prostředků a možnost kontrolování celého procesu nakupování. Elektronické tržiště obnáší pozitivní prvek automatizace a standardizace objednávek a nákupů, což přináší pružnost a spolehlivost pro všechny účastníky obchodování.

Po firmách, které využívají služeb elektronického tržiště CenTrade, provozovaného dceřinnou společností Českého Telecomu, už více než rok, začaly loni prostřednictvím tohoto systému nakupovat také české úřady. Do konce ledna 2003 se jich na tržišti CenTrade zaregistrovalo 399 (což představuje 1106 uživatelů), a 735 dodavatelských firem. Pro veřejnou správu zahájilo tržiště CenTrade oficiálně provoz 1. září 2002 na základě vládního usnesení, z něhož vyplývá pro všechny podniky veřejné správy povinnost objednávat a nakupovat informační a komunikační technologie do 2 milionů Kč prostřednictvím elektronického tržiště, které vytváří transparentní tržní prostředí. Umožňuje oslovit prostřednictvím poptávky či výběrového řízení širokou komunitu dodavatelů a rychle vyhledat nejvýhodnější nabídku zboží či služeb, dává nepřetržitou možnost kontroly celého procesu a zajišťuje rovný přístup všem potenciálním dodavatelským firmám.

Za tři měsíce fungování tržiště od zahájení jeho činnosti proběhlo elektronickou cestou přes 250 výběrových řízení a poptávek a zadavatelé obdrželi na základě takto vypsaných soutěží průměrně 15 nabídek. Mezi nejčastěji nakupované komodity patří tiskárny, hardware, příslušenství tiskáren, kopírovacích strojů, faxů a příslušenství pro komunikační a počítačovou techniku.

Přínosy elektronického nákupu

Elektronické obchodování přináší tři základní typy přínosů: snížení nákupních cen, nižší náklady spojené s hledáním obchodního partnera a transparentnost nákupního procesu. Tyto přínosy lze demonstrovat na řadě praktických příkladů. Využití elektronických nástrojů pro nákup a prodej znamená v každém případě změnu v dosavadních obchodních zvyklostech. Je samozřejmě nutné se na změnu vnitřně připravit a porozumět, jakou konkrétní hodnotu pro elektronický nákup může přinést.

Elektronické tržiště představuje obecně nejrychlejší, nejméně rizikový a v podstatě nejlevnější způsob elektronického obchodování. Moderní systémy elektronických tržišť mají k dispozici vše, co je pro elektronický nákup potřeba: hostovanou aplikaci (pro připojení postačuje přístup na internet), komunitu dodavatelů a odběratelů, praktické zkušenosti s využitím všech forem elektronického obchodování.

Nakupování na tržišti CenTrade

Nejvyužívanější formou obchodování ze strany větších společností, ale i veřejné správy, je **výběrové řízení**, které může být veřejné nebo neveřejné. Výběrové řízení je vhodné pro rychlé, optimální nalezení řešení a jeho dodavatele. Elektronická forma výběrového řízení je efektivnější a pohodlnější, než klasická forma založená na papírových dokumentech. Systém totiž sám provede vyhodnocení podle zadaných kritérií a z vítězné nabídky se dá automaticky vytvořit objednávku. Pro větší společnosti s mnoha zaměstnanci i veřejnou správu je však možnost dodatečně sledovat průběh probíhajících i již realizovaných tenderů důležitou součástí interní kontroly. V budoucnu lze očekávat, že tímto způsobem bude řešena i kontrola externí, ať již v rámci zákonem či akcionáři požadovaných auditů, nebo činnosti státních inspekcí.

Elektronické aukce jsou využívány především firmami a institucemi, které poptávají rychle a výhodně určitý druh zboží, nebo naopak potřebují rychle prodat přebytečné výrobky či materiál. Aukce probíhají v reálném čase. Nákupní i prodejní aukce přinášejí všem účastníkům řadu výhod – významně šetří čas, díky minimální administrativě snižují náklady a umožňují rychlý a přehledný výběr nejvýhodnější možné nabídky.

Pokud chce odběratel pouze zjistit situaci na trhu, může provést takzvanou **cenovou poptávku**. Uživatel tak vybírá položky z katalogu, popřípadě zadá položky volným textem bez udání ceny,

vyplňuje pouze množství a termín dodání. Cenová poptávka je vhodná pro cenový průzkum trhu v případech, kdy se odběratel rozhodl nakupovat některý nový druh zboží.

Pro dlouhodobé kontrakty s průběžným objednáním se nejlépe uplatní **přímý nákup** na elektronickém tržišti. Uživatel si pak může kdykoliv vybírat ze strukturovaného katalogu, vybrané položky kliknutím myši vkládá do nákupního koše a upravuje jen množství, datum a místo dodání.

Rozvoj elektronického obchodování

Rozvoj elektronického obchodování je ve státní a veřejné správě podmíněn potřebnými legislativními úpravami. Zřejmá omezení platí dnes jak v oblasti elektronických výběrových řízeních, tak i v oblasti výměny elektronických dokumentů, především faktur. Podmiňujícím řešením je zde celá problematika elektronického podpisu a jeho uznání. Vytvoření elektronického tržiště pro veřejnou správu zaměřeného na IT nákupy byl ze strany vlády zásadní a pozitivní krok k vytvoření transparentního prostředí. Nyní je třeba zaměřit se na další zvyšování hodnoty tržiště pro jeho uživatele.

Městský územně orientovaný informační systém hl. města Prahy

Ing. Jiří Černý, CSc., hlavní manažer městských dat, Magistrát hlavního města Prahy

Abstrakt

V příspěvku je presentován návrh řešení systému Web GIS Praha, který je budován nejen jako komplexní náhrada současných, již zastaralých internetovských mapových aplikací, ale též jako náhrada řady stolních GIS aplikací a jako významný prostředek datové integrace a zdroj mapových služeb pro ostatní aplikace v oblasti městské správy. Vývoj systému je řízen odborem informatiky MHMP, spolureditelem je URM-IMIP v oblasti územního plánu a pilotním pracovištěm pro připojení dalších subjektů je odbor informatiky MČ Prahy 4. Řešení používá ArcIMS a ArcSDE firmy ESRI, databázový stroj Oracle, operační systémy Solaris na hardware Sun, MS Windows a Linux na platformě Intel.

Úvod

Cílem systému, v dalším nazývaném WGP (Web GIS Praha), je vybudování komplexního geografického informačního systému o Praze pro úředníky městské správy i pro nejširší veřejnost. Systém bude provozován v prostředí magistrátního Intranetu, Intranetu URM-IMIP, městského Extranetu i veřejného Internetu a bude založen na technologiích firmy ESRI a databázovém stroji Oracle. Je však třeba připomenout, že prezentace dynamické mapy na Webu je však pouze oním příslovečným vrcholem ledovce, pod kterým se skrývá nejcennější část systému – geografická datová základna strukturovaná takovým způsobem, který dovoluje jejich využívání nejen pro vykreslování, ale i pro modelování a analýzy v širokém spektru univerzálních i specializovaných aplikací typu GIS. To bylo spolu s rozšířením software a datových formátů firmy ESRI hlavním důvodem při volbě této technologie..

Budování systému je řízeno odborem informatiky MHMP, spoluřešitelem je URM-IMIP, který se podílí především problematice dat spojených s územním plánem a jejich prezentací na vlastním Intranetu, městském Extranetu a Internetu. Systém bude budován od začátku jako otevřený k heterogennímu prostředí, takže bude snadné jeho rozšiřování na další městské části a organizace.

Uživatelé WGP budou mít diferencovaný přístup k jednotlivým aplikacím které budou navrženy tak, aby webová technologie v maximální míře uspokojila téměř všechny potřeby úředníků a zastupitelů. Tyto aplikace nahradí většinu instalací existující aplikace GIS Praha [1], která vyžaduje pro každého uživatele nejen drahou licenci ArcView ale i individuální správu na každé pracovní stanici.

Nicméně na několika pracovištích MHMP a URM-IMIP zůstane nutnost lokální instalace klientů založených na stolních GIS typu ArcView, či profesionálních GIS (Arc/Info).

Obsahem dalšího textu je shrnutí návrhu WGP zahrnující:

- specifikaci dat potřebných pro navrhované GIS aplikace
- uložení a způsob aktualizace datové základny
- věcný popis jednotlivých GIS aplikací
- mapové portály pro Intranet MHMP, městský Extranet a Internet
- přehled funkcí WGP potřebných pro jeho správu
- subsystém správy datové základny
- subsystém poskytování geografických vrstev a mapových služeb
- subsystém vývoje jednoduchých aplikací.

Popis současného stavu

V současné době jsou k dispozici na veřejných webových stránkách Magistrátu a v Intranetu tyto GIS aplikace:

- MURIS - <http://muris.mepnet.cz/public/menu/index1.html> (ve verzích pro intranet MHMP a pro veřejný Internet)
- adresní systém - <http://www.premis.cz/adrsys/> (Internet)
- atlas životního prostředí - http://www.premis.cz/atlas_zp.htm (Internet).

Aplikace byly prvními webovými systémy GIS v okruhu pražské městské správy a mají řadu nedostatků, které brání jejich efektivnějšímu využívání a dalšímu rozvoji.

Návrh řešení

Cílem je vypracování systému WGP s použitím standardní technologie firmy ESRI pro GIS na WWW - ArcIMS, která je integrální součástí komplexního systému GIS ESRI nové generace. Výhody navrhovaného řešení:

- Kvalifikovaní pracovníci MHMP a URM-IMIP budou moci skutečně technicky, nikoliv pouze formálně "manažersky", zadávat a řídit projekty pro externí firmy, protože jsou s navrhovanou technologií podrobně seznámeni
- jednodušší aplikace mohou vyvíjet přímo pracovníci odboru informatiky MHMP
- aplikace používají nativní formáty ESRI
- aktualizace datové základny aplikací bude plně pod kontrolou odboru informatiky MHMP
- ArcIMS bude instalován na spolehlivé a zavedené hardwarové platformě SUN.

Práva přístupu uživatelů k jednotlivým aplikacím budou definována jejich zařazením do skupiny, přičemž skupina je vymezena výčtem aplikací, které mohou její členové používat. Zásady pro návrh aplikací vyplynuly jak ze zkušeností s existujícími WWW GIS na MHMP, tak i z rozboru existujících mapových serverů v ČR a ve světě [2,3]. Kritickými faktory návrhu systému jsou především:

- způsob uložení a formát geografických dat, které rozhodují o rychlosti vytváření dynamické mapy
- uživatelské rozhraní, které významně ovlivňuje, zda uživatel bude aplikaci vůbec používat a s jakou efektivitou s ní dokáže pracovat
- zajištění aktuálnosti datové základny systému.

Pro Intranet MHMP, Intranet URM-IMIP a městský Extranet jsou potřebné aplikace tří typů:

- specializované aplikace umožňující rychlé řešení jednoho konkrétního typu aplikace univerzálnějšího charakteru, které budou svým způsobem zjednodušenou webovskou náhradou stolního GIS
- aplikace založené na „těžkém“ klientu (ArcView) pro pokročilé uživatele a specializované problémy
- pro veřejnost přístupující z Internetu budou k dispozici jednodušší aplikace.

Datová základna a její správa

Nedílnou součástí řešení bude subsystém pro správu (naplnění a aktualizaci) datové základny geografických a alfanumerických dat. Datová základna bude využívat databázový stroj Oracle, geografická data budou uložena s použitím ArcSDE firmy ESRI.

Základní typy geografických dat, potřebných pro navržené aplikace:

- klady mapových listů
- hranice Prahy a základního členění z hlediska městské správy
- adresní body
- budovy
- blokové mapy
- parcelní mapy
- mapové značky
- místopisné názvy
- ulice
- doprava, komunikace, železnice
- hranice dopravních zón
- cenová mapa
- ortofotomapy
- vodstvo

- zátopové čáry
- stínovaný reliéf
- vrstevnice
- generel zeleně
- ochrana přírody
- spádové oblasti nemocnic
- inženýrské sítě

Aplikace

System WGP bude obsahovat tyto aplikace:

- Veřejnou informační mapu (pro skupinu veřejnost)
- územní plán (pro skupinu veřejnost, pouze základní vrstvy)
- cenovou mapu (pro skupinu veřejnost)
- cyklistické trasy (pro skupinu veřejnost)
- informační mapu pro městskou správu(pro skupinu úředník)
- technická infrastrukturu (pro skupinu úředník)
- územní plán (pro skupinu úředník, všechny vrstvy)
- obecný WWW GIS Praha(pro skupinu GIS).
Všechny aplikace budou obsahovat tyto základní funkce:
  - zvětšení/zmenšení zvolené oblasti, návrat k základnímu měřítku
  - posun zobrazené oblasti
  - volbu měřítka
  - rychlý přesun na vybranou oblast prostřednictvím přehledové mapy
  - připojení textové či multimediální informace
  - vyhledání objektu v textovém okně a jeho vyznačení v mapě
  - návrat k předcházející a následující stránce
  - měření vzdálenosti
  - měření plochy vybraného plošného objektu
  - nalezení sousedních objektů
  - zobrazení specifikované obálky kolem vybraného objektu
  - tisk mapy přizpůsobené konkrétní uživatelské potřebě s volitelnou velikostí
  - kopírování do schránky
  - volbu rozměru mapového okna
  - nápovědu.

Subsystém vzdáleného poskytování geografických vrstev a mapových služeb

Pro oprávněné uživatele budou dálkově přístupné vybrané geografické vrstvy a mapové služby, které vrátí na základě požadavku např. mapu, přičemž komunikace bude probíhat v XML

Subsystém tvorby jednoduchých uživatelských aplikací

Součástí řešení bude systém pro tvorbu jednoduchých webovských aplikací, umožňující nepříliš kvalifikovanému uživateli vyvinout webovskou mapovou prohlížečku.

Subsystém správy a administrace datové základny

Subsystém bude zahrnovat následující nástroje pro správu datové základny:

- Skripty pro přidávání nových vrstev do SDE/Oracle
- skripty pro aktualizaci existujících vrstev
- skripty pro práci s uživatelsky vytvářenými vrstvami.

Vývojové nástroje

Zásadně budou využívány otevřené nástroje, pracující na platformě SUN/Solaris tak i Intel/MS Windows či Intel/Linux. Preferujeme na serverové straně používání Java servletů a PHP skriptů. Na straně klienta je povolen JavaScript pro internetové aplikace a Java pro aplikace v Intranetu a Extranetu.

Literatura

- Krouman I. GIS Praha. Uživatelská příručka. Magistrát hlavního města Prahy, 1997.
- Černý J. Výběr technologie pro městský GIS na WWW. Přednáška na konferenci GIS Ostrava 1998.
- Černý J. Technologie ESRI pro mapy Prahy na Internetu. Přednáška na uživatelské konferenci ArcData. Praha 2001

Bezpečnost občanů a řízení rizik

Dipl. Ing. Albert P. Deistler, Úřad pro Evropu města Kolín nad Rýnem, Německo

Abstrakt:

Po událostech 11. září 2001 se dramaticky zvýšily požadavky na bezpečnost občanů i podniků. Klíčovými pojmy v boji proti terorismu se staly řízení a správa rizik a pohrom. Státní a veřejná správa zareagovala rychle a vytvořila bezpečnostní plány zahrnující svými opatřeními nejen bezpečnost budov a lidí, ale též ochranu obrovské škály informací o klientech uchovávaných městskými a obecními úřady i jinými organizacemi. Regulace přístupu k osobním údajům, rozpoznávací systémy používané při veřejných akcích, monitorování veřejných i soukromých prostranství – to vše jsou opatření přijatá ke zvýšení bezpečnosti občanů. Nástrojem k realizaci většiny těchto iniciativ jsou systémy informačních a komunikačních technologií (dále ICT). K dosažení důvěry a bezpečnosti jsou zapotřebí nejen bezpečnostní technologie, ale ještě důležitější úlohu hrají technické organizační rámce a infrastruktury, díky nimž je nasazení těchto technologií prakticky realizovatelné a konzistentní.

Dalším z hlavních problémů je však vypracování komplexních plánů, jež budou integrovat a adaptovat všechny nezbytné dílčí plány a opatření – bezpečnost dat, navigační systémy pro policii a hasičské sbory, komunikační systémy a databáze všech relevantních institucí.

Lze identifikovat tři zřetelné aspekty vztahující se k bezpečnosti:

- fyzickou bezpečnost
- bezpečnost dat
- bezpečnost komunikací.

Dnes se na jedné straně setkáváme v městech a regionech s celou řadou bezpečnostních opatření, stejně tak ale narážíme na mnoho nedostatků v oblasti řízení a správy rizik. Jsou jimi:

- nedostatečná integrovanost plánů opatření mezi různými úrovněmi veřejné správy, neexistence plánů komplexních
- nedostatek sdílených a vhodně přizpůsobených odpovědností mezi středisky prevence
- nedostatečná komunikace mezi středisky prevence, např. odlišné radiové frekvence
- nedostatky v přizpůsobení databázových architektur a v integraci zdrojů dat
- nedostatek nezbytných údajů
- nedostatečná koordinace mezi zainteresovanými subjekty, jako jsou města, policie, hasičské sbory, nemocnice, dobrovolnické organizace apod.
- nedostatek alternativních infrastruktur, např. pro případ zničení pozemních komunikačních sítí.

S uvedenými nedostatky se setkáváme v městech a regionech celé Evropy. Je naléhavě nutné prozkoumat je a přikročit k následujícímu:

- provést klasifikaci všeobecných bezpečnostních opatření přijímaných po celé Evropě i mimo Evropu na celostátní i místní úrovni
- analyzovat tyto plány a jejich dopad na poskytování komunálních služeb
- analyzovat dopad těchto plánů na naše občany, čímž rozumím také malé a střední podniky i další podnikatelské subjekty
- analyzovat dopad vyhlášení těchto opatření na přeshraniční a partnerské aktivity
- analyzovat místní bezpečnostní plány v dílčích sektorech (města a obce, tísňové služby) i bezpečnostní plány komplexního charakteru
- analyzovat rozdílné technické přístupy v plánech dílčích sektorů
- stanovit indikátory a vytvořit nástroje pro integrovaná opatření
- pokusit se v této oblasti identifikovat „optimální praxi“ a předložit příslušná doporučení evropské veřejné správě
- vytvořit na tomto poli zájmové společenství a identifikovat otázky zasluhující si hlubšího zkoumání
- vytvořit dílčí projekty
- prozkoumat způsoby bezpečného nakládání s centralizovanými údaji

- spolupracovat s celým spektrem dalších zainteresovaných organizací a sítí, které již jsou v této oblasti činné
- spolupracovat na všech úrovních veřejné správy.

Zároveň si však musíme uvědomit, že strategie a softwarové prostředky nasazované proti uvažovaným rizikům mohou být kontraproduktivní. Kombinování různých databází s citlivými daty je vždy zdrojem nebezpečí. Při elektronickém monitorování je zároveň nutno zachovat právo na soukromí. Ale v čem právo na soukromí spočívá? Jeho definice se v různých zemích Evropy liší. Ve Švédsku jsou osobní příjmy transparentní, ale v Německu se utajují. Měli bychom definovat rámec, který nám pomůže nalézt mezi bezpečností a soukromím nezbytnou rovnováhu.

Oběh dokumentů mezi ústředními orgány státní správy

Ing. Jan Duben, ředitel Sekce administrativní, Úřad vlády České republiky

Cíle a účel projektu výměny dokumentů

Smyslem tohoto projektu je:

- Vytvořit ucelenou soustavu metod a prostředků automatizované podpory oběhu dokumentů se zaměřením na dokumenty ústředních orgánů státní správy a parlamentu.
- Implementovat tuto soustavu za použití prostředků moderních informačních technologií.

Vize

Poslání ústředních orgánů veřejné správy je stanoveno zákonem ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

Parlament České republiky je rozhodujícím účastníkem legislativního procesu, který vyžaduje intenzivní výměnu informací mezi mocí výkonnou (vláda) a mocí zákonodárnou (parlament).

Projekt se soustřeďuje na proces meziresortní komunikace, řízení oběhu, publikace dokumentů ústředních orgánů státní správy a na výměnu informací mezi těmito orgány a Parlamentem ČR.

Výměna elektronických dokumentů bude po dosažení cílového stavu probíhat bez zbytečných konverzí. Jejich struktura bude umožňovat další zpracování a tisk v jednotné podobě u všech příjemců. Následné publikování zákonných norem systémem umožňující dálkový přístup bude probíhat automaticky a jednoduchou formou.

Technickým východiskem projektu je program EC DG III/B/6IDA a předpisy EU.

Cíle, účel a kritéria projektu

- Optimalizovat a standardizovat proces výměny elektronických dokumentů mezi ústředními orgány státní správy a parlamentem včetně jejich publikování.
- Standardizovat a optimalizovat proces řízení oběhu, publikace a distribuce legislativních i nelegislativních dokumentů v meziresortním kontextu.
- Zefektivnit komplexní informační systém legislativních i nelegislativních dokumentů z hlediska meziresortní komunikace a komunikace mezi mocí výkonnou a zákonodárnou.
- Zprůhlednit a zvýšit efektivitu meziresortních připomínkových řízení.
- Pro nově vzniklé procesy budou v rámci projektu navrženy postupy a pravidla
- Projekt bude využívat informační standardy ISVS.
- Projekt může omezit potenciální partnery pouze prostřednictvím standardu nebo normy.

Požadovaná funkcionalita v cílovém stavu

Základní principy

- Osobní odpovědnost autora za správnost a aktuálnost informačního obsahu dokumentu a vyhodnocení události.
- Nezasahování do existujících procesů, postupů, informací a informačních zdrojů.
- Standardní postupy – Využití standardních postupů musí být uživatelsky přívětivé, usnadňovat dosažení cíle a nesmí být byrokratické.

Hlavní výstupy projektu

Sada věcných standardů pro náležitosti popisu dokumentu (včetně jeho struktury) určeného k oběhu

- Sada nástrojů pro tvorbu, oběh a publikaci dokumentů a pro ověření jejich syntaktické správnosti
- Sada procesních standardů pro oběh a publikaci dokumentů
- Aplikační a publikační server pro implementaci služeb a nástrojů.
- Organizační a rozpočtová opatření související s využitím výsledků projektu
- Bezpečnostní pravidla

- Vzdělávání pracovníků využívajících výsledky projektu, osvěta, vzdělávání správců, propagace..

Seznam požadavků

1. Bude vytvořena: formální soustava náležitostí popisu předmětných dokumentů, řízený slovník jejich typů a formátů, klasifikační schéma jejich věcného obsahu.
2. Bude standardizována vizuální podoba předmětných dokumentů.
3. Bude stanoven: metainformační model pro publikaci předmětných dokumentů a formální identifikační soustava pro jejich jednoznačnou identifikaci.
4. Informace o událostech budou distribuovány dotčeným subjektům.
5. Komunikace mezi dotčenými subjekty bude splňovat dohodnutý bezpečnostní standard.
6. Při ukládání dokumentů bude zaručena časová neměnnost údajů
7. Dokumenty, které vstupují do schvalovacích a připomínkových řízení bude možno podepisovat elektronicky, způsobem obvyklým pro „papírový“ dokument s použitím standardu dle zákona.
8. Bude zajištěna: metodicky a personálně aktualizace a rozšiřování projektu, harmonizace použitých standardů se standardy zemí EU (83/189/EEC, 1720/1999/EC a související předpisy) a centrální publikace dokumentů k připomínkám i vlastních připomínek.

Rozhraní

V rámci řešení projektu bude definováno:

- Věcné rozhraní se spíše organizačním charakterem a náležitostmi popisu dokumentu.
- Komunikační rozhraní se spíše technickým charakterem a popisem použití XML pro výměnu dokumentů, vhodné pro styk s programovými aplikacemi dotčených organizací a metainformační model pro katalogizaci dokumentů.

Tato rozhraní budou definována za použití „otevřených“ standardů. Výměna dokumentů bude založena na XML.

Bezpečnost

Celý systém oběhu, publikace a distribuce bude splňovat níže uvedená bezpečnostní kritéria.

Uživatelské akce jsou uživatelům individuálně účtovatelné pomocí identifikačních procedur. Provádí se audit událostí relevantních pro bezpečnost. Prostředky jsou izolovány. Všechna kritéria musejí být ověřitelná nezávislou institucí.

Identifikace a ověřování totožnosti - Základní systém musí jednoznačně identifikovat oprávněné uživatele a ověřit jejich totožnost před všemi dalšími interakcemi mezi systémem a okolím.

Řízení přístupu - Systém musí být schopen rozlišovat a spravovat přístupová práva mezi každým uživatelem nebo uzlem (dále subjektem) a objekty spravovanými pomocí přístupových práv, a to na základě identity subjektu nebo jeho členství ve skupině uživatelů nebo uzlů nebo obojího.

Účtovatelnost - Systém musí obsahovat účtovací komponentu, která umožní zaznamenat každou následující událost a informace pro identifikaci a ověření totožnosti, pokusy o zkoumání přístupových práv k objektu.

- Audit - Musí být k dispozici prostředky a příslušná dokumentace, které umožní přezkoušet účtovací informace za účelem auditu. Umožní výběrově identifikovat akce subjektů.
- Opakované použití objektu - Všechny paměťové objekty, které se vracejí do systému, musí být ošetřeny tak, aby z nich nemohly být vyvozeny žádné závěry o jejich předchozím obsahu.
- Důvěrnost - Systém musí obsahovat mechanismus pro automatické šifrování dat. Algoritmus musí být oficiálně potvrzen certifikační autoritou.
- Integrita dat - Systém musí být konstruován tak, aby byly jako chyby spolehlivě identifikovány neautorizované manipulace s uživatelskými a účtovacími daty.
- Nepopiratelnost - Pro předávání autorizovaných materiálů musí systém umožňovat nepopiratelnost podání a předání informace prostřednictvím průkazního materiálu.

Spolehlivost a dostupnost

Použitá informační technologie musí:

- Mít prostředky pro vzdálenou správu a údržbu.
- Mít ochranu proti výpadku elektrického napětí.

- Mít ochranu proti zneužití polohou, mechanicky.
- Být schopna při poruše jednotlivých technických součástí obnovit svoji činnost tak, aby ve zbývající části systému zůstaly všechny běžné funkce v provozu.
- Celý systém musí garantovat maximální dobu odezvy pro specifické činnosti a zajistit, že v systému nedojde k uvážnutí.

Časové členění

Projekt bude rozčleněn do dvou základních etap:

Etapa I – Náležitosti oběhu a publikace dokumentů

Obsahem etapy je nalezení a formální popis náležitostí oběhu, publikace a distribuce dokumentu v meziresortním kontextu.

Výstupem bude:

- Formalizovaná kniha návrhů organizačních postupů a pracovních pokynů.
- Funkční koordinátor výměny dokumentů státní správy a státní moci v rámci nositele projektu.
- Prototyp služebních programových nástrojů pro pořizování, kontrolu a výměnu dokumentů.
- Zpráva o testování systému (výsledky pilotních a bezpečnostních testů).
- Doporučení pro další postup.

Etapa II – Implementace a standardizace

Obsahem etapy je zejména:

- Vytvoření a vyzkoušení sady nástrojů pro tvorbu, výměnu a publikaci dokumentů a pro ověření syntaktické správnosti těchto dokumentů. Dořešení automatizace procesu zpracování legislativních návrhů.
- Vyzkoušení různých forem identifikace subjektů participujících na projektu a formulace doporučení.
- Standardizace výstupů I. etapy v celostátním měřítku.
- Stanovení organizačních a rozpočtových opatření v souvislosti s využitím výsledků projektu.

Rozfázování etap

Každá etapa se bude skládat ze sedmi fází. Po ukončení poslední, optimalizační fáze bude zahájeno rutinní používání výsledků etapy. Funkcionalitu vytvořených nástrojů a postupů bude možno řídit pomocí standardizovaného změnového řízení.

Okolí systému, vazby na okolí a postavení systému v organizaci

Výstupy projektu v kontextu IS dotčených organizací

Projekt se dotkne jen omezené množiny činností dotčených organizací. Nedomkne se přímo jejich informační infrastruktury, ale bude třeba provést revizi pravidel technického zabezpečení

Postavení meziresortní výměny dokumentů v organizaci

Proces meziresortní výměny dokumentů má významné postavení v organizaci. Projekt má usnadnit a urychlit výměnu a publikaci informací meziresortního charakteru a zvýšit jejich vypovídací hodnotu.

Kompatibilita

Při začlenění České republiky do evropských struktur je nutné splnit požadavek vícejazyčnosti informací určených k výměně. Vícejazyčný obsah bude vyžadován u informačních položek předávaných do systémů OECD, EU, atd. Je nutno využít zkušenosti a akceptovat standardy projektů výměny informací schválených a implementovaných ve státech ES (program IDA ve verzi IDA II).

Jiné podmínky pro funkci systému výměny dokumentů, omezení a limity

Jiné podmínky

Implementace systému oběhu dokumentů se opírá o přijetí organizačních opatření, která definují normu o využití možnosti elektronické výměny dokumentů a upravují schvalovací řízení agend.

Spoluúčast dotčených organizací

Úloha vyžaduje spolupráci dotčených organizací s řešitelem na úrovni odborného personálu, která zaručí úspěšnou implementaci projektu. Projekt bude řešen za použití standardních metod řízení projektu. Všechny etapy musí být zakončeny veřejnou prezentací a oponenturou.

Legislativní a organizační důsledky vytvoření systému

Projekt není v rozporu s žádnou platnou legislativní normou. Pro zajištění elektronické výměny a publikace dokumentů je nezbytné schválení odpovídajícího standardu s celostátní působností. Jeví se jako výhodné vydat v dotčených organizacích organizační předpisy pro ustanovení odpovědností.

Orientační přehled (odhad) přínosů a nákladů

Očekávané přínosy

Předpokládanými přínosy řešení, jsou zejména:

- Zefektivnění procesu přípravy dokumentů urychlením komunikačních kanálů.
- Zkrácení doby potřebné k vyřízení připomínek uplatněním pravidel pro zpracování informace.
- Zlepšení informovanosti veřejnosti i vlastního personálu.
- Zefektivnění a zkvalitnění procesů tvorby plánu práce vlády zlepšením dostupnosti informací.
- Podpora procesů poskytování informací, které vyplynou z implementace zákona č. 106/1999 Sb. uplatněním metod řízení znalostí nad danou informační základnou.
- Usnadnění implementace zákona č. 106/1999 Sb. automatizací procesů zpracování
- Zefektivnění procesů informování veřejnosti zvýšením dostupnosti informací
- Zefektivnění procesů publikace informací odstraněním mezičlánků a aplikací osobní odpovědnosti v multimediálním publikačním procesu.
- Zefektivnění procesů tvorby autorizovaných podkladových materiálů.

Náklady

Důraz na maximální možné využití současného technického a programového vybavení jednotlivých subjektů má vliv na minimalizaci nákladů spojených s implementací jednotlivých projektových úloh. Je vhodné vytvořit centralizovanou službu výměny, ukládání a publikace předmětných dokumentů v podobě aplikačního serveru. Předpokládané náklady řešení lze rozdělit na náklady na vlastní realizaci řešení a na náklady provozní.

Systém sledovania legislatívneho procesu v Národnej rade Slovenskej republiky

*JUDr. Ľubomír Fajták, riaditeľ sekcie, Parlamentný inštitút Kancelárie Národnej rady
Slovenskej republiky*

Úvod

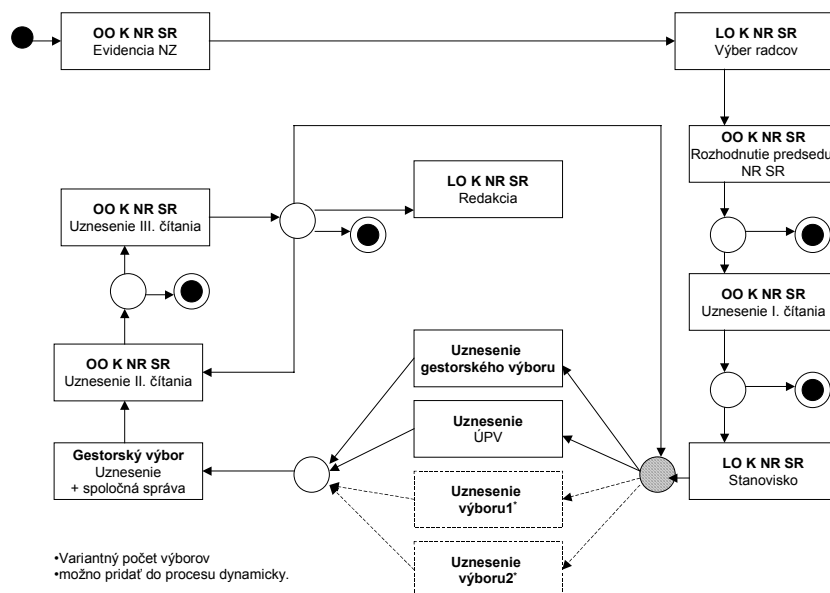
Prezentácia nadväzuje na vystúpenie p. dr. Karla Sosnu, riaditeľa Parlamentnej knižnice Parlamentu Českej republiky. Zaoberá sa problematikou informačného systému Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „K NR SR“) v oblasti právnych informácií. Predmetný systém s názvom Systém sledovania legislatívneho procesu (ďalej len „SSLP“) nasadený v K NR SR podporuje v reálnom čase legislatívny proces a súčasne prostredníctvom parlamentnej internetovej stránky <http://www.nrsr.sk> ho sprístupňuje verejnosti.

SSLP ako workflow

SSLP bol pôvodne koncipovaný ako softvérový nástroj podporujúci legislatívny proces v slovenskom parlamente tak, ako je popísaný v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku NR SR a v súvisiacich predpisoch (pozri obrázok 1).

Legislatívny proces v automatizovanej podobe sa teda dotýkal iba Národnej rady Slovenskej republiky a jej obslužnej zložky – K NR SR. V tejto dimenzii SSLP aj naďalej slúži, pričom – ako možno usúdiť z blokovej schémy – v konkrétnom procesnom kroku uvedení účastníci procesu vytvárajú a do systému vkladajú viac-menej dôležité pomocné dokumenty, ktoré sprevádzajú hlavný procesný dokument – návrh zákona – na jeho postupe v konkrétnom legislatívnom procese.

SSLP obsahuje nástroje (napr. pohľady do procesnej databázy) a mechanizmy (napr. notifikácie), ktoré „strážia“ konkrétny legislatívny proces, aby boli splnené plynúce zákonné lehoty, resp. nedošlo k opomenutiu dôležitého úkonu. Umožňuje priebežne podrobne a rýchlo získať informácie o postupe legislatívneho procesu, poskytuje súhrnné štatistické informácie o legislatívnom procese i jeho charakteristikách a pomáha dodržiavať požadovaný štandard dokumentov, ktoré vznikajú v jeho priebehu.

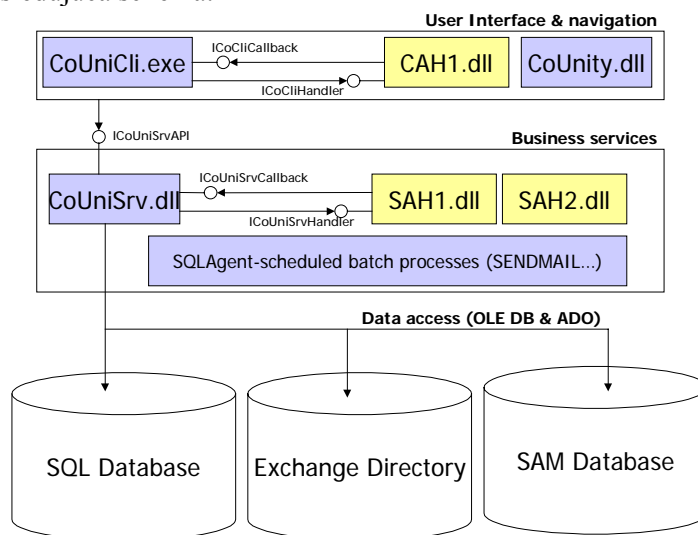

Obrázok 1. Bloková schéma bežného legislatívneho procesu.

Automatizácia legislatívneho procesu prostriedkami výpočtovej techniky je úloha z oblasti *workflow*, čo je zavedený termín pre automatizáciu firemných procesov. Vedie k novému, pomerne novému druhu informačných systémov. Napriek tomu sa však pri implementácii takýchto systémov už

možno riadiť existujúcimi štandardmi, konkrétne dokumentmi *Workflow Management Coalition* (ďalej len „WfMC“; <http://www.wfmc.org>), medzinárodného združenia dodávateľov a podporovateľov workflow.

Architektúra SSLP vychádza z proprietárnej technológie *Constable Workflow* bratislavskej softvérovej spoločnosti *exe IT*. Použitie tejto technológie, spĺňajúcej odporúčania *WfMC*, je v NR SR možné vďaka tomu, že v inštitúcii je inštalovaná a prevádzkovaná informačná infraštruktúra založená na technológii *Microsoft .NET*. Architektúru typického workflow systému na báze *Constable Workflow* znázorňuje nasledujúca schéma:

Obrázok 2. Constable Workflow Framework.

SSLP (1998) predstavuje prvý subsystém Informačného systému K NR SR založený na báze *Constable Workflow*. Neskôr k nemu pribudli subsystémy Organizačná štruktúra K NR SR, Evidencia poslancov, klubov, výborov, delegácií, Predseda NR SR, Program schôdze, Prezentácia rozpravy, Hlasovanie poslancov, Hodina otázok, Informácia o výsledku denného rokovania, Ospravedlnenia a prezentácia poslancov, Týždeň v parlamente (vrátane modulov Evidencia parlamentných tlačí, Zasadania výborov, Podujatia NR SR, Zahraničné pracovné cesty), Tlačové správy a Systém na podporu vybavovania agendy súvisiacej so zákonom o slobodnom prístupe k informáciám.

SSLP ako informačný zdroj verejnosti

Od 1. januára 2001 nadobudol v Slovenskej republike účinnosť zákon o slobodnom prístupe k informáciám, ktorý svojimi ustanoveniami vzniesol nové požiadavky na činnosť NR SR. Tieto požiadavky sa týkali hlavne povinnosti NR SR informovať verejnosť o niektorých aspektoch činnosti parlamentu.

Vzhľadom na viacročné cieľavedomé budovanie Informačného systému K NR SR nepredstavovalo splnenie týchto požiadaviek žiadny implementačný problém: väčšina vyššie uvedených subsystémov, v prvom rade SSLP, prezentuje nimi spracovávané údaje na parlamentnej internetovej stránke. Použitá architektúra totiž prirodzene umožňuje, aby vymedzené výsledky rutínnej práce zamestnancov K NR SR sa automaticky premietli do Intranetu K NR SR; replikačný mechanizmus zabezpečuje okamžitý prenos prírastkov databázy na parlamentnú internetovú stránku. Táto – podotýkame: kľúčová – črta jednoducho znamená, že internetovú stránku nie je potrebné udržiavať ručne: úplne stačí, ak kompetentný zamestnanec správne vykonáva svoju rutinnú prácu pomocou daného prevádzkovaného subsystému.

Chyba! Objekty nemohou byť vytvorené úpravami kódů polí.

Obrázok 3. Prvá informačná stránka parlamentného webu.

SSLP ako zdroj údajov pre iné IS

Začiatkom júna 2002 podpísala Kancelária Poslaneckej snemovne Parlamentu Českej republiky a K NR SR Dohodu o spolupráci pri vytvorení a prevádzkovaní Spoločnej česko-slovenskej digitálnej knižnice parlamentov Českej republiky a Slovenskej republiky. Digitálna knižnica predstavuje úplné texty parlamentných tlačí (návrhy zákonov vrátane dôvodových správ a uznesení), stenografických správ a ďalších parlamentných dokumentov v elektronickej forme.

Kým tento projekt je zameraný na dobudovanie informačnej bázy za obdobie pred rokom 2002, SSLP doplníme o funkcionality, ktorá umožní priebežné prispievanie do existujúcej databázy. Nakoľko SSLP obsahuje alebo referencuje potrebné parlamentné dokumenty v elektronickej forme, ušetrí sa na pracnej digitalizácii papierových dokumentov.

Obdobné zámery mienime realizovať v súvislosti s myšlienkou *otvoreného parlamentu*, ktorá je mottom súčasného predsedu NR SR Pavla Hrušovského. Pôjde o také sprístupnenie parlamentného webu, ktoré umožní automatický prenos údajov z jeho stránok na najnavštevovanejšie slovenské internetové portály.

Záver

Prezentovaný systém predstavuje príspevok parlamentu Slovenskej republiky k budovaniu otvorenej občianskej spoločnosti.

Co nového v daňové správě v oblasti informatiky

*Ing. Michal Faltynek, ředitel odboru Automatizace daňové soustavy
a informačních technologií, Ministerstvo financí ČR*

Krátký popis článku:

Co se daňové správě podařilo za rok od získání ceny Český zavináč v oblasti informačních systémů pro podávání daňových příznání, jaké problémy trápí odborníky na informatiku ve státní správě. Můžeme být středoevropským lídrem v oblasti e-governmentu?

Je to rok, co získalo Ministerstvo financí na konferenci ISSS 2002 cenu Český zavináč za internetový registr plátců DPH a registr plátců spotřební daně, jednak za aktivitu a koncepční přístup při řešení komplexního využití moderních technologií v oblasti daňové správy jako celku. Je tedy namístě uvést, co jsme za uplynulý rok v oblasti IS dokázali, aby nevznikl pocit, že jsme snad usnuli na vavřínech a vše už je hotovo.

Vlastně by se to dalo napsat několika následujícími řádky. V květnu 2002 byl ve spolupráci s Komorou daňových poradců zahájen pilotní provoz aplikace pro podávání příznání k dani silniční, dani z nemovitostí, DPH a Hlášení o vyplacených nezdaněných částkách fyzickým osobám po Internetu bez použití zaručeného elektronického podpisu. Několik vybraných daňových poradců – nadšenců pro informatiku získalo možnost podávat příznání za své klienty tímto způsobem. V polovině listopadu pak tato aplikace byla zpřístupněna pro veřejnost. Od 1. ledna do začátku února 2003, kdy vznikl tento článek, bylo takto podáno 694 příznání k dani silniční, 236 příznání k dani z nemovitostí, 186 příznání k DPH a 11 Hlášení o vyplacených nezdaněných částkách fyzickým osobám. Od konce ledna 2003 se testuje opět spolu s Komorou daňových poradců podávání uvedených příznání se zaručeným elektronickým podpisem a pokud se vše podaří, tak v době konání letošní konference ISSS bude aplikace k dispozici veřejnosti. V květnu 2003 by měla být zprovozněna možnost podávat tzv. obecné podání (různé žádosti, odvolání apod.) se zaručeným podpisem a na začátku příštího roku i příznání k dani z příjmů fyzických a právnických osob.

Zde by mohl celý článek končit, neboť toto je vše, co většinu tisku a některé politiky zajímá. To je však pouze vnější, viditelná vrstva celého problému informatizace. Oč jsou další problémy méně viditelné pro běžného uživatele, média či politiky, o to bývají závažnější a ovlivňují celkový výsledek. Nechci se opakovat tím, o čem jsem psal v minulých letech a co stále trvá – není dořešena legislativní otázka nakládání s elektronickým dokumentem, nikdo závazně nepopsal způsob, jakým se budou soudům předávat dokumenty zaslané v elektronické podobě a zda je budou soudy vůbec uznávat, nejasné jsou podmínky pro dlouhodobou archivaci elektronických dokumentů (za pár let může být dnešní, nyní zcela bezpečný elektronický podpis díky novým technologiím snadno padělatelný). Nebudu se vracet ani k tomu, že cílem není pouhé odeslání souboru, ale i to jak bude soubor zpracován na úřadu. Doufám, že nikdo nehodlá prosazovat řešení, že se soubor pošle na úřad, tam se vytiskne a znovu pře-píše do jiného informačního systému.

Ponechme protentokrát všechny tyto problémy, zajisté velmi závažné, stranou a podívejme se na to, s čím jsme se v daňové správě každý den setkávali.

Zavádění nových, moderních technologií vyžaduje i příslušné zázemí. Zcela zjevně zde přítom existuje velmi silný politický tlak na maximální urychlení všech řešení, dokonce jsem se již setkal se sloganem: ČR lídr e-Governmentu ve střední Evropě. Tento tlak se projevil i bezprostředně při řešení naší aplikace, kdy jsme byli nuceni velmi razantně zkrátit všechny technologické lhůty a omezit testování aplikace se zaručeným podpisem, jen aby mohla být spuštěna v dřívějším termínu. Formálně tento úkol splníme – aplikace bude „fungovat“ pro veřejnost o 1 až 2 měsíce dříve, než jsme předpokládali, otázkou však zůstává, kolik chyb v ní bohužel zůstane, na které bychom jinak mohli přijít. Přitom by stačilo nahlédnout do standardů, které takovéto postupy popisují a vše by bylo jasné.

Jestliže se však má ČR stát středoevropským lídrem – a já bych si to rozhodně přál – tak pro to musí být vytvořeny příslušné podmínky. I v informatice platí totéž, co ve sportu – pokud chce někdo dosahovat výkonů na světové úrovni, musí mít vytvořeno potřebné zázemí, tréninkový tým atd. Bohužel zde musím uvést, že podmínky, které má informatika ve státní správě, nejsou nejen na špičkové úrovni, ale bohužel v řadě parametrů nedosahují zdaleka ani průměru jiných zemí. Srovnáme-li řešení

elektronického podávání daňových přiznání, tak je v Evropě jen několik málo zemí, kde je již aplikace v rutinním provozu, ve většině zemí se však na tomto úkolu intenzivně pracuje a nasazení se plánuje na období let 2004 – 2005. Náklady se pohybují v násobcích toho, co si může česká daňová správa dovolit, extrémním příkladem je Velká Británie, kde na zavedení elektronické komunikace v nepřímých daní a clech v rámci HM Customs & Excise Office plánují v tříletém horizontu částku 150 mil. GBP, tedy přibližně 8 mld. Kč. Ještě smutnější situace je v počtu správců systému, který se v jiných zemí počítá na desítky, zato u nás se o celý systém na elektronické podávání přiznání starají pouze 2 pracovníci. A v tomto počtu musí zajistit rutinní provoz, vývoj a testování nových verzí a ještě stačit odpovídat na desítky dotazů uživatelů denně, kteří si mnohdy ani nepřečtou všechny pokyny umístěné na příslušné stránce na Internetu. Není mi jasné, co se stane, když jeden z nich dá výpočt' a druhý se rozhodne čerpat svou zákonnou dovolenou...

A mohu takto pokračovat dál – kde je podpora pro informatiku ve státní správě, když namísto toho, aby odborníci na informatiku, kteří ještě zůstávají ve státní správě a nepřešli do soukromých firem, kde za stejnou práci dostanou 2 – 3 krát větší plat, namísto toho, aby řešili technické problémy s fungováním IS, museli zjišťovat počet datových zásuvek, zabezpečovacích a protipožárních čidel a desítky dalších parametrů a plánovat a zdůvodňovat jejich změny do roku 2007, jinak nedostanou ani korunu za provoz či další rozvoj IS. Schvalovací procesy pro získání finančních prostředků jsou každoročně složitější a náročnější, přitom finance mnohdy nestačí zajistit ani prostou obnovu instalované techniky, pokud nepočítáme se životností serverů, PC a tiskáren v řádu 10, 15 či více let (přitom všichni víme, že za tři, čtyři roky je takovéto zařízení téměř beznadějně zastaralé.)

Samozřejmě jsme se setkali i řadou konkrétních technických problémů (o množství metodických problémů se radši ani nezmiňuji). Aplikaci jsme museli optimalizovat z hlediska rychlosti, provedli jsme řadu zásahů do síťové infrastruktury ministerstva, zapracovali jsme různé náměty, takže i touto cestou musím poděkovat všem, včetně daňových poradců, kteří se na testování aplikace podíleli a měli s námi trpělivost.

Jeden velký problém s programem dosud přetrvává a ještě nějakou dobu bude existovat. Aplikace je optimalizována pro použití internetového prohlížeče Microsoft Internet Explorer – je to nejrozšířenější produkt (cca 95 % uživatelů jej používá). V aplikaci je totiž několik činností, jako např. kontrola certifikátu serverové aplikace, práce se soubory na lokálním PC, práce se zaručeným podpisem, které se v jiných prohlížečích (Mozilla, Konqueror apod.) používaných především s operačním systémem Linux chovají odlišně. Problém rozhodně není neřešitelný – musí se naprogramovat druhá (třetí, čtvrtá ?) mutace všech programů (které se ale ještě neustále mění), otestovat je a spustit, to vše vyžaduje ale peníze, kterých je málo vždy, a především čas a lidi, kterých se však zoufale nedostává. Co je však na tom nejhorší, jsou reakce některých zarputilých zastánců těchto technologií, kteří toto požadují ihned, útočí na nás a na autory aplikace mnohdy velmi nevybíravými způsoby a častují nás zcela nepublikovatelnými jmény. Odpověď tedy je – problém bude řešen, ale ne hned.

Co napsat závěrem – musíme doufat, že se potvrdí tradice zlatých českých ručiček (a snad i hlav) a že i přes obtížné podmínky se nám podaří aplikaci zprovoznit do takového stavu, abychom za rok, až se bude konat příští konference ISSS, nemuseli systém chválit sami, ale aby tak učinili uživatelé našeho systému.

Elektronické formuláře na Internetu a informačním kiosku

*Ing. Petr Gottesman, OKsystem, spol. s r. o.,
Ing. Martin Procházka, OKsystem, spol. s r. o.*

Úvod

Tento příspěvek shrnuje zkušenosti s provozováním systému pro vyplňování a podávání žádostí o dávky státní sociální podpory (včetně příslušných potvrzení k žádostem) prostřednictvím elektronických formulářů po Internetu. Příspěvek poukazuje na důležité mezníky postupného zavedení systému a jeho možná budoucí rozšíření.

Elektronické formuláře na internetu a informačním kiosku

Společnost OKsystem získala již před lety spolu s generálním dodavatelem Compaq (nyní HP) zakázku od Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (MPSV) na vypracování a zavedení aplikačního systému pro výplatu dávek státní sociální podpory (SSP). Systém pro podávání žádostí o dávky SSP na Internetu tedy rozšiřuje tento dlouhodobě provozovaný systém nazývaný OKdávky o možnost přímého podání z Internetu. Internetová část datuje počátky svého vzniku do roku 2001, kdy bylo ze strany MPSV formulováno zadání pro společnost OKsystem, která nese zodpovědnost za návrh a realizaci této nové části programového vybavení.

Vývoj probíhal v několika etapách. V první (nejjednodušší) etapě byly na Internetu zpřístupněny formuláře žádostí a příslušných potvrzení k žádostem (adresa Internetové aplikace je <http://forms.mpsv.cz/>). Uživatelé v této fázi měli možnost formuláře vytisknout, ručně vyplnit a odevzdat obvyklým způsobem na příslušném kontaktním místě SSP.

V druhé etapě, která byla dokončena na přelomu roku 2001 a 2002, se poprvé objevuje možnost vyplnění formuláře přímo na počítači uživatele připojeného k Internetové aplikaci provozované na MPSV. Při vyplňování se provádí formální kontrola správnosti vložených údajů (uživatel ale nemusí vyplnit formulář kompletně) a na závěr se zobrazí seznam potvrzení, která se musí k žádosti doložit. Uživatel vyplněný formulář vytiskne, přičemž má možnost ručně doplnit chybějící údaje. Následně ho odevzdá obvyklým způsobem na příslušném kontaktním místě SSP.

Konečně ve třetí etapě, jejíž realizování a testování bylo ukončeno v polovině roku 2002, již byly dořešeny legislativní problémy spojené s podáváním elektronicky podepsaných žádostí a bylo tedy možné doplnit existující scénáře o plně elektronické podání žádostí a formulář „Hlášení změn“. Uživatel v tomto případě vyplní (kompletně a správně) formulář, který se následně elektronicky podepíše pomocí privátního klíče z certifikátu vydaného akreditovanou certifikační autoritou a v zašifrované podobě se elektronicky odešle na příslušné kontaktní místo SSP. Cílové kontaktní místo SSP je automaticky vybráno ze seznamu kontaktních míst na základě trvalého bydliště oprávněné osoby. Vyplněný formulář lze samozřejmě vytisknout a uložit, a navíc lze zobrazit podepsaná data (XML formát). Odeslaný formulář je automaticky doručen do e-mail schránky vybraného kontaktního místa a následně zpracován pomocí informačního systému pro výplatu dávek SSP (OKdávky).

Dynamický formulář pro hlášení změn

V rámci realizace třetí etapy došlo k dalšímu vylepšení komfortu zadávání a zvýšení rychlosti při zpracování údajů zavedením formuláře „Hlášení změn“, který narozdíl od ostatních formulářů nemá svoji papírovou předlohu. Tento formulář slouží k ohlášení nejčastějších změn údajů o žadateli (změna způsobu výplaty a změna adresy trvalého pobytu). Další možností je zadání obecného textového hlášení.

Uplatnění čipové karty a informačního kiosku

Výše zmíněný formulář „Hlášení změn“ lze nyní vyplnit i na informačním kiosku. Formulář se v tomto případě podepisuje certifikátem uloženým na čipové kartě a umožní žadatelům ohlásit změny údajů na kontaktním místě SSP, ale bez přímého kontaktu s jeho pracovníky. Do budoucna se uvažuje o

možnosti zpracování všech formulářů a potvrzení na informačním kiosku, což by otevřelo možnosti plně elektronického podání i pro žadatele, kteří nemají jiný přístup k Internetu.

Podpora pro Microsoft Internet Explorer a Netscape Navigator

Aktuální verze aplikace 3.1 podporuje oba nejrozšířenější prohlížeče Microsoft Internet Explorer od verze 5.0 a vyšší a Netscape Navigator od verze 7.0 a vyšší. V obou prohlížečích je možné provést elektronické podání všech formulářů na platformě Microsoft Windows. Do budoucna se uvažuje o podpoře všech prohlížečů, které splňují normy definované konsorciem W3C a podpoře elektronického podání na jiných platformách než Microsoft Windows.

Možnosti potvrzování s elektronickým podpisem (návrh potvrzení o studiu)

Často je potřeba k žádostem o dávky státní sociální podpory dokládat další potvrzení, doklady nebo prohlášení. V rámci dalšího zjednodušení kontaktu žadatele s kontaktními místy SSP se do budoucna uvažuje o možnosti jejich potvrzování elektronickým způsobem. Jako velmi perspektivní se jeví potvrzení o studiu. Student by předvyplnil potvrzení o studiu a elektronicky odeslal škole, škola by potvrzení doplnila, elektronicky podepsala a podala na příslušné kontaktní místo SSP, které vyplnil student. Oběh potvrzení by byl samozřejmě řízen automaticky.

Shrnutí

Plně elektronické podávání žádostí o dávky státní sociální podpory včetně potvrzení je velmi perspektivní oblast, která zjednodušuje styk obyvatelstva s úřady a snižuje fixní náklady na zpracování žádostí. Je třeba otevřeně konstatovat, že plnému rozšíření systému brání několik závažných problémů:

- nedostatečná informovanost klientů
- nižší počítačová gramotnost části cílové skupiny uživatelů
- menší dostupnost Internetu v České republice ve srovnání s vyspělými státy Evropy resp. světa
- vysoká cena kvalifikovaného certifikátu

Jako velmi důležité se proto jeví zavedení informačních kiosků, které by odstranilo problém dostupnosti Internetu. Širší využití systému by jistě podpořily i doprovodné motivační akce (např. použití stejného certifikátu v dalších aplikacích dostupných široké veřejnosti nebo vrácení určité části poplatku za kvalifikovaný certifikát při elektronickém podání).

Profesionální web pro každé město a obec. Aktuálně a bez programování.

Ing. David Hambera, internet project manager, DATA-NORMS s.r.o.

Proč mít dnes na webu vlastní stránky?

Asi už nikdo nezpochybní vliv internetu na šíření informací. A tak potřeba webové stránky přijde tak nějak sama od sebe. Ale proč vlastně skutečně prezentovat na internetu? A splňují tyto naše představy právě naše stránky?

Asi už nikomu nestačí nechat si jednorázově vytvořit pár stránek a dál už se o webovou prezentaci nestarat. Internet je dynamické médium a stejné chování je očekáváno i od stránek, které jsou po internetu šířeny. Ale jak toho docílit? A kolik úsilí nás to bude stát?

Použití CMS web4biz pro webovou prezentaci města

Webovou prezentaci je nutné koncipovat s jasným záměrem a cílovou skupinou návštěvníků, které chceme oslovit. Podle toho má být prezentace zaměřena.

Jak pomůže CMS web4biz oslovit turistu

U webů měst a obcí, které si položí za cíl oslovit případné návštěvníky je důležité město prezentovat jako místo, které je výhodné navštívit. Ať už pro jeho architekturu, atraktivní okolí nebo jiné zajímavosti. Dnešní turista, ale chce i ubytovací, stravovací, průvodcovské a případně další služby a samozřejmě ho zajímá i kulturní vyžití. A o všech těchto nabídkách a aktivitách je přínosné jej informovat. web4biz umožňuje definovat přístupová práva až k jednotlivým stránkám, což dává možnost distribuovat správu těchto stránek se službami přímo jednotlivým subjektům, které si sami udržují jejich aktuálnost. Ale je zachován schvalovací proces a je tak zaručeno, že se na webovou prezentaci nedostane to, co nemá.

Výhodou pro návštěvníka je možnost na jedné webové prezentaci získat celou paletu informací včetně základního přehledu turistických služeb. Díky dalším funkcím web4biz si může návštěvník třídit, vyhledávat podle vlastních kritérií a nalézt služby přesně podle svých potřeb. A v případě ubytování je možné hned provést elektronickou rezervaci lůžka.

Jak pomůže CMS web4biz oslovit občana

web4biz nabízí cestu pro naplnění zákona 106/1999 o svobodném přístupu k informacím. U webů měst a obcí, které chtějí hlavně informovat občana o dění ve městě, je nutné zejména udržovat aktuálnost informací. S pomocí web4biz je editace příspěvků velmi snadná. Navíc s funkcí web4biz pro časovou publikaci lze datem vymezit časový interval pro publikaci příspěvku a o víc se není nutné starat.

Další užitečnou funkcí je fulltextové vyhledávání, které občanovi umožní velmi rychle nalézt požadovanou informaci.

Z pohledu úřadu není bez zajímavost, že veškeré příspěvky, které přes web4biz prošly webovou prezentací jsou trvale archivovány a lze s nimi nadále a třeba i opakovaně pracovat.

Jednou z posledních zajímavě využitelných možností web4biz je personalizace, která podporuje vytváření neanonymních přístupů a zabezpečené předávání důvěrných informací předcházející realizaci elektronické podatelny. Občan by tímto mechanismem mohl podat žádost, sledovat celý proces jejího vyřizování a následně i obdržet odpověď.

Webová prezentace má tři samostatné pilíře

Za samozřejmost je už považováno, že stránky musí být graficky poutavé a musí být přehledně členěny. Prvním pilířem je tedy design nebo také vzhled stránek.

Jen ty nejjednodušší webové prezentace si stačí s jednou stránkou. Drtivá většina prezentací se skládá z více stránek, které jsou nějak řazeny. Aby se návštěvník dokázal dobře zorientovat a dostal se ke všem informacím, musí mít webová prezentace srozumitelnou navigaci. Druhým pilířem je navigace nebo také struktura webové prezentace.

Když se návštěvník webové prezentace na stránkách zorientuje všímá si už pouze zajímavého a aktuálního obsahu. A jen obsah ho může na našich stránkách udržet nebo ještě lépe docílit opakované návštěvnosti. Třetím pilířem je tedy obsah.

Přínosy použití Content Management System

Webová stránka je vlastně textový soubor, který je přenesen po internetu a webový prohlížeč jej interpretuje do výsledné podoby. Ovšem tento soubor v sobě nese současně informaci o vzhledu, struktuře a obsahu a tak jeho správa není právě nejjednodušší. A navíc vyžaduje určité programátorské znalosti.

Řešením je použití Content Management System, tedy systému pro správu obsahu. Aplikace tohoto typu se vyznačují dvěma důležitými aspekty. Zcela odbourávají provázanost obsahu a vzhledu a umožňují publikovat na webu různým uživatelům podle definované hierarchie oprávnění, a to i takovým, kteří nemají povědomí o internetových technologiích. Lze tak odděleně tvořit obsah nebo upravovat navigační strukturu uživatelům se základní znalostí obsluhy počítače.

Ale od množiny content management systémů se očekává i další funkcionalita:

- publikování aktuálního dynamického obsahu,
- schopnost doručovat obsah různým klientským zařízením, jak PC, tak PDA nebo mobilním telefonům,
- snadná a rychlá tvorba dokumentů nebo jejich transformace z jiných formátů,
- řízení životního cyklu dokumentů a definování workflow umožňující automaticky řídit celý proces tvorby obsahu,
- personalizace,
- vyhledávání,
- zajištění bezpečného přístupu k dokumentům a to jak ve fázi tvorby, tak i konečné prezentace,
- možnost spravovat obsah z různých míst, bez potřeby instalace speciál. klientského softwaru.

Jak se v CMS web4biz pracuje se vzhledem?

Vzhled je určován soustavou šablon. web4biz umožňuje vytvářet dva typy šablon:

- šablona stránky,
- šablona bloku,

Šablona stránky globálně definuje grafickou podobu stránky, umístění a ztvárnění navigace a vymezuje prostor pro vlastní obsah stránky. Podobu obsahu pak určuje zvolená šablona bloku.

Šablony stránek a šablony bloků lze libovolně kombinovat, což dává jistotu, že každý záměr je realizovatelný.

Šablona je soubor obsahující kód v jazyce HTML a další internetové programovací techniky a jazyk web4script pro práci s objekty web4biz.

Jak se v CMS web4biz pracuje se strukturou?

Navigační položky webové prezentace jsou ve web4biz zobrazovány jako stromová struktura. Jednotlivé položky jsou spárovány vždy s jednou stránkou, která se zobrazuje při aktivaci navigační položky.

Bez obav o konzistenci odkazů lze navigační položky metodou drag&drop přesouvat, vytvářet nové úrovně a rozsáhlé navigační struktury.

Stejně jednoduše se zakládají i nové položky s přidruženou webovou stránkou, kterou je následně nutné obsahově naplnit. Každá taková změna se okamžitě projeví v celé webové prezentaci.

Jak se v CMS web4biz pracuje s obsahem?

Obsah je řazen do logických celků – bloků. Jeho zobrazení je dáno zvolenou šablonou bloku.

Tou je i určena podoba webové formuláře ve web4biz, jehož vyplňováním obsah vzniká. Běžným psaním do přesně vymezeného prostoru vzniká obsah stránky a podobně jednoduše se vkládají obrázky, vytvářejí odkazy a tvoří nadpisy.

Závěr

Rozdělením obsahu pro různé cílové skupiny není nutné zaměřit se pouze na jednu skupinu. web4biz však může být vždy zdatným pomocníkem. Zvláště při rozhodnutí, že webová prezentace bude užitečná pro občana, turistu i potenciálního investora.

Přednáška je doplněna o praktické ukázky práce se systémem pro právu obsahu web4biz.

Výhody OGC webových služeb pro veřejnou správu

Ing. Josef Hnojil, Ph.D., marketing manager, Intergraph ČR, spol. s r. o.

Web se stal základním komunikačním médiem v IT obecně a postupně se dostává i do oblasti geoinformační. Podobně je tomu i s geodaty – jejich potřeba vzrůstá, vždyť téměř ke každé informaci lze přiřadit prostorové umístění (souřadnice) a nad těmito daty provádět analýzy, vedoucí k lepšímu rozhodování.

Interoperabilita

Vyšší produktivita, efektivnost, odstranění problémů se sdílením dat, bezpečnost systémů, snazší správa dat a údržba systému, pružnější odpověď na speciální požadavky různých uživatelských skupin, propojení s dalšími informačními systémy na základě obecně známého rozhraní.

Interoperabilita, která přináší veškeré výše uvedené výhody a odstraňuje problémy v heterogenní informační architektuře, by měla být hlavním požadavkem při pořizování geoinformačního systému (GIS). Důvody pro využívání principů interoperability v oblasti geodat ve veřejné správě jsou především následující:

- Informace předpokládá komunikaci – někteří z partnerů, se kterými komunikujete nebo se kterými chcete/musíte komunikovat, nemají stejný software jako používáte vy. „Prostorový web“ ztrácí své opodstatnění, pokud můžete pouze přistupovat k některým serverům a datovým zdrojům.
- Navíc žádný GIS neumí vyhovět všem uživatelským potřebám, je nutná jejich vzájemná komunikace.
- Účinné je sbírat a udržovat data na jednom místě. Z finančních důvodů je obzvláště výhodné, pokud uživatelské skupiny mohou vyhledávat informace a přistupovat k nim on-line. Tím odpadají problémy se získáváním datových souborů, případně celých databází a jejich následným importem do svých vlastních systémů.
- Interoperabilita umožňuje bezešvě kombinovat přesná aktuální data z mnoha zdrojů, což otevírá nové možnosti pro zdokonalené a přesné rozhodování. Data tím získávají na hodnotě, protože jsou aktivně využívána.
- Data mohou být využívána velkým množstvím uživatelů včetně těch, kteří nejsou odborníky na GIS problematiku (včetně možnosti nastavit jim různá přístupová práva).

Interoperabilita není jen příslib. V organizacích, jejichž pracoviště jsou rozmístěna po celé republice, je interoperabilita v podstatě jediným možným způsobem, jak efektivně a udržitelně pracovat s geodaty.

Open GIS Consortium (OGC)

Open GIS Consortium (OGC, www.opengis.org) je mezinárodní neziskové sdružení, jehož hlavní vizí je „svět, ve kterém jsou geoinformace všem ku prospěchu a geo-sloužby jsou přístupné z kterékoliv sítě, aplikace a platformy“. Cílem OGC tvorba specifikací pro geoprostorová rozhraní, která jsou otevřeně využitelná na globální úrovni.

Základní dokumenty OGC specifikují popis jednoduchých prostorových prvků (simple features), katalogových služeb, webových služeb pro rastrová a vektorová data (web map service, resp. web feature service), deskriptory pro stylové vrstvy (Styled Layer Descriptors), rozšiřující Web Map Service o další operace. Formátem pro výměnu geodat je Geography Markup Language (GML), založený na principech jazyka XML.

Intergraph je zakládajícím členem konsorcia, v současnosti je strategickým členem a je zastoupen v Radě ředitelů OGC. Hraje vedoucí roli ve vývoji a nasazení specifikací Open GIS. Podílí se na testovacích projektech, je aktivně zapojen v komitétách a pracovních skupinách OGC.

Příklady

Jako příklad veřejného použití OGC webových služeb uveďme projekt www.wmsviewer.com, který slouží jako veřejný portál, na kterém si můžete připojit data z libovolného datového zdroje splňujícího OGC specifikace.

Jako celonárodní aktivitu zmíníme Velkou Británii, kde se v roce 2000 vláda rozhodla, že GML bude národním standardem pro výměnu geoprostorových dat.

Další informace

Další příklady, informace o možnostech interoperability, detaily o specifikacích Open GIS a další odkazy spojené s touto problematikou naleznete na www.intergraph.com/cz/ogc/

Dostupnost geodat veřejné správy v evropském kontextu

RNDr. Josef Hojdar, Sdružení TERIS

Abstrakt

Dosažení takových podmínek spojených s přebíráním a získáváním geodat a geoinformací, které tyto zpřístupňují co nejširšímu okruhu uživatelů, je v současnosti předmětem intenzivních snah, projektů a opatření nejen v ČR. Zejména evropské zkušenosti a přístupy, které mj. čerpají i z přístupů a skutečností USA, jsou pro hledání a nalezení řešení uspokojivých a přijatelných pro ČR mimořádně zajímavé a významné. Zvláštní postavení pak má navržená evropská direktiva ke znovuvyužití a komerčnímu využití dokumentů veřejné správy.

Příspěvek seznamuje s některými významnými aspekty evropských přístupů a informuje o zahájených realizačních krocích v ČR. Předmětná problematika je řešena v rámci České asociace pro geoinformace a Sdružení Nemoforum.

Vzhledem k tomu, že plný text příspěvku přesahuje rozsah umožňující publikaci příspěvku ve sborníku konference ISSS 2003, zašle autor zájemcům plné znění příspěvku v elektronické formě na vyžádání obratem (kontaktní adresa na autora viz výše). Autor se omlouvá účastníkům a organizátorům konference za vzniklou situaci.

Anglická verze příspěvku je pak mj. v plném znění uveřejněna ve sborníku mezinárodní části konference ISSS 2003 - LORIS.

CZ-INSPIRE

*RNDr. Josef Hojdar, Sdružení TERIS,
RNDr. Petr Kubíček, CSc., vedoucí odborné skupiny CZ-INSPIRE*

Abstrakt

Podpora otevřeného přístupu k využívání geodat a geoinformací je předmětem zájmu a intenzivního úsilí řady institucí, firem a odborných společností v celém světě. Na evropské úrovni je připraven návrh projektu INSPIRE (Infrastructure for Spatial Information in Europe), který má v prostředí Internetu zajistit nejen dostupnost informací o existujících zdrojích geodat na teritoriu Evropy, ale též možnost získání potřebných primárních dat a poskytnutí souvisejících informačních služeb.

V České republice již dnes existují vyspělá řešení dílčích částí předpokládaného projektu a v rámci Programu rozvoje Národní geoinformační infrastruktury ČR v letech 2001 - 2005 se řeší i řada dalších nezbytných souvisejících podmínek (standardizace, dostupnost dat atp.). Tato situace vedla Českou asociaci pro geoinformace (CAGI), která se na přípravě projektu INSPIRE a probíhajícího podpůrného projektu GINIE (Geographic Information Network in Europe) aktivně podílí, k vyhlášení výzvy ke spolupráci na přípravě národní části pod názvem Czech INSPIRE (CZ-INSPIRE).

V příspěvku je stručně charakterizován projekt INSPIRE a zveřejněna deklaráce České asociace pro geoinformace k přípravě a realizaci projektu CZ-INSPIRE.

Geoinformační infrastruktury a projekt INSPIRE

Informační potenciál geodat⁶ a geoinformací⁷ a jeho využitelnost a přínosy ve všech sférách lidské činnosti jsou dnes všeobecně uznávány.

Plná využitelnost tohoto potenciálu je však podmíněna řadou okolností. Mnohé z nezbytných podmínek nejsou zatím v plné šíři splněny, v mnohých oblastech existují i z minulosti převzatá nežádoucí omezení.

Uvedené skutečnosti celosvětově vedou ke stále výraznějšímu sledování problematiky tzv. infrastruktur pro prostorová data (pozn.: existuje celá řada de facto ekvivalentních termínů v angličtině i v češtině: SDI - spatial data infrastructure, GDI -geographic (geospatial) data infrastructure, GII - geographic (geospatial) information infrastructure, resp. geoinformační infrastruktura, PII - prostorová informační infrastruktura, infrastruktura prostorových dat, infrastruktura pro prostorová data apod.).

Výše uvedené skutečnosti vedly i v ČR ke sledování problematiky geodat a ke hledání nástrojů a cest pro vytvoření podmínek k jejich maximálnímu využívání. V českém prostředí se v současnosti nejčastěji hovoří o problematice "geoinformační infrastruktury (GII)".

Pod GII se v tomto kontextu rozumí souhrn podmínek pro koordinované pořizování, zpracovávání, poskytování a využívání geodat, podmínek, které ve svých důsledcích umožní zajistit a zpřístupnit uživatelsky příznivou formou co největšímu okruhu uživatelů geodata při efektivním využití potenciálu moderních informačních a komunikačních technologií.

Úsilí o účinný a koordinovaný rozvoj geoinformační infrastruktury v ČR je podporován dokumentem Program rozvoje Národní geoinformační infrastruktury ČR v letech 2001 - 2005 /5/, který je přijat a vyhlášen členy Sdružení Nemoforum (sdružení orgánů a řadů veřejné správy, profesních společností a svazů a vysokých škol) /4/ a byl podpořen i býv. Radou vlády pro státní informační politiku.

Souběžně se pod pojmem "geoinformační infrastruktura" rozumí i takové datové a informační služby, které v prostředí Internetu umožní zjištění a nalezení potřebných datových a informačních

⁶ Geodata = data o geoprvcu (modelový obraz lokalizovatelného objektu reálného světa, který je dále nedělitelný na jednotky stejné třídy a který zahrnuje lokalizaci; entita, která je lokalizovatelná) resp.data vztahující se ke geoprvcu (Terminologický výkladový slovník pojmů z oblasti geoinformací. Věstník ÚVIS, částka 3, ročník II, Praha 2001.)

⁷ Geoinformace = informace o lokalizovatelných objektech reálného světa. Terminologický výkladový slovník pojmů z oblasti geoinformací. Věstník ÚVIS, částka 3, ročník II, Praha 2001

zdrojů a přímé získání žádoucích dat nebo poskytnutí sofistikovanějších informačních služeb. Takové služby pak vyžadují vyřešení i řady dalších podmínek zejména v oblasti standardizace, transparentních podmínek spojených se zajištěním dostupnosti dat a informací včetně jejich zpoplatňování, ochrany intelektuálního vlastnictví atp. jedná se vesměs o soubor podmínek charakterizovaných výše jako součást GII v prvním slova smyslu.

Projekt INSPIRE (Infrastructure for Spatial Information in Europe) /3/ je právě projektem takto charakterizovatelných datových a informačních služeb. Projekt INSPIRE má pokrývat celé teritorium Evropy, tj. jak sloužit především potřebám evropských uživatelů geodat a geoinformací, tak zajišťovat informovanost o zdrojích geodat a geoinformací týkajících se území Evropy a jejich dostupnost.

Charakteristika projektu INSPIRE a český podíl na jeho přípravě

Základní koncept INSPIRE lze shrnout v následujících bodech:

- přístup je zajištěn v síti Internet (evropský geoportál),
- přístupem se rozumí poskytování a zveřejňování geodat a geoinformací, prohlížení vč. dalších informačních služeb a získání (stažení) datových souborů,
- architektura je vícestupňová: Evropa - státy - regiony,
- standardizace rozhraní a předávaných zpráv a souborů,
- zajištění podmínek dostupnosti a jejich transparentnosti, vytvoření nezbytných legislativních podmínek,
- vymezení základních (referenčních) dat a metadat,
- pilotní zprovoznění pro tematickou oblast geodat a geoinformací o životním prostředí,
- zaručení kvality dat a certifikace jejich vhodnosti pro daný účel.

V dosavadní přípravě projektu INSPIRE bylo dosaženo následujících přístupů k pojetí, řešení a implementaci (členěno podle oblastí rozeznávaných projektem):

Role NGII (národní geoinformační infrastruktury)

Základní stavební kameny a také podmínka úspěchu celého projektu. Odpovídají za ni jednotlivé členské státy, respektive státy účastníci se projektu.

Architektura projektu

Technická architektura projektu by měla být naplánována tak, aby prostřednictvím souboru specifických aplikací splňovala požadavky a potřeby všech producentů, uživatelů a ostatních zúčastněných subjektů. Hlavními aplikacemi by měly být:

- publikace dat, vyhledávací aplikace, prohlížeč aplikace, aplikace pro přístup k datům, aplikace pro elektronický obchod.

Datové standardy

Harmonizované datové specifikace a obecné standardy. Východiskem pro standardizační aktivity jsou současné dokumenty OGC (Open GIS Consortium), ISO TC/211 (Geographic Information) a W3C (World Wide Web Consortium) jak na úrovni datové, tak na úrovni služeb.

Kvalita dat a jejich certifikace

Záruka a certifikace vhodnosti dat pro daný účel.

Věrohodnost a správnost dat ve smyslu prostorovém, časovém, tematickém. Přesnost a rozlišení. Prostorové a tematické rozlišení. Konzistentnost a kompletnost dat.

Metadata

Poskytována zdarma. Nutné fondy pro vybudování a údržbu metadatových služeb.

Referenční data

Podpůrný datový rámec jehož pomocí budou referencována tematická data. Navazuje na projekt ETeMII a v úvodní fázi by měl zahrnovat:

- jednotné geodetické referenční systémy,

- lokalizační data o administrativních jednotkách,
- data katastru nemovitostí,
- adresy,
- lokalizační data vybraných topografických prvků,
- ortofotosnímky,
- geografické názvy.

Tematická data

V první fázi data související se životním prostředím – 9 oblastí.

Přístup k datům a jejich zpoplatňování

Přístup: dotazování - prohlížení - stažení (download).

Dotazování a prohlížení zdarma pro občany a jiné uživatele. Dodávka, stažení a opětovné užití na základě dohodnutých podmínek s respektováním pravidel platných pro EU.

Financování a investice

Sdružování prostředků. Zdroje EU, národní, firemní.

Licencování

Tvorba harmonizovaného rámce - vzorová licenční ujednání.

Záruka kontinuity

Záruka nerušeného toku dat ve vertikálním směr EU – národní úroveň - regionální úroveň - lokální úroveň (místní zastupitelstva) – veřejnost.

Implementační a řídicí struktury

Subjekty zodpovědné za průběh a úspěšnost projektu na úrovni EU i jednotlivých členských států.

V současnosti je dostupná předprojektová dokumentace (záměr projektu) INSPIRE /3/, která je členěna do následujících částí:

- celkový koncept (INSPIRE Vision. TCS + Working Group Leaders. JRC Institute for Environment and Sustainability, Ispra. 2002-06-26. TSC INSPIRE Vision v1-0 en),
- architektura a standardy (INSPIRE Architecture and Standards Position Paper. Architecture and Standards Working Group. JRC Institute for Environment and Sustainability, Ispra. 2002-10-02. INSPIRE AST PP v4-1 en.doc),
- zpřístupnění dat a právní aspekty (INSPIRE Data Policy & Legal Issues Working Group Position Paper. DPLI Working Group. Environment Agency for England and Wales. Ispra, Italy. 29.12.02. INSPIRE DPLI PP v12-2 en),
- referenční data a metadata (Reference Data and Metadata Position Paper. RDM Working Group. EUROSTAT. 2002-10-02. INSPIRE RDM PP v4-3 en),
- uživatelské potřeby v oblasti životního prostředí (Environmental Thematic User Needs Position Paper. INSPIRE Environmental Thematic Coordination Group. EEA, European Environmental Agency. 2002-10-02. INSPIRE ETC PP v2-3 en),
- implementace a financování (Implementing Structures and Funding Position Paper. ISF Working Group. Lantmäteriet, Sweden. 24.11.02. INSPIRE ETC PP v2-3 en).

Projekt INSPIRE je připravován ve spolupráci EC - Joint Research Centre EC, European Umbrella Organisation for Geographic Information (EUROGI) a Open GIS Consortium za koordinace University of Sheffield.

Do projektu INSPIRE je zapojena řada odborníků z České asociace pro geoinformace (CAGI) /1/, která je členem EUROGI. Na přípravě projektu INSPIRE se podílí v roli experta doc.RNDr. Milan Konečný, CSc., MU Brno, další jsou zapojeni v různé míře do práce pracovních skupin a do v současnosti probíhající analýzy dopadů.

Probíhající projekt GINIE (Geographic Information Network in Europe) /2/ formou seminářů a výstupních dokumentů, doporučení, stanovisek a srovnávacích studií ověřuje jednotlivé části návrhů k INSPIRE a rozpracovává možné přístupy a řešení. Jsou tak s dostatečným předstihem vytvářeny

podmínky pro úspěšné řešení projektu INSPIRE, tak pro jeho přijetí jako projektu Evropské unie. CAGI se na projektu GINIE podílí velmi intenzivně a některých oblastech zajišťovala i samostatné akce či dílčí projekty.

CZ-INSPIRE

Již výše citovaný Program rozvoje NGII ČR /5/ konstatuje, že je v podmínkách ČR řada prvků geoinformační infrastruktury realizována. Program rozvoje NGII pak vytyčuje řadu projektů a opatření s adresnými nositeli (gestory), které jsou v různém stadiu zajišťování.

Při posouzení stavu geoinformační infrastruktury v ČR provedeném v závěru roku 2002 Českou asociací pro geoinformace bylo dosaženo jednoznačného názoru, že současný stav NGII spolu s aktivitami v rámci projektu GINIE a přípravě projektu INSPIRE a zájmem českým firm vytváří předpoklady, aby se česká geoinformační komunita do realizace INSPIRE aktivně zapojila. Cílem je realizace národní úrovně INSPIRE (pod pracovním názvem CZ-INSPIRE) a podíl na realizace projektu INSPIRE i na jeho evropské úrovni.

V lednu 2003 přijalo k zahájení přípravy a realizace CZ-INSPIRE předsednictvo CAGI dále uvedenou deklaraci.

Vzhledem k tomu, že plný text příspěvku přesahuje rozsah umožňující publikaci příspěvku ve sborníku konference ISSS 2003, je z tohoto znění vypuštěna zmíněná deklarace. Tu je možné nalézt na webových stránkách CAGI /1/ nebo ji autoři zašlou zájemcům v elektronické formě na vyžádání obratem (kontaktní adresy na autory viz výše) stejně jako plné znění příspěvku. Autoři se omlouvají účastníkům a organizátorům konference za vzniklou situaci.

Anglická verze příspěvku je pak mj. v plném znění uveřejněna ve sborníku mezinárodní části konference ISSS 2003 - LORIS.

V deklaraci jsou stručně shrnuty základní informace o projektu INSPIRE a o stavu v ČR cílech sledovaných vyhlášením záměru CZ-INSPIRE. V závěru je pak uvedeno:

"Česká asociace pro geoinformace vyhláší přípravu projektu CZ-INSPIRE, který bude vycházet z následujících principů:

- zajistí služby založené na datech o území ČR jako součást projektu INSPIRE,
- slouží jako pilotní projekt pro INSPIRE.

Česká asociace pro geoinformace je připravena plnit potřebnou koordinační roli a být reprezentantem CZ-INSPIRE navenek i v rámci ČR. Bude vytvářet podmínky, aby subjekty tvorby CZ-INSPIRE měly jak průběžný přístup k přípravě a projektovým a implementačním pracím INSPIRE, tak aby se na vybraných částech INSPIRE přímo podílely.

Česká asociace pro geoinformace vyzývá své členy, ale i další subjekty, zejména orgány a úřady veřejné správy, aby se k záměru CZ-INSPIRE připojili a zúčastnili se již přípravných prací, které byly zahájeny.

Kontaktujte nás na adrese cagi@cagi.cz!

Prameny

- Informace o České asociaci pro geoinformace. www.cagi.cz
- Informace o projektu GINIE. www.ec-gis.org/ginie
- Informace o projektu INSPIRE. www.ec-gis.org/inspire
- Informace o Sdružení Nemoforum. www.vugtk.cz/~nemoforum
- Národní geoinformační infrastruktura České republiky. Program rozvoje v letech 2001 - 2005. Sdružení Nemoforum, Praha 2001. Též na www.vugtk.cz/~nemoforum nebo www.cagi.cz

Specializovaná elektronická média pro veřejnou správu

Ing. Jiří Holub, Ing. Petr Palisa, Triada, spol. s r. o.

Deník veřejné správy – Veřejná správa online

Projekt Veřejná správa online si klade za cíl přiblížit představitelům státní správy a samosprávy moderní informační a komunikační technologie a přispět k masovému rozšíření internetu v této oblasti. Součástí projektu je jednak tištěná příloha časopisu Obec & finance „Veřejná správa online“, věnovaná novým trendům v oblasti informačních technologií ve veřejné správě, a zejména internetový **Deník veřejné správy** (<http://denik.obce.cz>), který firma Triada vydává za podpory strategických partnerů.

Deník přináší každodenní informace o dění v regionech i informace týkající se veřejné správy na celostátní úrovni. Reformě veřejné správy, bydlení, ekonomice a dalším důležitým tématům jsou věnovány samostatné rubriky. V sekci „Dokumenty“ jsou k dispozici například Zprávy Ministerstva financí, Věstník MMR, vybrané zákony, standardy ISVS a další.

Mezi zajímavé součásti DVS dále patří Kalendář událostí upozorňující na termíny a místa konání odborných výstav, seminářů, konzultací apod.

Důležitou součástí Deníku veřejné správy je i monitoring webů z hlediska veřejné správy, tj. zejména ministerstev financí, informatiky, práce a sociálních věcí, pro místní rozvoj, vnitra, životního prostředí; Vlády, Parlamentu, Svazu měst a obcí, Úřadu pro ochranu osobních údajů a dalších.

O velkém zájmu o tento specializovaný deník svědčí i počet přístupů, který činí průměrně 400–500 denně.

Elektronická publikace Solón

Publikace je určena pro každodenní činnost obecních, městských a krajských úřadů. Obsahuje aktuální znění předpisů, nařízení a metodických pokynů z finanční oblasti, legislativy obcí a měst a řadu dalších důležitých informací, právních norem, dokumentů a adresářů z oblasti působení místních správ. Důležité je, že všechny tyto informace jsou soustředěny do jednoho zdroje a aplikace umožňuje fulltextové vyhledávání napříč všemi tématy.

Jako součást publikace již tradičně vychází i kompletní sborník konference ISSS, v letošním roce dokonce s audionahrávkami jednotlivých příspěvků.

Z obsahu vybíráme: Vybrané dotační tituly pro obce; Vzorový jednací řád obecního zastupitelstva; Vzorový organizační řád úřadu; Metodický pokyn k činnosti kontrolních a finančních komisí; Věstníky Ministerstva pro místní rozvoj; Zprávy Ministerstva financí; Dotazy a odpovědi k rozpočtové skladbě; Reforma veřejné správy; Soubor nejdůležitějších právních norem pro obce atd.

Elektronická publikace je aktualizována 5× ročně, umožňuje fulltextové vyhledávání a v současné době obsahuje informace v rozsahu cca 4500 tiskových stran.

Veřejná správa a mobilní komunikace

Ing. Petr Holub, manažer prodeje významným zákazníkům – sektor vláda, T-Mobile

S postupným vývojem komunikačních technologií se také rozvíjí informační technologie. Ve státní správě je soubor všech možných elektronických informačních systémů všeobecně znám pod pojmem e-government. Přetrvávajícím problémem však zůstává jakým způsobem potřebné informace předat obyvatelstvu. Jednou z možností je využít mobilních systémů GSM. Mobilní telefony jsou dnes velice rozšířené skoro ve všech skupinách obyvatelstva. Proto se mobilní telefony jeví jako nejvýhodnější koncová zařízení pro rozesílání informací nejen v době krizových situací, ale i pro různé průzkumy, hlasování a referenda.

Jaké služby je možné již dnes efektivně využít pro zvýšení kvality rozhodování a předávání informací. **Služba Moje Info** Vám umožňuje založení vlastního informačního kanálu. Na jedno telefonní číslo je možné vytvořit až pět různých souborů informací, které lze odděleně rozesílat do různých oddělených skupin obyvatelstva (např. městské čtvrtě, důchodci, ...). Informace jsou doručovány všem účastníkům přihlášeným k odběru informací z tohoto kanálu nebo si je může uživatel vyžádat jednorázově. Jedná se o velice jednoduchý a efektivní způsob komunikace k neomezenému počtu uživatelů. Komunikační kanál lze velice jednoduše zpravovat pomocí Internetu, T-Mobile W@Pu nebo SMS zpráv z telefonu. V tomto posledním případě, může například starosta rozeslat informaci o nebezpečí ze svého mobilního telefonu pro veškeré obyvatelstvo, které je přihlášeno do daného informačního kanálu. Tuto službu lze využít i k nepřetržitému kontaktu s obyvatelstvem ve spojení s místním rozhlasem. Základní informace se zveřejní v rozhlase a detailní informace je možné získat na informačním kanálu. Výhodou tohoto řešení je dostupnost informace v době, kdy je potřebná, nebo v případě kdy se informace rychle mění a časté použití rozhlasu, by vytvářelo zmatek. Toto řešení je také velice levné pro státní správu a samosprávu, protože za informaci z tohoto kanálu platí pouze zájemce o informaci.

Druhou službou je **SMS Connect**. Služba SMS Connect umožňuje odesílat a přijímat na jedno telefonní číslo velké množství SMS zpráv. Přijaté SMS zprávy lze ihned pomocí standardně dodávaného softwaru třídit a statisticky vyhodnocovat. Služba T-Mobile SMS Connect je ideální nástroj pro SMS hlasování, svolávání či konání různých průzkumů. Předností této služby je možnost interaktivní komunikace s velkým množstvím uživatelů bez ohledu na to, jakého operátora používají. V době krizových situací může tato služba sloužit ke svolávání zaměstnanců nemocnic, členů hasičského záchranného sboru, policie s tím, že programové vybavení, které je součástí služby vyhodnotí kolik lidí bude v daném okamžiku k dispozici, ... Další aplikací může být například kompletní přehled o občanech v době evakuace atd.

Firma T-Mobile je jedním z největších světových mobilních operátorů. V současné době firma získala řadu zkušeností jak s provozem v krizových situacích v ČR, tak i s nabídkou služeb pro státní správu v Evropské unii. Spolu s partnery připravujeme řešení pro svolávání krizových štábů, rozesílání informací pro zastupitele i obyvatelstvo s vyhodnocením odezvy pro řídicí a velící pracovníky, atd.

Je zřejmé, že pro zlepšení kvality řízení státních institucí jsou nutné přesné informace, které lze touto formou snadno a efektivně získat. Nicméně již existují nové technologie jako je přenos MMS zpráv a GPRS datové přenosy, kdy mohou řídicí pracovníci získat i obrazovou informaci o situaci v dané lokalitě. Další služby které se také již dnes využívají jsou například GSM banking k úhradě místních poplatků nebo mobilní připojení k internetu.

Nedílnou součástí přenosových systémů jsou i koncová zařízení. Dnes se běžně používá mobilní telefon nebo mobilní počítač (notebook). Cílem všech dnešních výrobců je integrovat počítačové technologie a mobilní telefony do jediného univerzálního zařízení, tak aby uživatel měl dispozici mobilní terminál, přes který bude prováděna většina komunikace s institucemi a organizacemi ať se bude jednat o soukromé či státní.

Cílem všech nových technologií je zvýšení kvality řízení státní správy a samosprávy a minimalizace nákladů na získávání informací a jejich distribuci. V blízké budoucnosti budou tyto a další komunikační technologie nezbytně nutné pro řízení nejen v době krizových situací, ale i pro běžný život. Uvedené změny jsou již dnes patrné v soukromém sektoru (**GSM Banking, využití SMS, datové**

přenosy GPRS, Lokalizace subjektů, sběry dat,..) a i státní správa a samospráva bude nucena tyto technologie zavádět již jenom z důvodu kompatibility s okolním prostředím.

Jaké budou další směry ve vývoji mobilních komunikací? Mobilní komunikace se neustále rozvíjí již od roku 1990 i v naší republice. Jak ukazují výsledky všech operátorů, nebyla oblast mobilních komunikací zasažena krizí v roce 2000 tolik jako ostatní komunikace. Dnes je již v ČR registrováno přes 8,5 mil. uživatelů mobilních zařízení. Z těchto údajů vyplývá, že počet uživatelů již neposte takovým tempem jako v předchozích obdobích. Podobná situace je i v ostatních vyspělých zemích. Z tohoto důvodu se světoví výrobci a operátoři začínají orientovat na nové služby provozované na stávajících technologiích (GPRS) nebo uvažují o využití licencí na UMTS, které před několika lety nakoupily. Výrobci telefonů pak připravují zařízení, které budou schopny využívat rychlejší přenosy dat (GPRS – 128kb/s, UMTS,..), nové služby (MMS, videosekvence,..). Telefony budou mít barevné displeje a komfortnější klávesnice. Do mobilních telefonů se budou integrovat jiná zařízení například počítače (T-Mobile MDA) nebo fotoaparáty (Siemens S55, Nokia,..), kamery atd. Dá se předpokládat, že výrobci a operátoři budou navzájem výrazně ovlivňovat trh mobilních komunikací, tak aby se stal dominantním nad operátory pevných sítí. Široká škála nabídky jak koncových zařízení, tak i služeb napovídá tomu, že mohou být úspěšní v této snaze.

Závěrem lze konstatovat, že již dnes je mobilní komunikace výrazným prvkem v komunikaci mezi lidmi a organizacemi. S vývojem nových technologií se bude i nadále rozšiřovat. Státní správa a samospráva se tak dostává do rukou nový nástroj jak zvýšit kvalitu řízení v době velkých dynamických změn. Mobilní komunikace mohou zajistit přenos informací přímo k jednotlivým občanům a naopak. Mohou také při efektivním využití podstatně snížit náklady na státní správu a samosprávu.

MIDAS v kontextu veřejné správy a návaznost na standardy ISVS v oblasti metadat

*Dr. Ing. Bronislava Horáková, vedoucí projektu MIDAS, VŠB-TU Ostrava,
Institut geoinformatiky, Česká asociace pro geoinformace*

Úvod

V souvislosti se snahou o dosažení vyšší výtěžnosti relevantních informací se stále častěji skloňuje slovo metadata. Metadata umožňují popsat vlastnosti, kvalitu, obsah, strukturu, dostupnost, použitelnost, podmínky využití a jiné parametry dat. Tím výrazně napomáhají nejen při hledání relevantních dat, ale hlavně při rozhodování zda a jak data vhodně a efektivně použít. V podstatě se jedná o dokumentaci dat. Ta je o to významnější a potřebnější, o co jsou data na pořízení náročnější a dražší. Mezi taková data jednoznačně patří prostorová data neboli geodata.

Nejvýznamnějším producentem ale i uživatelem dat je bezesporu veřejná správa. Pro prostorová data to platí dvojnásob. Zde jsou také požadavky na evidenci zdrojů v metainformačních systémech více než oprávněné a tlaky na budování a provoz těchto systémů čím dál silnější.

Jedním z metainformačních systémů, který se řadí mezi katalogy veřejné správy, je metainformační systém MIDAS – katalog geodat veřejné správy. Vzniku tohoto systému předcházely tlaky ze strany odborných pracovníků v oblasti GIS ve veřejné správě na vybudování metainformačního systému, který by poskytoval potřebné údaje o dostupnosti a využitelnosti geodat v ČR. Tak byl v roce 2000 zahájen projekt MIDAS, jehož nositelem je Česká asociace pro geoinformace.

MIDAS v kontextu veřejné správy

Dva uplynulé roky provozu a vývoje MIDAS znamenaly realizaci několika dílčích projektů.

Projekt MIDAS

Cíl: Vybudování metainformačního systému prostorových dat pro potřeby veřejné správy.

Projekt MIDAS navázal na výsledky pilotního projektu „**Metainformační systém CAGI**“. Projekt byl do konce roku 2002 koordinován a garantován Úřadem pro veřejné informační systémy. Jedním z úkolů projektu bylo vybudování nové verze metainformačního systému CAGI. Nová verze zohledňovala především skutečnost existence nově přijatého „Standardu ISVS pro strukturu a výměnný formát metadat informačních zdrojů veřejné správy, verze 1.1“ (dále jen standard pro metadata, věstník ÚVIS, 2001, www.uvis.cz) a požadavky uživatelů na uživatelské prostředí. Požadavky vycházely ze zkušeností získaných během provozu pilotní verze systému.

Od 2. poloviny roku 2000 probíhá naplňování systému MIDAS metadaty o datových souborech (s a bez prostorové lokalizace), které jsou v gesci centrálních orgánů veřejné správy.

V 1. polovině roku 2001 proběhl vývoj nové verze systému. Výrazné změny byly provedeny v souvislosti s profesionalizací uživatelského prostředí. Rovněž byla provedena úprava obsahu a struktury databáze v souladu s nově přijatým standardem pro metadata.

V měsících červen až listopad 2001 byla realizována rozsáhlá **evidence geodat okresních úřadů**. Celkem bylo pořízeno a zaevidováno cca 3000 DS z okresních úřadů. Nashromážděná metadata byla zpracována a uložena do databáze systému MIDAS a zveřejněna prostřednictvím systému MIDAS na Internetu. Následně byla provedena analýza metadat jejímž cílem bylo získat informace o stavu geodat na okresních úřadech v ČR. Závěrečná zpráva: „**Analýza GIS na okresních úřadech**“ byla předána ÚVIS, který ji dále postoupil nově zřízené OPS krajů, jako jeden ze vstupních dokumentů pro její činnost a rozhodování ve věci dalšího nakládání a možného převzetí geodat okresních úřadů krajskými úřady. Závěrečná zpráva je dostupná v plném znění na adrese:

<http://gis.vsb.cz/midas/Dokumenty/formular2.htm>.

V druhé polovině roku 2001 proběhly práce na tvorbě **aplikace MIDASLite**. Tato aplikace je určena pro pořizování, aktualizaci a správu metadat o datových souborech a je určena pro lokální využití v rámci organizace. MIDASLite přistupuje a ukládá metadata do databáze, která svým obsahem a

strukturou odpovídá systému MIDAS a je v souladu se standardem pro metadata což umožňuje bezproblémový automatický přenos dat ve formátu XML z MIDASLite (lokálního skladu) do centrální databáze systému MIDAS.

Od ledna tohoto roku je k dispozici **nová verze MIDASLite 1.2.0**, která umožňuje automaticky generovat potřebnou databázi pro uložení metadat. Nová verze umožňuje také vložit do MIDASLite údaje, které popisují organizaci a kontaktní osobu jenž jsou v roli správce a pořizovatele metadat a exportovat tyto údaje v XML formátu. Formát odpovídá specifikaci výměnného formátu standardu pro metadata.

Instalační soubory MIDASLite jsou volně k dispozici na webových stránkách MIDAS, <http://gis.vsb.cz/midas/scripts/midaslt.htm>.

Výraznou předností tohoto řešení je naprostá shoda datové struktury se strukturou MIDAS což zaručuje okamžitou a rychlou přenositelnost dat.

MIDASLite je v současné době testován v rámci **pilotního projektu MIDASkraj** na krajském úřadě ve Zlíně, kde slouží jako základní nástroj pro pořizování metadat všem subjektům, které v souladu se smlouvou pořizují a předávají data/geodata krajskému úřadu. Organizační pravidla tohoto výkonu jsou dána interním nařízením. Zpracovatel je tak povinen při předání díla, předat také metadata v požadovaném formátu XML dle specifikace standardu pro metadata. K tomu je mu krajským úřadem poskytnut systém MIDASLite v němž zpracovatel metadata pořídí a vyexportuje do požadovaného formátu. Systém MIDASkraj je schopen takto připravená metadata přímo načíst a zařadit do evidence krajského úřadu.

Dalším dílčím projektem je **projekt „MIDAS – katalog geodat veřejné správy do praxe“**. Cílem projektu je proškolení pracovníky GIS pracovišť veřejné správy v oblasti metadat, metaIS, norem a standardů a prakticky proškolení v práci s MIDAS a MIDASLite. Školení běží v osmi turnusech v období únor až duben 2003. Řešitelem projektu je VŠB-TU Ostrava, Institut geoinformatiky ve spolupráci s MV, CAGI a KrÚ ve Zlíně. Projekt je podporován Nadací Open Society Fund Praha.

V současné době je připravována koncepce profesionalizace systému MIDAS z hlediska stabilizace provozu a institucionalizace postavení v rámci ISVS. Je připravován návrh koncepce, který bude předložen Ministerstvu informatiky.

Standardy ISVS a problematika metadat

Informační systémy veřejné správy jsou budovány v ČR podle specifikací standardů, které vydává Ministerstvo informatiky (do 31.12.2002 ÚVIS). Pro oblast metadat a metainformačních systémů byl v roce 2001 vydán **„Standard pro strukturu a výměnný formát metadat informačních zdrojů“**. Tento standard definuje strukturu a výměnný formát metadat pro popis prostorových dat a vychází z předběžné normy **ČSN P ENV 12657 pro metadata prostorových dat** a dalších souvisejících norem. Standard je rozšířen pro popis datových souborů bez prostorové lokalizace a dále pro popis objektů typu událost, služba, aplikační programové vybavení a dokument. Pro popis informačních zdrojů využívá standard rovněž doporučení DCMI – **Dublin Core Metadata Initiative**.

Systém MIDAS svou strukturou a výměnným formátem odpovídá definici standardu a je schopen komunikace s jinými systémy respektujícími platný standard.

V současné době jsou ve verzi návrhů **„Standard pro popis informačních zdrojů ve veřejné správě“** a standard **„Architektura referenčního rozhraní soustavy ISVS“**, který bude doplněn skupinou čtyř dílčích standardů pro řešení normativní podrobné specifikace referenčního rozhraní. Uvedené standardy jsou dlouho očekávány a měly by dát nutné specifikační minimum pro vývojáře aplikací – ISVS.

Z pohledu vývoje a dalšího provozu MIDAS v kontextu veřejné správy je podstatná především specifikace referenčního rozhraní jako jednotného integračního prostředí informačních systémů veřejné správy. MIDAS splňuje základní podmínku pro začlenění do referenčního rozhraní, kterou je webové rozhraní ISVS a patří k tzv. webovým aplikacím. Je navíc schopen nabízet a přijímat data ve formátu XML dle specifikace standardu pro metadata. V rámci nejbližšího dalšího vývoje je uvažováno s doplněním funkčnosti MIDAS o schopnost přímé komunikace systému se systémy veřejné správy zasíláním XML zpráv - poskytování webových služeb. **MIDAS má ambice stát se geoportálem,**

který by měl nabízet služby jak v oblasti metadat prostorových dat, tak poskytovat služby související s přístupem ke zdrojům geodat a další.

Návrh „Standardu ISVS pro popis informačních zdrojů veřejné správy“ respektuje Dublin Core a v souladu s ním definuje 15 základních metadatových prvků pro popis informačních zdrojů. Standard stanovuje povinnost pořizovat metadata dle specifikace standardu a to pro tzv. elektronické informační zdroje, které jsou dostupné dálkovým přístupem. Tím se značně zužuje rozsah informačních zdrojů veřejné správy, na něž se povinnost vytvářet katalogový záznam vztahuje. Mezi informační zdroje, které jsou této povinnosti dosud zbaveny, patří také prostorová data, a to z toho důvodu, že většina těchto zdrojů není dostupná dálkovým přístupem.

V oblasti geoinformací to znamená zachování stávajícího stavu, kdy úřady a organizace veřejné správy, které jsou správci či pořizovateli těchto dat, nemají povinnost dokumentaci – metadata k prostorovým datům pořizovat, aktualizovat a zveřejňovat. Povinnost pořizovat metadata považujeme za významný a důležitý krok, který umožní nejen lepší výtěžnost relevantních informací, ale měl by především směřovat ke zvýšení efektivního nakládání s informačními zdroji, zpřehlednění skutečného stavu informačních zdrojů ve veřejné správě a zamezení zbytečným duplicitám, jejichž důsledkem je plýtvání finančními, lidskými a jinými zdroji.

Zásadní problém však spatřujeme v tom, že povinnost pořizovat popis se vztahuje pouze na zdroje elektronické a dostupné dálkovým přístupem. Domníváme se, že právě z výše zmiňovaných důvodů je potřebné hledat cesty, jak zajistit informovanost také o významných informačních zdrojích, které nejsou sice dostupné dálkovým přístupem, ale je z mnoha důvodů důležitá informace o jejich existenci, kvalitě, dostupnosti, podmínkách využití apod.

Domníváme se, že i přes značnou složitost jednoznačného vymezení pojmu informační zdroj veřejné správy, bude nutné tento krok učinit.

Profesní čipové karty

Mgr. Lada Hrušová, vedoucí projektu čipových karet, Ministerstvo informatiky

Elektronizace veřejné správy (pod názvem e-government) je procesem, který se rozbíhá v celé Evropě. Česká republika se v rámci Národního akčního plánu eEurope+ přihlásila k tomuto procesu, jehož nezbytnou součástí se stává i standardizace profesní čipové karty zaměstnance veřejné správy. Hlavní cíle této elektronizace jsou následující:

- **Zefektivnění veřejné správy**, využít možností sdílet data o zaměstnancích veřejné správy, klientech a službách. Jednotlivé složky veřejné správy neudrží duplicitní informace, ale mají pomocí čipové karty zajištěn autorizovaný přístup do místa, kde jsou poskytovány informace spravovány.
- **Využití jednotné komunikační infrastruktury ISVS – intranetu veřejné správy** pro potřeby výkonu státní moci.
- **Zpřístupnění služeb veřejné správy pomocí internetu** – jako základního komunikačního prostředí mezi veřejnou správou a občany, a to za účelem výkonu státní moci.
- **Zpřístupnění a zrychlení poskytování služeb veřejné správy občanům**. Zabezpečená a personalizovaná komunikace občanů s veřejnou správou pomocí klientských stanic a veřejných kiosků umožňuje spoustu administrativních úkonů provádět dálkově, automatizovaně bez nutnosti osobní účasti.

Současný stav užití čipových karet ve veřejné správě

Mnoho úřadů veřejné správy již dnes využívá čipové karty jak pro kontrolu docházky, tak i k automatizovanému ověřování totožnosti pracovníka při vstupu na pracoviště. Avšak společným jmenovatelem současné práce s daty při vzájemné komunikaci mezi orgány veřejné správy nebo při výkonu veřejné moci je jednak pracnost a zdoluhavost, jednak diskutabilní bezpečnost uložení, vyhledávání, přenosu a kontroly relevantních informací zaznamenávaných na různých typech průkazů, potvrzení a formulářů. A již dnes je zřejmé, že zaměstnancům, kteří vykonávají a budou vykonávat výše uvedené činnosti, nebudou stačit papírové podoby průkazů a naopak bude požadována zvýšená odpovědnost jednotlivce.

Inteligentní čipové karty se jeví jako nejvhodnější technologie, která je schopna nést bezpečně uložená data umožňující požadující funkcionalitu. Díky této technologii se administrativní formality i možnosti chyb a podvodů omezují na minimum.

Cíle standardizace profesní čipové karty ve veřejné správě

Proces standardizace profesních čipových karet zaměstnance veřejné správy nelze chápat jako osamocený krok bez jakýchkoliv vazeb, nýbrž jako součást standardizačních postupů při budování soustavy informačních systémů veřejné správy založených na moderních informačních technologiích, který směřuje k zajištění následujících cílů:

- zrychlení služeb poskytovaných veřejnou správou,
- podpora zpřístupnění služeb veřejné správy dálkově, prostřednictvím všeobecně dostupných nástrojů (internet),
- podpora využití komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy spojená s odpovědností jednotlivých zaměstnanců veřejné správy za jejich činnost,
- podpora zpřístupnění datových zdrojů veřejné správy, a tím omezení duplicitního zjišťování řady údajů.

Funkce standardizované profesní čipové karty ve veřejné správě

Po zmapování veškerých požadavků na takovou čipovou kartu ve veřejné správě je jasné, že profesní čipová karta bude duální a multifunkční procesorová čipová karta, která v sobě ponese tyto funkce :

- **Identifikace a autentizace v informačním systému veřejné správy** – identifikace a autentizace držitele karty zajišťuje na podstatně vyšší úrovni bezpečnost pomocí kryptografických prostředků, které jsou díky čipové kartě plně v moci jejího držitele. Umožňuje bezpečnou elektronickou komunikaci uvnitř veřejné správy případně s občany při výkonu státní moci, a to v souladu se zákonem o elektronickém podpisu.
- **Vstup do budov** – bezkontaktní autentizace realizovaná za účelem evidence pohybu a dostupnosti zaměstnance (vstupní a docházkové systémy). Jedná se o identifikaci držitele při vstupu do úřadu (vchody, parkoviště, docházkové systémy) pomocí vstupního a docházkového systému, využívající bezkontaktního rozhraní doporučeného standardy ISVS.
- **Vizuální kontrola** v místě veřejné správy, kde není možnost provést elektronickou identifikaci, využívá grafických vlastností profesní čipové karty a jejich moderních bezpečnostních prvků.
- **Platební funkce karty** je realizována využitím společných identifikačních funkcí karty ve vazbě na bankovní platební systém. Tato cesta je otevřená do budoucna a nezatěžuje výkonově kartu, což má výhodu v nižších nákladech na pořízení technologie čipových karet.
- **Rezerva.** Prostor pro využití dalších aplikací.

Vlastnosti standardizované profesní čipové karty ve veřejné správě

Profesní čipová karta zajišťuje prostřednictvím standardů informačních systémů veřejné správy multifunkčnost a otevřenost vůči individuálním požadavkům resortů.

Technické vlastnosti profesní čipové karty jsou dány technickým standardem ISVS.

Karta obsahuje sdílený elektronický identifikátor, jehož struktura je definována funkčním standardem ISVS.

Formální standard ISVS pro tuto kartu garantuje přítomnost moderních grafických zabezpečovacích prvků. Konečná podoba je dána navíc bezpečnostním standardem ISVS.

Shrnutí

Profesní čipová karta je základem pro implementaci ve veřejné správě, zvláště díky

- univerzální architektuře, umožňující pokrýt maximum resortních požadavků s minimálními náklady,
- silnému bezpečnostnímu konceptu, který je navržen ke standardizaci,
- respektování mezinárodních standardů a norem pro technologii čipových karet,
- standardizaci ISVS.

Důvodem pro návrh multifunkčního řešení je to, že poskytované služby jsou propojené nebo doplňující se a tím se vzájemně posilují. Dále se zde nabízí společná standardizovaná technická platforma, kterou mohou využívat všichni poskytovatelé služeb. Vazba na komerční aplikace a případně na jejich technickou infrastrukturu může v konečném důsledku vést k přesunu značné části nákladů ze zdrojů státního rozpočtu na banky a další komerční instituce.

Využití čipových karet v oblasti veřejné správy může přinést významný posun ve zkvalitnění datové základny a tím ve svém důsledku i zrychlení a zefektivnění práce veřejné správy. Rovněž dosažená technologická úroveň zaručuje odpovídající bezpečnost dat.

Proces nasazení čipových karet nelze chápat jako osamocený děj, ale jako nedílnou součást procesu budování soustavy informačních systémů veřejné správy.

Konvergované komunikace v prostředí Intranetu

Ing. Petr Hubený, MBA, vedoucí Product Management & Engineering EN, Siemens s.r.o.

Úvod

Základem každého informačního a komunikačního systému v uzavřené či veřejné síti je datová a hlasová infrastruktura. Příspěvek se zabývá především obecnými aspekty konvergence datových a hlasových sítí, způsoby jejich migrace, stručným představením komunikační architektury HiPath a případovou studii uplatnění komunikační konvergované architektury na bázi Intranetu ve státní správě.

Konvergence datové a hlasové komunikace

Při budování základní privátní komunikační infrastruktury libovolné organizace byla tradičně budována separátně datová a hlasová síť. Od masovějšího nástupu datových sítí v posledních letech se neustále mění poměr velikosti provozu a využití obou typů sítí. Od privátních hlasových systémů je vyžadováno stále více funkcí, které s přenosem hlasu přímo nesouvisí a využívají přitom datovou komunikaci. (Drtivá většina hlasových systémů dnes provádí spojování hlasových kanálů v digitálním tvaru.) Datové sítě obecně jsou naopak po dlouhodobém vývoji připraveny technologicky i kapacitně pro přenos služeb v reálném čase.

Tyto skutečnosti a prudký nárůst datového provozu sblížily svět datových a hlasových sítí natolik, že je běžně možné využít datové sítě pro přenos hlasu, a to nejen v privátních sítích, ale i veřejných sítích včetně Internetu. Pak mluvíme o tzv. konvergenci a konvergovaná síť na bázi protokolu IP pak nepřenáší jen hlas a data, ale díky vzájemné integraci umožňuje poskytnout i zcela nové služby.

Migrace

Každý informační a komunikační systém, ať uzavřený nebo veřejný, je navrhován s nároky na splnění určitých potřeb. Ve velké části případů není ani budován na „zelené louce“, ale vychází ze stávajícího systému a infrastruktury. Technická hlediska se liší případ od případu. To, co zřizovatele zajímá po každé je úspora nákladů, ochrana investic, výkonnost systému a vliv na produktivitu zaměstnanců.

Každý z výše jmenovaných technologických směrů se vyznačuje určitými vlastnostmi, přednostmi a omezeními. Nelze tedy paušálně určit, který ze tří typů systémů je nejvýhodnější pro splnění všech požadavků. Proto velmi záleží na účelu budovaného komunikačního systému, jaký význam má pro vlastní činnost organizace a jakou roli a váhu v něm má přenos hlasu a dat.

Ze stejných důvodů nelze ani doporučit jedinou nejlepší cestu přechodu ke konvergenci. Obecně existují tyto možnosti přechodu: výměna celého systému, plynulá migrace, využití testovací instalace, integrace samostatných aplikací, tzv. filiálkový koncept a outsourcing.

Případová studie

Komunikační systém na Městském úřadě v Litvínově je ukázkou účelného nasazení konvergované technologie ve státní správě. Obnáší propojení tří lokalit jedinou sítí LAN pro přenos dat i hlasu. Každá lokalita je vybavena konvergovaným hlasovým systémem HiPath 3000 s VoIP bránou pro přenos hlasu přes IP. Tato integrace obou sítí umožňuje centrální jednotnou správu celého systému včetně hlasové pošty a garantuje přístup k hlasovým i datovým službám přes jednotné rozhraní. Centrální LCR (Least Cost Routing) redukuje telekomunikační poplatky na nezbytně nutnou mez. Jednotný očíslovací plán, provolba a CTI propojení telefonních aparátů s PC zvyšuje komfort uživatelů a efektivitu procesů, což je ukazatel zajímavý jak pro komerční sféru, tak i organizace státní správy a samo-správy.

Shrnutí

Historický vývoj hlasových a datových sítí dnes staví návrháře komunikačních systémů před volbu, která donedávna nebyla možná. V zásadě jde o cestu stávajících TDM technologií nebo o migraci různou měrou směrem k VoIP. Siemens jako dodavatel telekomunikačního vybavení s dlouhodobou zkušeností s technologickým vývojem, dokáže nabídnout řešení pro všechny zmiňované směry.

Nové trendy v oblasti mapových e-slужeb

Karel Charvát, projektový manažer, České centrum pro strategická studia, Česká republika

ABSTRAKT

Záměrem iniciativy INSPIRE je nastartovat vytvoření evropské infrastruktury prostorových informací, která bude dodávat uživatelům integrované prostorové informační služby. Ty by měly umožnit uživatelům identifikovat prostorové nebo geografické informace (a získávat k nim přístup) z široké škály zdrojů, od lokální až po globální úroveň, interoperabilním způsobem, pro mnoho různých použití. Cílem bylo nabídnout nové možnosti zavádění mobilních komunikací do každodenního života venkovských regionů. U mnoha aplikací pro mobilní přístup k datům je nutno získávat paralelní přístup k více datovým zdrojům. Tyto zdroje dat jsou obvykle distribuovány mezi více organizacemi a rozloženy na více datových serverech. V současné době se tato situace řeší replikováním stejných dat v různých institucích. Tato přednáška popisuje, jak byly principy INSPIRE implementovány v rámci projektu WirelessInfo pro mobilní doménu, aby bylo možné nabízet operativní přístup k datům, kdekoli a kdykoli bude zapotřebí operativnějšího řešení. Řešení je postaveno na využití OGC standardů Web Map Service (WMS) a Web Feature Services (WFS).

Iniciativa INSPIRE

“Záměrem iniciativy INSPIRE je nastartovat vytvoření evropské infrastruktury prostorových informací, která bude dodávat uživatelům integrované prostorové informační služby. Ty by měly umožnit uživatelům identifikovat prostorové nebo geografické informace (a získávat k nim přístup) z široké škály zdrojů, od lokální až po globální úroveň, interoperabilním způsobem, pro mnoho různých použití. Mezi cílové uživatele INSPIRE patří političtí činitelé s rozhodovací pravomocí, plánovači a manažeři na evropské, celostátní i lokální úrovni jakož i občané a jejich organizace. Možnými službami jsou vizualizace informačních vrstev, překryv a vrstvení informací z rozdílných zdrojů, prostorové a časové analýzy apod.

Prostorová informační infrastruktura řeší jak technické, tak netechnické otázky, počínaje technickými standardy a protokoly přes organizační záležitosti, otázky datové politiky včetně zásad pro přístup k datům, až k vytvoření a údržbě geografických informací pro široké spektrum účelů.

Úmyslem iniciativy INSPIRE je zlepšit současnou situaci tím, že podníká vytvoření evropské infrastruktury prostorových dat pro účely přístupu k prostorovým informacím a jejich využívání, na základě následujících principů:

- data by měla být shromážděna vždy jednou a měla by být udržována na té úrovni, kde je lze spravovat nejefektivněji
- musí být možné hladce kombinovat prostorové informace z různých zdrojů po celé Evropě a sdílet je mezi mnoha uživateli a aplikacemi
- informace shromážděné na jedné úrovni musí být možno sdílet mezi všemi různými úrovněmi, např. detailní informace pro detailní zkoumání, obecné informace pro strategické účely
- geografické informace potřebné pro kvalitní veřejnou správu na všech úrovních by měly existovat v hojném množství a měly by být široce dostupné, za podmínek, které nebudou bránit jejich širokému využívání
- musí být snadno zjistitelné, které geografické informace jsou k dispozici, které vyhovují potřebám k danému použití a za jakých podmínek je lze získat a použít.

Geografická data se díky tomu stanou snadno pochopitelnými a interpretovatelnými, jelikož je lze vizualizovat v rámci náležitého kontextu a vybírat uživatelsky přívětivým způsobem.”⁸

⁸ INSPIRE Infrastructure for Spatial Information in Europe, Reference Data and Metadata Position Paper

Cíl WirelessInfo

Cílem projektu WirelessInfo bylo vyvinout pokročilé systémy a služby pro zemědělské správy, správy lesního hospodářství a další relevantní orgány ve venkovských oblastech, zlepšit přístup občanů a podniků k informacím týkajícím se zemědělství, lesního hospodářství a venkova, jakož i iniciovat a zprostředkovat kontakty, výměny a zpětné vazby mezi veřejnou správou na venkově a třetími stranami, tj. občany, institucemi a podniky. Projekt demonstruje zlepšenou interní efektivitu dat týkajících se zemědělství a lesního hospodářství jakož i efektivitu řízení a správy informací ve srovnání s existujícími systémy. Inherentními vlastnostmi nově vytvořené služby, navržené tímto projektem, je důvěrnost, spolehlivost, důvěryhodnost a dostupnost společných dat, její auditovatelnost, možnost překladu v reálném čase, robustnost a uživatelská přívětivost.

Bylo konstatováno, že u mnoha aplikací pro mobilní přístup k datům je nutno získávat paralelní přístup k více datovým zdrojům. To je v souladu s doporučením iniciativy INSPIRE. Tyto zdroje dat jsou obvykle distribuovány mezi více organizacemi, které tato data shromažďují, a jsou rozloženy na více datových serverech. V současné době se tato situace řeší replikováním stejných dat v různých institucích. Řešení WirelessInfo je založeno na kaskádách serverů. Nabízí operativní přístup k datům kdekoliv a kdykoliv a poskytuje operativnější řešení.

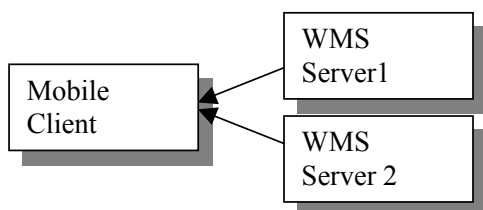
Rámcový nástin řešení

V souladu se záměry projektu WirelessInfo je jeho technologický základ postaven na standardech OGC. Tento přístup zajišťuje základní podmínky pro interoperabilitu používaných geodatových služeb. K dnešnímu dni publikovalo OGC několik standardů pro sdílení geodat přes WWW. K nejrozvinutějším standardům, jež byly zároveň přijaty širokou komunitou, patří WMS. WMS znamená Web Map Service (přesněji OGC Web Map Service). Služba WMS je schopna produkovat mapy ve standardních obrazových formátech (PNG, JPEG, apod.) na základě standardního souboru vstupních parametrů. Výsledná mapa může obsahovat „transparentní“ pixely v místech, kde nejsou žádné informace, takže výslednou mapu lze získat vrstvením několika nezávisle vytvořených map na sebe. To je možné i v případě, že mapy pocházejí od různých Web Map Services.

WMS vychází z přenosu georeferenčních map, tj. ze zobrazení, případně kreseb, vygenerovaných na vyžádání. V některých případech existuje požadavek přenášet nikoliv mapy, ale geocharakteristiky. Tato možnost spadá do komunikace mezi zdroji geodat. Tento typ služeb pokrývá další specifikace OGC – WFS neboli Web Feature Service. Tato specifikace definuje formální požadavek přes WWW, odkud se vrátí jednoduché charakteristiky OGC ve formátu GML. GML je variantou XML pro geografické charakteristiky.

Z pohledu WirelessInfo je důležitá schopnost serverů 1.1.0 WMS vytvářet takzvané kaskádové servery. Ty plní úlohu hubů v sítích WMS a nabízejí možnost vytvářet gateway pro mobilní zařízení, jež užívají různé zdroje geografických informací. Pro mobilní systémy existují dvě základní řešení:

Mobilní klient DHTML/CSS

Výhody:

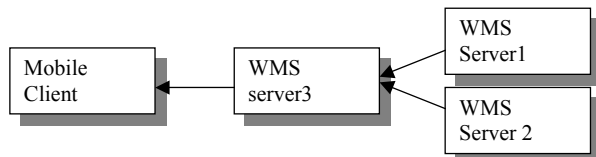
- Servery pracují paralelně a ze strany serveru je rychlejší doba odezvy.

Nevýhody:

- Na straně terminálu je nutný CSS explorer; mnoho současných mobilních terminálů tuto funkčnost nemá. Vyšší požadavky na straně klienta

- Je nutno získávat informace ze všech serverů ve stejném systému souřadnic
- Přenáší se velké množství dat, což může hrát velkou roli při použití technologie GPRS.

Kaskáda s využitím Mapserveru

Výhody:

- Malé požadavky na straně klienta (postačuje HTML)
- Řešení podporuje klienty Java
- Lze využívat data ze serverů používajících rozdílné systémy souřadnic, na serveru se realizují Coordinate WEB Services.

Nevýhody:

- Je zapotřebí jednoho dalšího serveru
- Data se stahují po stažení všech dat na serveru 3.

Na základě analýzy bylo rozhodnuto používat první model pouze v případě, že je v terénu použit PC počítač s tlustým klientem a část dat je uložena na serveru v terénu, v kombinaci se službami Web Feature Services (WMS). Takový systém pracuje částečně nezávisle na funkcionalitě sítě GPRS, ale obvykle se stahují velké objemy dat.

Pilotní testování na Institutu pro řízení lesního hospodářství (FMI)

Současný firewallový systém na FMI v Brandýse nad Labem je založen na produktu VPN-1 Enterprise FireWall, na nějž je poskytnuta licence pro neomezený počet uživatelů a který rovněž obsahuje řídicí modul pro vytváření dalších distribuovaných modulů firewallu. Existují dobré podmínky pro užití ochranných modulů u externích subjektů a pro fixaci dvou funkcí, jimiž jsou:

- efektivní ochrana sítě externího subjektu pomocí „high-tech“ ochranného systému za výhodné náklady.
- vytvoření chráněné komunikační datové linky mezi externími subjekty a centrální evidencí pro přenos dat pomocí libovolného protokolu TCP/IP.

Testování této služby by mělo odladit různé formy přístupu k datům, metody a formy ukládání dat pro různé typy serverů (MapServer a WebMap). Cílem je vytvořit optimalizované komunikační prostředí a navigovat uživatele takovým způsobem, aby maximálně využil připravená úložiště dat a data v datovém kolektoru. Nyní začíná docházet k přenosu výsledků testování uvnitř FMI do širšího užívání místní a regionální samosprávou.

K tomuto účelu byl implementován mobilní Mapserver public client. Předpokládá se, že jako kaskádový server bude použit UMN Mapserver. Toto řešení považujeme za optimální z několika důvodů:

- gateway pro mobilní zařízení je již vyvinuta a v rámci projektu je již v provozu
- pokročilá implementace standardů OGS
- otevřené řešení s agilní komunitou vývojářů.

Pro síťové uzly předpokládáme otestování všech řešení WMS, která mohou používat zainteresovaní poskytovatelé dat. V první fázi otestujeme výše zmíněná otevřená resp. volně dostupná řešení. Tento systém nabízí možnost fúzovat data FMI s různými jinými zdroji dat publikovanými jako služba WMS.

Vytvoření zprostředkovatele (brokera) GML s jednoduchými charakteristikami

Pro plánovanou budoucí komunikaci mezi poskytovateli dat se rovněž pokoušíme vyvinout jednoduchého zprostředkovatele GML (GML broker), který bude podporovat podmnožinu podmínek WFS. Vývoj probíhá pomocí jazyka Ruby pro objektově orientované programování, který je volně dostupný včetně zdrojových textů a je založen na Apache Web serveru, rozšířeném o modul mod-ruby. Mod-ruby umožňuje vytvářet servlety na základě jazyka Ruby. V této etapě jsme vytvořili čtečky geodat ve formátech Shapefile a GML a testujeme komunikaci přes TCP/IP založenou na datech GML.

V této fázi implementujeme pouze dotazování GML brokera založené na charakteristických atributech a výběrovém boxu. V případě výběrového boxu rozlišujeme mezi překryvem a ryze vnitřní variantou. Plná implementace prostorové relační algebry se plánuje v budoucnu. Toto schéma by mohlo podporovat implementaci tlustých klientů založených na Web Feature Services (WFS), jako je například GeoMedia společnosti Intergraph.

ODKAZY

- INSPIRE Infrastructure for Spatial Information in Europe, Reference Data and Metadata Position Paper.
- INSPIRE Infrastructure for Spatial Information in Europe Environmental Thematic User Needs Position, přednáška
- Charvat at al. WirelessInfo – Wireless Communication for Forestry and Agriculture, Agile 2001, Brno
- Charvat at al. WirelessInfo Technical Implementation Plan, únor 2001, Brandýs nad Labem
- Charvat at al. WirelessInfo Marketing study II, březen 2001, Brandýs nad Labem
- Holy at al. WirelessInfo Design of system architecture, květen 2001, Benešov
- Holy at al. WirelessInfo End user interface 2001, Benešov
- Konecny at al., IST 1999-21056 WirelessInfo, D12.1, Návrh rozhraní
- Konecny at al., IST 1999-21056 WirelessInfo, D12.1, Návrh rozhraní

Alfabet.cz – internetový pomocník pro rodiče dětí se zdravotním postižením

*Mgr. Martina Chmelová, ředitelka, koordinátorka projektu alfabet.cz,
Alfa Human Service, neziskové nestátní občanské sdružení*

Úvod

Internetový portál www.alfabet.cz slouží jako pomocník nejen rodičům s dětmi se ZP, ale také všem pečujícím složkám této komunity. Portálové řešení servisu ukazuje, že oblast zaměřená na poskytování sociálních a vzdělávacích služeb má své místo v poskytování služeb komunitním skupinám a může významně napomoci ke zlepšení vzájemné komunikace a výměně informací.

Řešená problematika

Cílem projektu Alfabet je zlepšení informovanosti rodičů dětí se zdravotním postižením a poskytnutí informačních a vzdělávacích materiálů pečujícímu personálu.

Alfabet se na svých internetových stránkách snaží přinášet návod jak postupovat v různých situacích, které člověka potkávají v běžném životě s jakkoli postiženým dítětem.

Alfabet nepřináší informace jen s ohledem na postižení fyzické nebo psychické, ale je určen rodičům dětí dlouhodobě nemocných, dětí s metabolickými poruchami, po úraze nebo dětí s poruchou učení nebo chování.

Péče o děti se zdravotním postižením je orientována na rodinu jako celek (jejími klienty jsou rodiče).

Tento druh péče umožňuje minimalizaci důsledků postižení dítěte i celé rodiny a vyžaduje týmovou spolupráci.

Tato týmová spolupráce zahrnuje spolupráci lékařů, rehabilitačních a dalších odborníků, speciálních pedagogů, psychologů, sociálních pracovníků na straně jedné a rodičů na straně druhé.

Rodič je ten, kdo zná své dítě a jeho možnosti a schopnosti nejlépe. Rodič s dítětem každý den „pracuje“ či stimuluje jeho vývoj. Je důležité, aby rodič pochopil mechanismy účinku jednotlivě prováděných stimulací ve prospěch fyzického a psychického vývoje svého dítěte. Pro tuto svoji činnost musí být rodič dostatečně připraven a přiměřeně instruován. Pouze s připraveným a proškoleným rodičem je možno vytvořit dobře fungující pečovatelský tým. Je nutné, aby se z rodiče „laika“ postupně stal rodič „profesionál“, který dostatečně rozumí sdělovaným informacím a chápe jejich souvislosti. Rodič se vlastně stává „koordinátorem“ celkové péče o své dítě.

(Rodič pečuje o své dítě 24 hodin denně. Rodič vybírá konkrétního lékaře či jiného odborníka, doplňkové aktivity, kontakty na svépomocné iniciativy, koupí určitých druhů pomůcek, účast na určitých typech akcí, jaké lázně s dítětem navštíví atd. Rodič pro své rozhodování potřebuje dostatek informací, aby mohl danou situaci vyhodnotit a řešit.)

Informační, komunikační a vzdělávací zdroje, které má kdykoliv rodič k dispozici, ať si je sám vyhledá na www.alfabet.cz v oblasti konkrétní problematiky nebo jsou mu doporučeny odborníkem či jinou složkou péče mohou podpořit vznik týmové spolupráce a vhodnější komunikace mezi rodičem a odborníkem.

Odborník poskytující odbornou péči rodinám se zdravotně postiženým dítětem potřebuje informační zdroje pro svého klienta, které při své vytíženosti nemá čas hledat a udržovat v aktuálním stavu. Dítě se zdravotním postižením vyžaduje odbornou péči a službu celé řady specializací. Velmi často jednotlivé složky poskytují svoje služby odděleně a na jiném pracovišti.

Funkční informační systém určený jednotlivým pečujícím skupinám je důležitou součástí týmové spolupráce mezi jednotlivými složkami.

Komu projekt slouží

Alfabet je určen nejen rodičům dětí se zdravotním postižením, ale také zdravotnickému personálu, speciálním pedagogům, logopedům, psychologům, sociálním pracovníkům, různým neziskovým organizacím a klubům rodičů. Také všem ostatním, kteří se o tuto problematiku z jakéhokoliv důvodu zajímají.

V současné době najdete na stránkách alfabet.cz již rozsáhlé informační a vzdělávací materiály zaměřené zatím na děti s tělesným zdravotním postižením, odbornou sociálně právní poradnu pro rodiče dětí se ZP, servis pro terénní sociálně právní poradce, kteří působí po celé České republice a internetovou knihovnu pro rodiče i ostatní zájemce. Stránky jsou aktualizovány 1× týdně.

Spolupráce

Spolupráce na projektu se děje v rovině technické a odborné.

Technické řešení projektu:

- internetový informační servis alfabet.cz je podpořen f. Oracle, která dodala licence k softwarovému řešení celého systému a projekt i nadále podporuje formou konzultací. Jedná se o Oracle 9i Database Standart Edition verze 9.2.0.1.0 for Linux a Oracle 9i Application Server Release 2 (9.0.2.0.0).
- projekt dále podporuje f. Aliatel, která poskytuje webhosting.
- Dema.a.s., která poskytuje podporu projektu formou spolupráce v oblasti sociologického šetření a anket, důležitých pro zpětnou vazbu.
- nakladatelství Portál spolupracuje na projektu formou poskytování článků z časopisu Děti a my, jeho přílohou "Tvé dítě je jiné" a spoluprací v oblasti internetových čítáren Portálu
- Aha servis, s.r.o. se podílí na tvorbě portletů a návrhu struktury internetových stránek.

Odborná spolupráce:

v oblasti obsahové náplně občanské sdružení Alfa Human Service spolupracuje s těmito fyzickými či právními subjekty:

Asociace rodičů a přátel zdravotně postižených dětí ČR, Universium Liberec, Modrý klíč, BMI sdružení (Březen měsíc internetu), AISO (Asociace internetových poskytovatelů služeb pro osoby se speciálními potřebami, www.aiso.cz), paní senátorka Filipiová, Městská část Prahy 3, Centrum léčby bolesti při poliklinice Prosek, Fakulta zdravotně sociální JU,

MZ ČR, Ústav pro matku a dítě-Podolí, Výzkumný ústav stomatologický a jiné...

Sdružení má vědeckou radu, která konzultuje odborné záležitosti servisu.

(Prof.MUDr.J.Velemínský (Jihočeská Univerzita Fakulta zdravotně sociální),

Ing.Mgr.M.Remarová (Modrý klíč), Mgr.I.Dolínková (Centrum léčby bolesti - Poliklinika Prosek),

MUDr.Š.Křehnáčová(Poliklinika Prosek), J.Machek(Asociace rodičů a přátel zdravotně postižených dětí ČR).

Čestným členem o.s.Alfa Human Service je Prof. PHDr. Jan Sokol děkan FHS UK.

Projektu pomohl konzultacemi, radou i pomocí Ing.Ondřej Felix.

Shrnutí

Použití internetu pro tvorbu informačního servisu pro rodiče dětí se zdravotním postižením a nejen pro ně se jeví jako velmi užitečné a důležité. Vlastní práce s rodinou i dětmi bude mít vždy těžiště v terénní práci, ale dostatek informačních a vzdělávacích zdrojů může velmi významně napomoci zlepšit vzájemnou komunikaci mezi rodičem a jednotlivými složkami poskytující péče tak i navzájem.

Umožní také nastolit tolik potřebnou meziresortní spolupráci v tomto druhu péče o komunitu rodičů s dětmi se ZP.

Soutěž Obec zdravotně postiženým

Jaromír Jech, výkonný místopředseda, Svaz měst a obcí České republiky

Rada Evropské unie vyhlásila rok 2003 Evropským rokem osob se zdravotním postižením. I když toto rozhodnutí padlo v roce 2001, počítalo se i s účastí kandidátských zemí střední a východní Evropy. Hlavním cílem je zlepšení postavení osob se zdravotním postižením a zvýšení povědomí veřejnosti o jejich právech. Základním dokumentem pro dosažení tohoto cíle je Madridská deklarace přijatá 23. března 2002 na Kongresu o osobách se zdravotním postižením v Madridu. Oficiální zahájení Evropského roku se konalo 26. ledna 2003 v Aténách v rámci řeckého předsednictví EU.

Mezi prioritní cíle Evropského roku osob se zdravotním postižením patří zlepšení postavení zdravotně postižených a zvýšení povědomí veřejnosti o jejich právech. Základními principy Evropského roku jsou:

- urychlené přijetí antidiskriminačních zákonů
- zvýšení povědomí veřejnosti
- zajištění služeb, které by zvýšily možnosti zapojení osob se zdravotním postižením do života společnosti a umožnily jim nezávislý způsob života
- ohled na specifické potřeby osob se zdravotním postižením v procesu plánování všech aktivit společnosti
- podpora přístupu k zaměstnání na otevřeném trhu práce
- dialog a spolupráce s osobami se zdravotním postižením a organizacemi, které hájí jejich zájmy.

Hlavní pozornost však Evropský rok věnuje antidiskriminační legislativě se zaměřením na zaměstnanost, vzdělávání a mobilitu. Internet umožňuje vzájemnou komunikaci, získávání i poskytování cenných informací neomezeným způsobem. Proto je tato konference tím správným místem, kde bychom měli hovořit o zpřístupnění těchto informací lidem, kteří jsou omezeni svým zdravotním postižením.

Svaz měst a obcí České republiky se aktivně zapojil do příprav Evropského roku osob se zdravotním postižením v roce 2003 na území České republiky již v roce 2001. Účastnil se příprav v pracovní skupině Vládního výboru pro zdravotně postižené občany, který převzal garanci za přípravu Evropského roku v České republice koncem roku 2001. Vládní výbor je partnerem pro jednání s oficiálními strukturami EU i Evropským fórem zdravotně postižených. Zástupce Svazu pracuje v Národním koordinačním výboru pro Evropský rok osob se zdravotním postižením, který zahájil činnost v říjnu 2002 a je iniciativním, koordinačním a poradním orgánem Ministerstva zdravotnictví. Jeho členy jsou zástupci státní správy, Parlamentu ČR, odborných lékařských pracovišť a nestátních neziskových organizací.

Komise pro zdravotně postižené občany Předsednictva Svazu se dlouhodobě věnuje problematice zdravotně postižených občanů členů i nečlenů Svazu. Členy této Komise jsou také zástupci Národní rady zdravotně postižených a Ligy za práva vozíčkářů, což je jeden z pracovních cílů Komise v duchu hesla „o nás s námi“.

Svaz pořádá v rámci Evropského roku osob se zdravotním postižením, podobně jako v roce 1999, který byl vyhlášen Mezinárodním rokem seniorů, soutěž nazvanou Obec zdravotně postiženým. Opatření ke splnění cílů mohou znamenat podporu pro setkání a společenské akce, informační a propagační kampaně včetně výroby nástrojů a pomůcek přístupných pro osoby se zdravotním postižením, spolupráci se sdělovacími prostředky, odstranění společenských a fyzických bariér, účast na životě obce, zpřístupnění internetu pro osoby se zdravotním postižením atd. Kritériem bude, aby realizace záměru zlepšila kvalitu života osob se zdravotním postižením v jejich bydlišti ve velmi krátkém čase.

Právě včasné informace o právech, přístupu a možnosti zaměstnání, o dobrých zkušenostech z praxe místní, národní i evropské oblasti, spolupráci mezi vládou, sociálními partnery, neziskovými organizacemi, poskytovateli sociálních služeb ve veřejném i soukromém sektoru, komunitami zdravotně postižených a jejich rodinami, to vše bezprostředně umožňuje internet. Zdravotně postižení lidé zřizují v rámci svých sdružení ze své vlastní aktivity internetové kluby, internetový informační servis, poradenská střediska vybavená počítači s připojením na internet, propagační a prezentační internetové stránky. Sdružení zdravotně postižených občanů jsou vzhledem k finanční náročnosti provozování těchto činností podporováni jak ze státního, tak z veřejných rozpočtů.

Kancelář Svazu požádala o záštitu a spolupráci v rámci soutěže „Obec zdravotně postiženým“ příslušné výbory Parlamentu České republiky, Kancelář prezidenta České republiky, předsedu Senátu PČR, Ministerstvo zdravotnictví, Národní koordinační výbor pro EROZP a Asociaci krajů ČR.

Předseda Svazu Ing. Oldřich Vlasák vyhlásí soutěž na slavnostním večeru 23. března 2003 v rámci konference ISSS 2003.

Elektronická veřejná správa (e-government) z pohledu uživatele. Existují rozdíly mezi Českou republikou a Švédskem?

Thomas Johansson, projektový manažer/strategický plánovač, Městský úřad Karlskrona, Švédsko

Čtyři fáze budování elektronické veřejné správy

Elektronickou veřejnou správu (dále e-government) lze rozčlenit do čtyř různých úrovní či fází.

- Přítomnost na internetu, statické informace
- Interakce, tj. formuláře „on-line“. Bez elektronického podpisu.
- Transakce na internetu, tj. formuláře “on-line” s elektronickým podpisem.
- Plně integrované služby, ”single sign-on (jednorázové přihlášení ke všem aplikacím) a bezpečný sběr informací od různých orgánů samosprávy”.

Při pohledu na výše uvedené úrovně je jasné, že strategické plánování musí být zaměřeno na úroveň čtvrtou, kdežto většina orgánů místní a regionální samosprávy se pohybuje na prvních dvou. Nastává tak situace, v níž je důležité vyvážit nezbytnost vyspělých a komplexních technických řešení, která zajistí zavedení bezpečných a spolehlivých standardů, oproti podstatně méně náročným a lokálně omezeným potřebám uživatelů, tj. občanů a zaměstnanců veřejného sektoru v jejich každodenním životě. Takové služby lze velmi často poskytovat s minimálním vybavením vyspělými technologiemi.

Ve Švédsku je poskytování e-sluzeb na čtvrté úrovni vyřešeno a používá ho několik málo velkých státních úřadů. Města a obce však na takovéto vyspělé služby nejsou dosud připraveny, a to ze dvou následujících důvodů.

- Technologie je stále velmi nákladná a vyžaduje vysoce strukturované a organizované prostředí IT. Města a obce si je nemohou dovolit a musejí si nadále vytvářet svá vlastní prostředí IT.
- Středem zájmu na celostátní úrovni jsou služby propojující celou řadu různých samosprávných orgánů veřejného sektoru. Města a obce se zaměřují na služby pro občany – jednoduché služby malého dosahu, týkající se pouze daného města či obce a jejich občanů.

Z uvedených důvodů bylo ve Švédsku pořízení technologií čtvrté úrovně nedávno o jeden rok odloženo. Nemá smysl platit za technologii, nemá-li žádné uživatele.

O potřebnosti služeb čtvrté úrovně není pochyb, ale města a obce s velmi omezenými ekonomickými zdroji chtějí, aby rozvoj v oblasti e-government postupoval malými kroky, v těsném kontaktu s jejich obyvateli. Podle mého přesvědčení je nesmírně důležité, aby první kroky v oblasti e-government byly úspěšně především z pohledu uživatelů. Pro ně musejí být služby snadno pochopitelné, snadno použitelné a prokazatelně užitečné. Tvorba nákladných technických řešení je nezbytností, ale tuto nezbytnost bude mnohem snadnější vysvětlit a obhájit, ukážeme-li nejprve uživatelům, v čem spočívá.

Různé skupiny uživatelů v procesu rozvoje e-sluzeb

Významnou skupinu uživatelů pochopitelně tvoří občané, ale velmi často zapomínáme, či dokonce přehlízíme, jak důležité je považovat za uživatelskou skupinu také zaměstnance veřejného sektoru. Nezaměňujme však zaměstnance veřejného sektoru za veřejný sektor jakožto organizaci, organizace totiž může mít jiné potřeby než lidé, kteří v ní pracují.

Abychom této obtížné vyváženosti dosáhli, musíme analyzovat každou jednotlivou e-sluzbu a vynaložit vědomé úsilí, abychom ukázali její výhody nejen občanům, ale také zaměstnancům. Budou-li zaměstnanci veřejného sektoru pohlížet na rozvoj e-sluzeb z toho či onoho důvodu jako na hrozbu, nebude služba úspěšná.

Stručně řečeno, poskytované e-sluzby musejí být zacíleny na skutečné potřeby občanů a musejí zlepšit situaci zaměstnanců. V obou případech existuje rychlá cesta k nalezení vhodných příkladů: zaměřit se na zkrácení doby při zodpovídání často kladených dotazů nebo při poskytování často požadovaných služeb. Tím se dostane občanům efektivního poskytování služeb, na něž mají nárok.

Dovolte mi příklad. Na městském úřadě Karlskrona jsme před třemi lety vyvinuli elektronické formuláře žádostí určené ke stažení z internetu, ale výsledky byly prabídné. Využívalo je jen málo lidí a prakticky nikdo o ně neměl zájem. Iniciativa skončila neúspěchem. Před rokem jsme museli některé

formuláře předělat a při té příležitosti nás napadlo pokusit se ještě jednou o úspěšné zavedení digitálních formulářů do praxe.

Tentokrát jsme do projektu zapojili v časně fázi i zaměstnance. Dotazovali jsme se jich, které formuláře by doporučovali dát na internet, v jaké grafické úpravě a jak je propagovat na veřejnosti. A najednou začalo všechno výborně fungovat. Dokonce tak skvěle, že firma, která nám tiskla papírové formuláře, se dostala do finančních potíží – částečně i proto, že město už neobjednává tištěné formuláře v takovém množství jako dříve.

Plánujeme pravou revoluci ve způsobu komunikace občanů s úřady a toho nelze docílit, pokud si neuvědomíme, že tím zároveň zrevolucionizujeme organizaci a strukturu veřejného sektoru. Naše organizace je v zásadě stejná jako v době svého vzniku před zhruba sto lety, kdy byla vytvořena po vzoru vojenského regimentu. Všechny naše služby jsou dnes vertikální. Brzy zjistíme, že využití internetu promění jejich charakter na horizontální, což si vyžádá flexibilnější organizaci veřejného sektoru.

Tím pochopitelně vzniká velmi složitá situace... a to jsme ještě nevzali v úvahu zdaleka všechny faktory.

Jaký význam má „e“ v e-demokracii?

Zavedení elektronické státní správy zároveň změní úlohu politiků a demokratických procesů. Užívají-li občané internetu jako zdroje informací, rychle se stávají odborníky na problematiku, která je zajímavá, což vytváří úplně novou situaci. Žádný politik není schopen držet krok na patřičné odborné úrovni se všemi možnými okruhy problémů v místní nebo regionální politické „aréně“.

Předpokládat, že internet *sám o sobě* zlepší demokratický proces, je dle mého názoru nejen chybné, ale i nebezpečné. Demokracie je pomalým procesem a v žádném případě nezávisí na technologii. Je založena na komunikaci.

Ovšemže je možné využít internetu ke zlepšení demokratických procesů. Je snadné zkvalitnit a posílit komunikaci v politické aréně a dát občanům možnosti shromažďovat informace a komunikovat. Ale politická aréna se změní. Dnešní politikové musejí být připraveni utkat se s novými hráči, kteří využívají nového média k podpoře svých vlastních politických cílů. Mohou to být skupiny soustředěné na jeden dílčí problém, ignorující širší politické souvislosti.

Opět dám příklad. Jak se zachováte, dochází-li na úřad starosty každý den 50 totožných e-mailů, podepsaných 50 různými občany na protest proti určitému záměru? Je zřejmé, že jde o pouhé kopie stejného e-mailu, posílané od různých lidí, ale každou z nich je nutno považovat za jedinečný dokument a podle toho s ní nakládat. Tuto situaci pocítil na vlastní kůži starosta našeho sousedního města Ronneby ve Švédsku. Vyřešil to jednoduše. Jakmile mu došlo, oč běží, přestal se obracet s osobní odpovědí na každého odesilatele, vytvořil jednu kopii a rozeslal ji v e-mailech s poznámkou: „Toto je automatická odpověď na Váš řetězový e-mail...“

Nejsou-li politikové na tento vývoj připraveni, riskují, že je nové možnosti IT nemilosrdně „převálcují“, a v důsledku toho může demokracie utřpět, místo aby se zkvalitnila.

Zkušenosti z České republiky

Podívám-li se na dnešní situaci v České republice a porovná-li ji se svými zkušenostmi ze Švédska, vidím mnoho podobností. Hodně se zde učím a v několika případech jsem už změnil způsob své práce doma ve Švédsku.

Podobnosti jsou ve způsobu plánování e-slужeb na základě současné životní situace občanů, na základě nezbytnosti standardů pro komunikaci v rámci fungování veřejného sektoru a na základě potřeby dobré technické infrastruktury na území celého státu. Jde o oblasti, v nichž mají naše země rozdílné výchozí podmínky i rozdílná řešení a v nichž si můžeme vyměňovat zkušenosti.

Zároveň vidím několik témat, k nimž bych rád přispěl svými vlastními zkušenostmi, v naději, že mohou být pro Českou republiku užitečné.

Kontaktní místa jsou dočasným řešením

Je nutné, aby občané České republiky byli napojeni na internet z domova. Využívání různých kontaktních míst je v současné situaci velmi důležité, ale je potřeba usilovně pracovat na tom, aby se minimalizoval čas, který musejí občané vynaložit na jejich využívání.

Jednou z velkých výhod pro občany by byla možnost kontaktovat úřady v libovolné době a z libovolného místa. S využitím internetu může veřejný sektor ve většině záležitostí zavést otevírací dobu 24 hodin denně. Občané si budou moci zvolit pro komunikaci s veřejným sektorem libovolný čas i místo.

Má-li se rozvoj e-government opravdu urychlit, nelze tuto otázku neřešit.

Při tom je nutno prozkoumat širokou škálu aspektů, například:

- finanční náklady na nákup počítačů
- finanční náklady na připojení k internetu
- školení a vzdělávání občanů ve znalostech IT.

Ve Švédsku jsou už mnoho let zaměstnavatelé schopni poskytovat zaměstnancům daňově zvýhodněné počítače. Zaměstnanec si může pronajmout od zaměstnavatele nejmodernější počítač, přičemž cena se díky daňovým úlevám snižuje o 30 – 50 %. Tyto nabídky se často kombinují s různými možnostmi školení ve znalostech IT. Zaměstnavatelé umožňují pracovníkům učit se zacházet s počítačem v pracovní době, což se jim pochopitelně líbí ...

Ve Švédsku existuje rozsáhlý program budování technické infrastruktury, přičemž zejména venkov dostává pro výstavbu infrastruktury státní finanční prostředky. Dále u nás existuje konkurence v sektoru poskytovatelů internetu, což napomáhá udržení cen na nízké úrovni. U nás je Český Telecom stále ve vlastnictví státu, což vám dává výbornou příležitost rozhodnout se, jak nejlépe tuto věc vyřešit.

Propast mezi technickým plánováním a rozvojem e-slужeb

Hrozí samozřejmě nebezpečí, že se příliš zaměříme na aspekty technické povahy. Je snadné pochopit potřebnost standardů ve veřejném sektoru a soustředit se na velké a velmi nákladné systémy, které pomohou úřadům náležitě komunikovat. To je zajisté důležitá práce, ale čím dříve se začnou rozvíjet jednoduché služby, doopravdy blízké občanům, tím lépe. Vyvarujte se chyby, kterou jsme udělali my, když jsme vyvinuli technologii pro čtvrtou úroveň e-government a vzápětí jsme zjistili, že jen málokdo má zájem doopravdy ji využívat.

Pro úspěch značně obtížného a někdy též nákladného rozvoje e-government má zásadní důležitost pochopení a podpora ze strany občanů a zaměstnanců veřejného sektoru.

V mém rodném městě je dnes nejpoblárnější e-slужbou komunikace učitelů s rodiči pomocí skupinových zpráv SMS. Tuto službu nemohu při nejlepší vůli považovat za „high tech“ řešení. Zkvalitňuje však každodenní život rodičů a učitelů, a proto je úspěšná.

ePUSA a aplikační architektura GIS kraje na příkladu Vysočiny

*Ing. Lubomír Jůzl, specialista GIS kraje Vysočina, Krajský úřad kraje Vysočina,
RNDr. Jiří Hiess, správce GIS kraje Vysočina, Krajský úřad kraje Vysočina*

Informace o území kraje Vysočina z pohledu územního a správního členění žádají a potřebují jak občané obcí, tak úřady pověřených obcí, obcí s rozšířenou působností, ostatní orgány, osoby a organizace. Informační služby o území pokrývá informační systém krajského úřadu, který je vybaven moderními technologiemi, zdrojem kvalitních a garantovaných dat a specialisty v oborech informatiky. Přístup k administrativním datům o úřadech v území umožňuje databázový systém ePUSA (elektronický portál územní samosprávy). Důležitou úlohu při poskytování prostorových informací o území sehraává GIS (geografický informační systém) kraje Vysočina, který mj. interpretuje výstupy z databáze ePUSA v interaktivních digitálních mapách a doplňuje je o další užitečné informace. Takto podaná data jsou pro občany a veřejnou správu dostatečně srozumitelná a uživatelsky přívětivá. GIS má v tomto směru velké užité možnosti, umí používat účinné nástroje k tomu, aby mohl aktivně vstupovat do databází registrů, agend úřadů a ostatních distribuovaných informačních systémů, provádět operace v různých úrovních složitosti a v různých úrovních požadovaných výstupů.

1. Digitalizace reformních změn v územně správním členění Vysočiny

Kraj Vysočina je trochu zvláštní svým vývojem administrativního uspořádání. Spojuje pět okresů vymezených v r. 1960, které, měly dlouholetou orientaci do tří bývalých krajů se všemi letitými zaběhnutými vazbami (Jihočeský, Jihomoravský, Východočeský). Při přípravě transformace veřejné správy v letech 2000 až 2002 bylo se vši vážností použito nástrojů GIS, aby bylo území kvalitně zmapováno. Dali jsme státním orgánům, samosprávám obcí a občanům do ruky nástroje GIS, které jim umožnily snadnější orientaci ve složitých diskusích a návrzích na budoucí uspořádání v kraji.

Krajská administrativní „mapa“

Základem pro práce na projektu bylo uspořádání okresů před reformou veřejné správy. Zdrojem geografických dat se stala ucelená datová sada ArcČR500 – digitální geografická databáze České republiky, ARCDATA Praha, s. r. o., 1997–2000, verze 1.2, kterou jsme doplnili a aktualizovali v geografickém informačním systému ArcGIS firmy ESRI.

Na podkladě takto upraveného a aktualizovaného datového zdroje a vytvoření nezbytných kartografických výstupů jsme poskytovali základní informační servis z GIS kraje Vysočina všem oprávněným žadatelům podle jejich potřeby.

Další práce na datech probíhaly průběžně podle zveřejňovaných dokumentů Ministerstva vnitra o začlenění obcí do obvodů nových samosprávních celků. Aktualizace probíhala ve třech etapách:

a) První verze vycházela z dokumentu „Informace k pracovnímu setkání k II. fázi reformy územní veřejné správy pro ředitele krajských úřadů, přednosty okresních úřadů a starosty navrhovaných obcí s rozšířenou působností“ – stav ze **září 2001**.

Textové seznamy obcí byly bohužel v rozporu se Standardem ISVS k prostorové identifikaci¹, postrádaly základní identifikátory obcí, což značně ztěžovalo hromadné přiřazení položek databáze GIS a jejich identifikaci a verifikaci podle obvodů pověřených obcí a obcí s rozšířenou působností. Nezbylo, než ručně odkontrolovat a k datům ArcČR500 připojit každou ze 729 obcí Vysočiny, položku po položce, včetně editace hranic obce Kuřimská Nová Ves, se kterou se sloučila obec Prosatín.

b) Stav **únor 2002** vycházel z „Vládního návrhu č. 1159 – Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2001, III. volební období“ (z webové adresy² staženo 20. 2. 2002).

V prvních variantách uvedených dokumentů jsme našli sporné případy, ale i věcné chyby. V únoru 2002 se diskutovalo například o začlenění obcí Senorady (obec byla zahrnuta do Jihomoravského kraje), Chlumětín, Časlavsko (obec uvedena u ORP Vlašim ve Středočeském kraji). Vášnivé přese vedly o začlenění obcí v mikroregionu Podoubraví. Datové výstupy GIS napomohly tyto diskuse jednoznačně usměrnit a uvést stav do dnešní ustálené podoby. Kartografické výstupy se ukázaly nenahraditelnými pro diskuse o vzájemných překryvech jednotlivých typů správních úřadů a až v kombinaci s dalšími daty GIS (silniční síť apod.) se dalo věcně rozmlouvat o spádovosti k nově vymezovaným střediskům.

c) Stav červenec 2002 vycházel z Vyhlášky MV č. 388/2002 Sb. o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, publikované v částce 138 Sbírky zákonů v roce 2002 dne 15. 8. 2002 s účinností od 1. 1. 2003. K dispozici jsme měli též předběžnou verzi vyhlášky a mohli tak vytvořit pracovní data GIS pro vnitřní potřebu úřadu ještě před opublikováním ve Sbírce zákonů. V **srpnu 2002** jsme připravili konečnou podobu dat podle vyhlášky MV č. 388 ze dne 30. 7. 2002 a zveřejnili výstup z GIS na internetu.

Koordinační úloha subkomise GIS-K AK

V srpnu 2002 přistoupila subkomise pro geografické informační systémy krajů (GIS-K) při Asociaci krajů ČR ke společnému projektu: ověřit správnost začlenění obcí do obvodů obcí s rozšířenou působností v krajích republiky a publikovat tato data za celou ČR na internetu. Data byla u kolegů geoinformatiků v jednotlivých krajích sumarizovaná a již v **září 2002** byla tzv. „mapa obcí trojek“ poprvé zveřejněna na Internetovém mapovém serveru Vysočiny v prostředí klienta ArcIMS. Kraje tímto relativně jednoduchým projektem prokázaly pružnost a akceschopnost a předběhly publikováním této nanejvýš potřebné datové sady i zavedené státní organizace. Spolupráce krajů v ČR pokračuje v r. 2003 dalšími projekty, které řeší postupnou výstavbu GIS na krajských úřadech.

2. Projekt ePUSA v GIS

Cílem projektu ePUSA je vytvoření celostátní databáze obcí a ostatních správních subjektů včetně představitelů samospráv a zaměstnanců úřadů veřejné správy. Projekt je financován z rozpočtu MV ČR na informatizaci veřejné správy. V ePUSA se shromažďují informace o obcích, jako je členění obce na místní části, adresa obecního úřadu, jeho telefonní a faxové číslo, e-mailová adresa a www stránky obce, IČO, ZUJ, číslo bankovního účtu a úřední hodiny, počet obyvatel k 1. lednu minulého roku, vybavení obce technickou a sociální infrastrukturou, organizace zřizované obcí apod. Dále ePUSA zachycuje organizační strukturu obecního nebo krajského úřadu, informace o kontaktních osobách, správní začlenění obce ke speciálním úřadům veřejné správy (pověřená obec, úřad práce, finanční úřad, stavební úřad atd.).

Zkušenosti z mapování vývoje územně správního členění pomocí GIS se staly velmi užitečnými i pro projekt elektronického Portálu Územní SAMosprávy (ePUSA). GIS se stal v informačním systému kraje Vysočina samozřejmostí. Poskytuje velmi jednoduché jednoúčelové internetové zobrazení na straně jedné i škálovatelné klientské vybavení pro různé operace s daty včetně administrátorských nástrojů na straně druhé. Velké nároky jsou na GIS kladeny při plnění a aktualizaci databáze ePUSA, kde využíváme analytických nástrojů při porovnávání různých aktualizací zdrojů (např. ÚIR). Koncový uživatel má na portálu GIS kraje Vysočina k dispozici jednoduchého webového klienta, který má možnost přímého spojení s uživatelským rozhraním ePUSA.

ePUSA Vysočiny je volně dostupná na www adrese: <http://obce.kr-vysocina.cz>

Mapové servery

Veřejnosti a veřejné správě zpřístupňujeme geodata prostřednictvím portálu GIS kraje Vysočina (<http://www.kr-vysocina.cz>). Portál je základním rozcestníkem, vedle dalšího obsahu se odtud bez znalosti složitých a měnících se URL adres jednoduše dostanete i k informacím o území.

Poskytujeme několik úrovní poskytovaných služeb. Nejjednodušší přístup k informacím je nastavený na mapovém serveru **T-Mapserver**³. Jeho webový klient umožňuje uživatelům standardní nenáročné služby. Zobrazovat připravené vrstvy, vyhledávat pomocí přednastavených výběrů obce celé ČR a ulice ve vybraných městech Vysočiny. Po zadání názvu se hledaný objekt ihned zobrazí v mapovém okně. Samozřejmostí je přímé neboli horké spojení s databází ePUSA. Kliknete v mapě na obrazovce na název obce a Váš běžný internetový prohlížeč vzápětí zobrazí k dotázané obci příslušné údaje ePUSA.

Náročnější uživatelé, kteří potřebují provádět logické operace s databází a pracovat aktivně s distribuovaným geografickým systémem mají k dispozici klienty mapového serveru **ArcIMS**. Tento GIS SW umožňuje na běžném počítači připojeném do intranetu nebo do internetu nejen zobrazit a vyhledávat předem nastavené mapové údaje, ale i přidávat k nim svá vlastní data uložená ve svém stolním počítači nebo na jakýchkoli dostupných síťových zdrojích. ArcIMS je určen pro kreativní

zkoumání geoinformací a k odvozování informací nových, vyžaduje již od uživatele určité netriviální znalosti a dovednosti. Složitější ArcIMS klient vyžaduje ke svému provozu Javu.

Kromě zmíněných dvou typů klientů využíváme též služeb dodavatelských firem (webhosting a outsourcing). Již od ledna 2002 byl na webu veřejně projednáván návrh územního plánu velkého územního celku CHKO Žďárské vrchy⁴, od února 2002 se veřejně projednává Zadání územního plánu velkého územního celku kraje Vysočina⁵. S cílem zefektivnit provoz testujeme s externím dodavatelem další druh mapového serveru a web services, které nám v dohledné době umožní přímý přístup do obsáhlých datových skladů a naopak např. obcím přistupovat na geodata uložená na serverech krajského úřadu. Zajímavě se v tomto směru vyvíjí např. grantový projekt „nízkorozpočtové pracoviště GIS“ obce Senožaty.

3. Aplikační architektura GIS

Předpokládáme, že v rutinním provozu budou ke geodatům přistupovat kromě úředníků i občané a uživatelé z různých externích organizací. Popisujeme proto datové zdroje v závislosti na jejich využití a vybíráme vhodné aplikace pro jejich provoz. Smyslem prací nad aplikační architekturou je zajistit rozumné provozování geografického informačního systému krajského úřadu a rozumné hospodaření s prostředky na pořizování dat a technologií. Přispíváme k tomu, aby koncová místa informačního systému mohl bez problémů používat každý člověk.

Shrnutí

Cílem GIS kraje Vysočina je poskytovat veřejné správě a veřejnosti základní služby v GIS. Hlavní články v území, kterému věnujeme pozornost, jsou obce, kde je velmi rozdílná úroveň využívání dat a GIS. V tomto smyslu jsou velmi důležité zdroje externích a interních dat, které můžou vytvořit distribuovanou datovou základnu kraje. Nyní je velmi důležité, aby byla vyjasněna pravidla pro správce a pořizovatele dat a nastaveny zpětné vazby, abychom překonali letitou sebestřednou tendenci geoinformatiků a vyšli ještě více vstříc uživatelům. Pro nás to znamená zodpovězení základních otázek:

- kdo bude geodata a popisná data poskytovat?
- kdo je bude udržovat a aktualizovat?
- kdo a odkud bude poskytovat mapové služby?
- jaké jsou skutečné potřeby, požadavky a v neposlední řadě reálné možnosti koncových uživatelů?

Projekt ePUSA v GIS prokazuje, že nové kraje mohou sehrát významnou roli v implementaci pokrokových geoinformačních technologií, že umějí projektově řídit a vrstvit investice do ICT v zájmu koncových uživatelů. O výsledné efektivitě GIS rozhodnou právě uživatelé.

Vysvětlivky:

¹ **Standard** Informačního systému veřejné správy (ISVS) k **prostorové identifikaci** – viz Věstník ÚVIS II/2001/částka 3. Aktuální znění standardu v únoru 2003 viz na stránce MI ČR: <http://www.uvis.cz/?idm=7&lng=cz&id1=2&id2=27&u=2&ui=3>

² <http://www.mvcr.cz/reforma/zakony/1159.doc>

³ http://twist.kr-vysocina.cz/tms/kr_vysocina/index.php?client_type=all&strange_opener=1

⁴ http://www.uzemniplany.info/up_vuc_zdary.htm

⁵ http://www.uzemniplany.cz/vysocina_pr/

Koncepce řešení nového registru živnostenského podnikání

Ing. Zdeněk Kadlec, ICZ a.s. Praha, Ing. Jan Pokorný, Ministerstvo informatiky ČR

Anotace

V textu je velmi stručně (vzhledem k vymezenému rozsahu) naznačen popis procesně orientovaného informačního systému, včetně přínosů a rizik jeho nasazení do administrativy. Příspěvek se opírá o zkušenosti z vývoje a dílčích provozních testování takového systému pro živnostenské úřady.

Neveselá realita...

Ve státní správě a samosprávě probíhá velké množství agend - procesů, které mají jak velmi různorodou četnost (1 případ ročně, až stovky týdně na jednom pracovišti) tak i dobu zpracování (od několika minut po několik let).

Postup zpracování bývá u těchto agend obvykle popsán pouze pomocí zákona či vyhlášky, jejichž autoři obvykle postrádají jakýkoliv cit pro algoritmus. V takových případech si musí pracovníci na úřadech poradit sami, mají-li dostat zákonu – což vede k různým výkladům a tím k různým postupům zpracování agend (*je časté, že jeden úřad po nás, občanech požaduje nějaké doklady, které jiný úřad nevyžaduje – příkladem může být zákon o živnostenském podnikání*).

Další bolestí je sledování postupu zpracování jednotlivých případů – kdo kdy co učinil, kde nyní spis je, proč je zastaven, u koho, atp. Do předních pozic se derou především ty agendy, které mají střední až vysokou frekvenci a delší dobu zpracování – nelze se divit člověku, že ztratí přehled o stavu jedné z 200 žádostí, které jsou na úřadě zpracovávány po dobu několika týdnů až měsíců.

Snadno se připadne na myšlenku, že v tom IS může pomoci. Je tomu opravdu tak?

Podstata procesně orientovaného informačního systému

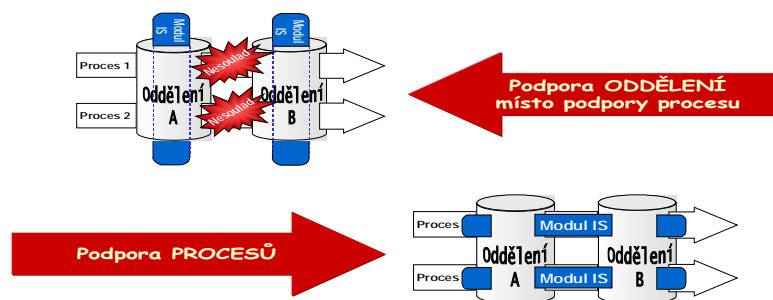
Klasický IT systém bývá rozčleněn na moduly poplatné organizační struktuře. Protože větší procesy (*u kterých výše zmiňované symptomy chaosu nejspíše vyniknou*) probíhají obvykle mezi několika odděleními, tak IT podpora zpracování jednoho procesu je zakomponována do několika modulů či aplikací. Jaká jsou rizika? Vysoká fixace procesu na organizační strukturu, nízká podpora předávání dat mezi odděleními, téměř nulový přehled o stavu zpracování.

Procesně orientovaný IS je konstruován dle jiných principů.

Do popředí klade proces, tj. sadu činností, které vedou k výsledku. Tyto činnosti jsou pomocí IS popsány, seřazeny do jednoznačně popsané posloupnosti (samozřejmě, že s častým větvením, popřípadě s cykly).

Každý krok má svého řešitele (tj. roli či konkrétní osobu, která smí daný krok provést), lhůtu pro zpracování, povolené kroky dopředu či zpět, povolené akce (vyvolání formulářů apod.).

Celá definice je uložena v databázi IS, kde je možné ji průběžně aktualizovat. Aktualizace je okamžitě dostupná jako nápověda – nápověda nejen k programům, ale i k vlastnímu procesu – procesně orientovaný IS tedy řídí nejen automatizované kroky, ale také (a především) kroky manuální. V praxi je nutné najít vhodný poměr mezi jemností popisu a pracností (čím jemnější popis, tím více údajů musí pracovníci vkládat a tím se zvyšuje pracnost a tím i náklady).

Přínosy nasazení v administrativních procesech státní správy a samosprávy

Použití principu procesně orientovaného informačního systému přináší do agend ve státní správě i samosprávě:

- **sjednocení metodiky** v postupu zpracování, vč. jejího vynucování (IS neumožní „obchvat“ míst v procesu, do kterých se nikomu nechce, pokud to není v definici povoleno);
- **průkaznost** rozhodnutí konkrétního člověka (v rámci IS pro podporu živnostenských úřadů je k dispozici dokonce možnost elektronického podpisu některých rozhodnutí), držení **historie zpracování** celého případu od začátku až do konce s informacemi kdo, kdy co učinil či rozhodl;
- **on-line dokumentace** celého procesu (bude-li systém používat osoba hodná titulu metodik, pak bude celý proces zdokumentován přirozeným jazykem a bude jej možné použít i např. jako příručku pro zpracování nových pracovníků);
- **hlídání lhůt**;
- **pružnost modelu procesu** – při změnách zákona lze vytvořit v předstihu novou verzi postupu zpracování, je možné určit dobu, od kdy nabude platnost; původní verze zůstane zachována pro archivní účely.
- **inkrementální možnost rozšiřování procesu** i celého systému (tj. přidávání nových typů procesů) – v praxi se ukazuje, že velké změny mnoha věcí jsou nad lidské schopnosti – vzhledem k omezenosti lidské vnímavosti je výhodnější provádět změny inkrementálně, nejprve hrubší prototyp, který se postupně zjemní do potřebné míry podrobnosti, a to až jako reakce na praktické zkušenosti s používáním.

Rizika nasazení v administrativních procesech státní správy a samosprávy

Rizika nasazení procesně orientovaného informačního systému lze shrnout do několika skupin: technická, ekonomicko-organizační a lidská.

Technická rizika:

- jen nutné mít silné centrum s velkými počítačovými servery, především v případě, že se jedná o procesy s vysokou frekvencí, velkým objemem dat a dlouhou dobou zpracování procesu.
- je nutné mít tým, který je schopna takové systémy navrhovat, resp. kontrolovat dodávky od SW firem.

Ekonomicko-organizační

- velkou neznámou **je reálnost přepisu** zákonů do podoby vývojových diagramů (*nebo v jazyce UML: Diagramu aktivit či Stavový diagram*) – s tím souvisí nutnost najít metodika, který bude schopen vypracovat **jednotný standard** zpracování dané agendy a **prosadit jej**.
- z počátku dochází ke zvýšení nákladů a pracnosti, protože procesně orientovaný IS zanáší do úřadů nepříliš obvyklou formu myšlení, řízení a tomu je nutné uvyknout.

Lidská

- Dochází k nekompromisní dikci postupu zpracování z centra.
- Je příliš vidět, kdo kdy co udělal, kde jsou úzká hrdla.

Závěrem

Idea procesně orientovaného informačního systému přináší určité naděje, ale je nutné si uvědomit, že informatika není náplastí na špatné zákony. Pro vytěžení přínosů z IT je nutná změna organizace práce a změna myšlení.

Služby pro veřejnou správu oblasti monitorování médií

Ondřej Klimeš, ředitel marketingu, NEWTON INFORMATION TECHNOLOGY s.r.o.

Jedním z hlavních předpokladů pro úspěšnou činnost ve všech oblastech veřejné správy je kvalitní informační podpora umožňující správné strategické rozhodování.

Problémem dneška není nedostatek informací, ale to, že ne každý je umí pro svou práci efektivně využít. Víme, že objem informací narůstá závratným tempem. Odhaduje se, že každých 10 až 15 let se zdvojnásobuje – tzn., že od roku 1980 vzniklo více informací než za celou dobu od zrodu lidstva. Zahlcení informacemi může být stejně kontraproduktivní jako jejich nedostatek, vede-li k časovým ztrátám. Zavedením kvalitního systému pro získávání a zpracování informací z veřejných informačních zdrojů lze proto získat značnou výhodu, která poskytuje ucelený přehled o dění ve všech sledovaných oblastech lidské činnosti. Tvorba a správa vlastní informační databáze je však časově náročná a nákladná záležitost, která se vyplatí pouze specializovaným společností s dostatečným technickým a personálním zabezpečením. Pro většinu úřadů a institucí je proto výhodnější využít služeb externího dodavatele tzv. elektronické výstřižkové služby - dnes nejčastěji nazývané MEDIA MONITOR.

Co skrývá pojem MEDIA MONITOR a co může přinést?

Media monitor zajišťuje pravidelné či jednorázové sledování všech nebo jen vybraných mediálních zdrojů (tisk, rozhlas, televize, agenturní zpravodajství, Internet), vyhodnocování získaných informací, jejich další zpracování a následnou distribuci ke spotřebiteli, a to v přehledné, ucelené a dnes především elektronické podobě.

Nejběžnější model vypadá přibližně takto:

Základem je výběr monitorovaných médií. Pro každý subjekt či sledovanou problematiku si vytvoříme jakési tematické celky (témata), které lze specifikovat tzv. klíčovými slovy. Jsou to pojmy, fráze, jména, názvy či jiná slovní spojení, která se mohou vyskytovat v tom kterém článku či rozhlasové a televizní zprávě a jednoznačně identifikovat příspěvek pojednávající o daném tématu. S volbou správného počtu a tvaru klíčových slov by měla pomoci společnost, která Media monitor zpracovává, respektive její vyškolení analytičtí pracovníci s dostatkem zkušeností.

Dalším důležitým parametrem Media monitoru jsou sledovaná média.

S ohledem na význam tématu (regionální, celoplošný) a účel monitoringu, je nezbytné, vybrat ta z nejdůležitějších médií, kde se dá s největší pravděpodobností očekávat výskyt sledovaných příspěvků. Většina agentur nabízí sledování všech celoplošných tištěných periodik (některé včetně regionálních příloh), dále nejdůležitější regionální deníky či týdeníky, odborné i zájmové časopisy, magazíny, společenské časopisy apod. Druhou skupinou jsou zpravodajské, publicistické a diskusní rozhlasové a televizní pořady a v neposlední řadě agenturní zpravodajství a Internet.

Jak je vidět, lze v konkrétním případě podchytit téměř celý domácí ale i zahraniční mediální svět.

Jakým způsobem se potřebná data pro Media monitor získávají.

Minulostí se pomalu stává leckde ještě praktikovaný, pracný a nespolehlivý "ruční" způsob výroby s vystřihováním článků. Je-li zajišťován vlastními silami, může být rychlejší a operativnější, s rostoucím počtem periodik a klesající pozorností však rapidně vzrůstá jak procento nezachycených článků, tak čas potřebný k jejich vyhledávání. Postupem času se přešlo z přepisování na modernější převod naskenovaných obrazů článku do textové podoby. Jako nejefektivnější technologie se však v současné době jeví využití speciálního programového vybavení pro převod článků přímo z digitální podoby, tj. z definitivní počítačové sazby získávané přímo z jednotlivých redakcí. Hlavním efektem je rychlost zpracování a možnost sledování daného periodika v celém rozsahu.

Včasnost dodání je dalším parametrem kvalitního Media monitoru.

Monitor, který nebude hotov před osmou hodinou ranní (hovoříme-li o denním monitoru), nemusí být příliš platný, protože je třeba včas reagovat na informace v něm obsažené. Dále se musí počítat s tím, že i po sebedokonalejším výběru na základě klíčových slov je třeba dodané příspěvky znovu projít a

vyločit z nich ty, které se zdají svojí důležitostí nepodstatné, které se opakují v několika médiích či jednotlivých zpravodajských relacích.

Jelikož se nacházíme na prahu nového milénia, měli bychom vyloučit veškeré přenosy informací přes papír, fax a kuryry a požadovat po dodavateli Media monitoru elektronickou cestu distribuce. E-mailové zasílání výstřížků je asi nejpohodlnější a nejrychlejší. Další možností je přenos přes FTP servery, což může mít výhodu obzvláště ve velkých společnostech, kde přístup k Media monitoru vyžaduje více lidí na různých místech a každý si může v libovolnou dobu data "stáhnout" a sám pak vyhodnocovat a tvořit specifické výstupy.

Již sama podstata počítačového zpracování vyzývá k mnoha dalším úpravám.

Archivací dat počínaje, přes jejich další třídění, indexaci až po tvorbu modifikovaných, na míru šitých výstupů. Využití je v podstatě neomezené, záleží jen na požadavcích a možnostech.

NEWTON IT – váš partner pro monitoring médií

Společnost NEWTON I.T. vytváří a spravuje elektronický archiv zpráv z domácích i zahraničních tištěných médií, plných přepisů zpravodajských, publicistických i diskusních pořadů z televize a rozhlasu, agenturního zpravodajství ČTK a zpravodajských internetových serverů. Plné texty z jednotlivých médií získáváme přímo od redakcí a vydavatelů na smluvním základě, a zpracováváme na jednotnou platformu – archiv. Z tohoto denně aktualizovaného elektronického archivu v dohodnuté periodicitě připravujeme pro jednotlivé klienty individuální výběry relevantních zpráv, tzv. monitory. Jednorázově se pro klienty připravuje i monitoring z historických dat. Jejich retrospektiva sahá podle typu sledovaných médií až do roku 1993. Čas poskytování monitorů i jejich formu si klient volí plně podle svých potřeb. Aktuální data jsou k dispozici denně od 7:30 hod.

Naše služby využívají nejen komerční subjekty ale i většina institucí veřejné správy jako jsou ministerstva, Úřad vlády, Parlament, Kancelář prezidenta republiky a další.

V rámci Konference Internet ve státní správě a samosprávě 2003 nabízíme pro všechny instituce veřejné správy možnost 14denního zkušebního provozu našich služeb zdarma.

Spisová služba, přechod do nových podmínek obce III. typu – MěÚ Slaný

Ing. Petr Kolačkovský, MěÚ Slaný

Abstrakt

Oběh dokumentů založený na spisovém řádu městského úřadu má stále více vazeb na elektronické vstupy (elektronická podatelna) a elektronické výstupy (prezentace úřadu na internetu, informační kiosky), a proto zde vzniká potřeba převést i vlastní interní oběh dokumentů do elektronické podoby. Městský úřad Slaný tento krok učinil v I. čtvrtletí roku 2002 zavedením elektronické spisové služby Kancelář z informačního systému Munis firmy Triada, spol. s r. o.

Zavedení elektronické spisové služby je složitý proces, jehož náročnost vychází zejména z rozsahu využití a z variability způsobů vyřizování dokumentů na jednotlivých odborech. Konkrétní oběh dokumentů musí odrážet celkovou organizační strukturu úřadu. Důležitou součástí elektronické spisové služby je navázání na elektronické vstupy, výstupy i další aplikace sloužící k vytváření dokumentů (např. textové editory).

V příspěvku ukážeme organizační strukturu úřadu a naznačíme změny, kterými úřad prochází v souvislosti s reformou veřejné správy. Dále popíšeme jednotlivé kroky zavádění elektronické spisové služby, zmíníme se o zaškolování pracovníků na jednotný systém pro celý úřad a podělíme se též o zkušenosti s provozem elektronické spisové služby systému Munis.

Spisová služba

Kdybychom úřad přirovnali k živému organismu, pak by spisová služba byla jeho nervovým systémem, který propojuje jednotlivé části mezi sebou tokem dokumentů a řadou kontrolních vazeb. Celkový oběh písemností se zakládá na spisovém řádu vydaném jako vnitřní norma úřadu, která dále úzce souvisí s archivním a skartačním řádem. Zpracování došlých zásilek, jejich vyřizování, vytváření odpovědí nebo vlastních zásilek a jejich vypravení z úřadu závisí zejména na organizační struktuře úřadu a agendách, které přísluší do jeho působnosti.

Zpracování písemností na městském úřadě

Obecně lze zpracování písemností rozdělit na čtyři části:

- Podání zásilky, rozřídění a předání příslušnému odboru.
- Zpracování písemností na odboru, zakládání spisů a vytváření přidružených vlastních dokumentů.
- Vypravení zásilek z úřadu.
- Archivace písemností a jejich následné vyřazování na základě skartačního řádu.

První a třetí část zpracování se řídí výhradně danou vnitřní normou – spisovým řádem. Všechny došlé zásilky, ať již klasické nebo elektronické, se zapisují do doručovací knížky. Mezi základní sledované údaje patří zejména datum podání, které je určujícím datem pro lhůty vyřizování písemností, jméno odesílatele a číslo jednací. Formát čísla jednacího je kombinací čísla roku, pořadového čísla a zkratky odboru, na něž bude písemnost předána.

Vypravení zásilek vytvořených jako odpověď nebo jako vlastní písemnost se děje prostřednictvím výpravny dokumentů s datem odeslání jako rozhodujícím údajem.

Druhá část zpracování písemností závisí nejen na spisovém řádu, ale také na pravidlech, jimiž se řídí příslušná konkrétní agenda, např. stavební úřad, účetnictví, agenda sociálních dávek atd. Společným rysem je zakládání spisů. Každý jednotlivý spis jen tvořen veškerými písemnostmi týkajícími se téže věci. Číslování spisů je možné dvojím způsobem. Častější případ je takový, kdy spis dostane číslo odpovídající číslu jednacímu prvotní zásilky, která spis zakládá. Méně častým případem je samostatné číslování vlastní číselnou řadou, která pak musí být vhodně označena, aby nedocházelo k záměně s jiným číslem jednacímu.

Údaje o zpracování zásilky, vytvoření spisu nebo založení do již existujícího spisu, popřípadě odeslání odpovědi se zapisují do podacího deníku, který je dělený pro každý odbor zvlášť. Stejně tak

jsou děleny i číselné řady čísel jednacích. Jednoznačnost a nezaměnitelnost zajišťuje označení odboru, které je nedílnou součástí čísla jednacího.

Do podacího deníku se samozřejmě zapisují i písemnosti vzniklé u odborů z jejich činnosti – tj. vlastní zásilky.

Archivaci a skartaci dokumentů upravují příslušné zákony.

Zavádění elektronické spisové služby

Zavedení elektronické spisové služby je složitý proces, jehož náročnost vychází zejména z rozsahu využití a z variability způsobů vyřizování. Každý odbor má své řešení vedení jemu příslušné agendy, na jejímž vstupu jsou dokumenty došlé, roztříděné a předané právě prostřednictvím spisové služby (žádosti o sociální dávky, faktury, stížnosti atd.) Písemnosti vzniklé na odboru (odpovědi, rozhodnutí, vyhlášky atp.) je třeba zase zařadit do spisové služby pro jejich vypravení a následnou archivaci. Spisová služba se tak dotýká každého pracovníka úřadu, který musí být seznámen s jejími funkcemi v potřebném rozsahu.

Vlastní elektronická spisová služba může mít dvě podoby:

- Konkrétní písemnosti existují v klasické (papírové) podobě a v elektronické podobě se vedou jen tzv. elektronické průvodky dokumentů.
- Písemnosti jsou zcela v elektronické podobě včetně všech popisných údajů.

Konkrétní řešení je pak kombinací obou těchto možností, kdy zásilky doručené zůstávají v klasické podobě a do spisové služby se zavádí jen jejich elektronické průvodky sloužící k identifikaci dokumentu a jeho vyhledávání. Písemnosti, které se na úřadě vytvářejí, jsou většinou psány v textových editorech, jež mohou mít přímou vazbu na spisovou službu, a zavedení dokumentu do hierarchie spisové služby je tak automatické. Podobně jsou na tom i zásilky došlé v elektronické podobě prostřednictvím internetu nebo na technických nosičích dat.

Postup zavádění elektronické spisové služby

Vzhledem k předchozí zkušenosti s moduly informačního systému Munis firmy Triada, spol. s r. o., které byly nasazeny na městském úřadě pro vedení agend evidence obyvatel, voleb, matriky a prohlížení dat evidence nemovitostí poskytované z katastrálního úřadu, rozhodli jsme se pro spisovou službu, která je také součástí informačního systému Munis. Konkrétně jde o modul Kancelář.

Elektronická spisová služba byla zaváděna ve třech krocích:

- První krok: Úvodní hromadné školení, na které navazoval několika měsíční zkušební seznamovací provoz, během něhož nebyla omezena přístupová práva k jednotlivým akcím v modulu Kancelář a všichni uživatelé se tak mohli seznámit s celým rozsahem funkcí spisové služby. Tento provoz začal na podzim roku 2001, aby mohl být ukončen s přelomem roku. V průběhu zkušebního provozu byla doladěna celá organizační struktura úřadu zavedená do systému.
- Druhý krok: Spuštění testovacího ostrého provozu, na jehož začátku byla nastavena (omezena) přístupová práva pro jednotlivé uživatele na konkrétní akce. Při tomto provozu byla souběžně vedena původní evidence pošty prostřednictvím papírového podacího deníku. Čísla jednací byla již plně generována elektronickou spisovou službou. Po čtrnácti dnech souběžného provozu jsme zkontrolovali shodnost obou evidencí, která vyšla kladně.
- Třetí krok: Ukončení původní evidence a přechod celého úřadu na elektronickou spisovou službu. Další rozšiřování organizační struktury na ověřených základech v souvislosti s převzetím pravomocí obce III. typu.

Návaznost na další subsystémy MěÚ

Dalším krokem zavádění elektronické spisové služby je navázání na ostatní subsystémy úřadu, z nichž nejbližší spisové službě je elektronická podatelna. V případě modulu Kancelář informačního systému Munis je elektronická podatelna přímo integrovaná do modulu. V současné době se připravuje automatizované napojení na informační kiosky EVA.

Zkušenosti se zaváděním a provozem elektronické spisové služby systému Munis

Při seznamování se zaměstnanců s projektem elektronické spisové služby jsme samozřejmě narázeli na nedůvěru celé řady zaměstnanců dlouhodobě zvyklých na papírové podací knihy. V průběhu zkušeb-

ního provozu pak celá řada zaměstnanců, překvapivě i těch, u nichž výpočetní technika příliš zájmu nevzbuzovala, svými četnými připomínkami a zkušenostmi dotvořila systém spisové služby tak, že v současné době je již spisová služba plně vedena v elektronické podobě a „knihy“ jsou dávno zapomenuty. Nejvíce potěšilo to, že z dříve těžce proškolených zaměstnankyň se po velmi krátké době staly školitelky, které v rámci studentských praxí a brigád (kterým je náš úřad vcelku otevřen) vysvětlují a zaučují do systému studenty, z nichž někteří pak jsou schopni plnohodnotného zástupu třeba po dobu dovolených.

Elektronický portál územních samospráv – moderní nástroj pro řešení problematiky efektivní komunikace mezi občany a subjekty veřejné správy

Václav Koudele, vedoucí odboru informatiky Plzeňského kraje

INFORMOVANOST

Jedním z prvních a také nejdůležitějších úkolů informatiků krajských úřadů vzniklých na sklonku roku 2000, bylo najít moderní nástroj pro zajištění efektivní komunikace mezi úřady, obcemi a jejich obyvateli. Právě tento požadavek stál u zrodu ambiciózního a svým rozsahem ojedinělého projektu ePUSA.

CÍLE PROJEKTU

Hlavní cíle projektu ePUSA jsou:

- efektivní komunikace mezi subjekty veřejné správy;
- efektivní komunikace mezi subjekty veřejné správy a občany;
- splnění požadavků zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím plošně pro všechny obce;
- vytvoření celostátní databáze obcí a ostatních správních subjektů, včetně jednotlivých zaměstnanců úřadů veřejné správy;
- poskytnutí univerzálního rozhraní založeného na bázi vzdálených dotazů ze sítě Internet pro zpřístupnění uložených dat dalším aplikacím (XML technologie).

Sekundární cíle projektu ePUSA jsou:

- podpora integrovaného záchranného systému a systému krizového řízení;
- zajištění aktuálnosti databáze distribucí zodpovědností za správnost jednotlivých údajů;
- zajištění historizace dat umožňující zobrazení všech předchozích stavů a kontrolu změn.

Z HISTORIE PROJEKTU

Historie celého projektu sahá až do samého počátku existence krajských úřadů. Projektový záměr byl zpočátku inspirován zkušenostmi Okresního úřadu Plzeň-sever, který pro své potřeby již v roce 1998 vybudoval základní databázi obcí. V prosinci 2001 byl projektový záměr ePUSA představen Ministerstvu vnitra ČR, které přijalo roli investora. Pilotní realizací byly pověřeny krajské úřady Plzeňského kraje a kraje Vysočina. Pro samotnou realizaci byly vybrány společnosti Plzeňský holding, a.s. a Marbes consulting s. r. o., které mají hluboké zkušenosti s dodávkami speciálního komplexního IT řešení pro veřejnou správu a samosprávu vyvinutého právě společností Marbes consulting s. r. o. Aplikace ePUSA je vyvíjena jako samostatný informační systém. To znamená, že i přes integraci s tímto řešením, se z její plné funkčnosti mohou těšit i zákazníci vlastníci řešení třetích stran. První oficiální představení aplikace ePUSA proběhlo v březnu 2002 na konferenci Internet ve státní správě a samosprávě v Hradci Králové. Tím byla v podstatě ukončena první etapa projektu, jejíž produkt je provozován v rutinním provozu na adresách (Kraj Vysočina): <http://obce.kr-vysocina.cz> a (Plzeňský kraj): <http://obce.kr-pzensky.cz>. Spoluřešiteli druhé etapy projektu ePUSA se staly kromě Ministerstva vnitra, Plzeňského kraje a kraje Vysočina i kraje Zlínský a Olomoucký. Oponentura projektu byla svěřena dalšímu partnerovi – kraji Moravskoslezskému.

ZÁKLADNÍ FUNKCE APLIKACE

- aplikace poskytuje základní údaje o obci a obecním úřadě;
- aplikace umožňuje dva druhy vstupů: pro běžného uživatele a pro administrátora. Rozlišení vstupu spočívá na způsobu práce s aplikací;
- běžnému uživateli je aplikace přístupná pouze pro prohlížení. Administrátor má možnost provádět změny v databázi;

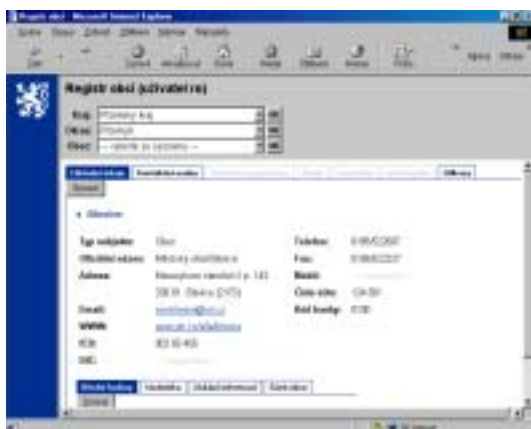
- aplikace zahrnuje odkazy na obchodní rejstřík a rejstřík živnostenského podnikání.

SOUČASNÝ STAV

V lednu 2003 byla započata realizace ePUSA2 v intencích koncepce zpracované na podzim 2002. Podstatnou skutečností je především začlenění projektu ePUSA do konceptu internetového Portálu veřejné správy, který vyvíjí Ministerstvo informatiky. S tím samozřejmě souvisí částečná korekce původního zadání, která koresponduje především s novými požadavky na funkcionalitu a vazbu na ostatní projekty (MIVS, Správa datových zdrojů atd.). Druhým hlavním směrem činnosti projektového týmu je orientace na procesy a činnosti směřující k fyzickému naplnění daty. Do poloviny roku 2003 by měl být ukončen proces distribuce oprávnění editace informací na maximum možných subjektů veřejné správy. Ukončení této etapy projektu, která spočívá především v plošné implementaci a vytvoření centrální databáze je plánováno na říjen 2003

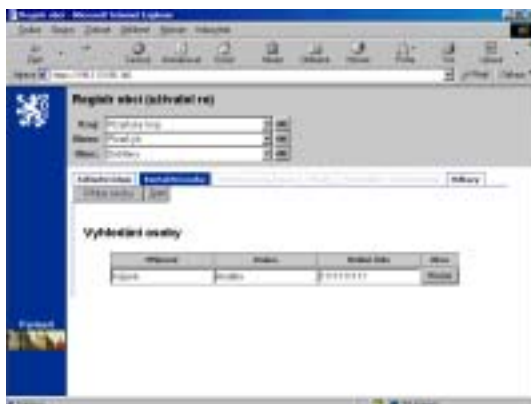
OFICIÁLNÍ WEB PROJEKTU

Vše důležité naleznete na www.epusa.cz

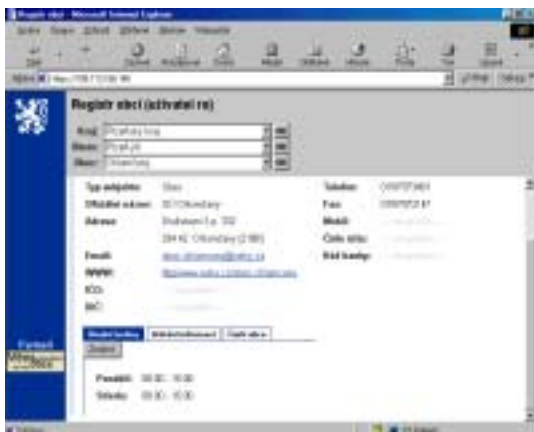

DALŠÍ FUNKCE APLIKACE

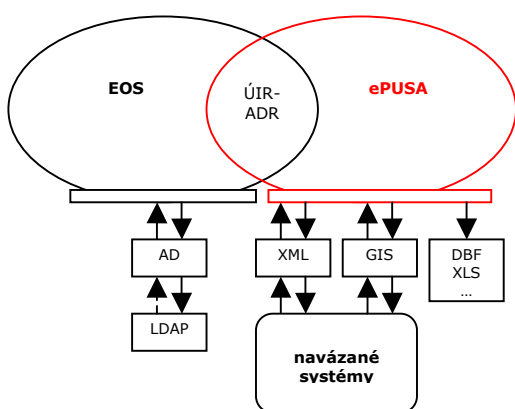
- dle zadání kraje a okresu vyhledá obec;
- obsahuje seznam kontaktních osob;
- na obecním úřadě;

- zobrazí základní údaje o obecním úřadě (název, adresa, IČO, kontaktní telefon, e-mail, bankovní účet, atd.);
- poskytuje tabulku úředních dnů a hodin;

VAZBA ePUSA NA OSTATNÍ SYSTÉMY

Využití mobilní komunikace při krizových situacích

Ing. Jan Křečan, projektový manažer systémových řešení pro významné zákazníky, T-Mobile

Krizové řízení je více než jiné druhy řízení závislé na včasném získání informací a jejich rychlém a cíleném doručení do míst, kde jsou nejvíce potřeba. Právě v těchto případech může výrazně pomoci mobilní GSM síť.

GSM síť a řešení krizových situací

Mobilní síť nalezne své uplatnění ve všech fázích řešení krizových situací, počínaje monitorováním situace, přenosem dat do centra a komunikací informací na příslušné krizové orgány a občany podle předem připraveného krizového scénáře konče.

Mobilní síť má oproti pevným linkám výhodu v tom, že je méně náchylná k vyřazení z provozu způsobené přírodními živly typu povodně, požáry apod. Problémy se mohou vyskytnout, ale díky architektuře sítě GSM se dají vcelku rychle a operativně řešit.

Využití mobilní komunikace při povodních

Na příkladu povodní, které jsou u nás v poslední době stále více aktuální, se pokusím ukázat, kde mobilní komunikace může nalézt svoje uplatnění.

Na vodních tocích a dílech musí kontinuálně docházet k monitorování situace - výška hladiny a průtok vody. Monitorování situace je prováděno speciálními přístroji, které se většinou nachází mimo dosah standardních komunikačních kanálů jako jsou například pevné linky, a proto je potřeba vyřešit přenos dat z těchto zařízení jiným způsobem. Díky tomu, že již ze své podstaty síť GSM pokrývají mnohem větší území než pevné linky, je v tomto případě síť GSM ideálním nástrojem pro přenos dat z takto vzdálených lokalit. Navíc v porovnání s jednoúčelovými rádiovými sítěmi zde odpadají náklady na výstavbu takovýchto sítí, je tedy možné využít již existující infrastruktury GSM sítě.

Vzhledem k tomu, že se jedná o přenos velmi malých objemů dat, lze pro přenos použít standardních SMS, které lze po doručení jednoduchým způsobem zpracovávat. Získaná data je pak možno ve velmi krátkém čase vyhodnotit a vzniklou informaci dále pasivně komunikovat na příslušná místa (zobrazení průtoku na Internetu apod.).

Pokud přichází data nasvědčující tomu, že se blíží hrozba povodní, je nutno příslušné zodpovědné osoby během velmi krátké doby aktivně informovat o blížící se hrozbě.

Předpokládáme, že každá obec v povodí řek a jiných vodních děl má vypracovaný povodňový plán, který nějakým způsobem zapadá do povodňového scénáře celého povodí. Součástí takového scénáře jsou i seznamy členů jednotlivých povodňových komisí, kteří mají být informováni v případě vážnosti situace a instruováni jaké další kroky mají podniknout.

Osoba zodpovědná za komunikaci s jednotlivými členy povodňových komisí tak může využít standardní obvolávání jednotlivců, které je v případě většího počtu osob poněkud časově náročné nebo rychle a hromadně rozeslat SMS se základní informací a se žádostí o potvrzení přečtení SMS jednotlivými adresáty.

Zaměřím se zde hlavně na komunikaci prostřednictvím SMS. Jistě nebude dostačující, aby komunikace probíhala pomocí SMS vytvářených a odesílaných z mobilního telefonu. Zodpovědná osoba potřebuje mít k dispozici nástroj pomocí něhož rozešle SMS na velké množství předem nadefinovaných uživatelů mobilních telefonů a to nejlépe do všech mobilních sítí najednou. Důležitá je zde i možnost přijímání zpětné vazby od jednotlivých adresátů a její následné zpracování.

Takovýmto vhodným nástrojem pro správu SMS je služba SMS Connect. Služba SMS Connect spočívá v propojení PC zákazníka a SMS centra sítě T Mobile prostřednictvím sítě Internet. Služba SMS Connect umožňuje z/na PC zákazníka odesílat a přijímat z/na jedno virtuální telefonní číslo velké množství SMS zpráv. Přijaté SMS zprávy lze ihned pomocí standardně dodávaného softwaru třídit a statisticky vyhodnocovat. V závislosti na obsahu přichozích zpráv lze definovat následné akce, jako předání informace dál formou SMS, e-mailem apod.

Výhody a přínosy T-Mobile SMS Connect

- jednoduché hromadné rozesílání velkého množství SMS zpráv
- stejné telefonní číslo pro zákazníky všech sítí
- dostupnost informací na celém území ČR i v zahraničí
- přijaté/odeslané SMS mohou být podrobně a přehledně vyhodnoceny pomocí softwaru T-Mobile SMS Analyser
- možnost propojení na další systémy

Návrh využití pro povodňové účely

Fiktivní obec Potáplice se nachází na stejnojmenné řece, na které často dochází k záplavám. Obec má vypracovaný povodňový plán, podle kterého postupuje v případě vyhlášení jednotlivých povodňových stupňů. Na vlastní náklady obec standardně jednou denně monitoruje na horním toku řeky výšku hladiny a průtok. Zjištěná data přenáší pomocí GSM modulu formou SMS na počítač obecního úřadu, kde jsou data přijímána pomocí služby SMS Connect a následně automaticky zpracována. Takto získané informace se zobrazují v podobě grafu na Internetu. Při výrazné změně situace na horním toku řeky se automaticky odešle na zařízení žádost na změnu frekvence sledování a to na jedno sledování za dvě hodiny a zároveň je na tento stav automaticky formou SMS upozorněn zodpovědný pracovník. V okamžiku skutečné hrozby povodně začíná zodpovědná osoba prostřednictvím SMS hromadně informovat další členy povodňových orgánů podle instrukcí (seznamů) uvedených v povodňovém plánu. Stejným způsobem může zodpovědný orgán nebo osoba informovat občany o stupni povodňové aktivity a činnostech potřebných k úspěšnému zvládnutí hrozícího nebezpečí.

Po pominutí nebezpečí lze obdobným způsobem komunikovat na všechna dotčená místa opětovný přechod do standardního režimu.

Závěr

V příspěvku jsem se pokusil stručně přiblížit možnosti využití mobilních telefonů při řešení krizových situací a výhody tohoto způsobu komunikace oproti dosud užívaným formám. Stručně jsem zmínil jaký lze použít nástroj pro krizovou komunikaci, která je velice závislá na rychlosti a včasném doručení informací. Pokusil jsem se nastínit model využívající službu T-Mobile SMS Connect pro zajištění veškeré krizové komunikace v rámci malé obce.

Přes všechna technická řešení bude vždy nejvíce záležet na kvalitě krizového scénáře a schopnosti v okamžiku nastalé krize se tímto scénářem řídit s využitím využitím všech dostupných a nejvhodnějších prostředků.

Zájemci o bližší informace mohou využít adresu www.t-mobile.cz.

Možnosti využití SMS v komunikaci s občany

Ing. Jan Křečan, projektový manažer systémových řešení pro významné zákazníky, T-Mobile

V souvislosti se zvyšujícími se požadavky ze strany občanů na úroveň a šíři poskytovaných informací a služeb se zvyšují i nároky na úřady a na jejich schopnost těmto trendům vyhovět. Výrazně se tak mění dosavadní způsob a forma komunikace mezi občanem a úřadem.

Občané očekávají, že požadované informace jim budou doručeny v co nejvyšší kvalitě a v co nejkratší době. Ke komunikaci s občany se nabízí více moderních prostředků jako jsou například e-mail, Internet a v neposlední řadě mobilní telefony.

Pokud budeme hovořit pouze o využití SMS při komunikaci s občany, zužuje se nám okruh informací komunikovatelných tímto kanálem, hlavně na stručné zprávy informačního charakteru. Na druhou stranu v dnešní době neexistuje efektivnější způsob komunikace, který by dokázal najednou a ve velmi krátké době informovat široký okruh občanů o aktuálním dění v obci.

Osobní počítač zatím není standardním vybavením domácností nemluvě o přístupu k Internetu, a tak lze s trochou nadsázky říci, že mobilní telefon je jediným komunikačním prostředkem, kterým disponuje každý občan naší republiky. To je také důvod, proč se domnívám, že SMS je v dnešní době skutečně tím nejlepším nástrojem pro rychlou komunikaci s občany.

V celorepublikovém měřítku asi nemůžeme v nejbližší době očekávat zavádění univerzálního systému pro komunikaci s občany, využívajícího služeb GSM sítí, proto nezbude jednotlivým obcím nic jiného než se v této oblasti ujmout vlastní iniciativy a tuto problematiku se pokusit zatím vyřešit sami.

Obecně lze přednosti SMS při komunikaci s občany shrnout do následujících bodů:

- **rychlost** – vytvoření samotné SMS většinou nezabere moc času a její rozeslání je v případě použití těch správných nástrojů také otázkou několika vteřin
- **jednoduchost** – k vytváření a rozesílání SMS nemusí být obsluha nijak zvlášť školená, jedná se o velice jednoduché úkony
- **dostupnost** – SMS je rozesílána na všechny adresáty a je jim doručena bez ohledu na to, kde se tito adresáti nacházejí. Takto mohou informace přijímat i ti občané, kteří v době odeslání SMS nejsou v obci, ale informace jako taková je pro ně zajímavá.
- **nízké náklady** – s rozesíláním a příjmem SMS jsou spojeny velmi nízké náklady, které při využití správných nástrojů lze ještě minimalizovat

V oblasti poskytování informačních služeb občanům právě formou SMS nabízíme využití služby T-Mobile Moje Info, která dává obecním úřadům (státní správě) možnost založit si vlastní informační kanály, které pro přenos informací využívají infrastruktury sítě T-Mobile. Tato služba je díky své velké flexibilitě a možnosti individuálního nastavení ideálním nástrojem pro jednoduchou komunikaci obce s občany formou SMS.

Představení služby T-Mobile Moje Info

Stručně lze službu T-Mobile Moje Info charakterizovat jako nástroj pro vytvoření „vlastního informačního SMS kanálu“ podobného tomu, jaký jsou zákazníci běžně zvyklí používat u jednotlivých mobilních operátorů (informace o dopravní situaci, předpovědi počasí atd.).

Na jedno telefonní číslo má uživatel možnost vytvořit až pět kanálů do nichž může vkládat informace. Aktuální informace od vlastníka kanálu jsou doručovány všem účastníkům přihlášeným k odběru informací z tohoto kanálu nebo mohou být zájemcům informace doručeny jednorázově na vyžádání.

Výhody a přínosy

- efektivní způsob přímé komunikace s občany
- podpora komunikace uvnitř úřadu - možnost vytváření specializovaných informačních kanálů pro jednotlivé úseky úřadu
- jednoduchost vytvoření a spravování kanálů pomocí Internetu, WAPu nebo formou SMS zpráv z telefonu
- možnost aktivace veřejného nebo soukromého kanálu s omezeným přístupem

- možnost výběru způsobu zpoplatnění příchozích SMS zpráv
  - může hradit vlastník informačního kanálu
  - příjemce SMS zprávy
- doručení SMS všem přihlášeným občanům bez ohledu na to, jestli se v době rozeslání informace nachází v místě bydliště

Služba Moje Info je přístupná všem občanům, kteří využívají služby sítě T-Mobile.

Měnit parametry kanálu a vkládat do něj příspěvky prostřednictvím SMS a WAPu může jen vlastník kanálu, jehož identifikace je vázána na jeho telefonní číslo. Měnit parametry a vkládat příspěvky prostřednictvím Internetu může každý, kdo zná název kanálu, uživatelské jméno a heslo do t-zones k účtu vlastníka kanálu.

Infokanál obecního úřadu Počáplice

Fiktivní Obecní úřad Počáplice si může založit vlastní informační SMS kanál s názvem POCAPLICE, pomocí kterého bude informovat občany o aktuálním dění v místě bydliště. Úřad si může zvolit, zda provoz kanálu bude hradit (v tom případě občané obdrží příchozí informace zdarma) nebo budou za příchozí zprávy platit občané. Občané, kteří budou mít o zaslání informací zájem se zaregistrují odesláním SMS s textem např. „+POCAPLICE“ na číslo 5566.

Příklady typů zpráv:

Starosta obce se dozví, že z důvodů rekonstrukce vodovodu bude omezen provoz v Severní ulici. Může okamžitě na svém mobilním telefonu vytvořit SMS s novou zprávou (VLOZ_POCAPLICE_„TEXT ZPRÁVY“), kterou odešle na 5566. Text zprávy se vloží do informačního kanálu a okamžitě rozešle všem občanům přihlášeným k odběru informací. Potom občanům může přijít následující informace: „Pocaplice: Z duvodu opravy vodovodu bude az do odvolani omezen prujezd Severni ulici“.

Zároveň může obecní úřad poskytovat i informace na vyžádání, např. o otevírací době úřadoven, v horských obcích o sněhových podmínkách nebo o místech s nebezpečím sesuvu lavin atd.

Dotaz: „PocapInfo posta“

Odpověď: „PocapInfo – posta v Pocaplicich ma otevreno PO-PA 9.00-17.00“

Závěr

V příspěvku byly stručně charakterizovány možnosti využití SMS pro komunikaci úřadů s občany a nastíněny výhody takovéto formy komunikace. Dále vám byl nabídnut nástroj, pomocí něhož je možné velmi jednoduše a s minimálními náklady takovouto jednoduchou službu obce občanům vytvořit. Jistě tento nástroj není jediným dostupným na našem trhu, ale podle mého názoru nejlépe odpovídá právě potřebám obecních úřadů.

Pro bližší informace lze využít adresu www.t-mobile.cz, kde naleznou více informací.

Pro prezentační účely byl vytvořen testovací informační kanál ISSS2003, který bude informovat o dění na konferenci. Přihlásit do tohoto kanálu se můžete zasláním SMS s textem +ISSS2003 na 5566.

Snadná autentizace. Kdekoli a kdykoli

Mgr. Karel Krenželok, Product Manager, A & L soft, s. r. o.

Anotace

Z hlediska bezpečnosti přístupu k datům, aplikacím nebo sítím má zcela zásadní význam, aby její řešení bylo snadno použitelné pro uživatele. Stejně důležité je, aby toto řešení bylo finančně dostupné. Digipass Go 1 takové řešení nabízí a navíc přichází s atraktivním, přívětivým designem. A ještě něco: Může být snadno nošen v kapse, jako přívěsek ke klíčům, nebo připnutý k opasku, aby zajistil bezpečnost opravdu „kdekoli a kdykoli“.

Snadné ovládání

Digipass Go 1 je autentizační zařízení („token“) představující maximum, kterého lze dosáhnout, hledáte-li řešení, jak uživatelsky přívětivě zajistit vysokou bezpečnost. Uživatel prostě jedním pohybem vysune vysoce kontrastní displej, na kterém se ihned zobrazí unikátní jednorázové heslo. Jediné, co musí udělat, je toto heslo přečíst a zadat do aplikace, ať již se nachází kdekoli. Digipass Go 1 proto může být použit v kombinaci s různými platformami včetně PC, telefonů, internetových obchodů a mobilních telefonů.

Snadné využití v aplikacích

Digipass Go 1 lze rychle integrovat jako prvek zabezpečení existujících sítí. Jakékoli statické heslo, které chrání aplikaci, může být nahrazeno bezpečnějším dynamickým heslem, které generuje Digipass Go 1. Poté, co uživatel obdrží naprogramované zařízení, nepotřebuje žádnou podporu správce sítě. Protože zařízení nevyžaduje pro své použití zadání žádného PIN, nemůže jej uživatel zablokovat. Běžná životnost jeho baterií, která činí 5 let, nabízí velmi vysokou návratnost investice.

A je-li třeba, může být Digipass Go 1 dokonce přeprogramován s použitím nového klíče a/nebo algoritmu.

Digipass Go 1 může být bez omezení používán společně s dalšími členy rodiny Digipass a je plně kompatibilní se serverem VACMAN a aplikacemi více než 50 dodavatelů. To zaručuje jeho snadné nasazení v různých aplikacích při dosažení co nejnižších celkových nákladů.

Bezpečnost pro každého

Všechny úrovně bezpečnosti nevyžadují náročné postupy, založené na zadávání mnoha údajů. Stačí-li silná autentizace, jako například v případě firemních sítí, či vzdáleného přístupu k bankovním informacím, dávají uživatelé přednost jednoduchým zařízením. Je-li design vkusný a pokud je uživateli dáno více možností použití, je napůl vyhráno. Vlastník zařízení Digipass Go 1 si může sám vybrat, chce-li jej nosit v kapse, na krku (aby jej měl neustále k dispozici, pohybuje-li se v prostorách společnosti, úřadu), jako přívěsek ke klíčům (aby jej ráno nezapomněl), nebo připnutý k opasku jako mobilní telefon. Atraktivita pro uživatele je tak výrazně zvýšena, zatímco potřeba podpory ze strany správy sítě je redukována na nejjednodušší minimum.

Vlastnosti

- Dodáváno s veškerým příslušenstvím, které je potřebné pro nošení v kapse, na krku, jako přívěsek ke klíčům, nebo na opasku.
- Hmotnost jen 29 gramů.
- Velikost: 15 × 35 × 68 mm (výška × šířka × délka).
- 6/8znakový LCD displej.
- Aktivace při vysunutí displeje.
- DES či trojnásobný DES.

- Vestavěné hodiny pro měření reálného času.
- Šifrování může být závislé na čase, na „události“, nebo závislé na čase i „události“.
- Lze kombinovat se zadáním PIN na PC.
- Předpokládaná doba životnosti baterií: 5 let.
- Kompatibilní se členy rodiny Digipass.
- Zařízení lze programovat pomocí produktů Digipass Programmer a Digilink, nebo může být do-
dáván plně naprogramovaný.
- Kompatibilní s aplikacemi více než 50 hlavních dodavatelů software.

Galerie

> kolem krku

> za opaskem

> kšokůk příruží

> nebo prostě na klíčkách

Shrnutí

- Univerzální řešení bezpečné autentizace.
- Přenosné, není závislé na čtecím zařízení.
- Kompatibilita s dalšími tokeny řady Digipass pro budoucí rozšíření: notebook, handheld, čtečka
čipových karet.

Výrobce je nadnárodní společnost Vasco Data Security (www.vasco.com), která poskytuje velkou podporu

Rádio podle vaší noty

Adam Křikava, ředitel ABradio.com

Když jsem před třemi lety seděl s kolegou nad šálkem kávy, a probírali jsme své představy o rádiích, která by fungovala čistě jen přes internet připadalo nám všechno strašně jednoduché a docela snadné. Dnes, po těch letech vím, že nás čekala lopotná cesta plná omylů a překážek. Přesto, když se ohlédnu z kopce dolů, vidím, o jaký obrovský kus jsme pokročili. Možná bych dnes začal úplně jinak, možná bych se do toho ani nepustil. Jenže ty draze nabyté zkušenosti nelze získat mávnutím kouzelného proutku. Dneska před Vás předstupuji jako jeden z průkopnického týmu vlastně nového oboru, který má na svém kontě úspěšnou realizaci několika desítek internetových rádií. O tom se ostatně můžete kdykoli přesvědčit

Nyní bych rád vyložil jaké jsou možnosti a využití internetových rádií ve veřejné správě.

S touto myšlenkou, která má obdobu pouze za Velkou louží, jsme přišli v únoru roku 2000. Jako jedni z prvních v Evropě jsme se nechali inspirovat jediným podobně fungujícím médiem ve Spojených Státech, internetovým rádiem Netradio.com. Chtěli jsme nalézt cestu, jak nabídnout vyznavačům, řekněme, ne tolik popularizovaných proudů hudby skladby jejich stylu. Také zastánci netradičních filosofii či názorů na svět tak zvané menšinových, jen obtížně shání potravu pro své uši. Postupně bychom se tak chtěli vyprofilovat jako alternativa ke klasickým rádiím. Zároveň se snažíme měnit jednostranný pohled na internet jako rychlého a poměrně spolehlivého pošťáka a místo s nepřeborným množstvím webových prezentací, odkazů a kontaktů. Internet v našem pojetí není médiem, ale cestou, kterou se média šíří.

Dosažitelnost pro každého

O tom, že jdeme správným směrem, svědčí i zavedení tzv. "duálního" vysílání mnohých médií - tedy tradičně vzduchem i nově po síti. Tento trend zasahuje stále větší počet uživatelů, čímž se zvyšuje i počet provozovatelů. Neskrýváme, že se stále ozývají kritické hlasy zpochybňující poslechovost či přínos nových klientů na základě odvysílání reklamních spotů. Na druhou stranu se zvětšuje prostor pro místní nezávislou alternativu nabízející informace skutečně ze všech okruhů společenského i kulturního dění, které jinde nenajdete. Navíc co se týče technického vybavení a programového zařízení, pro základní kvalitu poslechu, která je nepatrně horší než poslech CD, je třeba jen těch nezákladnějších prvků. Z hardwaru je potřeba dostatečně rychlý počítač se zvukovou kartou a reproduktory - ty zřejmě budou svou kvalitou odpovídat ceně. Jako softwarové vybavení postačí některý z volně dostupných přehrávačů, které už má uživatel stejně nainstalované např. Windows Media Player, Real Player, Winamp atd. S vyššími nároky na kvalitu se zcela pochopitelně zvyšují požadavky na dané počítačové vybavení. Pak je ovšem otázkou, zda rostoucí kvalitu přenosu ocení odpovídající procento širší veřejnosti. Najde-li se dostatečně velký počet uživatelů, kteří budou disponovat odpovídajícím vybavením svých multimediálních počítačů a díky dostatečně rychlému internetovému připojení budou schopni využívat kromě poslechu rádia také paralelní služby a možnosti internetu.

Komunikace nového stylu

Hlavním rozdílem od klasických rádií je nový rozměr, se kterým přicházíme jako první na světě. Kromě možnosti poslechu stále se rozšiřující řady řekněme nekomerčních, alternativních rádií s běžným programem, jen jiného, neobvyklého stylu - mixem hudby, reklam a zpravodajství nabízíme také možnost tvorby vlastní rozhlasové stanice.

Každý subjekt, jakákoli firma, jednotlivec či organizace, která je ochotna tímto směrem investovat může už za 15 000 korun měsíčně, tak zvaně "na míru" vlastnit své rádio. Bude zde absolutním pánem, schopným ovlivnit i ty nejmenší detaily. Může si vybrat styl, obsah i formu vysílání, rozsah hudby - v současné době disponujeme více než 20 000 skladeb nejrůznějších stylů -, frekvenci reklamy, vypsání nejrůznějších soutěží či hitparád, přenosy koncertů nebo jakýchkoli jiných společenských či kulturních akcí apod. Ovšem nejen to. V tomto prostoru, jehož cena je jen zlomkem nákladu na klasickou stanici - i provoz regionálního rádia stojí měsíčně několik set tisíc korun - mohou být prezentovány nejrůznější novinky z oblasti produktů, informací i služeb.

V době, kdy je pro mnohé organizace nutné informovat občany, včetně například zrakově handicapovaných, o nejrůznějších záležitostech nejen textem, ale i zvukem či obrazem může být využití

internetrádia to pravé efektivní řešení. Úspěch je, díky přesně změřitelné poslechovosti, naprosto objektivně definovatelný. Když použiji čísla z našich statistik, jestliže v roce 2000 internetová rádia, která jsme provozovali poslouchalo na 300 lidí, o rok déle už jich bylo na 800. V současnosti si každý den alespoň jedno z rádií vysílajících prostřednictvím našeho serveru naladí 24 000 posluchačů

Úspěšný projekt

Konkrétním projektem, který se setkal s velkým ohlasem je rádio Vnitro - internetové rádio ministerstva vnitra ČR. Od posluchačů, a to nejen z řad zaměstnanců, ale i novinářů a širší veřejnosti jsme zaznamenali mnoho pozitivních ohlasů, protože jeho provozem vychází ministerstvo vstříc rozmanité poptávce a mnoha požadavkům z nejrůznějších úhlů pohledu. Díky poměrně pružnému programu rádia jsou snadno dostupné nejčerstvější tiskové zprávy, aktuality, různé zajímavé příspěvky i otázky a odpovědi na nejrůznější témata. V neposlední řadě je také snadno dostupný obsáhlý a často zejména novináři využívaný archiv.

V době, kdy se celý svět snaží na internet umístit o sobě sebemenší informaci, zatím ovšem převážně v psané podobě nebo v podobě strnulého obrázku, je internetové rádio nenásilnou a zároveň zatím originální formou jak si otevřít cestu k lidem s určitým počítačovým vzděláním. Ať už máte tendenci pojmout tvorbu vlastního rádia jako záležitost prestiže, marketingový tah nebo způsob jak proniknout do "jinak neprostupných kruhů" věřte, že volíte správnou cestu a investici, která se vám vyplatí. Stejný prostor netušených možností v zajímavých cenových relacích bude v blízké budoucnosti nabízet také internetový provoz televize.

Informační systémy po reformě veřejné správy

Ing. Aleš Kučera, ředitel Novell-Praha, s. r. o.

Úvod

Každý informační systém se v čase vyvíjí. Řešení postavené na zelené louce a jednoznačně řízené jedním architektem systému je vystaveno nutnosti plnit nové úkoly, integrovat zděděné informační systémy původně budované na zelené louce jednoznačně řízené druhým architektem systému. Než se systém naděje, je velmi různorodý a pestrobarevný. Informační systém ponechán svému osudu záhy sníží svou organizovanost k nule a stane se nespravovatelným a nekontrolovatelným. Buldozerová řešení se nedají použít buď z důvodů principiálních nebo finančních.

Informační systémy ve veřejné správě se mnohdy v takovém to stavu nacházejí. Obce s rozšířenou působností zdědily agendy okresních úřadů, velké informační systémy orgánů státní správy často snižují svoji uspořádanost již jen z důvodu své velikosti.

Řešením je tyto heterogenní systémy opět integrovat, a to na úrovni správy uživatelů, jejich hesel a přístupových práv, dále na úrovni synchronizace obsahu různých adresářů v informačním systému používaných a na úrovni jednotného přístupu k různým aplikacím. Po sanaci chaosu je rovněž nutné pokračovat v dodržování stanovených pravidel správy informačního systému, aby se informační systém opět nevracel k rovnovážnému stavu s nízkou uspořádaností. Tento příspěvek popisuje řešení tohoto problému pomocí technologií společnosti Novell, Inc.

Bezpečná správa identit

Základním problémem v heterogenním systému je ta skutečnost, že jednotlivé části informačního systému spolu komunikují na příliš obecné úrovni – typická komunikace probíhá na úrovni TCP/IP protokolu (elektronická pošta). To je zcela neuspokojivé z pohledu správy uživatelů, ale i jejich práce s různými částmi takto heterogenního systému. Prvním požadavkem je sjednocení uživatelských kont a příslušných přístupových práv. V každém případě je potřeba uživatelskou identitu opřít o společné adresářové služby, společně v tom smyslu, že jedny adresářové služby budou využívány všemi síťovými operačními systémy, které se v informačním systému vyskytují. Novell eDirectory jsou adresářové služby splňující všechny standardy na adresářové služby kladené (X.500, LDAP v.3). Novell Account Management je potom komerčním produktem, v podstatě zahrnující eDirectory a předdefinované XML drivery, který „běží“ na mnoha platformách (Novell NetWare, Microsoft Windows 2000 Server, Linux, Solaris, AIX). Uživatelé účty potom mohou být sjednoceny ze snad všech používaných síťových operačních systémů od Windows NT přes HP-UX po OS390. Po implementaci této technologie společnosti Novell jsou všichni uživatelé sjednoceni pomocí adresářových služeb eDirectory a správce může bezpečným způsobem spravovat z jednoho místa a nad jednou databází uživatelské účty a jim příslušná přístupová práva v celém informačním systému.

Synchronizace podnikových adresářů

Podobně jako sjednocení databází uživatelů je možno pomocí XML technologie integrovat všechny podnikové adresáře, i v tomto případě se synchronizace adresářů opírá o adresářové služby – Novell eDirectory. Je z podivem, kolik adresářů se v i relativně malé organizaci nachází: patří sem autorizační databáze aplikací typu klient – server, databáze uživatelů elektronické pošty, seznam účastníků v telefonní ústředně, seznam zaměstnanců organizace v personalistické aplikaci, zkrátka všude, kde se koneckonců jedná o zaměstnance organizace. Problémy s takovým množstvím adresářů jsou nasnadě: konzistence a aktualizace dat, oprávnění ke čtení či změně informací v těchto adresářích, zodpovědnost za jednotlivé adresáře v rukou různým administrátorů – to je zdroj vytrvalých problémů přecházejících v chaos. Pomocí technologie Novell DixXML je možno tyto adresáře synchronizovat, jasně definovat tzv. autoritativní zdroj dat pro různé záznamy o uživatelích a stanovit odpovědnost za tato data. Kompletní správa zaměstnanců (eProvisioning) stojí na pomyslném vrcholu využití této technologie. Zaměstnanci jsou v okamžiku nástupu okamžitě přiděleny všechny potřebné zdroje pro vykonávání práce: přístup k souborům a tiskárnám, přístup k aplikacím, vytvoření účtu elektronické pošty,

přidělení telefonní čísla, a podobně. Zaměstnanec neobíhá jednotlivé odpovědné administrátory. Stejně v případě přechodu zaměstnance na novou pozici jsou jeho přístupy modifikovány podle popisu jeho nové funkce: nové zdroje jsou přiděleny, staré zdroje zneprístupněny. To vše samozřejmě podle logiky věci – adresa elektronické pošty se například při změně pozice typicky nemění. V okamžiku odchodu pracovníka je potom možno všechna přístupová práva pracovníka okamžitě deaktivovat, což je nepochybně významný bezpečnostní faktor.

Jednotné přihlášení ke všech zdrojům informačního systému

Poměrně jednoduše se dá nyní vyřešit jinak složitý a z pohledu bezpečnosti i závažný problém. V běžném informačním systému nalezneme několik desítek aplikací, ke kterým se uživatel hlásí jménem a heslem, popřípadě i například čipovou kartou. Mezi tyto aplikace typicky patří operační systém, síťový operační systém, elektronická pošta a všechny aplikace typu klient server. Pokud se uživatel hlásí i k nějakým vzdáleným (centrálním) aplikacím, musíme uvažovat i jména a hesla, které jsou spravována popřípadě znovu nastavována (např. uživatel heslo zapomene) správcem, který se nenachází „vedle na chodbě“. „Reset“ těchto hesel je časově náročný a procedurálně komplikovaný. S předchozího obsahu vyplývá, že velmi často se uživatel hlásí k různým aplikacím pod různými uživatelskými jmény a různými hesly. Důsledek je pochopitelný a z bezpečnostního pohledu velmi nebezpečný: hesla jsou buďto (bez pořadí nebezpečnosti): v celé organizaci stejná, napsaná v notýsku, napsaná v souboru na počítači, napsaná tužkou na počítači, napsaná tužkou na stole.

Řešením je nasazení produktu Single-Sign On popřípadě iChain společnosti Novell. Tyto technologie sjednocují uživatelská jména a hesla bezpečným způsobem, ukládají tuto informaci v tzv. SecretStore (pro administrátora neviditelným) v adresářových službách Novell eDirectory. Výsledkem je to, že uživatel při prvním přihlášení k aplikaci zapíše své jméno a heslo, to je uloženo a synchronizováno. Nadále je možné, aby se uživatel hlásil ke svým aplikacím jedním jménem a heslem a to jenom jednou. Ostatní aplikace uživatele potom přihlásí bez zadávání jména a hesla uživatelem, nezbytnou informaci poskytne technologie SingleSign On popřípadě iChain v případě přístupu k centrálním aplikacím.

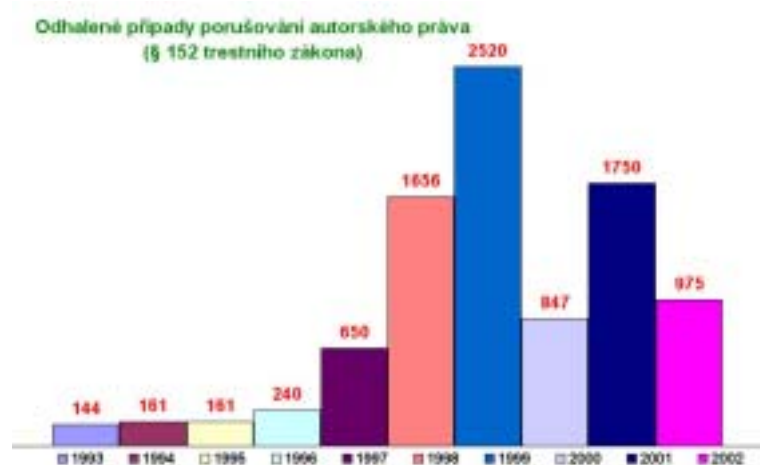
Shrnutí

Informační systémy jsou heterogenní. Ty, které nejsou, jsou výjimkami potvrzujícími pravidlo. Integrovat informační systém je úkol, před kterým stojí provozovatelé IS dnes a denně. Novell má technologie umožňující integraci jak na úrovni správy identit, tak synchronizace obsahu podnikových adresářů a sjednocení přístupu k používaným aplikacím. Řešení využívající adresářové služby Novell eDirectory splňuje požadavky na funkčnost, bezpečnost, ochranu dřívějších investic jak materiálních, tak investic vynaložených do školení pracovníků s informačním systémem pracující. Řešení společnosti Novell může být nasazeno bez přerušení činnosti informačního systému, a proto je nejvhodnějším řešením pro integraci informačních systémů používaných ve veřejné správě po její reformě.

Porušování autorského práva versus tzv. „softwarové pirátství“

Bc. Karel Kuchařík, Policie ČR

V současné době lze vidět značný nárůst informačních technologií a s tím spojené pronikání výpočetní techniky, nutně vybavené softwarem, do celé společnosti. Spolu s nárůstem počtu počítačů v komerční sféře i v domácnostech je zde i nárůst případů porušování autorského práva k programovému vybavení – softwarového pirátství. V současnosti je na území republiky nelegálně užíváno značné množství softwaru, což staví ČR mezi země, které musí ve větší míře pracovat na ochraně duševního vlastnictví v této oblasti. Veřejné zdroje uvádějí výši míry tohoto tzv. softwarového pirátství až na úroveň 43–73% vůči legálně používanému software a to v závislosti na zdroji prognózy. Protože je nutné snížit množství softwaru jež je užíván v rozporu s autorským právem protiprávně je odhalování a dokumentování této trestné činnosti potřeba věnovat značnou pozornost. Značná pozornost ochrany autorského práva je věnována i v rámci EU a proto lze očekávat udržení trendu důležitosti ochrany autorských práv i nadále a to i v oblasti softwarového vybavení.

Shora uvedená statistika v sobě zahrnuje veškeré případy porušení autorského práva. Jsou v ní obsaženy veškeré případy jež Policie ČR v minulém období šetřila a jež obsahovali jak tzv. softwarové pirátství tak i tzv. audio a video pirátství

Trestný čin podle § 152 trestního zákona vychází z mezinárodních smluv na ochranu duševního vlastnictví, ke kterým ČR přistoupila. Znění tohoto paragrafu přímo odkazuje na autorský zákon, kde je přesně specifikováno jaké dílo je předmětem ochrany.

Softwarovým pirátstvím jsou všechny útoky na právo autora a další práva k počítačovým programům a databázím uvedená v autorském zákoně. Jedná se pouze o jednu ze součástí problematiky počítačové kriminality.

Vysoké procento nelegálního softwaru v ČR v podstatě znamená, že většina uživatelů výpočetní techniky má ve svém počítači minimálně část softwarového vybavení užívánu v rozporu s autorskými právy. Teoreticky by jediným účinným způsobem okamžitého odhalení této trestné činnosti bylo provedení kontroly veškerého softwarového vybavení v celé zemi což je prakticky nepřijatelné a nemožné.

Porušování autorského práva je ve všech svých formách především záležitostí občanskoprávní. Samotný autorský zákon je zejména normou civilního práva a i ve své konstrukci vidí civilní či občanskoprávní prostředky k řešení porušování autorského práva (viz § 40 autorského zákona). Pochopitelně nelze z toho přímo vyvozovat, že se nemůže jednat o trestnou činnost pachatele ve smyslu § 152 trestního zákona. Nicméně logickým postupem autora, který se cítí poškozen na svých právech by mělo být řešení občanskoprávní. Bohužel na druhé straně zde existuje povinnost státu dbát na ochranu práv a mezi jinými i ochranu autorských práv. Problematičností však zůstává vynutitelnost právního stavu a účinný postih narušitelů právě autorského zákona.

Specifickým problémem je i samotná celosvětová počítačová síť. Jako i jiná část lidských produktů je i Internet zneužíván k zpřístupnění softwaru, který je následně zneužíván k tzv. „softwarovému pirátství“. V počítačové síti Internet se objevují jak servery obsahující nabídku software tak i informace o tom jakým způsobem používat software, aby byly odstraněny veškeré bezpečnostní prvky sloužící na ochranu autorských práv. V minulosti bylo počítačové síti Internet využíváno spíše k určité inzertní formě distribuce software v rozporu s autorským právem. V dnešní době již vzhledem k narůstající přenosové rychlosti i u konečných uživatelů převažuje již možnost přímého stáhnutí si a následného nezákonného užívání softwaru. Jen pro informaci je nutno uvést že již samotné umístění počítačového programu získaného na Internetu v rozporu s autorským právem na paměťové médium počítače je možno chápat jako užívání ve smyslu autorského zákona a tudíž je zde možný postih za takovéto chování.

Jednotlivé formy užívání softwaru v rozporu s autorským zákonem lze členit do následujících skupin:

- neoprávněné užívání software
  - pronájem nebo půjčování software bez předchozího souhlasu autora
  - instalace softwarového vybavení na více počítačích, než jak umožňuje licenční politika v návaznosti na počtu legálně užívaných licencí
  - veškeré užívání software bez souhlasu autora a tudíž v rozporu s autorským zákonem
- neoprávněné šíření software
  - instalace nelegálního software do prostředků výpočetní techniky a jejich případný prodej, pronájem nebo půjčování
  - pořizování kopií z legálně drženého software v rozporu s autorským zákonem pro vlastní potřebu
  - pořizování kopií z legálně drženého software v rozporu s autorským zákonem pro potřebu třetích osob (nejčastěji za účelem prodeje takového software)
  - neoprávněné zveřejňování a tak zajišťování možnosti veřejného šíření software z počítačové sítě Internet

Nejčastější formou páchaní tohoto druhu trestné činnosti je tzv. nadlimitní užívání software nad rámec autorského zákona, kdy v reálu dochází k tomu, že jedna licence je instalována na více počítačů, tedy v rozporu s licenční politikou a autorským zákonem. S rozšířením vnitřního síťového propojení počítačů dochází k uvedenému „nadlimitnímu užívání software“ i formou sdílení konkrétního softwaru mezi více počítači, resp. Uživateli. Obdobná situace je i využívání tzv. freeware softwaru, jež je bez omezení možné šířit v nekomerční sféře, avšak v komerční sféře je toto šíření vázáno nutností nákupu softwaru.

Podpora automatizovanému zveřejňování informací

Oldřich Kužilek, poradce v oblasti svobodného přístupu k informacím

Projekt Právo na informace shromažďuje rozsudky o poskytování informací. Mezi 25 rozsudky (zveřejněno na www.otevrene.cz - nástupnický server po www.ostosest.cz) dochází nejčastěji k tomu, že obec prohraje spor o informace kvůli chybnému postupu. Zpravidla jde o nesprávnou formu odpovědi, kdy chybí forma rozhodnutí se stanovenými náležitostmi. V jiných případech úřad spor prohraje proto, že nesleduje lhůty anebo nebere v potaz, že i zaslání neformálního přípisu má právní dopad jako vydání rozhodnutí. Časté je taky nesprávné odůvodnění ochranou osobních údajů.

V poslední době se objevují nové možnosti, jak podpořit otevřenost úřadů. Dosud takové pokusy probíhaly v rovině politického rozhodnutí představitelů obce, realizovaného více méně intuitivními a ad hoc krůčky k poskytování informací a zapojování veřejnosti do rozhodování. Chci však upozornit i na možnosti v rovině organizační, v řízení procesů a jeho softwarové podpoře. Úřady, které se rozhodly provést transformaci, mění strategické řízení tak, aby politická vůle byla s co nejmenšími třecími plochami přenášena na výkonnou složku – úřad. Základní myšlenkou je chápání jednotlivých článků úřadu jako realizátorů procesu přidávání hodnoty k jednoznačně definovaným vstupům – „produktům“ úřadu. V této souvislosti se v úřadě provádí analýza rozhodovacích procesů, vytváří se procesní mapa, sleduje se informační průchodnost jednotlivých rozhodovacích a správních procesů. Vzniká detailní procesní přínosově–nákladová analýza (analyzují se možné finanční přínosy redesignu jednotlivých procesů), může se aplikovat „Balanced Scorecard“ – metodika tvorby, vyvažování a parametrizace jednotlivých cílů strategie⁹. Účelem projektu jsou změny řízení, vazeb a využití automatizovaného zpracování dat tak, aby se především zjednodušily správní procesy a dosáhlo se finančních úspor. Díky tomu však zároveň vzniká unikátní a zásadní šance také pro přímé uskutečňování **politiky otevřenosti**.

Prakticky má tento postup význam při vyjasnění a hlavně zjednodušení postupu, jak zveřejňovat informace z jednání zastupitelstva, z jednání rady či výborů a komisí. Dnes je běžné, že na obcích panuje mírně řečeno chaos v tom, co a jak se z těchto jednání poskytuje. Vrcholem těchto absurdit je například postup obce Deštná, kde došlo k tomu, že člen zastupitelstva má mít kvůli chybné aplikaci zákona o obcích menší práva než člověk, který ani není občanem obce. Bohužel příslušný soud dokonce tento stav potvrdil, a dostal se tak do rozporu s rozsudky několika jiných soudů. Bude na soudní soustavě, aby svůj názor sjednotila. Některé obce například odmítají svým zastupitelům poskytnout kopie jednání rady. Omylem tak vykládají zákon o obcích jako omezení práva na informace, zatímco tento zákon pro zastupitele a občany obce přináší naopak jeho rozšíření.

Konkrétně jde o to, že materiály, které projednává rada a další orgány obce, mohou již při své standardizované přípravě pracovníky úřadu být podpořeny takovým software, které k jednotlivým citlivým informacím přiřazuje identifikátory. Ty pak automaticky přizpůsobí dokument k poskytnutí v různých situacích. Kombinace zákona o obcích, zákona o ochraně osobních údajů a obecný zákon o svobodném přístupu k informacím totiž přináší situaci, kdy informace musí být ne-občanovi poskytnuta v jiné (obecnější) podobě než občanovi obce, natož členovi zastupitelstva.

Konkrétní příklad ukáže tuto kaskádovitou podobu informace, zpracované pro jednání rady (v závorce i označuje identifikátor):

- Rada obce projedná odpuštění dluhu na nájmu v sociálně odůvodněném případě. **Zápis** jednání obsahuje úplnou identifikaci osoby (i), popis problému, podklad s údaji o sociální situaci (i), stručný záznam vznesených argumentů (i), záznam hlasování. **Usnesení** obsahuje úplnou identifikaci osoby (i), typovou charakteristiku problému a návrhu na rozhodnutí, záznam a/nebo výsledek hlasování. Usnesení může mít **verzi** pro nahlížení občanů obce, kteří nejsou členy zastupitelstva, v níž bude osoba uvedena jen iniciálami.
- člen zastupitelstva má právo seznámit se s celým tímto spisem (zápisem i usnesením) bez jakéhokoliv omezení, na základě zákona o obcích.

⁹ viz např. projekt Řízení realizovaný firmou A-21 na úřadu Městské části Praha 1

- občan obce má právo seznámit se jen s usnesením rady bez podávání žádosti nahlédnutím do anonymizované verze (např. budou uvedeny jen iniciály, pokud to postačuje ke skutečné anonymizaci), na základě zákona o obcích.
- ne-občan obce má právo seznámit se s informací podáním žádosti a postupem podle zák. č. 106/99 Sb., přičemž údaje o osobě budou tzv. anonymizovány.
- pokud úřad v rámci své politiky otevřenosti publikuje svá rozhodnutí (tiskem, na internetu), pak může uvedenou informaci takto šířit jen v rozsahu jako pro ne-občana.

Při rozboru procesů rozhodování a přípravy podkladů na obci je možné obdobné dokumenty již připravovat s ohledem na tento informační aspekt, a zabudovat do nich již automatizovanou podobu jejich verzí pro různé okolnosti poskytování. Maximální informační otevřenost, publikování dokumentů projednaných v orgánech obce na internetu prakticky okamžitě, pak může být zcela jednoduchou operací na dvě „kliknutí“. Přitom se však nepřekročí zákonná ochrana citlivých informací.

Elektronická podatelna systému MUNIS

Mgr. Tomáš Lechner, Triada, spol. s r. o.

Elektronická podatelna je emailový klient, který zohledňuje zákonné podmínky pro provoz elektronické podatelny tak, aby uživatelé usnadnil práci a zajistil provedení všech úkonů, které je úřad povinen při přijetí elektronického podání provést. Elektronická podatelna umožňuje číst došlá elektronická podání z libovolné schránky elektronické pošty prostřednictvím protokolů definovaných příslušnými standardy. Proto není potřeba nákladně provozovat server na Internetu, nebo si provoz serveru či aplikace pronajímat jako u jiných řešení. Úřad tak může provozovat levně, pohodlně a hlavně plnohodnotně elektronickou podatelnu i v případě použití běžného komutovaného připojení k Internetu. Elektronická podatelna systému MUNIS získala **atest shody** se standardy ISVS pro provoz elektronických podatelen.

Plná síla elektronické podatelny vynikne zejména při její kombinaci s ostatními moduly systému MUNIS. V kombinaci s modulem Kancelář jsou veškerá doručená elektronická podání jednotně spravována s ostatními podáními přijatými úřadem s veškerým uživatelským komfortem. Modul Kancelář tak poskytuje ucelený přehled o veškeré poště obíhající na úřadě, ať už byla doručena elektronicky nebo klasickou cestou. Elektronická podatelna umožňuje přijímat elektronická podání jak pomocí e-mailu, tak též na technickém nosiči podle Zákona o elektronickém podpisu.

Funkce elektronické podatelny

Elektronická podatelna zajišťuje tyto funkce předepsané standardem:

- Stahování zpráv protokolem POP3 a odesílání zpráv protokolem SMTP
- Zařazení přijatých zpráv do archívu přijaté pošty
- Zapsání podání do evidence doručených podání
- Antivirová kontrola obsahu zprávy
- Test, zda jsou přílohy v podání akceptovatelné podatelnou
- Ověření elektronického podpisu a platnosti certifikátu
- Přijímání podání na technickém nosiči

Po stažení ze schránky elektronické pošty nebo načtení z technického nosiče je podání zpracováno podle standardů ISVS pro provoz elektronické podatelny. Zcela automaticky je u podání zkontrolován elektronický podpis a platnost certifikátu odesílatele (proti seznamu zneplatněných certifikátů) a je ověřeno, zda certifikát vydal akreditovaný poskytovatel certifikačních služeb. Dále je provedena kontrola, zda typ příloh podání odpovídá typům, které úřad označil jako akceptovatelné a je provedena antivirová kontrola.

V případě, že je podání po všech stránkách korektní, je možné jej přijmout do podatelny. Při přijetí jsou využity informace o předkladateli podání, které jsou uvedeny v jeho certifikátu, jako je jeho jméno a adresa. Tyto informace jsou zapsány do adresáře a mohou být použity při další komunikaci.

V případě přijetí nebo odmítnutí podání do podatelny je vygenerována zpráva, která je předkladateli podání elektronicky doručena. Tato zpráva může obsahovat automaticky vložené popisné informace o přijatém podání a samozřejmě může být příjemcem elektronicky podepsána. Jakmile je doručené elektronické podání přijato do podatelny, je s ním nakládáno jako s jakýmkoliv jiným podáním.

Po zpracování podání úřadem je možné odeslat na adresu předkladatele podání elektronicky podepsanou odpověď.

Možnosti nastavení

Systém elektronické podatelny umožňuje konfigurovat účty pro příjem a odesílání elektronických zpráv pro jednotlivé uživatele. Dále je zde možnost nastavení telefonického připojení k Internetu od plně ručního k plně automatickému připojování a odpojování.

Lze nastavit možné přípony příloh doručených do podatelny, u kterých se určuje, zda jsou podatelnu přijímány a jejich stav z hlediska možného ohrožení systému s návazností na antivirovou kontrolu.

Antivirovou kontrolu je možno nakonfigurovat globálně (v případě jednotných instalací v rámci úřadu) nebo lokálně pro každý počítač zvlášť. Antivirová kontrola probíhá vždy, když je příloha zprávy otevírána.

Pro generování automatických odpovědí jsou k dispozici uživatelsky definované šablony s velkým množstvím parametrů, které přenášejí informace z vlastností podání přijatého do podatelny nebo doručené elektronické zprávy.

Podmínky provozu

Provoz elektronické podatelny vyžaduje možnost přístupu k Internetu a existenci schránky elektronické pošty, na kterou jsou doručována elektronická podání a která je dostupná protokolem POP3. Pro odesílání zpráv je nutná dostupnost příslušného serveru protokolem SMTP. Pro ověřování certifikátů je potřeba funkční připojení k Internetu protokolem HTTP, což je možné i přes proxy.

Pro uložení certifikátů pověřených pracovníků je doporučena čipová karta.

Využití bezvýznamového elektronického identifikátoru občana v informačních systémech veřejné správy

Mgr. Karel Lux, vedoucí oddělení koncepce informatiky, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Požadavky na zajištění jednoznačné a bezpečné identifikace nejen našich, ale i zahraničních občanů se stávají aktuální i v souvislosti se vstupem naší země do EU. Zejména MPSV bude muset zajistit poskytování všech druhů důchodů, pojištění a sociálních dávek pro migrující pracovníky podle platných nařízení EU. Pro základní identifikaci našich občanů v rámci informačních systémů veřejné správy se dosud v převážné míře využívá rodné číslo. Není však bezvýznamovým identifikátorem a nevyhovuje i z dalších důvodů, včetně požadavků zákona na ochranu osobních údajů. Problematiku identifikace občanů ČR je nutné řešit i v souvislosti s připravovaným systémem základních registrů veřejné správy a zajištěním předpokladů pro nové způsoby identifikace a komunikace s využíváním čipových karet a elektronického podpisu.

Ministerstvo práce a sociálních věcí si v loňském roce nechalo vypracovat podrobnou studii nazvanou, stejně jako tento příspěvek, „Využití bezvýznamového elektronického identifikátoru občana v informačních systémech veřejné správy“. Studii jsme loni na našem ministerstvu celkem úspěšně představili zástupcům některých resortů i představitelům ÚVIS a vítáme možnost presentovat tuto problematiku i na konferenci ISSS 2003. Studie obsahuje analytickou a návrhovou část a podrobně řeší zejména následující oblasti

- proč je využití bezvýznamového elektronického identifikátoru občana (BIO) v ISVS potřebné a aktuální (ochrana osobních údajů, základní registry, vazby mezi ISVS, elektronický podpis, cizinci a migrující pracovníci, národní registrační klíč pro EU)
- porovnání stávajících způsobů identifikace občanů v nejvýznamnějších ISVS v ČR
- podrobnější rozbor problematiky rodného čísla
- identifikace osob v legislativě EU a v dalších zemích
- návrh jednotného BIO a obecné zásady jeho použití
- dopady přechodu na jednotný BIO v ČR, přičemž v dalších řádcích je uveden jen stručný nástin problémů a návrhů na řešení.

Klady a zápory v současnosti používaných identifikátorů občanů

Třemi nejpoužívanějšími veřejnými identifikátory osob v informačních systémech veřejné správy České republiky jsou rodné číslo, číslo zdravotního pojištěnce a identifikátor klienta MPSV.

Hodnocení rodného čísla.

Klady:

- úsporná délka rodného čísla (10 cifer)
- kontrolní číslice umožňující detekovat až 90% nejčastěji se vyskytujících chyb při typování identifikátoru
- jednoduchý algoritmus ověření správnosti kontrolní číslice (dělitelnost celého rodného čísla 11 beze zbytku)
- snadná zapamatovatelnost rodného čísla (stačí si pamatovat jen čtyřmístnou koncovku, datum svého narození a pohlaví si většina lidí pamatuje)
- nejpoužívanější identifikátor osoby v ČR. Vyskytuje se (buď jako primární klíč nebo jako neprimární atribut) prakticky ve všech ISVS ČR.
- pokrývá prakticky celou populaci v ČR.

Zápory:

Zápory pramení především z faktu, že rodné číslo není bezvýznamový identifikátor.

- obsahuje osobní údaje nositele ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů (datum narození a pohlaví)
- mění se v závislosti na změnách v realitě (změna pohlaví)

- není odolné vůči chybným určením (datum narození a pohlaví zakódované v rodném čísle musí souhlasit s datem narození a pohlavím nositele; nesouhlasí-li, musí se určené a již přidělené rodné číslo opravit).
- omezená platnost struktury rodného čísla (stávající struktura bude vyhovovat jen do 1.1.2054; pak v důsledku dvouciferného roku narození bude generování nových, ještě nepoužitých rodných čísel beze změny struktury nemožné).

Hodnocení čísla zdravotního pojištěnce.

Vzhledem k tomu, že číslo zdravotního pojištěnce se v 99 % osob rovná rodnému číslu, je jeho hodnocení prakticky shodné s hodnocením rodného čísla.

Identifikátor klienta MPSV.

Klady:

- úsporná délka identifikátoru klienta MPSV (10 cifer)
- kontrolní číslice umožňující detekovat až 88.4% nejčastěji se vyskytujících chyb při natypování identifikátoru
- neobsahuje žádné osobní údaje nositele ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů
- nemění se v závislosti na změnách v realitě
- je odolný vůči chybným určením (protože identifikátor nenes žádný význam, je při jeho určení nové osobě podstatná pouze jeho jednoznačnost a nikoliv obsah)
- platnost struktury identifikátoru klienta MPSV není časově omezena

Zápory:

- složitější algoritmus ověření správnosti kontrolní číslice (dělitelnost celého identifikátoru jednácti beze zbytku nestačí, je potřeba spočítat kontrolní číslici a porovnat s desátou cifrou identifikátoru).
- kontrolní číslice detekuje o 1.6% nejčastějších chyb méně než u rodného čísla a čísla zdravotního pojištěnce
- hůře se pamatuje (protože nenes žádný význam).
- zatím není přidělen celé populaci ČR (jen 3/4).

Nositeli rodného čísla jsou všichni obyvatelé ČR, čísla zdravotního pojištěnce všichni zdravotní pojištěnci a identifikátoru klienta MPSV všichni klienti MPSV. Je zřejmé, že množiny obyvatel ČR, klientů MPSV a zdravotních pojištěnců nejsou definitoricky stejné. V následující tabulce jsou uvedeny všechny možné kombinace obyvatele ČR, klienta MPSV a zdravotního pojištěnce:

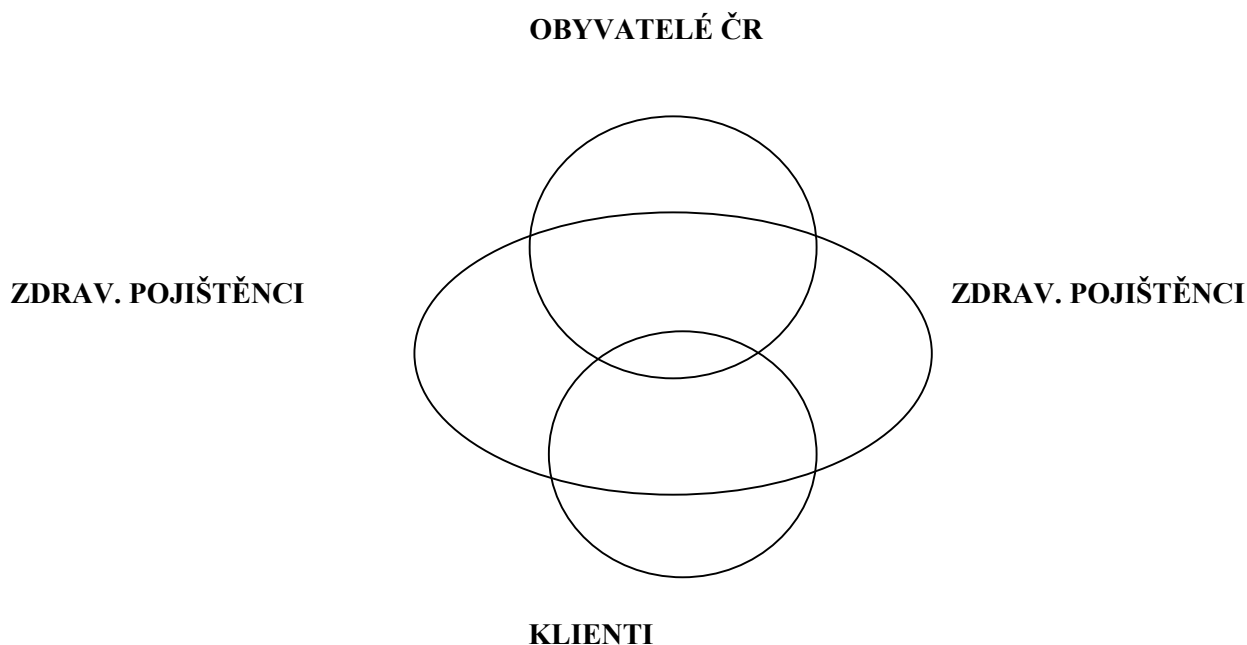
	O	P	K	Příklad osoby
A	+	+	+	např. občan s trvalým pobytem na území ČR, který je rozhodnou osobou na žádosti o dávku SSP
B	+	+	-	např. občan s trvalým pobytem na území ČR, který není rozhodnou osobou na žádosti o dávku SSP ani uchazečem o zaměstnání ani neuplatňuje mzdové nároky na ÚP
C	+	-	+	nelze
D	-	+	+	pouze cizinec bez povolení k pobytu a bez získaného azylu v ČR, který je zaměstnán u zaměstnavatele se sídlem v ČR a uplatňuje mzdové nároky na ÚP
E	+	-	-	pouze občan ČR, který nemá trvalý pobyt v ČR a není zaměstnán u žádného zaměstnavatele se sídlem v ČR
F	-	+	-	pouze cizinec bez povolení k pobytu v ČR a bez získaného azylu v ČR, který je zaměstnán u zaměstnavatele se sídlem v ČR a neuplatňuje mzdové nároky na ÚP
G	-	-	+	pouze cizinec bez povolení k pobytu v ČR a bez získaného azylu v ČR, který je zaměstnán u zaměstnavatele se sídlem v ČR, není v tomto zaměstnání účasten nemocenského pojištění a uplatňuje mzdové nároky na ÚP
H	-	-	-	pouze cizinec bez povolení k pobytu v ČR a bez získaného azylu v ČR, který není zaměstnán u žádného zaměstnavatele se sídlem v ČR

Legenda: O = obywatel ČR, P = zdravotní pojištěnec, K = klient MPSV

Tab. 1: Možné kombinace obyvatele ČR, zdravotního pojištěnce a klienta MPSV

Na následujícím obrázku jsou vztahy mezi množinami obyvatel ČR, zdravotních pojištěnců a klientů

MPSV znázorněny graficky. Písmena v obrázku odpovídají označení kombinací z předchozí tabulky.

Obr. 1: Počty osob v kombinacích obyvatele ČR, zdravotního pojištěnce a klienta MPSV

Identifikace osob a legislativa EU.

Z platných nařízení EU vyplývá, že databáze systémů sociálních zabezpečení v každé zemi EU musí být schopné evidovat kromě vlastních občanů i minimálně občany ostatních států EU pracující v této zemi. Další nároky pak vznikají na komunikaci mezi státy EU, neboť nová země pobytu migrujícího pracovníka si musí od původní země o něm vyžádat určité údaje. V této žádosti pak musí pracovníka jednoznačně identifikovat. Identifikace migrujících osob je specifikována až v dokumentu **Návod na implementaci identifikační množiny dat**, který vydala Administrativní komise EU pro sociální zabezpečení migrujících pracovníků 19. listopadu 1997. Návod není nařízením, směrnicí ani rozhodnutím, je to pouze doporučení, aby pro výše uvedenou komunikaci mezi státy si členský stát EU vedl pro každou osobu ze své databáze pojištěnců, která je občanem jiného státu EU, tzv. **minimální množinu identifikačních údajů**. Dále uvádí doporučený EDIFACT formát pro přenos těchto údajů ve zprávě, kterou se stát na danou osobu dotazuje do státu, jehož je osoba občanem (formát je pro různé státy EU obecně různý).

Minimální množina identifikačních údajů obsahuje následující údaje o osobě:

- Národní registrační klíč osoby v dotazovaném státě
- Rodné příjmení, Příjmení, Jméno, Datum narození, Místo narození, Pohlaví
- Poslední známá adresa v dotazovaném státě

Pokud se týká Národního registračního klíče osoby v dotazovaném státě, v jednotlivých státech EU jsou pro identifikaci osob používány různé jednoznačné identifikátory osob. V některých státech se dokonce používá více než jeden takový identifikátor. V **Návodu** je pro každý stát EU vybrán jeden z identifikátorů osob používaných v tomto státě a nazván **národním registračním klíčem** osoby v daném státě. Je-li v databázi dotazovaného státu užit jiný identifikátor osoby než národní registrační klíč tohoto státu, je nutno u dotazovatele místo národního registračního klíče evidovat tento identifikátor.

Návrh použití bezvýznamového identifikátoru občana (BIO)

Množina nositelů jednotného BIO by měla obsahovat minimálně:

- všechny obyvatele ČR,
- všechny cizince bez trvalého pobytu v ČR, kteří jsou v ČR účastni některého z typů sociálního zabezpečení,
- všechny osoby, které používají zaručené elektronické podpisy a kvalifikované certifikáty vydávané akreditovanými poskytovateli certifikačních služeb v oblasti orgánů veřejné moci.

Jednotný BIO by se měl (kromě výjimek povolených zákonem) používat pouze v následujících oblastech:

- v neveřejných částech informačních systémů veřejné správy,
- v kvalifikovaných certifikátech užívaných v oblasti orgánů veřejné moci.

Jednotný BIO by se tedy nesměl (až na výjimky povolené zákonem) používat:

- v soukromém sektoru, speciálně v jeho informačních systémech,
- ve veřejných částech ISVS.

Každé použití jednotného BIO by mělo být explicitě povoleno zákonem.

Jednotný BIO by se měl (kromě výjimek povolených zákonem) používat pouze pro identifikaci osob v následujících procesech:

- při výměně dat o osobách mezi ISVS (jako povinný identifikátor bez dalších osobních údajů)
- při komunikaci osob s ISVS (doplňen o další osobní údaje).

Výměnou dat o osobách se rozumí sdílení, vzájemné předávání a aktualizace údajů o osobách.

Vztah nositele ke svému jednotnému BIO:

Nositel by měl znát svůj jednotný BIO, měl by mít povinnost prokazovat svůj jednotný BIO jen zákonem vyjmenovaným orgánům veřejné správy a jen k zákonem stanoveným účelům.

Jednotný BIO by se měl osobám přidělovat v maximální míře automaticky jako součást úkonů, které státní správa standardně vykonává při registraci osob, tedy především:

- při registraci nově narozených dětí,
- při udělení povolení k trvalému pobytu v ČR,
- při udělení azylu v ČR,
- při přidělení kvalifikovaného certifikátu akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb pro užití certifikátu v oblasti orgánů veřejné moci.

Podle zásady přidělování jednotného BIO v maximální míře současně s úkony, které státní správa standardně vykonává při registraci osob, by kontaktními místy pro přidělování jednotného BIO měly být:

- matriky (pro obyvatele ČR narozené na území ČR a občany ČR narozené v cizině)
- cizinecká policie ČR (pro cizince s povolením k pobytu či azylu v ČR),
- akreditovaní poskytovatelé certifikačních služeb (pro vlastníky kvalifikovaných certifikátů určených k užití v oblasti orgánů veřejné moci),
- kontaktní místa veřejné správy (pro ostatní osoby).

Kontaktní místa pro přidělování jednotného BIO by komunikovala on-line způsobem s Centrem pro přidělování jednotného BIO. Do Centra by zasílala požadavky na přidělení nového jednotného BIO dané osobě nebo dotazy, jaké jednotné BIO daná osoba již má přiděleno. Z Centra by pak dostávala odpovědi obsahující přidělený nebo zjištěný BIO.

MPSV má k této problematice následující dvě doporučení. Pro jednotný BIO navrhuje používat název **Národní číslo osoby** a měl by jím být **Identifikátor klienta MPSV**.

Nová verze územně identifikačního registru UIR-ADR

Mgr. Karel Lux, vedoucí oddělení koncepce informatiky, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Pro většinu informačních systémů zajišťujících činnost veřejné správy – od evidence obyvatel ministerstva vnitra přes ministerstvo spravedlnosti při zápisu ekonomického subjektu do obchodního rejstříku a ministerstvo financí při výběru daní až v neposlední řadě k MPSV při vyplácení sociálních dávek – je důležité mít k dispozici přesný a aktuální seznam existujících adres. Řada orgánů veřejné správy i velkých organizací využívá k tomuto účelu územně identifikační registr UIR-ADR, který ve své současné struktuře 4.1. odráží i změny uskutečněné v souvislosti s reformou veřejné správy a pro uživatele je k dispozici i zcela nový webový prohlížeč. Na internetové adrese www.mpsv.cz jsou uveřejněny i další podrobné informace o tomto registru.

Základní informace

Ministerstvo práce a sociálních věcí ve spolupráci s okresními a obecními úřady udržuje v registru UIR-ADR adresy všech stavebních objektů, které mají číslo domovní. Adresy neobsahují žádné údaje o osobách ani organizacích. Česká pošta poskytuje pro adresy platná poštovní směrovací čísla. Za spolupráce obcí jsou průběžně doplňovány chybějící adresy, zaznamenávají změny názvů, případně označeny zrušené stavební objekty. Na základě nově uzavřené dohody s Ministerstvem vnitra bude v letošním roce zajišťována 1 x měsíčně i aktualizace pomocí změnových souborů z adresní části evidence obyvatel.

Kromě informačního systému státní sociální podpory, úřadů práce a výše uvedených ústředních orgánů využívá registr UIR-ADR i řada velkých organizací – Česká pošta, Český Telecom, Severočeská energetika, Krajské záchranné systémy, Plynárenské podniky a další. Ministerstvo práce a sociálních věcí dává tento registr k dispozici i veřejnosti. Kromě zpřístupnění dat registru na [www](http://www.mpsv.cz) stránkách MPSV je možno získat zdarma CD-ROM s daty a programy pro prohlížení a periodickou aktualizaci těchto dat.

Hlavní přínosy územně identifikačního registru UIR-ADR jsou

- přesné porovnání adres na shodnost
- přesná identifikace adres při výměně dat mezi informačními systémy
- kontrola existence zadané adresy v realitě
- zjištění chybějících údajů u neúplně zadané adresy
- automatická aktualizace údajů o adresách.

Jak registr UIR-ADR vznikl

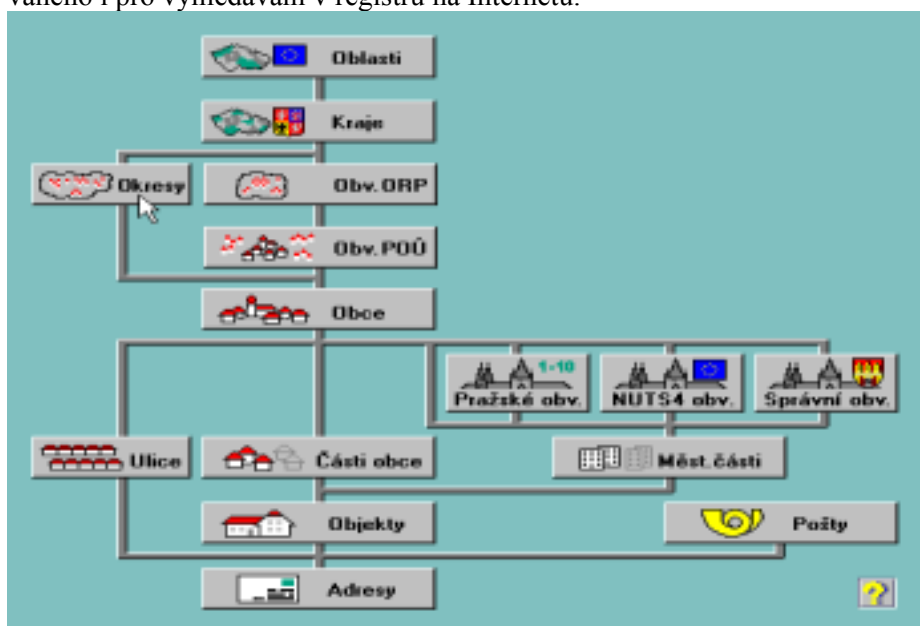
Registr byl vybudován v letech 1997–1999 za spolupráce obecních a okresních úřadů, Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva vnitra, Českého úřadu zeměměřického a katastrálního, Českého statistického úřadu a České pošty, s. p. Registr byl původně určen pro potřeby informačních systémů MPSV. Po svém dokončení byl uvolněn i pro ostatní zájemce a rychle se rozšířil mezi desítky uživatelů ze státní správy i mimo ni. Registr prošel od začátku své existence kvalitativním vývojem od původní struktury 1.0 až k současné struktuře 4.1. Struktura 1.0 obsahovala jen číselníky okresů, obcí, částí obce, ulic, stavebních objektů, adresních míst a dodávacích pošt. Struktura 2.0 byla upravena pro potřeby informačního systému státní sociální podpory a veřejnosti se neposkytovala. Ve struktuře 3.0 přibyl číselník pražských obvodů a číselník městských částí/městských obvodů. Struktura 4.0 byla doplněna o číselníky oblastí, krajů, správních obvodů a NUTS4-obvodů a změnilo se umístění číselníku částí obce v hierarchii územních prvků. *Současná struktura 4.1 obsahuje navíc číselník správních obvodů obcí s rozšířenou působností (obvody ORP) a číselník obcí s pověřeným obecním úřadem (obvody POÚ).*

Co registr UIR-ADR obsahuje

Registr obsahuje následující celostátní číselníky

- oblastí, krajů, okresů, obvodů ORP, obvodů POÚ, obcí, pražských obvodů, NUTS4-obvodů, správních obvodů, městských částí/městských obvodů, částí obce, ulic a veřejných prostranství, stavebních objektů, adresních míst, dodávacích pošt.

Číselníky oblastí, krajů, okresů, obvodů ORP, obvodů POÚ, obcí, pražských obvodů, NUTS4-obvodů a městských částí/městských obvodů jsou do UIR-ADR přebírány z Českého statistického úřadu, číselník správních obvodů z Magistrátu Hl. m. Prahy, číselník částí obce z Ministerstva pro místní rozvoj, číselník dodávacích pošt z České pošty, s. p., a číselníky ulic a veřejných prostranství, stavebních objektů a adresních míst jsou udržovány Ministerstvem práce a sociálních věcí na základě hlášení z obecních úřadů. Údaje v číselnících respektují verzi 4.1 Standardu ISVS k prostorové identifikaci. Podrobný popis dat v UIR-ADR je možné stáhnout z webu MPSV www.mpsv.cz (v číselníku stavebních objektů jsou přitom evidovány všechny stavební objekty, které mají číslo popisné nebo evidenční, tj. i ty, kde nikdo trvale nebydlí). Struktura registru je nejlépe patrná z následujících schématu, používaného i pro vyhledávání v registru na Internetu.

(Například při kliknutí na ikonu „okresy“ se v tabulce zobrazí seznam všech okresů v celé ČR. Podrobnější informace k vyhledávání v registru budou obsahem prezentace na Konferenci ISSS 2003).

Jak lze registr UIR-ADR používat.

Ministerstvo práce a sociálních věcí poskytuje veřejnosti následující služby týkající se registru UIR-ADR (všechny služby jsou zdarma).

Prohlížet registr pomocí internetu

Na Webu MPSV www.mpsv.cz je umístěn pravidelně aktualizovaný registr UIR-ADR. Pomocí odkazu Vyhledávání v datech UIR-ADR struktury 4.1 na úvodní stránce UIR-ADR se vyvolá webový prohlížeč, který umožní zevrubné prohlížení všech úrovní registru UIR-ADR a vyhledávání podle nejrůznějších kritérií v rámci jedné úrovně, více než jedné úrovně i v rámci celé ČR. Je určen především pro odborníky na problematiku územní identifikace, kteří o obsahu registru UIR-ADR potřebují co nejúplnější informace.

Udržovat vlastní kopii registru

Nevyhovuje-li uživateli přístup k registru UIR-ADR přes internet nebo chcete-li mít data registru zabudovaná přímo ve své databázi, může si u sebe vést vlastní kopii registru. U správce registru na MPSV si objedná CD-ROM UIR-ADR, nainstaluje z něj data UIR-ADR na svůj počítač a pravidelně

je aktualizuje změnovými soubory, které MPSV vystavuje 1x týdně na svém Webu ke stažení (viz odkaz Stažení změnových souborů struktury 3.0 resp. struktury 4.0 resp. struktury 4.1 na úvodní stránce). CD-ROM UIR-ADR obsahuje data registru v šesti různých databázových formátech (dBase, FoxPro, Oracle, MS SQL Server, SQL_92, CSV). Pro databázové platformy FoxPro, Oracle a MS SQL Server obsahuje navíc i komfortní prohlížečí programy se zabudovaným importérem změnových souborů i samostatné importéry změnových souborů.

Dotazovat se z vlastní aplikace on-line do registru na MPSV:

Pro tento způsob využívání je možné použít službu on-line dotazů do registru UIR-ADR přes Internet. Pomocí této služby může aplikace ověřovat existenci zadané adresy v registru, zjišťovat chybějící údaje k adrese a zjišťovat údaje i o dalších prvcích v registru. Dotazy zasílané aplikací na Web server MPSV i odpovědi zasílané Web serverem aplikaci jsou v předepsaném XML formátu. Tato služba je poskytována jen uživatelům splňujícím určité podmínky a na základě žádosti podané správci registru.

Zadávat reklamace na správnost dat v registru on-line způsobem:

Velcí uživatelé UIR-ADR s celorepublikovou působností mohou zadávat reklamace na správnost dat v registru on-line způsobem na Webu MPSV (odkaz Reklamace správnosti dat v UIR-ADR v UIR-ADR na úvodní stránce). Mohou zde též sledovat proces vyřizování svých reklamací či komunikovat s jejich řešiteli. Tato služba je poskytována jen uživatelům splňujícím určité podmínky a na základě žádosti podané u správce registru. Reklamace od ostatních uživatelů přijímá písemně nebo telefonicky správce registru na MPSV.

Podstatné pro využívání registru UIR-ADR je zejména to, že jednotný adresář, ve kterém mají všechny adresy přiřazeny jednoznačný kód v rámci republiky, umožňuje především udržovat adresy v informačních systémech v aktuálním stavu bez údržby adres v těchto systémech, protože použití kódu adresy a odvolávka do registru adres vždy nalezne adresu v posledním aktuálním znění. Dále je možno podstatně zmenšit objem přenášených dat při komunikaci mezi systémy, protože místo celé adresy se přenáší jen její kód.

Možnosti dalšího rozvoje registru UIR-ADR.

Již „Koncepce budování informačních systémů veřejné správy“, schválená usnesením vlády ČR č. 1059 ze dne 11. října 1999, deklaruje zájem vlády na vytvoření základních registrů veřejné správy, které by pro ostatní informační systémy veřejné správy byly zdrojem úplných, správných, ověřených a aktuálních údajů. Jedná se o oblasti evidence obyvatel, evidence ekonomických subjektů, evidence územní identifikace a nemovitostí. ÚVIS vypracoval věcný záměr zákona na vytvoření systému základních registrů i první návrhy na obsah a fungování jeho jednotlivých složek, současné Ministerstvo informatiky bude v této činnosti jistě pokračovat. Předpokládá se, že pro zajištění efektivní územní identifikace bude registr UIR-ADR jedním ze základních výchozích zdrojů.

MPSV uskutečnilo řadu jednání i s ČÚZK, zejména o jednoznačném přiřazení adres objektům vedeným v informačním systému katastru nemovitostí (ISKN). Všem uživatelům UIR-ADR by velice pomohlo doplnění jeho obsahu o některé údaje z ISKN. Zároveň by tím byl učiněn další krok ke zkvalitnění dat v obou informačních systémech jako podmínka pro budoucí vytvoření základního registru územní identifikace a nemovitostí. Vzhledem k tomu, že realizace základních registrů je zatím v nedohlednu, domníváme se, že právě nyní by bylo možné ve vazbě na již provedené práce a s minimálními náklady zajistit pro uživatele z oblasti orgánů veřejné správy i pro občany a organizace podstatné zkvalitnění využívaných údajů doplněním registru UIR-ADR o následující údaje o stavebních objektech z celé ČR: definiční parcela objektu a definiční bod stavebního objektu. To by umožnilo přiřadit každé adrese geometrické souřadnice a nalézt její umístění vzhledem k vymezeným celkům. Se žádostmi o doplnění registru UIR-ADR uvedenými údaji se MPSV setkává velice často a toto rozšíření by významně přispělo ke zvýšení efektivnosti práce na řadě pracovišť veřejné správy. V předstihu před uvedením nového základního registru územní identifikace do provozu by tak byla pro tento základní registr připravena i kvalitní datová základna.

Sun ONE portálové řešení zvyšuje produktivitu státních úředníků

Ing. Jaroslav Malina, Sales Manager Public, Sun Microsystems Czech, s. r. o.

Personalizované webové služby pro zaměstnance státní správy a samosprávy přinášejí nemalé úspory a flexibilitu

Ve složitém aparátu státní správy dnes neexistuje a pravděpodobně nikdy nebude existovat jednotný informační systém s konsolidovaným pohledem. Provozují se individuální systémy s různými dílčími pohledy na řešení možných situací. Vyhledání potřebných informací je přitom v těchto izolovaných systémech mimořádně náročné a často pro řadu uživatelů nemožné.

Mezi hlavní nevýhody stávajících systémů je tedy možno zařadit:

- izolované zpracování informací v různých systémech

K informacím nemají přístup všichni zaměstnanci (zejména mezirezortně), kteří je potřebují, navíc při práci v různých systémech dochází k duplikaci dat.

- omezený přístup k informacím pouze z určitého pracoviště

Zaměstnanci jsou odkázáni na práci na svém PC či terminálu, jsou-li např. mimo kancelář, nemohou potřebné informace získat.

- časově omezený přístup k informacím

Informace jsou dostupné pouze v pracovní době.

- problematická úroveň bezpečnosti

Nemají-li zaměstnanci trvalý on-line přístup k potřebným informacím, pracují mnohdy s kopiemi citlivých dat například na svém notebooku, který může být zcizen a data zneužita.

- časově náročné vyhledávání informací

Studie konzultační společnosti Aberdeen Group prokázala, že zaměstnanci stráví až 50 % svého času vyhledáváním informací a podkladů potřebných pro jejich rozhodování.

Portálové řešení

Implementace portálového řešení dovoluje zaměstnancům, případně dalším oprávněným uživatelům využívat informační kanály webových služeb na vyžádání, a to kdekoli, kdykoli, na jakémkoli zařízení a z jakéhokoli zdroje – interních systémů, webových služeb, webových aplikací. Využívání těchto služeb znamená výrazné zrychlení a zkvalitnění přístupu k informacím. Zaměstnanci, případně další oprávnění uživatelé, tak mohou získávat potřebné informace z různých zdrojů, v celém kontextu dané problematiky, a přitom na libovolném zařízení, kdykoli a kdekoli - a jsou tak schopni řešit problémy a činit rychlá a kvalifikovaná rozhodnutí.

Zvyšování produktivity se přitom týká všech zaměstnanců. Na strategické úrovni rozhodování těžší vedoucí pracovníci z výhod zvýšené flexibility při plánování a realizaci strategických záměrů, když se výrazně zkracuje doba pro rozhodování. Na úrovni taktické umožňuje aplikování služeb na vyžádání zaměstnancům oprostít se od rutinních činností a soustředit se na produktivní práci a jejich klíčové kompetence. Všichni zaměstnanci pak dostávají k dispozici ten nejlepší možný personalizovaný přístup k nejnovějším informacím a nejdůležitějším informačním zdrojům.

Přínosy služeb na vyžádání pro zvyšování produktivity zaměstnanců:

- personalizovaný časově neomezený přístup 24x7 ke všem informacím, které zaměstnanci potřebují
- vyšší produktivita práce díky časovým úsporám při hledání a vyhodnocování informací
- vyšší kvalita podkladů pro rozhodování
- vyšší úroveň bezpečnosti informací
- týmová spolupráce a koordinace bez ohledu na místo, kde se pracovníci vyskytují
- možnost on-line vzdělávání zaměstnanců (e-learning)

Obdobně lze definovat výhody takového řešení pro další typy uživatelů jako jsou občané, spolupracující organizace, dodavatelé a prakticky všechny komunity, které v rámci své činnosti potřebují provádět interakci s orgány státní správy a samosprávy.

Důležité je, že pro všechny tyto skupiny uživatelů může být využita jediná komplexní infrastruktura, čímž lze dosáhnout velmi vysokých úspor jak v investičních, tak v provozních nákladech na jednotlivé informační systémy, včetně zachování investic do systémů, které jsou již vybudovány.

Řešení se Sun ONE

Platforma Sun ONE disponuje veškerými potřebnými komponenty a nástroji pro vybudování a využívání portálových webových služeb na vyžádání a představuje tak kompletní řešení potřeb v této oblasti. Architektura Sun ONE zajišťuje vše potřebné:

- integraci stávajících interních systémů, webových aplikací a dat v intranetech do systému webových služeb na vyžádání
- možnost efektivního vytváření nových aplikací poskytujících uživatelům nové služby
- personalizovaný a bezpečný přístup k požadovaným informacím

Sun ONE Portal Server

Sun ONE Portal Server představuje rozšiřitelný, škálovatelný systém s vysokou dostupností, který zajišťuje veškeré klíčové služby potřebné k velmi rychlému nasazení portálového řešení:

- vytváření a správu komunit uživatelů

Vytváření a správa komunit uživatelů je základem každého portálového řešení. Pro správu komunit je používán Identity Server, který představuje nejrozšířenější řešení na světě s tržním podílem 60 %.

- personalizace obsahu, agregační a prezentační služby

Pracovní plocha je vytvářena na základě individuálně přizpůsobeného rozvržení stránky. V ní jsou umístěny tzv. "kanály", které poskytují potřebné informace z libovolných informačních zdrojů nebo aplikací. Vzhled a rozvržení plochy lze přizpůsobit barvám a designu používanému v dané organizaci, rovněž je možné vytvářet různé jazykové mutace apod. Podle rolí jednotlivých uživatelů nastaví administrátor systému, co smí a co nesmí příslušný uživatel používat. Dostupné kanály pak mohou být samotnými uživateli rozvrženy na ploše podle toho, jaké uspořádání jim nejlépe vyhovuje.

- bezpečnostní služby

Sun ONE Portal Server podporuje celou řadu mechanismů autentizace uživatelů, NT-domény, UNIX log-in, LDAP, certifikáty X.509, Radius a řadu „token-based“ mechanismů.

- přístup k aplikacím a integrační služby

Sun ONE Portal Server poskytuje prostředky pro integraci jak HTML/XML aplikací, tak i tradičních "ne-HTML" aplikací bez nutnosti jejich modifikací.

- možnost implementace bezpečnostního řešení a mobilního přístupu

Balíček zabezpečení vzdáleného přístupu Secure Remote Access Pack umožňuje zabezpečený přístup k podnikovým zdrojům, aplikacím a informacím umístěným za firewallem z libovolného prohlížeče podporujícího jazyk Java, balíček Mobile Access Pack umožňuje mobilní bezdrátový přístup do systému.

Sun ONE Portal Server je nejprodávanejším novým softwarovým produktem společnosti Sun Microsystems – v letech 2001–2002 bylo nasazeno více než 500 systémů. Jeho implementaci charakterizuje plná návratnost investic během prvního roku u komerčních organizací (zdroj: Delphi Group).

Ocenění Sun ONE Portal Serveru

- portálové řešení #1 dle podílu na trhu (studie Radicati Group – 2002)
- RealWare Award for IT Excellence (červen 2002)
  - 2002 DCI Excellence Award „Nejlepší enterprise portal implementace“ (květen 2002)
  - 5 hvězdičkový rating dle eWeek (červenec 2001)

Výhody Sun ONE řešení

- otevřené řešení schopné integrace s ostatními systémy
Podpora otevřených standardů (Java, XML, LDAP atp.) zajišťuje snadnou integraci s ostatními systémy a funkcionalitu v heterogenním prostředí.
- ochrana stávajících investic do IT
Sun ONE zachovává stávající aplikace, systémy a řešení a rozšiřuje jejich možnosti do oblasti služeb na vyžádání.
- efektivní postupné budování systému
Řešení Sun ONE reaguje na aktuální potřeby uživatelů a díky otevřeným standardům, škálovatelnosti a modularitě umožňuje budovat systém pro poskytování služeb na vyžádání postupně a šetřit tak náklady. Architektura Sun ONE je rovněž navržena s jasnou vizí, která zajistí ochranu investic i v budoucnu.
- ucelené, ověřené a robustní integrované řešení
Sun ONE poskytuje integrované řešení pro různé dílčí oblasti IT a minimalizuje tak integrační náklady. Produkty jsou určeny pro nasazení do náročných prostředí a pro běh kritických aplikací. Samozřejmostí jsou přísné požadavky na dostupnost, škálovatelnost, výkonnost a robustnost.
- kompletní řešení
Platforma Sun ONE zahrnuje operační prostředí Solaris, robustní software pro poskytování služeb na vyžádání Sun ONE a vývojové nástroje. Tvoří tak kompletní řešení pro tvorbu i využití těchto služeb.
- je k dispozici již dnes
Na rozdíl od jiných architektur a platforem slibujících v budoucnu poskytování služeb na vyžádání je Sun ONE ověřené řešení, které je zákazníkům k dispozici již dnes.
Další informace je možné získat na: www.sun.com/software

Role portálů v e-governmentu

Ing. Břetislav Moc, Government Solutions Manager, IBM Česká republika spol. s r.o.

Úvod

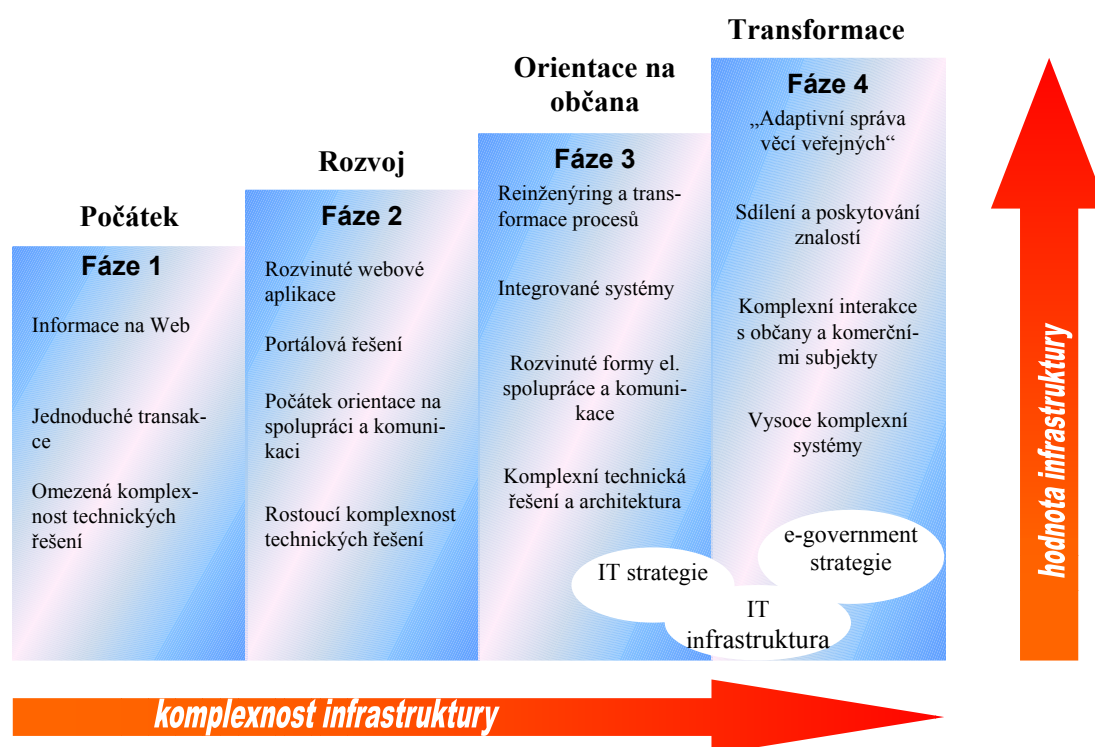
Internetové portály začínají hrát v současné době, ve stávající etapě budování e-governmentu, významnou úlohu. A to nejen jako řešení logicky navazující na řešení předchozích etap, tedy jako integrační a zastřešující body, ale také jako významný akcelérátor rozvoje e-governmentu a odrazový můstek pro řešení budoucích etap, ve kterých bude klíčovou roli hrát především vnitřní transformace organizací.

E-government

E-government je v současnosti magickým slůvkem, moderním zaklínadlem IT pro oblast veřejné správy. Ve skutečnosti však nejde o konkrétní řešení nebo konkrétní IT technologie, ale především o transformační proces. Motorem tohoto transformačního procesu jsou však samozřejmě moderní technologie a vše co jejich nasazení přináší.

Jedním ze základních cílů e-governmentu je zlepšení služeb poskytovaných občanům. Na cestě k tomuto cíli stojí před veřejnou správou celá řada dílčích úkolů. Jedním z těchto úkolů je zlepšení informovanosti občanů, rozšíření elektronicky poskytovaných služeb atd..

Portálová řešení jsou jedním z prostředků, kterými lze výše zmíněné úkoly plnit nebo alespoň mohou významně přispět k jejich naplnění. V počáteční fázi e-governmentu bylo hlavním trendem „být v síti“ (myšleno být připojen k Internetu a prezentovat se vlastní web stránkou), postupně však přichází období (jde o další fázi) kdy pouhá přítomnost na Internetu a pouhá webová presentace v jakékoliv podobě přestává stačit. Nastává tak období nezbytné integrace informací a služeb, období internetových portálů.

Obr.1 – Vývojové etapy e-governmentu

Internetový portál

Internetový portál není pouhou webovskou stránkou v novém pojetí a ani není cílem portálu webovské stránky nahrazovat. Úkolem portálu je být zastřešujícím a integračním bodem, a to ve vztahu vždy ke

konkrétní tématické nebo regionální oblasti, popřípadě rozsáhlejší organizaci. Portál je tedy takovým místem na Internetu, kde uživatel nalezne v koncentrované a integrované podobě většinu informací a služeb vztahujících se k určitému tématu/oblasti/organizaci .

Budování internetového portálu je nekončící proces, ve kterém se funkcionality a kvalita portálu neustále vyvíjí, ať už v reakci na požadavky uživatelů nebo zapojování neustále nových elektronických služeb poskytovaných uživatelům. Důležité je že si veřejná správa začíná postupně uvědomovat nové trendy orientace na občana, jako zákazníka veřejné správy, začínají se objevovat nové služby, dochází k elektronizaci stávajících. Tím jak narůstá množství informačních zdrojů a narůstá počet elektronizovaných služeb, potvrzuje se role jednoho integračního zastřešujícího bodu jako klíčová.

Role portálů v transformačním procesu veřejné správy

Mnohem méně viditelná avšak velmi důležitá je úloha portálu při transformaci organizace/úřadu. Portál se může stát jedním z významných motorů změn uvnitř organizace – její vnitřní reorganizace a reinženýringu procesů v návaznosti na rostoucí požadavky občanů, postup elektronizace agend a služeb, rozvoj elektronických transakcí. Sledování těchto trendů s sebou samozřejmě přináší tlak na stávající systém fungování organizací, a je zřejmé, že stávající modely fungování organizací přestávají novým požadavkům postačovat a je tedy třeba postupně začít měnit.

Propojování aplikací veřejné správy – zkušenosti z projektu v Parlamentu ČR

Ing. Ivo Musil, technický ředitel, Corpus Solutions, a. s.

Úvod

Odborníci společnosti Corpus Solutions již delší dobu prakticky realizují aplikace e-governmentu v několika subjektech státní správy a samosprávy. Jedním z významných projektů byl úspěšně realizovaný pilotní projekt propojení aplikací dvou obou komor Parlamentu ČR – Kanceláře Poslanecké sněmovny a Kanceláře Senátu. Toto propojení umožňuje vzájemnou výměnu dokumentů mezi oběma komorami Parlamentu ČR, díky užití otevřených standardů je pak možné systémy obou komor propojit do další institucí státní správy a samosprávy a vytvářet veřejné aplikace pro poskytování informací široké veřejnosti na principu webových služeb.

Vlastní příspěvek

Myšlenka propojení obou komor Parlamentu ČR vznikla společnou diskusí vedení s technologickými architekty společnosti Corpus Solutions. Následovala definice pilotního projektu, v rámci kterého je řešeno hned několik okruhů:

- Předávání dokumentů z Kanceláře Poslanecké sněmovny (KPS) do Kanceláře Senátu (KS) a naopak
- Synchronizace metainformací k dokumentům (informací o obsahu dokumentů) mezi Kanceláří Poslanecké sněmovny a Kanceláří Senátu
- Elektronická podatelna pro příjem dokumentů a jejich metainformací z „okolních“ institucí
- „Channel“ – webová služba pro sledování a odběr dokumentů a jejich metainformací
- Příjem metainformací z jiných zdrojů či poskytnutí obsahu jiným systémům (např. portál)

Předávání dokumentů z Kanceláře poslanecké sněmovny do Kanceláře Senátu a naopak

Předávání je realizováno přes rozhraní, implementované na straně KPS i KS. Toto rozhraní umožňuje přijmout dokument a k němu se vážící metainformace. Rozhraní je popsáno pomocí XML a dokumenty s metainformacemi jsou přenášeny pomocí XML-HTTP na adresu tohoto rozhraní. Odtud jsou dokumenty uloženy do dokumentového úložiště a metainformace zapsány do příslušných struktur.

Jelikož rozhraní zabezpečuje pouze příjem a uložení dokumentů s metainformacemi, bylo také nutné upravit příslušné aplikace na obou stranách tak, aby dokázaly vygenerovat z dokumentu a jeho metainformací XML formu a odeslat je na rozhraní protistrany.

Synchronizace metainformací k dokumentům mezi Kanceláří Poslanecké sněmovny a Kanceláří Senátu

I poté, co je dokument s metainformacemi předán druhé straně ke zpracování, je žádoucí i v původním místě udržovat aktuální metainformace o dokumentu. K tomu slouží synchronizace metainformací. Díky tomu je možné například v Kanceláří Poslanecké sněmovny sledovat, v jakém stavu se nachází dokument předaný do Kanceláře Senátu (v kolikátém čtení se nachází apod.).

Elektronická podatelna pro příjem dokumentů a jejich metainformací z „okolních“ institucí

Projekt propojení obou komor Parlamentu ČR není samozřejmě možné omezit pouze na tyto dvě komory. Již jen proto, že návrhy zákonů do Kanceláře Poslanecké sněmovny přicházejí z Úřadu vlády či z Krajských úřadů. Zejména pro tyto instituce byla zřízena elektronická podatelna, pomocí které je možné přijímat dokumenty (v tomto případě většinou návrhy zákonů) s metainformacemi, a to buď prostřednictvím WWW aplikace nebo nevizuálně – datovým přenosem. S dokumentem je nakládáno obdobně, jako by byl odeslán z jedné či druhé komory Parlamentu – je uložen do dokumentového úložiště a metainformace jsou zapsány do odpovídajících struktur.

„Channel“ – webová služba pro sledování a odběr dokumentů a jejich metainformací

Channel je vizuálním rozhraním pro přístup k dokumentům a jejich metainformacím. Lze se zaregistrovat k odběru dokumentů a metainformací podle definovaných kritérií, např. při každé změně metainformací, po schválení návrhu zákona apod. Informace o změně přijde zájemci formou emailové zprávy obsahující URL odkaz na příslušný dokument (nedojde tedy k přeplnění mailové schránky v případě sledování většího množství dokumentů).

Příjem metainformací z jiných zdrojů či poskytnutí obsahu jiným systémům (např. portál)

Díky dodržování standardů (především XML) jsou nyní obě komory Parlamentu ČR otevřeny okolním systémům. Mohou přijímat a ukládat metainformace k dokumentům z jiných zdrojů – např. informace o podpisu návrhu zákona prezidentem. Na druhou stranu mohou poskytovat obsah do jiných systémů – příkladem by mohl být portál veřejné zprávy. Pro takovýto portál může získat nejenom obsah dokumentů a souvisejících metainformací, ale prostřednictvím rozhraní i hledat v dokumentech obou komor Parlamentu ČR.

Shrnutí

Problematika propojování informačních systémů státní správy a samosprávy je v odborných kruzích často diskutována, neboť se jedná o logický první krok vedoucí k vytváření veřejných e-government systémů. Praktické přístupy k propojování mají často proprietární charakter zamezující jednoduchému propojování více institucí a zvyšující náklady na implementaci a údržbu. Pilotní projekt propojení Senátu a Poslanecké sněmovny ukazuje možnou cestu využívající otevřené standardy zajišťující nejen širokou propojitelnost, ale také nezávislost na konkrétních dodavatelích, budoucí flexibilitu.

Univerzální přípojka – brána do KI ISVS

*Ing. Miroslav Nováček, manažer strategických projektů, ANECT, a. s.,
Ing. Libor Neumann, CSc, systémový architekt, ANECT, a. s.*

Úvod

Univerzální přípojka (UP) je vše, co organizace veřejné správy (OVS) potřebuje k elektronické spolupráci s ostatními organizacemi VS. UP jako součást KI ISVS je souhrn technických a programových prostředků, které zajistí dohlížené a bezpečné připojení lokální sítě organizace k dalším geograficky vzdáleným resp. rozlehlým sítím, jako jsou WAN organizace samotné, propojovací síť GOVBONE/GovNet a internet.

UP může mít různé konkrétní podoby v závislosti na typu organizace, její velikosti a komunikačních potřebách.

Jaké jsou informačně-technologické potřeby OVS?

Motto: „Každý úředník, pověřený výkonem veřejné moci, bude mít přístup k jakékoli agendě, pokud je k tomu oprávněn,“ V. Mlynář, Invex 2002

Z hlediska elektronické komunikace to znamená, že KI ISVS musí zajistit bezpečnou konektivitu mezi uživatelskou stanicí úředníka a servery, kde je příslušná agenda, k níž má úředník oprávnění, provozována. Uživatelské stanice a servery se mohou nacházet v jedné lokalitě a v jedné lokální síti, stále častější je však případ, kdy jsou od sebe nejen geograficky vzdáleny, ale jsou v kompetenci různých organizací. Proto je důležitá nejen základní IP konektivita, ale i další služby KI ISVS.

Z technologického hlediska jde o dvě základní formy elektronické komunikace – uživatel-aplikace resp. aplikace-aplikace.

Aplikace (a datové zdroje) se vůči uživatelské stanici mohou nacházet jak v několika místech – LAN, jiná LAN privátní síť téže OVS, privátní síť jiné (spolupracující) OVS, internet.

Co je KI ISVS?

KI ISVS je technické, organizační a smluvní prostředí, poskytující komunikační služby pro

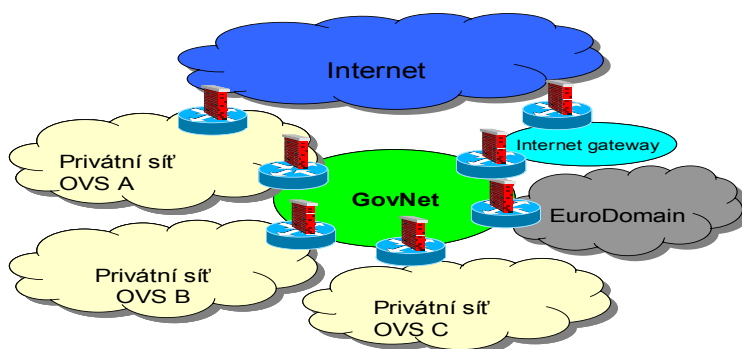
- realizaci privátních sítí OVS,
- jejich vzájemné propojení,
- řízený přístup k datovým zdrojům.

KI ISVS poskytuje uživatelům a aplikacím ISVS tyto služby v potřebných vrstvách, od přenosové až po aplikační vrstvu, zajišťuje mechanismy pro řízení jejich vzájemné komunikace a přitom respektuje organizační uspořádání a odpovědnost správců ISVS za datové zdroje.

KI ISVS je realizována jako vrstvená architektura:

- přenosová vrstva, využívající technologii MPLS VPN,
- síťová vrstva, v níž jsou realizovány privátní IP VPN jednotlivých (velkých) OVS a propojovací (IP VPN) síť GovNet,
- aplikační infrastruktura, poskytovaná v GovNetu pro komunikaci mezi privátními sítěmi, obsahující prostředí a služby pro řízenou vzájemnou komunikaci aplikací a uživatelů a aplikační rozhraní jednotlivým aplikacím ISVS.

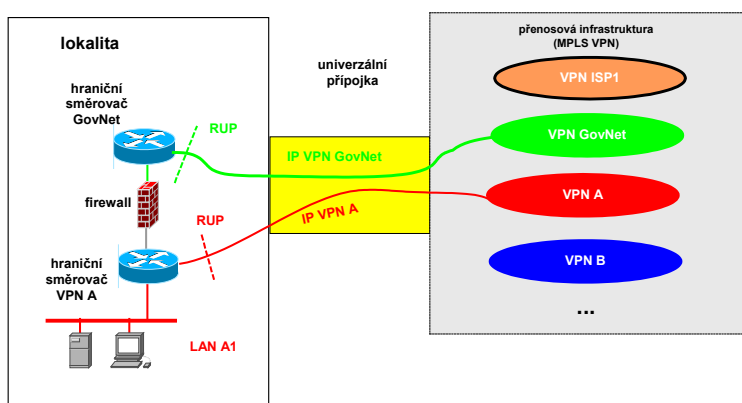
Propojovací síť GovNet má kromě vzájemného propojení privátních sítí OVS ještě další funkce – totiž propojení na internet a EuroDomain, tedy IS Evropské Unie.

Obrázek -1 Postavení propojovací sítě v KI ISVS

Co poskytuje UP v lokalitě OVS?

UP je prostředkem, jak se LAN OVS připojí ke všem potřebným OVS. Uživatelským pohledem viděna poskytuje konektivitu do všech míst, kde se nacházejí pro uživatele potřebné aplikace resp. datové zdroje. Na následujícím obrázku to jsou VPN A a VPN GovNet.

Obrázek -2 Uživatelský pohled na UP

Rozhraní UP (RUP) je kromě fyzického rozhraní rovněž rozhraním odpovědnosti mezi poskytovatelem a OVS.

Co je zapotřebí pro zajištění bezpečnosti?

Architektura KI ISVS dodržuje zavedená pravidla:

- za bezpečnost privátní sítě OVS odpovídá příslušný správce IS VS,
  - KI ISVS jen poskytuje IP VPN,
  - za bezpečnost služeb KI ISVS odpovídá poskytovatel,
- propojovací síť GovNet je oddělená od internetu,
- za bezpečnost aplikací odpovídá příslušný správce ISVS,
- služby aplikační infrastruktury GovNet jsou zabezpečeny (autentizace, autorizace, důvěrnosti..)

O bezpečnost poskytovaných služeb KI ISVS se tedy stará Poskytovatel. Jak je však patrné rovněž z předchozího obrázku, rozhraní odpovědnosti je shodné RUP, tedy za zabezpečení LAN a příslušného ISVS v ní odpovídá správce ISVS, tedy příslušná OVS.

Subsystem připojení ke KI ISVS je přesně to, co je ke zabezpečení LAN potřeba. Tento subsystem je vždy dimenzován v závislosti na velikosti připojované LAN a komunikačních potřebách a má proto různé technické provedení pro připojení např. LAN centrálních orgánů státní správy nebo pro LAN obce s rozšířenou působností.

Všechny varianty subsystému připojení ke KI ISVS, připravené pro obce s rozšířenou působností či s pověřeným obecním úřadem¹⁰, jsou technologicky i nákladově dimenzována pro jejich potřeby a současně vyhovují nejprísnějším bezpečnostním požadavkům.

Subsystém sestává z firewallu, proxy serveru a soustavy služebních serverů pro obě prostředí, k nimž se LAN OVS připojuje (GovNet a internet). Firewall zajistí bezpečné oddělení a architekturu DMZ, služební servery potřebné služby (DNS, SMTP brána s AVO, adresářové služby). Lokální proxy server společně s centrálním proxy serverem umístěným v GovNet zajistí efektivnější využívání kounikačního kanálu pro protokoly http/ftp a také umožní zvýšit bezpečnost připojení LAN (např. odfiltrováním zakázaných typů souborů a URL).

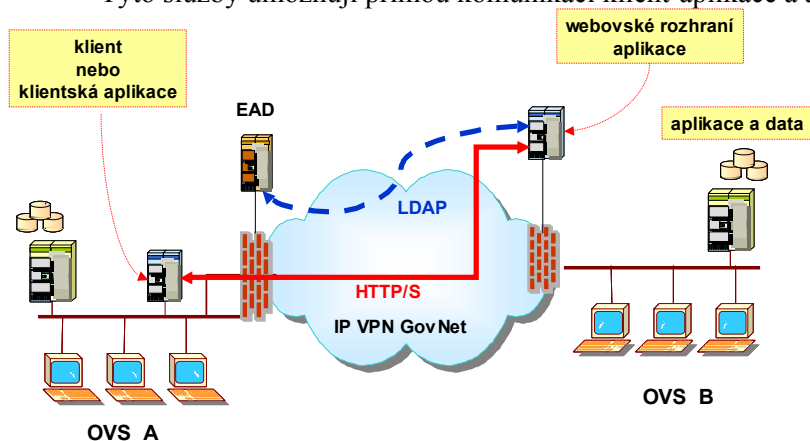
ANECT vyvinul pro správu subsystému připojení ke KI ISVS nástroj webmin, kterým se jednoduše nastavuje firewall, služební i proxy server.

Jak zajistit externí komunikace?

Stejně jako v privátních sítích je pro rozumnou elektronickou komunikaci třeba v KI ISVS zajistit řadu služeb. Důraz je přitom kladen na standardní služby, standardní protokoly a formáty dat. K nim patří:

- webové služby (architektura web prohlížeč/server, on-line přístup k internetu) - HTTP/S
- portálový přístup veřejnosti k ISVS - HTTP/S - html
- elektronická pošta - SMTP, IMAP, POP - S/MIME
- PKI – LDAP, HTTP/S – X.509
- adresářové služby - LDAPv3 - X.500
- autentizace a (externí) autorizace - LDAPv3 – X.500

Tyto služby umožňují přímou komunikaci klient-aplikace a aplikace-aplikace.

Obrázek 5 Externí autentizace a autorizace jako řízení přístupu k externím aplikacím

Přínosy - shrnutí

Prezentovaná řešení umožní jednotlivým OVS plně využívat služby KI ISVS, poskytované na rozhraní Univerzální přípojky, mají potřebnou funkcionalitu, vyžadovanou moderní veřejnou správou, mají potřebnou úroveň bezpečnosti, jsou provozně efektivní a snižují náklady na zřizování a provoz komunikačních systémů ISVS a jejich elektronickou komunikaci.

Jinými slovy, umožňují oprávněný přístup úředníkům veřejné správy k agendám, ať již jsou umístěny kdekoliv.

¹⁰ Prakticky všechny centrální a krajské orgány veřejné správy již ke GOVBONE/GovNet připojeny nebo probíhá projekt.

ISVS ve světle informační bezpečnosti

Ing. Václav Novák, Ministerstvo informatiky ČR

Motto : Budování informační společnosti je úlohou nejen vlády a státu.. Bez partnerství vlády, veřejné správy, měst, obcí, občanů, podnikatelské veřejnosti, informačního průmyslu, akademické a výzkumné sféry není možno tohoto cíle dosáhnout. (Státní informační politika; Příloha k usnesení vlády č. 525/99)

Dokument o státní informační police představoval podle mínění veliké části české společnosti snovou vizi, která měla málo společného s životní realitou. Podíváte li se však pozorně kolem sebe s překvapením zjistíte, že výpočetní technika a informační technologie nás už obklopují na každém kroku, v domácnostech, úřadech, i na pracovištích. Přístup občanů či právnických osob k informačním systémům (IS) ve státní správě je však dosud převážně zprostředkovaný. Na vině jsou zejména nedostatky v aplikační připravenosti, v dosažitelnosti přístupu k IS, v legislativní základně a v neposlední řadě z důvodů ochrany informací v těchto systémech.

Využívání informačních technologií a legislativa

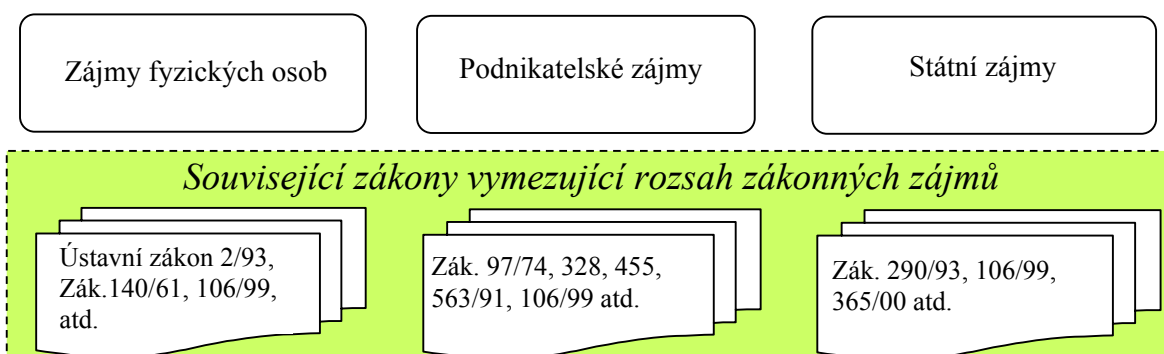
Dramaticky se zvyšující pokrytí informačními a komunikačními technologiemi (ICT), chaoticky probíhající v prostředí, které není legislativně ošetřeno, s sebou přináší nárůst rizik a možného zneužívání informací. V primitivní formě se zneužívání projevuje, např. existencí nelegálních databází občanů u obchodních firem. Proto tvorba normativních základů (právních, technických, i technologických) elektronického zpracování informací zejména ve státní správě musí mít aktivní a dělnou podporu složek státní správy a samosprávy a vysokou dynamiku.

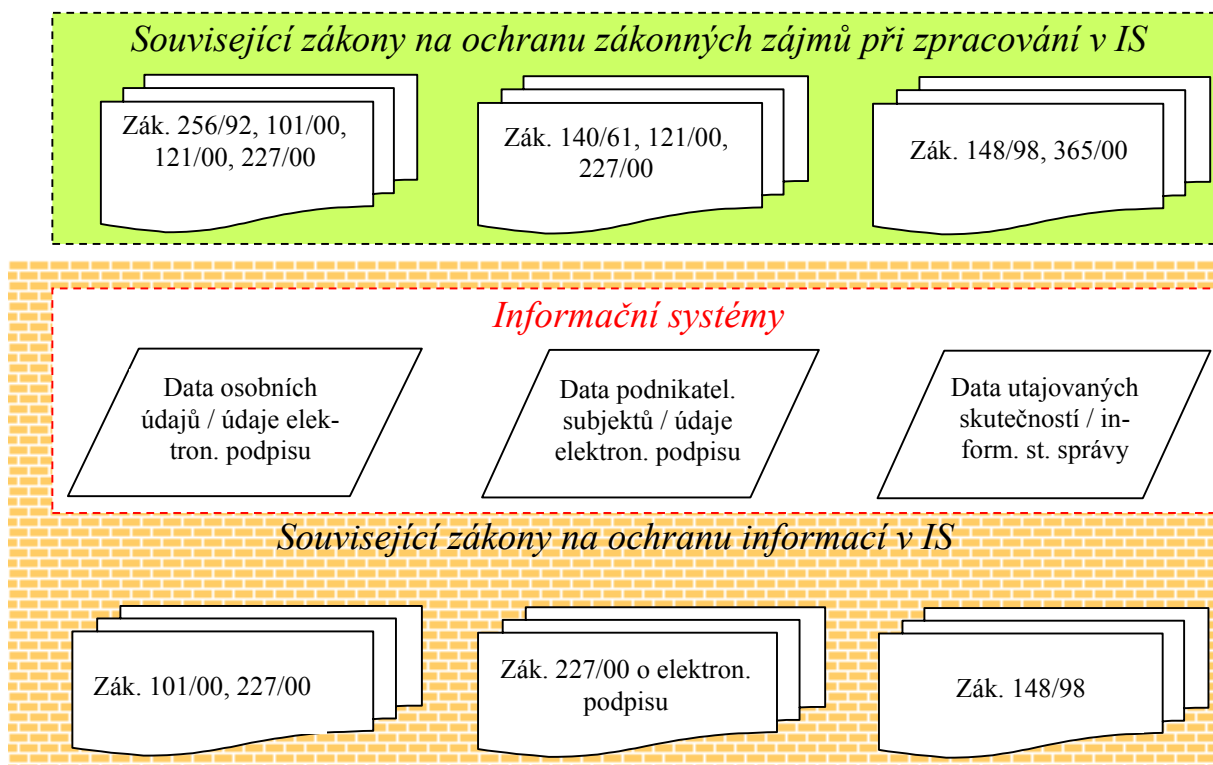
K řešení všech aspektů elektronického zpracování informací je třeba přistupovat systematicky v souladu s potřebami budování harmonického právního prostředí s legislativou EU, technickými a technologickými předpoklady využívání ICT a ochranou zájmů státu a všech jeho společenských skupin. Prioritami tohoto procesu jsou :

- Zplnoprávnění elektronických instrumentů používaných transakcemi v elektronickém prostředí jejich tradičním ekvivalentům;
- Liberalizace telekomunikací a podpora e-obchodu;
- Ochrana zájmů státu a všech společenských skupin při zpracování informací v elektronickém prostředí;
- Harmonizace normativních základů (právních, technických, i technologických) elektronického zpracování informací s obdobnými v EU;
- Zabezpečení ochrany informací v prostředí ICT;
- Podpora počítačové a informační gramotnosti společnosti.

Legislativa a informační bezpečnost v ČR

Budování legislativní základny elektronického zpracování informací a informační bezpečnosti při provozu a využívání ICT v informačních systémech vychází z následujícího principiálního modelu legislativních vztahů.

Obr. 1 Principiální model legislativních vztahů v oblasti informační bezpečnosti

Nesystematičnost norem na ochranu informací, spolu s nízkým povědomím společnosti o potřebách ochrany informací, působí kontraproduktivně a brání jejich uplatňování.

Velké rozdíly mezi jednotlivými resorty a obory v právním i faktickém povědomí o potřebě ochrany informací při jejich zpracovávání jsou dány představami zaměstnanců o významu tradičních pracovních stereotypů a zpracovávaných informací.

Státní správa a informační bezpečnost

Informační systémy obecně, a státní správy zvláště, obsahují informace jejichž ztráta, poškození nebo zneužití by mohlo způsobit újmu zájmům státu a nebo fyzických a právnických osob. Platné zákony a připravované zákonné předpisy řeší problematiku informační bezpečnosti aplikací ochranných ustanovení ve dvou oblastech :

A - V oblasti ochrany *zájmů subjektů informací* se při zpracovávání informací předmětem této ochrany zabývají například následující zákony :

- Ústavní zákon č. 2/1993., Listina základních práv a svobod;
- Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon;
- Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník;
- Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu;
- Zákon č. 97/1997 Sb., o archivnictví;
- Zákon č 23/1991 Sb., Zákoník práce;
- Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník;
- Zákon č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže;
- Zákon č. 551/1992 Sb., o Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky;
- Zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě;
- Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí;
- Zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů;
- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím;

- Zákon č. 158/1999 Sb., o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001;
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů;
- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů;
- Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů;

atd.

Bezpečnostní opatření aplikovaná v souladu se zákony na podporu ochrany zájmů subjektů informací by měla být realizována prostřednictvím souborů opatření na úsecích :

- Personální bezpečnosti; Ve vazbě na ustanovení Zákoníku práce, Občanského a Trestního zákoníku, zákonů 121 a 227/2000 Sb. a dalších souvisejících právních předpisů;
- Administrativní bezpečnosti; Ve vazbě na ustanovení instrukcí Ministerstva vnitra o spisové službě, které jsou rozpracováním zákona 97/1974 Sb., zákonů 101, 121, 227 a 365/2000 Sb. a dalších souvisejících právních předpisů;
- Objektové bezpečnosti; Ve vazbě na ustanovení zákonů 101 a 365/2000 Sb., Živnostenského zákona, požárních a bezpečnostních předpisů a dalších souvisejících právních předpisů a norem;
- Technické bezpečnosti; Ve vazbě na ustanovení zákonů 121 a 227/2000 Sb. a souvisejících obecně závazných předpisů.

B - Vlastní **ochrany informací** v informačních systémech.

V této oblasti se předmětem ochrany zabývají například následující zákony :

- Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon;
- Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník;
- Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu;
- Zákon č. 97/1997 Sb., o archivnictví;
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákon č. 23/1991 Sb., Zákoník práce;
- Zákon č. 551/1992 Sb., o Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky;
- Zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě;
- Zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů;
- Zákon č. 158/1999 Sb., o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001;
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů;
- Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů;
- Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů;

atd.

Bezpečnostní opatření aplikovaná v souladu se zákony na podporu vlastní ochrany informací v IS by měla být realizována prostřednictvím souborů opatření na úsecích :

- Personální bezpečnosti; Ve vazbě na ustanovení Zákoníku práce, Občanského a Trestního zákoníku, zákona 101/2000 Sb. a dalších souvisejících právních předpisů;
- Administrativní bezpečnosti; Ve vazbě na ustanovení instrukcí Ministerstva vnitra o spisové službě, které jsou rozpracováním zákona 97/1974 Sb., zákona 101/2000 Sb. a dalších souvisejících právních předpisů;
- Objektové bezpečnosti; Ve vazbě na ustanovení zákona 101/2000 Sb., Živnostenského zákona, požárních a bezpečnostních předpisů a dalších souvisejících právních předpisů a norem;
- Technické bezpečnosti; Ve vazbě na ustanovení souvisejících obecně závazných předpisů, s přiměřeným využitím ustanovení normy ČSN ISO/IEC TR 13333;
- Bezpečnosti informačních systémů; Ve vazbě na ustanovení zákona 101/2000 Sb.. Je vhodné přiměřeným způsobem uplatnit požadavky plynoucí z normy ČSN ISO/IEC TR 13335;
- Kryptografické ochrany; Ve vazbě na ustanovení zákona 101/2000 Sb.. Je vhodné přiměřeným způsobem uplatnit požadavky plynoucí z ustanovení normy ČSN ISO/IEC TR 13335.

Na jednotlivých úsecích by mělo být přiměřeným způsobem využíváno ustanovení prováděcích vyhlášek 244 a 245/1998 Sb. a 12, 56 a 339/1999 Sb. k zákonu 148/1998 o ochraně utajovaných skutečností.

Má-li být vyhověno obecně formulovaným ustanovením o informační bezpečnosti v platných a připravovaných zákonných předpisech je třeba respektovat požadavky už platných norem k informační bezpečnosti. Jsou to zejména : ČSN ISO 7498-2 Bezpečnostní architektura otevřených informačních systémů, ČSN ISO/IEC 10 181 Informační technologie, ČSN ISO/IEC TR 13335 Informační technologie.

ÚSIS vydal publikaci "Metodická příručka zabezpečování produktů a systémů budovaných na bázi informačních technologií". Tato publikace se zabývá vysvětlením přístupu a filozofie kritérií ISO pro hodnocení bezpečnosti informačních systémů.

Další normy připravované k vydání v ČR jsou : ISO/IEC 15408 Evaluation Criteria for IT Security (Common Criteria) a BS 7799 The Information Security Standard.

Dokumentace budování zabezpečených IS

Nízké obecné povědomí o potřebách informační bezpečnosti spolu s nedostatky v legislativě a v metodických materiálech k budování zabezpečených informačních systémů vedou buď k úplnému ignorování této problematiky a nebo k nesystematickým pokusům o ochranu informací.

V prvním případě by si měli zodpovědní pracovníci uvědomit ustanovení zákonů 101, 227 a 365/2000 Sb. ve kterých se uvádí, že provozovatel IS je povinen systém a informace v něm se nacházející přiměřeným způsobem zabezpečit proti zneužití a poškození. Tento systém a jeho provoz pak podléhají požadavkům plynoucím z dalších technických a technologických norem

Řada informačních systémů orgánů a organizací je složkami rozsáhlých hierarchických systémů a měly by podléhat jednotné bezpečnostní politice a používat jednotné bezpečnostní a datové standardy.

Pracovníci jednotlivých orgánů a organizací by si měli uvědomovat svou přímou odpovědnost v dodržování zákonných ustanovení a předpisů.

Další právní předpisy a státní normy ze kterých lze vycházet při budování zabezpečených systémů a tvorbě související dokumentace jsou :

- Zákon 148/1998 Sb. v platném znění a související prováděcí vyhlášky NBÚ. Tyto právní předpisy lze aplikovat při budování informačních systémů neobsahujících utajované skutečnosti v přiměřené míře jako modelové;
- Zákon 97/1974 Sb., o archivnictví a jeho rozpracování v instrukcích Ministerstva vnitra o spisové službě;
- České normy : ČSN ISO 7498-2 Bezpečnostní architektura otevřených informačních systémů, ČSN ISO/IEC 10 181 Informační technologie a ČSN ISO/IEC TR 13335 Informační technologie;
- Standardy ÚSIS;
- Mezinárodní normy u kterých se očekává jejich zakomponování do norem českých ISO/IEC 15408 Evaluation Criteria for IT Security (Common Criteria) a BS 7799 The Information Security Standard;
- Publikace ÚSIS "Metodická příručka zabezpečování produktů a systémů budovaných na bázi informačních technologií".

Základní dokumenty

Rozsah souboru materiálů, které dokumentují postup budování, obsah a vlastnosti budovaného zabezpečeného informačního systému je závislý na charakteristikách informačního systému, jeho struktuře a požadavcích na jeho informační bezpečnost. Základní dokumenty vyžadované právními předpisy a normami musí být zpracovány pro každý zabezpečovaný systém, mohou však být objektivě strukturalizovány.

Alternativa – „orgán (organizace)“ je v dalším textu uváděna zkráceně jako „orgán“.

"Bezpečnostní strategie orgánu" Je prvotním dokumentem, který musí být zpracován po rozhodnutí vrcholového managementu budovat zabezpečený informační systém. Dokument stanoví

strategické cíle organizace v systému řízení bezpečnosti IS nezávislé na použitých IT. Existence tohoto dokumentu je předpokladem komplexnosti soustavy "bezpečnostních politik orgánu". Jeho potřebu lze odvodit například z požadavků normy ČSN ISO/IEC TR 13335.

Hlavní kapitoly dokumentu :

- Strategická obchodní a provozní politika orgánu a její vazby na systém bezpečnosti IS,
- Role a zodpovědnosti vrcholového managementu při budování a v systému řízení bezpečnosti IS,
- Seznam strategických cílů v systému řízení bezpečnosti IS a jejich zdůvodnění,
- Klasifikace informací,
- Integrace strategických cílů v systému řízení bezpečnosti IS orgánu do vývoje IS a nákupu komponent IS,
- Vymezení souboru obecných funkčních požadavků na informační bezpečnost IS nezávislých na použitých IT.

"Bezpečnostní politika orgánu" je ve smyslu ustanovení zákona 148/1998 Sb. písemný dokument obsahující souhrn organizačních, řídicích a kontrolních opatření k zabezpečení bezpečnostních cílů orgánu.

"Bezpečnostní politika ICT prostředí IS orgánu" je ve smyslu ustanovení zákona 148/1998 Sb. písemný dokument obsahující souhrn organizačních, řídicích a kontrolních opatření k zabezpečení bezpečnostních cílů ICT prostředí IS orgánu.

Mohou být stanoveny individuální bezpečnostní cíle pro jednotlivé zabezpečované oblasti (složky) IS. Pro takto určené oblasti (složky) jsou pak vypracovávány samostatné dokumenty bezpečnostních politik.

Dokumenty bezpečnostních politik obsahují :

- Definici bezpečnostních struktur zabezpečované oblasti (orgánu, ICT prostředí IS, složka) IS, jejich působnost, náplň činnosti, a personifikaci zodpovědností,
- Popis a identifikaci prvků, které politika svým působením pokrývá (identifikaci zabezpečované oblasti), interakce zabezpečovaných oblastí,
- Seznam nevýznamných aktiv v zabezpečované oblasti (objekty, subjekty a funkce) a zdůvodnění jejich vyřazení ze systému zabezpečení,
- Seznam významných aktiv v zabezpečované oblasti a jejich ohodnocení,
- Seznamy identifikovaných reálných hrozeb (přiřazených jednotlivým významným aktivům) a míry s nimi spojeného rizika,
- Seznamy identifikovaných reálných hrozeb a přiřazených bezpečnostních protiopatření při vývoji IS a nákupu komponent IS,
- Seznamy identifikovaných protiopatření přiřazených ohrožovaným aktivům, včetně míry reziduálního rizika, nákladového vyhodnocení a způsobu zaorganizování do řídicích norem orgánu,
- Seznamy identifikovaných protiopatření a způsoby kontroly jejich účinnosti,
- Charakteristiky a kategorizaci reakcí na bezpečnostní incidenty a způsob jejich zaorganizování do řídicích norem orgánu,
- Principy a předmětná náplň bezpečnostního monitoringu,
- Zaměření průběžného a cyklického bezpečnostního auditu.

"Bezpečnostní projekty" jsou písemné dokumenty spoluzabezpečující projektovou přípravu výstavby systému řízení bezpečnosti chráněné oblasti (orgán, ICT prostředí IS, složka) IS. Komplexně pojaté bezpečnostní politiky mohou být rozpracovány ve více účelově orientovaných projektech, které můžeme členit na :

- *základní projektová řešení* - Bezpečnostní projekty orgánu, ICT prostředí IS a složek IS (komunikací, systém řízení přístupů, distribuce informací atp),
- *účelová projektová řešení* - Projekty objektového zabezpečení, technického zabezpečení, kryptografické ochrany, reakcí na incidenty atd.

Základní kapitoly bezpečnostního projektu orgánu :

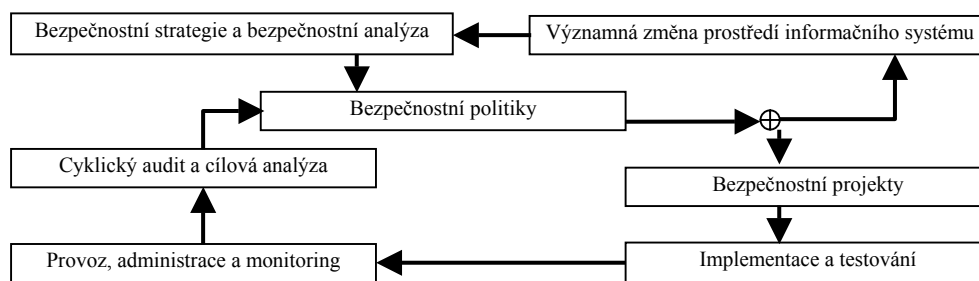
- Popis stávajícího prostředí IS orgánu (dislokace, předmět činnosti, organizační struktura, související obecně závazné předpisy a normy, vnitroorganizační řídicí předpisy atd),

- Ustavení bezpečnostních pracovišť a samostatného útvaru bezpečnosti IS. Jejich zaměření a úloha, organizační struktura, zodpovědnosti, náplň činnosti organizačních jednotek a bezpečnostních pracovišť orgánu,
- Identifikace reálných hrozeb a výběr přiřazených bezpečnostních protiopatření při vývoji IS a nákupu komponent IS,
- Vzájemné přiřazení souboru významných aktiv z bezpečnostní politiky orgánu a vybraných identifikovaných protiopatření,
- Reziduální rizika a jejich zdůvodnění,
- Návrh rozhraní mezi významnými aktivy a ostatními komponentami IS. Funkce hraničního interface,
- Kapitoly rozpracování prostředků ochrany informací (personální bezpečnost, administrativní bezpečnost, objektová bezpečnost atd.)
  - rozpracování vybraných identifikovaných protiopatření k hrozbám při vývoji IS a nákupu komponent IS, jejich zaorganizování do řídicích norem orgánu, atributy měřitelnosti funkčnosti,
  - rozpracování vybraných identifikovaných protiopatření k významným aktivům, jejich zaorganizování do řídicích norem orgánu, atributy měřitelnosti funkčnosti,
  - přiřazení priorit pro implementaci a testování,
- Hlášení bezpečnostních incidentů a reakce na ně,
- Provozní monitoring. Archivace dat. Restaurace IS a jeho složek,
- Implementační scénáře bezpečnostních opatření a testovací postupy,
- Plány cyklického a průběžného auditu a jejich obsahy,
- Spolupracující firmy a vzájemné smluvní vztahy,
- Harmonogram realizace projektu,
- Náklady na realizaci.

Praktická doporučení

Budování zabezpečených informačních systémů je složitý a trvalý proces. Sama jeho realizace v podmínkách nízkého povědomí občanů o potřebě ochrany informací a případných nedostatků v právní a normativní základně je spojena s řadou rizik pro tvůrce takových systémů.

Rozhoduje li management provozovatelů IS o budování systému ochrany informací v nich obsažených musí si uvědomit, že dlouhodobost řešení při prudkém rozvoji ICT prostředků sama o sobě vylučuje možnost realizace úplné bezpečnosti. Tím více vyniká požadavek systematického a komplexního přístupu k řešení bezpečnosti. Toho lze dosáhnout jen vložním vnitřního cyklu určování bezpečnostní strategie a politiky orgánu do životního cyklu zabezpečeného informačního systému a důsledným uplatňováním priorit při jeho budování.

Obr. 2 Životní cyklus zabezpečeného IS

Modernizační projekty ICT a rozvoje elektronické veřejné správy

Jozef Orzel, člen představenstva Asociace města na internetu, Polsko

Rozvoj informačních a komunikačních technologií a jejich uplatnění v práci lokální a regionální správy je nejvyšší prioritou zejména pro kandidátské země, jejichž úkolem je dosáhnout úrovně administrativních služeb poskytovaných v předních členských státech EU. Jedním ze způsobů, jak toho dosáhnout, je zapojit se do evropských výzkumných a rozvojových projektů informačních a komunikačních technologií (dále ICT), spolupracovat s hlavními evropskými i mimoevropskými aktéry v oblasti ICT, stimulovat iniciativy zaměřené na vybudování společnosti běžně využívající ICT, jejíž občané jsou vybaveni potřebnými znalostmi, a podporovat e-spolupráci místních samospráv, malých a středních podniků a občanů.

Prezentace podá stručný přehled o současných projektech, které se realizují v Polsku. Zaměří se na iniciativy, jejichž hlavní úkoly souvisejí s vývojem portálů a dalších řešení ICT (jde o projekty **MAP** a **Visual Admin**, realizované v 5. rámcovém programu), s realizací iniciativ v oblasti eGovernment a eDemokracie (**Vypracování hlavního plánu pro eGovernment v Polsku**, což je bilaterální projekt financovaný z polsko-vlámského fondu) a služeb založených na výběru obsahu (**Poland Development Gateway – PIDG**, což je projekt, který financuje Development Gateway Foundation z fondů World Bank Group a který je koncipován jako internetový portál pro záležitosti rozvoje, z něhož budou moci uživatelé získávat přístup k informacím, zdrojům a nástrojům a do něhož budou moci přispívat svými vlastními znalostmi a zkušenostmi).

Systémy pro detekci neoprávněného průniku

Ing. Petr Panáček, vedoucí oddělení komunikační systémy, ANECT, a. s.

Důkladnému zabezpečení informačních systémů organizací veřejné správy by měla být věnována náležitá pozornost. Systémy pro detekci neoprávněného průniku umožňují zvýšit zabezpečení informačních systémů před útoky ze sítě internet či z vnitřních sítí organizace a jsou tak vhodným doplňkem k firewallové ochraně. V následujícím textu stručně představíme technologické možnosti budování těchto systémů a zmíníme typické způsoby jejich začlenění do informačního systému.

Technologický úvod

Systém pro detekci neoprávněného průniku (*Intrusion Detection System* – dále IDS) – je tvořen kombinací softwarového a hardwarového vybavení vhodně zakomponovaného do počítačové sítě, která je schopna odhalit neoprávněné, nesprávné nebo anomální aktivity v síti. IDS detekuje útoky na aktivní prvky počítačové sítě nebo na servery. Kromě samotné detekce útoků poskytuje IDS také různé možnosti odezvy na útoky.

Hlavní metody detekce neoprávněného průniku jsou:

Detekce vzoru

Systémy využívající tuto detekční metodu porovnávají datový provoz na síti s databází signatur známých útoků (signatura je množina podmínek, které když jsou splněny indikují pokus o neoprávněný průnik). Tato metoda je jednoduchá, přesná, ale zároveň málo pružná. Detekce nových nebo modifikovaných útoků je problematická, protože závisí na existenci popisu daného útoku v databázi signatur. Obvykle se tato metoda omezuje pouze na inspekci jediného datového paketu a je tedy snadno oklamatelná.

Stavová detekce vzoru

Rozšíření předchozí metody, které umožňuje analyzovat datový tok (např. TCP stream) a detekovat signatury i v případě, že jsou rozděleny do více paketů.

Dekódování protokolu

Systém nejprve detekuje používaný protokol komunikace mezi entitami a následně na něj aplikuje pravidla definovaná v RFC (Request for Comments) a identifikuje případné porušení těchto pravidel.

Heuristická analýza

Tato metoda využívá statistické vyhodnocování parametrů monitorovaného provozu. Takto se dají například snadno detekovat útoky typu *port sweep*.

Detekce anomálií

Systémy s tímto mechanismem detekují odchylky od typického chování sítě. Největším problémem u této metody je stanovit co je tímto typickým chováním. Při implementaci těchto systémů se proto často používají algoritmy umělé inteligence např. neuronové sítě. Při jakýchkoliv změnách v chování sítě IDS detekuje tyto změny a generuje alarm. Je tedy obtížné rozlišit skutečné útoky od falešných a také mohou nastat situace, kdy útok není detekován vůbec, protože se neodlišuje od normálního chování sítě. Naproti tomu výhodou tohoto mechanismu je, že je schopen detekovat nové, doposud neznámé útoky.

Reálné IDS obvykle využívají kombinaci více detekčních metod.

Odezva na detekované útoky

Odpovědí IDS na detekovaný útok může následně být:

- reset podezřelého TCP spojení,
- zahájení filtrace nebezpečného provozu na směrovači nebo firewallu,
- záznam podezřelé aktivity do logu.

V prvních dvou případech IDS nejen monitoruje, ale i aktivně chrání prvky počítačové sítě a koncové stanice před důsledky případných útoků.

Architektura IDS

IDS zpravidla sestává ze dvou druhů komponent – tzv. senzorů, provádějících detekci a z dohledového systému IDS. IDS senzory lze dále rozdělit dle umístění:

Host-based IDS Senzory

Host-based IDS hledají útoky na úrovni operačního systému počítače. Jsou to softwarové produkty, které jsou instalovány na tyto koncové stanice a umožňují proto okamžitě určit, zda došlo k útoku na daný počítač a zda byl úspěšný či nikoli a dokáží řadě útoků zabránit. Tyto systémy monitorují systémová volání, chybová hlášení, logy a administrátorem určené důležité soubory. Existují typy útoků, které jsou snadno odhalitelné pouze těmito systémy. Nevýhodou těchto systémů je skutečnost, že chrání pouze koncové počítače a neposkytují ochranu pro celou síť, a také skutečnost, že nepodporují všechny operační systémy a tudíž nemohou poskytovat ochranu pro heterogenní síť.

Network-based IDS Senzory

Tyto systémy monitorují všechny pakety v síti pomocí NIC (Network Interface Card) rozhraní v promiskuitním módu a porovnáním těchto paketů se signaturami detekují útoky. Umožňují tak chránit celou síť a díky „neviditelnosti“ monitorovacího rozhraní jsou těžko zranitelné.

Hlavní problém při implementaci těchto systémů je šířka pásma sledovaných linek či segmentů, která v současné době dosahuje řádově Gbit/s. Při překročení přenosové rychlosti monitorovacího rozhraní IDS systému dochází ke ztrátě paketů. Kapacita současných IDS systémů dosahuje 100 Mbit/s a v nejnovějších verzích dosahuje s rychlostí 1 Gbit/s.

Další nevýhodou těchto systémů je nemožnost detekovat útoky v šifrovaném provozu, tudíž je vhodné umístit monitorovací rozhraní do segmentů, kde nejsou data kryptována.

Dohledový systém IDS

Správu prvků systému IDS usnadňuje specializovaný dohledový software, který usnadňuje administrátorům IDS provádění vzdálené konfigurace IDS senzorů. Jednotlivé IDS senzory komunikují s dohledovou stanicí, předávají jí informace o realizovaných útocích. Dohledový systém umožňuje konfigurovat reakci IDS systému na určité typy útoků. IDS senzor je pak např. schopen provést reset TCP spojení, prostřednictvím kterého probíhá domnělý útok nebo dynamicky aplikovat filtrovací pravidla na směrovač nebo firewall a znemožnit tak nevhodné aktivity útočníka. Dohledová stanice je schopna upozornit o probíhajícímu útoku administrátora např. elektronickou poštou nebo zprávou na pager. Prostřednictvím tohoto softwaru se rovněž realizuje aktualizace databáze signatur, která obsahuje charakteristiky známých útoků.

Design sítí se systémy pro detekci neoprávněného průniku

Network-based IDS je vhodné umístit zejména do hraničních částí počítačové sítě. Typické je doplnění firewallové ochrany systémem IDS, kdy firewall realizuje filtraci provozu dle nastavených pravidel a systém IDS monitoruje datový provoz, upozorňuje na útoky a případně spolupracuje s firewallem nebo hraničním směrovačem při eliminaci neoprávněné aktivity. IDS lze umístit do segmentu mezi směrovač do internetu a firewall resp. mezi firewall a vnitřní část sítě, do demilitarizovaných zón, ke směrovačům zabezpečujícím vzdálený přístup uživatelů do podnikové sítě. Další zónou, kde lze s výhodou využít vlastností IDS je rozhraní mezi produkční sítí a mezi sítí se stanicemi pro dohled a správu produkční sítě. Segmenty, ve kterých se nacházejí kritické aplikační a databázové servery jsou dalším místem, kde lze s výhodou využít vlastností IDS.

Host-based IDS nalézají své uplatnění na důležitých serverech organizace, a to jak na web serverech v demilitarizovaných zónách firewallů tak i na aplikačních a databázových serverech uvnitř podnikové sítě v datových centrech. Svou vazbou na hostitelský operační systém tento typ IDS dopl-

ňuje ochranu realizovanou firewally a síťovými IDS systémy a dále tak zvyšuje celkové zabezpečení informačního systému.

Dohledový systém IDS se zpravidla umisťuje do sítě se stanicemi pro dohled a správu produkční sítě.

Důležitou součástí implementace IDS je pravidelné vyhodnocování informací zaznamenaných systémem a následné ladění konfigurace systému. Tato procedura významně snižuje množství falešných poplachů, způsobených např. přílišnou citlivostí systému na aktivity, které mohou být v daném případě neškodné a souvisejí s normálním fungováním informačního systému.

Závěr

Systémy pro detekci neoprávněného průniku využívají pro odhalení útoků různé metody, přičemž nejlepší výsledky lze dosáhnout se systémy implementujícími kombinaci více různých metod detekce. Kombinací síťových IDS a IDS umisťovaných přímo na serverech potlačíme nevýhody spojené s implementací jediného IDS systému a dále tak zvýšíme zabezpečení jednotlivých subsystémů. Nedílnou součástí nasazení IDS musí být i související organizační opatření, která zajistí pravidelné vyhodnocování informací získaných z IDS a následnou úpravu parametrů systému. V době stále se rozvíjejících informačních technologií roste i potenciální riziko napadení podnikových informačních systémů a to jak z vnějšku tak i zevnitř organizace. Implementace systému IDS je vhodnou součástí souboru opatření zvyšujících bezpečnost podnikového informačního systému.

Zkušenosti s budováním komunikační bezpečnosti ve veřejné správě

Ing. Martin Pavlica, ředitel divize bezpečnosti a infrastruktury, Corpus Solutions, a. s.

Úvod

Oblast zabezpečení datových komunikací představuje jednu z klíčových součástí infrastruktury pro provoz aplikací obecně, a nejinak tomu je v sektoru státní správy a samosprávy. Přestože základní rámec bezpečnostních systémů zůstává stejný, řeší státní správa na rozdíl od jiných segmentů jistá specifika, která se promítají do návrhu a provozu bezpečnostních systémů.

Divize bezpečnosti s infrastruktury společnosti Corpus Solutions pokrývá tuto problematiku u celé řady referenčních zákazníků, a díky svým zkušenostem z náročných prostředí je schopna mezi jednotlivými zákazníky sdílet zkušenosti nabyté například v prostředích s vysokými nároky na spolehlivost (jako jsou Řízení letového provozu) nebo s vysokou úrovní zabezpečení (internetové bankovníctví) a v důsledku bezpečnostní systémy státní správy budovat a spravovat, byť s nižšími finančními zdroji, při dodržování stejných bezpečnostních principů.

Kromě řady obecných zásad pro budování bezpečnostních systémů, prověřených praxí, lze definovat některé oblasti, na jejichž řešení je v systémech státní správy a samosprávy kladen zvýšený důraz, případně ty, které jsou řešeny pouze v tomto segmentu.

Stoupající poptávka po datové komunikaci

Mezi hlavní katalyzátory intenzivní datové komunikace v rámci státní správy a samosprávy můžeme zařadit následující:

Zákon o poskytování veřejných informací

Znamená vybudování systémů poskytujících široké veřejnosti informace o činnosti státních institucí

Problematika registrů

Celá řada státních institucí provozuje registry, které jsou stále více „otevírány“ směrem k jiným institucím a veřejnosti.

Propojení registrů navzájem je nezbytnou podmínkou efektivní funkce státní správy a reálného prosazení zákona o elektronickém podpisu

Zákon o elektronickém podpisu

Přináší nejenom nutnost vyřešení samotného nasazení autorizačních a šifrovacích nástrojů, ale také sekundárně systémů podpůrných; povinnost komunikace

Budování síťové infrastruktury

Rozsáhlá struktura jednotlivých resortů distribuovaná po území republiky přináší potřebu kvalitní a bezpečné komunikace.

Je vhodná jedna globální síť pro celou státní správu, jeden poskytovatel spravující vše a všem nebo jasná definice bezpečnostních rozhraní a oddělená správa ?

Bezpečné poskytování veřejných dat

Na první pohled by se mohlo zdát, že instituce poskytující veřejná data, nemusí věnovat tak velké prostředky na jejich ochranu. Jedná se přece o data veřejná, takže nehrozí jejich prozrazení nebo zcizení.

Toto je jeden ze zásadních mýtů, který je potřeba rozptýlit.

Přestože veřejná data nepodléhají žádnému stupni utajení, vypovídají ve většině případů o důležitých skutečnostech a na jejich základě probíhá rozhodování celé řady jiných subjektů.

Z hlediska možných rizik můžeme uvést zejména následující:

- **Souhrnné získání dat**, které zejména u registrů nabízejících informace pouze systémem dotaz – odpověď může posloužit odlišným cílům, než je ze zákona přípustné
- **Cílená modifikace dat**, která může vést k zamaskování skutečnosti (například zrušení konkurzu) nebo naopak k významnému poškození dobrého jména fyzických nebo právnických osob

Jak vyplývá z výše uvedeného, zejména veřejné registry musí poskytovat důvěryhodný zdroj informací širokému okolí. Ale prakticky každá instituce i na nejnižších článcích samosprávy musí tuto problematiku řešit.

Problematika provozu registrů

Registry jednotlivých státních institucí představují v řadě případů komplexní systém, který je plněn daty z rozsáhlých vnitřních sítí a zpřístupněn oprávněným externím subjektům, případně široké veřejnosti.

Tyto systémy často kombinují velký datový provoz spolu s kontaktem s veřejnou datovou sítí Internet.

Zde leží velká část rizik, neboť široká veřejnost, mezi kterou musíme zahrnout komunitu útočníků má možnost zkoušet odolnost Vašich systémů a aplikací.

Z hlediska provozovaných systémů, které jsou tvořeny vesměs rozšířenými verzemi operačních systémů a hardwarových platforem, existuje riziko zneužití obecně známé bezpečnostní chyby, která na Vašem systému není bezpečně opravena.

Oproti tomu u aplikačního vybavení, v mnoha případech napsaného na míru daného konkrétního registru, je registr vystaven aplikačnímu útoku souvisejícímu například s neošetřením chyb aplikačního nebo databázového serveru, kdy prostřednictvím parametrů předávaných WWW aplikaci lze cílový systém ovládnout.

Komplexní zajištění

Problematika komunikační bezpečnosti se v průběhu několika posledních let stala vysoce specializovanou záležitostí, která se vyznačuje významnou mírou komplexnosti.

Při bližším pohledu je zřejmé, že ani investice do kvalitního ochranného vybavení jakými jsou systémy firewall a antivirové servery není zárukou bezpečí.

Kromě chyb v implementaci technologií nebo neudržení v bezpečném stavu spočívají významná rizika v nepřehlednosti datového provozu a následné neschopnosti včasné detekce útoků.

Ke slovu přicházejí stále častěji systémy detekce útoků v reálném čase, které přinášejí mnohem podrobnější pohled na síťový provoz a otevírající ve zkušených rukách vyšší schopnost předcházení a reakce na bezpečnostní události.

Řešení problematiky komunikační bezpečnosti může významnou měrou napomoci nezávislý komplexní přístup dodavatele majícího zkušenost s bezpečnostní problematikou v daném segmentu a současně důležitý odstup od aplikací.

Shrnutí

Informační systémy úřadů státní správy a samosprávy se stávají díky nutnosti otevírání se světu a přirozené pozornosti, která je na ně soustředěna, oblastí, kde je potřeba věnovat velkou pozornost problematice zajištění komunikační bezpečnosti na vysoké úrovni. Praktické zkušenosti ukazují, že je třeba k tomuto problému přistupovat komplexně, a že není rozdílu proti špičkovým řešením např. v oblasti finančních služeb, snad jen s nutností stejné problémy řešit s menším objemem financí.

Portál krizového řízení www.emergency.cz v rámci Portálu veřejné správy

Ing. Jaroslav Pejčoch, ředitel, T-SOFT, s. r. o.

Krizové řízení a informace

Krizové řízení – tento po dlouhé roky značně opomíjený obor – získal téměř přes noc celou řadu příznivců. New York 11. září 2001 a letní povodně 2002 najednou ukázaly, že nemusí být stále klid, že hrozby jsou skutečné a mohou zasáhnout každého z nás. Také se ukázalo, jak úžasný zmatek dovede člověk natropit s využitím nejmodernějších technologií, ve snaze přispět a pomoci, jak je přece jenom důležitá příprava a speciální znalosti, jak přece jenom je dobré se starat o bezpečí a ochranu lidí, majetku a životního prostředí. Jak jsou důležité kontakty mezi odborníky, institucemi a podniky, jakou sílu mají veřejné informace.

Uvědomujeme si, že nás mohou potkat i jiné velmi složité situace a stojí za to být lépe připraveni. Krizové řízení, jako jakékoliv jiné řízení, je hlavně práce s informacemi a proto i ona příprava je hodně o informacích. Jak je získávat, chránit, obnovovat, ověřovat, předávat a využívat. Nikoho už dnes nepřekvapí, že i v krizovém řízení hrají značnou roli moderní informační a komunikační technologie, včetně internetu. Někoho možná překvapí, že krizové řízení jako obor nemá příliš ustálenou terminologii, že existuje řada různých výkladů různých jevů a přístupů, že skutečných odborníků je velice málo a jsou značně rozptýleni.

Z tohoto důvodu začal již od roku 1997 pracovat portál www.emergency.cz s cílem poskytnout prostředí pro soustředění informací a vazeb v tomto oboru a napomoci tak jeho rozvoji. V souvislosti s budováním portálu veřejné správy byl tento portál vybrán jako jedna z pilotních realizací, která odpovídá požadavkům na standardy rozvíjené pro využití v tomto rozsáhlém projektu, který začal již na půdě Úřadu pro veřejné informační systémy a pokračuje nyní v gesci nového Ministerstva informatiky.

Cíle oborového portálu

Krizové řízení je typicky multidisciplinární obor – zasahuje veškeré oblasti naší činnosti a objevuje se ve všech úrovních. S trochou nadsázky můžeme říci, že od rodiny až po mezinárodní arénu. Vždy, když se nějaký systém dostane do stavu, který nevyřeší „běžné“ ochranné mechanismy a musí sahat k mimořádným opatřením a případně k pomoci zvenčí, se projeví to, jak je na takovou situaci připraven. Jestli je k dispozici dostatek zdrojů, jestli jsou potřebné znalosti k tomu, jak situaci rychle analyzovat a jak z ní vybědnout, jak funguje komunikace s těmi, kteří mohou pomoci a podobně.

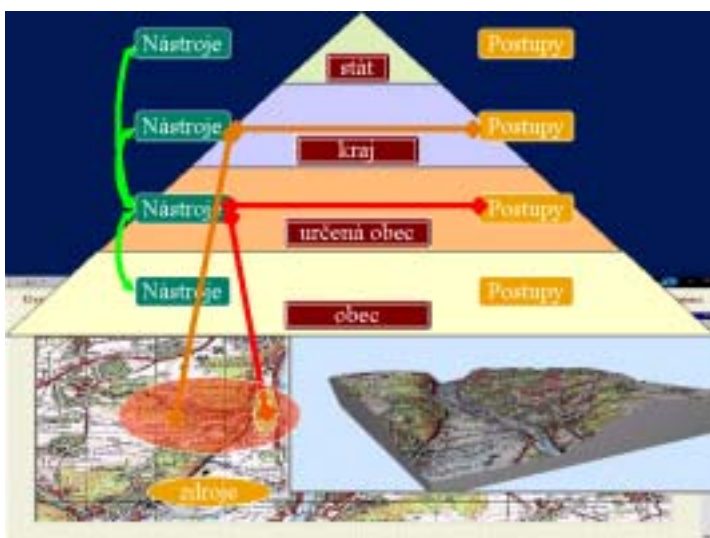
Krizovým manažerem by měl být do jisté míry každý vedoucí pracovník. Krizové řízení je součástí běžné řídicí praxe. Koneckonců kvalita krizového manažera se pozná zejména podle toho, že jeho podniku či instituci či městu se krizové situace vyhýbají anebo jsou hned v zárodku potlačeny, anebo je jejich průběh řízen tak, že nestačí napáchat rozsáhlé škody.

Oborový portál si klade za cíl být místem, ze kterého se kdokoli, kdo má nějaký zájem či funkci v krizovém řízení, dostane k relevantním informacím a službám. Onen „kdokoli“ může být jak prostý občan, který se zajímá o to, co mu hrozí, co v takovém případě může očekávat a co by měl sám udělat a kde najde i v případně nouze informace o aktuální situaci, tak erudovaný odborník v krizovém řízení, který zde spíše bude hledat kontakty se svými kolegy, novinky z oboru a možnost jak přispět k jeho rozvoji. Mohou jím být ovšem také sdělovací prostředky, které se prostřednictvím portálu dostanou ke zdrojům autorizovaných informací, nezkraslených různými účelovými výklady.

Portál by zároveň měl být bránou pro přístup k informačním zdrojům a službám, které se krizového řízení jakkoliv dotýkají. Vzhledem k výše zmíněné charakteristice má tento obor zcela výjimečné postavení a zasahuje do mnoha specializací. To rovněž znamená, že jej nelze schovat pod jeden resort nebo jednu instituci či dělit teritoriálně. Portál KŘ je tedy i křížovatkou, na níž se setkávají informace státu, podniků i veřejnosti a která umožňuje těmto subjektům efektivněji nalézat k sobě cesty a komunikovat a to nejen ve stavu nouze, ale zejména v období „klidu“, kdy je vhodné plánovat a zvyšovat odolnost vlastní organizace či teritoria.

Portál krizového řízení si neklade za cíl být zdrojem aktuálních zpravodajských informací v krizových stavech, ale bude v každém případě tyto zdroje evidovat a nabízet k přímému využití. Bude však odkazovat primárně na zaručené informační kanály, které obsahují autorizované informace jak v klidovém stavu, tak ve stavech krizových.

Prostřednictvím portálu bude usnadněn přístup i k základním znalostem z oboru, návodům k typickému postupu řešení krizových situací, které bude možno rozpracovat do konkrétních podob v dané organizaci či instituci. Rovněž budou zpřístupněny informační nástroje pro řešení různých úkolů souvisejících s krizovým řízením na různých úrovních.

Prostředky portálu KŘ

V příspěvku pojednávajícím o informační podpoře krizového řízení na konferenci ISSS 2002 se konstatuje, že neexistuje **jeden** univerzální informační systém krizového řízení. Že je potřeba zajistit kooperaci řady velmi různorodých informačních a řídicích systémů, které pracují pro různé orgány a organizace, na různých stupních řízení. A rovněž je potřeba informovat veřejnost, neboť bez toho je řada opatření neúčinných.

Portál KŘ si klade za cíl postupně mapovat veškeré informační zdroje a služby dotýkající se krizového řízení a zpřístupňovat je uživatelům.

S využitím popisu informačních zdrojů na základě metainformačního standardu Dublin Core je možno různé informační zdroje velmi jednoduše třídit a vyhledávat. Standard Dublin Core se zavádí i jako standard Informačních systémů veřejné správy (ISVS).

Řada informací má geografickou polohu. Pro jejich efektivní zobrazení je možno využít služeb Státního mapového centra, které obsahuje celé státní mapové dílo.

Základní součásti portálu

V současné době lze definovat tyto základní součásti portálu krizového řízení www.emergency.cz:

Katalog informačních zdrojů

Mezi základní služby, které jsou na portálu v současné době realizovány patří možnost registrace informačních zdrojů v souladu s mezinárodním standardem Dublin-Core, který je rovněž připravován jako standard český. Tento registrační systém si svůj křest prodělal právě při srpnových povodních v roce 2002, kdy do něj byly zařazovány informace z řady různých zdrojů. Registrováním informace podle standardu umožňujeme její následné vyhledání s využitím různých kritérií.

Terminologické slovníky

Obor krizového řízení nemá dodnes stanovenou oficiální garantovanou terminologii. Jelikož v současné době existuje v ČR několik variant základní terminologie krizového řízení, je na portálu aktivován terminologický slovník systému EMOFF a do něj některé z variant umístěny. Systém umožňuje automatizovanou správu slovníků pod řízením gestora a diskusi k jednotlivým definicím. Věříme, že iniciováním této diskuse dospějeme časem k jednotnému terminologickému slovníku krizového řízení.

Konference krizového řízení

Konference „Současnost a budoucnost krizového řízení“, jejíž jubilejní 5. ročník se konal v listopadu

2002, se prakticky stala součástí komunikační platformy portálu. resp. portál představuje časové prodloužení konference po dobu celého roku.

Klub „K“

Na portálu byl zahájen provoz klubu „K“, který si klade za cíl sdružovat zájemce o informace a služby z oblasti krizového řízení a umožnit jim trvalou efektivní komunikaci. Klub nepředstavuje žádnou novou organizaci, asociaci či podobné uskupení. Cílem je skutečně pouze vytvořit prostředí pro komunikaci krizových manažerů. Jelikož systém EMOFF umožňuje i kooperativní správu různých dokumentů (tedy nejen slovníků a číselníků), rýsuje se možnost vytváření společného fondu zajímavých dokumentů různé povahy.

Závěr

Příspěvek, který popisuje něco takového, jako je internetový portál, nutně zastarává už v okamžiku, kdy je odevzdán do tisku. Popsali jsme zde několik základních úvah, které vedly k ustanovení tohoto portálu a rovněž některé cíle, které si jeho autoři a provozovatelé vytkli.

Význam a prospěšnost portálu prokáže sám život. Je to aktivita, která se jen zčásti dá objednat, nařídit či zaplatit. Hlavním motorem její existence jsou samotní uživatelé.

Nechte se proto pozvat na www.emergency.cz. Všichni, kteří navíc přispějí svými názory a zkušenostmi jsou vítáni dvojnásob.

Informační bezpečnost

Olga Přikrylová, bezpečnostní ředitel, IT Security konzultant, AEC, spol. s r. o.

Pojem informační bezpečnost představuje úsilí o zajištění několika základních principů: integrity, autenticita a dostupnost informací. Tato snaha vyžaduje nejen osobní disciplínu a dodržování bezpečnostních zásad a politik na všech úrovních, ale také jejich systematické budování, implementaci, řízení bezpečnosti a vzájemnou provázanost bezpečnostních procesů.

Pohledy na bezpečnost informací

Bezpečnost IT/IS a informací zpracovávaných těmito technologiemi a systémy je možno posuzovat z různých úhlů pohledu. Jinak vidí problematiku administrátor sítě, jinak vrcholový manažer, jinak uživatel. Každý z těchto pohledů má však svůj význam a ten je nutno zvažovat při plánování celkové strategie s ohledem na budování informační bezpečnosti.

Hodnota informací

I v oblasti IT je nezbytné dokázat vyčíslit hodnotu informací (aktiv) a umět odhadnout, jaké ztráty by mohla způsobit jejich nedostatečná ochrana. Ztěžší může administrátor systému správně odhadnout, která data je třeba zálohovat a v jakých intervalech, protože nemá (ani vždy nemůže mít) povědomí o charakteru a účelu všech uložených informací. Může však dokázat vyčíslit např. cenu HW a SW vybavení, záložních zdrojů, zhodnotit čas potřebný na obnovu provozu systému v závislosti na platu správce příp. dalších odborníků, atd. Obchodní manažer zase ocení informace v zákaznické databázi mnohem reálněji, než by se jejich hodnota jevila správci systému. Totéž hledisko uplatní uživatel uchovávající cenné údaje v databázi elektronické pošty na rozdíl od správce poštovního serveru a jeho postoje k poštovním schránkám uživatelů, atd.

Klasifikace informací

Legislativa i praktická potřeba členění informací v IS nutí zamyslet se nad hodnotou informací i z hlediska jejich ochrany před nežádoucí publicitou, ať už jde o utajení z důvodu konkurenceschopnosti, nebo se jedná o citlivá data či dokonce osobní údaje nebo utajované skutečnosti podléhající zákonné úpravě. Klasifikace Národního bezpečnostního úřadu je jednoznačná, klasifikace v zákoně o ochraně osobních údajů má také svou terminologii, a potřeby organizace si vyžádají klasifikaci vlastní. Důraz v tomto případě klademe na přehlednou klasifikaci, aby pokud možno nedocházelo k záměně s výše jmenovanými kategoriemi.

Vlastník informací

Tento úkol, tedy ocenění každého aktiva vstupujícího do procesu zpracování informací v provozovaném IS, by tedy neměl připadnout jen správci systémů či oddělení informatiky, jak je stále v mnoha případech běžné, ale měl by jej převzít pro konkrétní informace konkrétní vlastník zodpovědný za data v průběhu jejich životního cyklu (celého procesu zpracování). Je nezbytně nutné primárně vyřešit vlastnictví dat a zodpovědnost za jejich stav, aktuálnost, klasifikaci, přístupová oprávnění atd., daná vlastníkově příslušných informací. Rozhodnutí o náležité klasifikaci a vlastnictví informací ve správných rukou je kritické pro jejich další osud z hlediska bezpečnosti.

Argumenty pro a proti počítačové bezpečnosti

Spekulace o tom, zda se zabývat bezpečností IT či nikoliv, není na místě. Odpověď je jednoznačná, protože řešení informační bezpečnosti si přímo vynucuje jak pokračující vývoj, tak vlastní provozování IS a používání těchto technologií. Podceňování rizika se nevyplácí, jak o tom svědčí kruté zkušenosti mnoha organizací, jejichž informační systém se stal obětí havárie, útoku na IS nebo třeba řádění počítačového viru.

Řízení bezpečnosti IT/IS

Informační bezpečnost je obor vyžadující řízení jako jakýkoliv jiný proces v organizaci. Má-li efektivně a spolehlivě fungovat informační systém, musí být jeho ochrana řešena v ideálním případě již ve fázi projektování IS a všech procesů zpracování informací. Praxe to však ne vždy umožnila, proto je nutno na bezpečnost pamatovat alespoň při návrhu a koupi nových technologií, systémů, programového vybavení a při tvorbě nových způsobů zpracování. Vývoj IT nutí provozovatele k inovaci; co dříve stačilo, dnes již nevyhovuje a je třeba pamatovat i na preventivní opatření.

Normy a standardy

Celý proces řízení bezpečnosti probíhá zpravidla podle osvědčených modelů ve „standardních“ postupech, jež byly zpracovány a shrnuty do mezinárodně uznávaných norem a pravidel, z nichž mnohé jsou převzaty a vydány jako české normy, např. ČSN ISO/IEC TR 13335, ČSN ISO/IEC 17799, nebo ISO/IEC 15408 (bývalá Common Criteria).

Pracovník bezpečnosti IT (bezpečnostní správce/oddělení v organizaci)

Praxe dokazuje, že pracovníci informatiky v současných podmínkách většiny našich organizací nejsou schopni zejména v rozsáhlejších systémech zvládat správu a zajištění provozu všech systémů a současně zabezpečení IT v organizaci po všech stránkách bez rizika omezení kvality nebo výkonu některých činností. Tuto situaci lze vyřešit kompromisem či kumulací výkonu obou funkcí přidělených jedné osobě pouze v malých organizacích a v rozsahem omezených informačních systémech, kde není z ekonomických důvodů možné vyhradit pro bezpečnostní činnost a s ní spojené aktivity samostatného pracovníka. Složitě, rozsáhlé informační systémy ve středně velkých a velkých organizacích se neobejdou bez samostatného bezpečnostního správce nebo i celého bezpečnostního útvaru členěného případně na nižší samostatná oddělení, pokud má být ochrana IS efektivní.

Kompetence, pravomoc, zodpovědnost

Výkon příslušných funkcí vyžaduje jednoznačně stanovená práva a povinnosti všech účastníků procesu zpracování informací a používání IT. Mezinárodně uznávaná pravidla v tomto směru doporučují striktní rozdělení rolí. Důsledné stanovení zodpovědností pro každou z definovaných funkcí za jednotlivé procesy na základě prolínání případně požadavků zastupitelnosti by mělo zaručovat, že nebude nedocházet ke střetu zájmů a k výkonu více neslučitelných funkcí najednou, přičemž některé z nich pak mohou převládat nebo dokonce popírat efektivní výkon jiných, ale z bezpečnostního hlediska neméně důležitých. Kompetence jednotlivců podílejících se na správě a provozu systémů musí postihnout všechny procesy a zároveň vytvořit přehlednou strukturu, ve které každý článek zná svou úlohu, své povinnosti a pravomoci. Za takto přesně, stručně a jasně definovanou roli pak může její nositel převzít také příslušnou zodpovědnost.

Personální politika

Každý uživatel, management nevyjímaje, musí být seznámen s bezpečnostními zásadami a pravidly a musí znát svá práva a povinnosti při používání IS organizace. Důležité je zejména všeobecné povědomí o informační bezpečnosti, o možných hrozbách a rizicích, pochopení potřeby chránit data a přijetí zodpovědnosti za svou činnost v systému. Součástí personální politiky je zvyšování znalostí, vědomostí a zkušeností s výpočetní technikou, informačními systémy a technologiemi.

V souvislosti s budováním bezpečnostního povědomí je důležitá forma této výchovy uživatelů IT. Bezpečnostní opatření bývají nepopulární. Proto je velmi potřebný citlivý přístup a odhad kvality jednotlivých pracovníků – budoucích uživatelů IT organizace již v přijímacím procesu a zjišťování názoru na informační bezpečnost.

Lidský faktor

Lidský faktor lze považovat za nejproblematictější prvek v zajišťování informační bezpečnosti. Chybí mu lidské, člověk je tvor omylný, lehce ovlivnitelný, s mnoha přednostmi, ale i nedostatky. Jakkoliv dokonale navenek i vnitřně technologicky zajištěný systém organizace je bezmocný před negativním vlivem člověka, lidskými chybami, nebezpečím zevnitř (vlastními zaměstnanci), nesprávným používáním, podceňováním hrozeb, rostoucí počítačovou kriminalitou. Proto nestačí pouze technologie, je nutný také pečlivý výběr pracovníků zejména v klíčových rolích s rozsáhlými oprávněními k systému, důkladné prověřování a soubor nástrojů jak restriktivních, tak motivačních. To vše je cílem pečlivě propracované personální politiky.

Bezpečnostní dokumentace

Každá organizace, která dbá na informační bezpečnost a věnuje pozornost, investice i náklady na budování bezpečného a důvěryhodného informačního systému, nezbytně naráží na požadavek systémového řízení bezpečnosti. Příklady a zkušenosti z praxe poskytly podklad pro vytvoření standardních typů dokumentů, jež jsou vyžadovány např. pro certifikaci veřejných informačních systémů (státní správa), tvoří požadovanou dokumentaci NBÚ pro prověrku IS zpracovávajícího utajované skutečnosti, nebo jsou doporučovány mezinárodními normami a standardy pro zaručení důvěryhodnosti a provozuschopnosti systémů, apod.

Politiky bezpečnosti

Bezpečnostní politiky, nebo také politiky bezpečnosti jsou souhrny zásad, pravidel, norem, způsobů ochrany a bezpečnostních opatření, které slouží k zajištění bezpečnosti. Bezpečnostní politiky obsahují výčet aktiv, což jsou veškeré hodnoty, které organizace vlastní nebo jichž si cení, ať už jde o budovy, technické vybavení nebo informace. Zároveň popisují způsoby a prostředky zabezpečení jednotlivých aktiv.

Analýza rizik

Identifikace potřeb a požadavků pro zajištění bezpečnosti IT na základě známých hrozeb, zranitelnosti a rizik je podstatná pro přijetí přiměřených bezpečnostních protiopatření a prostředků zabezpečení. To vše je zpravidla součástí analýzy rizik a výsledná zpráva slouží nejen pro management, ale také jako podklad pro další zabezpečení a budování bezpečnosti IT. K analýze rizik IT je proto třeba přistupovat vhodným způsobem v souladu se strategií společnosti.

Bezpečnostní audit

Tato činnost představuje kontrolu bezpečnostní shody implementovaných ochranných opatření s bezpečnostní dokumentací, především tedy s politikou bezpečnosti systému IT a plánem bezpečnosti IT. K tomu, aby byla zajištěna efektivita příslušných bezpečnostních opatření, je nutná shoda těchto opatření a jejich aktuálnost.

Řešení SAP pro veřejný sektor

Jan Renc, Business Consultant, SAP ČR

Řešení SAP používaný ve veřejné správě v zahraničí se opírají o standardní řešení SAP Veřejný sektor. SAP organizuje toto softwarové řešení do sedmi aplikačních oblastí, z nichž každá zahrnuje určité klíčové procesy a funkce:

Řízení organizace

Správa rozpočtu, komerčně orientované finanční účetnictví a controlling tvoří tři pilíře účetnictví v řešení SAP Veřejný sektor. Výkonné funkce zjednodušují všechny procesy obsažené v definici, správě a čerpání rozpočtu. Podvojný a nákladový účetnictví lze používat paralelně bez omezení. Můžete je rovněž použít v oddělených časových úsecích. Moderní controllingové nástroje také skýtají nová pojetí plánování a sledování nákladu tím, že poskytují výkonově orientovaný pohled na struktury, procesy a produkty.

Správa styku s občanem

Podobně jako privátní sektor, státní správa potřebuje podrobné informace o občanech, aby mohla rovněž poskytovat lepší služby. Systém SAP Veřejný sektor vám umožní vytvořit pro splnění těchto požadavků "evidenci okruhu občanů". Použijete ji ke správě a údržbě všech relevantních informací při současném dodržení všech předpisů o utajení dat. Zodpovídání zákaznických dotazů a poskytování služeb je tím daleko jednodušší. Stisknutím tlačítka tak máte na dosah ruky potřebné adresy, minulé transakce, korespondenci nebo archivy za účelem znatelného usnadnění rychlých a spolehlivých služeb.

Řízení programu o projektu

Řešení SAP Veřejný sektor vám nabízí nástroje k sestavení, ocenění, financování a realizaci programu veřejného sektoru. Tyto procesy vám rovněž pomohou definovat, plánovat a koordinovat projekty, jež se pojí s programy během všech fází. Všechny procesy a nástroje potřebné pro řízení všech operačních kroků jsou integrovány do profesionálního řízení projektu.

Personalistika

Tyto procesy optimalizují a podporují všechny aspekty personalistiky ve veřejném sektoru, včetně administrace personálu, organizačního a situačního plánování, náborových a propagačních kampaní. Tyto výkonné procesy usnadňují časový management, zúčtování mezd a platu a spojují úkoly personalistiky se správou rozpočtu.

Správa dokumentů

V řešení SAP Veřejný sektor jsou klasické transakce v "papírové" formě nahrazeny elektronickými soubory a pracovními adresáři; automatický workflow urychluje zpracování dat. Událostmi řízené elektronické cesty umožňují přesný pohyb dokumentu z pracoviště na pracoviště. Integrované procedury vám navíc umožní dokumenty prozkoumat, potvrdit a autorizovat připojením digitálního podpisu. Systém zobrazuje aktuální stav transakcí a usnadňuje přístup k souborům odkudkoliv a v kterémkoli okamžiku. Tyto funkce správy záznamu vnášejí do zpracování dat ve státní správě nový rozměr rychlosti a průhlednosti.

Podpora pořízení materiálu a služeb

Systém SAP Veřejný sektor zjednodušuje a urychluje pořizování a správu materiálu a služeb spojováním vzájemně navazujících procesů pro celý rozsah úkolu, plánování potřeb, nákup, likvidace faktur,

skladování a vedení zásob. Tyto funkce začleňují zúčtovací procesy do správy rozpočtu a usnadňují správu smluv. Řešení SAP Veřejný sektor podporuje správu vozového parku a výkony v údržbě technického vybavení, systému a budov.

Podpora organizace

Jestliže potřebujete pomoc ve správě majetku, správě nemovitostí, zúčtování cestovních nákladů, funkce podpory podnikání řešení SAP Veřejný sektor pokrývají úlohy ve všech oblastech. Tyto procesy ulehčují rutinní práci a povyšují aktuální informace na precizní úroveň, kterou požadujete.

Elektronické daňové podání

Ing. Pavel Rozsypal, ředitel projektu ADIS, IBM Česká republika, s. r. o.

Úvod

Prostředí Internetu a jeho dostupnost stále širšímu okruhu občanů vytváří příznivé podmínky pro zavedení elektronické komunikace s orgány veřejné správy. Daňová správa Ministerstva financí České republiky uvedla již začátkem roku 1993 do provozu Automatizovaný Daňový Informační systém (dále jen „ADIS“), který je od počátku koncipován jako integrovaná počítačová podpora celého spektra činností spojených se správou daní podle příslušné legislativy. Je proto logické umožnit občanům využít potenciál výpočetní techniky pro přímou elektronickou komunikaci s finančním úřadem, usnadnit jim mnohdy značně obtížné ruční vyplňování daňových podání a v neposlední řadě uvolnit kapacitu pracovníků daňové správy směrem od ručního pořizování dat z listinných dokumentů k automatizovanému daňovému řízení s použitím zkontrolovaných a autorizovaných elektronických dat.

Prostředí daňového systému ADIS

Příspěvek pojednává o problematice zavádění autentizované elektronické komunikace mezi daňovým poplatníkem, resp. plátcem (dále jen „daňový subjekt“ nebo jen „subjekt“), a daňovou správou Ministerstva financí České republiky. Systém ADIS je na straně MF provozován na třech hierarchických úrovních:

- centrální – Ústřední finanční a daňové ředitelství (ÚFDŘ) v Praze
- finanční ředitelství (FŘ) – celkem 8 lokalit v ČR
- finanční úřad (FÚ) – celkem 222 lokalit v ČR

Správa konkrétní daně daňového subjektu je podle zákona o správě daní a poplatků vždy místně příslušná ke konkrétnímu finančnímu úřadu (resp. konkrétnímu správci daně), který spravuje daně s podporou automatizovaného systému ADIS. Při klasické listinné komunikaci je daňový subjekt v kontaktu s tímto lokálním správcem daně a pouze ve speciálních případech (např. odvolání) vstupuje do hry vyšší orgán, FŘ nebo ÚFDŘ. Kontroly zákonných lhůt daňových podání subjektu řídí rovněž příslušný správce daně. Autorizace listinných podání se děje formou klasického podpisu, který však za nepřítomnosti subjektu nelze ověřit (daňová správa neviduje podpisové vzory).

Elektronické podávání daňových písemností

V případě elektronické komunikace, tj. podávání daňových podání subjektem prostřednictvím Internetu je situace v řadě podstatných aspektů odlišná. První odlišností je, že subjekt nekomunikuje se svým lokálním FÚ, ale s technickým zařízením na ÚFDŘ (tzv. *společné technické zařízení správců daně* – termín ze zákona o správě daní a poplatků), které automatizovaně poskytuje následující služby:

- Dává k dispozici specializovanou aplikaci pro *Elektronická podání* (dále jen „*aplikace EPO*“), kterou si subjekt spustí ve svém internetovském prohlížeči (v současné době je plně podporován Microsoft Internet Explorer verze 5.01 Service Pack 2 a vyšší – procentní zastoupení tohoto prohlížeče vzhledem k ostatním prohlížečům při přístupech na WWW stránky MF činí více než 86 %, následuje MSIE v. 4.x s asi 8 %, Navigator v. 4.x s 3,9 %, ostatní typy prohlížečů mají jednotlivě zastoupení menší než 0,4 %).
- Umožní vyplnit nebo převezme a zkontroluje daňové podání zaslané subjektem (soubor ve formátu XML). Veškeré zpracování probíhá na PC poplatníka bez odesílání jakýchkoli citlivých údajů. Kontroly daňových příznání berou v úvahu nejen požadavky příslušného tiskopisu, ale i algoritmus všech kontrol, které na skutečném příznání provádí správce daně (včetně kontrol na číselníky, jako např. seznam katastrálních území, platné sazby atd.). Zkontrolované podání má daňový subjekt možnost odeslat on-line na společné technické zařízení správců daně.
- Při příjmu podání je zkontrolován zaručený elektronický podpis, provedou se kontroly správnosti struktury písemnosti a podání je uloženo do centrálního bezpečného úložiště. V rámci trvajících

ho spojení s prohlížečem daňového subjektu mu technické zařízení odešle elektronické potvrzení přijetí s časovou známkou, která má stejnou právní účinnost jakou má v případě listinných podání potvrzení podatelny FÚ, resp. České pošty.

- Je-li podání odmítnuto (z důvodu neprůchodnosti přes nepropustné kontroly – např. neplatnost zaručeného elektronického podpisu, neplatný formát souboru, absence povinných údajů aj.), obdrží subjekt dokument o nalezených chybách.
- Je-li podání přijato, předá je společné technické zařízení správců daně po síti Finet-ADIS k dalšímu zpracování na FÚ, kde je nahráno do lokální databáze ADIS analogicky, jako kdyby bylo pořízeno ručním typováním.
- Společné technické zařízení správce daně umožňuje převzít XML soubor s podáním, který byl vytvořen i jinou aplikací třetí strany (např. účetní či daňové systémy, ERP firemní systémy), jehož struktura a obsah přesně splňuje zveřejněnou dokumentaci. Stejně jako v případě aplikace EPO elektronicky potvrdí, resp. odmítne tento soubor.

Aplikace EPO

Aplikace EPO může být provozována buď v on-line režimu, tj. za stálého spojení s WWW serverem společného technického zařízení správců daně nebo v off-line režimu (bez spojení). V obou případech se může rozpracovaný soubor podání uložit na lokálním počítači a vlastní odeslání je možno učinit kdykoliv později. Aplikace EPO v případě potřeby při práci automaticky stahuje potřebné číselníky či jejich části (např. číselník obcí, číselník katastrálních území aj.).

Aplikace EPO před odesláním dokumentu provádí všechny kontroly a to stejné jako společné technické zařízení správců daně na ÚFDŘ při přijetí. Při použití aplikace EPO by se při nenarušené komunikaci proto nemělo stát, že již jednou lokálně zkontrolované podání bude v centru odmítnuto.

Z hlediska autorizace vytvořeného dokumentu může aplikace EPO pracovat ve dvou základních režimech:

- Bez elektronického podpisu: V tomto případě se vytvoří pouze otisk (hash) dokumentu, který se spolu se základními údaji z podání a časovou známkou vytiskne, je subjektem klasicky podepsán a pak musí být fyzicky doručen na FÚ.
- Se zaručeným elektronickým podpisem (dále jen „ZAREP“): V tomto případě musí být subjekt vybaven platným kvalifikovaným certifikátem a k němu příslušným privátním klíčem, kterým XML dokument před odesláním podepíše (v rámci aplikace EPO). Veškerá komunikace je výlučně elektronická a subjekt na FÚ nepodává žádné listinné dokumenty.

V obou výše uvedených případech je potvrzení společného technického zařízení správců daně sice elektronicky podepsáno (privátním klíčem příslušným k certifikátu tohoto zařízení, který byl vystaven interní certifikační autoritou daňové správy), ale nikoliv zaručeným elektronickým podpisem ve smyslu zákona č. 227 z r. 2000 ve znění pozdějších předpisů (podpis je vytvářen automatizovaně technickým zařízením bez kontroly podepisující fyzické osoby). Platnost tohoto dokumentu je srovnatelná s podacím lístkem pošty.

Ochrana dat vyměňovaných dat proti přečtení je zajištěna na transportní vrstvě protokolem SSL (Secure Socket Layer), tedy prostřednictvím standardního aplikačního protokolu HTTPS. Tato metoda je běžně používána např. v internetovém bankovníctví.

Současný a budoucí stav elektronického daňového podání. V současné době jsou po dobu asi 1 roku v praktickém provozu v režimu podávání po Internetu bez zaručeného elektronického podpisu následující daňové agendy:

- daň z přidané hodnoty – daňové přiznání DPH
- daň z nemovitostí – daňové přiznání daně z nemovitostí
- daň silniční – daňové přiznání daně silniční
- oznámení o nezdaněných částkách vyplacených fyzickým osobám (tzv. hlášenky).

Poznámka

Elektronické daňové podání daně silniční na disketách bylo zprovozněno již v roce 2000 (tehdy to byla jediná daň, jejíž legislativa připouštěla elektronické přiznání).

V březnu tohoto roku bude do provozu pro veřejnost nasazena verze všech výše uvedených podání ve věcech daňových se zaručeným elektronickým podpisem (ZAREP) a v průběhu prvního pololetí pak obecná písemnost pro všechna podání, která nemají stanovený tiskopis.

Další daní, o níž se uvažuje pro plnou elektronizaci, je daň z příjmu fyzických osob (dále jen „DPFO“) a to pravděpodobně pro zdaňovací období 2003 (tj. termín podání 31.3.2004). Oblast DPFO je však oproti předchozím uvedeným daním podstatně komplikovanější, zejména díky nutnosti připojení příloh vztahujících se k odečitatelným položkám jako jsou např. potvrzení od pojišťoven, hypotečních bank, stavebních spořitelů, potvrzení o uznatelných darech atd. Další významnou komplikací je složitost a nestabilita (tj. časté změny dané zákonnými novelami) formuláře daňového přiznání DPFO.

Bez legislativních změn v DPFO a stabilizaci formuláře jejího daňového přiznání je v současné době smysluplné elektronické podávání daňových přiznání subjektem (tj. bez nutnosti dodávat na FÚ další svazek listinných potvrzení) velmi obtížně realizovatelné.

Shrnutí

Příspěvek se zabývá implementací elektronického podávání dokumentů v daňové správě České republiky s návazností na provozovaný automatizovaný daňový informační systém ADIS. Je diskutována problematika zavedení zaručeného elektronického podpisu a současný a budoucí stav elektronického daňového podání v různých daních.

Atestace v rámci informačního systému veřejné správy (ISVS)

Fáres Shima, ředitel odboru atestací, Ministerstvo informatiky ČR

Motto:

Atestace je prostředek k dosažení společného cíle – zefektivnit vytváření a provozování informačních systémů v rámci ISVS a tím umožnit za stejné prostředky vybudovat kvalitnější IS.

Vymezení pojmu atestace

Atestace informačních systémů (dále jen atestace) je podle vymezení pojmu v zákoně č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, stanovení jejich způsobilosti pro použití v informačních systémech veřejné správy na základě shody se stanovenými standardy, technickými normami, požadovaným stupněm bezpečnosti nebo na základě dosažení vyšší úrovně technických a užitných vlastností, než požadují standardy a technické normy.

Předmět atestace

Posouzení, zda informační systém, nebo obecně produkt, splňuje většinou standardem ISVS stanovené technické a jiné podmínky. Metodiky atestací u povinných typů atestací se stanovují standardem ISVS.

Efekty atestace

- Efekt pro stát: Koordinovat nákup kvalitních a vhodných služeb a produktů, dosáhnout tak zefektivnění systému v rámci rozpočtového omezení (uspořené prostředky použít na další projekty)
- Efekt pro dodavatele: Získání konkurenční výhody – plnohodnotného atestu

Povinnost atestace pro ISVS

Atestaci dle zákona č. 365/2000 Sb. podléhají informační systémy veřejné správy (ISVS), které slouží pro výkon veřejné správy. Výkonem veřejné správy se rozumí spravování určité agendy na základě působnosti (pravomoci), která byla jednotlivým orgánům stanovena zákonem.

Atestační střediska

Atestace provádějí nezávislé instituce, atestační střediska, pověřené tímto ministerstvem. V současné době získalo pověření k výkonu atestací devět atestačních středisek – viz <http://www.micr.cz>

Komunikace s resorty, atestačními středisky a odbornou veřejností

Atestace nesmí být samoúčelné, ale musí sloužit jako nástroj k dosažení společného cíle. Důraz je kladen na smysluplnost a důslednost celého procesu atestace a následné kontroly. Způsob provádění atestací ISVS musí vycházet ze společného dialogu mezi zástupci všech zúčastněných stran.

Využití internetových technologií pro provoz Spisové služby

Ing. Miroslav Šírl, ředitel společnosti, EXPRIT, spol. s r. o.

Teze

Internetové technologie – univerzální komunikační prostředí

- Využívání internetové technologie dosáhlo velké obliby jak pro vnitřní informační systémy organizace tak pro vnější komunikaci.
- třívrstvá architektura – výhody (jednodušší správa – nižší náklady, možnost přístupu odkudkoli atd.)

Přípravenost pro funkce e-Governmentu

- Ideální prostředí pro aplikace státní správy a samosprávy – zatím minimálně využívané
- Příklady aplikací: Spisová služba, ekonomika, GIS, registry – základní kameny

Portály

- móda posledních dvou let (marketing vytváří představu, že „bez portálu nelze žít“)
- dnes většinou samostatné bez vazby na ostatní informační zdroje (přináší nevýhodu složité údržby obsahu)
- výhodnější je spojit portál přímo s aplikacemi jako např. spisová služba, resp. DMS, dnešní technologie to již umožňují (html, XML, java)

Vazba Systémů pro správu dokumentů (DMS) a Spisové služby

- DMS je obecně použitelný subsystém, který může spravovat dokumenty z ostatních aplikací (přímá i nepřímá integrace)
- DMS jako integrální součástí Spisové služby
- DMS zároveň jako jeden ze zdrojů informačního portálu

Shromažďování informací jedna ze základních funkcí

- Každá organizace postupně vytváří a shromažďuje dokumenty z různých pramenů. Tak jak postupně roste jejich množství, roste i množství času potřebné pro jejich uspořádání, správu a vyhledání. Tím, že DMS systémy v sobě kombinují funkce pro uložení, uspořádání a správu dokumentů s funkcemi pro jednoduchý přístup a sdílení informací, vytvářejí základní předpoklady pro úsporu času při práci s dokumenty.

Informace transformovat na znalosti

- DMS musí umožnit organizaci a zpřístupnění dokumentů v různých seskupeních podle různých hledisek. Právě možnost nalezení souvislostí mezi informacemi (dokumenty) vytváří teprve předpoklad pro převedení informací na znalosti.

Podmínky integrace

- existence všech zmíněných komponent v internetové podobě
- bezpečnost
- kvalitní infrastruktura

Hosting aplikací pro správu/samosprávu

- vize nebo skutečnost?
- pro více subjektů v rámci státní správy,
- nebo jako služba ASP od komerční firmy

Přístup externích uživatelů (občanů)

- elektronická podatelna – vstupní i výstupní místo k elektronickému podání (formální komunikace, podléhající evidenci)
- dokumentový portál organizace

Poskytování informací podle zákona

- Publikování dokumentů, vzniklých ve Spisové službě na Internetu (velmi často je v rámci spisové služby připravována řada dokumentů, které mají veřejný charakter např. usnesení rady a zastupitelstva). Ty je možno po skončení přípravy a schválení vystavit přímo na dokumentovém portálu organizace
- poskytování informací na žádost – může být realizováno buď v rámci elektronické podatelny nebo jako zvláštní komunikační kanál přístupný na dokumentovém portálu

Spisová služba a okolí

- důležité vazby na okolní systémy

Spisová služba – základní funkce

- evidence písemností (doručená, vlastní, vypravená korespondence)
- spojování písemností do spisů a přidělování čísel jednacích
- pohyb písemností a spisů,
- vypravení písemnosti externímu subjektu,
- historie písemností a spisů,
- hlídání termínů,
- vložení elektronických souborů, verzování,
- vyhledávání
- ukládání a skartace

Spisová služba – základní funkce

- relativně velké pořizovací náklady
- relativně velké provozní náklady
- problematická možnost změny či rozvoje aplikace
- ne každá organizace si to může dovolit

Využití internetových technologií pro aplikace typu spisová služba + hosting

- sníží či odstraní pořizovací náklady
- výrazně sníží provozní náklady
- umožní provoz Spisové služby daleko většímu počtu organizací

Elektronické tržiště pro subjekty veřejné správy

Vladimír Šiška, náměstek ministra, Ministerstvo informatiky ČR

Úvod

Ministerstvo informatiky (bývalý Úřad pro veřejné informační systémy; ÚVIS) zajišťuje od 1. září 2002 na webové adrese <http://e-trziste.micr.cz> provoz elektronického tržiště pro subjekty veřejné správy, a to na základě usnesení vlády České republiky ze dne 26. června 2002 č. 683 o opatřeních ke koordinovanému vynakládání finančních prostředků na informační a komunikační technologie.

Touto činností zásadně přispívá k transparentnějšímu a efektivnějšímu vynakládání prostředků ze státního rozpočtu při objednávkách a nákupech do 2 mil. Kč (tj. veřejné zakázky malého rozsahu dle § 49b zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek).

Obchodování na e-tržišti si vyžádá změnu zákona o zadávání veřejných zakázek, připravuje se také nové usnesení vlády ČR, které by na základě zkušeností lépe odpovídalo potřebám provozu elektronických tržišť pro veřejnou správu.

Snahou do budoucna je rozšířit katalog komodit, které budou povinně obchodovány přes e-tržiště, a tím dále posílit účelné a zejména transparentní vynakládání prostředků ze státního rozpočtu.

Charakteristika elektronického tržiště

Právní pozadí

Usnesením vlády České republiky č. 683 z 26. června 2002 bylo Úřadu pro veřejné informační systémy (ÚVIS, nyní Ministerstvo informatiky) uloženo zajistit od 1. září 2002 funkčnost elektronického tržiště pro subjekty veřejné správy.

Povinnými subjekty, které musí uskutečňovat veškeré objednávky a nákupy informačních a komunikačních technologií do 2 mil. Kč (tj. veřejné zakázky malého rozsahu podle § 49b zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek) prostřednictvím elektronického tržiště, jsou správci kapitol státního rozpočtu.

Na některé subjekty veřejné správy se usnesení vlády nevztahuje, přestože jsou správci kapitol státního rozpočtu. Jsou jimi: Kancelář Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, Kancelář Senátu ČR, Kancelář prezidenta ČR, Národní bezpečnostní úřad, Kancelář veřejného ochránce práv, Kancelář grantové agentury, Úřad pro ochranu osobních údajů, Nejvyšší kontrolní úřad. Tyto instituce však mohou e-tržiště využívat, stejně jako kraje, obce a jejich samosprávy, kteří nejsou správci kapitol státního rozpočtu.

Pro stanovení rámce podmínek, povinností a dalších charakteristik obchodování na e-tržišti, vydal ÚVIS Metodický pokyn, který byl od července 2002 vystaven k připomínkování. Od 29. 8. 2002 je pak na stránkách e-tržiště vystavena verze 1.0, která je závazná pro všechny subjekty elektronického tržiště určeného pro veřejnou správu, tzn. pro odběratele (správci kapitol státního rozpočtu), provozovatele IS e-tržiště i správce (Ministerstvo informatiky).

Opatření k provozu elektronického tržiště pro subjekty veřejné správy je plně v souladu s připravovanými směrnici EU a je mj. reakcí na opakovanou kritiku Evropské komise. Podle všech dostupných informací se Česká republika s tímto projektem ujala vedení v oblasti právní úpravy i realizace.

Obchodování

Celý projekt vychází z principu PPP (Public-Private-Partnership), tzn. základem je se úzká spolupráce veřejného a soukromého sektoru. Ministerstvo informatiky je v pozici koordinátora a správce e-tržiště. Jednotliví provozovatelé e-tržišť jsou z řad komerčních společností, které splnily a dále plní přísné podmínky vyplývající z Metodického pokynu a Smlouvy o provozování systému e-tržiště. V současné době provozuje systém pro veřejnou správu 7 společností. Výběr provozovatelů z privátní sféry byl dán několika důvody: Není třeba vynakládat relativně vysoké výdaje ze státního rozpočtu na budování a provoz systému, provozovatelé mají potřebné know-how ze své činnosti v privátní sféře a v nepo-

slední řadě tímto Ministerstvo podporuje rozvoj elektronického obchodu v České republice efektivněji, než kdyby byly poskytovány dotace.

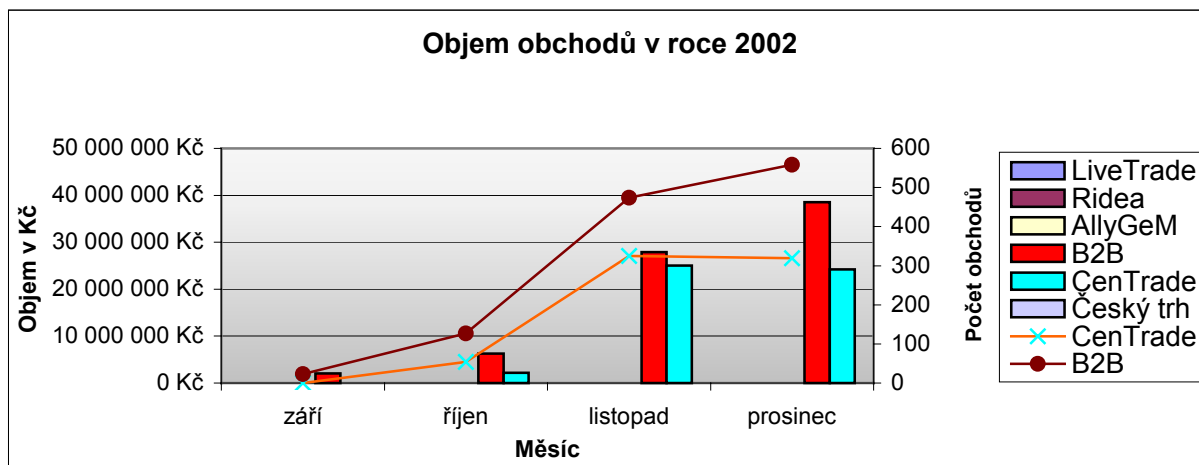
Marže provozovatelů, kterou hradí dodavatelé, se pohybuje v rozmezí 1–3 %. V rámci konkurenčního prostředí se předpokládá její snížení na spodní hranici.

Od září do listopadu 2002 provozovaly elektronické tržiště 2 subjekty, B2BCentrum, a.s a Centrade, a.s. Za tuto dobu proběhlo 1004 obchodních případů v celkové výši téměř 70 mil. Kč.

Od posledního měsíce loňského roku se počet provozovatelů rozšířil na 6, přičemž je vhodné uvést, že jedna ze společností se zavázala vybírat 1% marži z uskutečněného obchodu, další se pak pohybuje v pásmu 1,5–3 %. V lednu byla udělena Koncese k provozu e-tržiště sedmému subjektu, který se též zavázal k účtování 1% marže. V současné době na e-tržišti pro subjekty veřejné správy vystupují tito provozovatelé: B2BCentrum, a.s., Centrade, a.s., Economy.cz, s.r.o. (e-tržiště Ally-GeM), Ridea distribution, s.r.o., Datech 2000, a.s (e-tržiště Český trh), Livetrade, s.r.o. a E Linkx, a.s. (e-tržiště AbcLink).

Noví provozovatelé v prvních dvou měsících rozšiřovaly dodavatelskou základnu, aby mohli zaregistrovaným státním institucím poskytnout dostatečné zázemí pro výběr. Z tohoto důvodu se z hlediska obchodů neprosadili. Celkem se za rok 2002 uskutečnilo na všech tržištích 1833 obchodů za 130 mil. Kč.

Následující graf ukazuje, jak se vyvíjely obchody z pohledu objemu v Kč (sloupce) a počtu (linie):

V lednu se dle očekávání uskutečnilo méně obchodů než ke konci loňského roku, od února však očekáváme postupný růst a zejména pak výraznější prosazení ostatních provozovatelů.

Při pohledu na strukturu obchodů tvoří podíl nákupů do 10 tis. Kč 25 % z celkového množství.

Vývoj projektu do budoucna

V současnosti je vedeno analyzování připomínek a námětů z dosavadního provozu. Na jejím základě dochází ke zpracování nového zákona o zadávání veřejných zakázek, který by odstranil překážky v rozvoji e-obchodu ve veřejné správě. Součástí je zrušení omezení nákupu pouze na tzv. podlimitní nákupy (tj. nákupy do 2 mil. Kč) a umožnění elektronické realizace standardních obchodních veřejných soutěží. Rovněž se připravuje nové usnesení vlády, které by mělo stanovit minimální hranici pro povinný nákup na e-tržišti a zároveň rozšířit projekt o další komodity. V poslední řadě je ve schvalování nová verze Metodického pokynu, který řídí podmínky obchodování na e-tržišti.

Očekává se optimalizace počtu provozovatelů tak, aby na jedné straně byly zachovány podmínky soutěže jednotlivých provozovatelů, na straně druhé, aby si zástupci jednotlivých uživatelů mohli vybrat provozovatele e-tržiště dle svého uvážení, tzn. je třeba zajistit možnost výběru mezi několika provozovateli, a to pro celkové zvýšení konkurence a zlepšení rozvoje obchodování.

Shrnutí

Elektronické tržiště pro subjekty veřejné správy slouží pro objednávky a nákupy informačních a komunikačních technologií do výše 2 mil. Kč. Účelem celého projektu bylo zajistit efektivní a zejména průhledné řešení vynakládání prostředků ze státního rozpočtu.

Ministerstvo informatiky tak poskytuje transparentní nástroje nákupu aniž by zasahovalo do pravomocí jednotlivých správců kapitol.

Z dosavadního vývoje vyplývá, že celková koncepce projektu je hodnocena kladně jak subjekty státní a veřejné správy, tak i novými dodavateli, kteří prostřednictvím mohou soutěžit o získání státních zakázek.

Chyťte si svého vlastního hackera

Ing. Radek Smolík, obchodní ředitel, Symantec GmbH (ČR&SR)

Za uplynulé období naše společnost prošla celou řadou změn. Poté, co jsme se stali jedním z předních světových (a také českých a slovenských) dodavatelů antivirových řešení pro střední i velké podniky a organizace, jsme úspěšně vkročili na trh bezpečnostních softwarových řešení. Symantec se stal jedinou společností, která ve svém bezpečnostním portfoliu obsáhla produkty pro antivirovou bezpečnost, filtrace obsahu, zabezpečení perimetru sítě, hodnocení zranitelnosti a detekci narušení sítí i operačních systémů. Zpráva Gartner Group za uplynulý rok nás postavila na celosvětově první příčku v prodeji bezpečnostního software.

V průběhu minulého roku Symantec také podstatně změnil a zdokonalil své řešení pro detekci narušení sítě.

Threat management system - Úplný systém pro boj s hrozbami

Symantec ManHunt nabízí vysoce efektivní a koordinovaný přístup ke správě bezpečnosti sítě ve vaší společnosti. Systém Symantec ManHunt pro boj s hrozbami chrání vaši informační infrastrukturu pomocí celopodnikové vysokorychlostní (gigabitové) detekce, analýzy hrozeb v reálném čase a reakcí založených na zásadách, aby ji ochránil před narušeními bezpečnosti a útoky, které vás mohou stát čas a peníze. Symantec ManHunt používá distribuované senzory a vysokorychlostní statistickou korelaci a analýzu. Vašemu podniku tak může nabídnout včasnou detekci a kritické informace, které vám umožňují rychle zadržovat útoky a zmírňovat možné poškození dat a jiných aktiv v síti.

- Vyspělá hybridní detekce hrozeb
- Korelace a analýza v reálném čase
- Automatická reakce založená na zásadách
- Škálovatelná ochrana podniku
- Správa incidentů z jedné konzoly

Detekce narušení bezpečnosti založená na lsti

Symantec ManTrap® nabízí efektivní řešení detekce a odstrašování pro vaše nejkritičtější servery. Když na různých místech své podnikové sítě instalujete pasti Symantec ManTrap, můžete průběžně detekovat, zadržovat a monitorovat narušení bezpečnosti. Pasti Symantec ManTrap vypadají naprosto stejně jako plně funkční servery, ačkoli neslouží žádnému obvyklému obchodnímu účelu. Veškerá aktivita zaměřená na tuto past je tudíž nějakým narušením bezpečnosti a měla by okamžitě vzbudit podezření. Tato okamžitá detekce odstraňuje mnohé z problémů, které zamožují jiné systémy. Narušení bezpečnosti z interních a externích zdrojů jsou detekována v reálném čase a zároveň jsou eliminovány zmatky a časové ztráty způsobované příliš mnoha nesprávnými pozitivními detekcemi.

- Komplexní detekce na hostitelských počítačích a v síti
- Dvě úrovně analýzy
- Reakce založená na zásadách
- Snadné a cenově výhodné nasazení
- Centralizovaná správa

Včasné varování před novými hrozbami

Symantec DeepSight je systém včasného varování před novými hrozbami a reakce na ně. Ke sledování provozu ve vnitřní síti slouží **Symantec DeepSight Analyzer**. Sleduje provoz v lokální síti, a hlášení o neobvyklých aktivitách, získaná ze systémů IDS a firewallů, ukládá do Symantec Event Database. Různé typy podezřelých aktivit automaticky spojuje do ucelených zpráv, které slouží k celkovému přehledu o bezpečnosti v síti. K údajům o incidentech je možné přistupovat i vzdáleně pomocí bezpečného a personalizovaného webového rozhraní.

Pro informace o hrozících útocích z vnějšku nabízí Symantec **DeepSight Threat Management System**. Na základě detailních údajů od více než 15.000 partnerů ze 174 zemí, doplněných o

řadu informací z otevřených i neveřejných zdrojů, vyhodnocuje aktuální hrozby a útoky a správcům sítí poskytuje okamžité informace. Díky včasným informacím tak mohou správci sítí přesunout důraz při ochraně sítě do preventivní roviny. Konečně třetí službou, zaměřenou na preventivní varování, jsou **Symantec DeepSight Alert Services**. Informují správce sítě o nebezpečích, které se týkají jím provozované infrastruktury. Ke správci se tedy nedostanou zbytečné informace, jejich čtení a vyhodnocování mu jen zbytečně zabírá čas.

Na druhé straně probíhaly, velmi nebezpečné trendy v oblasti bezpečnostních hrozeb. Vznikly kódy, které jsou „naprogramovanými hackery“, dochází ke stále většímu propojování hackerů s autory počítačových virů, zvyšuje se riziko defraudací a obrovsky se zvýšil počet útoků proti webovým serverům a sítím zákazníků. S tím, jak narůstala komplexnost hrozeb, zvyšovaly se požadavky zákazníků na komplexnost a integraci bezpečnostních řešení, umožňujících jednotnou správu, centrální přehled o všech incidentech a poskytující prostředky jejich kompletního řešení z jednoho místa.

V kontextu těchto požadavků jsme pro Vás připravili Integrovanou bezpečnost síťové brány a klientů.

Integrovaná bezpečnost síťové brány - Symantec Gateway Security.

Jedná se o hardwarové zařízení, obsahující v sobě produkt zcela nové generace. Jeho funkce kompletně pokrývají centrální korporativní firewall, virtuální privátní síť, detekci narušení bezpečnosti sítě, antivirovou kontrolu poštovního a webového provozu a filtrování obsahu webu. Jedná se přitom o **jediný produkt**, nikoliv o pět různých, vzájemně integrovaných produktů. Uvedením tohoto zařízení na trh mění Symantec dosud platná pravidla hry, zavedená výrobci ostatních bezpečnostních řešení. Již nebude nutné skládat komplexní bezpečnost s dílčích kousků, nárádně ji integrovat a poté udržovat v provozu. Už nebude nutné pracovat s vícerymi systémy jen proto, že každý z nich řeší jen kousek bezpečnosti na vstupu do Vaší infrastruktury. Obrovská úspěšnost tohoto zařízení na trhu v USA a v západní Evropě již potvrdila, že to byl správný krok, který zákazníci oceňují.

Integrovaná bezpečnost klientů – Symantec Client Security

Potřeba integrovaného zabezpečení klientských počítačů

Složitost hrozeb směřujících vůči infrastrukturám v oblasti IT stále roste. Kombinované útoky, jako například Nimda a Code Red, v sobě spojují chování virů, červů, trojských koní nebo nebezpečného kódu s metodami neoprávněného využívání zranitelností serverů a Internetu ke spuštění, přenosu a šíření útoků. Aby mohli čelit těmto hrozbám, zavádějí správci sítě bezpečnostní produkty, mezi něž patří antivirový software a firewally, do klientských počítačů v podnikové síti i do vzrůstajícího počtu vzdálených klientů připojených k podnikové síti LAN nebo WAN.

Používání různých bezpečnostních produktů od různých výrobců způsobuje, že dosažení komplexní ochrany je velice obtížné, ne-li přímo nemožné. Důvodem je problematická vzájemná spolupráce produktů různých výrobců, kterou hrozby často využívají k proniknutí skrze nedůsledné a oslabené zabezpečení. Jednotlivé produkty je navíc nutné zakoupit, instalovat, zavést, spravovat a aktualizovat samostatně, což může zapříčinit vznik potíží. V případě šíření virové nákazy je nutné opravy poskytnuté jednotlivými výrobci otestovat a ověřit při použití s různými technologiemi. To může mít za následek pomalejší reakci na útoky a zvýšení pravděpodobnosti vyšších nákladů v důsledku těchto útoků. Skutečnost je taková, že kombinaci několika bezpečnostních produktů, které nejsou integrovány, nelze účinně spravovat, což má za následek zvýšení nákladů na správu a podporu i celkových nákladů na vlastnictví.

Symantec Client Security Vám zcela unikátně přináší korporativní antivirus pro pracovní stanice, který je plně integrován s kompletním osobním firewallem a se systémem detekce narušení bezpečnosti. To vše můžete užívat pod jedinou, společnou správou, centrálně pokrývající administrativní činnosti od instalace, přes konfiguraci, až po řešení incidentů a varovná hlášení.

Chcete se dozvědět více o jednotlivých produktech, přijďte se podívat na prezentace pana Smolíka, obchodního ředitele společnosti Symantec ČR&SR.

Povodeň 2002 v Praze – využití IT a dat o území

Ing. Jaroslav Šolc, vedoucí koncepčního oddělení, Magistrát hl. m. Prahy

Anotace

Príspevek podáva stručnou informáciu o rozsahu povodne v srpnu 2002 v Praze a shrnuje zkušenosti města s využitím informačních technologií a dat o území v procesu příprav protipovodňových opatření. Dále uvádí zajištění funkcí informačního systému a poskytování informací pro management i veřejnost v době povodňové krize vč. využití Internetu. V závěru se zmiňuje se i o námětech do budoucna.

Povodeň – fakta a čísla

Prahou prošla v polovině srpna roku 2002 povodeň, která překonala veškerá očekávání i historické záznamy. Povodeň nastala vlivem mimořádných srážek, které Českou republiku zasáhly ve dvou vlnách ve dnech 6.–7. srpna a zejména pak 11.–13. srpna.

Nejvyšší průtok vody ve Vltavě odpovídal statistické charakteristice pro pětisetletou vodu. Hladiny odpovídající třetímu stupni povodňové aktivity, tj. stavu ohrožení bylo dosaženo v Praze – Chuchlí dne 12.8. v poledne (průtok $1500 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$). Dne 14. srpna kolem 13. hodiny kulminovala hladina vody na výšce 785 centimetrů při průtoku zhruba $5300 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Zpět pod kritickou mez se voda dostala až v noci z neděle na pondělí 18.8. v 02 hodin. *Pro srovnání: dlouhodobý průměrný průtok činí $145 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$, hodnota průtoku pro stoletou vodu je 3700 m^3 za vteřinu, při známé povodni z r. 1890 činil průtok $4000 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$.*

Při povodni velmi účinně jednaly všechny složky krizového managementu a integrovaného záchranného systému (hasiči, policie, záchranná služba). Projevil se význam preventivních opatření budovaných od poloviny 90. let. Povodeň způsobila obrovské škody na budovách, technické i dopravní infrastruktúře (elektrina, voda, plyn, telefony, vozovky, metro aj.), ale i na archivech, zeleni aj. Symbolem se stalo zasažení Karlína (Praha 8) a zaplavení velké části metra. Díky realizaci včasných opatření (uzavírky, stavba protipovodňových zábran, evakuace více než 50 tisíc obyvatel apod.) však byly minimalizovány ztráty lidských životů. Vedle činnosti profesionálů se zdvihla v celé ČR též vlna občanské solidarity.

V praxi se projevil obrovský význam systematických příprav, podpořených zkušeností ČR z povodně na Moravě v r. 1997, i význam rychlé dostupnosti informací, kdy novou roli sehrála mobilní komunikace a Internet.

Přípravy hl. m. Prahy na velkou vodu

Ochrana hlavního města Prahy před povodněmi je dlouhodobým náročným projektem, který zajišťuje odbor krizového řízení Magistrátu hl. m. Prahy (MHMP), a který nebyl dosud dokončen. Významným momentem pro plánování nezbytných opatření bylo v r. 1996 rozhodnutí o uplatnění matematického modelu. Dále byl přepracován Povodňový plán, byl položen základ systému včasného vyrozumění obyvatelstva (rozhlas, televize, sirény) a především byla zahájena tvorba ochranných opatření (výstavba protipovodňových zábran). Došlo i k výměně cenných zkušeností s Kolínem nad Rýnem. Aktualizace Povodňového plánu pro r. 2002 vycházela mj. i z nové legislativy ČR. Jde zejména o zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (tzv. vodní zákon) a zákon č. 240/2001 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (tzv. krizový zákon).

Matematický model použitý pro simulaci účinků velkých vod na území města a plánování protipovodňových opatření byl zpracován ve spolupráci hl. m. Prahy s Povodím Vltavy, a. s., a firmou Hydroinform, a. s. Pokrývá celé zátopové území hlavního města (okolí Vltavy a Berounky). Pro tvorbu modelu byly využity digitální mapové podklady města vč. ortofotomap, digitálního modelu terénu a dalších dat, která dlouhodobě pořizuje a spravuje Institut městské informatiky hl. m. Prahy (IMIP). Dále byla pro potřeby modelu nově zaměřena koryta Vltavy a Berounky. Vypočítané zátopové čáry pro různé hodnoty průtoků jsou promítnuty do map a jsou využity k dalším účelům. *Pozn.: Jako zá-*

kladní úroveň pro návrh ochrany města byla vybrána velká voda z r. 1890, do té doby největší pozorovaná povodeň.

Významným přínosem modelu je představa o časovém průběhu povodně, o průjezdnosti jednotlivých komunikací a mostů aj. Tyto výstupy byly v praxi využity pro organizování záchranných prací. Další oblastí využití modelu je územní plánování. Ve spolupráci Útvaru rozvoje hl. m. Prahy a odboru výstavby MHMP byla stanovena zátopová území, která se stala součástí územního plánu hl. m. Prahy schváleného v září 1999.

Součástí příprav je také informování a osvěta. Za zmínku stojí především výstava „Podnebí a povodeň v Praze – historie a současnost“ (Muzeum hl. m. Prahy), která probíhala přibližně půl roku před srpnovou povodní. Jinou aktivitou je vydání brožury „Praha 1 – stoletá voda“ úřadem městské části Praha 1 v r. 1998.

Informatika v krizových dnech

Odbor informatiky MHMP

Prioritou odboru informatiky MHMP v době povodně bylo zajištění funkčnosti nezbytné technické infrastruktury, tj. počítačové sítě a serverů zajišťujících základní elektronickou komunikaci a informační služby. S ohledem na umístění centra počítačové sítě Magistrátu hl. m. Prahy (MagNet) a komunikačního centra v budovách na Starém Městě, v oblasti ohrožené zatopením, nebylo úplně jednoduché tento požadavek zajistit. V době odstávky elektřiny bylo zajišťováno napájení z náhradních zdrojů (motorové generátory). V noci z úterý (13. 8.) na středu proběhla evakuace úřadu a provoz sítě MagNet byl omezen. Servery zajišťující provoz webových aplikací byly přechodně přemístěny mimo ohroženou oblast. Od pondělí 19. 8. již byla obnovována činnost úřadu v původních prostorách. Postupně byl také obnovován provoz sítě MagNet i aplikací a databází užívaných úřadem k běžné práci. Na konci týdne bylo obnoveno připojení do energetické sítě.

V době evakuace hlavní budovy magistrátu byl zajištěn provoz krizového centra Magistrátu v Korunní ulici a krizového informačního centra v Kongresovém paláci. I zde poskytovala informatika významnou podporu – zajištění techniky, přístup na Internet, speciální e-mailové adresy, správu databází s nabídkou a poptávkou pomoci, webové stránky aj.

Při povodni se uplatnil vedle ostatních informačních kanálů také Internet. Praha zajišťovala od počátku publikování aktuálních zpráv v Radničních aktualitách (www.praha-noviny.cz). Později byl vytvořen speciální povodňový server s tematicky utříděnou nabídkou informací (www.prahamesto.cz/povoden), který obsahoval např. oddíly kontakty, technické informace, seznamy evakovaných osob, doprava, nabídka a poptávka pomoci, odkazy na jiné zdroje apod. Na konci srpna byly na těchto stránkách vystaveny i letecké snímky povodně v Praze, byla zprovozněna část s informacemi v angličtině a na konci září byla na tomto serveru zprovozněna i aplikace prezentující mapové informace související s povodní.

Specifickou podporou zajišťovanou informatikou pro krizové informační středisko bylo využití prostorových informací, vč. analýz a tvorby mapových výstupů. Tato činnost byla zajišťována s využitím technologie Geografických informačních systémů (GIS), digitálních map a registrů (ortofotomapy, registr uličních úseků, hranice územních jednotek, registr základní územní identifikace a lokalizace adresních bodů) a dále s využitím výstupů již zmíněného povodňového modelu (zátopové čáry a hloubky pro různé hodnoty průtoků Q20, Q50 a Q100). Informační technologie se uplatnily i při dokumentaci povodně s využitím leteckých snímků zatopených území Prahy, pořízených ve dnech 14.–15. 8. (IMIP, Geodis). Při povodni i následně byly prováděny prostorové analýzy za účelem pořízení seznamů zasažených objektů (ulic, budov). Obdobnou podporu krizovému řízení zajišťovali také informatici na úřadech městských částí (např. GIS na Praze 4).

Odbor krizového řízení MHMP

Hlavní úlohu v podpoře řízení města v krizových situacích a v tvorbě preventivních opatření má odbor krizového řízení Magistrátu hl. m. Prahy. Z hlediska povodní a informačních technologií je třeba zmínit operační středisko krizového štábu hl. m. Prahy, dále pak tvorbu povodňového plánu, práce na dokumentaci a koordinaci protipovodňových opatření (viz výše).

Operační středisko krizového štábu hl. m. Prahy má významnou roli v rámci Záchraného bezpečnostního systému hl. m. Prahy (ZBS) ve spolupráci se všemi jeho složkami (hasiči, policie, záchranka). Má vybudovaný autonomní informační komunikační systém (od fy ASCOM), jehož součástí jsou i moduly pro krizové řízení při povodni. Systém též využívá digitální mapové podklady města.

Klíčovou součástí je již zmíněný matematický povodňový model umožňující zjistit rozsah území postiženého záplavou při různých průtocích. Výstupy jsou vytvářeny jak v mapové formě, tak ve formě seznamů postižených objektů (ulice, domy) a jsou cenným podkladem pro rozhodování o uzávěrách, výstavbě protipovodňových zábran, evakuaci obyvatel a dalších opatřeních.

Při povodni se projevil význam mobilní komunikace. Vedle standardních krizových mobilů (Eurotel) zajišťovaných celostátně pro Integrovaný záchraný systém (IZS) má Praha pro vnitřní komunikaci složek ZBS vytvořeno též autonomní řešení – městský radiový systém (standard TETRA).

Nasazení ZBS a jeho informačních a komunikačních nástrojů při srpnové povodni v praxi plně prokázalo jeho funkčnost a efektivnost.

Záplavy na Internetu

Internet jako nové komunikační prostředí, které bylo při minulých velkých záplavách na Moravě v roce 1997 teprve v počátcích, sehrál letos v srpnu nesmírně přínosnou roli. Veřejnost tak byla informována nejen složkami krizového řízení a klasickými veřejnými sdělovacími prostředky (např. oceněné zpravodajství České televize). Vedle poskytování a vyhledávání informací na webových stránkách bylo v nebyvalé míře využito i služeb elektronické pošty všemi, kdo organizovali, požadovali či poskytovali rychlou pomoc.

Uživatelé Internetu měli možnost využít množství poskytovaných informací od zpravodajství internetových deníků až po služby provozovatelů portálů, institucí veřejné správy, odborných organizací i privátního sektoru. O povodňových webových stránkách hl. m. Prahy již byla zmínka dříve

Ničivá záplava způsobená přírodním živlem iniciovala postupně se strukturující a propojovací informační záplavu novinek, kontaktních údajů, obrazové dokumentace, oficiálních stanovisek, odborných informací k počasí, dopravě, energetice a záplavám obecně. Internet pomohl také zprostředkování poptávky a nabídek humanitární pomoci i čísel povodňových úctů.

Závěrem

Ke zvládnutí extrémní povodňové situace přispělo vedle systematických příprav, profesionality účastníků krizového řízení a záchraného systému, obětavosti spoluobčanů a dobrovolníků svým dílem i využití informačních a komunikačních technologií. Nepochybně se v praxi projevilo, že slova jako rozvoj informační společnosti, e-government, nebo e-citizenship nejsou jen módním heslem.

Přestože se řada věcí se podařila díky předchozí přípravě či spontánní reakci informační komunity, je třeba získané zkušenosti dobře vyhodnotit a využít pro další práci. Několik námětů, které si zasluhují systematický přístup, si dovoluji bez nároku na úplnost uvést:

- úzká spolupráce krizových štábů s pracovišti informatiky subjektů veřejné správy,
- využití aktualizovaných digitálních mapových podkladů a dalších registrů v krizovém řízení (vč. dat o rizikových objektech pod povrchem např. kanalizace apod.),
- využití matematických modelů, propojení jejich výstupů s GIS, využití GIS a dat o území při zpracování povodňových plánů v digitální formě,
- napojení na Intranet/Internet, využití Internetu pro preventivní osvětu a informování obyvatel v krizové situaci
- využití mobilní komunikace vč. přenosu textu, obrazu, map aj., využití veřejných informačních terminálů
- řešení bezpečnosti informačních systémů v havarijních situacích (napájení, umístění serverů, zálohování dat, obnova aj.)

Velký význam má samozřejmě i sdílení a výměna zkušeností, propagace dobrých postupů a spolupráce na nových řešeních. To nejen mezi subjekty veřejné správy a dalšími organizacemi v ČR,

ale i v mezinárodním měřítku. Je dobře, že množství takovýchto aktivit po srpnu 2002 stále přibývá, a že i konference ISSS/LORIS přispívá svým dílem k danému tématu.

Internet – povodňový server hl. m. Prahy

Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna

*PhDr. Karel Sosna, ředitel Parlamentní knihovny,
Kancelář Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky*

Úvod

Účelem projektu Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna je vytvoření a provozování jednotného informačního systému

- o činnosti zákonodárných orgánů České republiky a Slovenské republiky od jejich vzniku v roce 1993 do budoucna,
- o činnosti společných zákonodárných orgánů Československé republiky v letech 1918 až 1992 a
- o činnosti českých a slovenských poslanců v různých zákonodárných orgánech (Slovenská národní rada, Říšský sněm a Sněm království Českého) od roku 1848 do roku 1914.

Na společné internetové adrese tak brzy budou zájemcům z obou republik i z celého světa zpřístupněny v jednotné elektronické podobě a se stejnými vyhledávacími nástroji úplné texty parlamentních tisků (hlavně návrhy zákonů včetně důvodových zpráv a usnesení k nim), těsnopiseckých zpráv ze schůzí poslanců a senátorů včetně přehledů všech hlasování a dalších parlamentních dokumentů týkajících se obou zemí od roku 1848, které budou pravidelně a průběžně do budoucna doplňované o nové texty vzniklé v obou parlamentech po podpisu Dohody o spolupráci při vytvoření a provozování Společné česko-slovenské digitální knihovny Parlamentu České republiky a Národní rady Slovenské republiky ze dne 3. června 2002. Všechny významné historické události ovlivňující dějiny Čechů a Slováků v průběhu posledních 150 let, které našly svůj odraz v jednání zákonodárných sborů, zde každý nalezne rychle a pohodlně na několik kliknutí v jedné digitální knihovně.

Co vše tomuto projektu předcházelo?

Paradoxně to byl na začátku rozpad společného státu České a Slovenské Federativní Republiky koncem roku 1992 a přesně před deseti lety probíhající proces dělení knižních fondů Parlamentní knihovny (bývalé knihovny Federálního shromáždění ČSFR) v poměru 2:1 podle známého ústavního zákona č. 541/1992 Sbírky, o dělení majetku ČSFR mezi Českou republiku a Slovenskou republiku. Jednání i samotný proces dělení proběhly, díky zejména slovenské straně, velmi rychle a hladce během čtvrt roku na vysoké kulturní úrovni, takže nedošlo k destrukci více jak sto let budovaných knižních fondů a jejich informačního potenciálu. Součástí dohody o dělení majetku bylo i předání kompletní sbírky všech parlamentárií (zejména těsnopiseckých zpráv, tisků a Sbírky zákonů) za období společného státu z let 1918 až 1992 Parlamentní knihovně Národní rady Slovenské republiky. Při této příležitosti jsme museli ocenit moudrou prozíravost našich předků (parlamentária začali shromažďovat a uchovávat v pěti ucelených sbírkách), ale zároveň jsme si uvědomili, jak rychle se i toto zdánlivě dostatečné množství časem rozplývá opotřebením, ztrátou, stěhováním, živelnými pohromami, válkami, revolucemi a jinými společenskými převraty. V české Parlamentní knihovně nám totiž v roce 1993 z původních pěti zbyly pouze dvě kompletní sbírky těchto parlamentárií, jedna pro studovnu v Poslanecké sněmovně a druhá pro studovnu v Senátu a žádná rezervní. To byl první impuls, kdy jsme začali uvažovat o převedení této jedinečné sbírky na moderní trvanlivější médium. Tím rozhodujícím pak byl mohutný nástup nových informačních technologií, zejména internetu, v následujících letech.

V roce 1995 tedy vznikla myšlenka a následně i projekt, který jsme nazvali Digitální knihovna Český parlament. Jako základní cíl bylo stanoveno, že ve své konečné podobě bude tato knihovna obsahovat digitální podobu úplných textů parlamentních tisků, těsnopiseckých zpráv a dalších dokumentů od roku 1861 do současnosti. Celý projekt jsme v počátečním nadšení časově rozvrhli do tří let a rozhodli jsme se postupovat tzv. „hnízdovým“ způsobem, tzn. chronologicky sestupně digitalizovat uzlová historická období naší novodobé historie, např. roky 1989, 1968, 1948, 1945, 1939, 1918 atd. Mezery mezi těmito hnízdami měly být zaplněny nejpozději v roce 1999. Pro značnou finanční náročnost

projektu se nám tento časový plán uskutečnit nepodařilo. Digitalizace zbývajících historických parlamentních textů však bude v nejbližší době dokončena právě ve spolupráci s Národní radou Slovenské republiky v rámci Společné česko-slovenské digitální parlamentní knihovny. Když se nám do konce roku 1997 podařilo převést do digitální podoby všechny těsnopisecké zprávy od roku 1918 do současnosti, rozhodli jsme se zpřístupnit na internetu již tento dílčí celek. Velký ohlas a superlativy, kterými naše i zahraniční, tradiční i elektronická média označila tento počín a průměrný ustálený počet kolem 30 000 registrovaných vstupů do digitální knihovny každý měsíc je pro nás potvrzením potřebnosti a smyslu projektu. Těší nás, že jako pramen je digitální knihovna Český parlament stále častěji citována v denním i odborném tisku a vědeckých monografiích, že jako o cenném prameni českého práva a legislativy se o ní přednáší na našich i zahraničních vysokých školách a že jsme v roce 2000 za ni obdrželi právě na této konferenci prestižní ocenění Český zavináč.

U projektů tohoto druhu je velice důležité mezinárodní srovnání. Parlamentní knihovna ČR proto v listopadu 1998 uspořádala v rámci Evropského centra pro parlamentní výzkum a dokumentaci (ECPRD) vůbec první odborný seminář na téma „Digitální parlamentní knihovna“. V jeho průběhu odeznělo 15 příspěvků reprezentujících různé stupně rozpracovanosti této problematiky v jedenácti parlamentních komorách Evropy (kromě České republiky např. v Parlamentním shromáždění Rady Evropy, Arménii, Belgii, Francii, Litvě, Nizozemí, Norsku, Polsku, Rumunsku a Velké Británii). Potěšitelné bylo zjištění, že český projekt digitální parlamentní knihovny vyšel z tohoto srovnání v té době – jak co do hloubky historického záběru, tak i zvolených postupů realizace a konkrétních výsledků – jako nejlepší.

Všichni účastníci se shodli, že v mezinárodních setkáváních na toto téma je nutné pokračovat. V seriálu celoevropských seminářů o digitalizaci historických i současných parlamentních dokumentů pokračovala Knihovna Dolní sněmovny britského parlamentu v prosinci 2000 v Londýně, v květnu 2002 se uskutečnil další seminář v Bruselu a letos se stejnému tématu bude věnovat parlamentní seminář v Haagu.

Během těchto mezinárodních výměn zkušeností na poli digitálních parlamentních knihoven a archivů v nás stále více klíčila neodbytná myšlenka pokusit se v rámci integrující se Evropy o vyšší typ mezinárodní spolupráce než jenom prostou výměnu zkušeností, a sice o společnou digitální parlamentní knihovnu několika samostatných států. Spřízněnou duši jsme, díky společné historii a tudíž i společným parlamentním dokumentům z 19. a částečně i 20. století, našli koncem roku 2000 v ředitelce rakouské parlamentní knihovny dr. Elisabeth Dietrich-Schulz. Ředitelství kanceláře rakouského parlamentu se však rozhodlo jít samostatnou cestou. Soustředili jsme se tedy na tzv. „slovenský rozměr“ našeho původního projektu digitální knihovny Český parlament, který se rovněž díky společné historii a společnému státu Čechů a Slováků ukázal s pokračující digitalizací v parlamentářiích z let 1918 až 1992 jako všudypřítomný. Slovenští poslanci se v československém předválečném i poválečném parlamentu projevovali každý podle svého založení a politického přesvědčení velmi aktivně. Autor tohoto příspěvku si vzpomíná, s jakým nelíčeným překvapením přijali tuto skutečnost při prezentaci digitální knihovny Český parlament slovenští účastníci mezinárodní konference INFOS 2000 ve Vysokých Tatrách. Dalším důležitým krokem, kromě samozřejmě mnoha jednání mezi knihovníky, informačními specialisty a vedoucími pracovníky Kanceláře Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a Kanceláře Národní rady SR, na cestě ke Společné česko-slovenské digitální parlamentní knihovně bylo předvedení digitální knihovny Český parlament slovenským a skotským poslancům a odborným pracovníkům obou parlamentů na semináři Poskytování služeb pro dynamický parlament v lednu roku 2002 v Častej-Papierničke. Přesvědčivě se zde ukázalo, že digitální knihovnu Český parlament je možno považovat i za jeden z nejdůležitějších historických a právních pramenů studia vzniku novodobé slovenské státnosti. Od tohoto poznání byl již jen krůček k podpisu výše zmíněné Dohody, kterým vedoucí Kanceláře Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a Kanceláře Národní rady SR de iure stvrdili 3. 6. 2002 v Bratislavě vznik tohoto v Evropě ojedinělého projektu.

V současné době (únor 2003) obsahuje Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna parlamentní texty, které představují mnohasvazkovou knihovnu o několika stech tisících tištěných stran. Podle jednotlivých volebních období to jsou:

- Rakouský ústavodárný říšský sněm 1848–1849 (Vídeň, Kroměříž)
- Sněm království Českého 1861, 1908–1911
  - Národní shromáždění ČSR a ČSSR (Poslanecká sněmovna a Senát) 1918–1968

- Sněm Slovenské republiky 1940–1944
- Slovenská národní rada 1944–1960
- Česká národní rada 1969–1992
- Usnesení předsednictva Slovenské národní rady 1970–1987
- Federální shromáždění ČSSR a ČSFR (Sněmovna lidu a Sněmovna národů) 1969–1992
- Parlament české republiky (Poslanecká sněmovna) 1993–2003

Dokončení digitalizace zbytku historických parlamentních textů včetně vyplnění některých mezer v již zpracovaných výše uvedených sbírkách je plánováno v následujícím období. O pokračování Společné česko-slovenské digitální parlamentní knihovny se bude průběžným doplňováním nových textů obou parlamentů do budoucna starat společná česko-slovenská redakce. Byli bychom rádi, kdyby příkladu tohoto projektu, který již nyní ve své podobě znamená průlom ve vzájemné informovanosti zákonodárných sborů a široké veřejnosti obou zemí, následovaly i jiné parlamenty evropských států se společnými dějinami v minulosti a navzájem si blízkými a srozumitelnými jazyky. Výsledkem je nejenom lepší vzájemná informovanost, značná úspora finančních i lidských zdrojů, ale i významný příspěvek k nalézání a poznávání společné evropské identity.

Správa datových zdrojů

*Michal Souček, odbor informatiky, Krajský úřad Plzeňského kraje,
Ing. Pavel Beneš, Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o. p. s*

Úvod

V rámci zpracování úvodního projektu Geografický informační systém Plzeňského kraje byla provedena na základě legislativy výchozí analýza činností krajského úřadu a zhodnocena potřeba dat pro využití geografických informačních systémů. Hlavním cílem bylo zhodnocení potřebnosti dat pro podporu rozhodování státní správy a samosprávy na úrovni kraje.

Na základě provedených analýz byla vytvořena databázová aplikace SDZ, která shrnuje legislativu, agendy, dostupná geodata a hledá jejich vzájemné vazby.

Historie projektu

Krajské úřady představují zcela nový typ úřadu v systému orgánů veřejné správy ČR. Při zpracování úvodního projektu Geografický informační systém Plzeňského kraje, což byla svým rozsahem a pojetím ojedinělá práce, vyvstala potřeba poznat komplex agend státní správy a samosprávy, které krajský úřad vykonává.

V rámci analytických prací na projektu byl proveden rozbor legislativy a agend, které využívají nebo mohou využívat možnosti geografických informačních systémů. Zároveň byla analyzována dostupná geodata a jejich zdroje. Cílem bylo zhodnocení potřebnosti dat pro podporu rozhodování státní správy a samosprávy na úrovni kraje.

Výchozí stav projektu

Součástí analytických prací bylo také zhodnocení několika materiálů zpracovaných v předchozích letech různými institucemi, které se zabývaly dostupnými datovými zdroji, popř. jejich využitím pro podporu agend veřejné správy. Hlavním problémem těchto prací byla nejednoznačná nebo nepropracovaná vazba mezi legislativou, vykonávanou agendou až do úrovně životních situací a potřebnými daty. Z tohoto důvodu bylo rozhodnuto vytvořit novou databázovou aplikaci SDZ (Správa datových zdrojů), která obsahuje:

- typové úlohy reagujících na životní situace ve vazbě na legislativu,
- příslušné orgány veřejné správy (ePUSA),
- dostupná geodata pro podporu typových úloh,
- zdroje dat,
- vazby mezi typovými úlohami a dostupnými geodaty.

Aplikace byla navržena tak, aby umožňovala zpracovat zjištěné údaje pro potřeby úvodního projektu Geografický informační systém Plzeňského kraje. Její výstupy byly využity pro:

- návrh na doplnění dat pro potřeby úřadu,
- identifikaci potřebných aplikací,
- základní specifikaci aplikací.

Současný stav projektu

V průběhu využívání aplikace SDZ se ukázala možnost jejího širšího využití i mimo oblast GIS. Zadáání projektu na dopracování aplikace SDZ stanovilo následující cíle:

- vytvoření katalogu typových úloh ve vazbě na legislativu a další potřeby veřejné správy,
- inventarizace všech dostupných informací pro podporu rozhodování ve veřejné správě,
- stanovení vazeb mezi typovými úlohami a dostupnými informacemi,
- řízení přístupových práv pracovníků orgánů veřejné správy k aplikacím a datům,
- identifikace aplikací pro podporu typových úloh,

- základní specifikace těchto aplikací,
- návrh na doplnění dat vytvářených pro potřeby veřejné správy,

Projekt byl vzhledem k velkému rozsahu prací rozdělen do tří etap.

- První etapa byla zaměřena na dokončení části agend krajských úřadů a obcí s rozšířenou působností, které jsou podporovány geografickými informačními systémy. Tato část agend je nadprůměrně náročná na rozsah potřebných dat a zároveň již byla z velké části řešena v rámci úvodního projektu Geografického informačního systému Plzeňského kraje. V rámci první etapy bylo provedeno:
  - finalizace datového modelu SDZ,
  - úprava databázové aplikace SDZ,
  - vytvoření číselníků agend a typových úloh,
  - aktualizace agend a typových úloh krajských úřadů a obcí s rozšířenou působností v SDZ dle číselníků,
  - aktualizace informací o dostupných geodatech v SDZ,
  - tvorba vazeb mezi typovými úlohami a dostupnými geodaty,
  - provedení kontrolních výstupů.
- Ve druhé etapě bude projekt rozšířen na všechny agendy krajského úřadu a obce s rozšířenou působností včetně uceleného souboru potřebných dat a informací pro výkon těchto agend až do úrovně typových úloh. Ve druhé etapě bude provedeno:
  - doplnění agend krajských úřadů a obcí s rozšířenou působností,
  - doplnění dat a informací pro výkon zbývajících agend KÚ a obcí s rozšířenou působností,
  - tvorba vazeb mezi agendami (a typovými úlohami) a dostupnými daty pro zbývající agendy KÚ a obcí s rozšířenou působností.
- Ve třetí etapě bude projekt rozšířen na agendy dalších orgánů veřejné správy. V rámci třetí etapy bude provedeno:
  - doplnění agend a typových úloh dalších orgánů veřejné správy,
  - doplnění dat a informací pro výkon agend dalších orgánů veřejné správy v ČR,
  - tvorba vazeb mezi agendami (a typovými úlohami) a dostupnými daty pro výkon agend dalších orgánů veřejné správy v ČR.

Obsah projektu

Obsahem projektu bylo vytvoření internetové aplikace pro potřeby informační podpory rozhodování veřejné správy.

Projekt je tvořen těmito základními komponenty:

- legislativa a agendy až do úrovně jednoduchých typových úloh, které odpovídají životním situacím obyvatel, dalším potřebám veřejné správy atd.,
- datové a jiné informační zdroje na všech úrovních veřejné správy,
- vazby mezi agendami, typovými úlohami (ad a) a datovými a informačními zdroji (ad b).

Agendy a typové úlohy jsou definovány především na základě příslušné legislativy a uspořádány hierarchicky. Datové a informační zdroje jsou identifikovány na základě zevrubné analýzy zdrojů vytvářených v rámci veřejné správy a dalších subjektů v případě, že jsou dostupné a využitelné veřejnou správou. I tato část projektu je hierarchicky uspořádána.

Databáze SDZ není pouze přehledem agend a typových úloh, ale také dostupných dat. Hlavní přínos aplikace je nutno spatřovat v možnosti precizního zachycení vazeb mezi typovými úlohami a daty pro potřeby orgánů veřejné správy. To zároveň umožňuje využít SDZ pro optimální návrh obsahu a funkčnosti aplikací pro informační podporu výkonu typových úloh v rámci jednotlivých agend. Dále je možné na základě porovnání vazeb mezi typovými úlohami a daty odhalit:

- typové úlohy, které nejsou satureovány daty a jinými potřebnými informacemi,
- data, která nejsou „zatím“ využívána pro rozhodování veřejné správy.

To může přispět k optimalizaci sběru, zpracování i využívání dat, včetně stanovení potřeb nových dat.

Projekt se zabývá také technickými, organizačními a dalšími aspekty procesu aktualizace obou hlavních částí systému a jejich vazeb, tak aby byly maximálně využity všechny již jednou zadané informace. To se týká zavádění nové legislativy i rozpracování informací o datech.

Vztah projektu k jiným informačním systémům

Databázová aplikace SDZ je vytvářena jako součást produktu ePUSA, což umožní jeho využití pro nastavení přístupových práv pracovníků veřejné správy k informacím. Ke sledování organizačních struktur jednotlivých organizací a řízení přístupových práv bude použito aplikace EOS (Evidence organizačních struktur).

V rámci portálu veřejné správy budou tyto komponenty sloužit veřejnosti jako navigátor pro řešení životních situací. Datový model aplikace SDZ umožňuje její využití v těsné vazbě na metainformační systém, např. MIDAS.

Shrnutí

Probíhající reforma veřejné správy v ČR přináší výrazné přesuny v kompetencích orgánů veřejné správy. Pro kvalitní výkon veřejné správy v období transformace je účelné vytvořit nástroj umožňující sledování změn ve výkonu agend na všech úrovních veřejné správy. Tento nástroj je využitelný managementem i pracovníky úřadů, a především širokou veřejností, která se může jen obtížně orientovat v nastalých změnách. Toto je jedna z hlavních funkcí aplikace SDZ.

Dalším okruhem informací, se kterými SDZ pracuje, je přehled dat a informací, které je možno využít pro rozhodování státní správy a samosprávy. Největším přínosem aplikace je možnost jednoznačného nastavení vazeb mezi agendami a informacemi dostupnými pro jejich výkon.

Začlenění aplikace SDZ do projektu ePUSA umožní její využití pro řízení přístupu uživatelů, pracovníků úřadů veřejné správy k datům, aplikacím i dalším zdrojům informací nezbytných pro výkon agend příslušného úřadu.

Koncepce budování GIS krajů, Úvodní projekty a Typový projekt

*Michal Souček, odbor informatiky, Krajský úřad Plzeňského kraje,
Ing. Pavel Beneš, Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o. p. s*

Úvod

Záměrem zpracování úvodního projektu „Geografický informační systém Plzeňského kraje“ bylo vytvoření podkladu pro koncepční budování geografického informačního systému Plzeňského kraje. Po dokončení projektu pro Plzeňský kraj a zahájení prací na projektu pro kraj Vysočina, Karlovarský kraj a Moravskoslezský kraj bylo Komisí pro informatiku při Asociaci krajů ČR rozhodnuto o vytvoření Úvodní studie GIS pro všechny kraje a Typového projektu GIS kraje.

Výchozí stav

V oblasti informačních systémů veřejné správy přes některé dílčí kroky vlády, Ministerstva vnitra a Úřadu pro informační systémy veřejné správy (dnes Ministerstva informatiky ČR) přetrvává značná nejednotnost. Vznikem krajů v roce 2000 byla vytvořena zcela nová úroveň veřejné správy s výrazným vlivem na rozsáhlá území.

Budování informačního systému na úrovni kraje je v kompetenci krajů při respektování legislativního rámce a standardů. Koordinaci v nezbytném rozsahu (pro zajištění jednotného výkonu především státní správy) provádí na základě zakázky Ministerstva vnitra ČR firma ICZ jako systémový integrátor. Konkrétní realizace jednotlivých subsystémů informačních systémů krajů musí vycházet ze situace každého kraje.

Pro podporu rozhodování při výkonu veřejné správy jsou nezbytné objektivní informace o území prezentované přehlednou a srozumitelnou formou. Jedním z moderních nástrojů sběru, zpracování, analýzy a prezentace dat o území jsou geografické informační systémy (dále jen GIS). GIS jako poměrně nová technologie prochází bouřlivým vývojem, což je doprovázeno značnou roztříštěností úsilí na různých úrovních. Při zpracování celostátních rozvojových záměrů v oblasti informatiky byla problematika GIS pro svoji složitost poněkud odsouvána.

Na základě výše uvedeného a po zhodnocení využitelnosti dříve vypracovaných dokumentů o GIS ve veřejné správě bylo v roce 2002 Radou Plzeňského kraje rozhodnuto o zadání projektu na vytvoření výchozího koncepčního dokumentu pro oblast GIS Úvodní projekt GIS Plzeňského kraje (dále jen ÚPGIS).

Cíle projektu

Hlavním cílem projektu byl definován:

- návrh tvorby geografického informačního systému Plzeňského kraje jako integrální součásti informačního systému kraje, který bude sloužit všem územním orgánům veřejné správy a veřejnosti v závislosti na podmínkách, stanovených platnou legislativou.

Dále byly formulovány i specifické cíle projektu:

- Využitím geografického informačního systému pomáhat při rozhodování v zájmu harmonicky vyváženého rozvoje území
- Prezentací prostorových dat o území prostřednictvím internetu podporovat zájem o region a zvyšovat jeho prestiž i ve vztahu k Evropské unii
- Napomáhat řešení mimořádných situací, zejména při ochraně životů a materiálních hodnot. Podpora Integrovaného záchranného systému je jednou z hlavní priorit
- Umožnit občanům přístup k informacím dle zákona č. 106/1999 Sb. a v souladu s Listinou základních práv a svobod
- Přispět ke zkvalitnění výkonu veřejné správy na všech úrovních

Na základě cílů byl definován i rozsah a obsah projektu.

Úvodní projekt GIS PK řeší zásadní koncepční otázky spojené s jeho budováním na území Plzeňského kraje jako subsystému informačního systému Plzeňského kraje. Projekt řeší detailně GIS pro potřeby výkonu státní správy a samosprávy na úrovni kraje, tj. pro potřeby Krajského úřadu Plzeňského kraje. Z důvodu funkční provázanosti se zabývá také vazbami na další subsystémy informačního systému na úrovni kraje. Pro zajištění nezbytného sběru a zpracování geografických a dalších dat o území řeší úvodní projekt rámcově i možnosti využití GIS na dalších úrovních veřejné správy:

- stát – dostupná data garantovaná ústředními státními orgány a jimi zřizovanými institucemi, podrobný rozbor legislativy
- kraj – detailní návrh geografického subsystému informačního systému Plzeňského kraje
- okres – využití datové základny okresních úřadů na úrovni kraje
- města (pověřené úřady) – vzájemná využitelnost dat s krajským stupněm
- obce – využití dat o území z vyšších stupňů
- privátní sektor a veřejnost – využití organizací působících v kraji (univerzita, správci sítí, ...)

Z hlediska obsahu je projekt členěn na 3 hlavní části:

- analytická část – poznání stavu a potřeb kraje
- návrhová část – možnosti řešení a jejich porovnání
- způsob realizace – realizační projekty na období 2–3 let

Analytická část

Analytická část Úvodního projektu GIS Plzeňského kraje tvoří východisko pro návrh konkrétního řešení GIS v Plzeňském kraji. Ačkoliv zadavatelem Úvodního projektu byl Plzeňský kraj, je analyzována i situace GIS dalších subjektů, které mají nebo mohou mít přímé vazby na Krajský úřad Plzeňského kraje v oblasti GIS. Z toho vychází i pojetí a rozsah analýzy.

Úvod Analytické části se zabývá postavením a úlohou ústředních orgánů a dalších celostátních institucí při vytváření prostředí pro GIS od legislativy až po tvorbu datové základny. Mimo jiné bylo popsáno legislativní prostředí a zásadní aktivity v oblasti GIS na celostátní úrovni. Podrobně jsou popsány datové zdroje garantované na celostátní úrovni, stávající metainformační systémy a základní projekty související s GIS krajského úřadu. Celkem bylo identifikováno a popsáno více než 25 projektů na celostátní úrovni, které jsou využitelné v GIS krajů. Kromě toho byl v příloze zpracován přehled velkého množství dalších geodat pořizovaných na centrální úrovni v ČR

Dále se Analytická část velmi podrobně věnuje stavu na Krajském úřadu. Hlavní metodou sběru dat byl průzkum na jednotlivých odborech KÚ. Výstupem šetření byla podrobná analýza agend vykonávaných odbory a potřebných dat pro výkon těchto agend zpracovaná pomocí databázové aplikace SDZ. Byly zjišťovány předpokládané počty uživatelů, jejich úroveň, četnost využívání dat a aplikací apod.

Z výsledků šetření dále vyplývá, že většina odborů je připravena podílet se finančně na rozvoji datové základny GIS KÚ. Toto bylo zjišťováno pouze u odborů s vyššími nároky na geografická data. Méně jednoznačné bylo stanovisko odborů v otázce aktivního zapojení svých pracovníků do budování GIS.

Stav GIS na okresních úřadech v kraji byl sledován z hlediska možného využití dosažených výsledků v GIS pro potřeby krajského úřadu, popř. dalších subjektů v Plzeňském kraji. Všechny okresní úřady disponovaly poměrně rozsáhlou datovou základnou, leč mnohdy rozdílných parametrů i struktury, což jejich sloučení, zpracování a další využití komplikuje. Data okresních úřadů se liší v otázce prostorové aktuálnosti, v měřítku zpracování a v popisných atributech.

Velmi podrobně byla analyzována situace v GIS na městech a obcích. Zde byly využity přímé metody zjišťování stavu formou společných jednání měst a obcí, které se problematikou GIS zabývají nebo o ní mají zájem. Závěr Analytické části mapuje situaci v oblasti GIS subjektů mimo veřejnou správu. Sleduje využití GIS v privátním sektoru a možnosti veřejnosti pracovat s GIS především v prostředí internetu.

Návrhová část

Návrhová část Úvodního projektu GIS Plzeňského kraje se zabývá možnostmi řešení různých aspektů GIS jako součásti informačního systému úřadu. Klíčovými kapitolami Návrhové části Úvodního projektu jsou:

- konceptuální datový model
- tvorba datové základny
- architektura systému
- aplikace
- organizace a řízení

Z hlediska časové platnosti návrhové části dokumentu je nutno konstatovat, že v případě GIS kraje se výrazně uplatňuje „princip spirály“. Složitost problematiky (G)IS KÚ ve všech směrech (datová základna, softwarové technologie atd.), minimální zkušenosti pracovníků KÚ s touto problematikou (jen malá část z nich se v minulosti s GIS měla možnost seznámit) a rozsáhlé změny právě proběhlé reformy veřejné správy vedou v míře větší než v jiných oblastech nasazení IT k tomu, že uživatelské požadavky, resp. potřeby budou nutně prodělávat vývoj a nastavení.

Konceptuální datový model (dále též KDM) GIS krajského úřadu je vypracován v individuálně navržené notaci, která byla vytvořena tak, aby v jednom schématu byly zachyceny co nejpřehledněji vazby a informace o všech datech, resp. datových sadách, které byly alespoň na nějaké hierarchické úrovni identifikovány a jejichž nasazení v rámci krajského GIS se předpokládá. Zvolený způsob záznamu umožňuje rozpracování do logických datových modelů konkrétních subsystémů.

Tvorba datové základny se soustředí na ty aspekty, kde je GIS výrazněji odlišný. Pro data umístěná přímo v datovém skladu GIS krajského úřadu by měly být definovány mj.:

- datový model (nejlépe logický i fyzický)
- formáty, ve kterých se připouští jejich primární pořizování
- metodika jejich pořízení/získání
- způsob jejich kontroly a konverze (= implementace) do datového skladu (včetně software pro příslušné dávkové zpracování)
- výměnný, resp. přenosový formát sloužící pro komunikaci s třetími stranami
- metadata
- způsob vizualizace

V materiálu je velmi podrobně rozebrána otázka potřebných dat pro GIS kraje, a to s velkým důrazem na data referenční.

V části zabývající se základní architekturou systému byl vznesen základní požadavek na systém, tj.: vybudovat spolehlivý a výkonný systém pro shromažďování a publikace geodat integrovatelný do IS kraje a rozšiřitelný o aplikační služby, jehož provozovatelem bude krajský úřad a uživateli budou jednotlivé odbory krajského úřadu, organizace zřizované krajem, města a obce, jiné externí subjekty a veřejnost.

Mezi základní vlastnosti navrhovaného systému patří:

- podpora standardů informačních systémů veřejné správy
- respektování požadavků koncepce informatizace kraje
- bezpečnost systému
- otevřenost systému s jasně definovaným standardním rozhraním, které dovolí bezproblémovou komunikaci s okolními systémy
- vnitřní logická provázanost jednotlivých subsystémů
- použití ověřených a perspektivních technologií (ESRI)
- stavebnicový charakter systému, který umožní jeho postupné budování podle stávajících i budoucích potřeb
- podpora platné legislativy ČR
- příslušná atestace ve smyslu požadavků na informační systémy veřejné správy

Kapitola Organizace a řízení se zabývá nejen personálními otázkami fungování GIS v podmínkách KÚ Plzeňského kraje, ale také principy řízení GIS na úřadu, vztahem managementu

úřadu ke GIS a možnostmi jeho ovlivňování. Dále jsou formulovány zásady odborné přípravy různých skupin uživatelů.

Způsob realizace

Část Způsob realizace obsahuje cíle a priority budování GIS v Plzeňském kraji, formulaci projektů k naplňování cílů a návrh postupových kroků. Dále je řešeno vymezení finančních potřeb pro budování a provoz GIS a návrh opatření v oblasti personálního vybavení, legislativy, řízení a organizace.

Na základě obecně formulovaného cíle GIS Plzeňského kraje byly definovány 3 priority GIS:

- spolehlivost
- otevřenost
- komplexnost

Z důvodu značné finanční náročnosti budování a provozování GIS v podmínkách KÚ byla uvažována optimální a minimální varianta vývoje. Pro všechny 3 priority a obě varianty vývoje byly definovány požadavky na základní složky GIS:

- technické vybavení
- základní programové vybavení
- data
- aplikace
- lidé
- organizace a řízení

Tento způsob přispěl k objektivizaci navržených projektů, kterých bylo pro optimální variantu navrženo cca 40. Popis projektů byl proveden v katalogových listech projektů.

Z předběžného hodnocení možností zajištění potřebných finančních zdrojů a finančních potřeb budování a provozu GIS byl sestaven finanční plán Úvodního projektu GIS Plzeňského kraje na období 2–3 let. Jedním z velmi důležitých výstupů projektu byl návrh časového a finančního harmonogramu (MS Project) tvorby projektů a jejich vzájemných vazeb, a to na období 2–3 let.

Shrnutí

Úvodní projekt GIS Plzeňského kraje je koncepční materiál věnovaný problematice GIS nově vzniklých krajských úřadů. Byl to první ucelený koncepční dokument pro potřeby kraje v ČR. Hlavní přínosy projektu jsou:

- Rozsah řešené problematiky
- Použité metody
- Konceptuální datový model
- Architektura systému
- Řešení aplikací
- SDZA
- Způsob návrhu projektů
- Způsob tvorby finančního plánu a harmonogramu

Úvodní projekt GIS Plzeňského kraje svým pojetím odpovídá na většinu potřeb krajských úřadů v ČR v oblasti GIS. Proto byl tento dokument využit jako základ pro zpracování Typové úvodní studie GIS krajů i Úvodní studie GIS pro jednotlivé kraje. Typová úvodní studie je obecnější a shrnuje základní poznatky a doporučení platné pro všechny kraje ČR. Úvodní studie GIS pro jednotlivé kraje respektují zvláštnosti jednotlivých krajů a do jisté míry respektují i zvláštní požadavky na obsahovou strukturu dokumentu.

Navigace vozidel IZS – vyhodnocení projektu

*Michal Souček, odbor informatiky, Krajský úřad Plzeňského kraje,
Mgr. Jaroslav Lepeška, Krajské ředitelství Hasičského záchranného sboru Plzeňského kraje*

Úvod

V roce 2002 došlo k realizaci projektu v celokrajském měřítku. Celkem bouřlivý vývoj poznamenal funkčnost použitého programového vybavení. Dalším faktorem, který projekt ovlivnil, byla probíhající reforma veřejné správy. Příspěvek si klade za cíl stručně informovat o dosažených úspěších i řešených problémech. Nebylo jich málo.

Výchozí stav

Na začátku roku 2002 byla potřebná geografická data na jednotlivé ZZS a KŘ HZS Plzeňského kraje instalována jako součást řešení pro dispečink v souřadném systému S-JTSK s programem ArcExplorer. U neaktivnějších ZZS stejná data v souřadném systému WGS 84 byla data s programem ArcPad instalovaná spolu s přijímači GPS do vozidel. Neustále probíhali předváděcí akce, miniškolení. Vlastními silami byly vytvořené jednoduché návody pro obsluhu obou programů.

Využívání dvojího programového vybavení a dat v odlišných souřadných systémech rozhodně nebylo ideální. Je třeba si ale uvědomit, že největším limitem projektu se od počátku stal objem uvolněných finančních prostředků. Roztříštěnost vybavení proto nebyla záležitostí tvůrčí sterility řešitelského týmu, ale řešení vynucené okolnostmi.

Další závažné problémy:

- nevyjasněný postoj policie. Zástupci správy ZPČ kraje byli pravidelně zvaní na předváděcí akce i k jednáním vedení projektu. Jejich reakce oscilovaly od počátečního odmítání přes přehnané představy o nasazení navigačních systémů u policie zpět k postoji „rádi bychom spolupracovali“, ale nemůžeme.
- zmíněná probíhající reforma veřejné správy. Záchranné služby byly zřizované okresními úřady. V průběhu roku začaly být stále více a více znepokojované myšlenkami na svůj další osud. Byla vedena jednání mezi řediteli ZZS a krajským úřadem. Projekt Navigace vozidel IZS se v povědomí mnoha ředitelů ZZS posunul níže na žebříčku priorit.
- financování projektu mělo být zajištěno převážně z rozpočtu krajského úřadu. Rada schválila záměr projekt realizovat. Rozhodnutí ovšem neobsahovalo část, která by říkala z jaké kapitoly a v jaké výši budou uvolněny finanční prostředky. Proběhla proto další jednání mezi radním pro ekonomiku a radním pro informatiku a strategický marketing. Dohodli se na snížení rozpočtu projektu na třetinu. Zbytek měly zajistit organizace participující na projektu a sponzoři typu zdravotních pojišťoven. A čas běžel. Nespokojenost ZZS rostla. Energie řešitelského týmu se vybíjela v nekonečném papírování, schůzování, hledání podpory tu i onde.

Vývoj reakcí organizací

Každá akce vyvolá zákonitě reakci. Obecná nespokojenost ZZS se začala přetavovat v konkrétní představy o úpravě funkčnosti systému. MUDr. Hnátík dosavadní tahoun projektu, ředitel ZZS Plzeň-sever, změnil zaměstnání. Nejvíce se angažovaly ZZS Klatovy, Přeštice a Domažlice. Zde jsou nejčastější podněty:

- je nevhodné používat dvojí programové ovládání, s odlišnostmi v uživatelském rozhraní;
- použité verze ArcExploreru i ArcPadu nebyly v první polovině roku 2002 lokalizované;
- programové vybavení by mělo být ovládatelné téměř výhradně pomocí klávesnice;
- uživatelské rozhraní musí být intuitivní a zároveň velice jednoduché;
- kromě základních dat pro územní identifikaci (definiční body adres od ČSÚ) a referenčních polohových (DMÚ 25 od VTOPÚ Dobruška) je třeba se zaměřit na pořízení dalších tematických vrstev: škol, úřadů a dalších veřejných budov, sportovišť, čerpací stanice pohonných hmot, nádraží a zastávky hromadné dopravy.

Ani stávající polohopis nebyl hodnocen jako optimální. Ideální možností bude kombinace adresních bodů s leteckými měřičskými snímky od ČÚZAK.

Také HZS přišel se svými požadavky. Vztahovaly se k datům, která měla usnadnit orientaci v hasebním obvodu:

- veřejné telefonní stanice, požární hydranty, stožáry GSM, tovární komíny, kilometráž dálnice (mimořádně dálnice D5 v datech ŘSD neodpovídala svým průběhem skutečnosti, dalším problémem bylo vypořádat se s pracovním staničením).

Z postojů HZS vyplynulo, že je třeba řešit projekt v širších souvislostech krizového řízení.

Činnost realizačního týmu

Sondáž na firmě ArcData vyústila v závěr, že je mimo naše finanční možnosti nechat doprogramovat úpravy uživatelského rozhraní programu ArcPad. S přihlédnutím k požadavku vybavit dispečink i mobilní jednotky stejným programem a daty ve stejném souřadném systému, byla další pozornost upřena k využití aplikací programovaných v MapObjects. Za základ jsme zvolili program GISel firmy Hydrosoft. Ing. Maršík v krátké době dokázal do programu zapracovat značnou část požadavků uživatelů.

Rozběhlo se další kolo instalací, servisních zásahů, konzultací, školení a telefonátů. Na krajském úřadě v létě přibyla posila – Michal Souček. Naopak krajský úřad zaznamenal na úseku GIS úbytek pracovní síly – Jaroslav Lepeška odešel na KŘ HZS Plzeňského kraje. Spolupráce krajského úřadu a krajského ředitelství HZS ovšem v průběhu podzimu 2002 fungovala bezchybně a umožnila další realizaci projektu.

Byla pořízena další požadovaná data. Nejvyšší prioritou bylo stanovit skutečné staničení a průběh dálnice D5. Stalo se tak. Celý průběh komunikace i s milníky byl zaměřen jak jinak než za pomoci GPS. V reakci na požadavky HZS, které v širších souvislostech souvisí s krizovým a operačním řízením, byla pořízena data úseků toků tak, jak jsou na nich podle průtoků v hlásných profílech vyhlášovány stupně povodňové aktivity. Možností jak získat polohu důležitých budov je propojení adresních bodů s daty telefonního seznamu na stránkách Českého Telecomu. První pokusy ukázaly nesoulad mezi adresami v desítkách procent.

Hodnocení uživateli

Nejpříznivějšího hodnocení se nám dostalo ze ZZS Přeštice. Všechny posádky zde jsou proškolené, systém se rutinně používá a po úpravách programového vybavení je s ním spokojenost. Dobré zkušenosti jsou také v Domažlicích a v Klatovech. Komplikace se vyskytly na Plzni-severu, kde po odchodu MUDr. Hnátika chybí „tahoun“. Problémy jsou i v Rokycanech a v Plané u Tachova (spíše finančního rázu). Podařilo se zahájit činnost dispečinků v případě ZZS Rokycany a na druhém výjezdovém místě v Radnicích. Je připravována instalace přenosných počítačů v Rokycanech, v Tachově je situace časově komplikována krachem nemocnice a několika dalšími změnami.

Hodnocení realizačním týmem

Správné bylo hodnocení kolegů odborníků z celé republiky – řešení projektu takového rozsahu je úkol pro šílence. Problémů skutečně objektivních i těch méně závažných je mnoho. Nejrizikovější je ovšem lidský faktor. V jednotlivých případech záleží vždy jen na aktivitě a přístupu lidí, na schopnosti přijmout zodpovědnost a nést kůži na trh. A to se netýká jen odborníků specialistů, ale zejména řídicích pracovníků.

Přes všechny problémy a rozporuplné reakce lidí, kteří systém kritizují, aniž ho viděli, se domníváme, že se podařilo vyvinout funkční použitelné řešení. Jeho nasazení, byť by mělo přinést „jen“ záchranu jediného lidského života, považujeme za úspěch.

Optimalizace postupu atestace IS obcí – zákon č. 365/2000 Sb.

Ing. Pavel Staša, bezpečnostní architekt & auditor, ICZ, a. s.

Úvod

Již několikrát byl v tématech této konference citován zákon č. 365/2000 Sb. [1], který upravil podmínky existence a provozu informačních systémů veřejné správy (ISVS). Určil, které jsou dotčeny a stanovil „dodržovat závazná ustanovení standardů, zajišťovat ochranu a bezpečnost informací v rámci provozovaného informačního systému“. Na zákon navazuje standardizační činnost Úřadu pro veřejné informační systémy (Ministerstvo informatiky).

Pro účely tohoto příspěvku jsou významné dva standardy – pro náležitosti životního cyklu informačního systému [2] a povinné požadavky na metodiku atestace shody IS se standardem životního cyklu IS [3]. Zatímco první standard je již ve druhé verzi s promítnutím některých změn, vychází druhý citovaný z verze první. Z toho plynou některé drobné inkonzistence, které však nemají vliv na využitelnost.

Atestační povinnost

Povinnost atestace shody s [2] se vztahují na ISVS ve fázích vývoje, provozu a údržby (tedy prakticky vždy) a které splňují jednu ze tří podmínek uvedených v [2] (kap. 9 odst. 1). Je jen málo ISVS, o nichž by se dalo alespoň vzdáleně předpokládat, že se jich atestace netýká (nejsou-li to systémy vyjmuté cestou § 3 [1]).

U existujících systémů, jejichž vývoj skončil před rokem 2001, je (zjednodušeně řečeno) atestace otázkou odsouhlasení devíti dokumentů (jejich seznam je v [3] kap. 4.1.). U ISVS, které tvořil nákup SW nebo které prošly vývojem nebo redukováním vývojem (viz [2]) v jiném termínu, je povinná dokumentace složena z 19, resp. 22 dokumentů. Vzhledem k tomu, že IS obcí s rozšířenou působností jsou vesměs starší než dva roky, je atestační řízení opřeno o dokumentaci složenou z 9 položek. Je však jasné, že se atestace zabývá i jinými stránkami ISVS (viz např. [3] kap. 5 ad.).

Atestace v prostředí orgánů veřejné moci

Rozsah IS

Skutečně závažné je vymezení rozsahu IS, podléhajícího atestaci. Za IS můžeme pokládat ISVS „jako celek“, nebo IS sloužící k realizaci jednotlivých agendových zpracování. Odtud se přímo odvíjí širší atestačního řízení a odvozeně i povaha dokumentů, jejich rozsah a obsah.

Použijme jako příklad IS bývalého okresního úřadu, který vznikl postupně z dodávek renomovaných tvůrců i z místních zdrojů, je spravován místním administrátorem nebo (řídčeji) smluvním personálem. Pokud byly jednotlivé agendové IS (říkejme jim pro zjednodušení „subsystémy“) dodávány renomovanými firmami (např. PVT, GORDIC apod.), pak jsou dodávány s atestem nebo bylo atestu dosaženo dodatečně. Kterých subsystémů se to týká, to je možné zjistit snadno na stránkách ÚVIS. Je-li v našem modelovém příkladu provozováno asi 50 subsystémů, je asi 40 nositeli atestu. Správce (ve smyslu [2]) ISVS jako celku tedy má jenom dvacetiprocentní problém.

Ale situace je ještě o poznání příznivější. Dodávky pro státní správu jsou pořád ještě lukrativní a je o ně zájem. Správce může poukázat na konkurenční výhodu dodavatele a prostě ho jemným tlakem donutit atest doplnit. Typicky se nedá atest doplnit u agend, dodaných místními „garážovými“ firmami, které v podstatě nemají zájem na doplnění o atest, protože stejně nemají naději na další uplatnění. V tomto případě je na řadě doporučení rozejít se s tímto dodavatelem a agendu modernizovat.

Optimalizace postupu atestace

Zopakujme znovu, co jsme řekli o hranicích systému jako celku. Zahrnuje větší, avšak uzavřený, počet subsystémů pro jednotlivé agendy. Každý z nich má vlastní atest ve smyslu [2] anebo je v moci správce atest dodatečně od zadavatele získat.

Systém jako celek musí být vybaven povinnou dokumentací (viz kap. 2). Vyžadované dokumenty

můžeme rozdělit na tři skupiny.

- V jedné skupině jsou ty, které se týkají strategie a plnění evidenčně-oznamovací povinnosti orgánu veřejné moci (OVM). Mají význam pro stanovení koncepce (strategie) budování IS nebo pro ÚVIS. Přesto je existence těchto dokumentů atestační podmínkou. Pokud se týká asistence odborné firmy, v podstatě s tím OVM nelze pomoci a správce musí tyto materiálu zpracovat tak jako tak.
- Druhou skupinu tvoří dokumentace bezpečnostní. Tady nastává vážná situace. Existují obecné i speciální postupy, jak se dopracovat k bezpečnostní politice, dokonce v [2] je uveden její přibližný obsah. Ale k jejímu vytvoření je třeba provést analýzu rizik a odvodit z ní relevantní závěry. Pro dokumenty z druhé skupiny je vhodné přijmout alespoň asistenční pomoc odborníků.
- A konečně ve třetí skupině jsou dokumenty nutné pro provozování systému. Provoz a správa každého IS musí být podporovány řadou dokumentů, které nejsou jen výlučně z oboru ICT. Je možné říci, že každý IS vyžaduje řešení administrativní (předpisová základna), personální (dostatečná dotace lidmi, výběr, citlivé funkce, průprava atd.) i technické a objektové (pohyb osob a materiálu, režimová pravidla, signalizace apod.). To všechno se musí odrazit v dokumentační složce. Zde je významná jak role dodavatele IS, tak i správce, který musí obecné principy nebo naopak specifické požadavky dodavatele aplikovat ve svém prostředí OVM.

Vraťme se zpět k typovému příkladu. Definovali jsme podmínku, že všechny subsystemy mají odpovídající atestační doklad nebo o něj mají zažádáno. Pokud tato podmínka není splněna, je nutné nejprve standardním postupem získat tyto dílčí atestace. To ale nestačí. My se zabýváme informačním systémem jako celkem, nikoliv jeho komponentami. Znázorněme si to (obr. 1).

Principiální otázkou je, zda proces atestace absolvovat vlastními silami nebo s asistencí odborné firmy, která opřena o vlastní metodologii a smluvní spolupráci s atestující organizací, proces výrazně urychlí a ve svých důsledcích zlevní. Zmínili jsme vazbu na atestující organizaci. Podle stanoviska ÚVIS, které bylo sděleno i všem certifikovaným atestačním střediskům, se nevyklučuje spolupráce atestující organizace a organizace asistenční nebo dodavatelské. Naopak to vede k vyjasnění stanovisek, urychlení a zlevnění celého procesu. Je tedy vhodné, aby asistenční organizace při výběru tuto správnou vazbu prokázala.

Optimální postup pro uvedení IS do souladu se zákonem č. 365/2000 Sb. je tedy následující.

- Výběr asistenční organizace s přihlédnutím k její vazbě na atestující organizace. Doporučený postup by měl být podepřen výběrovým řízením, i když vzhledem k malé ceně kontraktu to není nezbytné.
- Asistenční organizace seznámí OVM s detailním plánem na řešení atestační problematiky, korigují a vzájemně se zpřesňují podmínky provedení. Zodpovědnost správce zůstává nedotčena.
- Asistenční organizace provede analýzu rizik a zpracuje požadovanou bezpečnostní dokumentaci. Z některých ustanovení [2] vyplývá, že součástí této dokumentace musí být zvládání mimořádných situací, tzv. havarijní plánování s plány na obnovu funkčnosti. Vychází se při tom z analýzy rizik a kritických informací (jaké informace musí být dostupné v daném čase, případně s jakou prodlevou apod.). Vzhledem k tomu, že např. bezpečnostní politika je velmi významný dokument, vydaný nebo alespoň odsouhlasený vedením OVM (ať už správním – ředitel úřadu – nebo voleným), nemůže asistenční firma připravit dokumentaci, ale jen návrh zásad. Konečnou podobu musí zajistit legislativní odbor OVM s přihlédnutím k vnitřní situaci a platným vnitřním předpisům, které se v prostředí samostatnosti jednotlivých OVM pochopitelně liší.
- Správce systému kompletuje strategickou a evidenční dokumentaci. Tato dokumentace musí na OVM existovat s přihlédnutím k dalším povinnostem OVM. Jde tedy jen o to, připravit ji do podoby, která bude v souladu s [2].
- Správce systému s asistencí zpracuje požadovanou dokumentaci provozní. Po dokumentaci bezpečnostní je provozní dokumentace dalším vážným problémem, i když menším. Problém je v tom, že musí být dokumentace IS jako celku, nikoliv jednotlivých subsystemů.
- Asistenční organizace připraví smluvní podmínky mezi OVM a atestačním střediskem. Podle [1] musí být atestace provedena na smluvním podkladě mezi OVM a atestující organizací. Je však výhodné aby OVM akceptoval volbu a vazby asistenční organizace (v opačném případě by měl vybrat jinou asistenci).

- Další postup bude probíhat podle standardů a kontraktů. Problém uzavření kontraktu mezi asistenční organizací a OVM je mezi jiným též problémem kompetenčním. Již jsme zmínili to, že zodpovědnost je plně na straně správce a že dokumentace s obecnou působností musí být zpracována a vydána podle místních podmínek OVM. Rovněž doporučení, která vyplývají z analýzy rizik, asistenční organizace předává jako návrhy. O tom, zda, jak a v jakém pořadí je bude OVM akceptovat, nemůže být smlouvou OVM – asistenční organizace určeno.

Závěr

Zákon č. 365/2000 Sb. ukládá OVM některé povinnosti, jejichž splnění je mnohdy nad možnostmi OVM. Proto je výhodné zvolit takový postup, aby OVM měl jednotlivé kroky předepsaného postupu pod kontrolou při optimalizaci vynaložených zdrojů.

Spolupráce s asistenční firmou, která je navíc v úzkém kontaktu s atestující organizací, může přinést významná pozitiva. Avšak výběru je třeba věnovat zvýšenou pozornost. Vzhledem k požadavku dopracování bezpečnostní dokumentace musí mít asistenční firma zkušenosti, metodiku a prostředky pro provádění analýzy rizik a musí být schopna a důvěryhodná pro práci s neveřejnými informacemi OVM.

Literatura k dalšímu studiu

- Zákon č. 365/2000 Sb. o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů.
- Standard ISVS 005/02.01 pro náležitosti životního cyklu informačního systému, Věstník ÚVIS 2002/částka 5.
- Standard ISVS 017/01.01 stanovující povinné požadavky na metodiku atestace shody IS se Standardem ISVS pro náležitosti životního cyklu IS, Věstník ÚVIS 2002/částka 2.

Služby společnosti ČTK, Neris a Čekia pro veřejnou správu

Jan Stejskal, ředitel Neris, s. r. o., agentury ČTK pro internet a nová média, Česká tisková kancelář

Neris, s. r. o., dceřiná společnost ČTK v jejím stoprocentním držení, se za čtyři roky své existence stala uznávanou tiskovou agenturou českého internetu. Významnou součástí její nabídky jsou tematicky uspořádané moduly čerstvých, průběžných zpravodajských informací, využívajících obsáhlých textových, obrazových i zvukových databází ČTK. Tyto moduly Neris automaticky a v reálném čase odesílá na webové stránky klientských serverů. Zajišťuje tak to, co mnoha českým webovým stránkám chybí – pravidelnou aktualizaci nejčerstvějšími zprávami z oboru nebo regionu. Výhoda jejich služeb spočívá i v tom, že je poskytuje se zajištěním vysokého klientského komfortu. Zákazníci Neris se prakticky nestarají o zpravodajské sekce svých serverů – jakmile je vazba s Neris nastavena, zpravodajství proudí automaticky a v dohodnuté podobě do té doby, dokud se klient nerozhodne svou požadovanou upravit nebo rozšířit.

Neris nabízí moduly zpráv selektovaných nejen tematicky, ale i regionálně. Se vznikem nových krajů Neris vytvořila balíky krajských regionálních zpráv, které zahrnují informace z politiky, ekonomiky, kultury, společnosti i sportu. Klient si tak může sestavit na svých stránkách zpravodajství nejen z požadovaného oboru, ale i regionu, případně balík informací vybraný podle obou hledisek.

Žádanou službou podobného charakteru je i poskytování aktuálních selektovaných informací do vnitrofiremních komunikačních systémů, tzv. intranetů. Zaměstnavatel tak může svým pracovníkům poskytovat průběžné zprávy z oboru, ze státní správy či jakékoli jiné oblasti.

Velký důraz klade Neris ve svých aktivitách na dynamicky se rozvíjející mobilní komunikaci. Nejenže se v minulých letech stala největším dodavatelem zpravodajského obsahu pro SMS služby hlavních českých mobilních operátorů, ale připravuje i speciální služby pro úřady státní správy, management podniků a krajské úřady. Po dohodě s těmito klienty sestavuje Neris speciální okruhy témat, jež si volí sám zákazník. Obsah celé služby má tak klient plně pod kontrolou a může jej kdykoli měnit či doplňovat, může operativně rozhodovat o tom, na které telefony má Neris svůj servis dodávat a kdy. Nezáleží na tom, jakého GSM operátora si klient zvolil. Doplnkem této služby je dodávka informací v progresivní multimediální formě pro telefony schopné zobrazovat informace MMS.

Dejte o sobě vědět a buďte v obraze

Julie Stejskalová, vedoucí redaktorka Domácí redakce, Česká tisková kancelář

Česká tisková kancelář jako hlavní zpravodajská instituce v České republice publikuje denně stovky informací ze všech oblastí veřejného života. Významnou část těchto informací tvoří zpravodajství ze státní správy a samosprávy; s novým územním rozdělením státu vznikly i nové okruhy krajského zpravodajství s výrazně regionálním obsahem.

Správní orgány jsou důležitým odběratelem, ale i dodavatelem těchto informací. Pro Českou tiskovou kancelář má klíčový význam kontakt s úřady státní správy a samosprávy jako zdrojem zpravodajství, a to hned v několika ohledech:

- informace tohoto partnera, je-li vhodná pro využití v servisu ČTK, může být primárním impulsem k vytvoření zprávy v redakcích agentury. Zprávu pak ČTK rozesílá satelitním přenosem všem svým klientům, všem českým médiím, ostatním státním a správním orgánům a firmám. Kontakt na ČTK je tak nejspolehlivějším, přímočarým způsobem, jak o sobě dát vědět v regionálních i centrálních médiích. Klient nemusí obesílat jednotlivé redakce, ale využitím rozsáhlých kontaktů tiskové agentury je osloví všechny najednou.
- partner může využít informační kanály ČTK pro oznámení o organizování významné akce, na níž chce pozvat novináře a mediálně na své aktivity upozornit. Zvláštní služba ČTK - tzv. avíza - je určena právě k tomuto účelu. ČTK tak významně organizuje mediální prostředí v České republice, když rozesílá oznámení o chystaných akcích všem redakcím po celém území státu.
- informace partnera může sloužit a často slouží jako novinářský tip nejen k vytvoření zpravodajské informace, ale celého seriálu zpráv. Problematika měst a obcí má často obecnou platnost a agentura může využít svých pracovníků v regionech ke zjištění situace i na jiných místech.
- velkým odběratelem zpravodajství ČTK je centrální exekutiva a parlament. Místní správa a samospráva tak může prostřednictvím zpravodajství ČTK upozornit na problémy ve své práci, může medializovat své úspěchy nebo i nespokojenost s prací centrálních orgánů.

Česká tisková kancelář je mediální organizace a v jejích redakcích pracují novináři. Veškeré informace, které mají k dispozici, přetvářejí a zpracovávají tak, aby byly co nejlépe uzpůsobeny potřebám českých médií. Informace, které se do centrály ČTK dostávají, odcházejí ke klientům po novinářském zpracování - nikoli tedy nutně tak, jak je ČTK obdrží. Má to velmi dobrý důvod: žurnalisticky profesionálně upravená informace má mnohem vyšší šanci na uplatnění v tisku, rozhlasu a televizi, než dodaná surovina.

Přesto je ČTK připravena uspokojit i potřeby těch, kdo chtějí dostat svou informaci do redakcí českých médií přesně tak, jak ji vytvořili. K tomuto účelu zřídila agentura veřejnou službu Protext (www.protext.cz), která za nevelký poplatek publikuje redakčně neupravené texty a distribuuje odběratelům v jednom balíku s vlastními agenturními informacemi.

Veškeré kontakty na pracoviště ČTK v pražském centru i v regionech, na které se mohou se svými informacemi či dotazy pracovníci správních orgánů obrátit, jsou uvedeny na firemních webových stránkách Četky (www.ctk.cz/kontakty.html).

Nové metody ochrany dat před zcizením vlastními zaměstnanci s ohledem na Zákon o ochraně osobních údajů 101/2000 Sb.

Ing. Tomáš Stranyánek, S&M manager, SODAT software, spol. s r. o.

Úvod

Jednou z nejcennějších a v praxi mnohdy opomíjených hodnot ve státní správě, ale i firmě jsou data – jména včetně rodných čísel, stavy kont, daňová přiznání, obchodní kontakty, zdrojové kódy, marketingová data a podobně. Ještě nikdy se vám nestalo, že by s bývalým zaměstnancem odešla i databáze diskretních údajů jen protože nedostal prémie a Vás tak dostal do konfliktu se zákonem?

Nebezpečí hrozí především zevnitř

Závažným hrozivým faktem, který není rozumné přehlížet, je skutečnost že více než čtyři pětiny útoků na informační systémy a data v nich uložená jsou klasifikovány jako vnitřní útoky. Ne všechny jsou vědomě cílené přímo zaměstnanci – jejich část je sice zapříčiněna nedbalostí či neúmyslnou pomocí. Bez ohledu na úmysl jejich důsledky bývají obvykle stejně hrozivé. Dalším nezanedbatelným problémem je vynášení informací. A to ať již za úplatu komerční tzv. marketingové firmy či spojené s odchodem zaměstnanců. Typický český odcházející úředník si sebou neopomene vzít databázi jmen a rodných čísel obyvatel, kteří spadali do jeho resortu.

Vlastní krádež dat může mít i zcela nevinnou podobu pár vytištěných papírů s citlivými informacemi (spadajícími do působnosti zákona o ochraně osobních údajů 101/2000 Sb.). Avšak s rostoucím objemem elektronicky uchovávaných dat především se jedná o hrozící problém vynášení dat v elektronické podobě. Například databázi diskretní údaje občanů krajského města lze bez problémů odnést na jednom ZIP médiu. Například administrátor, který má v náplni práce spravovat a provádět pravidelné zálohování dat serveru, má z principu systému přístup neomezený.

Samozřejmě výměnná média nejsou jediným způsobem jak lze data odnést. Skrze elektronickou poštu sice nelze sice nepozorovaně najednou posílat desítky či stovky megabajtů, ale rozhodně není vhodné tento kanál podceňovat. FTP přenosy lze hlídat ještě snadněji jak elektronickou poštu, ale také je třeba mít se na pozoru. Další potenciální hrozbou jsou různé PDA zařízení a elektronické organizéry s možností připojení k počítači. A to i s ohledem na fakt, kdy se jejich současná kapacita paměťového prostoru pohybuje v rámci desítek megabajtů.

Jak funguje Firemní plot

Logika funkce Firemního plotu je postavena na základě privilegovaných aplikací, které mají oprávnění s diskretními daty uloženými v chráněných oblastech pracovat. Data v chráněných oblastech jsou na pevném, výměnném síťovém... disku uložena v šifrované podobě. K dešifrované podobě dat může získat přístup pouze privilegovaná aplikace. Ta nemůže data ani jejich část uložit, exportovat nebo přenést do jiné než chráněné oblasti. Data pak nelze z privilegovaných aplikací žádným způsobem v elektronické podobě přenést do neprivilegovaných aplikací. Jsou-li data uložena v chráněné oblasti mimo lokální disk, po síti se přenáší v zašifrované podobě a k dešifrování dochází až v paměti lokální stanice.

Jak se zbavit problému?

Jedno z možných řešení popisovaných problémů bylo oceněno na veletrhu informačních technologií Invex 2002 Křišťálovým diskem, který předal ministr informatiky Vladimír Mlynář. Jedná se o bezpečnostní systém AreaGuard který pochází z dílny české společnosti SODAT software (<http://www.areaguard.cz>). Je určen pro operační systémy Windows NT, 2000, XP. Systém nabízí možnost použití symetrických šifer 3DES, IDEA, RC4 a AES (Rijndael). Při použití šifrovacích klíčů délek 128 (či 112 v případě 3DES) resp. 256 bitů lze tyto šifry považovat za výpočetně bezpečné.

Bezpečnostní systém je integrován přímo v jádře operačního systému a je aktivován dříve než ovladače pro souborový systém. Jde o plnou integraci do systému a uživatel o existenci šifrování či privilegovaných aplikací vůbec nemusí žádným způsobem starat – pouze pracuje v důvěrně známém prostředí a nepozoruje žádné změny.

S problematikou firemní hierarchie se systém vyrovnává možností existence hlavního klíče MEK (pozn. aut. – Master Encryption Key), kterým jsou šifrovány všechny uživatelské nastavení systému (šifrovací klíče, seznam chráněných oblastí a privilegovaných aplikací). Šifrovací klíče lze v rámci bezpečnosti ukládat na čipové karty případně tokeny iKey, mimo vlastní počítač. S investicí v rámci desítek tisíc korun lze chránit i milionové hodnoty a předejít konfliktu se zákonem.

Standard ISVS a weby krajských a městských úřadů

Jaroslav Svoboda, odbor informatizace veřejné správy, Ministerstvo vnitra ČR

Úvod

Příspěvek se pokouší o hodnocení domovských stránek krajských úřadů a městských úřadů obcí s rozšířenou působností. Z monitoringu domovských stránek 14 krajů a 205 měst vzniká zajímavý pohled na informační obsah těchto orgánů veřejné správy.

V úvodu je třeba konstatovat, že úroveň všech stránek se v průběhu sledovaného období stále zlepšuje. Rozmanitost je velmi zajímavá, ale často komplikuje hledání potřebných informací na různých místech stránek.

Kriteriem hodnocení byla dostupnost stránek, povinně zveřejňované informace a popisy postupů životních situací podle zákona 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím a Standardu ISVS (Věstník ÚVIS č.7/2001).

Dostupnost

Při hledání domovských stránek krajských úřadů je jednoduché, že všechny kraje mají jednotné názvy domény (kr-název kraje.cz). Z tohoto pohledu je velmi jednoduché projít v krátkém čase příslušné odkazy.

Vyhledání domovských stránek měst s obcí s rozšířenou působností je velmi problematické a stalo se náročným detektivním pátráním. Na jedné straně existují blokované názvy domén podle názvu měst, což pro některá města tvoří problém s názvem vlastní domény. Možnost registrace realizovaných stránek je poměrně málo využívána. Lze pochopit, že název domény města lze zveřejnit v místním tisku, ale pro zájemce z jiné oblasti některá města vyžadují nasazení širokých znalostí pro nalezení. Vedle názvu města, se objevuje **název_města-mesto.cz**, **název_města-city.cz**, **název_města-net.cz**. Málo je využívána možnost označení domény **mu+název_města.cz**. Další obtíží je využívání různých zkratk názvů, které nejsou běžné. Mimo lokalitu jsou takové stránky obtížně vyhledatelné. Problémem je i použití jiných oblastí než cz, např. **org**, **com**, **net**. Při prvním hledání v září 2002 jsme nenašli 3 domény z 205 měst. V současné době chybí doména jednomu městu.

Závěr z tohoto pátrání je zajistit registraci domény (ve vyhledávačích) s nutností aktualizace v případě změny nebo zajistit v těle stránky (HTML dokumentu) správná klíčová slova pro vyhledávací roboty.

Informace podle Standardu ISVS

Standard ISVS (Věstník ÚVIS č. 7/2001) je v platnosti od 1. června 2001 a 1. června 2002 uplynulo 12 měsíců pro zákonem povolnou lhůtu pro jeho realizaci a uvedení na webovské stránky. Ze znění tohoto standardu ISVS by měl být na každé domovské stránce kraje nebo města odkaz na **Povinně zveřejňované informace** (podle zákona 106/1999 Sb., ve tvaru dle Standardu ISVS). V položce č. 13 by měl být odkaz na seznam popisů postupů řešení životních situací občanů. Z praktického hlediska si uvědomujeme, že zpracování popisů postupů řešení životních situací občanů je náročné, takže pro splnění lze realizovat odkazem na stránky např. ministerstva vnitra nebo jiných subjektů veřejné správy, které je již zpracovaly. Z obecného hlediska je možno říci, že existují orgány ústřední správy, které mají zpracovanou řadu životních situací a několik krajů a měst, kde je vidět zájem o tuto problematiku, která ovšem představuje pomoc občanům. Z hlediska účelnosti lze přijmout pravidlo, že zpracovávám jen ty situace občanů pro než jako subjekt samosprávy, určují podmínky. Existuje i obec s 1 000 obyvatel, která se touto problematikou zabývá a má zpracovány životní situace pro své občany pro vlastní vyhlášky.

Při hodnocení krajských úřadů je třeba konstatovat, že situace je dobrá a stále se lepší. Povinně zveřejňované informace nalezneme na domovských stránkách 9 krajů (v září 2002 to bylo pouze 6 krajů) a řešení životních situací publikuje 12 krajů (ve správné struktuře pouze 7 z toho 2 odkazem na Úřad není labyrint - www.mvcr.cz). Z celkového pohledu je tato situace příznivá.

Obce s rozšířenou působností jsou na tom s plněním informačních povinností poněkud hůře. Z 205 měst pouze 31 uvádí tuto kategorii informací, ale často jsou neúplné a špatně dostupné (skryté ve struktuře odkazů a pod.). Odkazy na řešení životních situací má 25 měst, ale jen 10 má naznačenou strukturu. Umístění je často uváděno spolupracovníky jako utajené nebo skryté.

Závěr

Z uvedeného je patrné, že pracovníci krajských úřadů jsou při zpracování svých prezentací na domovských stránkách pečlivější. Na druhou stranu existují města, která jsou vzorem ve zpracovávání popisů postupů řešení životních situací občanů nejen šíří, ale často i velmi dobrým obsahem. Mnoho měst podceňuje informovanost občanů o postupech, které jim mají pomoci při komunikaci s úřady. Zarážející je absence Povinně zveřejňovaných údajů podle Standardu ISVS i v případech, kdy informace jsou rozesety po celé struktuře prezentace a jejich soustředění by jen umožnilo jejich rychlé nalezení a přehledné uspořádání umožňující lepší čitelnost. Pro tuto činnost není potřeba investovat žádné velké náklady, jen realizovat tabulku podle standardu, což může být jen organizačně technický úkon. Tabulka podle standardu také zajišťuje úplnost informací dle zákona 106/1999 Sb. Je patrné, že je třeba se více zaměřit na vzdělávání pracovníků veřejné správy, aby byla lépe naplňována informovanost občanů.

Použitá a doporučená literatura

- J. Svoboda: Praktické ukázky z webů veřejné správy. Konference ISSS 2002 Hradec Králové
- J. Svoboda: Veřejné informační služby a životní situace občanů. Konference UDMS/MIS 2002 Praha.
- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- Standard ISVS pro zveřejňování vybraných informací o veřejné správě způsobem umožňujícím dálkový přístup – 012/01.02, Věstník ÚVIS, Ročník II, Praha 2001, Částka 7 z 1. 6. 2001

Zjednodušení orientace na portálech veřejné správy

Jaroslav Svoboda, odbor informatizace veřejné správy, Ministerstvo vnitra ČR,
Iva Zelenková, oddělení Portálu veřejné správy, Ministerstvo informatiky ČR

Úvod

Vytvořit uživatelsky přívětivé prostředí, které umožní občanům snadnou orientaci na internetových stránkách úřadů veřejné správy, předpokládá stanovení a respektování osvědčených a do jisté míry jednotných postupů při zveřejňování základních informací. Především je nutné stanovit, které informace musí být občanovi poskytnuty, jak budou tyto informace strukturovány, zpracovány, aktualizovány, zpřístupněny apod.

Výčet a strukturu povinně zveřejňovaných informací řeší na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, standard ISVS pro zveřejňování vybraných informací ve veřejné správě způsobem umožňujícím dálkový přístup, uveřejněný ve Věstníku ÚVIS č. 7/2001. Základní principy jednotného postupu byly schváleny usnesením vlády č. 875 ze dne 6. září 2000. Dohoda dalších obecně závazných pravidel by měla být výsledkem mnohostranné meziresortní spolupráce, na jejíchž základech se buduje portál veřejné správy.

Základní principy jednotného postupu (usnesení vlády č. 875/2000)

- veřejná správa musí vystupovat jako integrální organizace poskytující službu svému klientovi (= občanovi)
- odpovědnost za správnost a aktuálnost informací a popisů řešení životních situací bude mít vždy ten nejvyšší povinný subjekt
- podmínkou pro zajištění kvality informací je určení jednoznačné odpovědnosti až na úroveň konkrétních pracovníků
- informace, platné na celém území České republiky, budou vytvářet/požizovat/aktualizovat centrální správní úřady
- správní úřady nižších stupňů a místní samospráva budou vytvářet informace specifické v rámci jejich působnosti, na informace vytvořené jinými subjekty budou pouze odkazovat, případně doplňovat konkrétní místní podmínky pro výkon příslušných správních činností (např. úřední doba, jméno referenta atd.)

Jednotná struktura vybraných zveřejňovaných informací (Standard ISVS č. 7/2001)

Standard ISVS poskytuje metodické zázemí pro vytváření sjednocující struktury publikovaných informací na webových stránkách. Byl zpracován v návaznosti na projekt PHARE – Informační a komunikační služby a systémy veřejné správy. Do přípravy standardu byly kromě řešitelů projektu PHARE zapojeny i některé resorty, okresní úřady, komise informačních systémů měst a obcí při Svazu měst a obcí, odborné pracovní skupiny aj.

Předmět standardu

- výčet a struktura nejdůležitějších informací, zveřejňovaných orgánem veřejné správy způsobem umožňujícím dálkový přístup – 17ti bodová tabulka
- detailní osnova popisu postupu orgánu veřejné správy při vyřizování žádosti občana (při správním řízení i při řešení jiných životních situací) – 30ti bodová tabulka
- obecná metodická doporučení k zajištění trvalé aktuálnosti a správnosti zveřejňovaných informací

Povinně zveřejňované informace

Zveřejněné informace orgánů veřejné správy odpovídají standardu ISVS, jestliže obsahují aktuální a správné informace v požadovaných položkách. Změna pořadí či přečíslování položek není přípustná.

č.	Název položky a komentář k obsahu
1	Úplný oficiální název povinného subjektu
2	Důvod a způsob založení povinného subjektu, včetně podmínek a principů, za kterých provozuje svoji činnost
3	Popis organizační struktury povinného subjektu
4	Kontaktní poštovní adresa, tel, fax, oficiální e-mail, oficiální e-mail pro elektronický podpis (pokud existuje) a pro zaručený elektronický podpis (pokud existuje), jiné možné spojení
5	Bankovní spojení pro všechny v úvahu připadající platby od veřejnosti
6	Identifikační číslo organizace (IČO)
7	Daňové identifikační číslo (DIČ)
8	Údaje o schváleném i upraveném rozpočtu a zveřejnění výkazů za uplynulý rok
9	Místo a způsob, jak získat příslušné informace (doporučuje se použití elektronického formuláře)
10	Kde lze získat žádost či stížnost, předložit návrh, podnět či jiné dožádání anebo obdržet rozhodnutí
11	Místo, lhůta a způsob, kde lze podat opravný prostředek proti rozhodnutí povinného subjektu, a to včetně výslovného uvedení požadavků, které jsou v této souvislosti kladeny na žadatele, jakož i popis postupů a pravidel, které je třeba dodržovat při těchto činnostech
12	Název příslušného formuláře a způsob a místo, kde lze takový formulář získat (doporučuje se aktivní odkaz na elektronický formulář)
13	Popisy postupů - návody pro řešení životních situací (doporučuje se aktivní odkaz na popisy postupů pro řešení nejrůznějších životních situací)
14	Přehled nejdůležitějších předpisů, podle nichž povinný subjekt zejména jedná a rozhoduje, které stanovují právo žádat informace a které upravují další práva občanů ve vztahu k povinnému subjektu, a to včetně informace, kde a kdy jsou tyto předpisy poskytnuty k nahlédnutí (doporučuje se aktivní odkaz na uvedené předpisy)
15	Sazebník úhrad za poskytování informací
16	Výroční zprávy minimálně za dva předchozí kalendářní roky o činnosti subjektu v oblasti poskytování informací
17	Seznam všech rozpočtových, příspěvkových, zřízovaných, řízených a jiných organizací, které jsou povinným subjektem zřízeny nebo jsou jakkoli pravidelně navázány na rozpočet povinného subjektu

Osnova popisu postupu

Tabulka vymezuje povinné a doporučené atributy pro popis činnosti orgánů veřejné správy při řešení životních situací (viz položka 13 předchozí tabulky Povinně zveřejňované informace).

č.	Název položky a komentář k obsahu
1	Identifikační číslo návodu
2	Kód životní situace
3	Pojmenování (název) životní situace
4	Základní informace k dané životní situaci, předmětu žádosti apod.
5	Kdo je oprávněn podat žádost, iniciovat jednání apod. (např. plnoletost, příslušnost trvalým bydlištěm apod.)
6	Podmínky a postup pro řešení životní situace
7	Způsob, jakým je možno zahájit řešení životní situace (osobní návštěva, papírová nebo elektronická forma apod.)
8	Název instituce, která záležitost vyřizuje
9	Konkrétní organizační útvar (případně konkrétní pracovník), adresa, úřední hodiny, telefonní číslo
10	Potřebné doklady a další podklady požadované po žadateli
11	Formuláře používané při řešení dané životní situace
12	Správní a jiné poplatky
13	Lhůty a termíny
14	Další účastníci postupu
15	Popis dalších činností požadovaných po žadateli
16	Název a odkaz na funkční elektronickou službu, která umožňuje vyřízení příslušné žádosti, pokud existuje
17	Číslo a název příslušného právního předpisu
18	Číslo a název souvisejících právních předpisů
19	Místo, lhůta a způsob pro podání opravného prostředku a související požadavky
20	Sankce, které mohou být uplatněny vůči občanovi (podnikatelskému subjektu) nebo orgánu veřejné správy při nedodržení předepsaných povinností, postupů, podmínek apod.
21	Vybrané nejdůležitější často kladené otázky, související s danou životní situací, a stručné odpovědi na ně
22	Širší kontext řešení životní situace, např. z pohledu resortu a daného území (např.: Další informace na www stránkách, Dále se můžete obrátit na... apod.)
23	Jiné informační zdroje, komunikační formy
24	Související životní situace a související odkazy (např. na právní předpisy)
25	Označení odpovědného správce popsaného postupu (orgán, organizační útvar, funkce)
26	Jméno osoby – odpovědného správce popsaného postupu
27	Datum, od kterého návod platí
28	Datum poslední aktualizace a nebo verifikace správnosti postupu
29	Datum konce platnosti
30	Případná upřesnění a poznámky, především pro zaměstnance veřejné správy, které mohou pomoci úředníkovi při orientaci v životní situaci občana

Obecná metodická doporučení

V současné verzi standardu (verze 1.1) jsou organizační otázky formulovány pouze jako obecná doporučení. Osvědčí-li se v praxi, budou některá z nich vydána novým standardem jako závazná.

Obecně se doporučuje (převzato ve zkrácené podobě):

- vytvářet informace umožňující oddělení obsahu od formy
- zveřejňované informace přehledně strukturovat

- u návodů pro řešení životních situací zpřístupnit na první vyhledání pouze „základní informace“ (položky 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 popisu postupu), další položky zpřístupnit z odkazu „rozšířené informace“ (položky 9, 17, 19, 20, 23 popisu postupu), všech 30 položek popisu postupu zpřístupnit až ze zvláštního odkazu „kompletní informace“. Tímto způsobem budou zobrazeny nejprve nejdůležitější informace pro veřejnost a až posléze detailní podrobnosti
- vytvořit v rámci subjektu veřejné správy odpovědný orgán, například redakční radu. Jejimi členy by byl pracovník obecně odpovědný za zveřejňované informace povinného subjektu (například pracovník pro vztahy s veřejností, v malé obci například starosta), pracovník odpovědný za obsahovou správnost zveřejňovaných informací (například referent odborného pracoviště) a pracovník odpovědný za realizaci zveřejnění předložených informací (například správce internetového serveru, což může být i externí firma). U malých obcí mohou být všechny zmíněné role sloučeny v jedné osobě, doporučuje se ale, aby takový stav byl v místě všeobecně znám.
- zásady odpovědnosti za aktualizaci a správnost zveřejňovaných informací a za systém provádění případných oprav apod. provádět písemně
- vytvořit stálý poradní orgán, který bude dbát na aktualizaci a správnost zveřejňovaných popisů postupů při řešení životních situací a bude iniciovat vytváření nových popisů postupů. Doporučuje se, aby v takovém orgánu byli zastoupeni pracovníci více druhů profesí, případně i osoby externí, které mohou mnohdy lépe posoudit srozumitelnost zveřejňovaných informací, a pracovníci z územních orgánů veřejné správy
- promítnout příslušné mechanismy k výše uvedeným činnostem do organizačních směrnic povinného subjektu a do popisů činností určitých funkcí v organizační struktuře povinného subjektu, případně přímo do pracovních náplní konkrétních pracovníků.
- složité správní činnosti členit na dílčí jednotlivé postupy, které jsou veřejností nejčastěji uplatňovány (například u stavebního řízení výměna střešní krytiny, stavba plotu, zateplení štítu atd.).
- každý vytvořený dokument označit identifikací subjektu

Závěr

Požadavky na zjednodušení orientace na portálech veřejné správy vycházejí z přijatých koncepčních dokumentů, např. z Akčního plánu eEurope+ nebo Státní informační politiky, a jsou předpokladem pro zkvalitnění služby, kterou veřejná správa poskytuje občanovi.

Z mezinárodních zkušeností je existence potřebných standardů, metodik a číselníků nezbytnou podmínkou pro strukturování potřebných informací a jejich dalšího zpracování návaznými vyhledávacími nebo znalostními systémy.

Regionální a municipální informační systém RAMIS

Ing. Kamil Svoboda, analytik, PVT, a. s.

Úvod

V souvislosti s reformou veřejné správy byly na úroveň krajských orgánů přeneseny pravomoci a povinnosti z různých úrovní veřejné správy a vznikly zcela nové aktivity, které musí tyto orgány zajišťovat. Samozřejmě, že s tím související rozhodování není možné provádět odpovědně bez patřičné informační podpory. Díky rozsáhlému komplexu problémů, které se prolínají z jedné oblasti do druhé, tak na krajích vyvstává potřeba systému na podporu rozhodování, který by dokázal dát do souvislosti informace a data z různých zdrojů a prezentoval je ve formě, která je vhodná pro další analytické zpracování.

Cíle a kontext RAMIS

Regionální a municipální informační systém (RAMIS) je internetovou aplikací realizovanou jako modulární informační systém, vývojově otevřený, konstruovaný pro podporu poznávacích, plánovacích a kontrolních činností orgánů a úřadů veřejné správy. RAMIS je koncipován jako součást informačního systému orgánů kraje. Je připraven poskytovat informace ústředním orgánům, orgánům NUTS 2, měštům a obcím, stejně jako veřejnosti. Cílem RAMIS je:

- 1) Informační podpora rozhodovacích procesů orgánů kraje, a to ve fázích komplexního poznávání reality kraje a jeho okolí, plánování a kontroly usměrňování sociálně ekonomického i územního rozvoje kraje. RAMIS musí být schopen podchytit obraz reality stavů, procesů a jevů v rámci prostoru kraje, indikovat regionální vývojové disparity a odchylky od nastavených stavů.
- 2) Informační podpora rozhodovacích procesů a výkonných činností příslušných odborů krajského úřadu, které jsou pověřeny správou konkrétních oblastí v působnosti kraje. Cílem je poskytnout podporu jak na úrovni příslušných oblastí jako celku, tak i informace o organizacích, které ve spravované oblasti působí.
- 3) Informační podpora hodnocení ekonomické efektivity využívání rozpočtového potenciálu kraje, hospodaření příspěvkových organizací zřizovaných krajem, rozpočtů obcí a dobrovolných svazků obcí a kraje celkem.

Výstupy dat a informací jsou uživatelům zpřístupněny prostřednictvím Internetu, formou předpřipravených standardních tabelárních, grafických a kartografických výstupů a výstupů prostorových analýz.

Základní dekompozice RAMIS vychází z konceptu informační podpory zabezpečení prostorového rozvoje regionů (regionální rozvoj a územní plánování), kde základní třídění tvoří sféry sociální, ekonomické, služeb a přírodní sféry. Dále také zahrnuje informační podporu v oblasti řízení jednotlivých odvětví spadajících do působnosti kraje a v neposlední řadě informační podporu analýz plnění rozpočtů příspěvkových organizací zřizovaných krajem, analýz rozpočtů obcí a dobrovolných svazků obcí včetně využití metod finančních analýz pro hodnocení ekonomické efektivity příspěvkových organizací zřizovaných krajem.

V současnosti vyvinutými podsystémy RAMIS tedy jsou:

- Informační systém pro podporu prostorového rozvoje
- Informační systém pro podporu řízení odvětví
- Ekonomický informační systém

Kontext RAMIS je dán prostředím veřejné správy a to na úrovni:

- Datových vstupů, jejich rozhodující základ tvoří informační systémy veřejné správy, dále pak administrativní činnost veřejné správy,
- výstupních informačních služeb, určených k podpoře rozhodovacích procesů a vybraných činností úřadů a orgánů veřejné správy,
- podpory veřejných informačních služeb.

Datový fond

RAMIS využívá pro poskytování informací datový fond informačních systémů centrální veřejné správy (státní statistiky, resortní statistiky), datový fond finančních orgánů a datové fondy z administrativních činností krajů (např. i z titulu funkce zřizovatele příspěvkových organizací ve své působnosti).

Datový fond RAMIS obsahuje popisná a prostorová data. Popisná data jsou členěna do hierarchicky pojaté soustavy ukazatelů a do datových sad podrobných údajů. Prostorová data jsou uspořádána jednak jako komplexní a syntetická témata a jednak jako analytická témata mapových znázornění reality. Informační systém RAMIS přebírá datový fond z jednotných zdrojů, zajišťuje jednotnou interpretaci dat a to jak po věcné, tak i po formální stránce a zajišťuje obsahovou správnost informací ve vztahu ke statistickému vykazování.

Výčet zdrojových míst, od nichž jsou údaje přebírány, je poměrně obsáhlý a patří mezi ně:

- informační systémy vybraných ústředních orgánů státní správy, příp. jejich územních pracovišť, například MF ČR, ČSÚ, MPSV, MZd-ÚZIS, MŠMT-ÚIV, ČÚZK nebo MV,
- informační systémy krajských úřadů,
- informační systémy obcí a měst.

Zvláštní postavení mezi zdrojovými místy mají informační systémy krajů a informační systémy měst a obcí zejména proto, že celá řada údajů vzniká právě v těchto úrovních veřejné správy (zejména v rámci výkonu státní správy, nebo při zajišťování samosprávy).

Architektura RAMIS

Technologické řešení RAMIS prošlo od prvních návrhů několika zásadními změnami. Zpočátku byl vyvíjen jako klient-server aplikace, která bude nasazena lokálně, u jednotlivých uživatelů, s přístupem na lokální datový server. K tomuto řešení byla využívána technologie Oracle Express, která umožňovala vybudovat výkonný multi-dimenzionální datový sklad a budovat nad ním stand-alone aplikace. Avšak díky dalšímu vývoji tohoto základního software a díky změnám politiky firmy Oracle, především k podpoře Oracle Express, bylo rozhodnuto o přechodu na novou, třívrstvou technologii.

Toto řešení, postavené na databázovém serveru Oracle 9i a objektových komponentách Business Intelligence Beans (BIB), umožnilo rozvinout koncept RAMISu do nových rozměrů - jako webové služby poskytované jednotlivým uživatelům prostřednictvím Internetu. Díky centralizaci systému na provozní pracoviště PVT, a.s. je tak zajištěna daleko vyšší konzistence dat i služeb, při zachování vysoké míry bezpečnosti. Zároveň je také možné nabízet pohledy na data prostorových celků vyšší úrovně, než jen krajů a tak RAMIS najde uplatnění u při řízení územních celků NUTS 2, nebo pro centrální orgány v celorepublikových pohledech.

Vzhledem k centralizaci důležitých dat a informací na jediné místo byl od počátku vývoje RAMIS kladen velký důraz na jejich zabezpečení. Byl navržen a implementován systém přidělování přístupových práv, který umožní omezit přístup skupinám uživatelů, nebo i jednotlivcům pouze k vybraným podmnožinám dat (například data jednoho kraje, za oblast rozpočtu). Strukturu těchto práv vytváří na základě požadavků odpovědných pracovníků jednotlivých krajů pracovníci provozního pracoviště RAMIS.

Dalším mechanismem zabezpečení dat je umístění databázového i aplikačního serveru do demilitarizované zóny za firewall PVT, a.s. tak, že je k nim umožněn přístup pouze z vyjmenovaných IP adres. Samozřejmě že i fyzické zabezpečení serverů je na patřičné úrovni.

Formy analytických výstupů

K analytickým výstupům systému RAMIS může uživatel přistupovat několikerým způsobem:

- Formou tabulky – jedná se o speciální multi-dimenzionální tabulku, jejíž funkční prvky umožňují provádět modifikaci pohledu na sledovaný jev,
- formou mapy – u dat vhodných pro prostorové znázornění (data topografická a tematická),
- formou sestav.

Analytická práce s výstupy

Systém RAMIS obsahuje ke každé věcné oblasti sadu tzv. předpřipravených pohledů. Pohledem je myšlena prezentace dat formou tabulky a grafu. Uživatelé jsou tyto pohledy nabídnuty po přihlášení do systému a po výběru požadované věcné oblasti.

Vedle předpřipravených pohledů, které se vztahují k jednotlivým problémovým oblastem, je uživateli umožněno vytváření vlastních, tzv. uživatelských pohledů. Uživatel je schopen z nabídnutých dimenzí sestavit vlastní pohled. Ten bude představovat úzký výřez z celé problémové oblasti. Uživatel tak získává možnost rychlého přístupu k ukazatelům, časovému období, území, atd. a tak následně i k datům, která ho zajímají nejvíce, nebo se kterými nejčastěji pracuje. Vytvořený pohled je možné uložit do vzdáleného katalogu, což uživateli zajistí pozdější přístup k vytvořenému pohledu z jakékoli stanice připojené do sítě Internet (samozřejmě za dodržení bezpečnostních pravidel).

Možnost modifikace předpřipraveného pohledu je další funkcí, která zrychluje práci uživatele se systémem. Na základě předpřipraveného pohledu si uživatel vytvoří kopii, kterou má možnost dále modifikovat (ubránění/přidání prvků do pohledu, rotace pohledu, nastavení kritických hodnot, agregace a rozpad ukazatelů, aj.).

Nad data zobrazenými v jednotlivých tabulkách je možné provádět elementární statistické výpočty. Ty pomohou uživateli alespoň zhruba zhodnotit jak vypovídací schopnost dat, tak realitu, kterou tato data reprezentují. Mezi základní statistické funkce jsou zařazeny:

- suma vybraných hodnot,
- maximální hodnota,
- minimální hodnota,
- rozpětí,
- průměr,
- rozptyl,
- směrodatná odchylka,
- medián,
- procentní odchylky od průměru.

Kromě těchto základních funkcí budou pro modelování jevů využívány metody regresní a korelační analýzy, metody extrapolace zejména časových řad, modely struktur a proporcí funkcí ve vybraném území, dopravní modely, ekologické modely apod.

Samozřejmě, že data předpřipravených i uživatelských pohledů je možné exportovat do externích aplikací. Základním standardem BIB pro export dat je formát txt, který umožnil do RAMISu implementovat funkci převodu pohledu do tabulkového procesoru MS Excel. Dalším podporovaným formátem pro využití přenosu dat v Internetu je formát XML.

Kartografické znázornění dat

Data, ke kterým existuje souřadnicová lokalizace, je možné zobrazovat v mapě. To uživateli pomůže v lepší orientaci v prostorových vztazích. RAMIS nabízí dva základní typy kartografického zobrazení:

- Mapová zobrazení dle tématických okruhů, která umožňují lokalizaci důležitých prvků určitého tématu ve zvoleném prostoru (křižovatky, mosty, apod.).
- Kartogramy a kartodiagramy – zobrazují data zvolené problematiky, související s určitým prvkem území (např. obec). Uživatel si může zvolit formu zobrazení dat. První typ je zobrazení dat v grafech (např. koláčových), svázaných s určitým bodem mapy (např. okres). Tento typ se nazývá kartodiagram. Druhý typ zobrazení je vyznačení určitého území hodnotou ze zvolené škály (barevná škála, různé typy šraf). Tento typ se nazývá kartogram. Třetím typem zobrazení je kombinace obou předchozích.

Současný stav a blízká budoucnost

V současné době je RAMIS ve fázi pilotního provozu, který bude probíhat na osmi vybraných krajích do dubna 2003. Kraje, které se k pilotnímu provozu přihlásily, zdarma ověřují funkcionalitu a obsah-

vou náplň RAMISu přímo na svých pracovištích, v reálných podmínkách každodenních činností. Přitom díky třívrstvé architektuře systému nebylo nutné provádět instalace na jednotlivých počítačích a je možné s RAMISEm pracovat prostřednictvím webového prohlížeče. Samy kraje si pak mohou definovat pravidla pro omezení připojení svých pracovníků do jednotlivých subsystémů, nebo ponechat plný přístup všem. Pilotní provoz tak uživatelům umožní vyzkoušet si práci se zcela novým typem informačního systému, který ve veřejné správě dosud chyběl a představuje posun z oblasti operativních činností a rozhodnutí do oblasti taktické a strategické. Důležitou funkcí pilotního provozu je i ověření realizovatelnosti způsobu a formy získávání potřebných dat z jednotlivých zdrojů na kraje.

V případě zájmu ze strany jednotlivých krajů, pak bude vytvořeno provozní pracoviště RAMIS v PVT, a. s., ve spolupráci s kraji budou dokompletovány datové zdroje a zabezpečeny smluvní vztahy, tak aby mohl být od září 2003 realizován standardní provoz.

Shrnutí

RAMIS je v tuto chvíli jediný informační systém, který dokáže reagovat na požadavky uživatelů v oblasti taktických a strategických rozhodnutí. Díky snadnému a rychlému přístupu k široké škále informací, ve vzájemných souvislostech a v různých formách zobrazení, nabízí nástroje k podpoře kvalitního řízení na různých vertikálních i horizontálních rovinách veřejné správy a umožní tak vysokou návratnost prostředků do něj vložených.

Přehled a vize řešení Microsoft pro veřejnou správu v České republice

Ing. Jan Toman, zástupce pro školství a samosprávu v ČR, Microsoft, s. r. o.

Vizi společnosti Microsoft je tvorba vytvoření komplexních řešení, která dovolí otevřeně a všudypřítomně:

Občanům přijímat služby, přistupovat ke službám on-line, stát se účastníky celoživotního vzdělávání a podílet se na správě věcí veřejných

Firmám přistupovat on-line ke službám veřejné správy, vytvářet partnerství se složkami veřejné správy pro urychlení ekonomického rozvoje a podílet se na službách veřejné správy

Pracovníkům veřejné správy a *voleným představitelům* zvýšit jejich osobní efektivitu, změnit vztahy s občany a zahrnout všechny občany do politických diskusí a zaměřit se na strategická rozhodnutí

Jak těchto cílů dosáhnout?

Microsoft .NET je platforma pro vytvoření otevřeného, distribuovaného výpočetního prostředí. Tato platforma je schopna za použití Internetu, informací a aplikací vytvořit zcela nové prostředí pro občany, úřady všech úrovní, firmy a všechny další potenciální uživatele.

Platforma Microsoft .NET je schopna zajistit nejen komunikaci nejmodernějších systémů, ale je také nejlepší a nejlevnější platformou pro propojení všech – starých i nových – aplikací, datových zdrojů, agend za použití technologie WEBových služeb.

WEBové služby na bázi XML jsou klíčem ke konektivě Microsoft .NET, kdy původně oddělené aplikace a systémy z mnoha počítačů spolu komunikují. Platforma .NET je založena na průmyslových standardech XML, SOAP, WSDL a UDDI. Fundamentální ideou stojící na pozadí XML WEBových služeb je umožnit organizacím znovu použít kousky kódu programů vytvořených jinými vývojáři, zjednodušit, zrychlit a zlevnit tak vývoj aplikací, mnohonásobně zvýšit úroveň interoperability a flexibility počítačových systémů a zrychlit rozvinutí nových služeb pro uživatele.

V našem hlavním příspěvku chceme dokumentovat i změnu úlohy společnosti Microsoft z dodavatele infrastruktury na dodavatele řešení včetně příkladů takových řešení ve školství a veřejné správě ČR.

Shrnutí

Microsoft .NET – platforma umožňující rychlý a levný rozvoj e-governmentu.

Státní mapové centrum a služby Digitální geoinformační knihovny

Ing. Michal Vaněček, zástupce ředitele, T-SOFT, s. r. o.,
Ing. Martin Vrátný, CSc., vedoucí vývoje GIS, T-SOFT, s. r. o.

Úvod

Hlavní náplní Státního mapového centra je jednoduché zpřístupnění státních mapových děl a dalších souvisejících informací uživatelům informačních systémů ve státní správě a popřípadě i veřejnosti. Tyto služby jsou poskytovány prostřednictvím rozhraní Digitální geoinformační knihovny, definované na základě standardů OpenGIS konsorcia OGC.

Cílem Digitální geoinformační knihovny (dále jen DGK) je vytvoření obecné platformy pro využívání služeb serverů poskytujících geografické informace bez ohledu na technologickou platformu.

Státní mapové centrum

je nástroj umožňující vzdáleně využívat státní mapová díla v prostředí internetu. Systém je navržen pro snadnou integraci s prostorovými daty a stávajícími informačními systémy. Garantem systému je Ministerstvo informatiky, data poskytuje Český úřad zeměměřický a katastrální ČÚZK a Hlavní úřad vojenské geografie HÚVG.

Architektura SMC je stavebnicová, umožňující využívat pouze základní služby či předpřipravené funkční bloky. Součástí SMC je i obecné uživatelské rozhraní, umožňující základní operace nad daty.

Funkční bloky :	
Přehled map	Uživatelské rozhraní pro prohlížení katalogu map a pro vyhledávání.
Zobrazení mapy	Umožňuje prohlížení mapových výstupů generovaných službou MapServer. Obsahuje uživatelské rozhraní pro základní operace s mapou.
Správce vrstev	Spolupracuje se službou MapServer. Umožňuje správu map a vrstev, nastavení jejich základních parametrů, zapínání a vypínání vrstev.
Zobrazení dat	Umožňuje prohlížení a vyhledávání atributových dat spojených s prostorovými prvky datových zdrojů obsažených v připojené mapě.

Data v SMC

Ve Státním mapovém centru jsou zatím zpřístupněny tyto mapové podklady :

- rastrové Základní mapy ČR RZM10, RZM25, RZM50, RZM200, RZM500,
- klady mapových listů Základních map ČR, vojenských topografických a katastrálních map,
- rastrové ekvivalenty vojenských topografických map RETM50, RETM100, RETM200, RETM500,
- územně-správní členění ČR (kraje, bývalé okresy, obce s rozšířenou působností, obce, KÚ),

Digitální geoinformační knihovna

Rozhraní Digitální geoinformační knihovny Státního mapového centra poskytuje standardní webové služby. Tyto služby jsou založené na OpenGIS standardech WebMapServer a WebFeatureServer, aby rozhraní mohlo sloužit jako obecná platforma webových služeb bez ohledu na jeho konkrétní implementaci. Kromě toho poskytuje rozhraní DGK i další služby, umožňující efektivnější návrh a činnost klientských aplikací.

DGK obsahuje např. tyto služby :

Jméno služby	Charakteristika
FeatureServer.asmx	Služba podporující manipulace s daty v datových zdrojích podle standardu OpenGIS.
MapServer.asmx	Standardní OpenGIS služba poskytující mapy a prostorová data.
Render.asmx	Rozšiřující služba poskytující rastrové mapy.
Discover.asmx	Služba pro získání informací a metadat o WWW službě. Umožňuje získat jednotným způsobem informace ze serveru o datech, která server poskytuje. Tyto informace lze použít jako parametry metod jiných služeb.

Implementace Digitální geografické knihovny ve Státním mapovém centru je založena na technologii Microsoft .NET. Komunikace je založena na protokolu TCP/IP a HTTP. WEBové služby jsou volány pomocí protokolu SOAP. Veškerá data jsou v systému ukládána a sdílena ve formátu XML.

WWW služby rozhraní DGK

Přehled metod jednotlivých služeb rozhraní DGK a příklady jejich použití :

- MAPSERVER.ASMX

Jméno metody	Charakteristika
GetCapabilities	Vrací popis funkcí, které server poskytuje.
GetMap	Poskytuje mapy.
GetFeatureInfo	Poskytuje další informace k prvkům získaným pomocí GetMap.

Příklad:

[http://www.czmap.cz/Aquarius.Web.Services/OpenGIS/MapServer.asmx/GetCapabilities?](http://www.czmap.cz/Aquarius.Web.Services/OpenGIS/MapServer.asmx/GetCapabilities?VERSION=&SERVICE=&REQUEST=&UPDATESEQUENCE=)

[VERSION=&SERVICE=&REQUEST=&UPDATESEQUENCE=](http://www.czmap.cz/Aquarius.Web.Services/OpenGIS/MapServer.asmx/GetCapabilities?VERSION=&SERVICE=&REQUEST=&UPDATESEQUENCE=)

- FEATURESERVER.ASMX

Jméno metody	Charakteristika
GetCapabilities	Vrací popis geoprvků, které server poskytuje.
DescribeFeatureType	Vrací popis struktury libovolného geoprvku.
GetFeature	Metoda GetFeature umožňuje vyzvednout nebo uložit konkrétní výskyt geoprvku z/do úložiště jednoduchých geoprvků.
....	

Příklad:

[http://www.czmap.cz/Aquarius.Web.Services/OpenGIS/FeatureServer.asmx/GetCapabilities?](http://www.czmap.cz/Aquarius.Web.Services/OpenGIS/FeatureServer.asmx/GetCapabilities?VERSION=&SERVICE=&REQUEST=&UPDATESEQUENCE=)

[VERSION=&SERVICE=&REQUEST=&UPDATESEQUENCE=](http://www.czmap.cz/Aquarius.Web.Services/OpenGIS/FeatureServer.asmx/GetCapabilities?VERSION=&SERVICE=&REQUEST=&UPDATESEQUENCE=)

- RENDER.ASMX

Jméno	Charakteristika
GetImage	Vrací specifikovaný pohled na geografická data.
GetCurrentData	Vrací XML reprezentaci vrstev zobrazené mapy.
GetCurrentView	Vrací parametry aktuálního pohledu ve formě XML dokumentu.
....	

Příklad:

<http://www.czmap.cz/Aquarius.Web.Services/render.asmx/GetImage?AppName=SMC&SID=818251c9-ff65-42e5-a4a1-58d36056d7d6&Command=zoomtooverview&parameters=&width=800&height=600&format=jpg&transparent=false&bgcolor=white>

- DISCOVER.ASMX

Jméno	Charakteristika
GetMapView	Vrací jména dostupných pohledů pro zadanou aplikaci.
GetFeatureSources	Vrací jména datových zdrojů pro zadanou aplikaci.
GetApplications	Vrací jména aplikací dostupných na serveru.
....	

Příklad:

<http://www.czmap.cz/Aquarius.Web.Services/Discover.asmx/GetMapView?AppName=SMC&SID=818251c9-ff65-42e5-a4a1-58d36056d7d6&CultureName=>

Shrnutí

Státní mapové centrum poskytuje již více než rok mapové služby celostátnímu systému ARGIS. Za tu dobu již lze považovat jeho funkce za vyzkoušené a ověřené.

Napojení jiných systémů je bezproblémové a lze tedy věřit, že využití služeb SMC zefektivní a zjednoduší procesy využití státních mapových děl.

Fenix II – informační systém nové generace

Michal Varga, diplomovaný technik, Project manager Fenix II, PVT, a. s.

Úvod

Rozvoj informačních technologií ve veřejné správě prošel za poslední desetiletí celou řadou změn. Vývoj informačních technologií byl postaven před problém, jak využít dostupných technologií, resp. situace, kdy máme řadu informací, ale potřebujeme je dostat do elektronické podoby tak, abychom je mohli jednoduchým způsobem dále zpracovávat. Koncem posledního desetiletí minulého století bylo na našem trhu dostupné celé spektrum různorodých aplikací pro dílčí použití evidence dat do elektronické podoby. Tyto aplikace více či méně nabízely a uspokojovaly svojí funkcionalitou potřeby uživatelů pro evidenci v elektronické podobě. Ale velké spektrum a nesourodost aplikací, které byly v mnoha případech i na nejrůznějších platformách, neumožňovali či velmi těžko nabízeli sdílení dat, natož vzájemnou komunikaci. V poslední době se nabízela řada možností, jak zajistit propojení nehomogenních aplikací, ať již se jedná o COM/DCOM technologie spojené s platformou Microsoft či obecnější platformově nezávislé řešení postavené na architektuře CORBA od skupiny OMG. Otázkou zůstává, jestli tato řešení nabízí opravdu informační systém, který nabízí to neefektivnější řešení. Doba, kdy bylo potřeba pouze „evidovat“ informace v elektronické podobě je již za námi, nyní je potřeba hledat taková řešení, resp. takové informační systémy, které nabízí maximální efektivitu práce, komplexnost a přehlednost. Jedná se o odstranění pořizování duplicit a maximální sdílení společných dat, které ve svém důsledku nabízí efektivně využitelné informace (hovořit dnes o pouhých datech v informační společnosti má sice význam, ale pouze lokální, což je již málo), dostupnost vzdálených informačních zdrojů z jednoho systému a v neposlední řadě také uživatelský komfort ovládání systému a moderní technologie.

Trend v současné době tedy jednoznačně naznačuje, že je nutné hledat takový informační systém, který splňuje výše popsané charakteristiky.

Cíle a kontext FENIX II

Fenix II je modulární informační systém určený pro organizace veřejné správy (jedná se již čtvrtou generaci produktu určeného pro tuto sféru). Systém tedy navazuje na současný produkt Fenix, který je provozován u více než 2500 klientů v oblasti státní správy a samosprávy, zdravotnictví a školství.

Informační systém Fenix II je určen pro organizace vyznačující se rozpočtovým charakterem hospodaření (např. obce, města, magistráty, krajské úřady, příspěvkové organizace – nemocnice, školy, atd.). Řeší problematiku evidence ekonomických agend (účetnictví a s ním spojené moduly), evidenci registrů s možností aktualizace ze zdrojových registrů ISVS, agend pro podporu činností spojené s výkonem státní správy (např. umožňuje realizovat činnosti spojené se stavebním řízením, atd.) a řadu dalších evidenčních agend potřebných pro vlastní chod úřadu (personalistika, organizační struktura, ...). Umožňuje komunikaci se spisovou a archivní službou a mnoho dalších možností.

Cílem tohoto produktu je nabídnout řešení, které uspokojí potřeby organizací z rozpočtové sféry v takové míře, že sdílení a dostupnost informací bude v maximálně efektivně využíváno a pozornost bude soustředěna na práci s informacemi, nikoliv pouze na pořizování prvotních dat za využití nejmodernějších technologií. Jednoduché a intuitivní ovládání celého systému včetně snadné údržby pro správce systému a aktualizace nových verzí, to vše bylo při vývoji tohoto systému bráno na zřetel. Otevřenost systému je další z priorit tohoto systému.

Informační systém je postaven tak, že veškeré informace jsou do systému pořizovány pouze jedenkrát a jsou sdíleny dalšími moduly systému pro jejich potřebu, čímž se snižuje duplicitní pořizování informací do systému. Postupné rozšiřování základních dat (podle závislosti modulů mezi sebou) ve svém důsledku dává k dispozici komplexní a ucelenou informaci pro práci v systému. Jakákoliv změna, podle povahy informace, může být promítnuta v celém systému automaticky nebo pouze při její akceptaci v daném modulu (toto je dáno charakterem jednotlivých modulů).

Přístup k informacím je řízen propracovanou správou uživatelských oprávnění včetně možnosti ověření (volitelně) přes Active Directory tak, aby nedošlo k zneužití informací. Fenix II umožňuje

sledování historie (kdo, kdy a co změnil, včetně zobrazení stavu informace k určitému dni), sehrávání dat z lokálních databází do centrální a naopak a celou řadu dalších funkcí, které provazují celý systém.

Jedná se o informační systém, který je celý postaven pouze a jen na nejnovější technologii .NET Framework a nabízí tedy řadu možností spojených s touto technologií, např. jednoduchá instalace a údržba celého systému. Odpadají složité a problémové instalace či aktualizace systému. Technologie .NET patří k špičkovým technologiím a její užití sice klade vysoké nároky na práci řešitelského týmu, ale na druhou stranu nabízí snadný a rychlý rozvoj na implementaci požadavků a další rozvoj nových modulů.

Škálovatelnost systému v případě velkého zatížení (především u velkých organizací), nabízí možnost rozložení výkonu celého systému mezi více serverů podle potřeby. Je možné společné moduly, např. registry, které jsou sdíleny napříč celým systémem a tvoří jádro systému, a kde je dostatečně silná komunikační infrastruktura, sdílet z centrálního serveru a ostatní moduly, kde se očekává velká provozní zátěž, provozovat lokálně a tím je zajištěno online sdílení společných informací z centra a dostatečný výkon na lokálních pracovištích, kde jsou provozovány ostatní moduly.

Otevřenost systému patří mezi další možnosti Fenix II. Systém je koncipován tak, že je možné do systému zaimplementovat relativně jednoduchým způsobem moduly od jiných dodavatelů, kteří pouze musí respektovat určitá pravidla spojená s definovaným rozhraním. Tj. tento modul se může stát integrální součástí celého systému, kdy může využívat všechny funkcionality a informace, které jsou správcem modulů zpřístupněné. Důkazem takového řešení je spolupráce na vývoji aplikace s externí firmou, která využívá Framework Fenix II a další moduly pro funkcionalitu své agendy Personalistika.

Jednoduchá tvorba nových tiskových sestav za pomoci generátoru tiskových sestav nabízí další možnosti pro potřeby uživatelů v tomto systému. Možnosti řízení přístupu k uživatelsky vytvořeným tiskovým sestavám a sdílení těchto sestav pro oprávněné subjekty (uživatelé či skupiny) v rámci systému jsou další z charakteristických prvků systému.

Popis systému, vazeb a modulů

Celý systém je založen na tzv. jádru systému, které tvoří soubor několika modulů. Jedná se o registry (datový obsah registru je v souladu se Standardy ISVS definované Úřadem pro veřejné informační systémy, resp. dnes již Ministerstvem informatiky ČR), mající rovněž charakter číselníků a další dva moduly, které jsou potřebné pro fungování celého systému, mající charakter společných číselníků, které jsou aktivně využívány dalšími moduly systému. Jedná se o:

Registr obyvatel – modul pro evidenci obyvatel. Obsahuje seznam všech osob, které jsou evidovány v systému. Osoby evidované v systému jsou pak členěny na neregistrované (číselníkové informace) a registrované, které zajišťují evidenci základních údajů o fyzických osobách na městských nebo obecních úřadech. Obsahuje základní identifikační (příjmení, jméno, rodné číslo), osobní (občanství, rodinný stav, titul, obchodní jméno, kontakty, úmrtí apod.) a adresní údaje (adresy trvalé, doručovací, přechodné, adresy sídla). Součástí jsou i tzv. vazební údaje (sňatek, rozvod, rodiče, děti).

Registr ekonomických subjektů – obsahuje ekonomické subjekty – právnické osoby, které jsou evidovány v systému. Je správa databáze ekonomických subjektů se všemi navazujícími údaji, jejich poboček a číselníků ekonomických subjektů (číselník odvětvové klasifikace ekonomické činnosti, číselník právních forem, číselník kategorií organizací podle počtu pracovníků, číselník sektorů pro SNA, číselník institucionálních sektorů a číselník způsobu zániku).

Registr katastru nemovitostí – podává informace o nemovitostech příslušného okresu, obce a katastrálního území dle údajů (databází) poskytovaných katastrálními úřady z Informačního systému katastru nemovitostí (ISKN) geodézie a kartografie. Modul umožňuje prohlížení a tisk číselníků RKN, prohlížení a tisk rejstříků RKN (katastrální území, části obcí, obce, okresy, kraje – které navazují na Územně identifikační registr UIR). Dále lze prohlížet, editovat a tisknout ceník BPEJ (bonitovaných půdně ekologických jednotek), oprávněné subjekty (vlastníky), vlastnictví (listy vlastnictví), parcely (katastru nemovitostí i zjednodušené evidence), budovy a listiny. V rámci Oprávněného subjektu lze prohlížet vlastnictví, parcely, jiné právní vztahy a listiny. V rámci Parcely lze prohlížet její vlastníky, díly, bonitní díly, budovu jejímž je identifikátorem, jiné právní vztahy, ochranu, parcely zjednodušené evidence k ní se vážící a listiny k parcele se vážící. V rámci Budovy lze prohlížet její vlastníky, části, jednotky, parcely k ní se vážící, ochranu, jiné právní vztahy a listiny k budově se vážící. V rámci

Vlastnictví lze prohlížet parcely, budovy, jednotky a jiné právní vztahy k listu vlastnictví se vázící. V rámci Jednotky lze prohlížet její vlastníky, ochranu, jiné právní vztahy a listiny k jednotce se vázící.

Územně identifikační registr – je základním modulem informačního systému Fenix II. Je navržen jako referenční, to znamená, že všem uživatelům systému na vyžádání jednotným způsobem poskytuje územně identifikační údaje až do úrovně adres stavebních objektů a umožňuje tak jednotný způsob prostorové i organizační identifikace veškerých objektů. Obsahem modulu je správa databáze objektů a číselníků prvků územní identifikace (oblast, kraj, okres, obec, část obce, městská část, ulice a veřejné prostranství, názvy ulic a veřejných prostranství, základní sídelní jednotka, katastrální území). Je zdrojem adres a objektů pro ostatní agendy informačního systému Fenix II.

Organizační struktura, která slouží pro evidenci organizačního uspořádání (členění) organizace(i) v systému, v úrovních organizace – útvar – funkce – osoba s možností vytváření nekonečného počtu úrovní v hierarchickém členění, možnost vytváření prostorového upořádání: areál – budova – část budovy – místnost, případně provádět modelování logické organizační struktury. Svým postavením v systému slouží také pro potřeby ostatních aplikací systému, které sdílejí či využívají dále tyto informace, např. Stavební úřad, Rozpočet, Majetek, Personalistika, atd.

Celé jádro uzavírá aplikace zajišťující administraci celého systému **Správa aplikací a uživatelů** – jedná se o modul, který zajišťuje základní konfiguraci systému, uživatelů či oprávněných subjektů (osob zařazených do skupin, či vytváření skupin, které obsahují jiné skupiny či uživatele), možnost ověřování přístupu přes Active Directory, aplikací s možností řízení přístupových oprávnění jak k celému systému, tak i k jednotlivým modulům a funkcionalitě a nich.

Další moduly, systému:

Účetnictví – umožňuje evidenci účetních dokladů v souladu se zákonem o účetnictví. Možnost pracovat v jedné databázi s daty jedné či více organizací, přičemž od některých organizací mohou být data pouze přijímána dávkově z textového souboru buď ve formě obrátů nebo dokonce jen kumulované údaje stavů pro účely sumarizací a tvorby účetních výkazů. Účetní doklady mohou do modulu vstupovat následujícími způsoby:

- ručním pořizování účetních dokladů v úloze s okamžitou kontrolou vyrovnanosti, s kontrolou na účetní předpis a pro rozpočtové organizace i na rozpočtovou skladbu. Ruční pořizování některých účetních dokladů je možné automatizovat pomocí uživatelem nedefinovaných předkontací (šablon)
- generováním účetních dokladů v jiných modulech ekonomického subsystému. Takové doklady obsahují informaci o čísle zdrojového dokladu i úloze a jsou okamžitě zařazeny do seznamu nezaúčtovaných (cizích) účetních dokladů. I u nich jsou provedeny popsané kontroly
- příjmem obrátů z jiných modulů provozovaných v samostatných databázích nebo z jiných systémů prostřednictvím textového souboru v předem definované struktuře

Rozpočet je určen k práci se schváleným, upraveným rozpočtem a rozpočtovým výhledem uživatelsky možným členění. Informace o schváleném rozpočtu vstupují do Účetnictví a Výkaznictví. K zachycení změn upraveného rozpočtu slouží zápis rozpočtových opatření včetně jejich druhového rozlišení: 1 – rozpočtová opatření provedená v kompetenci jednotlivých organizací, příp. ústředního organu, 3 – rozpočtová opatření provedená na základě návrhu resortu schvalovaná MF, 5 – rozpočtová opatření provedená na základě usnesení vlády o úpravě celkových objemů schváleného státního rozpočtu ČR. Rozpočtová opatření se do Účetnictví promítají ihned jako změny k hodnotám schváleného rozpočtu.

Výkaznictví – modul zajišťující sestavení (popř. pořízení) a tisk všech státních účetních výkazů a jejich sumářů pro rozpočtové a příspěvkové organizace ve tvaru definovaném Ministerstvem financí ČR a výstup ukazatelů výkazů v definovaném tvaru do státního informačního systému. Výkazy se sestavují a tisknou v korunách i tisících. V sestavených výkazech je možné provést kontrolu vnitrovýkazových i mezivýkazových vazeb, kontrolu součtových řádků a kontrolu přípustnosti řádků.

Závazky – modul eviduje vzniklé závazky a interní platební poukazy. Umožňuje tvorbu účetních dokladů na základě došlých dokladů, vytváření platebních poukazů (v případě úhrady bankou následná tvorba příkazů k úhradě), interní převody finančních prostředků, převod z příjmového na výdajový účet, převody na účty organizačních jednotek (mateřské školky), atd.

Stavení úřad – řeší komplexně oblast činností, které vykonávají stavební úřady 1. stupně podle zákona č. 50/1976 Sb., ve znění pozdějších předpisů a předpisů souvisejících a navazujících. Je koncipována jako účinný a integrovaný nástroj, úzce provázaný nejen v rámci vnitřních činností stavebního úřadu (např. územní řízení → stavební řízení → kolaudace), ale i na registry informačního systému Fenix II (registr obyvatel, ekonomických subjektů, územních identifikací, katastr nemovitostí, organizační strukturu úřadu, spisovou službu).

Matrika je určena pro vedení evidence rodných, oddacích a úmrtních listů. Umožňuje uživateli vytvářet, aktualizovat a prohlížet databázi rodných, oddacích a úmrtních listů. Dále zabezpečuje tisk rodných, oddacích a úmrtních listů a vytváření a tisk různých předdefinovaných tiskových sestav. Úloha má možnost obousměrné vazby na Registr obyvatel, týkající se údajů o občanech a rodinných vazbách.

Volební agenda – umožňuje vytváření volebních seznamů s vazbou na Registr obyvatel a na zařazení objektů v okrscích účelových obvodů typu volební obvod. Nabízí přehled jmenného i okrskového volebního seznamu a možnost výstupu požadovaných sestav.

Účelové obvody – modul umožňuje provádět akce pořizování, prohlížení a opravy účelových obvodů a tisk sestavy objektů zařazených v účelovém obvodu. Objekty se zařazují do jednotlivých typů a čísel okrsků účelových obvodů podle obce, částí obce a intervalů čísel domovních, nebo podle UVP, intervalů čísel orientačních a ulic a volitelné parity. Modul má úzkou vazbu na Územně identifikační registr obyvatel.

Personalistika – zabezpečuje vedení evidence zaměstnanců s jejich personálními informacemi. Provádí systemizaci a vede charakteristiku systemizovaných míst dle metodických pokynů Úřadu vlády č. 1/2002, např. evidenci neobsazených míst, plánování prostředků na platy pro systemizovaná místa, přiřazuje zaměstnance na systemizovaná místa, provádí srovnání požadavků na systemizovaném místě se skutečně přiřazenými zaměstnanci, sleduje započitatelnou praxi a platové postupy, eviduje přiznané tarifní složky včetně tisku platových výměrů, a řadu dalších informací, podle metodického pokynu Úřadu vlády.

Shrnutí

Fenix II nabízí řešení pro potřeby úřadů veřejné správy za využití nejmodernějších technologických trendů. Návrh a charakter technologického pojetí tohoto systému, kdy se sdílí většina informací a funkcionality, nabízí řešení, kde je možné ve velmi krátkých intervalech a pružně reagovat na potřeby uživatelů. V současné době je Fenix II provozován v pilotním provozu na Magistrátu města Jihlava.

Vznik dalších modulů lze v nejbližší době očekávat v takové míře, jak bude potřeba uspokojovat potřeby uživatelů a jak bude probíhat rozvoj stávajících modulů. Nicméně současný stav dalšího rozvoje systému pokračuje a průběžně vznikají další moduly tak, jak jsou vazby mezi moduly definovány.

Internet, elektronické informační zdroje a služby pro osoby se specifickými potřebami v knihovnách

Jana Vejsadová, Krajská knihovna Vysočiny, Mgr. Zlata Houšková, Národní knihovna ČR

Úvod

Osoby se specifickými potřebami, se zdravotním znevýhodněním, zdravotně postižení, handicapovaní – to je jen několik z mnoha u nás používaných a dosud neustálených termínů pro ty, kteří musí svůj život prožít s fyzickým, smyslovým či psychickým znevýhodněním.

Je dobré si uvědomit, že jejich počet se stále zvyšuje i v souvislosti se zvyšující se průměrnou délkou života. Přibývá seniorů a ti mívají problémy se zrakem, sluchem, pohybovým aparátem. Civilizační choroby ohrožují většinu z nás, nikomu se nevyhýbají nemoci, úrazy apod. Podmínky, které zdravotně postiženým v naší společnosti připravíme, mohou být kdykoliv v budoucnu podmínkami našimi nebo našich blízkých.

Institucemi, které se lidem se zdravotním znevýhodněním intenzivně věnují již dlouhá léta, jsou veřejné knihovny. Jsou přirozenou oporou vzdělávacích aktivit v místech svého působení. Většina jejich vzdělávacích programů je mezigenerační a je určena všem bez rozdílu. Snaha o poskytování adekvátních služeb a umožnění plnohodnotného využití jejich potenciálu také handicapovanými vedla knihovny vždy ke sledování možností, nabídek, vývoje techniky, změn legislativy apod. Zcela mimořádné možnosti poskytly v této souvislosti informační technologie (IT). Jejich využití umožnilo uživatelům se zdravotním postižením kvalitní, rychlý, pohodlný a bezbariérový přístup k informačním zdrojům a všem službám s ohledem na jejich zdravotní a ekonomické možnosti (většina knihoven poskytuje zdravotně těžce postiženým klientům své služby zdarma).

Využití IT v knihovnách

Knihovny např. bezplatně vytváří pro znevýhodněné na svých domovských stránkách tzv. informace pro handicapované (MěK Ústí nad Orlicí – viz www.knihovna-uo.cz), kde řadí a aktualizují různé vyhledávače pro osoby se zdravotním postižením, a nabízí jim tak informační servis o nejrůznějších souvisejících oblastech (např. informace o možnostech zdravotních pobytů v ČR aj.). Ve zmíněné knihovně také vytvářejí organizacím zdravotně postižených zdarma jejich webové stránky. Uvedené služby a kooperace zlepšují vzájemné vztahy a posilují i postavení knihovny jako přirozeného komunitního centra v obci.

Řada knihoven spolupracuje s asociacemi a sdruženími handicapovaných i jinak: umožňuje ve svých prostorách jejich vzdělávací a další akce (mimo jiné např. v oblasti IT), pomáhá zajistit informační zázemí jejich aktivitám (MěK Česká Lípa – Středisko integračních aktivit Sjednocené organizace slabozrakých a nevidomých) apod.

Primárně jsou však poskytovány individuální služby. Lze dobře zobecnit, které informace handicapovaní uživatelé v knihovnách hledají a jaké technologie využívají. Daleko častěji využívají bezplatný přístup na Internet než např. možnosti skenování předloh či práci s textovým editorem, dále možnosti komunikace (e-mail, sms, chat). Při vyhledávání informací využívají to, co ostatní uživatelé – podle zájmů a potřeb: denní tisk v přehledu i plných textech, jízdni řády, informace o možnostech studia a pracovních příležitostech, informace o bezbariérových vstupech do budov v jiných městech. Další vyhledávané informace pak souvisí s vlastním postižením, jde o informace právní, sociální a zdravotní. Práci jim často komplikuje a od zdoluhavého vyhledávání i odrazuje roztržitost informací, u zrakově postižených také nedodržování zásady „blind friendly“. Zlepšení této situace by uvítali nejen oni, ale i knihovníci poskytující těmto klientům v knihovnách asistenční službu při práci s elektronickými zdroji.

V dalších částech tohoto textu uvádíme příklady služeb knihoven znevýhodněným uživatelům, vždy však uvedením jen jedné knihovny z mnoha, které tuto službu nabízejí.

Internet pro nevidomé v knihovnách

Největší pozornost věnovaly knihovny od počátku službám pro nevidomé a slabozraké. Proto také počítačové stanice se softwarem pro nevidomé a těžce zrakově postižené našly v knihovnách rychle své místo. První knihovnou v ČR, která toto zařízení zpřístupnila, byla v roce 1998 Okresní knihovna v Havlíčkově Brodě (dnes Krajská knihovna Vysočiny). Její příklad inspiroval desítky knihoven, které již u nás tuto službu nevidomým nabízejí. Jsou to především knihovny, které se zrakově postiženými klienty dlouhodobě pracují a budují pro ně také fondy zvukových knih nebo knih v Braillově písmu, a také některé vysokoškolské knihovny.

Umístění těchto stanic v knihovnách umožňuje jednak přístup ke všem knihovním dokumentům v černotisku, ale především rozšiřuje zrakově postiženým možnost přístupu k informacím z elektronických zdrojů, zvláště pak z Internetu. V knihovně si mohou zrakově handicapovaní počítač poprvé „osahat“, naučit se pracovat s katalogy knihoven, „prohlédnout si“ kteroukoliv tištěnou knihu pomocí skeneru a programů na převod tištěného textu do digitální podoby a následně „přečíst“. Mohou využívat všechny dostupné informace a služby Internetu včetně komunikace pomocí elektronické pošty. Pro zrakově postiženého člověka je to obrovská šance zvýšit míru samostatnosti a soběstačnosti. Ekonomické podmínky ještě stále neumožňují většině handicapovaných pořídit si vlastní počítač s připojením na Internet, nemohou tedy běžně služeb knihoven využívat odkudkoliv bez fyzické návštěvy.

Vezmeme-li v úvahu, že školící střediska Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých jsou zejména v krajských městech a další specializovaná pracoviště při některých vysokých školách především v Praze a v Brně, tvoří třicet šest veřejných knihoven se stanicemi Internetu pro nevidomé často první možnost kontaktu se speciálními softwarem. Je dobrý předpoklad, že tyto stanice budou v budoucnu dostupné minimálně na úrovni všech větších měst, podobně jako v kraji Vysočina, kde jsou již dnes ve všech veřejných knihovnách bývalých měst okresních (Jihlava, Havlíčkův Brod, Pelhřimov, Třebíč, Žďár nad Sázavou).

Pro dokreslení situace shrňme několik faktů z průzkumu podmínek pro zrakově postižené uživatele v knihovnách:

- PC se speciálním softwarem byly vesměs pořízeny z grantové podpory Ministerstva kultury ČR, asi třetina z jiných grantových programů a sponzorských darů.
- Nejvíce jsou v knihovnách zastoupeny speciální programy ZoomText Xtra, Bizon, WinTalker a WinMonitor (Asistent). Tento software je (snad s výjimkou programu Bizon) také nejčastěji využíván klienty v domácím prostředí; také tato kompatibilita je výhodná.
- Periferním zařízením, které klienti při práci v knihovnách využívají nejčastěji, je skener a tiskárna.
- Jen ve čtyřech knihovnách slouží tato stanice výhradně zrakově postiženým a nevidomým, v ostatních knihovnách také dalším zdravotně postiženým, uživatelům s poruchami čtení a jinými dysfunkcemi.
- Většina klientů využívá speciální software k práci s internetovými prohlížeči, v menší míře pro práci s textovými editory.
- Nejvyužívanější jsou nástroje ke komunikaci (e-mail, chat, sms), denní tisk a informace denní potřeby (telefonní seznam, jízdní řád, program rozhlasu).
- Většina knihoven poskytuje službu Internetu pro nevidomé zdarma, bezplatnost bývá podmíněna průkazem ZTP nebo ZTP-P.
- Dostupnost webových stránek knihoven není pro nevidomé obecně dostatečná. Výjimku tvoří např. stránka Knihovny Kroměřížska (www.knihkm.cz), kterou vytváří kolegyně upoutaná po úrazu na vozík. Tato stránka získala ocenění „blind friendly“.

Internet v knihovně a osoby s tělesným postižením

Využívání služeb knihovny včetně Internetu uživateli s tělesným handicapem se příliš neliší od jejich využívání běžnou populací. Hlavní problém – bariéry v přístupu - se knihovny snaží podle možností odstraňovat a ve větších knihovnách se to také daří. Bezbariérový vstup je zajištěn nájezdy, plošinami a výtahy. Pokud tedy mohou tito uživatelé absolvovat cestu do knihovny, jsou pro ně její služby při-

stupně obvykle v plném rozsahu (využití Internetu i lokálních elektronických zdrojů, elektronických katalogů, referenční, informační, výpůjční i reprografické služby apod.). Tam, kde například vnitřní komunikace ztěžují pohyb vozíků, pomáhá asistenční služba knihovníka. „Přidanou hodnotou“ je v knihovnách v naprosté většině sociálně přívětivé prostředí a úsilí personálu pomoci asistovanou službou. K dispozici jsou těmto uživatelům v některých knihovnách již také služby po síti (objednávky, rezervace, informační služba), má-li dotyčný uživatel doma připojení k Internetu. Výjimkou není donášková služba či pravidelný rozvoz, jde-li o dodávání primárních dokumentů v tištěné podobě (MěK Česká Lípa).

Knihovna, Internet a neslyšící

Nejproblematictějším handicapem pro využívání služeb knihoven je ztráta sluchu. Velmi ztížená komunikace s lidmi s tímto postižením, ale i jejich určitá nedůvěra a uzavřenost ve vlastní komunitě způsobuje, že nejsou běžně uživateli knihoven. Velkou roli v tomto uzavření hraje také nedostatečná schopnost čtení s porozuměním u značné části neslyšících, daná obvykle nepřilíš vhodnými metodami výuky ve škole. Přitom právě pro tuto skupinu znevýhodněných je Internet neocenitelným přínosem i řešením mnoha základních problémů. Umožňuje jim totiž právě to, v čem mají s majoritní společností největší problémy – vzájemnou komunikaci. Pro neslyšící je také např. velkou příležitostí práce doma na počítači jako zaměstnání, jako zdroj příjmů. A protože jsou mezi nimi v oblasti IT skuteční experti, je nejvýše žádoucí využít jich i pro zvýšení počítačové gramotnosti ostatních sluchově handicapovaných. I zde se některé knihovny snaží služby těmto spoluobčanům nabízet, propagovat a poskytovat. Pokud je možno využít služeb tlumočnicka, je samozřejmě vše relativně jednoduché. To však nebývá běžný standard. Přesto se někteří neslyšící pomalu do knihoven dostávají. Péče o ně a poskytování služeb je pak záležitostí individuální péče (MěK Holice). V hledání cesty k této skupině handicapovaných mají před sebou knihovny ještě velmi dlouhou cestu, v níž jim pomáhá spolupráce se sdruženími neslyšících a nedoslýchavých.

Možnosti využití Internetu pro mentálně handicapované

Ani pro jedince s mentálním a kombinovaným postižením nejsou IT nedostupné. Záleží samozřejmě na úrovni postižení i na tom, jaké dovednosti chceme v jedinci vypěstovat. Přestože s těmito uživateli knihovny obvykle vyvíjejí jiné aktivity, což je v knihovnách činnost tradiční (předčítání, dramatizace příběhů, karnevaly (MěK Č.Lípa), malování edukační keramiky (MěK Nový Bydžov, MěK Třebíč), výroba výtvarných a užitkových předmětů (KVK Liberec), vzdělávací pořady (MěK Jičín), výstavy a prodej výtvarných prací (MěK Šumperk), festivaly a vystoupení mentálně postižených dětí (Knihovna B. B. Buchlova Uherské Hradiště) aj.), i pro ně už tu a tam pořádají praktické ukázky práce s počítačem (MěK Jihlava), jednoduché lekce základních dovedností v práci s IT (KK F.Bartoše Zlín) apod. Přibližování světa pomocí počítače patří k obvyklým formám práce, ať už jde o Internet nebo o powerpointové prezentace knih, ilustrací, ale i dalších témat (MěK Vratimov). Při dlouhodobé intenzivní práci zejména s dětmi a adolescenty je možné i zde dosáhnout zajímavých výsledků a zapojit jednotlivce např. do různých soutěží souvisejících s IT společně s ostatními mladými lidmi (MěK Sedlčany). Knihovny se účastní řady zajímavých projektů; jejichž názvy „Trochu jinak, ale spolu“ (MěK A. Marka v Turnově), „Patříme k sobě“ ad. zcela přesně vyjadřují snahu o integraci osob s postižením do majoritní společnosti. IT zde slouží obvykle jako doplňkový prostředek, zdroj informací o konkrétních postiženích a samozřejmě jako prostředek komunikační.

Knihovna a ostatní znevýhodnění

Stále intenzivnější je zájem knihoven o pomoc a poskytování služeb dětem s lehkými mozkovými dysfunkcemi (dyslexie, dysgrafie, dyskalkulie, ...). Knihovny spolupracují s pedagogicko-psychologickými poradnami a připravují pro děti desítky nejrůznějších aktivit. Děti i jejich rodiče zde mohou najít speciální počítačové programy, které se využívají při informačních hodinách pro specializované dyslektické třídy i při individuálních návštěvách dětských klientů (MěK Žďár nad Sázavou). Právě těmto dětem svět počítačů a Internetu může významně pomoci v překonání jejich původního

handicapu. Text na obrazovce se pro ně může jevit schůdnější než text v knize, využívání pohybu a grafických možností IT usnadňuje některým z těchto dětí učení. Nové formy práce s elektronickými zdroji, které využívá řada knihoven pro děti s poruchami čtení a čtenářství, bývají pro děti přitažlivější než klasický přístup a znovu se ukazuje, jak mocným kouzlem počítač na děti působí.

Zmínili jsme se o tom, že specifické potřeby a omezení mají také senioři. I u této početné skupiny uživatelů (bez rozdílu zdravotního stavu) knihovnických služeb nastává doslova zázračný obrat. Jejich zájem o nové formy celoživotního vzdělávání právě v oblasti počítačové gramotnosti v knihovnách doslova bere dech. Nejčastěji uváděným důvodem zájmu bývá potřeba internetové komunikace s dětmi a vnoučaty v zahraničí a společenská prestiž ve vlastní rodině nebo mezi přáteli.

Internet – možnost kompenzace handicapu

Zatímco už velmi malé děti vnímají IT naprosto přirozeně (nejprve jako hračku k osahání či nabídku zábavy, později jako učební pomůcku, zdroj informací, spojení se světem), mají k ní přirozený vztah a rychle zvládnou jednoduché úkony, větší část dospělé populace zdravotně postižených u nás stále ještě vztah ani trvalý přístup k počítači a k Internetu nemá. To je dnes už začíná ohrožovat potenciálním vyřazením z trhu práce. Jestliže máme této skutečnosti zabránit a zamezit tak vznikající propasti ve znalostech a marginalizaci „neznajících“, informačně „chudých“, musíme pro ně vytvořit nejen technické, ale především sociální zázemí. Rozhodující je, aby těmto lidem bylo zřejmé, že zvládnutí IT má bezprostřední a velmi podstatný smysl pro jejich vlastní život. O tyto dva principy knihovny usilují celou svou činností i formou nejrůznějších propagačních akcí (např. v BMI, Týdnu knihoven aj.), aby se informace o nových službách dostaly i k těm, jež jejich postižení často uzavírá do izolace. Využívá se nejrůznějších forem propagace a zejména praktického tréninku a pomocí při zvládnutí základů informační gramotnosti. Tyto aktivity provází otevřenost, vstřícnost, takt a snaha odstranit psychické zábrany při prvním setkání s novým fenoménem.

Velmi dobrých výsledků v práci s handicapovanými dosahuje Krajská knihovna Vysočiny v Havlíčkově Brodu. Na základě dlouholetých zkušeností z práce s téměř všemi skupinami znevýhodněných začala v loňském roce s budovat útvar specializovaných služeb pro handicapované s cílem vytvořit pracoviště specializovaných knihovnických a informačních služeb tak, aby účelně propojovalo služby pro uživatele se specifickými potřebami s požadavky studentů speciálních oborů a ostatních, kteří se problematikou zdravotně postižených občanů zabývají z profesního zájmu. K rozvoji těchto specializovaných služeb vede několik důležitých důvodů: zvyšující se procento těžce zdravotně postižených lidí (v KK Vysočiny cca 9 %), kteří vysoce oceňují dostupnost knihovnických a informačních služeb, prodlužující se věk současné populace a snaha o integraci zdravotně postižených dětí do základního školství.

Pravidelná spolupráce s denním stacionářem pro mentálně postižené, využití PC a Internetu při formách terapie s duševně nemocnými klienty Fokusu Vysočina, informační lekce pro práci s PC a Internetem pro skupinu neslyšících a nedoslýchavých za účasti tlumočnicka do znakového jazyka, lekce pro děti s dyslexií a pomoc při vytváření podmínek pro výuku zrakově postižených dětí, to je jen nepatrná část z celé řady aktivit.

Předpokládaný vývoj v příštím období

Kromě pravidelných informačních lekcí a jednoduchých školení, která mohou stále většímu počtu lidí se specifickými potřebami dát základy počítačové gramotnosti nebo alespoň pomoci překonat obavy z nových technologií, budou knihovny přicházet s novými nabídkami přístupu k digitalizovaným textům, multimediálním publikacím umožňujícím vnímat text více smysly, CD ROM nebo DVD zařízení pro sledování filmů doplněných komentářem pro nevidomé a samozřejmě umožnění a rozšiřování přístupu k veřejným internetovým stanicím. Předpokládá se i vytváření kabin zařízení pro četbu a poslech s podporou počítače. Kromě elektronických služeb nabízejí a budou nabízet knihovny uživatelům i své fondy knih, periodik, zvukových a dalších dokumentů. Pro děti se budou připravovat dále stovky zajímavých aktivit (již letos budou Noc s Andersenem prožívat v některých knihovnách i děti se zdravotním postižením). Na elektronickou komunikaci a poskytování některých on-line služeb klientům s vlastním počítačovým vybavením jsou knihovny vesměs připraveny již dnes.

Rozhodující bude, zda využijí této nabídky zdravotně znevýhodnění. V knihovnách věříme že ano. Dosavadní zkušenosti nás k tomuto optimismu opravňují. Využijí a podpoří však potenciál, který pro tuto oblast v knihovnách mají, jejich zřizovatelé – města a obce?

Informatizace krajů, úloha Krajských hospodářských komor a zapojení HK ČR do informačních systémů veřejné správy (ISVS)

Pavel Vích, vedoucí Kanceláře prezidenta, Hospodářská komora ČR

HK ČR považuje vstup ČR do EU za jednu z největších šancí, před nimiž ona i podnikatelé stojí. Průzkumy ukazují, že zejména drobní podnikatelé a malé firmy a do jisté míry i středně velké firmy vlastněné domácími subjekty mají sice dostatek informací osvětového charakteru a rovněž podporují vstup ČR do EU, ale nedostává se jim však konkrétních praktických informací a také impulsů pro zahájení příprav vlastní firmy na vstup ČR do EU.

Stávající podpory pro MSP (malé a střední podniky) jsou roztržštěny. Stát tuto problematiku řeší jednak programem Ministerstva průmyslu a obchodu, ale s účinností od 1.1.2003 i zákonnou normou. Všechny subjekty zabývající se touto problematikou se spíše orientují na určitou specifickou oblast – např. CzechTrade (podpora exportu), CzechIndustry (podpora průmyslu), Agentura pro rozvoj podnikání (zahájení a ukončení podnikání), Českomoravská záruční a rozvojová banka (finanční služby), Exportní garanční a pojišťovací společnost (finanční zajištění obchodů) apod. Svým relativně úzkým zaměřením však dosahují nízké efektivity při plošném pokrývání svých služeb – sice vytvářejí regionální kanceláře, avšak žádná z nich neřeší problematiku kvalitního pokrytí odpovídající např. orgánům nově vznikajících obcí III. stupně, které však mají ve svých kompetencích problematiku živnostenského podnikání.

Z hlediska možného dosahu orgánů v rámci reformy veřejné správy tak dochází k disproporcím v potřebách a možnostech jednotlivých úrovní. V řadě krajů s velkou rozlohou či nevhodným geografickým uspořádáním není možné zabezpečit na potřebné úrovni konkrétní znalost všech specifík místního podnikatelského prostředí a přitom zajistit efektivní přenos zájmů a potřeb regionů NUTS III a vyšších ale i obráceně.

K odstranění možných výše uvedených dopadů se Hospodářská komora ČR rozhodla zpracovat a předložit projekt, jehož předmětem je **vytvoření Informačních míst** pro podnikatele v nově vznikajících „malých okresech“ České republiky a **jejich propojení do stávajících systémů podpor poskytovaných řadou vládních a dalších agentur**. Tím dojde k zintenzívnění a zkvalitnění každodenní **obousměrně komunikace mezi veřejnou správou a podnikateli**. V přímé souvislosti s řadou kroků, které státní orgány podnikají před vstupem do EU, chce Hospodářská komora takto vzniklou síť Informačních míst pro podnikatele (IMP) využít pro vlastní přípravu podnikatelských subjektů a také pro budoucí zvýšení absorpční schopnosti ČR.

Nezbytnou podmínkou pro efektivní předávání všech nezbytných informací je **zabezpečení oboustranného informačního toku**. Již v loňském roce HK ČR vypracovala projekt na realizaci **Informačního systému pro malé a střední podnikatele**. V současnosti vrcholí jeho realizace a ke spuštění dojde nejpozději v květnu 2003. **Rámcem pro jeho realizaci je portálové řešení, jehož cílem je poskytovat zainteresovaným subjektům přístup k rozsáhlé databázi informací a služeb, které poskytuje Hospodářská komora, ale i k externím informacím, které jsou do portálu integrovány** (v případě vlastních organizací) **nebo jiným způsobem využívány** (napojení na internetový portál Business Info a portály veřejné správy, ministerstev, zejména MPO, MZV, MMR, Ministerstva informatiky, apod.).

Podstatnou výhodou portálu je jeho robustnost, škálovatelnost a možnost napojit na něj stávající i budoucí informační systémy.

Podle projektu IMP HK ČR by tak měla cílově vzniknout regionální pracoviště v každé pověřené obci III. stupně, na území České republiky to tedy představuje 217 kontaktních center a tím **vytvořit prostředí pro efektivní předávání informací především malým podnikatelským subjektům nedisponujícím technickým vybavením a konektivitou**. Jejich vytvořením a zapojením do stávajícího systému podpory především MSP dojde k zintenzívnění a zkvalitnění každodenní komunikace mezi veřejnou správou a podnikatelskou samosprávou. **Projekt IMP také počítá se zahájením vlastní publikační činnosti především v oblasti oborových informací vztahujících se k podnikání v konkrétních oborech v EU, která by měla vést k zajištění plné informovanosti malých a středních podniků.**

Partnery nejen pro tuto aktivitu, ale v rámci celého spektra nabízených služeb a produktů, by měla být příslušná **ministerstva, vládní agentury, podnikatelské svazy a instituce s činností zaměřenou na Evropskou unii** a další. Tím by pak českého podnikatele či živnostníka měla centra informovat o legislativních změnách, nových směrnicích a nařízeních EU, inovacích technologických postupů a obchodních metod, možnostech expanze firmy na zahraniční trhy apod.

Rozsah poskytovaných služeb v rámci IMP prostřednictvím Informačního systému pro malé a střední podnikatele bude následující:

- informační servis (informace o informacích včetně všeobecných informací o regionu,
- všeobecné informace o podmínkách, resp. změnách podnikatelského prostředí v rámci EU a jednotného evropského trhu
- informace o programech podpory MSP na regionální i celostátní úrovni
- nabídka vzdělávacích akcí (v rámci regionů a centra)
- poradenství – obecné, zprostředkování pro specializované, právní, ekonomické (integrováno s dalšími organizacemi a institucemi na podporu MSP)
- přehled o možnostech financování podnikatelské činnosti z podpůrných programů
- schopnost zajistit individuální konzultace k problematice EU
- komerční nabídky a poptávky v tuzemsku a v zahraničí
- legislativa pro podnikatele
- informace o službách CEI a CEBRE jakož i o službách, které nabízejí ostatní informační místa (EuroInfoCentra, RPIC, BIC, střediska CzechTradu, ICU a další instituce podpor MSP - na regionální a celostátní úrovni
- databáze poradců na předkládání projektů
- zahraniční vztahy – podle místních zájmů (partnerská města)
- podíl na přípravě kulturních a společenských akcí

Základním cílem projektu IMP a následně i projektu IS MSP je konstituovat, koordinovat a zkvalitnit nabídku poskytování informací a služeb nejširší podnikatelské veřejnosti a tím zvýšit prestiž HK ČR. Důležitým cílem je rovněž výrazně posílit informační a komunikační procesy v rámci komorové sítě jako základního článku budované sítě i dalších institucí podporujících sektor MSP.

Přímé řízení včetně vybudování IMP bude v kompetencích Krajských hospodářských komor, do je-

jichž působnosti IMP spadají. KHK rovněž zajišťují regionální spolupráci a zpětný přenos informací

do Centrály IMP prostřednictvím budovaného Informačního systému pro malé a střední podnikatele.

Základním určením portálu je zpřístupňovat přes jednu adresu rozbočení do řady problémů nebo k různým cílům tak, aby je uživatel nemusel hledat na různých adresách. K tomu přibylly i funkce komunikační.

V současné době je do aktivní výměny informací v elektronické podobě smluvně zapojeno přes 60 informačních míst (jednotlivých úřadů a kanceláří hospodářské komory) po celém území České republiky. Již dnes HK ČR zpracovává a poskytuje informace podnikatelům prostřednictvím několika systémů. Jsou jimi:

- **InterSeif** – zavedený systém prezentace podnikatelských subjektů, přičemž malé a střední podniky jsou prezentovány zdarma. Jedná se o systém sběru dat a následné distribuce formou CD, který díky přímému kontaktu informačních míst s podnikateli poskytuje velmi relevantní data. Jedná se o ucelený systém nabídky pro podnikatele nejen na republikové, ale, což je unikátní služba, i na místní úrovni (dnes na úrovni stávajících okresů, v budoucnu na úrovni oblastí). Především malí a střední podnikatelé, kteří nemají dostatečné zdroje na vytváření potřebného zázemí, najdou na jednom místě vše, co je aktuálně zajímavé.
- **ABO, BSE** - poptávky a nabídky zahraničních firem. Zahraniční nabídky a poptávky přicházející na HK ČR jsou průběžně zpracovávány a distribuovány. Tyto obchodní příležitosti jsou průběžně publikovány včetně kontaktních adres na disketách, v bulletinu HK ČR Firemní kontakty a více než 10 dalších periodikách a časopisech. Za posledních 8 let bylo v rámci Abonentní služby publi-

kováno cca 27 000 obchodních příležitostí ze 160 zemí světa, o něž opakovaně projevovalo zájem 7500 firem z ČR. Celkem bylo za toto období poskytnuto firmám cca 120 000 kontaktů.

- **webový server Hospodářské komory www.komora.cz**, jehož cílem je poskytovat ucelené portfolio informací pro malé a střední podnikatele, jak na celorepublikové, tak i na regionální popř. místní úrovni. Je užit systém registrace a následně autentizace návštěvníků, čímž bude zajištěn velmi pružný a spolehlivý systém aktualizace místních a regionálních informací pro malé a střední podnikatele v mnohem větším rozsahu a kvalitněji (rychle, důvěryhodně), než v současné době. Zavedení bezpečnostní funkce a propojení do databázového systému s vlastními zdroji informací by mělo vytvořit jedinečný informační zdroj.

Portál spojuje funkce publikačního a obchodně – informačního systému a přes webové rozhraní umožňuje provádět všechny důležité funkce a úkony pro publikaci informací s členěním podle cílových subjektů. Informace tak mohou být cíleny dle regionálního a profesního uspořádání. Také umožňuje datovou komunikaci a shromáždění dat, jejich automatizované zpracování a redistribuci mezi centrálou, regionálními komorami a živnostenskými společenstvy a informačními centry. Bude obsahovat zejména následující okruhy informací:

- informace o Hospodářské komoře ČR, struktura komory a společenstev
- evidence registrovaných podnikatelských subjektů a evidence solventních firem
- evidence nabídek a poptávek s jejich párováním
- nabídky vzdělávání a kurzů
- registr partnerů
- přehled připravovaných akcí a právních dokumentů s případnou poradnou
- nabídka publikací a CD
- přístupy k on-line databázím různého typu
- přehled užitečných odkazů pro podnikatele
- možnost různých typů registrací a certifikací
- různé typy rádců a průvodců
- nabídka účastí na výstavách a veletrzích
- aktuality ze světa podnikání a hospodářství
- problematika evropského společenství
- napojení na World Trade Center
- informační servis (informace o informacích) včetně všeobecných informací o regionu
- všeobecné informace o podmínkách, resp. změnách podnikatelského prostředí v rámci EU a jednotného evropského trhu
- česká legislativa pro podnikatele
- informace o programech podpory MSP na regionální a celostátní úrovni
- nabídka vzdělávacích programů (v rámci regionů i centra)
- poradenství – obecné, zprostředkování pro specializované, právní, ekonomické, organizační (integrováno s dalšími organizacemi a institucemi na podporu MSP)
- přehled o možnostech financování podnikatelské činnosti z podpůrných programů
- schopnost zajistit individuální konzultace k problematice EU
- komerční nabídky a poptávky v tuzemsku a v zahraničí
- informace o produktech CEI, CEBRE, stejně tak i o službách, které nabízejí ostatní informační místa (EuroInfoCentra, RPIC, BIC, střediska CzechTradu, ICU a další instituce podpor MSP(na regionální a celostátní úrovni)
- přístup a informace z portálů veřejné správy

Technologicky je portál postaven na technologii .NET Framework a využívá databázového serveru SQL 2000. Otevřená a modulární architektura portálu pak umožňuje snadnou integraci externích zdrojů informací či služeb pomocí jazyka XML.

Realizací IS MSP byla na základě VŘ pověřena společnost DELTAX, která je certifikovanou společností podle ISO a řídí projekty podle vlastní metodiky řízení projektů (MŘP) vytvořené na základě zkušeností naší společnosti a na principech definovaných v normě ČSN / ISO 10 006 a Americ-

kého institutu řízení projektů PMI (viz www.pmi.org). Tato metodika byla ověřena na mnoha projektech realizovaných společnostmi.

Služby společnosti ČTK, Neris a Čekia pro veřejnou správu

Ing. Dagmar Vránová, ředitelka, Česká kapitálová informační agentura, a. s.

Novinka v informačních produktech agentury ČEKIA

ČEKIA jako content provider buduje faktografické databáze hospodářských informací, které mají sloužit zejména pro podporu investičního a obchodního rozhodování. Hlavním cílovým trhem informačních služeb agentury ČEKIA je podnikatelská sféra, avšak veřejný sektor, zejména ministerstva a vysoké školy, tyto systémy rovněž využívá.

ČEKIA vyvinula za dobu své existence několik informačních produktů postavených na platformě relačních databází. Zejména produkt ARIADNA se v předchozích letech proslavil a získal velkou oblibu zejména u finančních institucí a na kapitálovém trhu. Avšak vývoj informačních technologií a informačních potřeb nelze zastavit a i úspěšné informační produkty je třeba inovovat.

Nový informační produkt agentury ČEKIA se jmenuje **MAGNUS**. Jedná se o široce pojatou a bohatě naplněnou databázi ekonomických informací opatřenou sofistikovaným ovládacím softwarem.

Architektura systému je řešena ve **třech vrstvách** s využitím **průmyslových standardů**.

- Datová vrstva obsahuje všechny typy informací tvořící informační obsah a je provozována na platformě Oracle.
- Aplikační vrstva zabezpečuje provoz a správu všech aplikačních modulů včetně systémových a operátorských úloh. (Apache, Tomcat, Java)
- Prezentační vrstva je standardní Win32 aplikace s možností integrace www modulů. Data se předávají v XML formátu. Komunikace je zabezpečena https protokolem.

Informační systém **MAGNUS** je koncipován jako modulární a flexibilní, a to jak z funkčního, tak datového hlediska. Jeho obsahová základna je dekomponována do několika základních kategorií.

SUBJEKT – je klíčová kategorie, která je předmětem největšího zájmu všech typů uživatelů. O ekonomickém subjektu agentura aktivně vyhledává a shromažďuje informace, které ho charakterizují a které mohou uživatelům napomoci při konkrétním rozhodování. Každý rád využije informace o hodnocení nebo ratingu společnosti, o jeho finančním zdraví a výsledcích hospodaření. Rozkrytí vztahů vlastníků, řídicích orgánů a managementu k dalším subjektům může napomoci při orientaci ve složitém podnikatelském labyrintu. Identifikační a kontaktní údaje jsou samozřejmostí. Každý subjekt lze snadno dohledat na Internetu, jak ve státních registrech, tak ve veřejných částech komerčního **INSTRUMENT** – je chápán jako nástroj finančního či kapitálového trhu. Informace o vývoji kurzů těchto instrumentů může mít význam pro Asset Management i pro emitenty dluhopisů (např. města a obce). Neocenitelnou službou jsou informace o probíhajících veřejných nabídkách a obchodování cenných papírů na veřejných trzích.

UDÁLOST – je strukturovaná akce, která vede ke změně stavu svého nositele. Největšímu zájmu se těší úpadky, valné hromady, veřejné nabídky a dividendy. Právě prostřednictvím událostí je možno sledovat ekonomické dění a pomocí modulu *Kalendář* zajistit, aby žádná z klíčových událostí neunikla pozornosti uživatele a nezpůsobila mu škodu.

LOKALITA – informační pokrytí této entity je zatím ve stádiu projektové přípravy. Záměrem je vybudovat databázi lokalit s informačním obsahem, který by napomáhal rozvoji investic a podnikání na daném území. Základem pro to budou bezesporu veřejné registry, avšak agentura ČEKIA bude tyto základní popisné a identifikační údaje doplňovat o investorsky atraktivní údaje, mapy, obrázky a různé charakteristiky.

DOKUMENT – tato část informačního systému bude uchovávat dokumenty z oblasti tzv. firemní literatury. Již dnes má ČEKIA k dispozici obsáhlý archiv výročních zpráv, emisních dokumentů, analýz, studií, profilů a popisných dokumentů.

OBOR – tato kategorie uchovává informace týkající se určitých segmentů ekonomiky. S využitím příslušných produkčních, finančních a výkonnostních charakteristik bude možno sledovat vývoj oborů. Pro hodnocení odvětví budou využívány i metody finanční analýzy.

MAGNUS má připraveny ještě další obsahové kategorie, např. zprávy a transakce. Jejich naplnění a zpřístupnění je úkolem dalších let.

V čem může MAGNUS pomoci veřejné správě?

I když je mnoho hospodářských informací k dispozici ve veřejných informačních systémech, jejich prezentace ve vzájemných souvislostech a s další přidanou hodnotou zprostředkuje nový a netradiční pohled na všechny známé skutečnosti. I státní a samosprávné instituce potřebují informace o firmách, instrumentech, událostech a oborech, protože vstupují do obchodních vztahů nebo rozhodují o veřejné podpoře konkrétních subjektů. Tvoří koncepce, strategie a analýzy, při kterých je třeba využít každý informační zdroj. MAGNUS to nabízí jednoduše, přehledně, v jednotném prostředí, a proto může být pro naplňování poslání veřejných institucí dobrým pomocníkem.

Internet pro seniory – statutární město Jihlava

Ing. Vratislav Výborný, primátor statutárního města Jihlava, Magistrát města Jihlavy

Základní východiska

Zatímco vývoj nejrůznějších komunikačních technologií a s tím související hardwarové i softwarové vybavení prožívá již několik let neuvěřitelný boom a objevují se stále novější a převratnější řešení, způsob a metodika vzdělávání širších vrstev obyvatelstva se až na výjimky neliší od principů J.A.Komenského. Tím nutně vzniká situace, že nejnovější informační technologie a postupy jsou srozumitelné jen pro relativně málo početnou skupinu odborníků, jejichž jazyk se již natolik specializoval, že laikovi neumožňuje ani intuitivní orientaci v problematice. Výsledkem je, že se mezi odborníky a veřejností paradoxně vytváří komunikační bariéra, která se stále zvětšuje. Nejohroženější skupinou jsou pochopitelně senioři, pro které je vše nové, cizí a velmi komplikované, neboť se s tím ve škole nikdy nesetkali.

Záměr projektu

Počítačová gramotnost není módní záležitostí, stává se existenční nutností.

Záměrem je tedy zpřístupnit internet a jeho možnosti nejširším vrstvám obyvatel, od mládeže po seniory včetně skupin tzv. handicapovaných a tím umožnit jejich aktivní a rovnocenné zapojení do informační společnosti.

Pakliže je projekt směřován ve své první fázi k nejstarší generaci, má dokázat, že zvládnout počítač se může naučit každý, kdo o to projeví zájem.

Cíle projektu

Naučit širokou veřejnost používat nové a perspektivní médium – internet a vytvořit prostředí, ve kterém bude moci tyto znalosti uplatnit. Je to v první řadě státem připravovaná elektronizace veřejné správy, čili možnost a posléze nutnost vyřizování úřední agendy pomocí internetu. S tím velice souvisí možnost zlepšit komunikaci mezi volenou samosprávou a občany a tím upevnit jejich sounáležitost k městu, příp. regionu a pozitivně ovlivnit atmosféru veřejného života ve městě. Nepochybným přínosem bude též rozšíření elektronického obchodu, elektronického vzdělávání a dalších aktivit, které podpoří podnikání a kulturní rozvoj.

Historie projektu

Projekt nevzniká na zelené louce, ale Statutární město Jihlava již delší dobu podporuje aktivity tohoto typu v originálních projektech, které ukazují, že záměr vytvářet informační společnost je správný. Celý projekt navazuje na úspěšnou akci „Internet pro všední den“, která byla určena studentům a učitelům základních škol v okrese Jihlava. Nejlepší slohová cvičení na téma „využití internetu“ byla odměněna zapůjčením počítače a připojením na internet po dobu jednoho roku. Součástí akce bylo i poskytnutí výpočetní techniky obcím, školám a některým organizacím.

Popis projektu

Školní rok 2001/2002

v roce 2001 byl spuštěn pilotní projekt Internet pro seniory. V této fázi šlo o to, naučit seniory ovládat PC natolik, aby se byli schopni připojit k internetu a zorientovali se v rámci jeho prostoru. Podpora Statutárního města Jihlavy umožnila 80 občanům města ve věku nad 58 let projít tímto kurzem zcela bezplatně. Kurz probíhal v prostorách jihlavského Domu dětí a mládeže.

Unikátnost jihlavského provedení tkví v myšlence, že se senioři učí každý se svým vlastním lektorem z řad nejmladší generace. Pro studenty a školáky je ovládání počítače přirozeností, kterou jsou schopni předávat s lehkostí a bez komplikovaného didaktického přístupu. Navíc kontakt „prarodi-

čů s vnuky“ v obrácených rolích „žáků a učitelů“ se ukázal natolik zajímavým pro příslušníky obou generací, že ve výsledku působil motivačně.

školní rok 2002/2003

V září roku 2002 je schváleno zastupitelstvem statutárního města Jihlavy pokračování projektu Internet pro seniory, který v rozšířené podobě na první fázi navazuje.

Rozšíření projektu je plánováno jak ve smyslu kvalitativním, tak kvantitativním. Ze zkušeností první fáze vyšly jasné závěry: schopnost i motivace příslušníků nejstarší generace k prohloubení znalostí v rámci práce na PC, vysoká poptávka po kurzech z řad seniorů.

Pro ovládání základních programů Windows, Word a Excel byla zvolena metoda e-learningu, která zároveň opodstatňuje znalosti využívání internetu.

Pro realizaci projektu takového rozsahu byl založen projektový tým s významnými partnery, kteří garantují rychlé, standardní a bezpečné řešení. Vedle zástupců

Statutárního města Jihlavy byli do tohoto týmu přizváni:

- ORACLE CZECH, s. r. o – řešení kurzů je vystaveno na základně této firmy a je hostováno na jejím serveru v USA.
- OXYGEN SOLUTIONS, s. r. o., Jihlava provedla zavedení tohoto řešení a jeho úpravu do uživatelského prostředí, včetně grafiky kurzů, které mají např. pozadí s motivy Jihlavy, včetně další správy technologického zázemí a implementace kurzů společnosti GOPAS.
- DŮM DĚTÍ a MLÁDEŽE Jihlava – k výuce byly v Domě dětí a mládeže rozšířeny kapacity, využívány jsou v současné době dvě počítačové učebny po celý den.
- SVAZ DŮCHODCŮ Jihlava – organizuje zájemce o vzdělávání z řad seniorů.

Pro vzdělávání nejen seniorů se e-learning, který plně respektuje individualitu jedince a umožňuje každému studentovi přizpůsobit výuku svým potřebám, ukázal jako ideální metoda. Přesto je v našich kurzech stále využívána přítomnost žáků základních škol, kteří seniorům při práci s počítačem pomáhají překonat handicapy plynoucí z jejich věku.

Další rozšiřování projektu je naplánováno ještě v letošním roce. Jde o rozšíření do dalších prostor, které se v současné chvíli vytipovávají a dále o rozšíření témat kurzů. Anketa, která měla být nápomocna při zjištění preference témat ukázala, že ideální oblastí by mohla být zdravotní péče.

Závěrem

Projekt „Internet pro seniory“ chápou zástupci města jako pilotní. Uvědomují si obrovský nárůst důležitosti využívání komunikačních technologií pro své obyvatele i z hlediska budoucího ekonomického úspěchu. Už proto se počítá s pokračováním projektu a jeho rozproštěním pro mladší generace.

Pro všechny zájemce jsem ochoten zprostředkovat osobní kontakt předat podrobnější informace a zkušenosti.

Veřejné knihovny v malých obcích – zánik nebo renesance?

*Daniela Wimmerová, pracovnice Městské knihovny v Českém Krumlově,
Mgr. Milena Kodýmová, ředitelka Městské knihovny v Jindřichově Hradci*

Úvod

Příspěvek si klade za cíl zdůraznit roli veřejných knihoven v malých obcích při realizaci duchovní obnovy venkova a možnost jejich využití jako informačních center obce, dále pak podpořit myšlenku, že soustředěním informačního servisu na veřejně přístupné místo do knihovny je možné prostřednictvím nových informačních technologií přispět k celoživotnímu vzdělávání občanů.

Knihovny na venkově a jejich proměna

Díky prozíravosti našich dědů má téměř každá obec v naší republice svoji knihovnu. Je jich více než 6.000 a převážná většina z nich patří do kategorie těch malých – obecních. Určitě se mezi nimi najdou knihovny nečinné, zahálejší nebo marně usilující o podporu, na druhé straně jsou knihovny dynamicky se rozvíjející, s moderním vybavením i jasnou strategií jak sloužit občanům. Jejich úspěšné fungování je výrazem pozitivních společenských změn i důkazem vyspělosti samosprávy v těchto místech a její prozíravé strategie.

Mnohdy se jedná o jediná fungující kulturní zařízení v obcích a jejich pravidelná činnost je vnímána jako samozřejmost. Celkem nenápadně se takové knihovny systematicky mění v komunitní a informační centra v místě.

Uplynulé desetiletí totiž výrazně změnilo obsah činnosti veřejných knihoven u nás. Postupně vybavování výpočetní technikou umožňuje knihovnám stále více naplňovat literu zákona o rovném přístupu občanů k informacím, jejich svobodné výměně nebo zájemcům umožnit získávat vědomosti a svobodně utvářet své názory.

Tyto možnosti se dnes už zdaleka netýkají jen velkých knihoven s profesionálními pracovníky. Grantové programy Ministerstva kultury (Veřejné informační služby knihoven) a Ministerstva pro místní rozvoj (Program obnovy venkova) umožňují vybavit i tu nejmenší knihovnu v republice počítačovou technikou a připojit ji na internet.

Vesnice roku a Knihovna roku

Obnova duchovního života venkova – kultivace pohraničí – stírání kvalitativních rozdílů v životě obyvatel vesnice a města – jen několik otázek, na něž najdeme odpověď, když řekneme „soutěž **Vesnice roku**“. Před třemi lety se knihovníkům podařilo zapojit do této soutěže. Dnes je jedním z hodnotících kritérií také to, jakou úroveň má knihovna v soutěžící obci. Je to výborná příležitost upozornit na kulturní, informační i vzdělávací potenciál těchto zařízení. V lůně soutěže Vesnice roku se tak zrodila soutěž **Knihovna roku**. Až do krajské úrovně je součástí soutěže Vesnice roku. Celostátní kolo je potom už profesní záležitostí. Ocenění vítězné knihovny probíhá samostatně – na knihovnické půdě – v Zrcadlové kapli Klementina v Praze. Na ocenění vítězné knihovny se finančně podílí Ministerstvo kultury ČR. Vážnost slavnostnímu předávání cen v roce 2002 dodala i přítomnost manželky předsedy vlády paní Viktorie Špidlové, která nikdy neopomene připomenout, že je knihovnicí.

Zkušenost člena ústřední hodnotící komise této soutěže potvrzuje fakt, že to, jak vypadá život v obci, vždycky záleží na jejích obyvatelích. Je mnoho nadšenců a obětavců, kteří neváhají zpříjemňovat život svým spoluobčanům i návštěvníkům a turistům. Nečekají díky a ovace, většinou jsou to skromní lidé, kteří přichozí seznamují se svým **domovem**. Je samozřejmostí, že v takových obcích knihovník nikdy nezůstává stranou!

V roce 2003 již také vítěz jihočeského krajského kola získá finanční odměnu díky grantovému projektu schválenému Krajským úřadem v Českých Budějovicích.

Pro informace do knihoven

Stále větší potřeba občanů mít přístup k informacím nutí samosprávu zamýšlet se nad vytvářením míst, kde bude možné informace získávat – hovoří se o informačních kioscích, internetových klubech či kavárnách, ale stále častěji také o knihovnách. V současné době vyrůstá mladá generace, která už informační technologie bere jako přirozenou součást svého života. Co však s generací střední a starší? Je třeba zajistit široké veřejnosti možnost získat informační gramotnost a zde se nabízí prostor i pro dosud málo využívané knihovny v malých obcích.

Uskutečněný průzkum **Využití knihoven pro rozvoj kultury a cestovního ruchu** iniciovaný jihočeskou odbočkou SKIP, který uplynulé léto proběhl v Jihočeském kraji, zcela potvrdil, že zásadním nedostatkem při provozu těchto knihoven se ukazuje být jejich provozní doba, umístění a personální vybavení.

Jihočeská odbočka Svazu knihovníků a informačních pracovníků se již delší dobu snaží na tuto situaci nejen poukazovat, ale také hledat řešení. Prvotní kroky byly uskutečněny v roce 1996, kdy proběhl průzkum mezi jihočeskými knihovnami, jehož úkolem bylo zmapovat především jejich technické vybavení. Výsledky šetření měly směřovat podávání grantů VISK, které realizovalo Ministerstvo kultury.

Systematické vybavování knihoven výpočetní technikou odhalilo potřebu počítačového vzdělávání knihovníků. Tato situace je v současné době již řešena prostřednictvím programu VISK 2, který možnost bezplatně získat potřebné znalosti pracovníkům knihoven nabízí.

Jihočeské projekty

V roce 2001 vyvinuli knihovníci v Jihočeském kraji zajímavou iniciativu. Spolupráce samosprávy ve vybraných obcích, úřadů práce a knihoven byla základní myšlenkou a výchozím bodem pilotního projektu **Knihovna – informační centrum obce**. Projekt potvrdil správnost původního záměru, osvědčil se a vzniklo tak 14 nových pracovních míst pro knihovníky v malých obcích. Tito pracovníci absolvovali rekvalifikační kurz a vedle knihovnické činnosti jsou pověřeni i dalšími úkoly (např. vedením obecní kroniky, zpracováním obecního zpravodaje nebo organizací kulturního života obce, popřípadě jiné činnosti související s výkonem samosprávy). V souvislosti s výsledky provedeného výzkumu se tu nabízí i možnost řešení personálního zajištění informačních center v malých obcích. Konkrétním příkladem je například Obecní knihovna v Sepekově, čerstvá nositelka titulu **Knihovna roku 2002**. Tamní knihovnice je jednou z absolventek rekvalifikačního kurzu a veřejnosti nabízí celou řadu potřebných služeb.

Jednou z priorit jižních Čech je rozvoj cestovního ruchu. Zájemci o agroturistiku či lehkou turistiku potřebují přístup k široké škále aktuálních informací i v nejmenších lokalitách regionu. Je nutno vybudovat dobře fungující provázanou informační síť. Nabízí se možnost využití stávající sítě veřejných knihoven. Díky několikaletému systematickému vybavování počítačovou technikou (VISK a POV) vznikají v příslušných obcích veřejně přístupná místa k internetu. Je však nutno vyřešit otázku jejich dostupnosti, personálního a technického vybavení a rozšíření jejich provozní doby. Při aktualizaci **Programu rozvoje Jihočeského kraje** byl proto stanoven úkol – dobudovat veřejné knihovny jako **informační centra obcí**.

Aby bylo možné dané otázky řešit, bylo třeba zjistit stávající situaci. Za podpory Krajského úřadu v Českých Budějovicích proběhl v roce 2002 již výše zmíněný průzkum **Využití veřejných knihoven pro rozvoj kultury a cestovního ruchu**. Spolu s výsledky byly také stanoveny závěry, které by měly pomoci při volbě strategie rozvoje jihočeského knihovnictví pro nejbližší budoucnost. Vzhledem k tomu, že **Knihovní zákon** ukládá zřizovatelům vybavit všechny registrované knihovny internetem, mělo by z této strategie vyplynout, jak bude zajištěno personální obsazení a celkový provoz knihoven v našem kraji.

Celkem byly zmapovány 652 knihovny. 74,6 % knihoven je umístěno v obcích s méně než 500 obyvateli. Pouze necelá polovina však má dostatek prostoru pro ukládání dokumentů. Pětina knihoven (22 %) je vybavena počítačem a 21 % je napojeno na internet, většinou se jedná o knihovny se sídlem v městech (95 %) nebo ve větších obcích (82 %). Podíl knihoven vybavených internetem v místech pod 1000 obyvatel je na hladině jedné třetiny (35 %), v obcích pod 500 obyvatel ve výši 6 %. Čím je obec menší, tím je složitější vybavit ji internetem tak, aby plnil své poslání a byl účelně

využitelnou investicí. Většina knihoven nabízí využívání internetu za úplatu, požadovaná cena je vstřícná a dostupná – nejčastěji 30 Kč (65 %) nebo 20 Kč (23 %) za půl hodiny připojení. Naprostá většina knihoven na venkově (94 %) zaměstnává pouze jednoho pracovníka, jeho pracovní úvazek je malý – hodina (17 %), dvě hodiny (42 %) nebo maximálně tři až pět hodin (28 %) týdně. Vzdělání těchto knihovníků je většinou středoškolské neknižovnické (57 %) nebo základní (29 %).

Výsledek průzkumu potvrdil, že téměř v každé obci existuje knihovna, ale úroveň vybavení a služeb v těchto knihovnách je různá. Velmi záleží na velikosti sídla, ve kterém je knihovna umístěna a také na regionu, v němž se nachází. Zatímco u velikosti obce obvykle platí, že čím je obec větší, tím je lépe technicky, programově i personálně zajištěna, u jednotlivých regionů je situace různorodá. Odlišnost může být prospěšná tam, kde se jedná o kreativitu, nápady, inovační přístupy, zajímavé vzdělání, nové zkušenosti a poznatky. Naopak na škodu věci je tam, kde jde o technické a technologické podmínky. Nevyrovnanost na startu při zavádění nové služby nebo při poskytování stávajících služeb je bariérou jak pro knihovníky, tak i pro uživatele. Proto je součástí výsledků také analýza dat podle (dnes už bývalých) okresů. Zde se projevuje výrazná diference. Turisté pak mohou být nemile překvapeni nad rozličností úrovně poskytovaných služeb. Proto je jejich určitá „unifikace“ velmi žádoucí.

Počítačová a internetová gramotnost musí dnes už být nepostradatelnou součástí kvalifikace knihovníků. Bylo by však chybou domnívat se, že zvládnutí těchto technologií je všelékem. Naopak, pro pracovníky poskytující informační služby bude i nadále limitující jejich schopnost pracovat s veřejností, umět s ní jednat, vyjít jí vstříc, zvládnout profesionálně i ty nejnáročnější požadavky. Pro práci s informacemi, jež přesahují i do jiných oblastí, je třeba vybírat osoby, které mají zájem o zvyšování svých znalostí, dovedou spolupracovat s ostatními knihovnami i dalšími subjekty a pro které je služba uživateli nejen pracovní povinností, ale zároveň také posláním. Jen takto vyzbrojený člověk je zárukou toho, že finance investované do jeho rekvalifikace či nadstavbového vzdělání budou vynaloženy rozumně a s očekávaným efektem.

Shrnutí

Iniciativa knihovníků při prosazování knihoven jako důležitých kulturních, vzdělávacích a informačních center jednotlivých míst či spádových oblastí, stejně jako zmapování jejich možností pro podporu cestovního ruchu v Jihočeském kraji jsou dobrým počinem. Získané výsledky by měly pomoci knihovnám v rámci regionu při směřování další činnosti, jejich zřizovatelům při plánování rozvoje obce, v konečném důsledku pak i celého kraje a v neposlední řadě i regionálním rozvojovým agenturám při možné koordinaci společného úsilí. Věříme, že ostatním třeba také jako inspirace!

Digitální správa věcí veřejných

*JUDr. Jan Winkler, Managing consultant, IBM Česká republika, s. r. o.,
Ing. Zdeněk Havelka, PhD., ředitel, A-21*

Článek rozebírá vztah mezi způsobem organizace veřejné správy, jejím řízením na jedné straně a technologickým vybavením na straně druhé. Na základě konkrétních zkušeností konstatuje, že bez radikální změny v organizaci a řízení veřejné správy zůstává nasazování technologické podpory (takzvaný „E-government“) bez očekávaných přínosů a někdy může být i kontraproduktivní.

Motto:

„Na světě nejtěžší věc k pochopení je daň z příjmu“ Albert Einstein

20. století končilo bezprecedentním nárůstem bohatství západního světa. Hlavními příčinami tohoto jevu byla liberalizace světového obchodu, technologická revoluce a transformace podniků. Privátní sféra se naučila využívat výhody globalizovaného ekonomického prostředí díky informačním a komunikačním technologiím relativně efektivně. S jistou nadsázkou je možno dělit historii na dobu před Internetem a dobu internetovou. Díky on-line přístupu k informacím v digitálně integrovaném světě zvítězil spotřebitel.

Rostoucí kvalita poskytovaných produktů a služeb byla doprovázena radikálním snižováním nákladů. Jednotlivé výroby se stěhovaly po zeměkouli, firmy narovnávaly své řídicí struktury a důsledně se zbavovaly činností, které nepřidávaly hodnotu jejich hlavním schopnostem či pro které neměly způsobilosti a kompetence. Klíčovým faktorem pro udržení zisků se stala schopnost strategického řízení a rychlé adaptace na neustále se měnící podmínky. Fenomény, spojené s důslednou implementací digitálních technologií byly souhrnně označovány termínem „Nová ekonomika“. Na přelomu milénia bylo velmi populární označovat vše inovativní předponou „E“. S nástupem „E-banking“, „E-commerce“, „E-bussinesu“ se prosadil do povědomí veřejnosti pojem „E-government“.

Jakkoli se zdá, že existuje shoda o tom, co tento pojem zahrnuje, v pokusech o jeho uvedení do praxe nacházíme značně odlišné přístupy. V praxi jakoby tento pojem měl minimálně dva protikladné významy:

a) Jsme svědky pokusů o pouhé zahalení stávajícího stavu veřejné správy do „elektronického“ pláště. Jakoby toto bylo to nejobecnější chápání E-governmentu dnes. Jde o rozšíření komunikačních kanálů a poskytování některých služeb občanům a institucím, schopným pracovat s Internetem. Zavedením informačních technologií a zpřístupněním některých dat na webu se sice zvyšuje rychlost, rozšiřuje dostupnost a zvyšují se objemy skladovaných a přenášených dat, ale v zásadě se jen doplňuje status quo.

Vzhledem k tomu, že veřejná správa sama žádné bohatství neprodukuje, projevuje se takto chápaný E-government jen dalším zvýšením nákladů. Veřejný dluh narůstá a současná podoba veřejné správy se prostřednictvím výpočetní techniky konzervuje. Ve spojení s úřednickou definitivou je to ošidná kombinace – byrokracie se stává nákladnější přičemž poskytuje takzvané „veřejné služby“ bez jakékoliv zpětné vazby k reálné poptávce.

b) Dle našeho názoru pokročilejší verzí e-governmentu je situace „řízeného odstátňování veřejného života“, kde informační technologie hrají roli mocného prostředku, nikoliv cíle (pro který by se hodilo označení e-Utopia). Úlohou státu má být zajišťování tvorby a distribuce „veřejných statků“ – tedy něco, co trh údajně není schopen poskytnout. Je třeba analyzovat tyto „veřejné statky“, tedy produkty „veřejné správy“, a to důsledně na základě vynaložených nákladů a dodávaných přínosů. Letmá zjištění nás neuspokojují: je otázkou, do jaké míry je produkce úkonů veřejné správy (nařízení, směrnice, vyhlášky) potřebná. Máme potíže se v ní orientovat, není neobvyklé, že různá ustanovení k jednomu problému si navzájem protirečí... Při hlubším pohledu se ukazuje, že poskytované služby jsou po „odplevelení“ relativně jednoduché. Produkce je z větší části výsledkem automatizovatelné činnosti. Zdá se, že velký úřad se stovkou úředníků by bylo možné nahradit výkonným serverem v kombinaci se správně nastavenými procesy a spravovaným několika šikovnými manažery... Dále zjišťujeme, že vlastní politické rozhodování může být kontraproduktivní. Nejde při tom primárně o

kvalitu politiky a politiků, ale o to, že z logiky věci často politické rozhodování není možné. Průhlednost a věcnost chodu věcí mohou při rostoucí rozhodovací komplexnosti zajistit informační technologie. Avšak nikoliv jako velký superpočítač, nýbrž jako podpora neustále probíhajících singulárních procesů, např. směny vlastnických práv.

V případě, kdy nadřadíme ochranu a svobodnou směnu vlastnických práv produkci „veřejných statků“, se E- government stává „Non-governmentem“. Vlastní **veřejná správa** se tak mění ve **správu věcí veřejných** (institucionalizované standardy vzájemné komunikace a reprezentace vlastnictví). Politická reprezentace tak bude moci realizovat a kontrolovat své cíle bez byrokratického zprostředkování. Bude moci pomocí technologického rámce vytyčovat a naplňovat svou **strategii**.

Strategické řízení věcí veřejných může být úspěšné pouze v případě, že lze navrhovat **měřitelné cíle** a jejich dosahování lze následně kontrolovat prostřednictvím porovnávání cílových hodnot se skutečností. Řízení věcí veřejných tedy probíhá po dvou liniích. První je **linie věcná**: otázka zní, **čeho chceme dosáhnout**. Jsou zadávány **úkoly**, vedoucí k naplnění jednotlivých cílů. Druhá je **linie nákladová** – k dosažení vytčených cílů se vyvíjí úsilí, které má své náklady. Tím, **co je nutno vynaložit** k naplnění cílů (náklady na realizátory projektu, další provozní náklady, etc.), je třeba poměřovat **hodnotu tohoto cíle**.

Způsob dosahování cílů pak definuje **efektivitu organizace** – vztah mezi hodnotou na vstupu (plánovaný rozpočet činnosti a její předpokládaný efekt) a hodnotou na výstupu (reálné náklady činnosti a reálně dosažený efekt) říká, zda je naplňování cílů úspěšné. Současný způsob rozpočtování a účtování úřadů je velmi nepřesný, neboť je zaměřen na pouhé plánování vstupů – hodnotami výstupů se zpravidla nikdo nezabývá.

Vzhledem k tomu, že **úspěšnost strategie správy věcí veřejných spočívá v řízení svěřených hodnot**, není (a ani z principu nemůže být) definována ziskem. Je proto třeba čistě finanční způsob řízení tvorby hodnot rozšířit o **řízení hodnototvorných faktorů**, které hrají v způsobu poskytování **veřejných služeb** důležitou úlohu – takzvaná nehmotná a intelektuální aktiva – a která nejsou často nijak řízena.

Inspirací pro navrhovaný systém řízení tvorby hodnot správy věcí veřejných je koncept „Balanced Scorecard (BSC)“ – systém vyvažování mezi dlouhodobými a krátkodobými cíli, mezi finančními a nefinančními měřítky. V praxi se jedná o systém hledání a vyvažování dlouhodobých cílů v takzvaných perspektivách: klasický model BSC vychází z čtyř základních perspektiv (zákaznické, finanční, vnitřních procesů a učení se a růstu). Tento model je přizpůsoben konkrétním potřebám řízení dané lokality.

Pilotní projekt implementace nástrojů správy věcí veřejných na Městské části Praha 1 ukázal, že pouhé zavádění technologií ke zlepšení práce úřadu nestačí. Velice detailní sondy prokázaly, že dílčími změnami na pěti konkrétních procesech s technologickou podporou je možno ušetřit kolem 200 tis. Kč za rok. Toto není nijak zajímavý výsledek. Radikálnější změny ve způsobu organizace (Praha 1 je má již zárodek těchto změn připraven ve formě fungující dvorany) - tedy změny, kde úřad bude rozdělen do tří částí: Front-End (zákaznické centrum), Back-End (vykonávání specifických operací na základě objednávky Front-Endu) a „Kancelář tajemníka-procesně-řídící centrum“ (které slouží jako nástroj efektivního řízení radou města) – s sebou přinesou potenciál větších úspor (ve stejném segmentu) – paradoxně – se zvýšením kvality obsluhy občanů! Přibližně se jedná o úspory v řádu 2–3 mil. Kč.

Cestou k těmto změnám je důsledné narovnávání procesů ve vazbě na ekonomické řízení aktivit. Překážkou zůstává současná legislativa – např. ve vztahu k odpisování majetku. V tomto prostředí je velmi složité kalkulovat přínosy komplexnějších změn (řízení, organizace, technologie). Bez změn v způsobu pohledu na činnost úřadu a jeho řízení nejsou investice do informačních technologií smysluplné a ospravedlnitelné. Úřad městské části Praha 1 je na dobré cestě – neboť otázky po přínosu „E-Governmentu“ jsou kladeny z pozice řízení – tedy z pozice hodnotových přínosů.

Co znamená Internet pro lidi se zdravotním postižením

Jaroslav Winter, prezident BMI sdružení

Pro lidi se zdravotním postižením představuje Internet nástroj, který může do značné míry pomoci odstranit některé bariéry způsobené jejich hendikepou. V přístupu k Internetu jim brání specifické bariéry dané jejich postižením, ale zpravidla také nižší příjmy. Současný stav informačních zdrojů pro hendikepované je poznamenán tím, že existuje minimum dotačních a grantových titulů na internetové informační zdroje a chybí specializovaný portál. Situaci se snaží alespoň dočasně řešit nově vzniklý portál Helpnet.cz.

Obecně platí, že občané se zdravotním postižením mohou využít předností Internetu jako informačního, komunikačního nebo vzdělávacího média stejně jako lidé bez zdravotního postižení. Často se však pro ně Internet stává něčím více než pro běžné uživatele, v některých případech a u některých typů zdravotního postižení pro ně představuje jinak těžko nahraditelný nástroj komunikace, který jim umožňuje neztratit kontakt s ostatní společností a začlenit se do běžného života, uplatnit vlastní schopnosti. Aby lidé se zdravotním postižením mohli výhod Internetu využívat, musí ovšem nejprve překonat některé obecné i specifické bariéry.

První bariérou nízké příjmy

Obecně pro všechny osoby se specifickými potřebami platí, že se zpravidla řadí k lidem s nižšími příjmy, což samo o sobě ztěžuje přístup k Internetu. Zdaleka ne každý z nich si může dovolit pořídit počítač a připojení k Internetu. Jsou proto žádoucí aktivity státu, samosprávy či sponzorů, vedoucí k lepší dostupnosti počítačů a Internetu pro lidi se zdravotním postižením.

Nejdůležitějším předpisem, který ve svém důsledku usnadňuje některým zdravotně postiženým přístup k Internetu, je vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí ČR č. 182/1991 Sb. Ta mj. stanoví, na které rehabilitační a kompenzační pomůcky lze získat finanční příspěvek státu a v jaké výši. Pokud jde o příspěvek na osobní počítač nebo připojení k Internetu, s takovou možností vyhláška nepočítá.

V případě zrakově postižených občanů však umožňuje přispět na několik přístrojů využívaných při práci s Internetem, jejichž základem je osobní počítač. Jde například o digitální čtecí přístroj pro nevidomé s hlasovým výstupem.

U sluchově postižených občanů je možné přispět na přídatnou kartu k osobnímu počítači a programové vybavení emulující psací telefon pro neslyšící, samostatně na PC či připojení k Internetu ale nikoli. Ještě menší možnosti mají tělesně postižení občané, kterým je možné přispět na psací stroj se speciální klávesnicí, ale nikoli na PC či na speciální pomůcky sloužící k ovládní klávesnice PC.

Pokud jde o připojení k Internetu, na to se nepřímo vztahuje dohoda Sdružení zdravotně postižených a Českého Telecomu, podle které držitelé průkazů ZTP/P, bezmocné osoby, držitelé průkazů ZTP z důvodu úplné nebo praktické hluchoty a rodiče či pěstouni těžce postižených dětí do 15 let získávají od Českého Telecomu slevy spojené se zřízením, přeměnou a provozem telefonní stanice.

Bez technických pomůcek ani ránu

Z hlediska dostupnosti Internetu představují zvláštní skupinu představují zejména lidé s **těžkým pohybovým omezením** a dále **nevidomí a těžce slabozrací**. Ti mohou pracovat s počítačem a s Internetem jen prostřednictvím technických pomůcek. V případě **lidí s pohybovým omezením** jde o různé typy **pomůcek pro ovládní klávesnice**, díky kterým mohou používat počítač a Internet i ti, kteří jsou zcela nepohybliví, resp. nemohou ovládat počítač rukama.

Pro **těžce zrakově postižené** jsou určeny **programy pro zvětšení obrazu** a speciálně upravené počítače, které obsahují skener s OCR programem na zvětšení obrazu snímaného skenerem. Pro **nevidomé** je možné zpřístupnit práci s počítačem a tím též s Internetem pomocí **hlasového** nebo **hmatového výstupu**.

Hlasový výstup vyžaduje zvukovou kartu a reproduktory, případně sluchátka, a program hlasového výstupu, součástí PC je i skener a OCR program.

Hmatový výstup představuje speciální hmatový zobrazovač řádku nebo jeho části obrazovky ve slepeckém písmu a speciální programové vybavení. Hlasový výstup je levnější a tudíž i rozšířenější, lze jej pořídit i za částky od 10 000 Kč. Existují i digitální čtecí přístroje založené na multimediální počítačové sestavě a rozšířené o různé uživatelské programy.

Hmatový výstup je kvalitnější, avšak podstatně dražší, jeho cena se pohybuje ve stovkách tisíc korun.

Představitelům organizací zrakově postižených se podařilo vytvořit funkční systém zpřístupnění počítačů a Internetu jejich komunitě, a to od podmínek pro jejich získání přes vyškolení až po současné úsilí o to, aby tvůrci webových stránek pamatovali na podmínky přístupnosti pro zrakově postižené a nevytvářeli pro ně ještě další bariéry.

Správné (a dostupné) informace nad zlato

Internet bývá oceňován jako nepřehledný zdroj informací. Lidé se zdravotním postižením od něj očekávají totéž co ostatní, ale navíc ještě informace týkající se jejich zdravotního postižení, které jsou pro ně životně důležité. V některých zemích existují státem zřízené či podporované specializované portály zabývající se komplexně problematikou zdravotního postižení, které hledání takových informací usnadňují.

U nás žádný takový portál nemáme (na rozdíl třeba od portálu státní správy, portálu Business Info pro podnikatele a dalších). Pro lidi se specifickými potřebami existují pouze více či méně úzce zaměřené servery, zabývající se zpravidla jen určitým typem zdravotního postižení. Mnoho důležitých informací na Internetu je, zájemce se k nim však dostává obtížně, po zdlouhavém vyhledávání.

Internetové granty a dotace popelkou

Dalším problémem je, že mnohé webové stránky mají krátkou životnost. Jejich tvůrcům vydrží energie a prostředky na vytvoření stránek, nějakou dobu přidávají další obsah, ale po čase zůstávají stránky bez jakékoli aktualizace. Jedním z důvodů je to, že **na internetové projekty se získávají granty či dotace velmi obtížně** a sporadicky, zpravidla dostávají přednost projekty zaměřené na práci v terénu či na vytváření klasických informačních materiálů. Organizace vypisující granty, poskytující dotace si buď zatím neuvědomují stále rostoucí význam internetu jako informačního, komunikačního a vzdělávacího média, anebo nejsou schopny posoudit kvalitu takových projektů, efektivitu prostředků na ně vynaložených.

Jiná nevýhoda spočívá v tom, že i když už tyto projekty získají nějakou podporu, je určena pouze na určité období, není zajištěno financování projektu v dlouhodobějším horizontu. To lze například dokumentovat na projektu Brailnet.cz, který sehrál v minulých letech velmi důležitou roli v poskytování informací zdravotně postiženým a překročil i hranice svého hlavního zaměření na nevidomé a slabozraké. V poslední době se už však zřejmě nedostává prostředků na další výrazný rozvoj.

Způsoby financování

Podíváme-li se na skupinu nejznámějších serverů pro zdravotně postižené, zjistíme, že vznikly a vyvíjejí se za velmi rozdílných podmínek. Dostí výjimečným projektem je server **Homo Humanus.cz**, který je dnes finančně nezávislý. Vznikl díky tomu, že se sourozenci Harrerovi začali kvůli těžkému úrazu své sestry zajímat o problematiku domácí péče. Vytvořili webové stránky, aby se na nich mohli dělit s ostatními o své těžce získané zkušenosti, a postupně ze skromných stránek vyrostl 1. český server domácí a ošetrovatelské péče (www.homohumanus.cz). Oba sourozenci dokonce založili účelovou reklamní a obchodní společnost Homo Humanus a z její činnosti dotují provoz serveru.

Podobnou historii má server pro neslyšící **www.ticho.cz**. Ten vytvořil kvůli svému neslyšícímu synovi majitel softwarové firmy, který pak aplikaci používá jako referenci při získávání zákazníků. Podařilo se mu soustředit kolem serveru velmi početný tým přispěvatelů.

Kombinací tří zdrojů – sponzorství v podobě programového vybavení a serverhostingu od soukromých firem, neveliké vstupní dotace od státu a velkého úsilí provozujícího občanského sdružení – představuje portál pro rodiče dětí se zdravotním postižením **Alfabet.cz**.

Díky grantu od Evropské komise, dotaci od Ministerstva práce a sociálních věcí ČR a sponzorské pomoci soukromých firem vznikl vloni portál Dobromysl.cz o problematice mentálního postižení. Dalším příkladem vícezdrojového financování je poradenský server **InternetPoradna.cz**, na jehož provoz přispělo ještě větší spektrum donátorů - vedle univerzity, nadace a soukromých firem také ministerstvo a tři okresní úřady. Přesto však se neobejde bez dobrovolnické práce dnes již téměř stovky odborníků, kteří zdarma odpovídají na dotazy. Jsou mezi nimi i četní pracovníci státní správy a samosprávy.

Achillovou patou marketing

Dlouhý je sloupec institucí a firem pod poděkováním sponzorům na stránkách informačního systému pro zdravotně postižené **Infoposel.cz** (www.infoposel.cz), který provozuje brněnské sdružení Samaritán. Obětaví redaktoři se starají o to, aby se na stránkách denně objevovaly nové příspěvky. Nicméně pohled na statistiku napoví, že denní návštěvy se čítají v pouhých desítkách čtenářů. Jak je to možné? Inu nedostatečný marketing – neboli až na výjimky obecná slabina serverů pro lidi se zdravotním postižením.

Kupříkladu velmi užitečný projekt **Bez bariér** (www.bezbarier.cz), jehož čtyři dobrovolní tvůrci a osm přispěvatelů z různých míst republiky zmapovali přístupnost veřejných objektů pro vozíčkáře v 50 městech, po skoro třech letech existence nezná dokonce ani nemalá část těch, kterým je určen v prvním plánu.

A když se vyskytne server jako **Křížovatka.cz**, který dokáže o sobě dát vědět a stane se poměrně známým jako jakýsi „Seznam“ pro lidi s hendikepem, bez peněz a jen s nadšením to nedokáže táhnout věčně, takže poslední měsíce už nepřibývá novinek, na rozdíl od odkazů vedoucích nikam.

Jak z této situace ven? Většina ze zmíněných serverů před půldruhým rokem založila **Asociaci informačních systémů pro osoby se specifickými potřebami (AISO)** s cílem pokusit se společně rozvířít stojaté vody. Žádné velké vlnobití zatím sice nevzniklo, všechno jde pomaleji, než by si zúčastnění přáli, nicméně AISO má za sebou dvě úspěšné konference **INSPO** v Kongresovém centru Praha a třetí se koná 22. března letošního roku. A díky grantu od sdružení CZ.NIC se její členská organizace za koordinace BMI sdružení pustily do tvorby portálu **Helpnet.cz**. Jeho cílem je postupně soustředit v přehledné struktuře co nejvíce relevantních informací o problematice všech druhů zdravotního postižení, které se vyskytují jak na spolupracujících, tak ostatních internetových serverech. Portál je otevřen spolupráci s širokým spektrem zájemců a rád by se stal také neformální platformou pro živou výměnu názorů mezi lidmi s postižením či těmi, kteří jim poskytují služby.

Tím, že ze spuštění pilotní verze portálu učinilo BMI sdružení jednu z hlavních akcí 6. ročníku projektu Březen – měsíc Internetu a adresa portálu www.helpnet.cz se objevila na desítkách inzerátů, udělalo první krok k tomu, aby se díky soustavnému marketingu stala adresa www.helpnet.cz časem obecně známou jako místo, kde začít při hledání jakýchkoli informací týkajících se lidí se zdravotním postižením.

Archiv českého webu jako prostředek zajištění svobodného přístupu občanů k informacím

*Petr Žabička, Moravská zemská knihovna a Fakulta informatiky Masarykovy Univerzity Brno,
Ludmila Celbová, Národní knihovna ČR, Praha*

S prudkým nárůstem objemu informací publikovaných výhradně na Internetu by se úkolem moderní depozitní knihovny mělo stát shromažďování, ochrana a zpřístupnění online dostupných elektronických informačních zdrojů. V souladu se svým posláním se touto cestou vydala i Národní knihovna ČR, která ve spolupráci s Ústavem výpočetní techniky MU buduje archiv českého webu.

Archivace webu – situace ve světě

Jedním z průkopníků na poli archivace webu je americká nezisková organizace *Internet Archive* (www.archive.org), jejíž archiv sahá až do roku 1996. Tato organizace se ve spolupráci s dalšími institucemi snaží (vcelku úspěšně) vybudovat co nejrozsáhlejší archiv světového webu. V tomto konsorciu se nyní rozhodly spojit své síly americká Kongresová knihovna, Britská knihovna, Francouzská národní knihovna a některé severské národní knihovny.

Z celosvětového hlediska je však přístup jednotlivých národních knihoven k řešení problému archivace webu velmi různorodý. Některé knihovny, jako například Australská národní knihovna, se snaží *archivovat výběrově* jen ty webové zdroje, jejichž kvalitu předem zhodnotí knihovník (pandora.nla.gov.au). Díky tomuto přístupu čítá sice nyní archiv australského webu po několika letech provozu pouhých 3395 webových sídel nebo jejich částí, nicméně jde o výběr toho „nejdůležitějšího“, co bylo v dané době na webu publikováno. Tento přístup je však velmi náročný na lidské kapacity a proto se většina knihoven vydala cestou automatizované *plošné archivace* všech dokumentů, které splňují automaticky vyhodnotitelná kritéria. K tomu využívají nejčastěji softwarových nástrojů vyvinutých v minulých letech v rámci evropských projektů nebo projektů evropských severských zemí. Pozadu nezůstává ani Japonská národní knihovna a zahájen byl i projekt na archivaci webových zdrojů v čínštině.

Podobným směrem se v roce 2000 vydala i Národní knihovna ČR, když v pilotním projektu „*Registrace, ochrana a zpřístupnění domácích elektronických zdrojů v síti Internet*“ zprovoznila ve spolupráci s Ústavem výpočetní techniky Masarykovy univerzity infrastrukturu pro tvorbu digitálního archivu českého webu (webarchiv.nkp.cz).

Projekt WebArchiv

Cílem projektu Webarchiv je, jak již jeho název napovídá, zajištění trvalého uchování domácích elektronických online publikovaných informačních zdrojů jako součásti národního kulturního dědictví. Vzhledem k povaze, rozmanitosti a množství těchto zdrojů je zřejmé, že stanovení podmínek, které musí archivované elektronické zdroje splňovat, významně ovlivní budoucí hodnotu vytvořeného archivu.

Pokud padla v úvodu tohoto článku zmínka o „online“ publikovaných zdrojích, je nutné upozornit na to, že již rozhodnutí zaměřit se primárně na „webové“ zdroje znamená, že se zaměřujeme jen na jistou *část množiny* všech online elektronických zdrojů.

Podobně jako v případě protokolů bychom mohli jednotlivé dokumenty hodnotit i co do použitého formátu. Výzkumy ve světě, potvrzené i během dosavadní archivace českého webu ukazují, že cca 97 % počtu všech archivovaných souborů tvoří trojice formátů html, jpg a gif, ačkoli co do velikosti zaujmají jen asi polovinu celkového objemu dostupných dat. Pokud tedy dokážeme odpovědně určit, které ze vzácněji se vyskytujících formátů nemá smysl z různých důvodů archivovat, můžeme snadno ušetřit třeba i třetinu kapacity ukládacího prostoru, což může představovat úsporu značných částek. Nesmíme totiž zapomínat na to, že dlouhodobé zachování dostupnosti informačního obsahu dokumentu (po desetiletí až staletí) je nutné zajistit buď prostřednictvím jeho konverze nebo prostřednictvím emulace, přičemž oba přístupy jsou technicky a tedy i finančně velmi náročné.

Jak již bylo uvedeno, předmětem zájmu projektu Webarchiv je archivace online publikované části české produkce, tedy, zjednodušeně řečeno, český web. V ideálním případě by tedy měl být výsledkem projektu archiv obsahující pokud možno vše, co kdy bylo v rámci českého webu publikováno. Proto se provádí archivace dvěma cestami: *plošnou archivací*, kdy se s delším časovým odstupem vytváří co nejúplnější snímky celého českého webu (například 2× ročně), a *výběrovou archivací*, kdy se naopak velmi často (v případě potřeby i každý den) doplňuje archiv zrcadlící jen omezenou vybranou skupinu nejvýznamnějších českých zdrojů.

Aby bylo možné tyto postupy realizovat, je nutné nejprve stanovit, jaký je vlastně *rozsah českého webu*. Ačkoli jej můžeme zjednodušeně definovat jako „všechny dokumenty publikované v doméně .cz,“ je zřejmé, že toto kritérium nemůže pokrýt celou českou online produkci. Proto by bylo vhodné tento rozsah rozšířit o mnoho dalších, vzájemně se doplňujících kategorií: dokumenty v doménách druhé úrovně registrovaných subjektem sídlícím v České republice; dokumenty publikované na serverech fyzicky umístěných v ČR; dokumenty v českém jazyce; dokumenty českých autorů; dokumenty se vztahem k Česku.

Dlouhodobé uchování a zpřístupnění zdrojů

V loňském roce probíhala po několik měsíců již druhá testovací sklizeň celé domény .cz, která bude po přestávce spojené s přechodem na nový server v letošním roce pokračovat. Tato sklizeň by měla ukázat mimo jiné i to, jaký je skutečný rozsah českého viditelného webu. Výchozími body pro tuto sklizeň byly především hlavní stránky internetových portálů seznam.cz a quick.cz. Přes různé problémy se již podařilo stáhnout z 10 490 000 URL celkem 10 090 000 souborů o celkové velikosti přes 240 GB. Alespoň jednou přitom bylo navštíveno přibližně 30 000 domén 2. úrovně (tj. čtvrtina domén v doméně .cz).

Z hlediska dlouhodobé dostupnosti informací budou největším oříškem samotné archivované dokumenty. Je sice pravděpodobné, že nejrozšířenější formáty zůstanou dlouhodobě interpretovatelné (html, txt, gif, jpg), lze ale mít oprávněné pochybnosti o všech proprietárních formátech, především těch, které nejsou tak rozšířeny jako například formáty firem Adobe nebo Microsoft. I u formátů Microsoftu je však zárukou jejich budoucí interpretovatelnosti spíše dostupnost alternativních programů s otevřeným kódem, které umějí s těmito formáty pracovat (OpenOffice), než podpora ze strany Microsoftu. Otázka, zda v budoucnosti takové formáty konvertovat, nebo zda jít cestou emulace, však zatím zůstává otevřená.

Pro zpřístupnění archivu se nabízejí technologie fulltextového indexování a automatizované extrakce autorem vytvořených metadat. Na naši zakázku byl koncem roku 2001 vypsán na MFF UK ročníkový týmový vývojový projekt na vytvoření indexační a vyhledávací aplikace pro Webarchiv. Nadějně se jeví též kontakty s týmem Norské národní knihovny, která vyvinula a v letošním roce se chystá dát volně k dispozici vlastní systém pro indexaci a zpřístupnění webového archivu založený na indexovacím enginu Apache Jakarta Lucene.

Perspektiva projektu

Zda bude některá z dosud popisovaných technologií nasazena také v ostrém reálném provozu, bude samozřejmě záviset i na vyřešení autorskoprávní problematiky související s tvorbou a provozem takového archivu. Nedotaženost zákona o povinném výtisku u nás otevírá cestu různým výkladům omezení daných zákonem o autorském právu. Automatickou identifikaci a archivaci online publikovaných dokumentů lze srovnávat s běžně používanou technologií indexování webu, jak ji provádějí Internetové prohledavače. S tím, jak bude stoupat podíl čistě elektronické produkce, bude růst i význam její dlouhodobé archivace z hlediska ochrany národního kulturního dědictví. Přesto ale není jisté, zda bude bez opory v zákoně možné využívat stávající strategii plošné archivace.

Je možné prohlásit, že právo občana na informace by mělo být naplněno i existencí digitální knihovny obsahující elektronicky publikované dokumenty v nezměněné podobě. Zajištění integrity takové knihovny musí být proto jedním z prioritních úkolů jejího provozovatele.

Je patrné, že práce na poli zpřístupnění archivu budou dlouhodobou záležitostí, která si vyžádá nemalé prostředky. Jednou z cest, jak tyto prostředky účelně vynaložit, je spolupráce na meziprojektové i mezinárodní úrovni, která se velmi osvědčila již během řešení pilotního projektu.

Záležitosti archivace digitálních dokumentů se však netýkají pouze knihoven v souvislosti se zajištěním trvalého přístupu k národnímu kulturnímu bohatství. Problematiku jinou obsahem, ale obdobnou technicky (příp. i legislativně) budou muset řešit např. archivy, muzea, ale i vládní a správní orgány. Zdá se, že je nejvyšší čas, aby se problematika archivace internetových zdrojů dostala k řešení na vyšší instanci, tedy na úroveň státních orgánů odpovídajících za informační politiku a za zajištění svobodného přístupu občanů k informacím.

SIG – bezpečná síť, bezpečná data, bezpečný bussines

Ing. Josef Zábranský, Account Manager, A & L soft, s. r. o.

Anotace

SIG je určen k bezpečnému propojování počítačových sítí. Zabraňuje průniku z vnější sítě (například internetu) do vnitřní (chráněné sítě), i útokům z vnitřní sítě, zaměřeným například na vynesení dat. Chrání vnitřní síť i v případě, že dojde k překonání firewallu.

Bezpečnostní rizika

Není zřejmě nutné zevrubně rozebírat, jakou ztrátu může organizaci způsobit úspěšný útok na její vnitřní síť (LAN). Hrozí odcizení dat, které může vést až k paralyzování činnosti organizace.

Achillovou patou z hlediska bezpečnosti LAN je brána, skrze kterou je LAN připojena na internet a která je tedy potenciálně zneužitelná pro neoprávněný přístup z internetu do LAN. Aby bylo takovému přístupu zabráněno, následuje ihned za branou pro připojení na internet firewall.

Úkolem firewallu je zabránit předem předpokládanému typu útoku (nepovolit propuštění dat, která jsou považována za nebezpečná, do LAN, zakázat komunikaci s určitou IP adresou, neumožnit použití určitého komunikačního protokolu aj.). To přináší vysoké nároky na konfiguraci firewallu, která musí každý předpokládaný typ útoku pokrýt. I dokonalý firewall se však může podařit překonat, nebude-li správně konfigurován.

Systém SIG řeší bezpečné připojení LAN na internet zcela jiným způsobem, než firewall. Útok, kterým se může podařit překonat firewall, nebude účinný proti SIGu. Tedy dokonce ani v případě, že útočník překoná firewall, nezíská přístup do vnitřní sítě chráněné SIGem.

Jak pracuje SIG

SIG tvoří most mezi dvěma jinak oddělenými TCP/IP sítěmi. V nejjednodušším případě zajišťují jeho provoz dva počítače: Front server, který je připojen do vnější sítě (třeba na internet), a Back Server, který je připojen do vnitřní (chráněné) sítě (LAN).

Front Server a Back Server je propojen pomocí hardwarového prvku, který není běžně používán jako přenosové médium pro protokoly TCP/IP, takže pro něj nejsou v operačním systému standardně k dispozici odpovídající síťové ovladače, a který ani není plug-and-play mechanismy detekován jako síťové zařízení.

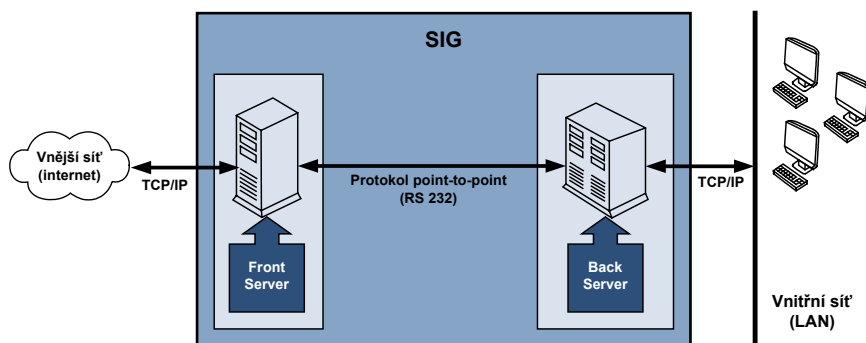
Takovým prvkem může být například sériový port, po němž jsou s využitím protokolu typu point-to-point přímo přenášena data aplikačních relací. Větší propustnost je zajištěna použitím multi-portových karet nebo pomocí rozhraní SCI (Scalable Coherent Interface). Mezi oběma servery neexistuje jiné spojení, **nepřenáší se ani žádné systémové údaje z TCP/IP spojení.**

Funkce Back Serveru:

- zajišťuje všechny funkce relevantní pro bezpečnost a další řídicí logiku aplikace,
- spravuje konfiguraci,
- verifikuje spojení, která na něj předává Front Server,
- ovládá Front Server.

Front Server naproti tomu zajišťuje pouze to, aby byla akceptována příchozí spojení, tedy **nezajišťuje žádné bezpečnostní funkce.**

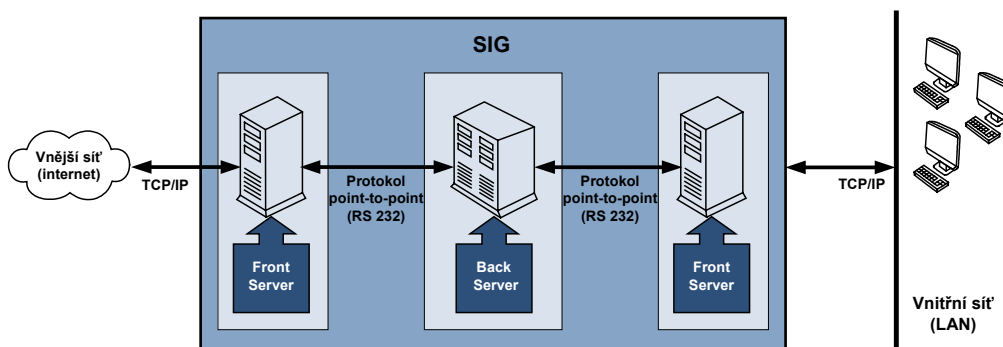
Všechny bezpečnostní funkce jsou soustředěny na Back Serveru. Protože útočník nemá k dispozici prostředky pro směrování svých paketů na Back Server (vhodnou kombinaci hardware a síťových ovladačů), není mu Back Server dostupný ani v případě, že zcela ovládne počítač Front Serveru. Back Server – a spolu s ním i celá chráněná síť – tak zůstává zcela odstíněn od vnějšího světa a je garantováno, že do chráněné sítě jsou propuštěna pouze povolená spojení.

Ochrana vnitřní sítě proti vnějšimu útoku

Doplněním druhého Front Serveru mezi Back Server a chráněnou síť lze zajistit odolnost systému proti vnitřním útokům. Tato vlastnost nabývá na značném významu zejména v případě velkých podnikových sítí. Zajištění odolnosti proti útokům zevnitř je důležité zejména v souvislosti se zabráněním pokusů o vynesení dat, či přípravy prostředí pro druhého útočníka, který síť napadne zvenku.

Analogicky přidáním dalších Front Serverů lze zabezpečit propojení většího počtu sítí.

Ochrana proti vnějšimu i vnitřnímu útoku

Další příklady použití SIGu

Díky své otevřené architektuře lze systém SIG doplňovat o další moduly, které rozšiřují jeho možnosti a bezpečnostní funkce. Některé příklady použití Back Serveru rozšířeného o příslušný modul jsou uvedeny níže.

Zabezpečení komunikace pomocí SSL

Rozšíření SIGu o modul SSL umožňuje implementovat bezpečnostní prvky definované protokolem SSL pro zabezpečení aplikací, které samy tento protokol nepodporují.

Možné jsou varianty kdy ani jedna z komunikujících stran nemá implementovanu podporu SSL, nebo případně varianta, kdy podporu SSL má pouze jedna z komunikujících stran.

Dial-up tunel

Modul Dial-up Server systému SIG podporuje "tunelování" dial-up spojení: Uživatel na klientské straně používá ke spojení se serverem pouze modem (komutovanou linku) bez připojení na veřejnou síť (internet). Na straně serveru se předpokládá umístění SIGu ve stejné lokální síti nebo na stejném počítači, jako je aplikace server. Propustnost lze zvýšit přidáním dalších modemů.

SIG čeká na příchozí volání (nepředpokládá u příchozího spojení žádný konkrétní přenosový protokol, příchozí data nejsou nijak analyzována ani modifikována). Ve chvíli, kdy se klient dovolá na modem systému SIG, se automaticky naváže TCP spojení s předem definovaným serverem. SIG poté předává veškerá data přicházející komutovaným spojením od klienta, TCP protokolem na TCP port serveru. Na straně klienta není nutné, pokud jde o TCP spojení, nic nastavovat.

Clusterování I/O zařízení

V případě rozšíření o modul I/O Cluster lze systém SIG využít jako router pro přepojování I/O zařízení. Router je složen ze dvou Back Serverů systému SIG a funguje ve spojení s aplikačními servery, které jsou pracují v clusteru. SIG zajistí, aby v případě výpadku jednoho serveru v clusteru byla skupina k němu připojených I/O zařízení automaticky přepojena na server, který přebírá jeho funkci. Např. dojde-li k výpadku serveru 2, přesměruje SIG 2 veškerá příchozí volání ze svých I/O zařízení na server 1.

Shrnutí

- Kvalitativně vyšší ochrana počítačů a počítačových sítí před útoky z vnějšího i vnitřního prostředí (unikátní technické řešení).
- Pojistka proti překonání firewallu.
- Bezpečné propojování většího množství počítačových sítí.
- Další možnosti využití (SSL, tunelování, cluster)

mySAP Enterprise Portal

*Ing. Petr Železník, Business Consultant, SAP ČR, spol. s r. o.
Ing. Karel Nekuža, MBA, Account Manager, SAP ČR, spol. s r. o.*

Základní informace o řešení

Portál pro instituce či organizace na bázi produktu mySAP Enterprise Portal výrazně zvýší efektivnost provozování a užívání stávajících informačních systémů. Portál instituce představuje pro všechny interní i externí uživatele informačního systému **univerzální přístupové místo**, ze kterého mají **přístup ke všem potřebným informacím, aplikacím a službám**. Poskytuje koncovým uživatelům a občanům nástroje pro personalizaci pracovního prostředí – struktura informačního systému se pro koncového uživatele stává transparentní, homogenní. Informace, aplikace a služby jsou koncovému uživateli zpřístupněny ve vazbě na přiřazenou roli (zaměstnanec, vedoucí, občan, orgán státní správy apod.).

Pracovníci zodpovědní za provoz informačního systému mají k dispozici nástroje pro centralizovanou správu uživatelů a obsahu portálu, zjednodušuje se rovněž správa koncových stanic vzhledem k tomu, že na koncová stanice musí být vybavena pouze Internetovým prohlížečem. Portál rovněž umožňuje realizaci jednotné bezpečnostní politiky.

Portál na bázi produktu mySAP Enterprise Portal je plně integrován se všemi komponentami systému SAP R/3 a mySAP Business Suite.

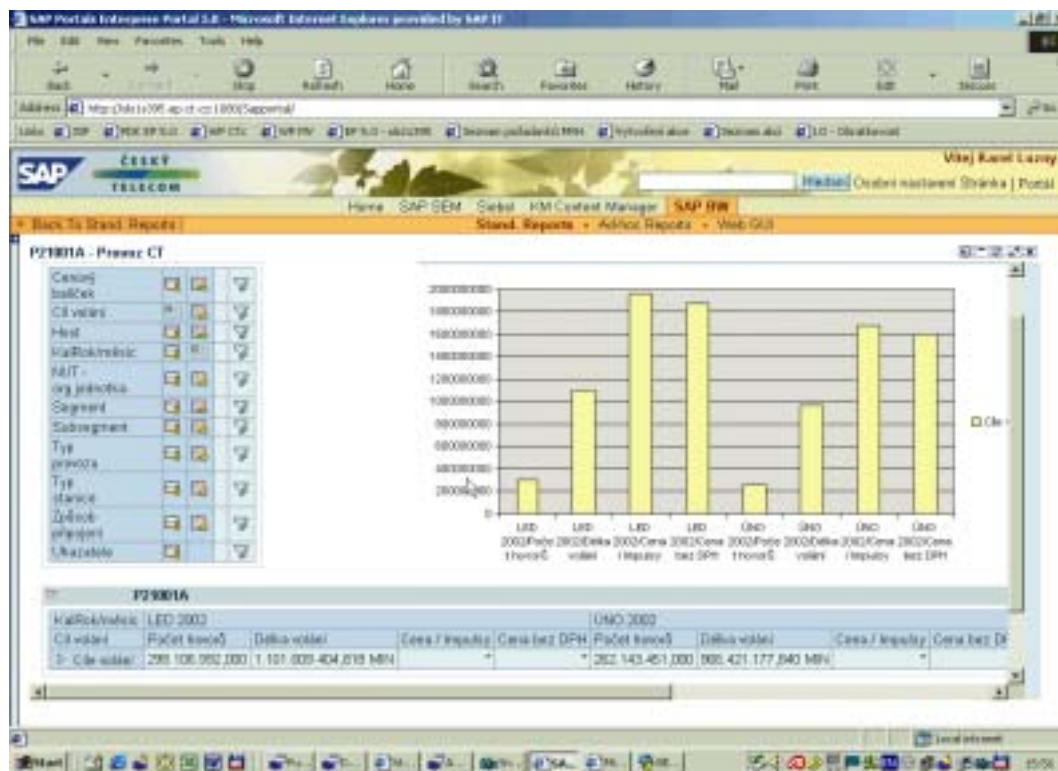
Vybrané funkce produktu

Portál pro instituce umožňuje uživateli rychlý, jednoduchý, personalizovaný a příjemný přístup ke všem potřebným informacím (ve formě tabulek, grafických objektů, textových objektů apod.) uložených např. v Intranetu, v aplikacím (jednotlivé komponenty SAP R/3, aplikace třetích stran např. Lotus Notes, MS Exchange či aplikace vyvinuté vlastními pracovníky) a informačním službám dostupným na Internetu (např. informace ČTK, Reuters a podobně), a to z jednoho místa v prostředí internetového prohlížeče.

Uživateli se prostředí informačního systému jeví jako naprosto homogenní bez ohledu na to, z kolika různých komponent je složen. Specializovaná technologie portálu „Drag&Relate“ umožňuje předávání informací mezi aplikacemi pouhým přetažením informace myší (podobně jako technologie „Drag&Drop“ v aplikacích společnosti Microsoft).

Jednoduchá personalizace pracovního prostředí uživatele je v portálu dále podporována připravenými rolemi (např. manažer, finanční analytik, vedoucí úřadu, pracovnice matriky, občan). Každé roli jsou přiřazeny potřebné informace a aplikace, koncový uživatel konfiguruje finální podobu pracovního prostředí s využitím informací a aplikací přiřazených roli, ve které v organizaci působí. Při definici standardně dodávaného souboru rolí (role odpovídá funkčnímu místu v organizační struktuře) a jejich informačních potřeb vycházela společnost SAP ze zkušeností získaných v rámci implementací aplikací SAP v řadě institucí v celém světě (mimo podnikovou sféru jsou to např. Portugalské ministerstvo zemědělství či kancelář OSN).

Portál zajišťuje pro koncového uživatele funkci jediného přihlášení (Single Sign-On), které eliminuje potřebu opakovaného přihlašování uživatele do aplikací informačního systému a služeb, které využívá pro podporu pracovních aktivit. Autentizaci uživatele je možné provádět na různé úrovni, počínaje identifikací podle uživatelského jména a hesla, přes certifikáty podle standardu X.509, případně integrací specializovaných řešení jako jsou Netegrity SiteMinder, Windows 2000 autentizace a další. Systém správy uživatelů podporuje protokol LDAP. Portál umožňuje realizaci jednotné bezpečnostní politiky včetně podpory elektronického podpisu.

Obrázek: Příklad nasazení portálu SAP a my SAP BI v Českém Telecomu.

Předpokládané přínosy (finanční i nefinanční)

Pro instituci:

- Zvýšení produktivity práce uživatelů (zrychlení práce s aplikacemi SAP R/3 i jiných dodavatelů v prostředí portálu instituce se u zapracovaného uživatele pohybuje od mezi 73 % až 118 %) ¹¹ díky jednotnému a intuitivnímu pracovnímu prostředí.
- Zvýšení produktivity práce uživatelů díky akceleraci distribuce informací ve společnosti, klíčové informace jsou distribuovány selektivně a aktivně (uživatelé jsou distribuovány potřebné informace v závislosti na jeho roli).
- Snížení nákladů na distribuci a komunikaci informací ve společnosti, efektivní využití znalostních aktiv podporou práce v pracovních skupinách a efektivním sdílením znalostí. Homogenizace informačního systému vede k vyšší transparentnosti podnikových procesů a snížení nákladů na školení koncových uživatelů.
- Úspory procesních nákladů zefektivněním řady interních procesů decentralizací jejich zpracování a odstraněním oběhu papírové dokumentace – pořizování výkazů pracovní doby, správa vlastních osobních dat zaměstnanci, zúčtování služebních cest, registrace zaměstnanců na vzdělávací akce, elektronická podpora všech schvalovacích procesů, workflow – elektronický oběh dokumentů.
- Posílení sounáležitosti uživatelů (občanů) s institucí vyplývající z přátelského pracovního prostředí portálu instituce realizovaného podle informačních potřeb uživatele.
- Snížení nákladů na provoz informačního systému vyplývající z „webizace“ informačního systému a jednodušší údržby pracovišť koncových uživatelů (na koncových zařízeních instalován pouze Internet prohlížeč).

¹¹ Zdroj: „Usability Test of Selected Business Processes, mySAP Workplace 2.10“, University of Mannheim, 2000.

- Snížení nákladů na provoz informačního systému vyplývající centrální správy uživatelů podle rolí (zvýšení produktivity administrativních činností až o 75 %) ¹².
- Zvýšení úrovně bezpečnosti provozování informačního systému vyplývající z centrální správy oprávnění a hesel uživatelů, systému jediného přihlášení, kryptování dat při přenosech přes otevřené sítě, podpora autentizace uživatelů na základě digitálních certifikátů.

Pro uživatele:

- Jednoduché, intuitivní a přehledné pracovní prostředí s aktivní distribucí potřebných informací (klíčové dokumenty, novinky ze společnosti a příslušného útvaru, informace z externích zdrojů, klíčové ukazatele, upozornění na vznik nestandardních situací a podobně, vyhlášek, úřední desky, elektronické nástěnky).
- Přístup k veškerým potřebným aplikacím, informacím a službám z jediného pracovního prostředí v závislosti na zařazení – roli zaměstnance, občana, živnostníka, producenta odpadu, majitele nemovitosti, voliče.
- Úřad otevřený pro občana 24 hodin denně 7 dní v týdnu.
- Jediné přihlášení pro přístup do všech systémů využívaných uživatelem.
- Bezpečný přístup do informačního systému nevázaný na konkrétní pracoviště a PC uživatele, možnost přístupu z mobilních zařízení (PDA, mobilní telefon, apod.).
- Soubor specializovaných servisních aplikací pro občany (volná pracovní místa, výběrová řízení, elektronické aukce), zaměstnance (pořizování výkazů pracovní doby, správa vlastních osobních dat zaměstnanci, zúčtování služebních cest, registrace zaměstnanců na vzdělávací akce) a manažery (personální agenda podřízených, rozpočty a jejich plnění a podobně).

---

¹² Zdroj: Citace z prezentace U.S.National Institute of Standards v "Business Portals The New Media for e-Business Interchange", The Delphi Group, 2001

Veřejný informační bulletin (BIP) – přístup k veřejným informacím v Polsku

Arek Zlotnicki, projektový manažer, Asociace města na internetu, Polsko

6. září 2001 přijal polský parlament Zákon o svobodném přístupu k informacím. Stal se významným krokem ke zlepšení přístupu k veřejným informacím a zároveň i k vytvoření elektronické veřejné správy (eGovernment) v Polsku.

Zákon ukládá veřejným úřadům, místním samosprávám, úředníkům ministerstva financí, všem organizacím a jednotkám vykonávajícím veřejnou činnost nebo čerpajícím veřejné finanční prostředky, politickým stranám a odborovým organizacím povinnost poskytovat veřejné informace. Veřejné informace včetně oficiálních dokumentů musejí být publikovány on-line v takzvaném „*Veřejném informačním bulletinu*“. Podle zmíněného zákona bude vymahatelnost práva na veřejné informace svěřena do působnosti Vrchního správního soudu. V květnu 2002 byla k tomuto důležitému zákonu přijata vyhláška podrobně popisující požadavky na speciální „portály“. Ty se stanou hlavním a společným zdrojem elektronických informací o veřejných úřadech v Polsku. Příslušné webové stránky musejí být uvedeny do provozu on-line k 1. červenci 2003.

Nezávislé průzkumy ukazují, že za dobu zveřejňování informací na internetu se počet stížností na práci úřadů snížil přibližně o 35 %. Pro daňové poplatníky je velmi důležité, že náklady na administrativní procedury jsou při použití internetu o 47 % nižší. Očekává se, že čas, který tráví administrativní pracovníci činnostmi, jež nesouvisejí se službou občanům, se sníží o 48 %. Díky tomu lze předpokládat, že Zákon o svobodném přístupu k informacím přispěje k rozvoji využívání internetu polskou státní správou i místními samosprávami.

Prezentace rámcově pojedná o hlavních povinnostech, které ukládá Zákon o svobodném přístupu k informacím polským místním samosprávám. V tomto kontextu bude rovněž prezentována **Otevřená dvorana – Veřejný informační bulletin** – první pilotní projekt implementovaný v Polsku se zaměřením na místní samosprávy.

Generální partner konference

Česká spořitelna, a. s.

Na Příkopě 29, Praha 1
tel.: +420-2-61071111
fax: +420-2-61073006
e-mail: csas@csas.cz
<http://www.csas.cz>

Hlavní partneři konference

ČESKÝ TELECOM, a. s.

Olšanská 55/5, Praha 3
tel.: +420-800 123 456
fax: +420-271 469 896
<http://www.telecom.cz>

IBM, s. r. o.

Murmanská 4/1475, 100 00 Praha 10
tel.: +420-272 13 11 11
fax: +420-272 13 14 01
<http://www.cz.ibm.com>

MICROSOFT, s. r. o.

Novodvorská 1010/14B, 142 01 Praha 4
tel: +420-261 19 71 11
fax: +420-261 19 71 00
e-mail: msczech@microsoft.com
<http://www.microsoft.cz>

NOVELL Praha, s. r. o.

Klimentská 46, 110 00 Praha 1
tel.: +420-221 85 66 11
fax: +420-221 85 66 22
<http://www.novell.cz>

ORACLE CZECH, s. r. o.

Římská 15, Praha 2-Vinohrady
tel.: +420-800 16 72 25
+420-224 40 81 50
fax: +420-224 40 81 51
e-mail: mktg@cz.oracle.com
<http://www.oracle.cz>

T-Mobile

Londýnská 730, 120 00 Praha 2
tel.: +420-603 603 603
fax: +420-603 604 606
e-mail: info@t-mobile.cz
<http://www.t-mobile.cz>

Partneři konference

Autocont CZ, a. s.

Nemocniční 12, 702 00 Ostrava
tel.: +420-596 152 111
fax: +420-596 152 112
e-mail: info@autocont.cz
<http://www.autocont.cz>

ICZ, a. s.

V Olšínách 75/2300, 100 97 Praha 10
tel.: +420-281 002 222
fax: +420-281 002 244
e-mail: info@i.cz
<http://www.i.cz>

PVT, a. s.

Kovanecká 30/2124, 190 00 Praha 9-Libeň
tel.: +420-266 198 111, 284 829 262-4
fax: +420-266 198 624, 284 829 340
e-mail: sales@pvt.cz
<http://www.pvt.cz>

SAP ČR, spol. s r. o.

Pekařská 621/7, 155 00 Praha 5
tel.: +420-257 114 111
fax: +420-257 114 110
e-mail: info.czech@sap.com
<http://www.sap.com/cz>

SUN MICROSYSTEMS CZECH, s. r. o.

Evropská 33e, 160 00 Praha 6
tel.: +420-233 009 311
fax: +420-233 009 355
e-mail: sales@czech.sun.com
<http://www.sun.cz>

Odborný partner

Česká asociace pro geoinformace

Haštalská 17, 115 00 Praha 1
tel.: +420-224 813 017
fax: +420-224 819 161
e-mail: cagi@cagi.cz
<http://www.cagi.cz>

Firemní prezentace

abradio.com

INTERNETMEDIA.CZ s.r.o.
Kaprova 13, 110 00 Praha 1
tel.: +420-224 814 743, 222 326 616
fax: +420-222 326 747
e-mail: internetradio@abradio.com
http://www.abradio.com

The logo for abradio.com, featuring the text "abradio.com" in white lowercase letters on a dark blue rounded rectangular background.

ADA, s.r.o.

pobočka Sokolská 725, 664 42 Brno – Modřice
tel.: +420-547 216 717, 608 038 067
fax: +420-547 216 717
e-mail: ptackova@isystemy.cz
http://www.isystemy.cz

Atestační středisko IS podle zák. č. 365/2000 Sb., atestace informačních systémů a jejich příprava, expertní služby pro podporu provozu IS

AEC, spol. s r.o.

Bayerova 799/30, 602 00 Brno
tel.: +420-541 235 466-67
fax: +420-541 235 038
e-mail: hana.stojanova@aec.cz
http://www.aec.cz

AEC je česká firma působící v oblasti Data Security. Poskytujeme antivirová řešení, komplexní bezpečnostní řešení, bezpečnostní analýzy i vzdělávání.

Adobe Systems

Patočkova 61, 169 00 Praha 6
tel.: +420-284 011 211
fax: +420-284 011 212
e-mail: mmetlick@adobe.com
http://www.adobecz.com

Adobe Systems - vedoucí dodavatel řešení pro elektronickou distribuci dokumentů na bázi PDF.

ANECT, a. s.

Vídeňská 125, 619 00 Brno
tel.: +420-547 100 100
fax: +420-54 100 101
e-mail: anect@anect.com
http://www.anect.com

Společnost, která poskytuje zákazníkům vysoce profesionální služby v oblasti komunikačních a informačních systémů.

ARCDATA PRAHA, s. r. o.

Hybernská 24, 110 00 Praha 1
 tel.: +420-224 190 511
 fax: +420-224 190 567
 e-mail: office@arcdata.cz
 http://www.arcdata.cz

Nabízíme geografické informační systémy firem ESRI a ERDAS s nástroji od pořizování dat, přes správu geodatabáze až po publikaci na internetu.

ASPI Publishing s. r. o.

U Nákladového nádraží 6, 130 00 Praha 3
 tel.: +420-222 863 400
 fax: +420-222 863 401
 e-mail: obchod@aspi.cz
 http://www.aspi.cz

Společnost je producentem právního informačního systému ASPI, vydavatelem odborných časopisů a ekonomické a právnícké knižní literatury.

AutoCont On Line, a.s.

Poděbradská 88/55, 198 00 Praha 9
 tel.: +420-251 022 102
 fax: +420-251 022 129
 e-mail: info@acol.cz
 http://www.acol.cz

AutoCont On Line, a. s. je společnost orientující se zejména na řízení velkých projektů v oblasti informačních technologií. Je vedoucí společností v této oblasti a členem sdružení, které jako generální dodavatel úspěšně realizovalo projekt Internet do škol.

Bentley Systems ČR, s.r.o.

Mošnova 4, 150 00 Praha 5
 tel.: +420-257 314 131
 fax: +420-257 311 984
 e-mail: info@bentley.cz
 http://www.bentley.cz

Bentley Systems je dodavatelem softwarových řešení umožňující vytvářet, spravovat a publikovat architektonický, inženýrský a stavební (AEC) obsah.

Corpus Solutions, a. s.

Pod Pekařkou 1, 147 00 Praha 4
 tel.: +420-241 020 333
 fax: +420-241 020 331
 e-mail: sales@corpus.cz
 http://www.corpus.cz

Corpus Solutions, a. s., působí na trhu ICT již od roku 1992.

Zaměřuje se na moderní komponentové aplikace, řešení informační integrace a rovněž na problematiku komunikační bezpečnosti. Více informací najdete na adrese www.corpus.cz.

Česká pošta a.s.

Olšanská 38/9, 225 99 Praha 3
 tel.: +420-267 196 542
 fax: +420-267 196 455
 e-mail: svoboda.ivan@gr.cpost.cz
 http://www.cpost.cz

Autorizace a zabezpečení dat na internetu, právní průkaznost e-komunikace, monitoring dat, přístupová práva, identifikace osob a serverů.

Česká tisková kancelář

Opletalova 5/7, 111 44 Praha 1
 tel.: +420-222 098 111
 fax: +420-224 230 256
 e-mail: obchodni@mail.ctk.cz
 http://www.ctk.cz

Česká vydavatelská pro internet s.r.o.

Provozovna: Masarykovo nám. 47, 586 01 Jihlava
 Sídlo: Levského 3187/6, 140 00 Praha 4
 tel.: zákaznická podpora: +420 567 311 772, 567 330 725,
 tel.: technická podpora: +420 567 310 166
 fax: +420-567 311 772
 e-mail: obchod@webhouse.cz, vismo@webhouse.cz
 http://mesta.obce.cz, http://www.vismo.cz, http://zlatyerb.obce.cz

Portál územní samosprávy Města a obce online (<http://mesta.obce.cz>) nabízí řešení pro veřejné informační služby veřejné správy, tvorbu webových stránek a dodává sadu produktů vismo.

ČESKÝ TELECOM, a. s.

Olšanská 55/5, 130 00 Praha 3
 tel.: +420 800 123 456
 fax: +420 271 469 896
 http://www.telecom.cz

ČESKÝ TELECOM, a.s. je vedoucí telekomunikační společnost v ČR a zároveň patří k největším firmám ve střední a východní Evropě.

DATA-NORMS

Karlov 42, 377 01 Jindřichův Hradec
 tel.: +420-384 377 711
 fax: +420-384 377 712
 e-mail: data-norms@data-norms.cz
 http://www.data-norms.cz

WEB4BIZ – nástroj pro tvorbu webu bez programování snadno použitelný pro naplnění zákona 106/1999. Ukázka: salonek 25.3.2003, **10.00-10.30**

Ekotoxa Opava s.r.o.

Centrum pro životní prostředí a hodnocení krajiny
Horní náměstí 2, 746 01 Opava
tel.: +420-553 696 141
fax: +420 553 628 512
e-mail: emc@ekotoxa.cz
http://www.ekotoxa.cz

Komplexní hodnocení životního prostředí, informační technologie a projekty GIS, prostorové plánování v krajině, rozvoj zemědělství a venkova, fondy EU

SPACE Morava s.r.o.

Švédská 3, 772 00 Olomouc
tel.: +420-585 230 155
fax: +420-585 230 155
e-mail: info@espace.cz
http://www.espace.cz

Konzultační a sw společnost se zaměřením na územně orientované systémy, internet/intranet aplikace, aplikace pro PALM. Partner TerraMapServeru pro ČR a SR.

Eurotel Praha, spol. s r.o.

Vyskočilova 1442/1b, 140 21 Praha 4
tel.: +420-267 011 111
e-mail: info@eurotel.cz
http://www.eurotel.cz

Eurotel Praha, spol. s r.o., leader v oblasti mobilních komunikací pro Státní správu a systému Krizového řízení České republiky.

EXPRIT, s.r.o.

Viktora Huga 4, 150 00 Praha 5
tel.: +420-257 315 408, +420 257 315 409
fax: +420-257 327 425
e-mail: info@exprit.cz
http://www.exprit.cz

EXPRIT, s. r. o., je dodavatelem široké škály řešení v oblasti správy dokumentů a využívá internetových technologií se specializací na vedení Spisové služby v e-Governmentu na trzích ČR a SR ve sféře komerční i ve veřejné správě. Další informace naleznete na www.exprit.cz.

GEODÉZIE KRKONOŠE s.r.o.

Zákoutí 599, 512 46 Harrachov
tel.: +420-481 529 375
fax: +420-481 529 447
e-mail: harrachov@gksro.cz
http://www.gksro.cz, www.emapy.cz

E MAPY – GIMIS

Digitální kartografie. Komplexní geodetické a kartografické práce

GEODIS BRNO, spol. s r.o.

Lazaretní 11a, 615 00 Brno
 tel.: +420-538 702 040
 fax: +420-538 702 061
 e-mail: fotogrammetrie@geodis.cz
 http://www.geodis.cz

Sběr geografických dat pro IS fotogrammetrickými a geodetickými metodami. Barevná ortofotomapa ČR 1:5000. Digitální modely reliéfu, vizualizace a 3D modelování.

GEOVAP, spol. s r.o.

Čechovo nábřeží 1790, 530 03 Pardubice
 tel.: +420-466 024 111
 fax: +420-466 657 314
 e-mail: info@geovap.cz
 http://www.geovap.cz

Vývoj a implementace SW a IS.CityWare® - komplexní IS pro města a obce. GSWeb® - technologie pro správu a internetovou publikaci geografických dat.

GEPRO, s. r. o.

Štefánikova 52, 150 00 Praha 5
 tel.: +420-257 089 811
 fax: +420-257 089 838
 e-mail: gepro@gepro.cz
 http://www.gepro.cz

Vývoj programového vybavení, dodávky dat a komplexní služby v oblasti GIS, IS měst a obcí, KN a jiných, internetová/intranetová řešení.

Globe Internet, s.r.o.

Pláničkova 1, 162 00 Praha 6
 tel.: +420-235 365 000
 fax: +420-235 365 009
 e-mail: info@globe.cz
 http://www.globe.cz, http://podatelna.info

Dodavatel řešení elektronické podatelny – PODATELNA.INFO určeného pro úřady veřejné a státní správy.

GOPAS, a. s.

Kodaňská 46, 101 00 Praha 10
 tel.: +420-234 064 900-3
 fax: +420-234 064 949
 e-mail: info@gopas.cz
 http://www.gopas.cz

Největší školící středisko v oblasti výpočetní techniky v ČR.

GORDIC spol. s r.o

Erbenova 4, 586 01 Jihlava

tel.: +420-567 309 136

fax: +420-567 307 343

e-mail: gordic@gordic.cz<http://www.gordic.cz>

Informační systémy pro státní správu, samosprávu a bankovníctví.

GRALL, a.s.

Beranových 65, P.O. Box 31, 199 02 Praha 9

tel.: +420-286 921 909

fax: +420-283 920 019

e-mail: gis@grall.cz<http://www.grall.cz>

GRALL, a.s. – systémový integrátor. Patříme mimo jiné mezi nejvýznamnější partnery spol. Autodesk v oblasti GIS s referencemi i ve veřejné správě.

HiPro spol. s r.o.

Královopolská 3052/139, 612 00 Brno

tel.: +420-541 240 096

fax: +420-541 244 428

e-mail: hipro@hipro.cz<http://www.hipro.cz>

Radní/win nová verze osvědčeného informačního systému pro řízení státní správy a samosprávy pokrývá většinu potřeb vašeho úřadu.

Město Hradec Králové

Ulrichovo nám. 810, 500 02 Hradec Králové

tel.: +420 495 751 111

fax: +420 495 513 139

e-mail: posta@mmhk.cz<http://www.umhk.cz>**Hydrosoft Veleslavín s. r. o.**

U Sadu 13, 162 00 Praha 6

tel.: +420-220 611 045

fax: +420-220 611 045

e-mail: hydrosoft@hv.cz<http://www.hv.cz>

WEBMAP – Internetový prohlížeč map

Městské informační systémy územní plány, povodňové plány, energetické studie, životní prostředí.

Ing. Svatopluk Sedláček

Vedlejší 4, 625 00 Brno
tel.: +420-547 352 896, +420 602 764 685
fax: +420-547 352 896
e-mail: ssedlacek@volny.cz, sedlacek@gview.cz
<http://www.gview.cz>

GIS obcí, měst, správců vodovodů a plynovodů, zemědělských podniků na bázi produktu G-VIEW.
Typová řešení havarijních plánů a záplav.

Intergraph ČR, spol. s r. o.

Podbabská 20, 160 46 Praha 6
tel.: +420-224 390 020
fax: +420-224 390 021
e-mail: info-cz@intergraph.com
<http://www.intergraph.com/cz>

Intergraph Mapping and Geospatial Solutions je vedoucím celosvětovým dodavatelem geoprostorových řešení do oblastí veřejné správy, dopravy, inženýrských sítí a telekomunikací, mobilních řešení, fotogrammetrie a DPZ. Komplexní technologie GeoMedia umožňuje vytvářet, spravovat, analyzovat a vizualizovat data v prostředí webu, desktopu i mobilních zařízení.

LINGEA, spol. s r.o.

Palackého třída 35, 612 00 Brno
tel.: +420-541 233 160
fax: +420-541 233 160
e-mail: info@lingeae.cz
<http://www.lingeae.cz>

Společnost Lingeae se zabývá vývojem jazykových nástrojů a elektronických překladových slovníků Lingeae Lexicon.

LOGOS spol. s r.o.

Poděbradská 55/88, 198 00 Praha 9
tel.: +420-225 281 811
fax: +420-225 281 899
e-mail: info@logos.cz
<http://www.logos.cz>

Macron Software, spol. s r.o.

Nad Petruskou 1, 120 00 Praha 2
tel.: +420-234 092 511
fax: +420-234 092 510
e-mail: webtodate@macron.cz
<http://www.macronsoftware.com>, www.webtodate.cz

WebToDate otevřený redakční systém pro Linux a Windows, je v současnosti nasazen na řadě WWW serverů státní správy (Vláda ČR, Ministerstvo obrany).

MiCos Software s.r.o.

Cihelní 760/35, 702 00 Ostrava
tel.: +420-596 622 249
fax: +420-596 622 249
e-mail: info@micos-sw.cz
<http://www.micos-sw.cz>
Software k evidenci výpočetní techniky, audit SW, HW

Ministerstvo informatiky České republiky

Havelkova 2, 130 00 Praha 3
tel.: +420-221 008 111
fax: +420-224 221 484
e-mail: posta@micr.cz
<http://www.micr.cz>

Ministerstvo vnitra České republiky

Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7 – Letná
tel.: +420-974 811 111
e-mail: dotazy@mvcz.cz
<http://www.mvcz.cz>

Nakladatelství Sagit

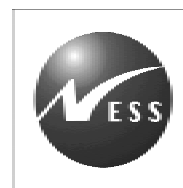
Horní 1, 700 30 Ostrava 30
tel.: +420-596 785 999
fax: +420-596 786 000
e-mail: sagit@sagit.cz
<http://www.sagit.cz>

Nakladatelství ekonomické a právní literatury, známé především svojí edicí ÚZ – úplná znění právních předpisů. Na internetu provozuje rozsáhlý informační server z oblasti práva, daní a účetnictví. Předpisy ze Sbirky zákonů zdarma na www.sagit.cz.

NESS CEE

BB Centrum, Vyskočilova 1422/1A, 140 00 Praha 4
tel.: +420-244 026 400
fax: +420-244 026 200
e-mail: marcomm@ness-europe.com
<http://www.ness-cee.com>

NESS CEE je přední dodavatel IT řešení na trhu střední a východní Evropy. Mezi nejvýznamnější projekty NESS patří IS Katastru nemovitostí v ČR.

NetSystem spol. s r.o.

Bezručova 720, 276 01 Mělník
 tel.: +420-315 621 585
 fax: +420-315 621 104
 e-mail: info@net-system.cz
 http:// www.net-system.cz

Aplikace RADNICE s redakčním systémem dle 106/99. Antivirové systémy RAV AntiVirus. Linuxové servery – firewally, mail servery atd.

OKsystem, spol. s r. o.

Na Pankráci 125, 140 21 Praha 4
 tel.: +420-244 021 111
 fax: +420-244 021 112
 e-mail: ok@oksystem.cz
 http:// www.oksystem.cz

OKsystem se zaměřuje na vývoj rozsáhlých informačních systémů především pro veřejnou správu. Zajišťuje všechny související služby jako je analýza, návrh, realizace a optimalizace provozu klient-server a web aplikací, databázových systémů, PKI a využití čipových karet.

OLYMPUS C&S spol. s r.o.

V Jirchářích 10, 111 21 Praha 1
 tel.: +420-221 985 111
 fax: +420-224 934 015
 e-mail: info@olympus.cz
 http://www.olympus.cz

Olympus je jedním z nejvýznamnějších výrobců optických a digitálních systémů na světě. Mezi stěžejní obory patří výroba fotoaparátů a hlas. záznamníků.

PRAGONET, a.s.

Korunní 98, 101 00 Praha 42
 tel: +420-236 099 111
 fax: +420-236 099 999
 e-mail: pragonet@pragonet.cz
 http://www.pragonet.cz

PRAGONET je členem skupiny T-systems. Poskytuje veřejné i privátní telekomunikační služby a konvergentní řešení podle přání zákazníků.

ProCA, spol. s r. o.

V Lužích 818, 142 00 Praha 4

tel: +420-234 646 111

fax: +420-234 646 120

e-mail: info@proca.cz

http://www.proca.cz

ProCa – velkoobchod výpočetní technikou, výrobce počítačů TESCO. Počítače TESCO se vyznačují certifikací ISO 9001 a prodlouženou zárukou na 36 měsíců.

Siemens Business Service spol. s r.o.

Evropská 33a, 160 00 Praha 6

tel.:+420-233 031 111

fax:+420-233 031 112

e-mail: call-center@rg.siemens.cz

http://www.siemens.cz/

SODAT software spol. s r.o.

Sedláková 33, 602 00 Brno

tel.: +420-543 236 177

fax: +420-543 236 178

e-mail: roman.vrana@sodatsw.cz

http://www.sodatsw.cz

Optimaccess chrání čas a práci správcům PC, eviduje instalovaný sw, pracovní aktivity uživatelů a zamezuje ztráty dat a osobních údajů.

Střední škola aplikované kybernetiky s.r.o.

Hradecká 1151/9, 500 03 Hradec Králové

tel.: +420- 495 518 777

fax: +420- 495 518 778

e-mail: info@ssakhk.cz

http://www.ssakhk.cz

Škola vychovává odborníky v oblasti výpočetní techniky a počítačové grafiky. Absolventi získávají certifikáty ECDL, CISCO, AUTODESK, MCP a pod.

Symantec GmbH (ČR & SR)

Klimentská 46, 110 02 Praha 1

tel.:+420-221 852 066

fax: +420-221 852 099

e-mail: rsmolik@symantec.com

http://www.symantec.cz

Symantec je hlavním poskytovatelem bezpečnostních řešení pro počítačové klienty, webové brány a servery z hlediska antivirové ochrany, firewallové a virtuální neveřejné sítě, detekce napadení, filtrování internetového obsahu a emailů atd...

T-MAPY, spol. s r. o.

Nezvalova 850, 500 03 Hradec Králové

tel.: +420-495 513 335

fax: +420-495 513 371

e-mail: ichy@tmapy.cz

<http://www.tmapy.cz>

Letošním spojením se dvěma významnými firmami Hydrosoft Praha a Sirion vytvořila společnost T-Mapy spol. s r.o. jeden z nejvýznamnějších subjektů na poli GIS.

TOM – COMPUTER, s.r.o.

Sládkova 3, 170 00 Praha 7

tel.: +420-233 373 510

fax: +420-233 371 205

e-mail: des@destom.cz

<http://www.destom.cz>

iDES – internetový DES (Domovní Evidenční Systém)..Program pro evidenci a správu domů a bytů.

Program pro města, obce a správní firmy.

TRUCONNEXION a.s.

S.K. Neumanna 449, 293 01 Mladá Boleslav

tel.: +420-326 711 711

fax: +420-326 711 742

e-mail: info@txn.cz

<http://www.txn.cz>, www.auditpro.cz

AUDITPRO je profesionální systém pro správu sw a evidenci počítačů. Státním organizacím umožňuje provést sw-audit a tím naplnit vl. usnesení č. 624/2000

TRIADA, spol. s r. o.

U Svobodárny 12/1110, 190 00 Praha 9-Libeň

tel.: +420-284 001 284

fax: +420-284 818 027

e-mail: info@triada.cz

<http://www.triada.cz>

MUNIS – Informační systémy pro města a obce

Obec & finance – odborné periodikum pro finanční otázky měst a obcí

Deník veřejné správy na internetu

Solón – elektronická příručka pracovníků veřejné správy

Konference, semináře a školení pro pracovníky ve veřejné správě.

VERA, spol. s r. o.

Sídlo: Lužná 2, 160 00 Praha 6

Kontaktní adresa: Branická 66, 147 00 Praha 4,

tel.hotline: +420-495 703 212

fax : +420-244 466 830, +420-495 703 210

e-mail: hotline@vera.cz

<http://www.vera.cz>

IS RADNICE VERA® - osvědčený informační systém pro veřejnou správu s atestem dle zákona č. 365/2000 Sb. a s atestem jakosti produktu.

VITA Software, s.r.o.

Na Beránce 2, 160 00 Praha 6

tel.: +420-222 812 231

fax: +420-222 812 304

e-mail: vita@vitasw.cz

<http://www.vitasw.cz>

Software pro veřejnou správu

Stavební úřad, Přestupky, VitaWeb a další

Vazby na ISVS, databáze MSSQL, Oracle, Informix

Prezentace ostatní

BMI sdružení

Česákova 424, 182 00 Praha 8
tel. +420-266 710 622
e-mail: bmi@brezen.cz
<http://www.brezen.cz>

FOMA Bohemia, spol. s r. o.

Jana Krušiny 1604, 501 04 Hradec Králové
tel. +420-495 733 111
fax: +420-495 733 384
e-mail: foma@foma.cz
<http://www.foma.cz>

Lesy České Republiky, s. p.

Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové
tel.: +420-495 860 111
fax: +420-495 262 391
e-mail: lesycr@lesycr.cz
<http://www.lesycr.cz>

SPIS – Sdružení pro informační společnost

Blanická 16, 120 00 Praha 2
tel.: +420-221 503 481-3
fax: +420-221 503 482
e-mail: spis@spis.cz
<http://www.spis.cz/>

Východočeská energetika, a. s.

Sladkovského 215, 501 03 Hradec Králové
tel.: +420- 495 841 111
fax: +420- 49 584 2198
e-mail: info@vce.cz
<http://www.vce.cz>

Východočeská plynárenská, a. s.

Pražská 702, 501 17 Hradec Králové
tel.: +420-495 060 111
fax: +420-495 532 745
e-mail: info@vcp.cz
<http://www.vcp.cz>

Sdružení BMI

BMI sdružení je nevládní nezisková organizace, která podporuje rozvoj internetu a informační společnosti v České republice. Svoje cíle uskutečňuje pomocí vzdělávacích, propagačních a popularizačních aktivit jak v tuzemsku, tak i v rámci mezinárodních projektů. Spolupracuje s řadou organizací z oblasti businessu, veřejné správy, regionálního rozvoje.

Hlavní aktivity

- Tvorba a realizace národních projektů se zaměřením na podporu a propagaci aktivit, které se týkají rozvoje internetu a informační společnosti (semináře, konference, média).
- Regionální vzdělávací a propagační akce ve spolupráci s regionálními partnery (agenturami, hospodářskými komorami, firmami apod.).
- Projektově orientované průzkumy (Sondy: e-Business, Internet).
- Aktivity pro speciální cílové skupiny (veřejná správa, malé a střední firmy, zdravotně postižení apod.).
- Mezinárodní projekty a spolupráce s Evropskou komisí (5. a 6. rámcový program IST, Go Digital, Leonardo II).

Nejnámějším tuzemským projektem BMI sdružení je každoroční kampaň Měsíc Internetu, která probíhá v březnu po celé ČR. Podle údajů agentury Markent pátý ročník projektu v roce 2002 oslovil 36 % obyvatel ČR. V roce 2000 byl tento projekt oceněn ve finále soutěže Stockholm Challenge Award, které se zúčastnilo 612 projektů z 80 zemí.

Další aktivity a projekty

- Dlouhodobým projektem, zaměřeným na malé a střední firmy, se stala eBusiness Roadshow, série seminářů a průzkumů o e-businessu. Cyklický výzkum Internet na veřejných místech se uskutečnil na podzim 2000 ve všech krajských městech a na podzim 2001 v okresních městech.
- Internet a občané se zdravotním postižením. Řada dlouhodobých aktivit a projektů. BMI je spoluzakladatelem Asociace informačních systémů pro občany se specifickými potřebami (AISO). BMI řídí projekt portálu Helpnet.cz.
- Junior Internet. Dětská konference o internetu pro 150 dětí a mládež do 18 let.
- Internet do škol – a co s ním? Konference pro odbornou školskou veřejnost (cca 120 účastníků) jako doprovodný program veletrhu BVV Schola Nova v Praze.
- Mezinárodní aktivity: ENERGIA, IST-2000-26036, Extended Network to Eastern Regions involving Government Authorities, Industries and Academia. PRELUDE, IST-2001-32321 (Promoting European Local and Regional Sustainability in the Digital Economy). Za českou strany se projektu účastní BMI a kraj Vysočina. MSNet a TechnoZeinu j (Leonardo II).

Hlavní výsledky a reference

- Měsíc Internetu, www.brezen.cz
- Veřejný Internet, www.brezen.cz, www.uvis.cz
- Junior Internet, www.juniorinternet.cz
- ISSS (konference Internet ve státní správě a samosprávě), www.issc.cz
- Finalista Stockholm Challenge Award, www.challenge.stockholm.se
- Best in ESIS, www.park.cz/esis/best.htm
- konference Go Digital (<http://europe.eu.int/godigital>)
- ENERGIA, IST 2000-26036, www.e-energia.org
- PRELUDE, IST 2001-32321, <http://rap100.net/prelude>
- MSnet, Leonardo II, www.brezen.cz
- Tecno Zeinu, Leonardo II, www.brezen.cz

Rozsáhlé a efektivní projekty může sdružení realizovat díky spolupráci s řadou partnerů. Hlavními partnery 6. ročníku Března – měsíce Internetu jsou Česká pošta, České radiokomunikace, DIGI TRADE a LMC, mediálními partnery ATLAS.CZ, BertelsmannSpringer CZ, Český rozhlas, ČTK, IDG Czech a Právo, odborným partnerem ICZ.

